

UNIVERSITY OF TORONTO

3 1761 00883308 9

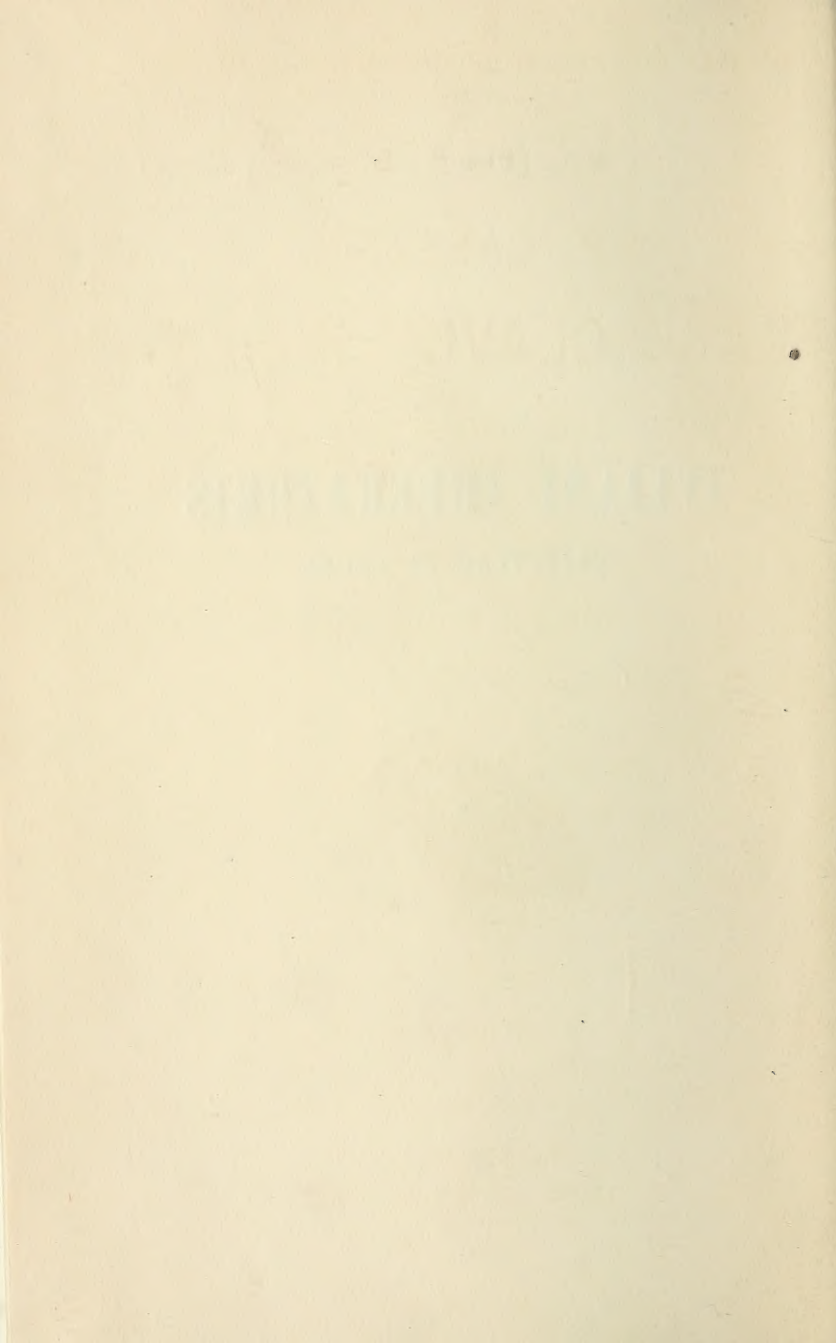
36

I

935c

IVLIANI IMPERATORIS

EPISTVLAE ET LEGES

NOUVELLE COLLECTION DE TEXTES ET DOCUMENTS
publiée sous le patronage de l'ASSOCIATION GUILLAUME BUDÉ

IMP. CAESARIS
FLAVII CLAVDII IVLIANI

EPISTVLAE LEGES POEMATIA
FRAGMENTA VARIA

COLLEGERVNT RECENSVERVNT

I. BIDEZ ET F. CVMONT

177391.

11. 1. 23.

PARIS

SOCIÉTÉ D'ÉDITION « LES BELLES LETTRES »

157, BOULEVARD SAINT-GERMAIN

LONDON

HUMPHREY MILFORD: OXFORD UNIVERSITY PRESS

NEW-YORK, TORONTO, BOMBAY, MELBOURNE, CAPETOWN, SHANGHAI

1922

PA
4225
JH.A.
1922

PRAEFATIO

Cum ante hos quattuor et viginti annos de codicibus editionibusque Iuliani in Actis Academiae Bruxellensis fusius egerimus¹, hic summam harum disquisitionum breviter complecti nobis sufficiet, paucis adiectis de libris quibusdam manuscriptis qui post annum 1898 innotuerunt.

Paulo post mortem Iuliani, curante fortasse Libanio, collectio facta est epistularum quas familiares ac sophistae a principe acceperant, cum responsis eorum², quorum nonnulla nobis tradita sunt (n° 36 et 96 s., p. 152 et 154 s.). Altera sylloge Alexandriae exstitisse videtur edictorum vel epistularum imperatoris praecipue ad Christianos pertinentium, qua ineunte saeculo quinto Sozomenus ad historiam suam conscribendam usus est. Utramque, additis aliis epistulis cum genuinis tum spuriiis, una cum orationibus edidit bibliopola quidam ante medium saeculum quintum, quo opera Iuliani omnia teste Zosimo (p. 3, 21 ss.) lectitabantur. Utrum ex hac editione an ex minoribus syllogis codices nostri fluxerint incertum. Sed manifesto librarii Byzantini pristinas series Iuliani opuscu-

1. J. Bidez et F. Cumont, *Recherches sur la tradition manuscrite des Lettres de l'empereur Julien* (Mémoires publiés par l'Académie royale de Belgique, t. LVII), 1898.

2. Cf. testimonia Libanii et Eunapii, p. 1 ss.

lorum ad libidinem suam turbaverunt, multa consulto omiserunt quae impia eis videbantur, et cum in florilegiis suis componendis styli magis quam sensus rationem haberent, epistulas inaniares, etiam spurias, saepius elegerunt, neglectis gravioribus¹. Deinde scribae, alius ex alio libro, suppressa supplere interdum conati sunt. Ita effectum est ut perraro in codicibus nostris ordo et numerus epistularum consentiant. Nonnulla quae hodie perierunt legebantur aevo Suidae, cuius excerpta monstrant quanti a Byzantinis aestimaretur Iulianei sermonis incorrupta puritas, sed Tzetzes et auctor lexicī, quod dicitur, Vindobonensis ex his tantum quae servantur epistulis sua hauserunt².

Codices Codicum omnium qui Iuliani opera praebent, praestantissimus est *Vossianus* Gr. in-fol. 77, t. III, chartac. saec. XIII ineuntis, qui post orationes Iuliani nunc continet epistulas viginti septem. Plures antea in eo exstabant, nam folia quaedam in media serie et in fine avulsa sunt. Quae nobis foliis 128-139^v servatae sunt, his numeris Graecis in margine codicis signantur (stellulis notamus quae interciderunt): α' 110, *, γ' 188, δ' 108, ε' 112, ζ' 107, 33, η' 28, θ' 97 (p. 154, 4-9), ι' 190, κ' 191, λ' 14, 193, μ' 194, *****, 180, νη' 204, 75 b, 85,

1. Vide ex. gr. infra p. ix syllogen codicum JKΓΘ, vel p. xii descriptionem codicis Y, qui nonnullas spurias epistulas servat integras, genuinarum autem brevissimam plerumque excerpta suppeditat. — Etiam temporibus nostris similia notamus. Cf. *Epistolia* etc., ed. H. Stephanus, Parisiis, 1577 (*Recherches*, p. 109 s.) et *Graecorum veterum selectae brevesque epistolae*, apud Ioann. Tornaesium, 1612, ubi Iuliani spurias plures epistulas cum genuinis paucis « in usum studiosae inventulis » editor repetendas curavit.

2. *Lexic. Vindobon.* s. v. Ἐχέ μοι γάρην (p. 54 ed. Nauck) exemplum profert quod utrum Luciani an Iuliani esset, editor incertum reliquit. Sed in codice Vindobonensi philol. Gr. 169 f. 204^v nomen ἰουλιανός manu prima in λουκιανός correctum est, et in libro gemello Vaticano 12 f. 17^v a Nauckio non adhibito λουκιανός legitur.

98, ***, 201, λς' 196, λς' 9, 10, 46, 197, 200, 187, 198, 89 a. Sequebantur olim fortasse aliae epistulae, nam ultima codicis folia perierunt. — De ep. 89 b, quam ff. 73^v-79^v praebet V, cf. p. 127, 9 ss.

Hic codex madore et vermibus ita est pessumdatus ut multa iam vix ac ne vix quidem legi possint. Folium 128 iam tunc evanidum manus saeculi XIV transcripsit et novum pro vetere inseruit codici (V²). Dübnerus, suco quodam usus ut litterarum lineamenta pallescentia in lucem revocaret, collationem fecit, quam cum Herchero communicavit (V^d)¹. Sed charta quam acido liquore illeverat ita nigrum ut plura nunc omnino obscura facta sint. Accuratissime codicem pretiosissimum contulimus et humanitate praefecti bibliothecae Lugdunensis Gandavum missum in plagulis corrigendis adhibuimus.

U Codex *Parisinus* 2964 chartac. saec. XV ex codice Vossiano descriptus est iam a V² suppleto. Librarius nonnulla in vetusto codice legit quae nunc nulla possunt oculorum acie dispici, quin etiam folia tota Vossiani nunc deperdita transcripsit. Sed multa verba iam tunc obscura spatio relicto omisit. Quas lacunas postea Nicolaus Turrianus ope editionis Martini (1566) partim explevit. Habet autem U (ff. 131-145^v) easdem epistulas atque Vossianus, iisdem numeris Graecis in margine a rubricatore adscriptis, nisi quod inter ep. 194 et 180 servavit ε' 41, ε' 81, ε' 152, η' 111 et post duas paginas vacuas finem ep. 88, ζε' 114, ζς' 54 et initium ep. ζς' 180, quod nunc in V deest.

Ex U pendet codex *Scorialensis* T, II, 5 (ff. 166-183) anno 1541 a Nicolao Marmuris scriptus; item excerpta codicis *Bodleiani* Misc. 104 saec. XVI (ff. 379-395) et codicum duorum saec. XVI bibliothecae marchionis de

1. Cf. Hercher, *Epistolographi Graeci*, Didot, 1873, p. vii s.

Rosanbo (100 et 106 Omont) quibus insunt) epistulae 108, 111, 114, 89 a. Istis omnibus carere possumus.

- H Codex *Harleianus* 5610 chartac. saec. XIV sicut U ex Vossiano fluxit, sed integro. Dolendum est scribam (ff. 212-217) priorem tantum partem exscripsisse epistularum quas praebebat exemplar eius, nempe: 110, 83, 188, 108, 112, 107, 33, 28, 97 (p. 154, 4-9), 190, 191, 14, 193, 194, 41, 81, 152, 111, 79, 97 (p. 152, 15-154, 3), 167 (versus, cf. p. 218, 24 ss.), 115, quarum quinque (83, 79, 97, 107 et 115) desunt in U.

Collatione huius codicis a Graevio facta et margini editionis Genevensis a. 1606 inscripta usus erat Hertlein (*margo Genevensis*), cum fontem eius ignoraret. Eadem collatio (manu Francisci Guyeti scripta?) exstat in codice Leidensi XVIII Periz. F, n° 42, saec. XVII. Quae collatio, reperto libro Harleiano, inutilis fit.

- T Codex *Ambrosianus* L 73 sup. (= n° 486 Martini-Bassi) ff. VI^v-VII^v (chartac. saec. XIII) minutissimis litterulis exaratas habet epistulas 188, 108, 97 (p. 154, 4-9), 190, 191, 193, 194, 41, 152, 111. Ex eodem quo Vossianus archetypo pendet, sed in his paucis quae nobis ministrat, libro Leidensi interdum praefendus est.

- B Codex *Baroccianus* 219 chartac. saec. XIV, ff. 246 ss., continet epistulas 187, 188, 97 (p. 154, 4-9), responsum Libanii ad ep. 96 (cf. p. 152, 6 ss.), 190, 191, 193, 41, 11, 201, 75 b, 196, 10, 197, 200, 58, 73, 31, 181, 183, 186, 206, 59 (mancam), 82 (mancam), 96, 78. Maiorem partem huius seriei usque ad numerum 186 ex eodem fonte atque codicem Vossianum derivatam esse apparet, nonnullis epistulis aut in V omissis vel deperditis, aut in Baroccianum aliunde inmissis. Cetera, scilicet 206, 59, 82, 96 et 78, ex archetypo codicum NO adiecta sunt.

- Δ Codex *Varsaviensis* bibliothecae comitum Zamoyski

(125 *Cimelia*) chartac. ff. 205-212 saec. XV (cf. R. Förster, *Rhein. Mus.*, LIII, 1898, p. 547 ss.) praebet epistulas 187, 188, 97 (p. 154, 4-9), resp. Libanii ad ep. 96 (cf. p. 152, 6 ss.), 190, 191, 193, 41, 11, 201, 75 b, 196, 10, 197, 200, 58, 73, 31, 181. Eum fratrem gemellum Barocciani (B) esse cum ordo tum textus epistularum aperte monstrant.

Aliam familiam, cum codicibus BΔ arcissima affinitate connexam, sed multo deteriorem efficiunt libri sequentes:

J Codex *Baroccianus* 56, chartac. saec. XIV exeuntis, ff. 33 ss.

K Codex *Ambrosianus* 449 sup. (= n° 784 Martini-Bassi), chartac. saec. XIV exeuntis, ff. 171-176, partim evanidus et lectu difficilis.

Γ Codex *Vaticanus* 1835, chartac. saec. XV, f. 166 ss.

Θ Codex *Parisinus* 3035, chartac. saec. XIV, ff. 102-105.

In quibus omnibus inveniuntur epistolae quinque 190, 191, 36, 187, 188.

Ad hos accedunt:

Codex *Barberinus* Gr. 103, chartac. saec. XV, qui ff. 113-116 continet epistulas 190, 191, 36, 187 et 205 cum responso Basilii.

Codex *Parisinus* 3044, manu Emmanuel Atramyteni saec. XV scriptus, qui ff. 12-13 habet epistulas 205 cum responso Basilii, 36, 187.

Codex *Parisinus* 967, chartaceus a. 1377, qui f. 299 praebet ep. 36, 173.

Codex *Athous Iberon* 193, saec. XIV, XV, et codex *Cremonensis* 12.228 (L. 6. 33 = n° 172 Martini), saec. XV, ambo ep. 188 praebentes (de quibus cf. Förster, *Libanii opera*, II, p. 186 s. et 227 ss.).

W Codex *Vindobonensis* philos. philol. Gr. 165, chartac. saec. XIII/XIV, qui f. 100 finem ep. 187 et ep. 188 habet.

Hos sex codices, cum ad lectiones librorum huius stirpis describendas JKΓΘ sufficiant, negligere potuimus, praeter Parisinum 967 ad num. 173, et Vindobonensem, qui f. 100^v partem epistolae 181 subiungit, recentiore manu ex alio fonte, neque eo contemnendo, descriptam.

A Omnibus Iuliani codicibus antiquitate praestat *Ambrosianus* B 4 sup. (= n° 81 Martini-Bassi), membran. saec. X, qui f. 107s. praebet Iuliani ep. 205 cum responso Basilii, dein ff. 110-117 ep. 96 cum responso Libanii, 97 (p. 154, 4-9), 176, 28 (mancam), 177, 178, 157 (p. 210, 25 s.), 41, 202, 59, 4, 193, 186, 191.

M Eadem fere series sed exilior reperitur in codice *Monacensi* 490, chartac. saec. XV, f. 120 ss., nempe 205 cum responso Basilii, 96 cum responso Libanii, 97 (p. 154, 4-9), 176, 177, 41, 202, 59, 4. Attamen non ex ipso A descriptus est Monacensis, sed ex eodem archetypo fluxit. De hoc codice cf. praesertim W. Fritz, *Die Briefe des Bischofs Synesius*, Leipzig, Teubner, 1898, p. 13 ss.

Π Eiusdem sylloges epistolae duae « ἐκ τῶν ἐπιστολῶν Ἰουλιανῶς τοῦ παραβάτου », scil. ep. 186 et 193, servantur quoque in vetere codice *Patmio* 706 (Sakkelion), chartac. saec. XI/XII.

Φ Ad eundem fontem referendae sunt epistolae 96 et 176 quae in codice *Laurentiano* LXX, 13, chartac. saec. XV, inter Libanii litteras sub numeris τζ' et τη' insertae sunt.

Apographum autem libri Monacensis M est *Ottobonianus* 90, saec. XVI, f. 70 ss., nullius pretii.

Partim cum Ambrosiana congruit series epistularum quam praebet familia codicum NO :

N Codex *Neapolitanus* 217 (III, Aa, 14), chartac. saec. XIV, f. 214 ss. continet « ἐκ τῶν ἐπιστολῶν Ἰουλιανοῦ τοῦ περὶ ἀθέτου » numeros 206, 31, 96 cum Libanii responso, 97 (p. 154, 4-9), 41, 193, 191, 78, 110, 112, 83, 188, 107, 33, 190, 32, 59 (mancam), 82 (mancam).

O Codex *Harleianus* 5635, chartac. saec. XV, f. 62 ss. eisdem habet epistulas, nisi quod in fine ex Suida addita est ep. 106, et responsum Libanii ad ep. 96 omissum est.

Ex Neapolitano descriptus esse videtur codex *Laurentianus* XXXI, 24, saec. XV exeuntis, f. 139 ss. Ex Harleiano pendet codex *Parisinus* 2131, chartac. manu Iani Lascaris circa a. 1500 exaratus, f. 139 ss.¹. Ex Parisino autem 2131 fluxerunt *Parisinus* 2832, f. 49 ss. saec. XVI, et *Vaticanus Palatinus* 134, chartac. saec. XVI, ff. 173 ss., quorum varias lectiones adnotare super-
sedimus.

Partim cum familia NO (ex. gr. ep. 191) partim cum JKGΘ (ep. 187) affinitate quadam coniunctus est codex
E *Parisinus* 963, chartac. saec. XV, quo tamen multae epistulae traduntur quae in illis familiis desunt. Praebet enim (ff. 42-50) cum aliquot numeris Graecis in margine adscriptis : 186, 185, 184 (mancam), 4, θ' 191, 189, ιξ' 193, ιβ' 8, ιγ' 36, 109, ιε' 35, ις' 33, ιζ' 83, ιη' 78, θ' 195, 196, 190, κβ' 187. Ex numeris Graecis apparet quattuor epistulas archetypi initio omissas esse.

C In codice *Parisino* 2755, chartac. saec. XV, tribus locis inveniuntur epistulae Iuliani : a) f. 72 : ep. 205 cum res-

1. Codice denuo sub examen vocato, agnovimus nos falso contendisse (*Recherches*, p. 53) Parisinum hunc 2131 interdum meliores lectiones praebere quam O.

ponso Basilii ; b) f. 74 : ep. 36 et 187 ; c) ff. 132^r-153^v (cum numeris Graecis in margine adscriptis) : ep. α' 201, β' 26, γ' 35, δ' et ε' 184, ζ' 186, ζ' 61 c, η' 194, θ' 115, ι' 11, ιζ' 75 b, ιβ' 58, ιγ' 196, ιδ' 9, 98, 10, 4, 96, 73, 153.

In secunda serie (ep. 36 et 187) ad classem codicum JKΓΘ referendus est C et prorsus neglegendus. Multo maioris momenti est in tertia serie, ubi saepe ad V proxime accedit, ita ut eum ex Vossiano descriptum esse credas. Sed nonnunquam suam sequitur viam et decem habet epistulas quae nunc in VHU desunt, scil. : 26, 35, 184, 186, 61 c, 11, 58, 4, 73 et 153.

Anno 1885 A. Papadopules-Kerameus in bibliotheca monasterii Deiparae (nunc « ἐμποροική σχολή ») insulae Chalces prope Constantinopolim librum (n° 157) miscellaneorum invenit in quo fragmenta duorum codicum chartaceorum Iuliani conglutinata sunt, ex quibus sex novas epistulas edere ei contigit :

- X Folia 245-265 ad codicem saeculi XV pertinent quo viginti epistulae servantur, numeris ιζ'-λ.ε' in margine adscriptis, unde constat quindecim alias initio deperditas esse. Illae sunt 28, 194, 54, 96, 36, 10, 4, 58, 153, 31, 80, 192, 26, 8, 86, 35, 30, 12, 19, 87.
- Y Folia 273-277 ex alio codice saeculi XV avulsa sunt. Initio desunt epistulae novem. Insunt numeri 183 (finis), 195, 186, 75 b, 41, 201 (ιζ' in margine adscripto), 191, 187, deinde in folio lacerato verba quaedam ep. 184 et 96 leguntur, postea (cf. cod. X) ep. 4 (finis), 58, 153, 31, 80, 192, 26, 8, 86, 35, 30, 12, 19, 199, 13, 109, 190, 188, 112, 107. Quarum epistularum multae, et praesertim genuinae, ita amputatae sunt ut excerptae potius quam descriptae esse videantur.

Epistularum quae utrique codici sunt communes, lectiones tam similes sunt ut manifeste appareat ambos ab

eodem fonte derivatos esse. In aliis maxime congruit cum scriptura codicis L.

Codex Laurentianus LVIII, 16, chartac. saec. XV, ff. 52 ss., continet amplissimam omnium quae in libris manuscriptis exstant syllogen epistularum Iuliani: 186, 192, 97 (integram), 205 cum responso Basilii, 184, 182, 40, 29, 181, 185, ep. 835 (Wolf) Libanii (cum falso titulo *ἰουλιανὸς πατριάρχης*), 75 b, 41, 152, 193, 201, 191, 187, 46, 197, 196, 188, 112, 33, 107, 199, 13, 109, 190, 97 (p. 154, 4-9)¹, 83, 110, 11, 115, 82, 195, 183, 36, 96 cum responso Libanii, 176, 177, 202, 59, 4. Hanc syllogen ex diversis exemplaribus coagmentatam esse apparet. In epistulis 75 b, 41, 201, 191, 187, 188, 112, 107, 199, 13, 109, 190, 195, 183, 36, codex L cum Y (aut cum X in ep. 36) paene conspirat. In ep. 205 et resp., et in fine (id est in serie ep. 96 cum resp., 176, 177, 202, 59, 4) L cum AM plerumque congruit. Multa nobis solus L servavit. In ceteris aut ad BV aut ad II (ep. 186) aut ad alium codicem hic Laurentianus accedit². De singulis iudicandum est.

Restat ut breviter de quibusdam libris agamus qui paucissimas tantum epistulas praebent.

Codex Ambrosianus I 49 sup. (= n° 460 Martini-Bassi), chartac. saec. XV-XVI, partim manu Michael Suardi a. 1489 scriptus, servat f. 439 saec. XV epistulas 199, 200, 97 (p. 154, 4-9), Libanii resp. ad ep. 96.

Codex Laurentianus XXXII, 37, chartac. saec. XIV,

1. Hic textus codicis L, cum supra sub numero γ' ep. 97 integra servata sit, in apparatu critico ut nullius momenti praetermissus est.

2. Memoratu dignum est Photium (*Epist.* 207) antiquam syllogen epistolographorum (scil. Phalaridis, Bruti, Iuliani, Libanii, Basilii, Gregorii, denique Isidori Pelusiotae) legisse quae partim cum serie codicis L (f. 1 ss. Phalaridis ep.; f. 37 ss. Bruti; f. 45 ss. Libanii, Basilii, Iuliani, etc.) mirum in modum congruit.

inter epistulas Libanii duas habet Iuliani, scil. 187 et post alia 8. Prior ad familiam JKΓΘ, altera ad XY pertinet.

- I Codex *Laurentianus* LVII, 34, chartac. saec. XV/XVI, post epistulas Libanii (ff. 240-250) sine intervallo praebet Iuliani ep. 185 et 78. Cum Parisino E saepe consentit.

Libanius orationi suae pro Aristophane (XIV apud Förster) epistulam Iuliani laudatoriam adiunxit (n° 97 ; cf. p. 155, 8 ss., et *Recherches*, p. 11 ss.) cum ea quam imperatori gratias agens rescripsit. Antiquam illam dispositionem servaverunt nonnulli codices Libanii, ubi revera hae mutuae epistulae orationem rhetoris pro Aristophane sequuntur :

- F Codex *Barberinus* Gr. 220 (II, 41) chartac. saec. XV, f. 89 ; cf. Förster, *Libanii op.*, I, p. 28.
 D Codex *Vaticanus* 941, chartac. saec. XIV/XV, f. 143 ; cf. Förster, *ibid.*, I, p. 228 s.
 A Codex *Laurentianus* LVII, 20, chartac. saec. XV, f. 67 s. ; cf. Förster, *ibid.*, I, p. 40.

Codex *Athous* Laurae S. Athanasii Ω, 123, chartac. saec. XIII, f. 62, cum Laurentiano A « arto cognationis vinculo conexus » ; cf. Förster, *ibid.*, I, p. 39 et 323 ss.

Codex *Neapolitanus* 154 (II, E, 19) chartac. saec. XV, f. 47 s., quo carere potuimus ; cf. Förster, *ibid.*, I, p. 332.

Eaedem epistulae mutuae¹ et aliae quaedam Iuliani reperiuntur aliquoties inter epistulas Libanii. Quod fit in codicibus sequentibus :

- S Codex *Ambrosianus* C 6 sup. (= n° 166 Martini-Bassi), chartac. saec. XVI, habet f. 93 epistulam 97 (integram) cum responso Libanii, et post alias, quae Libanii sunt, f. 99 ep. 184 mutilam.

1. De codice *Laurentiano* LXXXVI, 8, chartac. saec. XV, quem neglegere potuimus, cf. *Recherches*, p. 83, adn. 1.

Q Codex *Vaticanus* 1353, chartac. manu Constantini Lascaris annis 1462 et ss. exaratus, inter Libanii epistulas continet (a) f. 182 ep. 184 ut in S mutilam, dein f. 196 ep. 97 (integram) cum responso Libanii; (b) f. 211 ss. ep. 206, 96 cum responso Libanii, 97 (p. 154, 4-9), 106 (e Suida), 205 cum responso Basilii; denique (c) post multa alia f. 221 ss. ep. 181, 193, 191, 34, 195, 190.

In duabus prioribus epistulis (184 et 97 cum resp.) codex Q cum S conspirat. Secunda series (b) partim classi NO adiungenda est. Tertia (c) ex eodem archetypo atque R (de quo cf. infra) fluxit.

Codex *Mutinensis* 75 (olim II, C, 8), chartac. saec. XV, f. 54 habet item ep. 184 (mutilam) et deinde 97 (integram) cum responso Libanii. Pendet e codice Q.

Codex *Laurentianus* LVII, 12, chartac. saec. XV, f. 114 s., praebet epistulas 206, 96 cum responso Libanii, 97 (p. 154, 4-9). Ex codice Q aut ex eius archetypo excerptae videntur.

Codex *Vaticanus* 1467, chartac. saec. XV/XVI, f. 57 ss., continet epistulas 206, 96 cum responso Libanii, 97 (p. 154, 4-9), 106, 205 cum responso Basilii, denique responsum Libanii ad ep. 97. Textus persimilis est scripturae codicis Q.

Tertia series (c) epistularum codicis Q reperitur paene integra in codice *Vaticano* 1363, chartac. saec. XVI, ff. 365 ss., scil. ep. 181, 193, 191 (manca), 195, 190. Vaticani Q hic codex apographum est.

R In codice *Heidelbergensi Palatino* 356, chartac. saec. XIV, f. 58 ss., inter epistulas variorum auctorum inveniuntur Iuliani ep. 196, 195, responsum Libanii ad ep. 96, 97 (p. 154, 4-9), 193, 191. Hic liber cum lectionibus codicis Q quasi semper congruit, nisi quod ep. 196 in Q deest. Collectiones sunt gemellae ex eodem exemplari oriundae. Codicem R ad ep. 191, 193, 195 et 196 adhibuimus.

Frequentissime in codicibus reperitur Iuliani ad Basilium Magnum epistula 205 cum responsione, quae fertur, episcopi. De quibus vide quae p. 282, 18 ss. et *Recherches*. p. 61 notavimus.

P Edictum n° 136 b repertum est ab Hertlein in codice *Marciano* 366, chartac. saec. XV, f. 262^v, qui solus illud tradidit.

Socrates
Sozomenus Ad epistulas quae a Socrate (n° 60) vel a Sozomeno (n° 84 a) tantum traditae sunt edendas codices optimos horum scriptorum adhibuimus (cf. p. 65 ss. et p. 112 ss.). Item in describendis excerptis variis quae nobis iidem historici vel Eunapius suppeditaverunt.

Suidas Permulta Iuliani epistularum excerpta profert Suidas, quin etiam nonnulla solus nobis servavit (vide indicem fontium s. v. « Suidas »). Horum omnium ad textum recensendum nobis summa liberalitate opem tulit eruditissima femina Ada Adler, quae, novam et absolutissimam ingentis lexicæ editionem mox in vulgus emissura, nostras collationes recognovit et auxit. Hi sunt Suidae codices quibus nobis utendum fuit¹:

A = Parisinus 2625 saec. XIII/XIV, et 2626 saec. XII et XV;

B = Parisinus 2622, saec. XIII;

E = Bruxellensis 11281, anni 1475;

G = Parisinus 2623, saec. XV;

H = Parisinus 2624, saec. XV;

I = Angelicus 75 (C — 2 — 8), saec. XV;

M = Marcianus 448, saec. XIII;

S = Vaticanus 1296, anni 1205;

T = Vaticanus 881, saec. XV;

V = Vossianus fol. 2, saec. XII.

1. Cf. J. Bidez, *La tradition manuscrite du Lexique de Suidas*, *Sitzungsber. der Preuss. Akad. der Wissensch.*, Berlin, 1913, p. 850 ss.

De traditione epistolae spuriae Galli Caesaris ad Iulianum fratrem cf. p. 287, 3 ss.

Omnes codices ipsi contulimus, praeter paucissimos deteriores, quos pro nobis excusserunt viri antiquae scripturae periti, et saepe praestantissimos secundis vel tertiis curis inspiciendos vel imagine phototypica exprimendos curavimus, ita ut de lectionibus variorum apographorum omne dubium tolleretur.

Tres tamen libros recentissimos in quibus Iuliani epistolae exstant inspicere nobis non contigit, nempe codicem *Constantinopolitanum* monasterii S. Sepulchri 556, chartac. saec. XVII, f. 90 ss. (cuius notitiam Richardo Förster debemus) et codices *Ierosolymitanos* Biblioth. Patriarch. 306 et 373, chartac. saec. XVIII, quos exploravit Papadopulos-Kerameus (cf. *Ἱεροσολυμιτικὴ Βιβλιοθήκη*, I, p. 366 s. et 394).

Denique duo codices ex Aldina editione descripti sunt, scil. *Atheniensis* 1121, saec. XVIII, f. 340 ss., et *Oxonienis* Grabianus 15, saec. XVIII, ff. 72 ss.

nes Codicibus manuscriptis recensitis, de praecipuis editionibus breviter nobis agendum est.

Princeps fuit Aldina Epistolographorum Graecorum quae cura Marci Musuri Venetiis a. 1499 prodiit. Musurus adhibuit Parisinum C, codicem quemdam deteriorem familiae NO et apographum hodie deperditum codicis Vossiani, ex quibus quadraginta octo epistulas ordine nullo servato congessit. Pretii alicuius est hodie quoque Aldina ubi apographum Vossiani, in quo verba quaedam postea evanuerunt, sequitur. Musurus aliqua felicibus coniecturis sanavit, plura in peius mutavit.

In editione sua Iuliani (Parisiis, 1566) Petrus Martinius Aldinam repetiit, nisi quod epistolam 60, a Socrate

servatam, ex editione Stephani (1544) post nonam Musuri inseruit. Nonnulla menda sagaciter correxit.

Editio Martinii et Cantocleri (Parisiis, 1583) addidit in calce sylloges, loco quinquagesimo, ex Sozomeni historia epistolam 84 a, deinde ep. 108 (50 Hertlein), 111 (51), 114 (52), et 89 a (63) ex codice Parisino U.

Editio Rigaltii (Lutetiae, 1601) addidit epist. 59 (58) et 82 (59) mancas et in unum contractas, sicut traduntur in codicibus familiae NO.

Editio Parisina a. 1630 cura Petavii emendata epistulis antea notis adiunxit ep. 185, 189, 8, 109 et 195 (53-57 Hertlein) ex codice Parisino E, ep. 183 et 181 (60 et 61) ex Barocciano B, ep. 88 (62) ex Parisino U et epistolam Galli ex editione Vulcanii (*Theophylacti Simocatae quaest. physic. etc.*, Lugduni Batavorum, 1597). Ordinationem vel potius perturbationem epistularum in hac editione adhibitam editores deinceps sequentes retinuerunt.

Editio Spanhemii (Lipsiae, 1696), cuius paginae in marginibus operum Iuliani adnotari solent, nonnulla supplevit, praecipue in ep. 89 a (63), vel ex coniectura, vel ex Vossiano, qui Spanhemio praesto fuit, vel ex collatione Leonis Allatii quam frustra quaesivimus. Multa typothetarum seu editoris culpa menda irrepserunt.

In *Anecdotis Graecis* Muratorius (Patavii, 1709) primum edidit ex codice Ambrosiano A epistolam 59 (58) integram et ep. 176, 177, 202 (64, 65, 66 Hertlein).

Fabricius operi suo *Salutaris lux Evangelii* (Hamburgi, 1731) subiunxit epistulas 182 (67 Hertlein), 40 (68), 29 (69), [835 Libanii (ed. Wolf)], 46 (31), 199 (70), 13 (71), 36 (72), 192 (73), 97 partim (= 74), 205 (75), 82 (59 integram) ex apographo Friderici Rostgaard, qui eas in codice Laurentiano L vel [ep. 36 (72)] in Ambrosiano K invenerat.

L. H. Heyler (*Iuliani imperatoris quae feruntur epistolae*, Moguntiae, 1828), novis collationibus usus, textum saepe correctiorem praebuit et egregio commentario eum instruxit. Sed cum libros manuscriptos quos contulerat numeraret potius quam aestimaret, lectiones saepe introduxit dubia fide fultas. Ep. 34 (76) e codice Q deprompsit.

R. Hercher in *Epistolographis Graecis* (Parisiis, 1873) Iuliani epistulas, codicibus L (apud eum A), G (L), M, Palatino 134 (F) inspectis, et collatione Dübneriana Vossiani (V^d) usus, recensuit. Ipse suo Marte multa corripuit et ep. 90 (79) syllogae addidit.

F. C. Hertlein (*Hermes*, VIII, 1874, p. 167 ss.) ex Marciano 366 ep. 136 b (77), et C. Henning (*ibid.*, IX, 1875, p. 257 ss.) ex Harleiano H ep. 79 (78) primum ediderunt.

Hertlein in bibliotheca Teubneriana (*Iuliani imperatoris quae supersunt etc.*) anno 1876 omnes epistulas Iuliani suo tempore notas collegit et varias lectiones adnotavit Vossiani, quem accurate recognoverat, atque codicum quorum collationes Hercherus ei tradiderat, itaque apparatu critico pleniore nisus textum puriorem constituit, quem et ipse argutis interdum coniecturis emendavit. Sed cum ne tentavisset quidem libros suos in classes distribuere, recentissimorum errores apographorum iuxta ipsorum archetyporum veras genuinasque lectiones inutiliter con-gessit et deteriorum horum codicum testimonio fretus saepe deceptus est.

Anno demum 1885, in supplemento tomi XVI Annalium Constantinopolitani Graeci philologici syllogi p. 22 ss., A. Papadopulos-Kerameus ex codicibus insulae Chalces XY epistulas 80 (1*), 86 (2*), 30 (3*), 12 (4*), 19 (5*) et 87 (6*) erutas publici iuris fecit. Eas postea repetiit (*Rhein. Museum*, XLII, 1887, p. 15 ss.).

Nobis quidem non sufficere visum est, codicibus quotquot innotuerunt collatis aut inspectis et affinitate eorum recognita, quam firmissimo fundamento textum gravissime affectum restituere, epistulas (n°s 12, 19, 30, 80, 86 et 87) et fragmenta (p. 33, 4 ss. ; 159, 2 ; 211 ss. ; 219, 5 ss. ; 262, 5 ss., etc.) nuper reperta inserere, lacunas significare, et titulos ad pristinam formam redigere (ep. 11, 35, 36, 82, 115, 153, etc.). Sed cum epistulae in libris manuscriptis passim traditae minimam tantum partem efficiant earum quae saeculo quinto lectitabantur, visum est earum etiam quarum apud antiquos excerpta profertur vel memoria servatur, mentiones vel fragmenta dispersa colligere. Porro, cum « quidquid principi placuit, legis habeat vigorem », et epistoliis ad familiares gravissima librarii intermiscuerint imperatoris edicta, illas quoque constitutiones Iuliani quae in codicibus iuris insertae vel in titulis sive papyris¹ repertae sunt adiungere placuit, ut omnia et privata et publica scripta eius coniuncta commode inveniantur.

Hanc indigestam molem quomodo ordinarem diu multumque dubitavimus. Series quas codices praebent, librariorum arbitrio institutae, omnes diversae sunt, omnes absurdae. Absurdior ordo editionum ubi, Aldinae sylloges colluvie recepta, paulatim, ut fors ferebat, novae epistulae hinc atque illinc petitaе accesserunt. Quo effectum est ut discernenda copularentur, iungenda separarentur, immo unius epistulae in duas scissae altera pars ab altera longe divideretur², idque nulla temporis ratione

1. Tardius quam ut eam adhibere potuerimus pervenit nobis commentatio qua Ulricus Wilcken (*Zeitschr. der Savigny-Stiftung*, XLII, 1921, p. 150 ss.) probare studet edictum de auro coronario (n° 72 Ab, p. 84-87) revera Severi Alexandri esse. De quo alibi disputandum erit.

2. Cf. ex. gr. ep. 30 ; 34-36 ; 97 (= 74 + 14 Hertlein) etc. — *Fragmentum epistulae*, quod apud Hertlein, t. I, p. 371-392, invenitur,

habita, nulla argumenti vel nominis inscripti, ita ut omnia quasi temere ac fortuito collocarentur.

In hac farragine traditio antiqua ita funditus turbata est, ut pristinorum collectionum quae saeculo IV vel V factae sunt, vix ac ne vix quidem vestigia quaedam agnosci possint. Ut ex recognitione nostra elucet, singulae familiae, immo unusquisque paene codex seriem praebet diversam. Itaque hanc confusam copiam sic distribuendam censuimus ut primum vita Iuliani certis temporum terminis divisa exhiberetur (« Epistolae scriptae antequam Iulianus Caesar factus est — cum degeret in Galliis — in Illyrico » ac sic deinceps)¹, deinde intra haec spatia epistolae vel fragmenta coniungerentur aut ad eundem hominem missa aut quadam argumenti affinitate connexa. Sic speramus fore ut ex reliquiis operum Apostatae iam melius appareat qualia fuerint ingenium eius et consilia et voluntatis post regnum adeptum mutationes.

Restat ut gratias agamus viris doctis qui in praeparanda hac editione, ante hos annos triginta incepta nunc tandem absoluta, comiter nos adiuverunt et beneficiis suis plurifariam nos devinxerunt. Sacerdos scientia ornatissimus Achilles Ratti, tunc custos bibliothecae Ambrosianae, nunc pontifex maximus, item Iohannes Mercati, praefectus eruditissimus bibliothecae Vaticanae, aliquot codices hucusque abditos nobis benigne indicaverunt. Descriptiones vel collationes chirographorum nobis miserunt viri doctissimi H. I. Bell, F. Madan, et ante bellum Fr. Boll, Iosephus Heeg, et Ricardus Förster, diligens editor Libanii, qui nobis codicum suorum arcana patefecit. Praefecti bibliothecae Lugdunensis Batavae

revera pertinere videtur ad nostram ep. 89 et nobis hic edendum fuit; cf. p. 127, 9 ss.

1. Vide infra p. 321 ss. capitulorum tabulam.

et Parisinae, Scato de Vries et Henricus Omont, propensa voluntate libros pretiosissimos Gandavum mittere non recusaverunt, ut eos commodius et securius excutere nobis liceret. J. Bick imagines libri Vindobonensis phototypice exprimendas curavit, eodemque modo nobis opem tulit J. Boyens in insula Chalce prope Constantinopolim. Thomas W. Allen et Henricus Lebègue — qui nobis ignota apographa amicissime detexit — quotiens eos adiimus, indefessa cura nostras de lectionibus Oxoniensium vel Parisinorum codicum dubitationes sustulerunt. Ephraemi Syri locos a nobis laudatos in linguam Latinam accuratissime transtulit amicus et collega Bruxellensis M. A. Kugener. Quo nobis ad recensenda Suidae excerpta auxilio fuerit egregia femina Ada Adler supra iam memoravimus. R. Asmus, qui saepe in nostra editione nominatur, disquisitionibus nondum publici iuris factis nos olim uti permisit. Amicus iamdudum laborum nostrorum socius Leo Parmentier Leodiensis, postquam Mediolanenses, Venetos et Florentinos libros nobis exploravit et partim contulit, in plagulis corrigendis et in mendis textus detegendis nobis adiutor fuit sollertissimus. Paulus Thomas collega Gandavensis et amicus, qui ante multos iam annos ingenii sui acumen in Iulianeis sanandis summa cum felicitate exercuit, frequentissime consilio et opera nobis subvenit. Denique Paulus Mazon Parisiensis in hac editione conficienda et polienda monitor nobis fuit expertissimus. Quorum omnium beneficia, operis diuturni penso iam peracto, grato animo recordamur.

COMPENDIORUM CONSPECTUS

Ald. = Aldina editio; cf. supra p. xvii.

Allard = P. Allard, *Julien l'Apostat*, Paris, Lecoffre, 3 vol., 3e édition, 1906-1910.

Bücheler : cf. infra s. v. Papadopoulos.

C A G = *Commentaria in Aristotelem Graeca*, ed. Academiae Borussicae, Berolini, Reimer.

C. Galil. = *Iuliani imperatoris librorum contra Christianos quae supersunt*, coll. rec. G. J. Neumann, Lipsiae, Teubner, 1880.

Cobet = C. G. Cobet, *Annotationes criticae et palaeographicae ad Iulianum* (*Mnemosyne*, VIII, 1859, p. 341 ss.); cf. etiam *ibid.*, N. S., IV, 1876, p. 191; X, 1882, p. 52 ss.; XI, 1883, p. 367 ss.

FHG = *Fragmenta Historicorum Graecorum*, ed. C. et Th. Müller, Paris, Didot.

Friederich = Br. Friederich, *Coniecturae ad Iuliani aliorumque eiusdem aetatis scriptorum opera*; Progr. Gymnas., Clausthal, 1873.

Hercher = [praeter editionem supra p. xix memoratam] Rud. Hercher, *Zu den Briefen Iulians* (*Hermes*, II, 1867, p. 457 ss.).

Hertlein = [praeter editionem supra p. xix memoratam] Fr. C. Hertlein, *Zu Iulians Briefen* (*Hermes*, III, 1869, p. 309 ss.); cf. etiam Progr. Gymnas., Wertheim, 1847, 1850, 1856, 1860 et 1873.

Heyler : cf. supra p. xix.

Horkel = I. Horkel, *Emendationes Iulianae*, Diss. Berolini, 1841.

Klimek = P. Klimek, *Coniectanea in Iulianum etc.*, Diss.

Vratislaviae, 1883, p. 21 ss.; cf. etiam Progr. Gymnas., Leobschütz, 1888.

Koch = W. Koch, *Kaiser Julian der Abirrünnige* (Jahrb. für class. Philol., Suppl. XXV), Leipzig, Teubner, 1899.

Libanii *Orat. vel Epist.* = *Libanii opera*, rec. R. Förster, voll. I-VIII et X, Lipsiae, Teubner, nisi numero epistulae apponitur littera W., quae significat editionem J. C. Wolfii, Amstelaedami, 1738.

Martinius : cf. supra p. xvii s.

Naber = S. A. Naber, *Epistula critica de Iuliano* (*Mnemosyne*, N. S., XI, 1883, p. 387 ss.).

Papadopoulos = A. Papadopoulos-Kerameus, *Neue Briefe von Iulianus Apostata* (*Rhein. Museum*, XLII, 1887, p. 15 ss., cum annotationibus Francisci Bücheler). Cf. supra p. xix.

Petau : cf. supra p. xviii.

PG et PL = Migne, *Patrologiae cursus completus*, series Graeca (PG) et series Latina (PL).

Recherches = J. Bidez et F. Cumont, *Recherches sur la tradition manuscrite des Lettres de l'empereur Julien* (*Mémoires publiés par l'Académie royale de Belgique*, t. LVII), Bruxelles, Hayez, 1898.

Reiske = *Animadversiones in Iulianum*, quae in codice Batavo Lugdunensi Wytttenbachii n° 34 servantur.

Schwarz = G. Schwarz, *De vita et scriptis Iuliani imperatoris*, Diss. Bonnae, 1888.

Seeck, BLZG = O. Seeck, *Die Briefe des Libanius zeitlich geordnet* (*Texte und Untersuchungen zur Geschichte der altchristlichen Literatur*, XXX), Leipzig, Hinrichs, 1906.

Sintenis = C. Sintenis, *Bemerkungen zu den Briefen Iulians* (*Hermes*, I, 1866, p. 69 ss.).

Spanheim : cf. supra p. xviii.

P. Thomas = P. Thomas, *Notes et conjectures sur les lettres de l'empereur Julien* (*Revue de l'instruction publique en Belgique*, XXXII, 1889, p. 149 ss.); cf. etiam *Revue Belge de philologie et d'histoire*, I, 1922, p. 18 ss.

Weil = H. Weil, *Les lettres nouvelles de l'empereur Julien, observations critiques* (*Revue de Philologie*, X, 1886, p. 142 ss.).

Wytttenbach = Dan. Wytttenbachii *Epistola critica super nonnullis locis Iuliani imp.*, Goettingae, 1769, p. 34 ss.

SIGLA CODICUM

- A = Ambrosianus 81 [B 4 sup.] (p. x).
B = Baroccianus 219 (p. viii).
C = Parisinus 2755 (p. xi s.).
D = Vaticanus 941 (p. xiv).
E = Parisinus 963 (p. xi).
F = Barberinus Gr. 220 [II, 41] (p. xiv).
G = Laurentianus XXXII, 37 (p. xiii s.).
H = Harleianus 5610 (p. viii).
I = Laurentianus LVII, 34 (p. xiv).
J = Baroccianus 56 (p. ix).
K = Ambrosianus 784 [✠ 49 sup.] (p. ix).
L = Laurentianus LVIII, 16 (p. xiii).
M = Monacensis 490 (p. x).
N = Neapolitanus 217 [III, Aa, 14] (p. xi).
O = Harleianus 5635 (p. xi).
P = Marcianus 366 (p. xvi).
Q = Vaticanus 1353 (p. xv).
R = Heidelbergensis Palatinus 356 (p. xv).
S = Ambrosianus 166 [C 6 sup.] (p. xiv).
T = Ambrosianus 486 [L 73 sup.] (p. viii).
U = Parisinus 2964 (p. vii).
V = Leidensis Vossianus Gr. 77 III (p. vi s.).
 V² = Vossiani manus altera.
 V^d = Collatio Vossiani Dübneriana.
W = Vindobonensis philos. philol. Gr. 165 (p. x).
X = Chalcenus 157, pars prior (p. xii).
Y = Chalcenus 157, pars posterior (p. xii).
Z = Ambrosianus 460 [I 49 sup.] (p. xiii).
Γ = Vaticanus 1835 (p. ix).

- Δ = Varsaviensis Zamoscianus (p. VIII s.).
 Θ = Parisinus 3035 (p. IX).
 Λ = Laurentianus LVII, 20 (p. XIV).
 Π = Patmius 706 (p. X).
 Φ = Laurentianus LXX, 13 (p. X).
-

b = NO vel BNO.

c = AL vel AM vel ALM.

d = XY.

f = $\Gamma\Theta JK$ vel $\Gamma\Theta GJK$.

g = LX vel LY.

r = B Δ .

v = IIU vel V²II, scil. apographa foliorum codicis V deperditorum.

V [V^d IIU Ald.] significat Vossianum et, ubi iam legi non potest, collationem Dübnerianam, vel apographa IIU, vel Aldinam.

Hami < > addenda } significat.
 Unci [] delenda }

Cruces † † locos mendosos necdum sanatos notant.

Stellulae *** lacunam in codicibus non notatam significant.

Puncta indicant numerum litterarum in codicibus evanidarum (sed in LU numerum litterarum quarum capax est spatium vacuum prima manu relictum).

Numeris epistularum eos quibus apud Hertlein signantur inter uncas adiunximus.

Adnotationibus praefixus asteriscus scriptores designat qui ex Iuliano hauserunt.

TESTIMONIA

Suidas, *s. v.* Ἰουλιανὸς ὁ παραβάτης καὶ ἀποστάτης, Ῥωμαίων βασιλεὺς... ἔγραψε τοὺς καλουμένους Καίσαρας (p. 306 A — 336 C) — περιέχει δὲ τοὺς ἀπὸ Αὐγούστου Ῥωμαίων βασιλεῖς —, ἐτέραν βίβλον περὶ τῶν τριῶν σχημάτων, καὶ τὰ καλούμενα Κρόνια, καὶ τὸν Μισοπάγωνα ἢ Ἀντιοχικόν (p. 337 A — 371 C), περὶ τοῦ πόθεν τὰ κακά, καὶ πρὸς τοὺς ἀπαιδεύτους (*Orat.* VI), πρὸς τὸν Κῦνα Ἡράκλειτον πῶς κυνιστέον (*Orat.* VII), ἐπιστολάς παντοδαπὰς, καὶ ἄλλα.

Ammian. Marc., XVI, 5, 7 : Sed tamen cum haec effecto pleneque colligeret (*scil.* Iulianus), nec humiliora despexit, poeticam mediocriter et rhetoricam ... (ut ostendit orationum epistularumque eius cum gravitate comitas incorrupta) et nostrarum externarumque rerum historiam multiformem ; super his aderat Latine quoque disserendi sufficiens sermo.

XXII, 10, 7 : Post multa enim etiam iura quaedam correxerit in melius, ambagibus circumcisis, indicantia liquide quid iuberent fieri vel vetarent.

XXV, 4, 15 : Liberalitatis eius testimonia plurima sunt et verissima, inter quae indicta sunt tributorum admodum levia, coronarium indultum, remissa debita multa diuturnitate congesta, aequata fisci iurgia cum privatis, vectigalia civitatibus restituta cum fundis, absque his quos velut iure vendidere praeteritae potestates...

Ibid., 4, 20 : Namque et iura condidit non molesta, absolute quaedam iubentia fieri vel arcentia, praeter pauca... (Cf. etiam *ibid.*, 2, 3).

Liban., *Orat.* XII (Εἰς Ἰουλιανόν), 92 : Τούτων δὲ ἀπάντων αἴτιον οἱ λόγοι. Ταυτὶ μὲν γὰρ ἔργα φρονήσεως, φρόνησις δὲ λόγων, οὗς ἐδέξω τῇ ψυχῇ πάσαν ιδέαν, τοὺς μὲν δρόμῳ χωροῦντας, τοὺς δὲ σχολῇ βαίνοντας, ἐπιστολάς,

διαλεκτικούς. κάλλος ἔπων· ὧν τοῖς μὲν ἐγκωμιάζεις, τοῖς δὲ πείθεις. τοῖς δὲ ἀναγκάζεις, τοῖς δὲ θέλγεις, καὶ νικᾷς τοὺς μὲν ῥήτορας τῆ φιλοσοφίᾳ, τοὺς δ' αὖ φιλοσόφους τῆ ῥητορείᾳ. τῆ ποιήσει δὲ ἀμφοτέρους. ὥσπερ αὖ τοὺς ποιητὰς ἀμφοτέροις ἐκείνους καὶ νῆ Δία γε πάντας οὖς ἔφην. 5
θᾶτέρα φωνῆ τελεώτατα ἔχουση... ἦδ'... καὶ εἴ γε πῶς ἐνῆν σοι δέκα γλώσσαις ἐκπέμπειν φωνήν. οὐδὲν ἄν ἐδέου τῶν περὶ τὰς ἐπιστολάς συμμάχων.

Ibid., XVI, 16 : ... ὃ τε βασιλεὺς (scil. Ἰουλιανός) αἰδέσιμος καὶ κατὰ τὴν αὐτοῦ φωνὴν ἑταῖρος καὶ, τὸ μέγιστον, 10
ἀπὸ τῶν λόγων οὖς ἀδελφούς ἐγὼ τε καὶ κείνος τίκτομεν.

Ibid., XVIII, 15 : ... ὕθεν, οἶμαι, καὶ τοῖς ὕστερον ὑπ' αὐτοῦ πεπονημένοις λόγοις ἔνι τι πρὸς ἡμᾶς συγγενές καὶ 15
ἔδοξεν εἰς εἶναι τῶν πεπλησιακότων (cf. *Orat.* XV, 6).

Ibid., 151 : Ἄλλὰ μὴν νόμους βασιλευσὶ θεῖναι μὲν ῥάδιον, 15
ἔξεστι γάρ, συμφέροντας δὲ οὐ ῥάδιον, φρονήσεως γάρ ἤδη τοῦτό γε. Ὁ δὲ τοιούτους μὲν ἔθηκεν, οἷς εὖρεν, ὥστε μεγάλα τοὺς πρὸ τούτων γενομένους ἀνθρώπους ἐζημιῶσθαι. τοὺς δὲ τούτοις μὲν εἰκότας τῶν πάλαι κρατούντων, λελυμένους δὲ αὐθαδεῖα δυνάστου, πάλιν κυρίους ἀπέφηνε τὸ τοῖς εὖ 20
ἔχουσι συμφέρεσθαι τοῦ μᾶτην τῶν κειμένων ἐπιλαμβάνεσθαι κάλλιον εἰς φιλοτιμίαν ἠγούμενος.

Ibid., 174 : ... διὰ τῶν πραγμάτων ἤρχετο πρεσβεῖαις ἀποκρινόμενος συχναῖς ἐπὶ μιᾶς ἡμέρας, πόλεσιν ἐπιστέλλων, 25
στρατοπέδων ἄρχουσι, πόλεων ἄρχουσι, φίλοις ἀποδημοῦσι, φίλοις ἐπιδημοῦσιν. . . . βραδεῖας ἀποφαίνων χεῖρας ὑπογραφέων τῷ τάχει τῆς γλώττης.

Ibid., 302 : . . . τοὺς δὲ ἐκείνου (scil. τοῦ Ἰουλιανοῦ) λόγους ἔστιν ἰδεῖν τοὺς πολλοὺς καὶ πάντας σὺν τέχνῃ . . . ὃ 30
δὲ πολεμῶν τε ὁμοῦ καὶ πλάττων λόγους πάσας μορφὰς καταλέλοιπεν ἀπάσαις μὲν ἅπαντας νικῶν, τὰ δ' αὐτοῦ τῆ τῶν ἐπιστολῶν, 303. Ταῦτα ἐγὼ λαμβάνων παραμυθίαν πορίζομαι, διὰ τούτων ὑμεῖς τῶν ἐγγόνων τὴν λύπην οἴσετε. Παῖδας τούτους ἐκείνος ἀθανάτους καταλέλοιπεν, οὖς οὐκ 35
ἄν ὁ χρόνος δύναιτο μετὰ τῶν ἐν ταῖς σανίσιν ἐξαλείψαι χρωμάτων.

Ibid., XXIV, 37 : Τούτου (scil. τοῦ Ἰουλιανοῦ) . . . μέλει . . . Ἐρμῆ . . . διὰ τοὺς ἐν πᾶσιν εἶδεσι λόγους, Μούσαις δὲ διὰ τὰ ἔπη . . . Cf. etiam *ibid.*, XVII, 27, etc.

Epist. 716 (Celsō) : Κατηγορούμενος (scil. a Iuliano), δὲ 40
ἐπὶ τῷ μὴ γράψαι καὶ παρὰ τούτῳ καὶ ἔτι πρότερον παρὰ τοῖς πρέσβεσιν (οἴσθα γάρ αἱ πρὸς ἑκατέρους εἶπεν), οὕτω δύναιμαι καταγνῶναι τῆς ἑμαυτοῦ σιωπῆς . . . πρότερον μὲν οὖν τὸ τῆς βασιλείας μέγεθος ὀκνεῖν ἐποίει γράφειν, νῦν δὲ 45
δὴ καὶ τὸ κάλλος τῶν βασιλέως ἐπιστολῶν διπλοῦν ποιεῖ τὸν

φόβον· καὶ γὰρ εἰ τὰ ἄλλα παρ' ἡμῖν, ἀλλ' οὐ τό γε φῶς, ὅσον ἐν τοῖς ἐκείνου. Μάλιστα γὰρ ὦν ἴσμεν ἰσχὺν ἀνὴρ συνεκέρασε σαφηνεῖα.

5 *Epist.* 1350 W. (Aristophani): Ἐπιστολὰς δὲ τὰς ἐκείνου (scil. Iuliani) πρὸς ἐμὲ καὶ πρὸς ἐκείνον ἐμάς, τὰς μὲν πέμψω, τὰς δὲ οὐ. Κρίσει δὲ ἐκάτερον ἔσται· τὰς μὲν γὰρ οὐδὲν δεινὸν φανῆναι, τὰς δ' ἴσως. Cf. Liban., *Orat.* I, 120.

10 *Eunap., Fragm.* 14, 7 (*Exc. de sententiis*, p. 79 ed. Boissvain): Ὅτι περὶ τῆς στρατείας τῆς κατὰ Ναρδινῶν πολυτρόπου γενομένης ἐκτίθησι μὲν αὐτὸς Ἰουλιανός, ἄλλα δὲ ἄλλαχοῦ καὶ πρὸς πολλοὺς ἀναφράζων ἐν ἐπιστολαῖς (cf. *infra* p. 28) . . . καὶ πρὸς πολλοὺς αὐτὰ (scil. τὰ ἑαυτῷ πεπραγμένα) διὰ τῶν ἐπιστολῶν ὑμνῶν.

15 *Vit. Sophist.*, p. 497, 28: Ὁ δὲ αὐτοκράτωρ Ἰουλιανός αὐτῷ (scil. Nymphidiano) καὶ τὴν βασιλικὴν γλῶτταν ἐπέτρεψε, ταῖς ἐπιστολαῖς ἐπιστήσας, ὅσαι διὰ τῶν Ἑλληνικῶν ἐρμηνεύονται λόγων.

20 *Zosim.*, III, 2, 4: Τὰ μὲν οὖν ἐντεῦθεν ἄχρι παντός τοῦ βίου Ἰουλιανῷ πραχθέντα συγγραφεῦσι καὶ ποιηταῖς ἐν πολυστίχοις γέγραπται βίβλοις . . . Πάρεστι δὲ τῷ βουλομένῳ συλλαβεῖν ἅπαντα τοῖς λόγοις ἐντυγχάνοντι τοῖς αὐτοῦ καὶ ταῖς ἐπιστολαῖς, ἀφ' ὧν ἔνεστι μάλιστα τὰ κατὰ πᾶσαν αὐτῷ πεπραγμένα τὴν οἰκουμένην περιλαβεῖν.

25 *Philostorg., appendix II*, p. 165, 14 ed. Bidez: Ὑπερ δε πάντας ἀσπάζῃ (Iuliane) τὸν ἥλιον καὶ ὄρκον αὐτὸν βασιλειον τίθεσαι, ἄνω τε καὶ κάτω κἂν ταῖς ἐπιστολαῖς κἂν τοῖς λόγοις κἂν ταῖς προσαγορεύσεσιν πολὺ τὸ « μὰ τὸν ἥλιον ».

30 Cf. praeterea Photii *Epist.* 207.

I
EPISTULAE ET LEGES

1-3. EPISTULAE SCRIPTAE ANTEQUAM IULIANUS
CAESAR FACTUS EST

1

Ad Gallum fratrem.

5
10
15
Iulian., *Epist. ad Athen.*, 273 A : Καίτοι μὰ τοὺς θεοὺς οὐδ' ὄναρ μοι φανείς ἀδελφὸς ἐπεπράχει (ἔμ' ἑωράκει Naber)· καὶ γὰρ οὐδὲ συνῆν αὐτῷ οὐδὲ ἐφοίτων οὐδὲ ἐβάδιζον παρ' αὐτόν, ὀλιγάκις δὲ ἔγραφον καὶ ὑπὲρ ὀλίγων.

Liban., *Orat.* XVIII, 25 : Καὶ ταῦτα ἔπασχεν ἐγκαλούμενος μὲν οὐδὲν οὔτε μείζον οὔτε ἔλαττον. Πῶς γὰρ ὅς γε (scil. ὁ Ἰουλιανὸς) διειστήκει μὲν τὰδελφοῦ σταθμοῖς πλείοσιν ἢ τριακοσίοις, γράμματα δὲ ἔπεμπεν, οὐδὲ ταῦτα πολ-

λάκις, προσρήσεσιν ὀριζόμενα μόναις ;
Ibid., XII, 35 : Εἰ μὲν οὖν προσεῖχε τὸν νοῦν τοῖς τοῦδε (scil. τοῦ Ἰουλιανοῦ) γράμμασιν ὁ ἀδελφός, ἦν ἂν νῦν συζυγία προστατῶν, καὶ γὰρ ἦν οἶος οὐ βασιλεύων βασιλεύοντα νουθετεῖν.

De Iuliani cum Gallo disputationibus cf. Gregor. Nazianz., *Orat.* IV, 30, et Philostorg., III, 27 ; VII, 1 a, etc.

2

Ad Themistium.

Epistulae ad Themistium quas significat Iulianus, a. 354-355 scriptae sunt.

25
Iulian., *Epist. ad Themistium*, 259 D : Ἀλλὰ δὴ τὸ τελευταῖον πρὸ τῆς εἰς τὴν Ἑλλάδα γενομένης ἡμῖν ἀφίξεως, ὅτε περὶ τῶν ἐσχάτων, ὡς ἂν εἴποιεν οἱ πολλοί, κινδυνεύων ἐγὼ τῷ στρατοπέδῳ παρέμενον, ὁποίας ἔγραφον ἐπιστολάς

πρὸς σε νῦν ὑπομνήσθητι. μήποτε ὀδυρμῶν πλήρεις, μήτι μικρὸν ἢ ταπεινὸν ἢ λιαν ἄγεννές ἐχούσας;

Cf. *ibid.*, 266 D.

3

Ad Libanium.

5

Iulianum et Libanium sibi invicem litteras misisse antequam Iulianus ad Caesaris dignitatem promotus est, apparet ex Libanii *Epist.* 36g (Ἰουλιανῶ Καίσαρι), p. 354, 6 ed. Förster: Ἐπειδὴ σε βασιλεὺς ἐκάλεσεν εἰς κοινωνίαν τῆς ἀρχῆς, ζήθην δεῖν ἀφελεῖν τῆς παρρησίας καὶ μὴ ποιεῖν ἄ 10 πρὸ τοῦ πρὸς ἄνδρα τοσοῦτον γεγενημένον. De primis Libanii ad Iulianum litteris cf. etiam Liban., *Orat.* I, 120; *Epist.* 13; et Seeck, BLZG, p. 467.

4-17. EPISTULAE IN GALLIIS SCRIPTAE

4 [ep. 46].

15

Maternis bonis fruebatur Iulianus iam cum Athenis studiis vacabat (*Epist. ad Athen.*, 273 B; cf. p. 130, 17), paterna autem bona non recuperavit nisi postquam Caesar factus est (*Orat.* III, 118 A). De largitionibus a Iuliano Caesare factis testimonium praebet Libanii *Epist.* 36g (p. 355, 14) circa a. 358 20 scripta (cf. Seeck, BLZG, p. 345): ἐν δυναστείᾳ καταστάς, τῶν πατρῶων ἀπέστης τοῖς γνωρίμοις, τῷ μὲν οἰκίαν διδούς, τῷ δὲ ἀνδράποδα, γῆν ἑτέρω, χρυσίον ἄλλω. Ante annum 358, cum administrandis Galliis operam navaret (cf. p. 8, 17 sq. : τὴν ἐπιστολὴν ἐπισύρων πρὸς λύχνον γέγραφα) necdum 25 de Constantino, Constantii patre, nisi honorifice (p. 7, 12 : τοῦ γενναίου βασιλέως) loqui auderet Iulianus, scriptam esse hanc epistolam verisimile est. In Illyricum ad Iulianum venisse postea Evagrium infra (p. 33, 2) videbimus.

Εὐαγρίῳ βήτορι.

30

426 d Συγκτησείδιον μικρὸν ἀγρῶν τεττάρων δοθέντων ἔμοι παρὰ

C X ALM=c E

30 sic X : εὐαγρίῳ A ME om. CL || 31 συγκτησείδιον X : συκτησείδιον (σ om. rubr.) C κτησείδιον E συκτησείδιον AM συκτησείδιον (σ om. rubr.) L || post μικρὸν spatium vacuum duodecim fere litterarum C || δοθέντων : δοκούντων λαδῶν C om. M || ἔμοι : μοι E om. C

τῆς τήθης ἐν τῇ Βιθυνίᾳ τῇ σῆ διαθέσει δῶρον δίδωμι. ἔλατ-
 τον μὲν ἢ ὥστε ἄνδρα εἰς περιουσίαν ὀνήσαι τι μέγα καὶ 427
 ἀποφῆναι ὄλβιον. ἔχον δὲ οὐ παντάπασιν ἀτερπῆ τὴν δόσιν. εἴ
 σοι τὰ καθ' ἕκαστα περὶ αὐτοῦ διέλθοιμι. Παίζειν δὲ οὐδὲν
 5 κωλύει πρὸς σε χαρίτων γέμοντα καὶ εὐμουσίας. Ἀπόκισται
 μὲν τῆς θαλάττης σταδίους οὐ πλέον εἴκοσι, καὶ οὔτε ἔμπο-
 ρος οὔτε ναύτης ἐνοχλεῖ λάλος καὶ ὑβριστῆς τῷ χωρίῳ. Οὐ
 μὴν ἀφήρηται τὰς παρὰ τοῦ Νηρέως χάριτας παντελῶς,
 ἔχει δὲ ἰχθὺν πρόσφατον αἰεὶ καὶ ἀσπαίροντα, καὶ ἐπὶ τινος b
 10 ἀπὸ τῶν δωμάτων προελθὼν γηλόφου, ὄψει τὴν θάλατταν
 τὴν Προποντίδα καὶ τὰς νήσους τὴν τε ἐπώνυμον πόλιν
 τοῦ γενναίου βασιλέως, οὐ φυκίοις ἐφεστῶς καὶ βρύοις,
 οὐδὲ ἐνοχλούμενος ὑπὸ τῶν ἐκβαλλομένων εἰς τοὺς αἰγια-
 λούς καὶ τὰς ψάμμους ἀτερπῶν πάνυ καὶ οὐδὲ ὀνομάζειν
 15 ἐπιτηδείων λυμάτων, ἀλλ' ἐπὶ σμίλακος καὶ θύμου καὶ πόας
 εὐώδους. Ἦσυχία δὲ πολλὴ περὶ τὸν τόπον κατακλινομένῳ c
 καὶ εἰς τὸ βιβλίον ἀφορῶντι, εἶτα διαναπαύοντι τὴν ὄψιν
 ἡδιστον ἀπίδειν εἰς τὰς ναῖς καὶ τὴν θάλατταν. Τοῦτο ἐμοὶ
 μειρακίῳ κομιδῇ νέῳ θερίδιον ἐδόκει φίλτατον· ἔχει γάρ
 20 καὶ πηγὰς οὐ φαύλας καὶ λουτρὸν οὐκ ἀναφρόδιτον καὶ κη-
 πον καὶ δένδρα. Ἀνὴρ δὲ ὦν ἤδη τὴν παλαιὰν ἐκείνην ἐπό-

C XY [Y incipit 15 ἐπι] = d ALM = c E

1 τίθησιν XE || βιθυνία E || 2 μὲν om. X || ἢ : εἰ c || ὀνήσαι
 Horckel : ἐνοήσαι codd. || 3 ὄλβιον : ὄλβιον X βέλτιον E || δ' < ἄν >
 Hercher || οὐ : ὥς, οὐ supra scripto, C οὐδὲ E || 4 διεξέλθοιμι X || οὐδὲν :
 οὐ X || 6 οὐ πλέον : οὐ πλείους LM (sed in marg. πλέον M) om. X
 || 7/8 οὐ μὴν : οὔτε X || 8 τοῦ : οὐτ sic E om. C || 9 αἰεὶ post ἀσπαίροντα
 transp. E || σπαίροντα AMX σπείροντα L || 10 ἀπὸ om. X || προελθὼν
 E || γηλόφου ὄψει : τὸς λόφου ὄψεται X || 12 ἐφεστῶς c || 13 διεν-
 οχλούμενος C || ἐκβαλλομένων c ἐμβαλλομένων X || 14 καὶ τὰς ψάμμους
 om. X || τὰς : εἰς τὰς C || 14/15 ὀνομάζειν τελείων λυμάτων
 X ὀνομαζομένων ἐπι μικρὸν C || 15 σμίλακος A μαλάκου X et, ut
 vid., Y, an μαλάκου? cf. Hesiod. Op. 41 || 16 περὶ τὸν τόπον d :
 om. CE || 17 καὶ om. CLM || 18 ἐπίδειν Cd || θάλασσαν E || 18/19
 Τοῦτο — φίλτατον om. Y || 18 καὶ ante τοῦτο add. X || 19 θερίδιον C πεδίον
 E; θερίδιον « factum est a θερίζω, ut χειμαδίον a χειμάζω » Hercher ?
 γάρ : δὲ Y

θουν δίαιταν, καὶ ἦλθον πολλάκις, καὶ γέγονεν ἡμῖν οὐκ ἔξω
 d λόγων ἢ σύνοδος.

Ἔστι δὲ ἐνταῦθα καὶ γεωργίας ἐμῆς μικρὸν ὑπόμνημα,
 φυταλία βραχεῖα, φέρουσα οἶνον εὐώδη τε καὶ ἡδύν, καὶ οὐκ
 ἀναμένοντά τι παρὰ τοῦ χρόνου προσλαβεῖν τὸν Διόνυσον ὄψε, 5
 ἢ τὰς Χάριτας· ὁ βότρυς δὲ ἐπὶ τῆς ἀμπέλου καὶ ἐπὶ τῆς
 ληνοῦ θλιβόμενος ἀπόζει τῶν ῥόδων, τὸ γλεῦκος δὲ ἐν τοῖς
 428 πίθοις ἤδη τοῦ νέκταρός ἐστιν ἀπορρώξ Ὀμήρω πιστεύοντι.
 Τί δῆτα οὐ πολὺ γέγονεν οὐδὲ ἐπὶ πλέθρα πάνυ πολλὰ τοιού- 10
 των ἀμπέλων· Τυχὸν μὲν οὐδὲ ἐγὼ γεωργὸς γέγονα πρόθυ-
 μος, ἀλλ' ἐπεὶ ἐμοὶ νηφάλιος ὁ τοῦ Διονύσου κρατῆρ καὶ ἐπὶ
 πολὺ τῶν Νυμφῶν δέεται, ὅσον εἰς ἑμαυτὸν καὶ τοὺς φί-
 λους (ὀλίγον δὲ ἐστι τὸ χρῆμα τῶν ἀνδρῶν) παρεσκευασά-
 b μην. Νῦν δὴ σοι δῶρον, ᾧ φίλη κεφαλή, δίδωμι μικρὸν μὲν 15
 ὅπερ ἐστί, χαρίεν δὲ φίλω παρὰ φίλου, οἴκοθεν οἴκαδε, 15
 κατὰ τὸν σοφὸν ποιητὴν Πίνδαρον.

Τὴν ἐπιστολὴν ἐπισύρων πρὸς λύχνον γέγραφα, ὥστε, εἴ
 τι ἡμάρτηται, μὴ πικρῶς ἐξέταζε, μηδὲ ὡς ῥήτωρ ῥήτορα.

Ἄγρὸς Ἀχαιμενίδου τὸ πρῖν ποτε, νῦν δὲ Μενίσκου,
 ἄλλοτε δ' ἐξ ἑτέρου μεταθήσομαι εἰς ἕτερον· 20

3 Homer. : 359 || 15 sq. Pind. *Ol.* VI 99 et VII 4.

C XY=d ALM=c E

1 καὶ ἦλθον — 2 σύνοδος om. Y || 4 φυταλία C φυτεία Y || τε E :
 om. cett. | καὶ d : om. CcE || 5 ἢ om. d || 5/6 προσλαβεῖν τὸν διόνυσον
 ὄψε· ἢ τὰς χάριτας X : προσλαβεῖν τὸν διόνυσον ὄψε· τὰς χάριτας CcE
 om. in spatio vacuo quattuor litterarum Y προσλαβεῖν τὸν Διόνυσον
 ὄψε καὶ τὰς χάριτας Martinius || 7 τῶν : καὶ d || ἐν : ἐπὶ d ||
 9/10 Ὀμήρω — δῆτα om. Y || πιστευτέον ἤδη οὐ πολὺ X || 9 δὲ post
 πολὺ add. Y || 9/10 πολὺς — ὁ τοιοῦτος ἀμπέλων (sed postea maluit :
 πολλή — ἡ τοιαύτη ἀμπέλος) Hercher || 10 μὲν om. E || 10/11 παρόθυμος
 E || 11/12 ἐπεὶ — δέεται : om. Y || 11 μοι X || 12 δέεται : δὲ ἐστιν C ;
 δέεται Hercher | 13 ἀνδρῶν : ἀγρῶν ὁ E || 13/14 παρεσκευασάμην C ||
 14 δῆ E : δὲ cett. | δίδωμι ante δῶρον transp. E || ᾧ : αὐ C || 17
 ἐπισύρων om. Y || 17/18 ὥσθ' ὅτι E ὥστε εἰ L ὥστε M | 19 sq. hoc
 epigramma (ἀδίσποστον *Anthol. Pal.* IX 74), quod (post ῥήτορα) soli
 praebent codd. d, utrum Iulianus ipse fini epistulae subiunxerit an
 lector quidam, diiudicare nolimus || 19 Μενίσκου *Anthol.*

καὶ γὰρ ἐκεῖνος ἔχειν με τότε ζῆτο καὶ πάλιν οὗτος
οἶεται· εἰμὶ δ' ἐγὼ οὐδενός, ἀλλὰ Τύχης.

5

Ad Philippum.

5 Cf. Julian., *Epist.* 39 (Φιλίππου), infra p. 45, 23: Ἐγὼ νῆ
τοὺς θεοὺς ἔτι Καῖσαρ ὦν ἐπέστειλά σοι, καὶ νομίζω πλέον
ἢ ἅπαξ.

6-7

Ad Libanium.

6

Ex epistula Libanii 369, quae circa a. 358 scripta est (cf.
Seeck, BLZG, p. 345), fragmenta quaedam eruere licet littera-
rum Iuliani ipsius, quibus respondebat sophista Antiochenus.

Liban., *Epist.* 369 (Ἰουλιανῶ), p. 354, 11 ed. Förster:
15 Αὐτὸ γὰρ τοῦθ' ὃ σὺ φῆς, ὡς αἰτῶν στρατηγῶν ἐπι-
στολαὶ βραχεῖαι διὰ τὸ πράττειν, ἔπειθέ με καὶ αὐ-
τὸν συστέλλειν τὰ γράμματα, εἰδότα ὡς ὅστις ὑπ' ἀσχολίας
οὐκ ἔχει μακρὰ ἐπιστέλλειν, κὰν ὑπ' ἄλλου μακρὰ γράφον-
τος ἐνοχληθεῖη. Νῦν οἶν, ἐπειδὴ με παρακαλεῖς εἰς μῆκος,
20 ὑπακούσομαι. Καί σοι συγχαίρω πρῶτον μὲν ὅτι τὰ ὄπλα
ἔχων ἐν χεροῖν οὐκ ἐξέλυσας τὴν περὶ λόγους σπουδὴν,
ἀλλὰ μάχη μὲν ὡς οὐδὲν ἄλλο ὄρων. Ζῆς δὲ ἐν βιβλίοις ὡς
ἀφεσθηκῶς μάχης.

7

25 Nicomediam terrae motu (die 24 m. Augusti a. 358) et
incendio (« per quinque dies et noctes » Ammian. Marc., XVII,
7, 8) vastatam in epistula ad Libanium scripta Iulianus de-
ploraverat, sicut ex sophistae responso patet:

Liban., *Epist.* 37 (Ἰουλιανῶ): Ἀλλὰ σοι τὸ μὲν σῶμα, ὡς
30 ἐμήνυες, διὰ τέλους ἔχοι, τῇ λύπῃ δὲ φάρμακον ἔλθοι
παρὰ τοῦ θεοῦ, μᾶλλον δὲ τὸ μὲν τι τῆς λύπης δεῖται θεοῦ,
τὸ δὲ ὑμεῖς ὑμῖν αὐτοῖς παύσαι κύριοι. Τὸ μὲν γὰρ ἀνορ-
θῶσαι τὴν πόλιν ἔτοιμον, εἰ βουλευθείητε, τῆς δ' ἐπὶ τοῖς
τεθνεῶσιν ἀθυμίας ἐξ οὐρανοῦ ποθεν ἔλθοι παραμυθία. Μα-
35 καρίζω δὲ ἔγωγε τὴν Νικομήδους καὶ κειμένην· ἔδει μὲν
γὰρ ἐστάναι, τετίμηται δὲ ὁμῶς πεσοῦσα δάκρυσι σοῖς.

8 [ep. 55].

Eumenium et Pharianum quos ante quattuor annos et

tres menses (v. 11 sq.) in Asia vel Athenis condiscipulos habuerat (v. 24), Iulianus hortatur ut studia acri animo persequantur. Cum Athenas circa mensem Septembrem a. 355 reliquerit, hanc epistolam post mensem Decembrem a. 359 scribere non potuit.

441

Εὐμενίῳ καὶ Φαριανῷ.

Εἴ τις ὑμᾶς πέπεικεν ὅτι τοῦ φιλοσοφεῖν ἐπὶ σχολῆς ἀπραγμόνως ἔστιν ἥδιον ἢ λυσιτελέστερόν τι τοῖς ἀνθρώποις. ἡπατημένος αὐτὸς ἐξαπατᾷ· εἰ δὲ μένει παρ' ὑμῶν ἡ πάλαι προθυμία καὶ μὴ καθάπερ φλόξ λαμπρὰ ταχέως ἀπέσβη, μακαρίους ἔγωγε ὑμᾶς ὑπολαμβάνω. Τέταρτος ἐνιαυτὸς ἤδη παρελήλυθε καὶ μὴν οὗτοσι τρίτος ἐπ' αὐτῷ σχεδόν, ἐξ ὅτου κεχωρίσμεθα ἡμεῖς ἀλλήλων. Ἡδέως δ' ἂν ἔσκεψάμην ἐν τούτῳ πόσον τι προεληλύθατε. Τὰ δὲ ἐμὰ, εἰ καὶ φθεγγοίμην Ἑλληνιστί, θαυμάζω ἄξιον· οὕτως ἐσμέν ἐκθεβαρβαρωμένοι διὰ τὰ χωρία. Μὴ καταφρονεῖτε τῶν λογιδίων, μηδὲ ἀμελεῖτε ῥητορικῆς μηδὲ τοῦ ποιήμασιν ὀμιλεῖν· ἔστω δὲ καὶ τῶν μαθημάτων ἐπιμέλεια πλείων, ὃ δὲ πᾶς πόνος τῶν Ἀριστοτέλους καὶ Πλάτωνος δογμάτων ἐπιστήμη. Τοῦτο ἔργον ἔστω, τοῦτο κρηπίς, θεμέλιος, οἰκοδομία, στέγη· τὰλλα δὲ πάρεργα, μετὰ μείζονος σπουδῆς παρ' ὑμῶν ἐπιτελούμενα ἢ παρὰ τισι τὰ ἀληθῶς ἔργα. Ἐγὼ νῆ τὴν θείαν δίκην ὑμᾶς ὡς ἀδελφούς φιλῶν ταῦτα ὑμῖν συμβουλεύω· γέγονατε γάρ μοι συμφοιτηταὶ καὶ πάνυ

*7—8 ἐπὶ σχολῆς ἀπραγμόνως φιλοσοφεῖν Suidas s. v. Ἐπὶ σχολῆς.

E XY = d G

6 εὐμενίῳ καὶ φαριανῷ EY : om. X : has litteras sine titulo inter Libanii epistulas praebet G || 7 EY τις — 9 ἐξαπατᾷ om. Y || 8 ἥδιον X || 9 αὐτὸς om. E || 11 ἀπεσβέσθη dG || ὑμᾶς ἔγωγε transp. dG || 11 Τέταρτος — 14 προεληλύθατε om. Y || 13 σχεδόν om. X || ἐξότου X ἐξότε E || δ' E : om. cett. || 14 σκεψάμην? Hertlein || παρεληλύθατε G || τὸ δὲ ἐμὸν (cf. Iulian. 77 D) Hertlein || 14/15 εἰ καὶ E : καὶ εἰ dG || 16 διὰ τὰ χωρία om. Y || 16/17 καταφρονεῖτε et ἀμελεῖτε d || 18 καὶ om. E || 20 ἐπιστήμη dG : ἐπιστήμησ E || ἔστι G || 21 τὰλλα — 22 ἔργα om. Y || 22 παρ' ὑμῶν G || 23 φιλῶ dG || ταῦτα — p. 11, 2 λυπήσομαι om. Y || 24 γέγονασι X

φίλοι. Εἰ μὲν οὖν πεισθεῖητε, πλέον στέρξω, ἀπειθοῦντας δὲ ὄρων λυπήσομαι· λύπη δὲ συνεχῆς εἰς ὃ ποτε τελευτᾶν εἴωθεν, εἰπεῖν παραιτοῦμαι οἴωνοῦ κρείττονος ἔνεκα.

9-10

Ad Alyrium.

9 [ep. 29].

Alyrium « fratrem Caesarii », viri Valente regnante clarissimi (Seeck, BLZG, p. 56 sq. et 98), editor antiquus appellavit ut eum ab Alypio rhetore, quem ex Eunapio (*Vit. Soph.*, p. 460) novimus, distingueret. Iam quandam necessitudinem ei fuisse apparet cum Iuliano adolescente (cf. p. 12, 1 sq.), qui postea, Caesar factus, hac epistula Alyrium inter primos (p. 12, 2 sq.) ad se vocavit. Idem Alypius apud imperatorem in gratia esse nunquam desiit, ita ut Hierosolymitani templi reficiendi provincia ei daretur (Amnian. Marc., XXIII, 1, 2; Philostorg., p. 95 et 235 ed. Bidez; cf. infra p. 192, 21 sq.).

Ἰουλιανὸς Ἀλυπίῳ ἀδελφῷ Καισαρίου.

402 d

Ο Συλοσῶν ἀνήλθε, φασί, παρὰ τὸν Δαρεῖον καὶ ὑπέμνησεν αὐτὸν τῆς χλανίδος καὶ ἤτησεν ἀντ' ἐκείνης παρ' αὐτοῦ τὴν Σάμον· εἶτα ἐπὶ τούτῳ Δαρεῖος μὲν ἔμεγαλοφρονεῖτο [τὸ] μεγάλα ἀντὶ μικρῶν νομίζων ἀποδεδωκέναι, Συλοσῶν δὲ λυπρὰν ἐλάμβανε χάριν. Σκόπει δὴ τὰ ἡμέτερα νῦν πρὸς ἐκείνα· ἐν μὲν δὴ τὸ πρῶτον οἶμαι κρεῖσσον ἔργον ἡμέτερον· οὐδὲ γὰρ ὑπεμείναμεν ὑπομνησθῆναι παρ' ἄλλου,

403

19 sq. Herodot. III 139 sq. Cf. Iulian. 117 B.

[1—3] E XY=d G — [18 sq.] V [U] C

1 οὖν om. G || 2 εἰς ὃ: οἶ G

18 titulum om. C || 19 φασί Hercher: φησί codd. || παρα V: πρὸς C

20 χλανίδος C: γλ.... V || 21/22 ἔμεγαλοφρονεῖτο C: ἔμεγ...

φρονεῖτο V || 22 τὸ (e dittogr. add. codd.) delevit Ald. || 23 λυπρὰν

V^d: λυπρὰν C λ.... V || 24 ἐν codd.: ἐν: Hertlein || τὸ πρῶτον

οἶμαι C: τὸ πρῶτον ο... V || 25 οὐδὲ V: οὐ C

τοσοῦτῳ δὲ χρόνῳ τὴν μνήμην τῆς σῆς φιλίας διαφυλάξαν-
 τες ἀκέραιον. ἐπειδὴ πρῶτον ἡμῖν ἔδωκεν ὁ θεός, οὐκ ἐν
 δευτέροις. ἀλλ' ἐν τοῖς πρώτοις σε μετεκάλεσα. Τὰ μὲν οὖν
 πρῶτα τοιαῦτα· περὶ δὲ τῶν μελλόντων ἄρά μοι δώσεις τι
 (καὶ γὰρ εἶμι μαντικός) προαγορευσαι· μακρῶ νομίζω κρείτ-
b τωνα ἐκείνων (Ἄδράστεια δὲ εὐμενῆς εἶη)· σύ τε γὰρ οὐδὲν
 δέη συγκαταστρεφόμενου πόλιν βασιλέως. ἐγὼ τε πολλῶν
 δέομαι τῶν συνεπανορθούντων μοι τὰ πεπτωκότα κακῶς.
 Ταῦτά σοι Γαλλικὴ καὶ βάρβαρος Μοῦσα προσπαίζει, σὺ
 δὲ ὑπὸ τῇ τῶν θεῶν πομπῇ χαίρων ἀφίκοιο.

Καὶ τῇ αὐτοῦ χειρὶ — Ἰ· Λίς· ἐρίφων καὶ τῆς ἐν τοῖς
 χειμαδίοις θήρας τῶν προδαταγρίων. ἦκε πρὸς τὸν φίλον.
c ὅς σε τότε, καίπερ οὐπω γινώσκειν ὅσος εἶ δυνάμενος.
 ὁμως περιεῖπον.

10 [ep. 30].

Non multo ante a. 362, ut videtur (cf. Ammian. Marc.,
 XXIII, 1, 2; AMX, 1, 44; Liban., *Epist.* 324), Alypius
 « *Britannias curavit pro praefectis* », eodem scilicet tempore
 quo Iulianus Gallias regebat. E Britanniiis tabulam geogra-
 phicam, quae hic significatur, allatam esse verisimile est, et
 in Gallia, cum Iulianus ex gravi morbo convalesceret (cf.
 ep. 11), post alteras eidem Alypio missas, scriptas esse has
 litteras non est dubium.

403 **c** Ἰουλιανὸς Ἀλυπίῳ ἀδελφῷ Καισαρίῳ.

Ἦδη μὲν ἐτύγχανον ἀνειμένος τῆς νόσου, τὴν γεωγρα-
 φίαν ὅτε ἀπέστειλας· οὐ μὴν ἔλαττον διὰ τοῦτο ἠδέως

[1 — 14] V [U] C — [24 sq.] BΔ = r X V [U] C

1 τῆς σῆς φιλίας τὴν μνήμην transp. C || 3 σε μετεκάλεσα Mar-
 tiniius : ἐμέ τε καλέσαι CU ἐμέ τε καλ... V || 5 προαγορευσαι Ald. :
 π... αγορευσαι V προαγορευσαι C || 5/6 κρείττον C || 6 γὰρ C : γ.. V ||
 9 βάρβαρος C : βάρβ... V βαρβαρικὴ U || 11 λίς ἐρίφων inseruit postea
 in spatium angustius C || λίς sic V : λίς Martiniius ἀλίς Platt || τῆς
 ἐν om. C || 12 προδαταγρίων U : προδαταγρί.. V προδατίων C

24 ἀλυπίῳ ἀδελφῷ καισαρίου (καισαρίῳ X) rX : ἰουλιανὸς τῷ
 αὐτῷ (nam praebet antea ep. 9) V om. C || 26 οὐ μὴ... δια... το
 (διατοῦτο U) V

ἐδεξάμην τὸ παρὰ σοῦ πινάκιον ἀποσταλέν· ἔχει γὰρ καὶ τὰ
 διαγράμματα τῶν πρόσθεν βέλτιον, καὶ κατεμούσσας d
 αὐτὸ προσβείς τοὺς ἰάμβους, οὐ μάχην ἀεΐδοντας τὴν
 Βουπάλειον κατὰ τὸν Κυρηναῖον ποιητὴν, ἀλλ' οἴους ἢ
 5 καλὴ Σαπφῶ βούλεται τοῖς ὕμνοις ἀρμόττειν, καὶ τὸ μὲν
 δῶρον τοιοῦτόν ἐστιν, ὁποῖον ἴσως σοί τε ἔπρεπε δοῦναι
 ἐμοί τε ἥδιστον δέξασθαι.

Περὶ δὲ τὴν διοίκησιν τῶν πραγμάτων ἔτι δραστηρίως
 ἅμα καὶ πράως ἅπαντα περαίνειν προθυμῆ, συνηδόμεθα·
 0 μῖξαι γὰρ πραότητα καὶ σωφροσύνην ἀνδρεία καὶ ῥώμη, καὶ 404
 τῇ μὲν χρήσασθαι πρὸς τοὺς ἐπιεικεστάτους, τῇ δὲ ἐπὶ
 τῶν πονηρῶν ἀπαραιτήτως πρὸς ἐπανόρθωσιν, οὐ μικρὰς
 ἐστι φύσεως οὐδὲ ἀρετῆς ἔργον, ὡς ἑμαυτὸν πείθω. Τούτων
 εὐχόμεθά σε τῶν σκ πῶν ἐχόμενον, ἄμφω πρὸς ἓν τὸ καλὸν
 5 αὐτοὺς συναρμόσαι· τοῦτο γὰρ ἀπάσαις προκείμεναι ταῖς ἀρε-
 ταῖς τέλος οὐκ εἰκὴ τῶν παλαιῶν ἐπίστευον οἱ λογιώτατοι. b
 Ἐρρωμένους καὶ εὐδαιμονῶν διατελοῦσιν ἐπὶ μήκιστον, ἀδελφε
 ποθεινότες καὶ φιλικώτατες.

·11-13

Ad Priscum.

11 [ep. 44].

Priscus philosophus, cuius vita apud Eunapium exstat
 (*Vit. Soph.*, p. 481), notus Iuliano fuit, cum regius adoles-

4 Callimach. *Fr.* 90 (Schneider II p. 255) || 6 sq. cf. Isocr. *Ad Nic.* 2.

BΔ = r X V [U] C

2 διαγράμματα: ...γρ... V || τῶν: τοῦ C || βελτίω Hercher ||
 3 οὐ μάχ...δοντας V || τὴν: τὸν C || 4 βουπάλειον codd., corr.
 Bentley || κυρηναῖον, γ, e correctione. B κυρηναῖον X κυρκαῖον C
 || οἴοις C || 5 βούλεται rXCU: β...ται V || ὕμνοις rXCV^d: V
 νόμοις U || 7 τε: δὲ X || 9 περαίνειν B: παραίνειν ΔXVC || 11 χρῆσθαι e
 || 13 οὐδὲ: ἀλλ' X || 15 αὐτοῦς om. X || προσκείσθαι rX || 17 διατε-
 λοῦσιν: διακείσθαι X || 18 φιλικώτατες καὶ ποθεινότες transp. X

cens Pergami Aedesium audiret (*ibid.*, p. 474). Posterius eum inter imperatoris familiares, iam Constantinopoli fortasse (cf. *infra* p. 44. 10 sq.), Antiochiae certe invenimus (cf. *infra*. p. 374 C; Sievers, *Libanius*, p. 92 et 96; Seeck, *BLZG.*, p. 246). Paulo ante epistulas 12 et 13 Prisco missas esse has litteras verisimile est. De Iuliani morbis cf. p. 12, 25, et *Contra Galilaeos*, 235 C, etc.

425 b

Πρίσκω.

Ἄρτι μοι παυσαμένῳ χαλεπῆς πάνυ καὶ τραχείας νόσου τῆ τοῦ πάντα ἐφορῶντος Σωτήρος προνοία γράμματα εἰς χεῖρας ἦλθεν ὑμέτερα, καθ' ἣν ἡμέραν πρῶτον ἐλουσάμην. Δείλης ἤδη ταῦτα ἀναγνοὺς οὐκ ἂν εἴποις βραδίως ὅπως ἐρρωνύμην, αἰσθανόμενος τῆς σῆς ἀκραιφνοῦς καὶ καθαρᾶς εὐνοίας· ἥς εἴθε γενοίμην ἄξιος, ὡς ἂν μὴ καταισχύ ναιμι τὴν σὴν φιλίαν. Τὰς μὲν οὖν ὑμετέρας ἐπιστολάς εὐθέως ἀνέγνων, καίπερ οὐ σφόδρα τοῦτο ποιεῖν δυνάμενος, τὰς δὲ τοῦ θεοειδοῦς Ἀντωνίου πρὸς τὸν Ἀλέξανδρον εἰς τὴν ὑστεραίαν ἐταμιευσάμην. Ἐκεῖθεν ἐβδόμῃ σοι ταῦτα ἔγραφον ἡμέρα, κατὰ λόγον μοι τῆς βώσεως προχωρούσης διὰ τὴν τοῦ θεοῦ προμήθειαν. Σώζοιό μοι, ποθεινότατε καὶ φιλικώτατε ἀδελφέ, ὑπὸ τοῦ πάντα ἐφορῶντος θεοῦ· ἴδοιμί σε, ἔμὸν ἀγαθόν.

Καὶ ἰδίᾳ χειρί — Νῆ τὴν σωτηρίαν τὴν ἐμήν, νῆ τὸν πάντα ἐφορῶντα θεόν, ὡς φρονῶ γέγραφα. Ἀγαθώτατε, πότε σε ἴδω καὶ περιλάθωμαι: νῦν γάρ σου καὶ τοῦνομα καθάπερ οἱ δυσέρωτες φιλῶ.

BΔ = r C L

8 πρίσκω rL: λαβάνω C || 9 τῆς ante χαλεπῆς add. C || τραχείας L: τυχείας rC || 10 Σωτήρος om. C: Solem significat Iulianus || 13 σῆς om. L || 14 ἂν om. r || 15 οὖν om. L || 17 θεοειδοῦς om. C || ἀντωνίου L || πρὸς τὸν Ἀλέξανδρον om. L || 18 ὑστεραίαν L || 19 ἐρρωσέως L || 21 ὑπὸ τοῦ — 26 φιλῶ om. C || 21 τοῦ τε πάντα r: cf. *supra* v. 10; *infra* v. 24; Homer. Γ 277, etc. || 23 καὶ ante τὴν ἐμήν add. r, unde νῆ σὴν < σὴν > σωτηρίαν καὶ Petau || 23/24 νῆ τὸν πάντα ἐφορῶντα θεόν om. Δ

12 [ep. 4*].

Haec quoque epistula in Gallia scripta est, postquam in hibernis Iulianus studiis vacaverat (p. 16. 4; cf. p. 15. 7).

Πρίσκαφ.

Περὶ τοῦ τὴν σὴν ἀγαθότητα πρὸς με ἦκειν, εἴπερ διανοῆ, νῦν σὺν τοῖς θεοῖς βούλευσαι καὶ προθυμήθητι· τυχὸν γὰρ ὀλίγον ὕστερον οὐδὲ ἐγὼ σχολὴν ἄγω. Τὰ Ἰαμβλίχου πάντα μοι τὰ εἰς τὸν δμώνυμον ζῆτει· δύνασαι δὲ μόνος· ἔχει γὰρ ὁ τῆς σῆς ἀδελφῆς γαμβρὸς εὐδιόρθωτα. Εἰ δὲ μὴ σφάλλομαι, καὶ σημείον τί μοι, ἤνικα τοῦτο τὸ μέρος ἔγραφον, ἐγένετο θαυμάσιον.

Ἴκετεῦώ σε, μὴ διαθρυλλείτωσαν οἱ Θεοδώριοι καὶ τὰς σὰς ἀκοὰς ὅτι ἄρα φιλότιμος ὁ θεῖος ἀληθῶς καὶ μετὰ Πυθαγόραν καὶ Πλάτωνα τρίτος Ἰαμβλίχος· εἰ δὲ τολμηρὸν πρὸς σε τὴν αὐτοῦ διάνοιαν φανεράν ποιεῖν, ὡς ἔπεται τοῖς ἐνθουσιῶσιν, οὐ παράλογος ἢ συγγνώμη· καὶ αὐτὸς δὲ περὶ μὲν Ἰαμβλίχου ἐν φιλοσοφίᾳ, περὶ δὲ τὸν δμώνυμον ἐν θεοσοφίᾳ μέμνηται, καὶ νομίζω τοὺς ἄλλους, κατὰ τὸν Ἀπολλόδωρον, μὴθὲν εἶναι πρὸς τούτους.

Ὑπὲρ δὲ τῶν Ἀριστοτέλους συναγωγῶν ἄς ἐποιήσω, τοσοῦτόν σοι λέγω· πεποίηκάς με ψευδεπίγραφον εἶναί σου μαθητὴν. Ὁ μὲν γὰρ Τύριος Μάξιμος εἰς βιβλία [μὲν]

7 sq. de his Iamblichi scriptis, cf. Bidez, *Bulletins de l'Acad. royale de Belgique, Classe des lettres*, 1904, p. 491 sq. 18 sq. cf. Plat. *Conviv.* 173 D sq.

XY [Y 13 φιλότιμος — 19 τούτους]

7 an ἄξω? 12 διαθρυλλείτωσαν (sic) cod., corr. Papadopoulos; de Theodoro Iamblichi aemulo cf. Proclum *In Tim.* ed. Diehl III 379 s. v. Theodorus || 13 φιλότιμος ἔσ' ὁ transp. Y || 17/18 θεοσοφία Y || 18 μέμνηται scripsimus: μεμνησ̄ codd., cf. Eunap. *Vit. Sophr.* 474, 47 et 485, 36 22 μὲν (prius om. dein prima manu add. ut vid. in cod.) seclusimus

πλείονα τῆς λογικῆς ὀλίγα ἴδου εἶπε ἴ, σὺ δέ με δι' ἑνὸς βιβλίου τῆς Ἀριστοτελικῆς φιλοσοφίας ἐποίησας ἴσως δὴ καὶ βάκχον. ἄλλ' οὐ τι ναρθηκοφόρον. Εἰ δὲ ἀληθῆ λέγω, παραγενομένῳ σοι πολλὰ πάνυ τοῦ πέρυσι χειμῶνος ἐξελέγξει πάρεργα.

13 [ep. 71].

Hanc epistolam, qua evectio (v. 14) Prisco mittitur, cum Iulianus Caesar in Gallia degeret scriptam esse e vv. 15-17 patet. Prisci iter in Galliam significare videtur Liban., *Orat.* XII, 55

Ἰουλιανὸς Πρίσκῳ.

Ἐγὼ δεξάμενός σου τὰ γράμματα παραχρήμα τὸν Ἀρχέλαον ἀπέστειλα, δοὺς αὐτῷ φέρειν ἐπιστολάς πρός σε καὶ τὸ σύνθημα, καθάπερ ἐκέλευσας. <εἰς> πλείονα χρόνον ἴστορησαι δέ σοι τὸν ὠκεανὸν ἐθέλοντι ὑπάρξει σὺν θεῷ πάντα κατὰ γνώμην, εἰ μὴδὲν <τὴν> τῶν Γαλατῶν ἀμουσίαν καὶ τὸν χειμῶνα διευλαθηθείης. Ἀλλὰ τοῦτο μὲν ὅπως ἂν ἦ τῷ θεῷ φίλον γενήσεται, ἐγὼ δὲ ὄμνυμί σοι τὸν πάντων ἀγαθῶν αἴτιον ἐμοὶ καὶ Σωτῆρα ὅτι διὰ τοῦτο ζῆν εὐχομαι, ἵν' ὑμῖν τι χρήσιμος γένωμαι· τὸ δὲ « ὑμῖν » ὅταν εἶπω, τοὺς ἀληθινούς φημι φιλοσόφους, ὧν εἶναί σε πεισθεῖς οἴσθα πῶς ἐφίλησα καὶ φιλῶ καὶ ὄραν εὐχομαι. Ἐρρωμένον σε ἢ θεία πρόνοια διαφυλάξει πολλοῖς χρόνοις, ἀδελφῆ ποθεινότατε καὶ φιλικώτατε. Τὴν ἱερὰν Ἰππίαν καὶ τὰ παιδία ὑμῶν προσαγορεύω.

[1—5] Λ

[41 sq.] L Y

1 ἴδου εἶπε : μυστὴν εἶπε (cf. 146 A) ? Cumont διετέλεσε Weil διένειμε ? P. Thomas ; locus desperatus. Cf. Suidam (« qui opera Maximorum varia sub eadem praescriptionem coegit ») s. v. Μάξιμος Ἱππευότης ; de Prisco cf. Liban. *Epist.* 866 W. || 3 ἀλλ' οὐτι : cod. : ἀλλ' ὅτι Weil ; an ἀλλ' οὐκέτι ?

11 Ἰουλιανός om. Y || 12—17 διευλαθηθείης om. Y || 14 <εἰς> Reiske || 16 μὴδὲν scripsimus ; μὴ δὲ cod. μὴ γε Hercher μὴ δὴ Sintenis μὴ Hertlein ; cf. Plat. *Leg.* 829 B : μὴδὲν χειμῶνας... διευλαθουμένου ; || <τὴν> Hertlein || 18 ἂν Heyler : ἔαν codd. || 19 ἐμοὶ αἴτιον transp. L || 20 γνομαι L || 23 διαφυλάξεις Hercher

14 [ep. 17].

Haec epistula ad Oribasium medicum, iam pridem cum Iuliano artissimo amicitiae vinculo coniunctum (cf. Iulian., 277 BC), scripta est in Gallia, postquam Constantius Sallustum e Gallis revocavit (a. 358); cf. infra. p. 19, 8 sq.; Iulian., *Orat.* VIII; Koch, p. 450, adn. 17.

Ἰουλιανὸς Ὀριβασίῳ.

384

Τῶν ὄνειράτων δύο πύλας εἶναι φησιν ὁ θεῖος Ὅμηρος, καὶ διάφορον εἶναι αὐτοῖς καὶ τὴν ὑπὲρ τῶν ἀποθησομένων
 10 πίστιν. Ἐγὼ δὲ νομίζω σε νῦν, εἴπερ ποτὲ καὶ ἄλλοτε, σα-
 φῶς ἑωρακέσαι περὶ τῶν μελλόντων· ἔβασάμην γὰρ καὶ
 αὐτὸς τοιοῦτον σήμερον· δένδρον γὰρ ῥόμην ὑψηλὸν ἔν τι-
 τρικλίνῳ σφόδρα μεγάλῳ πεφυτευμένον εἰς ἕδαφος ῥέπειν,
 ἐν τῇ ῥίζῃ παραπεφυκότος ἑτέρου μικροῦ καὶ νεογενοῦς.
 15 ἀνθηροῦ λίαν. Ἐγὼ δὲ περὶ τοῦ μικροῦ σφόδρα ἠγωνίων, μή
 τις αὐτὸ μετὰ τοῦ μεγάλου συναποσπάσῃ· καὶ τοίνυν ἔπειδὴ
 πλησίον ἐγενόμην, ὄρω τὸ μέγα μὲν ἐπὶ τῆς γῆς ἔκτεταμέ-
 20 νον, τὸ μικρὸν δὲ ὄρθον μὲν, μετέωρον δὲ ἀπὸ γῆς. Ὡς οὖν
 εἶδον, ἀγωνιάσας ἔφην· « οἴου δένδρου κίνδυνός ἐστι μηδὲ
 τὴν παραφυάδα σωθῆναι ». Καὶ τις ἀγνώς ἐμοὶ παντελῶς·
 « ὄρα », ἔφησεν, « ἀκριβῶς καὶ θάρρει· τῆς ῥίζης γὰρ ἐν τῇ
 γῆ μενούσης, τὸ μικρότερον ἀβλαβὲς διαμένει, καὶ βεβαιό-
 τερον ἰδρυνθήσεται ».

Τὰ μὲν δὴ τῶν ὄνειράτων τοιαῦτα, θεὸς δὲ οἶδεν εἰς ὅ τι ἄ
 25 φέροι· περὶ δὲ τοῦ μιᾶρου ἀνδρογύνου [οὔ] μάθοιμ' ἂν ἠδέως
 ἐκεῖνο, πότε διελέχθη περὶ ἐμοῦ ταῦτα, πότερον πρὶν ἢ τοῦ

8 sq. Homer. τ 562 sq. || 11 sq. cf. Herodot. I 108 || 25 ἀνδρογύνου : Eusebius? cf. Iulian. 272 D et 274 A; Koch, p. 443 et 448 sq.

V

13 τρικλίνῳ Ald. : τρικλείνω cod. || 14 [ἐν] Hertlein || 22 διαμενοῖ Ald. || 25 οὔ delevit Ald., an σου? || 26 [ᾗ] Hercher || τοῦ delevit Ald.

συντυχεῖν ἔμοι ἢ μετὰ τοῦτο· δῆλώσον οὖν ἡμῖν ὅ τι ἂν οἶός τε ἦς.

Ἐπεὶ δὲ τῶν πρὸς αὐτὸν ἴσασις ὅτι πολλάκις, αὐτοῦ τοὺς ἐπαρχιώτας ἀδικήσαντος, ἐσιώπησα παρὰ τὸ πρέπον ἑμαυτῷ, τὰ μὲν οὐκ ἀκούων, τὰ δὲ οὐ προσιέμενος, ἄλλοις δὲ ἀπιστῶν, 385 ἔνια δὲ εἰς τοὺς συνόντας αὐτῷ τρέπων. Ὅτε δέ μοι μεταδοῦναι τῆς τοιαύτης ἡξίωσεν αἰσχύνης, ἀποστείλας τὰ μιὰ καὶ πάσης αἰσχύνης ἄξια ὑπομνήματα, τί με πράττειν ἐχρῆν : ἄρα σιωπᾶν, ἢ μάχεσθαι : τὸ μὲν οὖν πρῶτον, οἶμαι, ἠλίθιον καὶ δουλοπρεπές καὶ θεομίσητον, τὸ δευτέρον 10 δὲ δίκαιον μὲν καὶ ἀνδρεῖον καὶ ἐλευθέριον, ὑπὸ δὲ τῶν ἐχόντων ἡμᾶς πραγμάτων οὐ συγχωρούμενον. Τί τοίνυν ἐποίησα : πολλῶν παρόντων, οἷς ἦδεν ἀναγγελοῦντας αὐτῷ, « πάντη καὶ πάντως », εἶπον, « διορθώσει τὰ ὑπομνήματα οὗτος ὁ δεῖνα, ἐπεὶ δεινῶς ἀσχημονεῖ ». Τοῦτο ἐκεῖνος 15 ἀκούσας τοσοῦτον ἐδέησε τοῦ σωφρόνως τι πράξαι, ὥστε πεπειηκέναι ὅσα νῆ τὸν θεὸν οὐδὲ εἰς μέτριος τύραννος, οὕτω μου πλησίον ὄντος. Ἐνταῦθα τί πράττειν ἐχρῆν ἄνδρα τῶν Πλάτωνος καὶ Ἀριστοτέλους ζηλωτῆν δογμάτων : ἄρα περιορᾶν ἀνθρώπους ἀθλίους τοῖς κλέπταις ἐκδιδομένους, 20 ἢ κατὰ δύναμιν αὐτοῖς ἀμύνειν, οἶμαι, ὡς ἦδη τὸ κύκνειον ἐξάδουσι διὰ τὸ θεομισὲς ἐργαστήριον τῶν τοιούτων : Ἐμοὶ

18 sq. cf. Julian. 192 C.

λ

3 Ἐπεὶ δὲ τῶν πρὸς αὐτὸν : cf. περὶ δὲ τῶν πρὸς Λαυράκιον infra ep. [1*] et Asmus l. l. p. 580 adn. 6 || ἴσασις : ἴση : Hercher ἴσασις < οἱ θεοῖ > Heyler ἴσασις < οἱ θεοὶ πάντες > Hertlein < πολλοὶ > ἴσασις Reiske || 4 ἑμαυτῷ Ald. : ἐν αὐτῷ cod. || 6 ὅτε Valois (ad Ammian. Marc. XVII 3. 5) : ὅτι : cod. || 10 οἶμαι Horkel : εἶναι cod. ἦν Martinus ἦν καὶ Wyttenbach ἦν ἂν Sintenis < ἐδόκει > εἶναι Reiske ; « commode subintelligitur δοκεῖ » Heyler ; cf. p. 136, 26 || 12 ἐχόντων cod. : συνεχόντων aut περιεχόντων Reiske κατεχόντων Cobet || 14 διορθώσει Ald. : διορθώσει cod. || 15 οὗτος Martinus : οὕτως cod. || 17 πεποιήσαν Reiske || ὅσα νῆ : οἷα μὰ Hertlein || 21 [οἶμαι] Hercher : οἶοναί : P. Thomas || κύκνειον cod., corr. Martinus

μὲν οὖν αἰσχρὸν εἶναι δοκεῖ τοὺς μὲν χιλιάρχους, ὅταν λεί-
 πωσι τὴν τάξιν, καταδικάζειν (καίτοι ἰκανὰ ἰκανὰ τεθνά-
 ναι παραχρήμα καὶ μηδὲ ταφῆς ἀξιοῦσθαι), τὴν δὲ ὑπὲρ
 τῶν ἀθλίων ἀνθρώπων ἀπολείπειν τάξιν, ὅταν δέη πρὸς
 κλέπτας ἀγωνίζεσθαι τοιούτους, καὶ ταῦτα τοῦ θεοῦ συμμα-
 χούντος ἡμῖν, ὅσπερ οὖν ἔταξεν. Εἰ δὲ καὶ παθεῖν τι συμ- d
 θαίη, μετὰ καλοῦ τοῦ συνειδότος οὐ μικρὰ παραμυθία
 πορευθῆναι. Τὸν δὲ χρηστὸν Σαλούστιον θεοὶ μὲν μοι
 χαρίζονται. Κἂν συμβαίνει δὲ διὰ τοῦτο τυγχάνειν διαδόχου,
 λυπήσει τυχὸν οὐδέν· ἄμεινον γὰρ ὀλίγον ὀρθῶς ἢ πολὺν
 κακῶς πράξαι χρόνον. Οὐκ ἔστιν, ὡς λέγουσί τινες, τὰ Πε-
 ριπατητικὰ δόγματα τῶν Στωικῶν ἀγενέστερα, τοσοῦτῳ δὲ 386
 μόνον ἀλλήλων, ὡς ἐγὼ κρίνω, διαφέρει· τὰ μὲν γὰρ ἔστιν
 ἀεὶ θερμότερα καὶ ἀβουλότερα, τὰ δὲ <μετὰ> φρονήσεως
 ἀξιοὶ τοῖς ἐγνωσμένοις ἐμμένειν.

15

Ad Constantium.

a

Socrat., III, 1, 32 : Ἰουλιανοῦ δὲ μεμψαμένου παρὰ βασι-
 λεῖ τὴν ῥαθυμίαν τῶν στρατηγούντων, ἕτερος ἐπέμφθη
 στρατηγὸς ἠρμοσμένος τῇ προθυμίᾳ Ἰουλιανοῦ. Sozomen.,
 V, 2, 21 : Κεχαρισμένος δὲ τοῖς στρατιώταις ἐντεῦθεν γε-
 νόμενος, ἐδήλωσε (scil. ὁ Ἰουλιανὸς) Κωνσταντίῳ τὴν τῶν
 στρατηγῶν ῥαστώνην. Cf. Ammian. Marc., XVI, 4, 3 et
 7, 1, etc.

b

Ammian. Marc., XVI, 12, 67 : His tot ac talibus prospero
 peractis eventu, in palatio Constantii quidam Iulianum cul-

V

2 γρηὴν ἰκανὰ cod. : γρηὴν ἐκείνου; Boissonade γρηὴν νικῶν ἢ P. Tho-
 mas || 6 ὅσπερ Reiske : ὡσπερ cod. || 6 sq. cf. Ammian. Marc. XVII 3,
 2 : « animam prius amittere quam hoc sinere fieri memorabat » ;
 14/15 τὰ δὲ < μετὰ > φρονήσεως ἀξιοὶ P. Thomas : τὰ δὲ φρονήσεως
 ἀξιοὶ cod. ; cf. Iulian. 355 B

pantes, ut princeps ipse delectaretur, inrisive « Victori-
num » ideo nominabant, quod verecunde referens quotiens
imperaret. superatos indicabat saepe Germanos (cf. p. 21,
31 sq.).

c

5

Ibid., XVII, 3, 5 : Nihilominus tamen diu postea indic-
tionale augmentum oblatum sibi nec recitare nec subnotare
perpessus, humi proiecit (*scil.* Iulianus), litterisque Augusti
monitus ex relatione praefecti non agere ita perplexo, ut videretur
parum Florentio credi, rescripsit gratandum esse si
provincialis. hinc inde vastatus. saltem sollemnia praebet,
nedum incrementa, quae nulla supplicia egenis possent ho-
minibus extorquere.

10

d

Ibid., XVII, 11, 1 : Haec cum in comitatu Constantii sub-
inde noscerentur (erat enim necesse, tamquam apparitorem,
Caesarem super omnibus gestis ad Augusti referre scientiam),
omnes qui plus poterant in palatio, adulandi professores
iam docti, recte consulta prospereque completa vertebant in
deridiculum (cf. p. 21, 31 sq.).

15

30

16

Ad Florentium praefectum praetorio Galliarum.

Ammian. Marc., XX, 4, 6 : Caesar... redire ad se praefec-
tum hortatus est, olim Viennam specie annonae parandae
digressum, ut se militari eximeret turba... 8. Qui cum sus-
cepisset Caesaris litteras monentis petentisque ut venire ad-
celeraret rem publicam consiliis iuvaturus, obstinatissime
detractabat hac ratione pavore mente confusa, quod aperte
scripta significabant ab imperatore nusquam diiungi debere
praefectum in ardore terribilium rerum. Adiectumque est
quod, si procurare (*l.* procurare ?) dissimulasset, ipse propria
sponte proiiceret insignia principatus, gloriosum esse existi-
mans iussa morte (*l.* iussam mortem ?) oppetere, quam ei pro-
vinciarum interitum adsignari (cf. Iulian., 283 A).

25

30

17

35

Ad Constantium [a. 360].

a

Iulian., *Epist. ad Athen.*, 283 D : Γράψαι με ἐπεισάν

αὐτῷ (scil. τῷ Κωνσταντίῳ), μᾶλλον δὲ ἐβιάσαντο (cf. Koch, p. 459).

b-c

De sequentibus litteris cf. Julian., *Epist. ad Athen.*, 281 C :

5 Σκοπεῖτε δὲ ὄπως καὶ γενόμενος αὐτοκράτωρ ἔτι θεραπευ-
 τικῶς αὐτῷ (scil. τῷ Κωνσταντίῳ) προσηνέχθην ἕξ ὧν ἐπέ-
 στεῖλα. 285 D : Οὕτω καὶ τήμερον <ἐν> ταῖς πρὸς αὐτὸν
 ἐπιστολαῖς τῇ δοθείσῃ μοι παρὰ τῶν θεῶν ἐπωνυμία κέχρη-
 10 μαι. Καίσαρα δὲ ἐμαυτὸν ἔγραψα. Cf. infra, p. 23, 33 sq.,
 et Liban., *Orat.* XVIII, 106.

b

Ammian. Marc., XX, 8, 2 : Inter quae Iulianus apud Pa-
 risios hibernis locatis, summa coeptorum quorsum evaderet
 15 pertimescens, erat anxius, numquam adsensurum Constan-
 tium factis multavolvendo considerans, apud quem sordebat
 ut infimus et contemptus. 3. Circumspectis itaque trepidis
 rerum novarum exordiis, legatos ad eum mittere statuit gesta
 docturos, eisque concinentes litteras dedit, quid actum sit
 20 quidve fieri oporteat deinceps monens apertius et demon-
 strans. 4. Quamquam eum haec dudum conperisse opinabatur
 relatu Decentii olim reversi et cubiculariorum recens de Gal-
 liis praegressorum, qui ad Caesarem aliqua portavere sollem-
 nia, et quamquam non repugnanter, tamen nec adrogantibus
 25 verbis quicquam scripsit ne videretur subito renuntiasse ;
 erat autem litterarum sensus huiusmodi :

5. « Ego quidem propositi mei fidem non minus moribus
 quam foederum pacto, quoad fuit, unum semper atque idem
 sentiens conservavi, ut effectum multiplex claruit evidenter.
 6. Iamque inde uti me creatum Caesarem pugnarum hor-
 30 rendis fragoribus obiecisti, potestate delata contentus, cur-
 rentium ex voto prosperitatum nuntiis crebris, ut apparitor
 fidus, tuas aures implevi, nihil usquam periculis meis adsi-
 gnans, cum documentis adsiduis constet, diffusis permixtis-
 35 que passim Germanis, in laboribus me semper visum om-
 nium primum, in laborum refectione postremum. 7. Sed
 bona tua venia dixerim, siquid novatum est nunc, ut existi-
 mas, in multis bellis et asperis aetatem sine fructu conterens
 miles olim deliberatum implevit, fremens secundique inpa-
 40 tentis loci rectorem, cum nullas sibi vices a Caesare diuturni
 sudoris et victoriarum frequentium rependi posse contempla-
 retur. 8. Cuius iracundiae nec dignitatum augmenta nec an-

num merentis stipendium, id quoque inopinum accessit, quod ad partis orbis eoi postremas venire iussi homines ad-
 sucti glacialibus terris, separandique liberis et coniugibus,
 egentes trahebantur et nudi. Unde solito saevius elserati
 nocte in unum collecti palatium obsidere, Augustum Iulia-
 num vocibus magnis appellantes et crebris. 9. Cohorruī,
 fateor, et secessi, amendusque dum potui salutem mussa-
 tione quaeritabam et latebris. Cumque nullae darentur indu-
 tiae, libero pectoris muro, ut ita dixerim, saeptus, progres-
 sus ante conspectum omnium steti, molliri posse tumultum
 auctoritate ratus vel sermonibus blandis. 10. Exarsere mirum
 in modum, eo usque proveci ut, quoniam precibus vincere
 pertinaciam conabar, instanter mortem contiguīs adsultibus
 intentarent. Victus denique mecumque ipse contemplans,
 quod alter confosso me forsitan libens declarabitur princeps,
 adsensus sum, vim lenire sperans armatam.

11. Gestorum hic textus est, quem mente quaeso accipito
 placida. Nec actum quidquam secus existimes, vel susurrantes
 perniciosā malignos admittas ad compendia sua excitare
 secessionēs principum aduetos; sed adulatione vitiorum
 altrice depulsa, excellentissimam virtutum omnium adverte
 iustitiam, et condicionum aequitatem quam propono bona
 fide suscipito, cum animo disputans haec statui Romano
 prodesse nobisque, qui caritate sanguinis et fortunae supe-
 rioris culmine sociantur. 12. Ignosce enim... quae cum
 ratione poscuntur non tam fieri cupio, quam a te utilia
 probari et recta, avide tua praecepta deinde quoque suscep-
 turus.

13. Quae necesse sit fieri, in compendium redigam breve.
 Equos praebebo currules Hispanos et miscendos Gentilibus
 atque Scutariis adulescentes Laetos quosdam, cis Rhenum
 editam barbarorum progeniem, vel certe ex dediticiis, qui
 ad nostra desciscunt. Et haec ad usque exitum vitae me
 spondeo non modo grato animo, verum cupido quoque fac-
 turum. 14. Praefectos praetorio aequitate et meritis notos
 tua nobis dabit clementia, residuos ordinarios iudices mili-
 tiaeque moderatores promovendos arbitrio meo concedi est
 consentaneum, itidemque stipatores. Stultum est enim, cum
 ante caveri possit ne fiat, eos ad latus imperatoris adscisci,
 quorum mores ignorantur et voluntates.

15. Hoc sane sine ulla dubitatione firmaverim: tirones ad
 peregrina et longinqua Galli mittere, diuturna perturba-
 tione casibusque vexati gravissimis, nec sponte sua poterunt
 nec coacti, ne consumpta penitus iuventute, ut affliguntur
 praeterita recordantes, ita desperatione pereant inpenden-

tium. 16. Nec Parthiis gentibus opponenda auxilia hinc acciri conveniet, cum adhuc nec barbarici sunt impetus interclusi et, si dici quod verum est pateris, hae provinciae, malis iactatae continuis, externis indigent adiumentis et fortibus.

17. Haec hortando, ut aestimo, salutariter scripsi, poscens et rogans. Scio enim, scio, ne quid sublatius dicam quam imperio congruit, quas rerum acerbitates, iam conclamatas et perditas, concordia vicissim sibi cedentium principum meliorem revocavit in statum, cum appareat maiorum exemplo nostrorum moderatores haec et similia cogitantes, fortunate beateque vivendi repperire quodam modo viam, et ultimo tempore posteritatiue iucundam sui memoriam commendare. »

18. His litteris iunctas secretiores alias Constantio offerendas clanculo misit, obiurgatorias et mordaces, quarum seriem nec scrutari licuit nec, si licuisset, proferre decebat in publicum. 19. Ad id munus implendum electi viri sunt gravis, Pentadius officiorum magister et Eutherius cubiculi tunc praepositus, post oblatas litteras relaturi nullo suppresso quae viderunt et super ordine futurorum fidenter acturi.

Zonaras, XIII, 10, 16 sq. : Ὁ δὲ (scil. Ἰουλιανὸς) Πεντάδιον τὸν μάγιστρον τῶν βασιλικῶν τάξεων σὺν ἑτέροις ἀπέστειλε πρὸς Κωνσταντίον, ἐπιστείλας αὐτῷ καὶ ἀπολογούμενος ὡς οὐχ ἑκὼν προήχθη πρὸς τὴν τῆς βασιλείας ἀνάρρησιν, βιασθεὶς δ' ὑπὸ στρατιωτῶν μὴ βουλομένων στρατεύεσθαι ὑπὸ Καίσαρι, ἀλλ' ὑπὸ βασιλεῖ, καὶ ἵν' ἔχοιεν ἐξ αὐτοῦ ἀξίας τῶν πόνων τὰς ἀμοιβὰς ἀπαιτεῖν, καὶ ἀξίων δέξασθαι τὴν τῆς ἀρχῆς κοινωνίαν εἰς ὠφέλειαν ἔσομένην τῇ πολιτείᾳ, ἐπαγγελλόμενός τε καὶ τοὺς ἀμιλλητηρίους ἵππους ἐξ Ἰσπανίας, ὡς ἔθος, καὶ τοὺς ἐπιλέκτους ἀνδρας ἐκ τῶν Γαλλῶν στέλλειν αὐτῷ. Ταῦτ' ἐπιστείλας οὐ βασιλέα ἑαυτὸν ἐν τῇ ἐπιγραφῇ προσεγράψατο, ἀλλὰ Καίσαρα, ἵνα μὴ τῇ ἐπιγραφῇ προσοχθίσας ὁ Κωνσταντίος τὴν ἐπιστολὴν ἀποπέμψῃται (cf. p. 21, 9).

Ps. Aurel. Victor, *Epit.*, 42, 16 : Iulianus mandatis mollioribus refert se sub nomine celsi imperii multo officiosius pariturum.

Zosim., III, 9, 3 : Ὁ δὲ (scil. Ἰουλιανὸς) δυσανασχετῶν μὲν ἐπὶ τῷ γεγονότι, τὸ δὲ ἀνακαλέσασθαι τὸ πραχθὲν οὐδεμίαν οἴηθεις ἔχειν ἀσφάλειαν, Κωνσταντίου μήτε ὄρκους ἐμμένοντος μήτε συνθήκαις ἢ ἄλλην τινὰ τῶν ἐν ἀνθρώποις πίστιν φυλάττοντος, ὅμως ἐπειρᾶτο τῆς αὐτοῦ γνώμης, καὶ πρέσβεις ἐκπέμψας, παρὰ τὴν αὐτοῦ προαίρεσίν τε καὶ γνώμην ἔφη προδῆναι τὰ τῆς ἀναρρήσεως, οἷς εἰ παράσχει

συγγνώμην. ἔτοιμος ἔφασκεν εἶναι τὴν τοῦ Καίσαρος ἔχειν ἀξίαν, ἀποθέμενος τὸ διάδημα.

c

Ammian. Marc., XX, 9, 6 : Ingressus itaque Parisios Leonas susceptus ut honoratus et prudens, postridie principi progresso in campum cum multitudine armata pariter et plebeia, quam de industria convocarat, et tribunali, ut emineret altius, superstanti, scripta iubetur offerre. Replicatoque volumine edicti quod missum est, et legi ab exordio coepto, cum ventum fuisset ad locum id continentem, quod gesta omnia Constantius improbens Caesaris potestatem sufficere Iuliano censebat, exclamabatur undique vocum terribilium sonu : 7. « Auguste Iuliane », ut provincialis et miles et rei publicae decrevit auctoritas recreatae quidem, sed adhuc metuentis redivivos barbarorum excursus. 8. Quibus auditis, Leonas cum Iuliani litteris haec eadem indicantibus revertit incolumis, solusque admissus est ad praefecturam Nebridius : id enim Caesar quoque scribens ex sententia sua fore aperte praedixit.

Zonaras, XIII, 10, 28 : Ἀπογνοὺς μέντοι (scil. ὁ Λεωνᾶς) δυνήσεσθαι τι τῶν αὐτῷ προστεταγμένων ἀνύσαι, ὑπέστρεψε μετὰ γραμμάτων τοῦ τυραννήσαντος (scil. Iuliani), ἀναιδῶς ὀνειδιζόντων τὸν αὐτοκράτορα καὶ ἐπιπληττόντων ὡς πλεῖστα ἔξαμαρτόντα κατὰ τοῦ γένους αὐτοῦ καὶ ἀπειλούντων αὐτὸν γενήσεσθαι τιμωρὸν τῶν ἀδίκως παθόντων.

18

Haec a Iuliano proclamata esse paulo postquam Augustus a militibus apud Parisios salutatus fuerat, narrat Ammianus. Cf. Gothofredum ad *Cod. Theodos.*, II, 29, 1.

Ammian. Marc., XX, 5, 7 : « Ut autem rerum integer ordo servetur, praemiaque virorum fortium maneant incorrupta, nec honores ambitio praeripiat clandestina, id sui reverenda consilii vestri facie statuo, ut neque civilis quisquam iudex nec militiae rector, alio quodam praeter merito suffragante, ad potiozem veniat gradum, non sine detrimento pudoris eo, qui pro quolibet petere temptaverit, discessuro. »

19 [ep. 5*].

Haec epistula num revera scripta sit cum Iulianus adversus

Constantium bellum gereret, parum liquet. Maximinus nobis ignotus est. — Epistulam praebent codd. XY.

Μαξιμίνω.

Ναὺς ἐπέταξα γενέσθαι περὶ τὰς Κεγχρέας. Τὸ μὲν οὖν
 5 δσας, ὁ τῶν Ἑλλήνων ἡγούμενος φράσει, τὸ δὲ ὅπως χρῆ
 ποιεῖσθαι τὴν ἐπιμέλειαν, ἄκουε παρ' ἡμῶν ἄδωροδοκῆτως
 καὶ ταχέως. Ὅπως δὲ μὴ μεταμελήσει σοι τῆς τοιαύτης
 ὑπουργίας, αὐτὸς σὺν θεοῖς ἐπιμελήσομαι.

20-22. EPISTULAE EX ILLYRICO AD CIVITATES MISSAE

[cf. *Epist. ad S. P. Q. Atheniensem*, p. 268 A — 287 D].

Mamertin., *Gratiarum actio Iuliano*, 9: Urbs Nicopolis...
 in ruinas lacrimabiles prope tota conciderat ... Ipsae illae
 bonarum artium magistrae et inventrices Athenae omnem
 5 cultum publice privatimque perdiderant. In miserandam
 ruinam conciderat Eleusina. Sed universas urbes ope impe-
 ratoris refotas enumerare perlongum est; scire satis est
 cunctas Macedoniae, Illyrici, Peloponnessi civitates unis aut
 binis epistulis maximi imperatoris (scil. Iuliani) repentinam
 10 induisse novatis moenibus iuventatem, aquas locis omnibus
 scatere...

Liban., *Orat.* XII, 64: Οὕτω δὲ πλείω λόγον τοῦ μὴ δο-
 κεῖν ἀδικεῖν ἢ τῆς νίκης αὐτῆς ἐπεποίητο, ὥστ' ἐν μέσοις
 τοῖς δεινοῖς ἐμβεθηκῶς δι' Ἑλλήνων ἅπασιν ἀνθρώποις ἀπε-
 5 λογεῖτο (scil. ὁ Ἰουλιανὸς) πέμπων ἐπιστολάς ἐκεῖσε κατὰ
 τοὺς ἐκάστων τρόπους μείζους, ἐλάττους, τὸ μέσον ἐχού-
 σας, ὡς ἔμελλον τοῖς δεξομένοις ἀρμόσειν. Cf. etiam *ibid.*,
 XIII, 52.

Ibid., XVIII, 113 (cf. *Socrat.*, III, 1, 38): Μεγίστη δὲ
 10 συμμαχία τὰ τοῦ δειλοῦ καὶ προδότου (scil. τοῦ Κωνσταν-
 τίου) γράμματα πρὸς τοὺς βαρβάρους, ἃ πλέων τε καὶ πε-
 ζεύων (scil. ὁ Ἰουλιανὸς) ἀνεγίνωσκε μὲν πόλεσιν, ἀνεγί-
 νωσκε δὲ στρατοπέδοις, παρεξετάζων τοὺς αὐτοῦ πόνους
 ταῖς καλαῖς ἐπιστολαῖς· αἱ δὲ τῷ μὲν ἐξεπολέμου τὸν
 15 ἀκούοντα, τῷ δὲ προσετίθεσαν καὶ ταῦτα πολλοστὸν ἄγοντι
 μέρος τῆς ἐκείνου στρατιᾶς.

Zosim., III, 10, 3: ... περὶ τὸ Σίρμιον ἦλθε... τῇ Ῥω-

μαίων γερουσία καὶ ταῖς ἐν τῇ Ἱταλίᾳ δυνάμεσιν ἔγραφεν (scil. ὁ Ἰουλιανὸς) ἔχειν ἐν ἀσφαλεῖ τὰς πόλεις ὡς αὐτοῦ βασιλεύοντος. 4. Ἐπεὶ δὲ Ταῦρος καὶ Φλωρέντιος, οἱ κατ' ἐκείνον τὸν ἐνιαυτὸν ὑπατοὶ, τῆς Κωνσταντίου μερίδος ὄντες, ἅμα τῷ μαθεῖν ὅτι Ἰουλιανὸς ὑπερβάς τὰς Ἄλπεις εἰς Παιονίαν ἀφίκετο, φυγῇ τὴν Ῥωμαίων ἀπέλιπον, φυγάδας μὲν αὐτοὺς ὑπάτους ἐν τοῖς συμβολαίοις ἐκέλευε γράφεσθαι, πάσας δὲ τὰς πόλεις ἃς ἔτυχεν ἤδη διαδραμῶν ἐφιλοφρονεῖτο, χρηστὰς ἐναποτιθέμενος πᾶσιν ἐλπίδας· ἔγραφε δὲ καὶ Ἀθηναίοις (p. 268 V — 287 D) καὶ Λακεδαιμονίοις καὶ Κορινθίοις, τὰς αἰτίας τῆς σφετέρως ἐμφαίνων ἀφίξεως. 11, 1. Ὅντι δὲ αὐτῷ κατὰ τὸ Σίρμιον ἐξ ἀπάσης ὡς εἰπεῖν τῆς Ἑλλάδος ἐστολλόντο πρέσβεις, οἷς ἀποκρινάμενος τὰ προσήκοντα, καὶ ὅσα ἦν δίκαια φιλοτιμησάμενος, . . . ἐπὶ τὰ πρόσω παρῆει.

20

Ad Corinthios.

Liban., *Orat.* XIV (Πρὸς Ἰουλιανόν), 24 sq. : Ἀνάμνησον γὰρ σαυτὸν, ὦ βασιλεῦ, τῆς ἐπιστολῆς ἣν Κορινθίοις ἔπεμψας, ἄκων μὲν εἰς τὸν πόλεμον ἐμβάς, ἤδη δὲ τὸ πλεον λαβῶν, οὕτω δὲ εἰς τέλος ἤκων· ἐν ἣ σαφῶς εὐεργέτας σαυτοῦ τοὺς Κορινθίους καλεῖς. Ἀλλὰ γὰρ αὐτοῦ μοι δεῖ τοῦ μέρους τῆς ἐπιστολῆς, καὶ γὰρ ἂν ἡδίους τοὺς ἀκούοντας ποιήσαιμεν·

« Πατρώα μοι πρὸς ὑμᾶς ὑπάρχει φιλία· καὶ γὰρ ὄκησε παρ' ὑμῖν ὁ ἐμὸς πατήρ καὶ ἀναχθεῖς ἔνθεν, ὥσπερ ἐκ Φαιάκων Ὀδυσσεύς, τῆς πολυχρονίου πλάνης ἀπηλλάγη ».

Εἶτα μικρὰ διελθὼν περὶ πανούργου μητρειᾶς (scil. Helena), « ἐνταῦθα », φῆς, « ὁ πατήρ ἀνεπαύσατο ».

21

Ad senatum Romanum.

Ammian. Marc., XXI, 10, 7 : Iamque altius se extolens et numquam credens ad concordiam provocari posse Constantium, orationem acrem et invectivam, probra quaedam in eum explanantem et vitia, scripserat (scil. Iulianus) ad senatum. Quae cum Tertullo administrante adhuc prae-

fecturam recitarentur in curia, eminebat nobilitatis eum speciosa fiducia benignitas grata. Exclamatum est enim in unum cunctorum sententia congruente: « auctori tuo reverentiam rogamus ». 8. Tunc et memoriam Constantini ut novatoris turbatorisque priscarum legum et moris antiquitus recepti vexavit, eum aperte incusans, quod barbaros omnium primus ad usque fascas auxerat et trabeas consulares. -- Cf. Mamertin., *Grat. actio Iuliano*, 24.

22

Ad Constantinopolitanos vel ad eorum legatum Themistium has litteras missas esse verisimile est.

Themist., *Orat.* XXXI, 354 D: Ἀρκεῖ μοι Κωνσταντίος, ὁ κόσμον τῆς ἑαυτοῦ βασιλείας τὴν ἐμὴν φιλοσοφίαν εἰπὼν πολλάκις, ἀρκεῖ βιασθεὶς Ἰουλιανὸς τῆς οἰκουμένης καλέσαι πρεσβευτὴν ἄξιον, οὐ μόνον τῆς καλλιπέλεως, καὶ τὰ πρῶτα φέρεσθαι φιλοσοφίας ἐν γράμμασιν ὁμολογήσας.

23

De sacerdotiis Atheniensium.

Liban., *Orat.* XVIII, 115: Ὅδοῦ δὲ πάρεργον, στάσιν ἐμπεπτωκυῖαν ἱεροῖς γένεσι διστάσαν τρόπον τινὰ τὴν πόλιν (scil. Athenas) ἐπιστολαῖς ἔπαυσεν (scil. ὁ Ἰουλιανός), ὡς ἂν ἐν ὁμονοίᾳ καὶ καθ' ἡσυχίαν τὰ πάτρια τελοῖτο τοῖς κρείττοσι.

24

Epistulae et rescripta de rebus Antiochenis.

Haec acta sunt antequam Iulianus Antiochiae hiemavit (a. 362-363): cf. *Misop.*, 368 C.

Iulian., *Misop.*, 367 C: Καὶ δὴ πρῶτον ἐπήνουν ὑμᾶς ὡς ἐνεδέχεται μοι φιλοτίμως, οὐκ ἀναμείνας τὴν πείραν οὐδὲ ὅπως ἔξομεν πρὸς ἀλλήλους ἐνθυμηθεῖς· ἀλλὰ νομίσας ὑμᾶς μὲν Ἑλλήνων παῖδας, ἑμαυτὸν δὲ, εἰ καὶ γένος ἐστὶ μοι Θράκιον, Ἑλληνα τοῖς ἐπιτηδεύμασιν, ὑπελάμβανον ὅτι μάλιστα ἀλλήλους ἀγαπήσομεν . . . ἔπειτα πρεσβευσάμενοις ὑμῖν παρ' ἐμὲ καὶ ἀφικομένοις ὑστέροις οὐ τῶν ἄλλων μόνον, ἀλλὰ καὶ Ἀλεξανδρέων τῶν ἐπ' Αἰγύπτῳ, πολὺ μὲν ἀνήκα χρυσίον, πολὺ δὲ ἀργύριον, φόρους δὲ παμπληθεῖς ἰδίᾳ παρὰ τὰς ἄλλας πόλεις, ἔπειτα τοῦ βουλευτηρίου τὸν

κατάλογον διακοσίοις βουλευταῖς ἀνεπλήρωσα, φεισάμενος οὐδενός. . . Δέδωκα οὖν ὑμῖν καὶ ἀπὸ τῶν ἐπιτροπευσάντων τοὺς θησαυροὺς τοὺς ἑμούς καὶ ἀπὸ τῶν ἐργασαμένων τὸ νόμισμα τοὺς πλουσιωτάτους ἐλομένοις ἔχειν. Cf. *ibid.*, 366 D sq., et 370 D.

25

Ad Cyllenium.

Koch (p. 336 sq.) opinatur epistolam ad Cyllenium prooemium fuisse maioris operis historici, quod, mortuo Constantio editum, τοῦ βιβλιδίου (cf. infra p. 212 sq.) quasi supplementum erat.

Eunap., *Fragm.* 14. 7 (*Excerpta de sententiis*, p. 79 ed. Boissevain): Ὅτι περὶ τῆς στρατείας τῆς κατὰ Ναρδινῶν πολυτρόπου γενομένης ἐκτίθησι μὲν αὐτὸς Ἰουλιανός, ἄλλα δὲ ἀλλαχοῦ καὶ πρὸς πολλοὺς ἀναφράζων ἐν ἐπιστολαῖς. Πρὸς τινα γοῦν Κυλλήνιον καὶ ταῦτα ἐξηγούμενον τὰ μὲν ἐπιτιμῶν ὡς διαμαρτάνοντα τῆς ἀληθείας φαίνεται, καὶ παρεκτίθησί γε τὰ πραχθέντα ὅπως γέγονε· φάσκων δὲ μὴ δεῖσθαι τοῦ τὰ ἔργα λέγοντος (οὐδὲ γὰρ Παλαμήδην Ὀμήρου προσδεηθῆναί φησιν εἰς δόξαν), καὶ τὰς ἀλλοτρίας συγγραφὰς τῶν ἰδίων ἔργων ὑπὸ μεγαλοψυχίας παραιτούμενος, αὐτὸς ὅμως διὰ <τὸ> μέγεθος τῶν πεπραγμένων πρὸς τὸ λέγειν αὐτὰ κατασειόμενος, οὐδὲ συγγραφὴν ἀπλήν, ἀλλ' ἔπαινον νεανικόν τινα καὶ λαμπρὸν ἑαυτοῦ διεξείσιν αὐτοκέλευστος, καὶ πρὸς πολλοὺς αὐτὰ διὰ τῶν ἐπιστολῶν ὑμνῶν.

a

Sequentia non ad libellum de Argentoratensi pugna (cf. infra p. 212 sq.), qui vivo adhuc Constantio scriptus est, sed potius ad hanc epistolam (vel ad ep. supra p. 25 sq. laudatas) referenda esse videntur :

Liban., *Orat.* XVIII. 94 : Περὶ τούτων εἰς ἀπορίαν ὁ γενναῖος ἐκεῖνος (scil. ὁ Ἰουλιανός) καὶ τῶν τε πεισθῆναι καὶ μὴ τὸν ὄλεθρον ὀρᾶν ἀκολουθοῦντα (τό τε γὰρ γυμνωθῆναι τῆς

13 Ναρδινῶν: Ἀλαμανῶν Bekker Ναρδικῶν Müller; de itinere per Marcianas silvas (Amm. Marc. XXI 8, 2) i. e. Hercyniam (cf. p. 29, 23, et Guimont *Rev. de Philol.* XXXIX, 1915, p. 259 sq.) agi videtur || 14 πολυτρόπου γενομένης Mai: πολύτροπον γενομένην cod. || 16 ἐξηγούμενον van Herwerden

δυνάμεως τὴν παρά τῶν ἐναντίων εἶχε σφαγὴν, τὸ τε ἔχεισθαι τὴν παρά τῶν οἰκείων), μᾶλλον εἴλετο πειθόμενός τι παθεῖν ἢ δοκῶν ἀπειθεῖν, κουφοτέραν κρίνων τὴν παρά τῶν πολεμίων πληγὴν ἣς ἐμελλε πλήξειν ὁ συγγενής. Οὕτω δὴ πράττειν ἔδωκεν αἰ βούλοιντο τοῖς τοῦ πρεσβυτέρου κόλαξιν· οἱ δὲ ἀπ' αὐτῶν ἀρξάμενοι τῶν δορυφόρων καὶ οἱς μάλιστα ἐπίστευεν ἐκλέγοντες διὰ πάντων ἦσαν. ἕως αὐτῷ κατέλιπον ὀπλίτας εὔξασθαι μόνον δυναμένους.

Cf. Zosim., III, 3, 2: Συσιδῶν δὲ (scil. ὁ Ἰουλιανός) ὥς... οἱ δὲ παρά Κωνσταντίου δοθέντες αὐτῷ, τριακόσιοι καὶ ἐξήκοντα τὸν ἀριθμὸν ὄντες (cf. Iulian. p. 277 D), μόνον εὔχεσθαι, καθάπερ αὐτός πού φησιν, ἦ δεσαν...

b

Utrum haec fragmenta revera epistolae ad Cylleium (cf. v. 24: σοι) an alii operi historico (cf. infra p. 212 sq.) tribuenda sint, compertum non habemus. Certe hic nobis edenda erant. De re cf. Ammian. Marc., XVII, 1, 8 (*prope silvam... squalore tenebrarum horrendam*), et Zosim., III, 4, 2: cf. etiam quae de expeditione adversus Constantium per Hercyniam silvam facta narrat Iohann. Antioch., *Fragm.* 177 (*Excerpta de insidiis*, p. 115 ed. de Boor).

Suidas. s. v. Χρημα (1663. 12 ed. Bernhardt): Ἰουλιανός·

Περὶ τὴν Ἑρκυνίαν ὕλην ἐθέομεν, καὶ εἶδον ἐγὼ χρημα ἐξαισίον· ἰδοὺ γοῦν σοι θαρρῶν ἐγὼ ἐγγυῶμαι μήποτε ὄφθαι τοιοῦτον μηδὲν ὅσα γε ἴσμεν ἡμεῖς ἐν τῇ Ῥωμαίων, ἀλλ' εἴτε τὰ Θετταλικά Τέμπη δύσβατα νομίζει τις, εἴτε τὰ ἐν Θερμοπύλαις, εἴτε τὸν μέγαν καὶ διωλύγιον Ταῦρον, ἐλάχιστον ἴστω χαλεπότητος ἕνεκα πρὸς τὸ Ἑρκύνιον τοῦνομα.

Cf. *ibid.*, s. v. Ἑρκύνιοι δρυμοί, ὅθεν ὁ Ἰστρος ναυσίπορος ἐκ πηγῶν αἴρεται. Cf. etiam *Misop.*, 35q B.

[22 sq.] Suidae codd. : AGIMS

23 περὶ AMS : πρὸς GI || 24 ἐγὼ A : om. GIMS || 25 μηδὲν Heyler : μηδὲ codd. || 27/28 ἐλάχιστα Hercher || 28 ἴστω Hertlein : ἔστω codd. || 28/29 τοῦνομα codd. : ὄνομα Hercher. an ἕμος?

26-39. CIRCA HIEMEM A. 361-362 AD AMICOS SUOS
SCRIBIT VEL EOS AD SE VOCAT IULIANUS

Gregor. Nazianz., *Orat.* V, 20: Πολλοὺς γὰρ τῶν αὐτῶ
συνήθων τε καὶ γνωρίμων ἐκ τῶν κατὰ τὴν Ἀσίαν διατριβῶν
μάλιστα ἐκάλει μὲν (scil. ὁ Ἰουλιανὸς) κατὰ πᾶσαν σπουδὴν
ὡς δράσων θαυμάσια. οἷα καὶ ταῖς ἐλπίσιν ἐπτέρου μεμνη-
μένους τῶν ὑποσχέσεων· ἐπεὶ δὲ παρεῖεν, τοῦτο ἐκεῖνο αἰ
τῶν ψήφων κλοπαὶ καὶ τῶν ὄψεων ἀπάται, τοὺς μὲν τόνδε
τὸν τρόπον, τοὺς δὲ τὸν διαπαίζων, ἔστι δὲ οὖς καὶ τρα-
πέζῃ φιλοφρονούμενος καὶ πολὺ τὸ « ἑταῖρε » προπίνων 10
καὶ λαρυγγίζων ἀντ' ἄλλου τινὸς δελεάσματος, ἀπράκτους
ἀπέπεμπεν . . . Cf. Liban., *Epist.* 1062 W.; *Orat.* XVIII, 189.

Mamertin., *Gratiarum actio Iuliano*, 25: At tu, Auguste,
omnibus nugis remotis, optimum et doctissimum quemque
perquiris. Si quis praestat virtutibus bellicis et laude militiae, 15
in amicis habetur; qui in oratoria facultate, qui in scientia
iuris civilis excellit, ultro ad familiaritatem vocatur. Quicum-
que in administratione rei publicae innocentem se umquam
et strenuum praebuit, in consortium munerum receptatur...

26 [ep. 38].

Iulianus a. 360 Athuariis cursim domitis (p. 31, 7 sq.)
per Vesontionem Viennam hiematurus abscessit (Ammian.
Marc., XX, 10, 3). Mense Iulio a. 361 adversus Constantium
imperatorem profectus per Illyricum (p. 32, 6) Constantinopoli
petiit. Quo in itinere, fortasse cum Naissi degeret 25
(p. 32, 21 sq.: συγκατελθόντος . . . στρατοπέδου; cf. p. 33, 9),
i. e. mense Novembri a. 361 ad Maximum philosophum,
praeceptorem suum, qui tunc Ephesi vivebat, hanc epistulam
misit qua eum ad se vocaret (cf. Eunap., *Vit. Soph.*, p. 476
sq., et infra p. 33, 6 sq.). Maximus mense Ianuario a. 362, ut 30
videtur, Constantinopolim appulit (Eunap., *l. l.*; Ammian.
Marc., XXII, 7, 3; Liban., *Orat.* XVIII, 155).

414

Μαξίμω φιλοσόφω.

Πάντα ἄθροα ἔπεισί μοι καὶ ἀποκλείει τὴν φωνήν, ἄλλο
ἄλλω προελθεῖν οὐ ξυγχωροῦν τῶν ἐμῶν διανοημάτων, εἴτε 35

C XY = d

34 ἄθροα C: ἀθρόως d || 35 ἄλλω Ald.: ἄλλως codd.

ψυχικόν <τι> τῶν παθῶν εἴτε ὅπως φίλον κατονομάζειν
 τὰ τοιαῦτα· ἀλλ' ἀποδῶμεν αὐτοῖς ἦν ὁ χρόνος ἀπέδωκε b
 τάξιν, εὐχαριστήσαντες τοῖς πάντα ἀγαθοῖς θεοῖς, οἱ τέως
 μὲν γράφειν ἔμοι συνεχώρησαν, ἴσως δὲ ἡμῖν καὶ ἀλλήλους
 5 ἰδεῖν συγχωρήσουσιν. Ὡς πρῶτον αὐτοκράτωρ ἐγενόμην
 ἄκων, ὡς ἴσασιν οἱ θεοὶ (καὶ τοῦτο ἵ· αὐτοῖς εἰ ἵ· καταφανές
 ὄν ἐνεδέχето τρόπον ἐποίησα). στρατεύσας ἐπὶ τοὺς βαρ-
 βάρους, ἐκείνης μοι γενομένης τριμήνου τῆς στρατιᾶς, ἐπ-
 ανιῶν εἰς τοὺς Γαλατικοὺς αἰγιαλοὺς ἀπεσκόπουν καὶ τῶν c
 10 ἐκεῖθεν ἠκόντων ἀνεπυθνανόμην μή τις φιλόσοφος, μή τις
 σχολαστικὸς ἢ τριβώνιον ἢ χλανίδιον φορῶν κατήρην. Ἐπεὶ
 δὲ περὶ τὸν Βισεντίωνα (πολίχνη δὲ ἐστὶ νῦν ἀνειλημμένη,
 πάλαι δὲ μεγάλη τε ἦν καὶ πολυτελέσιον ἱεροῖς ἐκεκόσμητο,
 καὶ τείχει καρτερὰ καὶ προσέτι τῇ φύσει τοῦ χωρίου· περι-
 5 θεῖ γὰρ αὐτὸ ὁ Δοῦβις ποταμὸς, ἡ δὲ ὡσπερ ἐν θαλάττῃ
 πετρώδης ἄκρα ἀνέστηκεν, ἄδατος ὀλίγου δέω φάναι καὶ
 αὐτοῖς ὄρνισιν, πλὴν ὅσα ὁ ποταμὸς αὐτὴν περιρρέων ὡσ- d
 περ τινὰς αἰγιαλοὺς ἔχει προκειμένους), ταύτης πλησίον
 τῆς πόλεως ἀπήντησε Κυνικός τις ἀνὴρ, ἔχων τριῖθωνα καὶ
 10 βακτηρίαν· τοῦτον πόρρωθεν θεασάμενος, οὐδένα ἄλλον
 ὑπέλαβον ἢ σέ. Πλησίον δὲ ἤδη προσίων, παρὰ σοῦ πάντως

5sq. cf. Iulian. 284 CD || 16 sq. cf. Iulian. 73 A.

C XY [in Y plurima desunt] = d

1 ψυχικόν <τι> τῶν παθῶν P. Thomas : ψυχικῶν παθῶν d ψυχρὸν
 τῶν παθῶν C || 2 ἀλλ' ἀποδῶμεν — 20 βακτηρίαν om. Y || 3 τοῖς πάντα
 ἀγαθοῖς θεοῖς Ald. : τοῖς πάντα ἀγαθοῖς C τοῖς θεοῖς X || 5 6 ἄκων ἐγενόμην
 transp. C || 6 αὐτοῖς εἰ codd. : an αὐτόθι? vel αὐτός σοι? <τοῖς> ἀνθρώ-
 ποῖς (cf. p. 25, 24) P. Thomas : εἰ secluserant Ald. et edd., unde αὐτός
 conii. Naber || 8 στρατιᾶς Hertlein || 9 ἀπεσκόπουν C || 11 χλανίδιον X :
 de Maximi habitu et veste cf. Eunap. l. l. p. 477, 34 sq. || 12 βισεν-
 τίωνα X : βικεντίωνα C || πολίχνην C || ἐστὶ νῦν X : νῦν ἐστὶν C || 13
 πάλαι — 19 πόλεως om. X || 14 καὶ om. Ald. || καρτερὰ Reiske :
 καρτερῶ cod. || 15 ὀλίγος cod., corr. Heyler || 20 οὐδένα ἄλλον d : οὐδένα
 ἄλλο C, quod defendebat Hertlein (cf. infra p. 245, 16) || 21 προσίων
 (vel potius προσιόντα) Reiske : προσῶν d προσίων C

ἦκειν αὐτὸν ἐνόμιζον· ὄφθη δὲ ἀνὴρ φίλος μὲν, ἤττων δὲ
 τῆς προσδοκωμένης ἐλπίδος. Ἐν μὲν δὴ τοιοῦτον ὄναρ ἐγέ-
 415 νετό μοι· μετὰ τοῦτο δὲ πάντως ὄμην σε πολυπραγμονή-
 σαντα τὰ κατ' ἐμὲ τῆς Ἑλλάδος ἐκτὸς οὐδαμῶς εὐρήσειν.
 Ἰστω Ζεὺς, ἴστω μέγας Ἥλιος, ἴστω Ἀθηνᾶς κράτος καὶ
 πάντες θεοὶ καὶ πᾶσαι πῶς, κατιῶν ἐπὶ τοὺς Ἰλλυριοὺς
 ἀπὸ τῶν Κελτῶν, ἔτρεμον ὑπὲρ σοῦ, καὶ ἐπυθανόμην τῶν
 θεῶν, αὐτὸς μὲν οὐ τολμῶν (οὐ γὰρ ὑπέμενον οὔτε ἰδεῖν
 τοιοῦτον οὔτε ἀκοῦσαι οὐδέν, οἷον ἂν τις ὑπέλαβε δύνασθαι
 ἢ τὸ τηνικαῦτα, περὶ σὲ γίνεσθαι), ἐπέτρεπον δὲ ἄλλοις· οἱ
 θεοὶ δὲ ταραχὰς μὲν τινὰς ἔσεσθαι περὶ σὲ φανερώς ἐδή-
 λουν, οὐθὲν μέντοι δεινὸν οὐδὲ εἰς ἔργον τῶν ἀθεσμων
 βουλευμάτων.

Ἄλλ' ὄρας ὅτι μεγάλα καὶ πολλὰ παρέδραμον, < & > μά-
 λιστα σε πυθέσθαι ἄξιον· πῶς μὲν ἀθρόως τῆς ἐπιφανείας
 ἡσθόμεθα τῶν θεῶν, τίνα δὲ τρόπον τὸ τοσοῦτον τῶν ἐπι-
 βουλῶν πλήθος διαπεφεύγαμεν, κτείναντες οὐδένα, χρήματα
 οὐδενὸς ἀφελόμενοι, φυλαξάμενοι δὲ μόνον οὐς ἐλαμβάνομεν
 ἐπ' αὐτοφώρῳ· ταῦτα μὲν οὖν ἴσως οὐ γράφειν, ἀλλὰ φράζειν
 χρή, οἶμαι δὲ σε καὶ μάλα ἠδέως πεύσεσθαι. Θρησκευόμεν
 τοὺς θεοὺς ἀναφανδὸν καὶ τὸ πλήθος τοῦ συγκατελθόντος
 μοι στρατοπέδου θεοσεβές ἐστίν· ἡμεῖς φανερώς βουθυτοῦ-
 μεν· ἀπεδώκαμεν τοῖς θεοῖς χαριστήρια περὶ ἡμῶν ἑκατόμ-
 βας πολλὰς· ἐμὲ κελεύουσιν οἱ θεοὶ τὰ πάντα ἀγνεύειν
 δ εἰς δύναμιν, καὶ πείθομαί γε προθύμως αὐτοῖς· μεγάλους

C XY [in Y plurima desunt] = d

1 ὄφθη δὲ d : ὁτοσ δ' C || ἤττων C || 3 μετὰ — 19 αὐτοφώρῳ om. Y
 || 3 τοῦτο X : τοῦτον C || πάντως om. C || 4 εὐρήσειν X : εὐρεθῆναι C
 || 5 ἴστω μέγας — 6 πᾶσαι om. X || 9 οὔτε Ald. : οὐδὲ codd. || 10 τὸ
 X : om. C || γίνεσθαι X || 12 εἰς ἔργον < ἤξον > vel < προχωρήσον >
 P. Thomas || 14 & supplevit corrector in X : < ὄν > Hertlein ||
 15 ἀθρόον X || 18 φυλαξάμενοι — 19 αὐτοφώρῳ om. X || 19 οὖν om. d ||
 20 γρήν Reiske || οἶμαι — p. 33, 4 θεοῦ om. Y || 20 πεύσεσθαι Marti-
 nius : πύθεσθαι C πυθέσθαι, εὐ supra u scripto, X || θρησκευόμεν —
 p. 33, 4 θεοῦ om. X

καρπούς τῶν πόνων ἀποδώσειν φασίν, ἦν μὴ βραθυμῶμεν.

Ἡλθε πρὸς ἡμᾶς Εὐάγριος.....

τοῦ παρ' ἡμῖν τιμωμένου θεοῦ.....

5 Πολλὰ γοῦν ἐπέρχεται μοι πρὸς τούτοις, ἀλλὰ χρὴ ταμειύσασθαί τινα καὶ τῇ παρουσίᾳ τῇ σῇ. Δευρο οὖν, τοὺς θεοὺς σοι, τὴν ταχίστην, εἴτε δύο εἴτε πλείοσι χρησάμενος ὀχήμασιν. Ἀπέστειλα δὲ καὶ δύο τῶν πιστοτάτων ὑπηρετῶν, ὧν ὁ μὲν εἶς ἄχρι τοῦ στρατοπέδου παραπέμψει σε. ἕτερος δὲ ἐξεληλυθέναι σε καὶ ἠκεῖν ἤδη μηνύσει· πότερον δὲ ὑπὸ ποτέρου γενέσθαι θέλεις, αὐτὸς τοῖς νεανίσκοις σήμερον.

27

Ad Chrysanthium et Maximum.

Eunap., *Vit. Soph.*, p. 476, 38: Ὡς δ' οὖν καθεῖλε (scil. ὁ Ἰουλιανὸς) τὴν τυραννίδα Κωνσταντίου καὶ τὸν ἱεροφάντην ἀπέπεμψεν ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα... τὸν Μάξιμον εὐθύς μετέπεμψατο καὶ τὸν Χρυσάνθιον· καὶ μία γε ἦν ἐπ' ἀφοῦν ἡ κλήσις.

Ibid., p. 501, 5: Οὕτω γοῦν καὶ ἠνίκα ὁ βασιλεὺς Ἰουλιανὸς ἄμφω μετεκάλει διὰ μιᾶς κλήσεως καὶ οἱ πεμφθέντες στρατιῶται μετὰ τιμῆς τὴν Θετταλικὴν ἐπήγον πειθανάγκην. . . τοῦ θεοῦ τὴν ὁδὸν ἀπαγορεύσαντος. . . ὁ δὲ Χρυσάνθιος ἔμεινε κατὰ χώραν.

28 [ep. 13].

Iuliano, matris suae Basilinae fratri, qui postea comes Orientis factus est (*Misop.*, 365 C; cf. ep. 80), scribit Iulia-

[1-4] C [5-12] XY

2 post Εὐάγριος praebet cod. (scil. C) spatium vacuum trium fere versuum (= circa LXXXII litterarum), quod verbis τοῦ παρ' ἡμῖν τιμωμένου θεοῦ clauditur; sequentia desunt in C; itaque quot verba post θεοῦ interciderint, incertum || 5 Πολλὰ — 12 σήμερον e codd. XY (Y usque ad 10 μηνύσει) restituumus || 5 λέγειν post τούτοις add. Y || 6:7 τοὺς θεοὺς σοι om. Y; cf. Eunap. *Vit. Soph.* 470, 22 et *Anacreontea* 8, 1 sq. || 8/9 ὑπηρετῶν X: ὀκέτων Y || 10 πότερον — 12 σήμερον om. Y

nus. paulo postquam Naissi in Moesia mortem Constantii, qui die 3 Novembris a. 361 Mopsucrenis obierat, comperit (Ammian. Marc., XXII, 2; Zosim., III, 11, 2). Itaque circa kal. Decembr. a. 361, antequam advenit Constantinopolim (d. 11 Dec.), hanc epistulam avunculo misit, qui rebellionem adversus Constantium factam improbasse videtur.

382

Ἰουλιανὸς Ἰουλιανῷ θείῳ.

Τρίτης ὥρας νυκτὸς ἀρχομένης, οὐκ ἔχων οὐδὲ τὸν ὑπο-
 b γράφοντα διὰ τὸ πάντα ἀσχόλους εἶναι, μόλις ἴσχυσα πρὸς
 σε ταῦτα γράψαι. Ζῶμεν διὰ τοὺς θεοὺς ἐλευθερωθέντες
 τοῦ παθεῖν ἢ δρᾶσαι τὰ ἀνήκεστα· μάρτυς δὲ ὁ Ἥλιος, ὃν
 μάλιστα πάντων ἐκέτευσα συνάρασθαί μοι, καὶ ὁ βασιλεὺς
 Ζεὺς, ὡς οὐπώποτε ἠϋξάμην ἀποκτεῖναι Κωνσταντίον.
 μᾶλλον δὲ ἀπηξάμην. Τί οὖν ἦλθον; ἐπειδὴ μοι οἱ θεοὶ
 c διαρρήδην ἐκέλευσαν, σωτηρίαν μὲν ἐπαγγελλόμενοι πειθο-
 μένω, μένουσι δὲ ὁ μηδεὶς θεῶν ποιήσειεν· ἄλλως τε ὅτι καὶ
 πολέμιος ἀποδειχθεὶς ᾤμην φοδῆσαι μόνον καὶ εἰς ὀμιλίαν
 ἤξειν ἐπιεικεστέρας τὰ πράγματα, εἰ δὲ μάχῃ κριθεῖη, τῇ
 Τύχῃ τὰ πάντα καὶ τοῖς θεοῖς ἐπιτρέψας περιμένειν ὅπαρ
 ἂν αὐτῶν τῇ φιλανθρωπίᾳ δόξῃ.

29 [ep. 69].

Has litterulas iisdem fere diebus atque ep. 28 (cf. supra v. 10) scripsit novus imperator, paulo postquam, mortis Constantii certior factus, Constantinopolim petiit (d. 11 Dec. a. 361). Eutherius sine dubio spado est ille qui sub Iuliano Caesare praepositus sacri cubiculi fuerat (Ammian. Marc., XVI, 7. 2 sq.). Ad litteras Iuliani Constantio deferendas a.

V X A [7—13]

7 sic V: Ἰουλιανῷ θείῳ αὐτοῦ X πρὸς Ἰουλιανόν θεῖον A || 8 οὐδὲ: οὕτε A || 8/9 γράφοντα A: ὑπογράφοντα malit Hertlein || 9/10 πρὸς σε post γράψαι: transp. A || 11 ἦ om. A || δὲ: δέ μοι A || 12 καὶ — 13 Κωνσταντίον: καὶ ζεὺς ὁ βασιλειος ὡς οὐδέποτε εὐξάμην κωνσταντίον ἀποκτεῖναι A in quo sequentia desunt || 14 ἦλθον om. X || 15/16 πειθο- μένω: κινουμένω, duobus punctis supra scriptis, X || 16 [ὅτι:] vel ἄλλως τε < καὶ > ὅτε Hercher || 17 φοδῆσειν? Petau

36o electus erat (supra p. 23. 19). *e adscritusque postea in palatium, ... subinde Romam secedens* », post Iuliani mortem ibi consenuit (Ammian. Marc., XVI, 7, 6 sq.).

Ἰουλιανὸς Εὐθηρίῳ.

5 Ζῶμεν ὑπὸ τῶν θεῶν σωθέντες· ὑπὲρ ἑμοῦ δὲ αὐτοῖς θεοὶ τὰ χαριστήρια· θύσεις δὲ οὐχ ὑπὲρ ἑνὸς ἀνδρός, ἀλλ' ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ τῶν Ἑλλήνων. Εἰ δὲ σοι σχολὴ καὶ μέχρι τῆς Κωνσταντίνου πόλεως διαδῆναι, τιμησαίμην ἂν οὐκ ὀλίγου τὴν σὴν ἐντυχίαν.

30 [ep. 3*].

Hanc epistulam, qua Iulianus sibi gratulatur quod Theodoros incolumis sit (v. 18 sq.; cf. p. 41, 1 sq.), post Constantii mortem scriptam esse pro certo dare nolumus. Hic enim (p. 37, 24; cf. p. 16, 23) divinam providentiam, non deos, invocat. — Theodorum ἀρχιερέα editor antiquus cognominavit, quia a Iuliano sacerdos Asiae factus est (cf. p. 124, 20 sq.).

Θεοδώρῳ ἀρχιερεῖ.

Δεξάμενός σου τὴν ἐπιστολὴν ἡσθη μὲν, ὡς εἰκός· τί γὰρ οὐκ ἔμελλον, ἄνδρα ἑταῖρον ἑμοὶ καὶ φίλων φίλτατον σὼν εἶναι πυνθανόμενος· ὡς δὲ καὶ ἀφελὼν τὸν ἐπικείμενον δεσμὸν ἐπήγειν πολλάκις, οὐκ ἂν ἐγὼ παραστήσαι τῷ λόγῳ δυναίμην τίς καὶ ὁποῖος ἐγενόμην· γαλήνης ἐμπιπλάμενος καὶ θυμηδίας, ὡσπερ εἰκόνα τινὰ τοῦ γενναίου σου καθορῶν τρόπου, τὴν ἐπιστολὴν ἡσπαζόμην. Ὑπὲρ ἧς τὰ μὲν καθ' ἕκαστα γράφειν μακρὸν ἂν εἴη καὶ περιττῆς ἴσως ἀδολεσχίας οὐκ ἔξω· ἀ δ' οὖν ἐπήνεσα διαφερόντως, ταῦτα εἰπεῖν οὐκ ἂν ὀκνήσαιμι· πρῶτον μὲν, ὅτι τὴν παροιμίαν, ἣν εἰς ἡμᾶς ὁ τῆς Ἑλλάδος ἡγεμὼν πεπαρόνηκεν (εἴ γε τὸν

*27 τὴν παροιμίαν — p. 36, 10 Νέρων Suidas s. v. Μουσσώνιος.

[4—9] L

[17 sq.] XY

8 ὀλίγου Reiske: ὀλίγον cod.

24 Ὑπὲρ ἧς om. Y || 26 ἀ δ' οὖν — p. 36, 7 ὅτι: om. Y || 28 ἔμας cod. et Suidas: ἔμας; P. Maas, qui ep. 19⁸ (cf. p. 267) Theodoro tribuit || 28 εἴ γε — p. 36, 1 τύραννον om. Suidas

τοιούτων ἡγεμόνα χρή καλεῖν ἀλλὰ μὴ τύραννον), οὔτοι βαρ-
 ρέως ἤνεγκας. οὐδὲν ἡγούμενος τούτων εἰς σέ γεγονέναι·
 τό γε μὴν τῇ πόλει βοηθεῖν ἐκείνη βούλεσθαι καὶ προθυ-
 μεῖσθαι, περὶ ἣν ἐποιήσω τὰς διατριβάς, ἐναργές ἐστι
 φιλοσόφου γνώμης τεκμήριον, ὥστε μοι δοκεῖ τὸ μὲν 5
 πρότερον Σωκράτει προσήκειν, τὸ δεύτερον δέ, οἶμαι,
 Μουσωνίῳ· ἐκεῖνος μὲν γὰρ ἔφη ὅτι μὴ θεμιτὸν ἄνδρα
 σπουδαῖον πρὸς τοὺς τῶν χειρόνων καὶ φαύλων βλαβῆναι, ὁ
 δὲ ἐπεμέλετο Γυάρων, ὀπηνίκα φεύγειν αὐτὸν ἐπέταττε
 Νέρων. 10

Ταῦτα ἐγὼ τῆς ἐπιστολῆς τῆς σῆς ἐπαινέσας, τὸ τρίτον
 οὐκ οἶδα ὄντινα τρόπον ἀποδέξασθαι· γράφεις γὰρ κελεύων
 σημαίνειν ὅ τι ἂν μοι παρὰ μέλος πράττειν αὐτὸς ἢ λέγειν
 δοκῆς. Ἐγὼ δέ, ὅτι μὲν πλέον ἐμαυτῷ νῦν ἢ σοὶ τῶν τοιού-
 των δεῖν ὑπολαμβάνω παραινέσεων, πολλὰ ἔχων εἰπεῖν, ἐς 15
 αὐθις ἀναβαλοῦμαι. Τὸ μὲν οὖν αἴτημα τυχὸν οὐδὲ σοὶ προσ-
 ἕκει· περίεστι γὰρ σοὶ καὶ σχολή, καὶ φύσεως ἔχεις εὖ,
 καὶ φιλοσοφίας ἔρως, εἴπερ τις ἄλλος τῶν πρότερον, τρία δὲ
 ἅμα ταῦτα ξυνελθόντα ἤρκεσεν ἀποφῆναι τὸν Ἀμφίωνα
 τῆς παλαιᾶς μουσικῆς εὐρετὴν, χρόνος, θεῶν πνεῦμα 20

7 sq. Plat. *Apol.* 30 D; cf. Iulian. 69 B || 9 sq. cf. Philostrat. *Vit. Apollon.* VII 16, 2 || 20 sq. Euripid. *Fr.* 192; cf. Philostr. *Vit. Apollon.* VII 34.

* 8 9 ὁ δὲ ἐπεμέλετο βαρῶν Suidas s. v. Βάραις || 17 περίεστι: — p. 37, 9 δεόμενοι: Suidas s. v. Ἀμφίων.

XY [in Y multa desunt]

1/2 οὔτοι βαρέρως Hercher: οὔτοι βαθέως cod. et Suidas (« nova et
 exquisita ratione dictum » Bernhardt) οὔτοι σταθερῶς Weil; an οὔτοι
 ἐξοδίως? || 4 ἐναργές — 5 γνώμης: φιλοσόφου ψυχῆς ἐστὶ Suidas ||
 8 ὁ δὲ — 14 δοκῆς om. Y || 9 γυάρων cod.: βαρῶν (τουτέστι τειχῶν
 βάραις γὰρ τὰ τείχη) Suidas, unde < τῶν > βάρων Hercher;
 cf. Hense *Muson. rel.*, p. XXX || 14 δοκῆς cod., corr. Papadopou-
 los || 16/17 Τὸ μὲν — προσῆκει om. Y || 20 θεῶν πνεῦμα scripsimus:
 θεοῦ πνεῦμα Suidas πνεῦμα θεῶν codd. καὶ θεῶν πνεῦμα Philostr.
 θεοῦ (vel θεῶν?) τε πνεῦμα Küster, senarium Euripidis officere
 conatus

ἔρωσ τε ὑμνοδίας. Οὐδὲ γὰρ ἡ τῶν ὀργάνων ἔνδεια πρὸς ταῦτα πέφυκεν ἀντιτάττεσθαι, καὶ ταῦτα βραδίως ἂν ὁ τῶν τριῶν τούτων μέτοχος ἐξεύροι· ἢ γὰρ οὐχὶ τοῦτον αὐτὸν ἀκοῆ παραδεδέγμεθα οὐ τὰς ἀρμονίας μόνον, αὐτὴν δὲ ἐπ' αὐταῖς ἐξευρεῖν τὴν λύραν, εἴτε δαιμονιωτέρᾳ χρησάμενον ἐπινοίᾳ, εἴτε τινὶ θείᾳ δόσει, <εἴτε> διὰ τινα συντυχίαν ἀμήχανον; Καὶ τῶν παλαιῶν οἱ πλείστοι τοῖς τρισὶ τούτοις εἰκόασι μάλιστα προσχόντες οὐτι πλαστικῶς φιλοσοφήσαι, οὐδενὸς ἄλλου δεόμενοι.

- 10 Χρῆ οὖν σε παρίστασθαι καὶ διὰ τῶν ἐπιστολῶν τὰ πρακτέα καὶ τὰ μὴ παραινεῖν προθύμως· ὀρώμεν γὰρ καὶ τῶν στρατευομένων οὐ τοὺς εἰρηνεύοντας συμμαχίας δεομένους, τοὺς πονουμένους δέ, οἴμαι, τῷ πολέμῳ, καὶ τῶν κυβερνητῶν οὐχ οἱ μὴ πλέοντες τοὺς πλέοντας παρακαλοῦσιν, οἱ ναυτιλλόμενοι δὲ τοὺς σχολὴν ἄγοντας. Οὕτως ἐξ ἀρχῆς δίκαιον ἐφάνη τοὺς σχολὴν ἄγοντας τοῖς ἐπὶ τῶν ἔργων ἀμύνειν καὶ παρεστάναι καὶ τὸ πρακτέον ὑφηγεῖσθαι, ἐπειδάν, οἴμαι, τὰ αὐτὰ πρεσβεύωσι. Ταῦτα διανοοῦμένον σε προσήκει τοῖσι, ὅπερ ἀξιοῖς παρ' ἡμῶν εἰς σέ γίνεσθαι, 20 ὀρᾶν· καί, εἴ σοι φίλον, ταυτὶ ξυνθώμεθα, ἴν' ἐγὼ μὲν, ὃ τι ἂν μοι φαίνεται περὶ τῶν σῶν ἀπάντων, πρὸς σε σημαίνω, σὺ δὲ αὐθις πρὸς με περὶ τῶν ἐμῶν λόγων καὶ πράξεων· ταύτης γάρ, οἴμαι, τῆς ἀμοιβῆς οὐδὲν ἂν ἡμῖν γένοιτο κάλλιον. Ἐρρωμένον σε ἢ θεία πρόνοια διαφυλάξει πολλοῖς χρό- 25 νοῖς, ἀδελφῆ ποθεινότατε· ἴδοιμί σε διὰ ταχέων, ὡς εὐχομαι.

8 cf. Plat. *Leg.* 642 CD et Iulian. 82 B et 92 B.

[1—9] Suidas [1 et 10 sq.] XY

1 τε om. Suidas (cf. Philostr. : καὶ σοφίας ἔρωσ) ; ἔρωσ θ' ὑμνοδίας Küster || 1 Οὐδὲ γὰρ — 9 δεόμενοι om. codd., e Suida restituumus || 2 < ἀλλὰ > καὶ ταῦτα Bekker || 3 ἢ γὰρ Hertlein || 6 an ἐπινοίᾳ? || < εἴτε > P. Thomas || συντυχίαν revera praebent Suidae codd. || 8 προσχόντες Suidae codd. : προσσχόντες Bernhardt || 11 παραινεῖν < ἡμῖν > Bücheler || 20 ἴν' ἐγὼ — 22 πράξεων om. Y || 21 σημαίνω Weil : ἐμμένω cod. ; cf. p. 36, 13

31 [ep. 2].

Scripta fuit haec epistula ad Prohaeresium sophistam Christianum, qui Athenis degebat, hieme a. 361-362, postquam Iulianus e Gallis in Thraciam et loca Graeciae vicina rediit (cf. v. 19 sq.) et litteras ad civitates (cf. v. 21) misit, quibus causas susceplarum cum Constantio simultatum exposuerat; accepit eam Prohaeresius antequam ep. 61 commotus docendi munus deposuit (cf. Eunap., *Vit. Soph.*, p. 493, 25 sq.; Hieronym., infra p. 69, 15 sq.).

373 d

Προαιρεσίῳ σοφιστῆι.

Τί δὲ οὐκ ἔμελλον ἐγὼ Προαιρέσιον τὸν καλὸν προσαγορεύειν. ἄνδρα τοὺς λόγους ἐφιέντα καθάπερ οἱ ποταμοὶ τοῖς πεδίοις ἐπαφιᾶσι τὰ ρεύματα, καὶ ζηλοῦντα τὸν Περι-
 374 κλέα κατὰ τοὺς λόγους ἔξω τοῦ ξυνταράττειν καὶ ξυγκυκᾶν τὴν Ἑλλάδα; Θαυμάζειν δὲ οὐ χρὴ τὴν Λακωνικὴν εἰ πρὸς
 15 σε βραχυλογίαν μιμησαίμην· ὑμῖν μὲν γὰρ πρέπει τοῖς σοφοῖς μακροὺς πάνυ καὶ μεγάλους ποιεῖσθαι τοὺς λόγους, ἡμῖν δὲ ἄρκει καὶ τὰ βραχέα πρὸς ὑμᾶς. Ἴσθι δητὰ μοι
 20 πολλὰ πανταχόθεν κύκλῳ πράγματα ἐπιρρεῖν. Τῆς δὲ καθόδου τὰς αἰτίας, εἰ μὲν ἱστορίας γράφεις, ἀκριδέστατα πάντα ἀπαγγεῶ σοι, δούς τὰς ἐπιστολάς ἀποδείξεις ἔγγρα-
 b φους· εἰ δὲ ἔγνωκας τοῖς γυμνάσμασι καὶ ταῖς μελέταις εἰς τέλος ἄχρι γήρωσ προσκαρτερεῖν, οὐδὲν ἕως μου τῆ σιωπῆ μέμψη.

14 sq. Aristophan. *Acharn.* 530 sq.

BD = r NO = b XY [Y desinit 19 ἐπιρρεῖν] = d

10 σοφιστῆ om. bY || 12 τοὺς λόγους ἐφιέντα (ἀφιέντα Y) καθάπερ d: ἐφιέντα τοῖς λόγοις ὡς περ rb, unde ἐπαφιέντα τοῖς < νέοις > λόγοις ὡς περ Reiske || 13 ἐπαφιᾶσι: ἐφ' ἅπασι b || καὶ om. r || 14 συνταράττειν b || 16 μὲν om. b || 17 πάνυ om. b || τοὺς d: om. rb || 18 δητὰ μοι: b: δὴ μοι: τα r δὴ μοι: d || 19 ἐπιρρεῖ d || δὲ X: om. rb || 20 ἱστορίαν Ald. || γράφεις X γράφεις Cobet || 21 πάντα om. b || καὶ ante ἀποδείξεις add. r; an ὡς ἀποδείξεις? || 22 ταῖς μελέταις καὶ τοῖς γυμνάσμασιν transp. b || γυμνάσασι X || 23 τὴν σιωπῆν b

32 [ep. 12].

Benedictini editores opinantur (*Basilii op.*, t. III, p. 122, adn. e; cf. *ibid.*, p. LXI) « non ad Basilium » (Caesareae episcopum) scriptam esse hanc epistolam, « sed ad hominem aulae vitia hactenus... expertum (v. 24 sq.), quod de Basilio (Magno) dici omnino non potest ». Quod si verum est, de alio quodam Basilio agitur, nisi forte nomen corruptum est. Utut hoc se habet, certe scriptae sunt hae litterae a Iuliano iam imperium adepto (p. 40, 7 sq.), Constantinopoli, ut videtur, hieme a. 361-362; nam illud solum fere tempus fuit quo de otio loqui potuit (v. 22 sq.). — Ad Basilium Magnum revera missam esse hanc epistolam putat J. Geffcken (*Kaiser Julianus*, p. 101, 19 sq. cum adnot.)

Τῷ μεγάλῳ Βασιλείῳ.

381

Ἡ μὲν παροιμία φησὶν· οὐ πόλεμον ἀγγέλλεις, ἐγὼ δὲ προσθείην ἐκ τῆς κωμωδίας· ὦ χρυσὸν ἀγγείλας ἐπῶν. ἴθι οὖν ἔργοις αὐτὸ δεῖξον καὶ σπεῦδε παρ' ἡμᾶς· ἀφίξη γὰρ φίλος παρὰ φίλῳ. Ἡ δὲ περὶ τὰ πράγματα κοινὴ καὶ συνεχῆς ἀσχολία δοκεῖ μὲν εἶναί πως τοῖς μὴ πάρεργον αὐτὸ ποιοῦσιν ἐπαχθῆς, οἱ δὲ τῆς ἐπιμελείας κοινωνοῦντές εἰσιν ἐπιεικεῖς, ὡς ἑμαυτὸν πείθω, καὶ συνετοὶ καὶ πάντες ἱκανοὶ πρὸς πάντα· διδοῦσιν οὖν μοι βρασιώνην, ὥστε ἐξεῖναι μηθὲν ὀλιγορροῦντι καὶ ἀναπαύεσθαι· σύνεσμεν γὰρ ἀλλήλοις οὐ μετὰ τῆς ἀυλικῆς ὑποκρίσεως (ἧς μόνης οἴμαί σε μέχρι τοῦ δευρο πεπειρασθαι), καθ' ἣν ἐπαινοῦντες μισοῦσι

15 cf. Plat. *Leg.* 702 D; *Phaedr.* 242 B. Apostol. *Cent.* XIII 75

|| 16 Aristophan. *Plut.* 268 || 17 sq. cf. Plat. *Menexen.* 247 B.

*16 Stephan. *In rhetoric.* I 2, p. 1404 b 18 = CAG XXI pars II p. 312, 11 sq.

NO

14 τῷ μεγάλῳ βασιλείῳ codd.; Βασιλείῳ Ald.; cf. Stephan. *l. l.*: τὸ τοῦ Ἰουλιανοῦ πρὸς τὸν μέγαν Βασιλεῖον || 15 ἀγγέλλεις Ald.: ἀγγέλας codd. || 16 χρυσὸν O: χρυσῶν N || 18 παρὰ φίλον Ald. || 21 πάντως Martinus || 22 δίδωσιν codd.; « διδάσσει vel διδοῦσιν » Heyler || 24 ἧς μόνης Reiske et Heyler: μόνης ἧς transp. codd.

τηλικούτον μίσος ἤλικον οὐδὲ τοὺς πολεμιωτάτους· ἀλλὰ μετὰ τῆς προσηκούσης ἀλλήλοις ἐλευθερίας ἐξελέγχοντες τε, ὅταν δέη, καὶ ἐπιτιμῶντες, οὐκ ἔλαττον φιλοῦμεν ἀλλήλους τῶν σφόδρα ἐταίρων. Ἔνθεν ἕξεστιν ἡμῖν (ἀπειρὴ δὲ φθόνος) ἀνειμένους τε σπουδάζειν καὶ σπουδάζουσι μὴ
 d ταλαιπωρεῖσθαι, καθεύδειν δὲ ἀδεῶς, ἐπεὶ καὶ ἐγρηγορῶς οὐχ ὑπὲρ ἑαυτοῦ μᾶλλον ἢ καὶ ὑπὲρ τῶν ἄλλων ἀπάντων, ὡς εἰκός, ἐγρήγορα.

Ταῦτα ἴσως κατηδολέσχισά σου καὶ κατελήρησα, παθῶν τι βλακῶδες· ἐπήνεσα γὰρ ἑμαυτὸν ὡς περ Ἀστυδάμας. Ἄλλ' 10 ἵνα σε πείσω προὔργου τι μᾶλλον ἡμῖν τὴν σὴν παρουσίαν ἅτε ἀνδρὸς ἕμφρονος ποιήσῃν ἢ παραιρήσεσθαι τι τοῦ καιροῦ, ταῦτα ἐπέστειλα. Σπευθε οὖν, ὅπερ ἔφην ἤδη, δημοσίῳ χρησάμενος δρόμῳ· συνδιατρίψας δὲ ἡμῖν ἐφ' ὅσον σοι φίλον, ἦπερ ἂν θέλης ὑφ' ἡμῶν πεμπόμενος, ὡς προσηκόν 15 ἔστι, βαδιεῖ.

33 [ep. 23].

Hermogeni, qui ante a. 328 (cf. Pauly-Wissowa RE. s. v. Hermogenes. 13) praefectus Aegypti fuerat, haec epistula scripta est, paulo post mortem Constantii (cf. p. 41, 6 sq.), 20 Constantinopoli ut videtur, anno 361 exeunte (cf. p. 41, 9, et Ammian. Marc., XXII, 2, 4 sq.).

389 d Ἰουλιανὸς Ἐρμογένει ἀπὸ ἐπάρχων Αἰγύπτου.

Δός μοί τι κατὰ τοὺς μελικτάς εἰπεῖν ῥήτορας· ὦ παρ'

10 cf. infra p. 102, 6.

*9 κατηδολέσχισά σου Suidas s. v.

[1 — 16] NO — [23 sq.] V L NO = h E

7 ἑαυτοῦ codd. : ἑμαυτοῦ Hercher || ἢ [καὶ] Hercher || 11 προὔργου Ald. : προὔργον codd. || 14 χρησόμενος codd., corr. Hertlein || 15 οἵπερ Ald. || 16 βαδιεῖ Hercher et Cobet : βαδιῆ codd.

23 Ἰλιανός VL om. bE || ἀπὸ ἐπάρχων : ἀπουπαρχ (sic) V om. LE || Αἰγύπτου om. LbE || 24 μελικτάς Ald. : μελητάς VL μελητας E μελίτους N μελι deinde spatium trium litterarum O || 24 sq. παρ' ἐπιτάς; Hertlein

ἐλπίδα σεσωσμένος ἐγώ, ᾧ παρ' ἐλπίδας ἀκηκοώς ὅτι δια-
πέφευγας τὴν τρικέφαλον ὕδραν, οὔτι μὰ Δία τὸν ἀδελ-
φόν φημι Κωνστάντιον (ἐκεῖνος μὲν ἦν οἶος ἦν), ἀλλὰ τὰ
περὶ αὐτὸν θηρία πᾶσιν ἐποφθαλμιῶντα, ἃ καὶ κεῖνον ἐποίει
χαλεπώτερον, οὐδὲ τὸ καθ' ἑαυτὸν παντάπασι πρᾶον, εἰ καὶ 390
ἔδόκει πολλοῖς τοιοῦτος. Ἐκείνῳ μὲν οὖν, ἐπειδὴ μακαρίτης
ἔγένετο, κούφη γῆ, καθάπερ λέγεται· τούτους δὲ ἀδίκως τι
παθεῖν οὐκ ἂν ἐθέλοιμι. Ἰστω Ζεὺς· ἐπειδὴ δὲ αὐτοῖς ἐπαν-
ίστανται πολλοὶ κατήγοροι, δικαστήριον ἀποκεκλήρωται.
Σὺ δέ, ᾧ φίλε πάτερ, εἰ καὶ παρὰ δύναμιν, ἐπείχθητι· θεά-
σασθαι γάρ σε πάλαι τε ἠὺχόμεν νῆ τοὺς θεοὺς καὶ νῦν. b
ἀσμενέστατα ὅτι διεσώθης ἀκηκοώς, ἦκειν παρακελεύομαι.

34-36

Tres sequentes epistolae arcte inter se connectuntur. Prima
Iulianus Eustathium Cappadocem arcessit, secunda hospiti
aegrotanti abeundi dat facultatem, tertia Eustathius impe-
ratori gratias agit quod sibi sine festinatione domum iter
facere permiserit. Quo tempore princeps philosophum advo-
caverit vel dimiserit, ignoramus. Anno 361 exeunte simul
cum Chrysanthio, Maximo et aliis philosophis eum accitum
fuisse verisimile est (cf. Cumont, *Rev. instruction publ. Belg.*,
XXXV, 1892, p. 1-3).

V L NO = b E

1/2 διαπέφευγας : δ' ἀπέφευγας b || 2 τὴν — Δία : οὔτι (οὔτοι L)
μὰ Δία τὴν τρικέφαλον (πολυκέφαλον b) ὕδραν (ὕδραν om. E) οὐ codd.,
corr. Hertlein || 3 φημι : μοι b || ἐκεῖνος : ἀλλ' ἐκεῖνος V || μὲν :
μὲν οὖν L μὲν γάρ E || 4 πᾶσιν ἐποφθαλμιῶντα om. E || 5 παντάπασι Hert-
lein : ὄντα πᾶσι VL ὄντα καὶ πᾶσι bE ὄντα πάντο Horkel || 6 πολλοῖς
ἔδόκει transp. E || τοιοῦτος L || 7 < μὲν > τι Reiske || 8 ἂν om. V ||
ἐπειδὴ : ἐπεὶ E || αὐτῶν L || 8 9 ἐπανίστανται αὐτοῖς transp. V || 9 εἰς τὸ
ante δικαστήριον add. E || ἀποκεκλήρωται — 10 δύναμιν om. bE || 10
πέρ (i. e. πάτερ), εἰ V : πάτερ (sic) L || 11 σε om. E || πάλαι τε om. b ||
εὺχόμεν E εὐχόμεν V || 12 εὐμενέστατα VL b εὐμενέστατα E, corr. P.
Thomas ; cf. p. 118, 3

34 [ep. 76].

Εὐσταθίῳ φιλοσόφῳ.

Μὴ λίαν ἦ κοινὸν τὸ προσίμιον « τὸν ἐσθλὸν ἄνδρα », τὰ δὲ ἐφεξῆς οἶσθα δήπουθεν, ἀλλὰ καὶ ἔχεις· οἶσθα μὲν γὰρ ἅτε λόγιος ὢν καὶ φιλόσοφος τὸ ἐπόμενον αὐτῷ, ἐμὲ δὲ ἔχεις φίλον, εἴπερ οὖν ἄμφω ἐσθλοὶ ἐσμεν. Ὑπὲρ γὰρ σοῦ τοῦτο κἄν διατειναίμην, ὅτι τοιοῦτος εἶ, περὶ δὲ ἑμαυτοῦ σιωπῶ· γένετο δὲ τοὺς ἄλλους αἰσθέσθαι καὶ ἐμοῦ τοιούτου. Τί οὖν ὡσπερ ἄτοπὸν τι λέγων κύκλω περίειμι, δέον εἶπειν· « ἦκε καὶ σπεύδε καί, τὸ λεγόμενον, ἵπτασο »; Πορεύσει δέ σε θεὸς εὐμενῆς μετὰ τῆς Ἐνοδίας παρθένου, καὶ ὑπουργήσει δρόμος δημόσιος ὀχλήματι, βουλομένῳ χρήσασθαι, καὶ παρίπποις δυσίν.

415 d

35 [ep. 39].

Εὐσταθίῳ φιλοσόφῳ.

Χρῆ ξεῖνον παρεόντα φιλεῖν, ἐθέλοντα δὲ πέμπειν
 416 Ὅμηρος ὁ σοφὸς ἐνομοθέτησεν· ἡμῖν δὲ ὑπάρχει πρὸς ἀλλήλους ξενικῆς φιλίας ἀμείνων ἢ τε διὰ τῆς ἐνδεχομένης παιδείας καὶ τῆς περὶ τοὺς θεοὺς εὐσεβείας, ὥστε οὐκ ἂν μέ τις ἐγράφατο δικαίως <ὡς> τὸν Ὅμηρου παραβαίνοντα νόμον, εἰ καὶ ἐπὶ πλείον σε μένειν παρ' ἡμῖν ἠξίωσα. Ἄλλὰ σοὶ τὸ σωματίον ἰδὼν ἐπιμελείας πλείονος δεόμενον, ἐπέ-

3 et 5 cf. Euripid. *Fr.* 902 ; 6 cf. Plat. *Phaedr.* 255 B ; 9 sq. cf. Iulian. 174 D || 16 Homer. p. 74.

*3 sq. Eustath. *Iliad.* K 224, p. 800.

[2 — 13] Q

—

[15 sq.] C XY = d E

6/7 σοῦ τοῦτο κἄν Hercher : σεαυτοῦ οὐκ ἂν cod. || 9 « malim λέξων » Hertlein || <ἀπλῶς> εἶπειν P. Thomas

15 titulum om. C et Ald., ubi haec epistula vigesimam sextam (supra p. 30 sq.) sequitur ; inde titulum τῷ αὐτῷ, id est « Maximo », perperam supplevit Martinus || 17 ἡμῶν E || 18 τε Cd ; γε E || 20 <ὡς> Hertlein ; 21 ἀξιώσαιμι Cd ; 22 σοὶ : σοῦ (quod coniecerat Hercher) E || καὶ ante πλείονος add. E || πλείονος C

τρεψα βαδίζειν εἰς τὴν πατρίδα, καὶ ῥαστώνης ἐπεμελήθην ἢ
 τῆς πορείας· ὀχλήματι γοῦν ἕξεστί σοι δημοσίῳ χεῖρασθαι.
 Πορεύοιεν δέ σε σὺν Ἀσκληπιῷ πάντες οἱ θεοὶ καὶ πάλιν
 ἡμῖν συντυχεῖν δοῖεν.

36 [ep. 72].

Ἰουλιανῷ Εὐστάθιος φιλόσοφος.

Ὡς ὤνησέ γε τὸ σύνθημα ἡμῖν μελλήσαν· ἀντί γάρ τοῦ
 τρέμειν καὶ δεδιέναι, φερόμενον ἐπὶ τῆς δημοσίας ἀπήνης
 καὶ περιπίπτοντα κραιπαλώσιν ὀρεωκόμοις καὶ ἡμιόνους
 ἀκοστώσαις καθ' Ὅμηρον δι' ἀργίαν τε καὶ πλησμονήν, καὶ
 ἀνέχεσθαι κονιορτοῦ καὶ φωνῆς ἀλλοκότου καὶ ψόφου μα-
 στίγων, βαδίζειν ἐπὶ σχολῆς περιέστη μοι δι' ὁδοῦ συνηρε-
 φοῦς καὶ ἐπισκίου, πολλὰς μὲν κρήνας, πολλὰς δὲ ἐχούσης
 καταγωγὰς ἐπιτηδείους τῇ ὥρᾳ μεταξὺ τὸν πόνον διανα-
 παύοντι, ἵνα ἂν μοι φανείη κατάλυσις εὐπνους τε καὶ ἀμφι-
 λαφῆς ὑπὸ πλατάνοις ἢ κυπαρίττοις τισὶ τὸν Φαῖδρον ἐν
 χερσὶν ἔχοντι τὸν Μυρρινούσιον ἢ ἕτερόν τινα τῶν Πλάτω-
 νος λόγων. Ταυτά τοι, ὦ φίλη καὶ ἱερὰ κεφαλή, ἀπολαύων
 τῆς ἐλευθέρου ὁδοιπορίας, ἄτοπον ὑπέλαβον τὸ μὴ καὶ τοῦτο
 κοινώσασθαι σοὶ καὶ ἀποσημῆναι.

10 Homer. Z 506 et O 263 || 15 sq. Plat. Phaedr. 230 B.

*3 πορεύοιεν — 4 δοῖεν Lexic. Vindob. s. v. Πορεύω p. 145 Nauck |
 9/10 ἀκοστώσαις ἡμιόνους δι' ἀργίαν καὶ πλησμονήν Suidas s. v.
 Ἀκοστώσαις.

[1—4] C XY=d E — [6sq.] E ΓΘJK=f LX=g

1 ῥαστώνης C : ῥάστον dE ἐπεμελήθης E || 3 οἱ om. Y et Lexic. Vindob.

6 λιθάνω σοφιστῇ καὶ κοιαιστωρὶ Ἰουλιανῷ εὐστάθιος φιλόσοφος E
 λιθάνω σοφιστῇ καὶ κοιαιστωρὶ Ἰουλιανός L τῷ αὐτῷ (scil. Λιθάνω) X :
 titulum ex E restituumus || 9 καὶ — κραιπαλώσιν om. X || 10 τε om. f L
 et Suidas || 12 περιέστη E : περίεστι fg || 14/15 διαναπαύοντι τὸν πόνον
 transp. fg || 16 τισὶν ἢ κυπαρίττοις transp. fg || 16/17 ἔχοντι ἐν χερσὶ
 transp. fg || 17 τὸν ἢ τὸν E || ἕτερά τινα fg || 18 τοι Hertlein : σοι
 codd. || φίλη καὶ ἱερὰ E : φίλη fL πάντα θεία καὶ ἱερὰ X || 19 ἐλευθέ-
 ρου L || 20 σοι E : τε fg

Ad Priscum, Chrysanthium et uxorem eius Meliten.

Sequentia ab ipso Chrysanthio acceperat Eunapius (*Vit. Soph.*, p. 500, 2 sq.). — Ex his apparet iterum (cf. supra p. 33) a Iuliano ad Chrysanthium missas esse litteras, postquam Maximus Ephesius ineunte a. 362 Constantino-
polim ad Iulianum venerat: cf. Ammian. Marc., XXII, 7, 3.

Eunap., *Vit. Soph.*, p. 477, 37 (textum e cod. L restitimus): Μεταπέμψασθαι γοῦν αὐτοῖς (scil. Maximo et Iuliano) ἐκβιασαμένου τοῦ βασιλέως, ἔδοξε καὶ τὸν Πρίσκον· ὁ δὲ Μάξιμος ἀπῆτει προσαναγκάζων καὶ τὸν Χρυσάνθιον. Καὶ ἀμφω γε ἦσαν μετὰπειμπτοι, ὁ μὲν Πρίσκος ἐκ τῆς Ἑλλάδος, Χρυσάνθιος δὲ ἀπὸ Λυδίας καὶ Σάρδεων. Καὶ οὕτω γε ἐξεκρέματο τῆς τοῦ ἀνδρὸς συνουσίας ὁ θεσπέσιος Ἰουλιανός, ὥστε τοῖς μὲν ὡς φίλοις ἐπέστελλεν, καθάπερ θεοὺς ἱκετεύων ἔλθειν καὶ συνεῖναι· τῷ δὲ Χρυσανθίῳ καὶ γυναῖκα εἶναι πυθόμενος, Μελίτην ὄνομα ἔχουσαν καὶ ὑπ' αὐτοῦ θαυμαζομένην διαφερόντως, τοῦ δὲ ταῦτα γράφοντος ἀνεψιάν, ἰδίᾳ που καθίσας ἑαυτὸν καὶ πρὸς τὴν γυναῖκα ἐπέστελλεν, αὐτὸς γράφων οὐδενὸς εἰδότης καὶ παντοίας ἀφιεῖς φωνάς, τὸν ἄνδρα πείθειν μηδ' ἄλλως ἀπαγορευοῦσαι τὴν ἔξοδον· καὶ τὴν πρὸς Χρυσάνθιον αἰτήσας ἐπιστολήν, εἶτα ἐμβαλὼν ἐκείνην καὶ σφραγίδα ἀμφοτέραις ἐπιθείς, ὡς ἂν τὴν μίαν τοὺς ἄξοντας ἔστελλεν, πολλὰ καὶ ἀπὸ στόματος φράσας ἃ χρήσιμα ἐνόμιζε πρὸς τὸ ῥηιδίως πεπιθεῖν μεγάλας φρένας Αἰακίδαο [Hom. I 184]. . . ὁ δὲ Χρυσάνθιος οὐδὲ ταύταις ἐάλωταις ἄρκυσιν καὶ μηχαναῖς, ἀλλὰ τοῖς θεοῖς ἐντυχόν, ὡς τὰ παρὰ τῶν θεῶν ἦν ἀμετάβλητα (cf. supra p. 33), καὶ αὐτὸς εἶπετο τοῖς θεοῖς, καὶ πρὸς τὸν βασιλέα ἐπέστελλεν ὡς ὑπὲρ τοῦ βασιλέως ἢ κατὰ Λυδίαν [ὑπὲρ] αὐτοῦ γίνοιτο μονή (μόνον cod.) καὶ οἱ θεοὶ ταῦτα ἔφραζον. Ὁ δὲ ὑπόπτευσεν μὲν τὴν ἀποτυχίαν τῆς κλήσεως, ἀρχιερέα δὲ ἀποδείξας τὸν τε ἄνδρα καὶ τὴν γυναῖκα τῆς Λυδίας καὶ ὑπ' ἐκείνοις ἐπιτρέψας εἶναι τῶν ἄλλων τὴν αἴρεσιν, αὐτὸς ἐπὶ τὸν Περσικὸν συνήγετο πόλεμον.

Similia brevius narrat Eunapius, *ibid.*, p. 501, 23 sq.

Ad Himerium.

Himerius. *Orat.* V, 1: Ἐν Θεσσαλονίκῃ ταύτην διείλει-

κται (scil. ὁ Ἰμέριος), ὀπηνίκα κληθεὶς ὑπὸ τοῦ βασιλέως Ἰουλιανοῦ ἐπὶ τὴν Ἐφάν ἠπείγετο.

Orat. VI, 1 : Ταύτην ἐν Φιλίπποις διείλεκται ἐξ αὐτοσχεδίου, ὅτε ἐπὶ τὸ στρατόπεδον ἀπῆει ὑπὸ βασιλέως κληθεὶς Ἰουλιανοῦ.

Orat. VII, 1 : Δείξει λόγους ἐν Κωνσταντίνου πόλει προτραπείς, ὅτε εἰς τὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουλιανοῦ στρατόπεδον κληθεὶς ἐπορεύετο, εἶτα πρὸ τῆς ἐπιδείξεως τελεσθεὶς τὰ Μιερικὰ μυστήρια, εἷς τε τὴν πόλιν καὶ τὸν βασιλέα τὸν καὶ τὴν τελετὴν ἰδρυσάμενον διείλεκται.

39

Ad Celsum.

Liban., Orat. XV, 51 : Βούλει με καλέσαι τούτου μάρτυρα τὸν (scil. Celsum) ὑπὸ σοῦ (scil. a Iuliano) πάλαι μὲν σταγῆ, μετὰ ταῦτα δὲ γράμμασι, τὰ τελευταῖα δὲ νῦν ἀρχῆ τετιμημένον; Cf. Seeck, BLZG, p. 105.

40 [ep. 68].

Haec epistula scripta esse videtur Constantinopoli primo vere a. 362 (cf. p. 46, 13 sq.), cum Iulianus Cappadociam peragraturus erat (cf. p. 46, 17 sq.). De Philippo poeta Cappadoce, qui Iuliano imperante diis frequenter iminolabat, cf. *Liban., Epist.* 1147 W., et Seeck, BLZG, p. 240.

Ἰουλιανὸς Φιλίππῳ.

Ἐγὼ νῆ τοὺς θεοὺς ἔτι Καίσαρ ὢν ἐπέστειλά σοι, καὶ νομίζω πλέον ἢ ἀπαξ. Ὄρμησα μέντοι πολλάκις, ἀλλ' ἐκώλυσαν ἄλλοτε ἄλλαι προφάσεις, εἶτα ἡ γενομένη διὰ τὴν ἀνάρρησιν ἐμοί τε καὶ τῷ μακαρίτῳ Κωνσταντῷ λυκοφιλία· παντάπασι γὰρ ἐφυλαττόμην ὑπὲρ τὰς Ἀλπεὶς ἐπιστεῖλαι τινι, μὴ πραγμάτων αὐτῷ χαλεπῶν αἴτιος γένωμαι. Τεκμήριον δὲ μὴ ποιοῦ τῆς εὐνοίας τὸ γράφειν· οὐ γὰρ ἐθέλει πολλάκις ὁμολογεῖν ἢ γλῶττα τῇ διανοίᾳ. Καὶ ἴσως ἔχει μέν τι πρὸς τὸ γαυριᾶν καὶ ἀλαζονεύεσθαι τοῖς ἰδιώταις ἢ τῶν

: L

30 μὴ ποιοῦ τῆς Reiske: μοι ποιοῦ τούτο cod. || 32 π: Reiske: τοι cod.

βασιλικῶν ἐπιστολῶν ἐπίδειξις, ὅταν πρὸς τοὺς ἀσυνήθεις, ὡσπερ δακτύλοί τινες ὑπὸ τῶν ἀπειροκάλων φερόμενοι, κομίζονται. Φιλία δὲ ἀληθινὴ γίνεται μάλιστα μὲν δι' ὁμοιότητος, ἢ δευτέρα δέ, ὅταν τις ἀληθῶς, ἀλλὰ μὴ πλαστῶς θαυμάζη. καὶ παρὰ τοῦ τύχη καὶ συνέσει κρείττονος ὁ πρῶος καὶ μέτριος καὶ σῶφρων ἀγαπηθῆ.

Τὰ γραμματεῖα δὲ ταῦτα πολλοῦ τύφου καὶ πολλῆς φλυαρίας ἐστὶ μεστά, καὶ ἔγωγε πολλάκις ἑμαυτῷ μέμφομαι μακρότερα ποιούμενος αὐτά καὶ λαλίστερος ὢν, ἔξδὸν Πυθαγόρειον διδάσκειν τὴν γλῶτταν.

Ἐπεδεξάμην μέντοι τὰ σύμβολα, φιάλην ἀργυρᾶν, ἔλκουσαν μίαν μνᾶν, καὶ χρυσοῦ νόμισμα. Καλέσαι δέ σε πρὸς ἑμαυτόν, ὡσπερ ἐπέστειλας, ἐβουλόμην· ἤδη δὲ ἔαρ ὑποφαίνει καὶ τὰ δένδρα βλαστάνει, χελιδόνες δὲ ὅσον οὐπω προσδοκώμεναι τοὺς συστρατευομένους ἡμᾶς, ὅταν ἐπεισέλθωσιν, ἐξελαύνουσι τῶν οἰκιῶν, καὶ φασι δεῖν ὑπερορίους εἶναι. Πορευσόμεθα δὲ δι' ὑμῶν, ὥστε μοι βέλτιον ἂν ἐντύχοις, ἐθελόντων θεῶν, ἐν τοῖς σαυτοῦ· τοῦτο δὲ οἶμαι ταχέως ἔσσεσθαι, πλὴν εἰ μὴ τι δαιμόνιον γένοιτο κώλυμα· καὶ τοῦτο δὲ αὐτὸ τοῖς θεοῖς εὐχόμεθα.

41 [ep. 20].

Eustochius fortasse iuris consultus et causidicus est ex Palaestina oriundus, quem magni aestimabat Libanius (*Ep.* 789: Εὐστόχιον . . . τὸν ἐκ Παλαιστίνης, τὸν νόμων τε πλήρη καὶ τῆ τῶν λόγων ῥώμη βοηθοῦντα τοῖς νόμοις) et de quo saepius loquitur in litteris (cf. Seeck, *BLZG*, p. 149). Alius, Cappadox sophista, eiusdem nominis, qui de rebus Constantis scripsit, commemoratur apud Suidam (*s. v.*) et Steph. Byzant. (*s. v.* Παντικᾶπαιον). Seeck (*l. l.*) opinatur nostrum Eustochium eundem esse atque illum ad quem missae sunt Gregor. Nazianz. *epist.* 189-191 (*PG* 37, 308), eumque hac epistula vocari Antiochiam, ut primo die mensis Ianuarii

L

5 τοῦ Hertlein: τῆ cod. || κρείττονος Hertlein: κρείττον ὡς cod. ||
6 πρῶος Fabricius: πρᾶων cod. || 15 τοῦ στρατευομένου Hertlein

a. 363 Iuliano adsit consulatum inituro (cf. v. 12 sq.).

Ἰουλιανὸς Εὐστοχίῳ.

387 a

Ἡσιόδῳ μὲν δοκεῖ τῷ σοφῷ καλεῖν ἐπὶ τὰς ἑορτὰς τοὺς
 γείτονας ὡς συνησθησομένους. ἐπειδὴ καὶ συναλγοῦσι καὶ 388
 5 συναγωνιῶσιν ὅταν τις ἀπροσδόκητος ἐμπέσῃ παραχῆ· ἐγὼ
 δέ φημι τοῖς φίλους δεῖν καλεῖν, οὐχὶ τοὺς γείτονας. Τὸ
 αἴτιον δὲ ὅτι γείτονα μὲν ἔνεστιν ἐχθρὸν ἔχειν, φίλον δὲ
 ἐχθρὸν οὐ μᾶλλον ἢ τὸ λευκὸν μέλαν εἶναι καὶ τὸ θερμὸν
 ψυχρὸν. Ὅτι δὲ ἡμῖν οὐ μόνον νῦν, ἀλλὰ καὶ πάλαι φίλος εἶ
 10 καὶ διετέλεσας εὐνοικῶς ἔχων, εἰ καὶ μηδὲν ὑπήρχεν ἄλλο
 τεκμήριον, ἀλλὰ τό γε ἡμᾶς οὕτω διατεθεῖσθαι καὶ διακεῖ- b
 σθαι περὶ σὲ μέγα ἂν εἴη τούτου σημεῖον. Ἦκε τοίνυν μεθέ-
 ξων τῆς ὑπατείας αὐτός· ἄξει δέ σε ὁ δημόσιος δρόμος
 ὀχθήματι χρώμενον ἐνὶ καὶ παρίππῳ. Εἰ δὲ χρή τι καὶ ἐπεύ-
 15 ξασθαι, τὴν Ἐνοσίαν εὐμενῆ σοι καὶ τὸν Ἐνόδιον παρακε-
 κλήκαμεν.

42

De aperiendis templis reparandoque deorum cultu.

Amnian. Marc., XXII, 5. 2 : Ubi vero abolitis quae
 verebatur, adesse sibi liberum tempus faciendi quae vellet
 advertit (*scil.* Iulianus), pectoris patefecit arcana et planis
 absolutisque decretis aperiiri templā arisque hostias admoveri
et reparari deorum statuit cultum.

3 Hesiod. *Op.* 343sq.

T BΔ = r HU = v LY = g AM = c NO = b

2 titulum om. H || Ἰουλιανός om. TrYcb || 4 ὡς συνησθησο-
 μένους om. b || 4 5 καὶ συναγωνιῶσιν om. rvg || 5 τις om. rg || 5 6 ἐγὼ
 δέ φημι: TYc : φημι δὲ rvL ἐγὼ δέ b || 6 οὐχί: οὐ U || 8 ἐχθρὸν om.
 rvg || 9 οὐ νῦν μόνον transp. cb || 10 εὐνοικῶς cb || 11 γε: τε Δ || 11/12
 καὶ διακεῖσθαι: om. M: delet Cobet; « alterum significat: adfectum
 fuisse, alterum: animatum esse » Heyler; [διατεθεῖσθαι καὶ] P. Tho-
 mas || 12 τοῦτο gMN || 13 καὶ ante αὐτός add. cb || αὐτός om. Y || δέ om. T ||
 ὁ om. cb || 14 ἐνὶ καὶ: Trvg: καὶ cb καὶ ἐνὶ transp. Hercher (cf. p. 4a.
 12 sq. et 5a. 23 sq.); sed vide p. 33, 7 sq. || 15 τὸν: τὴν T || 15/16
 παρακέκλημα: b

Historiogr. anonym. Arianus, ed. Bidez, Philostorg. append., p. 227, 2 : Ἰουλιανὸς γνοὺς τὴν Κωνσταντίου τοῦ Αὐγούστου τελευτὴν, . . . διατάγματα κατὰ τοῦ Χριστιανισμοῦ καθ' ὅλης τῆς οἰκουμένης ἀποστέλλων, τὰ εἶδωλα πάντα ἀνανεοῦσθαι προσέταπεν.

Philostorg., VII, 1 b : Ὁ γὰρ Ἰουλιανός, ὡς δεδήλωται, τὴν τῶν Ῥωμαίων βασιλείαν ὑποζωσάμενος, ἐσπούδαζε μάλιστα τὸν Ἑλληνισμόν ἐπανορθοῦν πανταχοῦ τοίνυν γράμματα διαπεμπόμενος, ἐκέλευε τὰ τούτων τεμένη καὶ τοὺς βωμοὺς ἀνιστᾶν μετὰ πολλῆς σπουδῆς τε καὶ προθυμίας.

Sozomen., V, 3, 1 : Ἐπεὶ δὲ μόνος (scil. ὁ Ἰουλιανός) εἰς τὴν βασιλείαν κατέστη, καὶ ἀνὰ τὴν Ἑω τοὺς Ἑλληνικοὺς ναοὺς ἀνέωξε, καὶ τοὺς ἡμελημένους ἐπισκευάζεσθαι, τοὺς δὲ καταλυθέντας ἀνανεοῦσθαι καὶ τοὺς βωμοὺς ἀνίστασθαι προσέταξε, καὶ πολλοὺς αὐτοῖς ἐξηύρε φόρους, ἔβη τε παλαιὰ καὶ τὰ πάτρια τῶν πόλεων καὶ τὰς θυσίας ἀνενέωσεν. 2. Αὐτός τε ἀναφανδὸν δημοσίᾳ ἔβηεν καὶ ἔσπενδε καὶ τοὺς περὶ ταῦτα σπουδάζοντας ἐν πολλῇ τιμῇ ἐποιεῖτο· μύσταις τε καὶ ἱεροῦσιν ἱεροφάνταις τε καὶ τοῖς τῶν ξοάνων θεραπευταῖς τὰς παλαιὰς τιμὰς ἀπέδωκε, καὶ τὰ παρὰ τῶν πρόσθεν βασιλέων νενομοθετημένα ἐπ' αὐτοῖς ἐκύρωσεν, λειτουργιῶν τε καὶ τῶν ἄλλων ὧν πρὶν εἶχον τὴν ἀτέλειαν ἐπέψηφίσατο, καὶ τὰ ἀφαιρεθέντα τῶν νεωκόρων σιτηρέσια ἀπέδωκε καὶ καθαρὸς εἶναι ἀπὸ τροφῶν διεκελεύετο, καὶ ὅσων ἀπέχεσθαι προσῆκε τὸν ὡς Ἕλληνας λέγουσιν ἀγιστεύειν προσηρημένον. Cf. Iohann. Chrysost., *De S. Babyla contra Iulian.*, 14, p. 559 C ; Socrat., III, 1, 48 ; III, 18, 1 et 11, 4.

Historia acephala, 9 : Proximo autem die, Methir X die mensis (scil. die 4 Febr. a. 362), post cons. Tauri et Florenti, Iuliani imper(atoris) praeceptum propositum est (scil. Alexandriae) quo iubebatur reddi idolis et neochoris et publicae rationi quae praeteritis temporibus illis ablata sunt.

Sozomen., V, 5, 5 : Οὐκ ἐν τούτοις δὲ μόνον ἴστατο ἡ τοῦ κρατοῦντος (scil. τοῦ Ἰουλιανοῦ) πρὸς τὴν θρησκείαν ἀπέχθεια, σπουδῆ δὲ τοῦ πρὸς τὸ δόγμα μίσους οὐδὲν εἶδος παρέλειπεν εἰς καθαίρεσιν τῆς ἐκκλησίας, χρήματά τε καὶ ἀναθήματα καὶ τὰ ἱερὰ σκεύη ἀφαιρούμενος, τοὺς τε καταβληθέντας νεὼς ἐπὶ τῆς Κωνσταντίνου καὶ Κωνσταντίου ἡγεμονίας βιαζόμενος τοὺς καθελόντας ἀνοικοδομεῖν, ἢ τὰς ὑπὲρ αὐτῶν ἀποτιμήσεις ἐκτινύειν. Ἐκ δὲ τούτων μηδέτερον ἐπιτελεῖν δυνάμενοι, προσέτι δὲ κατὰ τὴν ἀναζήτησιν

τῶν ἱερῶν χρημάτων ἱερεῖς τε καὶ κληρικοὶ καὶ τῶν ἄλλων Χριστιανῶν πολλοὶ χαλεπῶς ἐβασανίζοντο καὶ δεσποτηρίους ἐνεβάλλοντο.

Cf. (de Marco Arethusio) *ibid.*, V, 10, 9; Gregor. Nazianz., *Orat.* IV, 90 (et IV, 7, PG 35, 537 C); Theophylact. Bulgar., *Martyrium XV martyrum*, 10 (PG 126, 165 B = Historiogr. anonym. Arianus, ed. Bidez, *Philostorg. append.*, p. 229): Ἐπὶ Κωνσταντίου ἡ ναὸν καθεῖλον εἰδωλικὸν ἢ στήλην εἰδωλικὴν κατέαξαν. τούτους ἢ τὰ καθαιρεθέντα ἀνοικοδομεῖν (scil. ὁ Ἰουλιανὸς προστάττει) καὶ τὰ κατεαγῶτα καινουργεῖν, ἢ πικραῖς τιμωρίαις καὶ θανατώδεσι δίκαις καὶ ποιναῖς ὑποβάλλεσθαι· ἐν οἷς ἦν καὶ Μάρκος ὁ Ἀρεθοῦσις.

Cf. Zonar., XIII, 12, 31 sq. (de Aegarum in Cilicia episcopo).

Princeton expedition to Syria, *Greek and latin inscriptions*, Section A, part 2, by Littmann, Magie, Stuart (Leiden 1910), n° 186 = Dussaud et Macler, *Mission dans les régions désertiques de la Syrie moyenne*, p. 276, n° 108. Iugamentum portae in loco quodam Anz nominato XX kilom. a Bostriis repertum: Ἐπὶ κρατήσεως Φλ(αοῦ) Κλ(αυδίου) Ἰουλιανοῦ | αὐτοκράτορος Αὐγούστου | ἀνίθη τὰ ἱερά καὶ ἀνοικοδομήθη καὶ ἀφιερῶθη ὁ ναὸς ἐν ἔτει σνς' Δύσ(τ)ρου ε' (c. mensem Febr./Mart. a. 362).

Hic etiam notanda sunt :

Liban., *Orat.* XVIII, 126 : Πρῶτον μὲν οὖν, ὅπερ ἔφην, ὥσπερ φυγάδα τὴν εὐσέβειαν κατήγαγε (scil. ὁ Ἰουλιανός), νεῶς τοὺς μὲν ποιῶν, τοὺς δὲ ἐπισκευάζων, εἰς δὲ τοὺς εἰσάγων ἔδη· χρήματα δὲ ἐτέλουν οἱ τοῖς τῶν ἱερῶν λίθοις σφίσις αὐτοῖς οἰκίας ἐγείραντες. Καὶ κίονας εἶδεν ἄν τις τοὺς μὲν ναοί, τοὺς δὲ ἐπ' ἀμαξῶν τοῖς σεσυλημένοις κομιζομένους θεοῖς.

Gregor. Nazianz., *Orat.* IV, 86 : Ἴνα γὰρ εἰδῶ τὰ κατὰ τῶν ἁγίων οἴκων προστάγματα δημοσίᾳ τε προτιθέμενα καὶ ἰδίᾳ πληρούμενα, καὶ σύλησιν ἀναθημάτων τε καὶ χρημάτων οὐ μᾶλλον ἐξ ἀσεβείας ἢ ἀπληστίας, καὶ σκευῶν ἱερῶν ἀρπαγὴν χερσὶ βεβήλοις ὑβριζομένων, τοὺς τε ὑπὲρ τούτων ἀγομένους καὶ στρεβλομένους ἱερεῖς τε καὶ ἀρχομένους καὶ τοὺς πλήρεις αἱμάτων κίονας ταῖς τούτων χερσὶ κυκλούμενους . . . Cf. Theodoret., *Hist. eccl.*, III, 12, 1.

Cf. praeterea Ambros., *Epist. cl.* I, 40, 17; Liban., *Orat.* XII, 69; XVIII, 114, et *Epist.* 694; infra p. 206, 15 sq.

De ecclesiis Novatianorum.

Socrat., II, 38, 23: Οὕτως μὲν οὖν τότε ἡ τῶν Ναυατια-
νῶν ἐκκλησία εἰς τὰς Συκὰς μετενήεκτο· χρόνῳ δὲ ὕστε-
ρον μετὰ τὴν τελευταίην Κωνσταντίου ὁ βασιλεὺς Ἰουλιανὸς
τόν τε τόπον (scil. πρὸς τῷ καλουμένῳ Πελαργῷ ἐν Κων-
σταντινουπόλει) ἀποδοθῆναι ἐκέλευσε καὶ ἀνοικοδομεῖν
ἐπέτρεψεν (= Sozomen., IV, 20, 6).

Sozomen., V, 5, 10: Ἐκ τοιαύτης δὲ αἰτίας καὶ Ἐλεού-
σιον, τὸν Κυζίκου ἐπίσκοπον, ὑπὸ βαρυντάτῳ ἐπιτιμίῳ προσ-
έταξε (scil. ὁ Ἰουλιανὸς) τότε ταῖς αὐτοῦ δαπάναις ἐν δύο
μόνοις μηνσὶν ἀνοικοδομησαὶ τὴν Ναυατιανῶν ἐκκλησίαν ἣν
ἐπὶ Κωνσταντίου καθεῖλε. Cf. Socrat., III, 11, 3 et Bidez, *Bul-
letins Acad. roy. Belg., Classe des lettres*, 1914, p. 420.

Rescriptum pro Donatistis.

Potentibus Rogatiano, Pontio, Cassiano, Iulianus ineunte
anno 362 episcopis clericisque Donatistarum exulibus redi-
tum in civitates suas, et basilicarum eis iniuste creptarum
supellectilisque sacrae restitutionem concessit; vide Optat.,
De schism. Donat., II, 16; Augustin., *Contra litt. Petiliani*, II,
83, 184; 92, 205; 97, 224. Quod rescriptum Apostatae, ut
Donatistas infamia afficeret, Honorius a. 400 « celeberrimis
in locis » Africae proponi iussit (*Cod. Theod.*, XVI, 5, 37).
De his disseruerunt Paul Monceaux, *Le Donatisme (Hist. litt.
Afrique, IV)*, 1912, p. 243 sq., et Martroye, *Mém. Soc. Antiqu.
France*, LXXIII, 1914, p. 75 sq.

Initio rescripti verba quaedam petitionis Donatistarum
repetita esse videntur, unde nota est eorum sententia « quod
apud eum (scil. Iulianum) sola iustitia locum haberet » ab
Augustino saepe vituperata: *Contra epist. Parmen.*, I, 12, 19;
Epist. XCIII, 4, 12 et CV, 2, 9; *Enarr. in Psalm. XXXVI*,
2, 18; *Contra litt. Petiliani*, II, 92, 203 et 205.

In fine, ut videtur, rescripti legebantur sequentia ab Au-
gustino allata, *Contra litt. Petiliani*, II, 97, 224:

Quod Iulianus constituit dicens:

Hoc quoque supplicantibus Rogatiano, Pontio, Cassiano et

ceteris episcopis, sed et clericis, accedit ad cumulum, ut ab-
litis quae adversus eos sine rescripto perperam gesta sunt, in
antiquum statum cuncta revocentur.

45

De exulibus revocandis.

Hac lege concessum est omnibus Christianis propter haereses a Constantio relegatis in patriam redire, ut Iulianus ipse testatur (p. 52, 19 sq., et 168, 26 : οὐ κάθοδον εἰς τὰς ἐκκλησίας αὐτῶν, ἀλλ' εἰς τὰς πατρίδας συνεχωρήσαμεν ; cf. etiam 176, 9 sq.). Data est Constantinopoli paulo postquam Iulianus regno potitus est, nam die 9 Februarii a. 362 iam Alexandriae proposita est.

Historia acephala, 10 : . . . Methir XIV datum est praeceptum Gerontio pr(ae)l(ecto) eiusdem Iuliani imp(eratoris) necnon etiam vicarii Modesti, praecipiens episcopos omnes functionibus antehac circumventos et exiliatos reverti ad suas civitates et provincias ; eae autem litterae sequenti die Methir XV propositae sunt.

Commemorant praeterea hoc edictum Philostorg., VI, 7 ; Theodoret., *Hist. eccl.*, III, 4, 1 ; Rufin., *Hist. eccl.*, X, 28 ; Historiogr. anonym. Arianus, ed. Bidez, *Philostorg. append.*, p. 230, 8 sq. ; *Chronicon praeivium ad Athanas. epist. fest.*, PG 26, 1357 C ; Hieronym., *Contra Lucifer.*, 19 ; Sozomen., V, 5, 6 sq.

Notanda sunt praeter cetera :

Theophylact. Bulgar., *Martyrium XV martyrum*, 10, PG 126, 165 B : Ἄλλὰ τοὺς τε ἐπισκόπους, ὅσοι κατὰ τοὺς Κωνσταντίου καιροὺς καὶ χρόνους τῶν ἐκκλησιῶν διὰ τὴν πίστιν ἐξεδιώχθησαν, τῆς ἐξορίας ἀνακαλεῖται (scil. ὁ Ἰουλιανὸς) καὶ τὰς ἐκκλησίας αὐτοῖς ἀποδίδωσι, καὶ κτήσεις δὲ ἐκκλησιαστικῶν, εἴπερ τινῶν ἀφηρέθησαν πρότερον παρ' αὐτοῦ, ταῖς ἐκκλησίαις ἀπεκατέστησεν.

Socrat., III, 1, 48 : Τοὺς ἐξορισθέντας ἐπισκόπους ἀνακληθῆναι ἐκέλευσε καὶ τὰς δημευθείσας οὐσίας αὐτοῖς ἀπιδίδου (eadem fere praebet Sozomen., V, 5, 1) et III, 24, 4 : Ἀνεκάλει δὲ ὁ βασιλεὺς (scil. Ἰοβιανὸς) τοὺς ὑπὸ Κωνσταντίου μὲν ἐξορισθέντας ἐπισκόπους, ἐπὶ Ἰουλιανοῦ δὲ ἀνακληθῆναι μὴ φθάσαντας.

Ammian. Marc., XXII, 5, 3 : Utque dispositorum roboret effectum, dissidentes Christianorum antistites cum

plebe discissa in palatium intromissos monebat civilius (*s. ut* Iulianus), ut discordiis consopitis quisque nullo vetante religioni suae serviret intrepidus. 4. Quod agebat ideo obstinate, ut dissensiones augente licentia non timeret unanimantem postea plebem, nullas infestas hominibus bestias *ut sunt* sibi ferales plerique Christianorum expertus.

46 [ep. 31].

Aetius, Anomoeorum haeresiarcha, a Gallo Caesare, cui acceptissimus erat, ad Iulianum annis 351 sq. saepius missus erat (Philostorg., III, 27; Galli ep., infra, p. 288, 2 sq.; cf. v. 22: παλαιᾶς . . . συνηθείας). Quem a Constantio post Galli mortem in Phrygiam relegatum Iulianus blanda hac epistula arcessivit et postea agro circa Mitylenen donavit (Philostorg., IX, 4). Sine dubio vocavit privatim Aetium ad aulam Constantinopolitanam (στρατόπεδον), paulo postquam omnes exules episcopos in patriam redire lege permisit, i. e. circa kalendas Februarias a. 362.

404 b

Ἰουλιανὸς Ἀετίῳ ἐπισκόπῳ.

Κοινῶς μὲν ἅπασιν τοῖς ὀπίσωσιν ὑπὸ τοῦ μακαρίτου Κωνσταντίου πεφυγαδευμένοις ἔνεκα τῆς τῶν Γαλιλαίων ἀπονοίας ἀνῆκα τὴν φυγὴν, σὲ δὲ οὐκ ἀνίημι μόνον, ἀλλὰ γὰρ καὶ παλαιᾶς γνώσεώς τε καὶ συνηθείας μεμνημένος, ἀφικέσθαι προτρέπω μέχρις ἡμῶν· χρῆσι δὲ δόχματι δημοσίῳ μέχρι τοῦ στρατοπέδου τοῦ ἐμοῦ καὶ ἐνὶ παρίππῳ.

47

Sequentia unius eiusdemque legis excerpta esse vidit Gothofredus (ad *Cod. Theodos.*, X, 3, 1; cf. p. 54, 18 sq., et Bidez, *Bulletins Acad. roy. Belg., classe des lettres*, 1914, p. 422 sq.).

18 — 24 Totam epistolam expilavit Sozomenus V 5, § 1 et § 9; cf. Philostorg. VI 7.

V L

18 ἐπισκόπῳ om. L || 19 κοινῶς μὲν L: . . . ὧς . . . ἐν V || ὀπίσωσιν V || 20 ἔνεκα V || 21 α aut σοῖ aut ἀφίημι scribendum: cf. 436 B (p. 176, 9 sq.) et 270 D » Hertlein || μόνον ἀλλὰ γὰρ L: μό.ον ἀ.λλὰ γὰ. V || 23 προτρέπ. V || μέγισι L || 24 τοῦ ἐμοῦ om. L

a) De extraordinariis sive sordidis muneribus.

Cod. Theodos., XI, 16, 10 (362 Mart. 13):

IMP. IULIANUS A. SECUNDO P(RAE)FECTO P(RAE)TORIO. Nihil provincialibus indici sine nostra scientia fas est neque rursus
 5 ex his quae sunt indicta referri. Omnia igitur, quae consuetudo vel dispositio nostra amplectitur, hoc est cursum publicum, translationes, itinerum sollicitudines ceteraque similia cuncti possessores implere pariter compellantur. *Et cetera.*
 P(RO)P(OSITA) III ID. MART. CONSTANTINOP(OLI) MAMERTINO ET
 10 NEVITTA CONSS.

b) De publicis possessionibus civitatibus restituendis iisdemque locandis.

Ibid., X, 3, 1 (362 Mart. 13):

IMP. IUL(1)ANUS A. SECUNDO P(RAE)FECTO P(RAE)TORIO. *Post*
 15 *alia*: Possessiones publicas civitatibus iubemus restitui ita ut iustis aestimationibus locentur, quo cunctarum possit civitatum reparatio procurari. P(RO)P(OSITA) <III> ID. MART. CONSTANTINOP(OLI) MAMERTINO ET NEVITTA CONSS.

c) De prototypia et plebeia capitatione.

Ibid., XI, 23, 2 (362 Mart. 13):

IMP. IULIANUS A. SALLUSTIO P(RAE)FECTO P(RAE)TORIO. Prototypias et exactiones in capitatione plebeia curialium munera et quidem inferiora esse minime dubitatur, atque
 ideo a senatoriis easdem domibus submoveri oportet. *Et cetera.*
 25 DAT. III ID. MART. CONSTANTINOP(OLI) MAMERTINO ET NEVITTA CONSS.

d) De decurionibus ad curiam revocandis vel puniendis et de lustrali collatione a curiis aliena.

Ibid., XII, 1, 50 (362 Mart. 13) [= *ibid.*, XIII, 1, 4]:

IMP. IULIANUS A. SECUNDO P(RAE)FECTO P(RAE)TORIO. *Post*
 30 *alia*: Decuriones, qui ut Christiani declinant munia, revo-

centur. Et ab auri atque argenti praestatione, quod negotiatoribus indicitur, curiae immunes sint, nisi forte decurionem aliquid mercari constiterit, ita ut ordines civitatum ex huiusmodi reliquis sarcinarum, ut iam diximus, amoveantur. Et quoniam ad potentium domus confugisse quosdam relatum est curiales, ut tam foeda perugia prohibeantur, multam statuimus, ut per singula capita singulos solidos dependat qui ad potentis domum confugerit et tantundem qui receperit multae nomine inferat. Nam si servus incio domino susceperit, capite punietur, et ingenuus, qui invito patrono hoc fecerit, deportabitur. P(RO)P(OSITA) III ID. MAR. CONST(ANTINO)P(OLI) MAMERTINO ET NEVITTA CONSS.

e) De Pamphyliae civitatum possessionibus.

Cod. Iustin., XI, 70, 2 :

IDEM (scil. IMP. IULIANUS) A. SECUNDO P(RAE)FECTO P(RAE)TORIO). Pamphyliae etiam civitates et quaecumque aliae quidquid sibi adquirent, id firmiter habeant.

Cf. Sozomen., V, 3, 1 (supra p. 48, 17 sq.): Τὰ πάτρια τῶν πολεωῶν .. ἀνεπέωσεν, et V, 5, 2: Κληρικοὺς μέντοι πᾶσαν ἀπέλειπεν καὶ τιμὴν καὶ τὰ σιτηρέσια ἀφείλετο (scil. ὁ Ἰουλιανός), καὶ τοὺς ὑπὲρ αὐτῶν κειμένους νόμους ἀνείλε, καὶ τοῖς βουλευτηρίοις ἀπέδωκε, μέχρι (1. ἅμα = simul Cassiod. 9) τε παρθένων καὶ χηρῶν τὰς δι' ἕνδειαν ἐν τοῖς κλήροις τεταγμένας εἰσπράττεσθαι προσέταξεν ἅ πρὶν παρὰ τοῦ δημοσίου ἐκομίσαντο. 3. Ἡνίκα γὰρ Κωνσταντῖνος τὰ τῶν ἐκκλησιῶν διέταττε πράγματα, ἐκ τῶν ἐκάστης πόλεως φέρων τὰ ἀρκούντα πρὸς παρασκευὴν ἐπιτηδείων ἀπένειμε τοῖς πανταχῆ κλήροις, καὶ νόμῳ τοῦτο ἐκράτυεν, ὃς καὶ νῦν κρατεῖ, ἐξ οὗ τέθηκεν Ἰουλιανὸς ἐπιμελῶς φυλαττόμενος. 4. Ὡμοτάτην δὲ καὶ χαλεπωτάτην τήνδε γενέσθαι φασὶ τὴν εἰσπραξίν· μαρτυρεῖ δὲ καὶ τὰ τότε παρὰ τῶν πρακτόρων γενόμενα γραμματεῖα τοῖς εἰσπραχθεῖσιν εἰς ἀπόδειξιν τῆς ἀναδόσεως ὧν εἰλήφεσαν κατὰ τὸν Κωνσταντῖνου νόμον.

Philostorg., VII, 4: Καὶ ἄλλα δὲ τῆς αὐτῆς κακοτεχνίας συνεπῆγε (scil. ὁ Ἰουλιανός)· τοὺς τε γὰρ ἐν κλήρῳ καταλειγμένους εἰς τὴν τῶν βουλευτῶν ἀνέστρεφε λειτουργίαν

καὶ τῶν ἐκκλησιῶν τὰ σιτηρέσια τοῖς τῶν δαιμονίων θερα-
 πευταῖς μετεδίδου. . . Cf. *ibid.*, VII, 4; Iulian., *Miso-*
rog., 361 A et 367 D; Sozomen., VI, 3, 4; Theodoret.,
Hist. eccl., III, 6, 5; I, 11, 3 et IV, 4, 1; Ammian.
 5 Marc., XXV, 4, 15 (« vectigalia civitatibus restituta cum
 fundis absque his quas velut iure vendidere praeteritae po-
 testates »); XII, 9, 8; Liban., *Orat.* XII, 69; XIII, 45;
 XVII, 9; *Epist.* 828, § 3 (κελεύει... ὁ βασιλεὺς τὰς μὲν πόλεις
 τὰ αὐτῶν κομίζεσθαι); *Concl. Theodos.*, XV, 1, 8-10 (infra
 10 p. 188 sq.).

De curiis augendis cf. praesertim Liban., *Orat.* XVIII,
 148: Τὸ γὰρ δὴ πολλῶν ἐπαίνων ἄξιον ἐκεῖνο γράμμα, τὸ
 δεῖν πάντα ἄνδρα πρὸς βουλήν καλεῖν καὶ μηδὲν ἔχοντα
 ἰσχυρὸν εἰς ἄφεσιν ἐγγράφειν, οὕτω τὸ πρᾶγμα ἐπηνώρθωσεν,
 15 ὥστ' ἠλέγχετο μικρὰ τῷ πλήθει τῶν εἰσιόντων τὰ χωρία.
Ibid., 146 sq. et 135; *Orat.* XLVIII, 17 sq. (p. 436, 12 sq.
 et 437, 3 sq.); *Orat.* XLIX, 3; Ammian. Marc., XXI, 12,
 23; XXII, 9, 8 et 12, et XXV, 4, 21: Illud quoque itidem
 parum ferendum quod municipalium ordinum coetibus
 20 patiebatur (scil. Iulianus) iniuste quosdam adnecti vel pere-
 grinos vel ab his consortiis privilegiis aut origine longe
 discretos. — Cf. infra p. 160, 182 sq., 188, 201, et p. 60,
 ep. 54 Βυζακίους; supra p. 27 sq. de Antiochenis.

Sequentia, quamquam tempus quo facta sunt accurate de-
 5 finire non licet, a praecedentibus seiungenda non erant.

48

De imperatorum imaginibus et de signis exercituum.

Sozomen., V, 17, 2: Ἀτεχνῶς δὲ διὰ πάντων ἐλληνίζειν
 προσεθίζων, μεταποιεῖν ἔγνωκεν (scil. ὁ Ἰουλιανὸς) εἰς τὸ
 0 πρότερον σχῆμα τὸ κορυφαῖον τῶν Ῥωμαϊκῶν συνθημάτων,
 ὅπερ Κωνσταντῖνος κατὰ βεῖλον πρόσταγμα, ὡς ἐν τοῖς
 πρόσθεν (I, 4) εἴρηται, εἰς σταυροῦ σύμβολον μετετύπωσεν.
 3. Ἐν δὲ ταῖς δημοσίαις εἰκόσιν ἐπιμελὲς ἐποιεῖτο παραγρά-
 φειν αὐτῷ Δία μὲν, οἷά γε ἐκ τοῦ οὐρανοῦ προφαινόμενον
 5 καὶ στέφανον καὶ ἀλουργίδα τὰ σύμβολα τῆς βασιλείας παρέ-
 χοντα, Ἄρεα δὲ καὶ τὸν Ἑρμῆν εἰς αὐτὸν βλέποντας καὶ
 καθάπερ τῷ ὀφθαλμῷ ἐπιμαρτυροῦντας ὡς ἀγαθὸς εἶη περὶ
 λόγους καὶ πολεμικός. 4. Ἐκέλευσε δὲ ταῦτα καὶ ὅσα ἄλλα
 0 πρὸς Ἑλληνικὸν ὄρῳ σέβας παρεμμίγνυσθαι ταῖς εἰκόσιν,
 ὥστε προφάσει τῆς εἰς βασιλέα νενομισμένης τιμῆς ληθη-
 θῶτως προσκυνεῖν τοῖς συγγεγραμμένοις.

Gregor. Nazianz., *Orat.* IV, 66 : Το μῆ (scil. ὁ Ἰουλιανὸς) δὲ ἤδη καὶ κατὰ τοῦ μεγάλου συνθήματος, ὃ μετὰ τοῦ σταυροῦ πομπεῦει καὶ ἄγει τὸν στρατὸν εἰς ὕψος αἰρόμενον, καμάτων (scil. *‘Laborum’*) λυτήριον ὃν τε καὶ κατὰ Ῥωμαίους ὀνομαζόμενον καὶ βασιλεῖον, ὡς ἂν εἴποι τις, τῶν λοιπῶν συνθημάτων, ὅσα τε βασιλέων προσώποις ἀγάλλεται καὶ πεπετασμένοις ὑφάσμασιν ἐν διαφόροις βαφαῖς καὶ γράμμασιν, ὅσα τε δρακόντων φοβεροῖς χάσμασιν ἐμπνεόμενα ἐπ’ ἄκρων δοράτων αἰωρούμενοις καὶ διὰ τῶν ὀγκῶν ῥιπιζόμενα φολίσιν ὑφανταῖς καταστίκτων, ἡδιστόν τε ὁμοῦ καὶ φρικτὸν θέαμα προσπίπτει ταῖς ὄψεσιν.

Ibid., 81 : Ὁ δὲ τί μηχανᾶται ; . . . ὡσπερ οἱ τοῖς βρώμασι καταμιγνύντες τὰ δηλητήρια, μίξαι ταῖς ἐξ ἔθους τῶν βασιλέων τιμαῖς τὴν ἀσέβειαν καὶ εἰς ἐν ἀγαγεῖν νόμους Ῥωμαίων καὶ εἰδώλων προσκύνησιν· καὶ διὰ τοῦτο ταῖς εἰκόσι συμπαραγράφων τοὺς δαίμονας, ὡς δὴ τινὰς ἄλλας τῶν ἐξ ἔθους γραφᾶς προὔτιθει δήμοις καὶ πόλεσι καὶ μάλιστα τοῖς τῶν ἔθνῶν ἄρχουσι τὰς εἰκόνας, ὡς κακοὶ γέ του πάντως μὴ εἶναι διαμαρτεῖν, ἀλλ’ ἢ τῇ τῶν βασιλέων τιμῇ τὴν τῶν εἰδώλων συμφέρεσθαι, ἢ τῇ τούτων φυγῇ τοὺς βασιλέας ὑβρίζεσθαι, μικτῆς οὔσης τῆς προσκυνήσεως. Τοῦτον τὸν δόλον . . . ὀλίγοι μὲν διέφυγον τῶν εὐλαβεστέρων καὶ συνετωτέρων, οἱ καὶ δίκην ἔδοσαν τῆς συνέσεως.

Παραστάσεις σύντομοι χρονικαί, 47 (*Script. orig. Constantinopol.*, rec. Th. Preger, p. 53, 3) : Πολὺς ἦν Ἰουλιανὸς ἐν μαγανείαις· ὅθεν καὶ τοῖς εἰδώλοις (1. τὰ εἰδῶλα) εἰς στήλας βασιλικᾶς, φασίν, ἐξεικόνιζε καὶ προσκυνεῖσθαι ταύτας ὡς βασιλέων εἰκόνας ἠνάγκαζεν· μεθ’ ὧν καὶ ἐν τῇ Νικομηδέων μητροπόλει τὸ τοῦ Ἀπόλλωνος ἄγαλμα χρυσέγ-καυστον κατασκευάσας καὶ τῆς θεᾶς Ἀρτέμιδος νόμοις ὁμοίοις ἐνομοθέτει προσκυνεῖσθαι, ὡς αὐτοῦ φησιν εἶναι καὶ τῆς γαμετῆς τὰ ἰνδάλματα· ὅθεν καὶ ἄπειρον πλῆθος κλαπὲν εἰς εἰδωλολατρείαν κατέπεσεν.

Cf. Moys. Choren., *Histor. Armen.*, III, 13, p. 139 ed. Langlois ; Liban., *Orat.* XVIII, 304.

De nummorum forma.

Socrat., III, 17, 5 : Ὦν γὰρ δὴ ὁ βασιλεὺς (scil. Ἰουλιανὸς) πολὺ δεισιδαίμων, ταύρους τε συνεχῶς θύων πρὸς τοῖς βωμοῖς τῶν εἰδώλων, βωμὸν καὶ ταυρὸν ἐντυπωθῆναι κεκελεύκει τῷ ἑαυτοῦ νομίσματι. Cf. *ibid.*, III, 17, 4 ; Sozomen., V, 19, 2 ; Ephraemi Syri *Sermon. C. Iulian.*, apud Bickell, *Zeitschr. für Kathol. Theol.*, II, 1878, p. 339 sq.

De Christianis a militia officiisque publicis excludendis.

Iulianus in conferendis muneribus « deorum cultores Galilaeis praefereandos esse » censuit (cf. infra p. 112, 4 sq.). —

5 Cf. quae de Valentiniano et Valente scriptores Christiani narrant (Socrat., IV, 1, 8 sq.; Sozomen., VI, 6, 3 sq.; Theodoret., *Hist. eccl.*, III, 16; Rufin., *Hist. eccl.*, XI, 2; Zonar., XIII, 15, 4; Philostorg., VII, 7, et p. 232 sq.; Ambros., *De obitu Valentiniani*, 55. — Cf. Zosim., IV, 2, 2; Liban., *Orat.* XXX, 54, et Allard, t. II, p. 314 sq.).

Socrat., III, 13, 1 sq.: Ἐκέλευε δὲ (scil. ὁ Ἰουλιανὸς) μὴ δὲ κατὰ τὰ βασιλεια στρατεύεσθαι τοὺς μὴ βουλομένους καταλιπεῖν μὲν τὸν Χριστιανισμόν, ἐπὶ τὸ θύειν δὲ τοῖς ἀγάλμασιν ἔρχεσθαι, μήτε μὴν Χριστιανούς τῶν ἐπαρχιῶν ἄρχοντας γίνεσθαι, λέγων ὡς κελεύει νόμος μὴ χρῆσθαι ξίφει (cf. Matth. 26, 52, etc.) κατὰ τῶν ἄξια θανάτου πεπλημμεληκότων· πολλοὺς δὲ καὶ κολακείαις καὶ δωρεαῖς ἐπὶ τὸ θύειν προετρέπετο. III, 22, 2: ... ἦνίκα Ἰουλιανὸς αἴρεσιν τοῖς στρατευομένοις νόμῳ προὔτιθει, ἢ θύειν ἢ ἀποστρατεύεσθαι. . .

Iohann. Antioch., *Fragm.* 179 (*Excerpta de virtutibus*, I, p. 199 ed. Büttner-Wobst): Καὶ ποτε Χριστιανούς ἐκώλυσεν (scil. ὁ Ἰουλιανὸς) . . . πρὸς τὴν βασιλικὴν δορυφορίαν στρατεύεσθαι.

5 Rufin., *Hist. eccl.*, X, 33: Iulianus... militiae cingulum non dari, nisi immolantibus iubet; procurationem provinciarum iurisque dicendi Christianis statuit non debere committi, utpote quibus etiam lex propria gladio uti vetuisset; et proficiebat cottidie in huiuscemodi legibus exquirendis, quibus, si quid versutum vel callidum, tamen quod minus videretur crudele decerneret.

Gregor. Nazianz., *Orat.* IV, 96: Ἄ... μήτε Διοκλητιανὸς... μήτε... Μαξιμιανὸς ἐνεθυμήθη πώποτε, μήτε Μαξιμῖνος... ταῦτα ἐκεῖνος διανοεῖτο μὲν (scil. ὁ Ἰουλιανός), ὡς οἱ τῶν ἀπορρήτων ἐκείνου κοινωνοὶ καὶ μάρτυρες, . . . ταῦτα δὲ ἦν πάσης μὲν παρρησίας ἀποστερεῖσθαι Χριστιανούς, πάντων δὲ αὐτοὺς εἶργεσθαι συλλόγων, ἀγορῶν, πανηγύρεων, τῶν δικαστηρίων αὐτῶν· μὴ γὰρ ἐξελίξαι κεχρησθαι τούτοις, ὅστις κατὰ τῶν βωμῶν θυμιάσειεν ἔμπροσθεν κειμένων. . . 97. Καὶ ὁ λόγος ὡς πάνσοφος τοῦ φονευτοῦ καὶ προστάτου καὶ παρανόμου καὶ νομοθέτου. . .

εἶναι γὰρ τοῦ ἡμετέρου νόμου μήτε ἀμύνεσθαι, μήτε δικάζεσθαι, μήτε κεκτῆσθαι τι τὴν ἀρχήν, μήτε νομίζειν ἴδιόν τι (cf. Act. 4. 32), ἀλλὰ ζῆν ἑτέρωθι (Philipp. 3. 20), καὶ τῶν παρόντων καταφρονεῖν ὡς οὐκ ἔντων, κακοῦ δὲ μὴ ἀντιδιδόναι, μηδὲ ἐξεῖναι, κακόν· μηδὲ τὴν παρεῖαν παιομένουσ φεῖδεσθαι τῆς ἑτέρας, ἀλλὰ καὶ ταύτην ἐμπαρέχειν τῷ παίοντι, καὶ τὸν χιτῶνα τῷ ἱματίῳ προσ- ἀποδύεσθαι (Matth. 5. 39 sq.). Προσθήσει δὲ ἴσως (erant ergo praecedentia Iuliani ipsius verba?) ὅτι... 98: Εἰ μὲν οὖν ὥσπερ ἡμᾶς τοιοῦτους εἶναι νομοθετεῖ καὶ τοῖς ὀρι- σμένοις ἐμμένειν (cf. supra p. 19, 15)...

Theodoret., *Hist. eccl.*, III, 8, 2: Μετὰ τοῦτον (infra p. 74) ἕτερον τέθεικε νόμον, τοὺς Γαλιλαίους κελεύων τῆς στρατιᾶς ἐξελαύνεσθαι.

Sozomen., V, 17, 12: ... ἀφελόμενος δὲ (scil. τοὺς Χριστιανοὺς) τῆς στρατείας, ἐξεώσατο τῶν βασιλείων: V, 18, 1: Καὶ τοῦ δικάζειν ἢ ἀρχεῖν ἢ ἀξιωμαίων κοινωνεῖν (scil. τοῖς Χριστιανοῖς) οὐ μετεδίδου.

Cf. etiam Iohann. Chrysostom., *In Iuvenin. et Maximin.*, 1, p. 579 E (ἰατροὺς καὶ στρατιώτας καὶ σοφιστὰς καὶ ῥήτορας [cf. infra p. 69 sq.] ἀπαντας ἀφίστασθαι τῶν ἐπιτηδευμάτων ἢ τὴν πίστιν ἐξόμνησθαι ἐκέλευσε); Gregor. Nazianz., *Orat.*, IV, 98 (τίνας ἀρχῶν ἀπηλάσαμεν καὶ τῶν ἄλλων τιμῶν αἰ τοῖς ἀρίστοις ὀφείλονται); Theophylact. Bulgar., *Martyrium XI' martyrū*, 10, PG 126, 165 C (προσέταξε... μετέχειν Χριστιανοὺς μήτε ἀξιωμαίων συλληπτικῶν).

Liban., *Orat.* XII (Εἰς Ἰουλιανόν), 90: Εἰδὼς οὖν ὀρθῶς ὅτι δεῖ στρατιώτην ἕκαστον προσκυνῆσαι τούτους (scil. τοὺς θεοὺς), ὧν δεῖται μαχόμενος, ὡς τοῦτ' ὄν τῆς παρασκευῆς κεφάλαιον. οὐκ ἀσπίδος οὐδὲ θώρακος οὐδὲ ἀκοντίου, καὶ διαλεχθεὶς τοῖς θεοῖς, ἅπτα δὴ καὶ διείλεξαι, συνέσει τῶν κρειττένων τὴν δύναμιν ὀπλισας, ἐκόντας ἐπὶ τοὺς βωμοὺς θέοντας καὶ διαμαχομένους ὑπὲρ τοῦ λιβανωτοῦ.

Ibid., XVIII, 167: Νομίσας οὖν αὐτοῖς (scil. ὁ Ἰουλιανὸς τοῖς στρατιώταις) βλάπτεσθαι τὰς ψυχὰς οὐχ ἡγεμόνων φαυλότητι μόνον, ἀλλὰ καὶ τῷ θεῶν ἄνευ πολεμεῖν, μήνας ἑννέα ταύτην αὐτοῖς ἐκάθητο προξενῶν τὴν ῥοπήν, νομίζων καὶ πλῆθος σωμάτων καὶ σιδήρου κράτος καὶ ἀσπίδων ἰσχὺν καὶ πάνθ' ἀπλῶς φλυαρίαν εἶναι θεῶν οὐ συμπολεμούντων. 168. Ὅπως οὖν συμπολεμοῖεν, ἐποίει πείθων τὴν ἀφομένην δόρατος δεξιὰν ἀπτεσθαι καὶ σπονδῆς καὶ λιβανωτοῦ, ὡστ' ἔχειν βελῶν φερομένων εὐχεσθαι τοῖς ταῦτα δυναμένοις κωλύειν. Οὐκ ἀρκούντων δὲ τῶν λόγων χρυσὸς καὶ

ἄργυρος συνέπραπτεν εἰς πειθῶ, καὶ διὰ κέρδους μικροῦ
 μεῖζον εἶχε κέρδος ὁ στρατιώτης, διὰ χρυσοῦ φιλίαν θεῶν
 πολέμου κυρίων. Cf. *ibid.*, XVIII, 125; Gregor. Nazianz.,
Orat., IV, 82 sq.; Sozomen., V, 17, 7 sq.; Theodoret.,
Hist. eccl., III, 16, 6 sq.

51

De multa Christianis imponenda.

Socrat., III, 13, 7: Τότε δὲ ὁ βασιλεὺς (scil. ὁ Ἰουλιανὸς)
 Πέρσας ἀμύνεσθαι βουλόμενος ἀνθ' ὧν ἐπὶ Κωνσταντίου
 τὴν Ῥωμαίων χώραν κατέδραμον, σπουδαίως διὰ τῆς Ἀσίας
 ἐπὶ τὰ Ἐφῶ μέρη διέβαινεν (cf. *ibid.*, III, 17, 1). 8. Εἰδὼς δὲ
 ὅσα πόλεμος ἔχει κακὰ καὶ ὡς πολλῶν δεῖται χρημάτων καὶ
 ἄνευ τούτων οὐ κατορθοῦται, πανούργως ἐπενόησε συλλέ-
 γειν τὰ χρήματα παρὰ τῶν Χριστιανῶν. 9. Τοῖς γὰρ μὴ βου-
 λομένοις θύειν ἐπέθηκε χρηματικὴν καταδίκην, καὶ ἀπαί-
 τησις κατὰ τῶν ἀληθῶς χριστιανίζόντων ἐγένετο σύντονος·
 ἕκαστος γὰρ κατὰ τὴν ὑπαρξιν ἀναλόγως εἰσέφερε. 10.
 Καὶ ὁ βασιλεὺς ἐκ τῆς ἀδίκου συλλογῆς τῶν ἀδίκων χρημά-
 των ταχὺ πλούσιος ἦν· ἐχρήτη γὰρ τῷ νόμῳ, ὅπου τε μὴ
 παρῆν καὶ ὅπου διέβαινε.

Cf. Iohann. Antioch., *Fragm.* 179.

52

De Christianorum martyrum actis non scribendis.

Iohann. mon. Rhodius, *Artemii Passio*, 2 (cf. Philostorg.,
 p. 152, 13 ed. Bidez): Ἐπαινετὸς μέντοι τῆς προθυμίας
 καὶ τῆς περὶ τὸν μάρτυρα πίστεως (scil. auctor veterum Ar-
 temii martyris actorum), ὅτι κἄν ὀπωσοῦν ἐτόλμησεν ἔψα-
 σθαι τῆς περὶ τὸ μαρτύριον αὐτοῦ διηγήσεως, μάλιστα τοῦ
 ἀποστάτου καὶ ἀσεβοῦς Ἰουλιανοῦ παραγγεῖλαντος τοῖς
 ἀλίσκομένοις ἐπὶ τὸ τοῦ Χριστοῦ μαρτύριον μῆτε ὑπόμνημα
 μῆτε ἄλλην τὴν οἴανου ποιεῖσθαι ἀναγραφὴν, καθὼς οἱ πρό-
 τερον βασιλεῖς ἐνομοθέτησαν, ἀλλὰ τοὺς πλείονας αὐτῶν
 ἀναπολογήτους ἀπόλλυσθαι.

Cf. *Passio Eusignii*, ed. Lambecius-Kollar, *Commentar. de
 biblioth. Vindob.*, VIII, 242. — Vide tamen p. 206, n° 150.

53

Ad civitates.

Sozomen., V, 3, 4: Τῷ δὲ κοινῷ τῶν πόλεων πολλάκις

ἔγραφεν (scil. ὁ Ἰουλιανός), εἰ μὲν πρὸς Ἑλληνισμὸν τετραμμένας ἔγνω, προτρέπων αἰτεῖν ἄς βούλονται δωρεάς· ταῖς δὲ χριστιανιζούσαις περιφανῶς ἀπηχθάνετο, μήτε ἐπιδημεῖν αὐταῖς ἀνεχόμενος, μήτε πρεσβευομένων περὶ τῶν λυπούντων τὰς πρεσβείας δεχόμενος.

(Cf. Liban., *Orat.* XVIII, 129) : Ἄ μὲν οὖν ὑπέσχετο (scil. ὁ Ἰουλιανός) καὶ τοῖς θεοῖς καὶ τοῖς ἀνθρώποις περὶ τῶν θεῶν πρὸ τῆς βασιλείας, οὕτω λαμπρῶς ἐπ' αὐτῆς ἀπέδωκεν, ὥστε καὶ τῶν πόλεων αἷς μὲν ἦν ἱερὰ μένοντα καὶ προσορῶν ἦδετο καὶ τοῦ τὰ μέγιστα εὖ παθεῖν ἀξίας ἐνόμιζε, τὰς δὲ ἀνεσπακίας ἢ πάντα ἢ τὰ πλείω μιαρὰς τε ὠνόμαζε καὶ τῶν ὠφελειῶν μετεδίδου μὲν ὡς ὑπηκόοις, οὐ μὴν ἄνευ τοῦ δυσχεραίνειν.

54 [cp. 11].

Non Βυζαντίους, ut vulgo ferebatur, sed Βυζακίους inscriptam esse hanc epistolam apparet collato excerpto codicis Theodos., XII, 1, 59, quo Valentinianus a. 364 « ad Byzacenos » rescribens decuriones certis conditionibus ad ecclesiam transire permittit (cf. *Rev. de Philol.*, XXVI, 1902, p. 224 et Mommsen, *Gesamm. Schriften*, t. III, 1907, p. 48). Hae autem Iuliani litterae missae sunt postquam clericis Christianis immunitatis privilegium ademit et inter curiales revocavit, i. e. post id. Mart. 362 (cf. p. 53 sq.).

380 ἄ

Βυζακίους.

Τοὺς βουλευτὰς πάντας ὑμῖν ἀποδεδώκαμεν καὶ τοὺς πατροβούλους, εἴτε τῇ τῶν Γαλιλαίων ἔδοσαν ἑαυτοὺς δεισιδαιμονία, εἴτε ὅπως ἄλλως πραγματεύσαιντο διαδρᾶναι τὸ βουλευτήριον. ἔξω τῶν ἐν τῇ μητροπόλει λελειτουργηκότων.

25 cf. Sozomen. V 5, 2.

U X

24 βυζαντίους U βυζαντίω X, correximus || 25:26 πατροβούλους X : πατροβόλους U προβόλους: Cobet, sed cf. Mommsen, *l. l.* : *Byz. Zeitschr.* II 528sq., etc. || 27 ὅπως codd. : ὁπωςοῦ Hertlein πως Hercher || ἐπραγματεύσαντο Hercher || 28 ἐν τῇ μητροπόλει : scil. Hadrumeti

Ad Cyzicenos.

Aliquot certe menses postquam Eleusius cum ceteris episcopis ab exilio revocatis in sedem suam reversus est (cf. p. 50, 9 sq. et 51), haec acta sunt, quibus narrandis Sozomenus deperdita quadam Iuliani ad Cyzicenos epistula usus esse videtur.

Sozomen., V, 15, 4: Ἐν τούτῳ δὲ Κυζικηνῶν πρεσβευσαμένων πρὸς βασιλέα (scil. τὸν Ἰουλιανὸν) περὶ οἰκείων πραγμάτων καὶ τῆς ἐπανορθώσεως τῶν Ἑλληνικῶν ναῶν, ἐπαινέσας αὐτοὺς τῆς περὶ τὰ ἱερὰ προνοίας, πάντα παρέσχεν ὧν περ ἐδέξαντο. 5. Καὶ Ἐλεύσιον δὲ τὸν παρ' αὐτοῖς ἐπίσκοπον τῆς πόλεως εἶρξεν, ὡς λυμηνάμενον τοῖς ναοῖς καὶ τοῖς τεμένεσιν ἐνουβρίσαντα καὶ χηροτροφεία κατασκευάσαντα καὶ παρθενῶνας ἱερῶν παρθένων συστησάμενον καὶ τοὺς Ἑλληνιστὰς πείθοντα τῶν πατρίων ἀμελεῖν. 6. Ἀπηγόρευσε δὲ καὶ τοῖς σὺν αὐτῷ ξένοις Χριστιανοῖς μὴ ἐπιβαίνειν Κυζίκῳ, αἰτίαν ἐπαγαγὼν ὡς εἰκὸς αὐτοὺς τῆς θρησκείας ἕνεκα στασιάσαι, συναιρομένων αὐτοῖς καὶ παραπλησίως περὶ τὸ θεῖον φρονούντων τῶν ἀπὸ τῆς πόλεως Χριστιανῶν καὶ τῶν δημοσίων ἐπιουργῶν καὶ τῶν τεχνιτῶν τοῦ νομίσματος. 7. Οἱ πλῆθος ὄντες καὶ εἰς δύο τάγματα πολυάνθρωπα διακεκριμένοι ἐκ προστάγματος τῶν πρὶν βασιλέων ἅμα γυναιξὶ καὶ οἰκείοις ἀνὰ τὴν Κύζικον διέτριβον, ἕτους ἑκάστου ῥητὴν ἀποφορὰν τῷ δημοσίῳ κατατιθέντες, οἱ μὲν στρατιωτικῶν χλαμύδων, οἱ δὲ νεουργῶν νομισμάτων. 8. Ἐπεὶ γὰρ ἐκ παντὸς τρόπου δέδοκτο αὐτῷ συστήσαι τὸν Ἑλληνισμόν, βιάζεσθαι μὲν ἢ τιμωρεῖσθαι τοὺς δήμους μὴ ἐθέλοντας θύειν ἀβουλίας νενόμικε· σχολῆ γὰρ ἂν τοσοῦτον καθ' ἑκάστην πόλιν οἱ ἄρχοντες τὸν ἀριθμὸν μόνον ἀπεγράφαντο. Οὐ μὴν οὐδὲ συνιέναι καὶ κατὰ γνώμην εὐχεσθαι διεκώλυεν· ἦδει γὰρ ὡς οὐκ ἀνάγκη ποτὲ κατορθωθείη τὰ προαιρέσεως ἔκουσίας εἰς σύστασιν δεόμενα. 9. Τοὺς δὲ κληρικοὺς καὶ τοὺς προεστῶτας τῶν ἐκκλησιῶν ἀπελαύνειν τῶν πόλεων ἔσπευδε· τὸ μὲν ἀληθὲς εἰπεῖν, τῇ τούτων ἀπουσίᾳ πραγματευόμενος διαλύσαι τῶν λαῶν τὰς συνόδους, ὥστε μήτε τοὺς ἐκκλησιάζοντας μήτε τοὺς διδάσκοντας

13sq. cf. Socrat. III 11, 3; Sozomen. IV 21, 1; V 5, 10, et supra p. 50 || 19 στασιάσαι: codd.; στασιάσειν Valois, quemadmodum et Nicephorus Xanthop. intellexit || 29 τοσοῦτον codd.: τούτων Valois

ἔχειν. μήτε μυστηρίων μεταλαμβάνειν, καὶ τῷ πολλῷ χρόνῳ εἰς λήθην ἐμπεσεῖν τῆς οἰκείας θρησκείας, σκηπτόμενος δὲ ὡς οἱ κληρικοὶ εἰς διάστασιν τὰ πλήθη ἄγουσιν. 10. Οὕτως οὖν, οὔτε στάσεως γενομένης οὔτε γίνεσθαι προσδοκωμένης. ἐξιέναι Κυζίκου τὸν Ἐλεύσιον καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ προσέταξε.

56

De urbe Constantia (i. e. Maiuma) Gazaeis attribuenda.

Sozomen., V, 3, 7 : Ἐπεὶ δὲ εἰς τὴν βασιλείαν παρήλθεν Ἰουλιανός, δίκην ἔλαχον οἱ Γαζαῖοι τοῖς Κωνσταντιεῦσι, καὶ δικαστῆς καθίσας αὐτός, προσένειμεν Γάζῃ τὴν Κωνσταντίαν, ἄμφι τοὺς εἴκοσι σταδίους διεστῶσαν· καὶ τὸ ἐξ ἐκείνου τῆς προτέρας ἀφαιρεθεῖσα προσηγορίας, παραβαλάττιον μέρος τῆς Γαζαίων πόλεως ὀνομάζεται· κοινὸν δὲ αὐτοῖς πολιτικὸν ἄρχοντες καὶ στρατηγοὶ καὶ τὰ δημόσια πράγματα.

Ibid., V, 3, 6 : Παραπλήσια δὲ καὶ τοῖς ἐν Παλαιστίνῃ Κωνσταντιεῦσι ἐγκαλῶν (scil. quod cultum deorum neglegent), προσένειμε Γαζαίοις τὴν αὐτῶν πόλιν.

Cf. Gregor. Nazianz., *Orat.* IV, 86 ; Euseb., *Vita Constantini*, IV, 37 sq. ; Sozomen., II, 5, 7 sq. ; Socrat., I, 18, 13.

57-60. DE REBUS ALEXANDRIAE HIEME A. 361-362
GESTIS

57

De cubitu Nili et sacris symbolis ad Serapeum referendis.

Sozomen., V, 3, 3 : Προσέταξε δὲ (scil. ὁ Ἰουλιανός) καὶ τὸν πῆχυν τοῦ Νείλου καὶ τὰ σύμβολα κατὰ τὰ παλαιὰ πάτρια κομίζεσθαι πρὸς τὸν Σάραπιν· κατὰ πρόσταξιν γὰρ Κωνσταντίνου τῇ ἐκκλησίᾳ προσεφέρετο. Cf. *ibid.*, I, 8, 5 ; Socrat., I, 18, 2, et supra p. 47 sq.

58 [ep. 45].

Zeno medicus, Oribasii magister, ex Eunapio (*Vit. Soph.*, p. 498, 24 sq., et 499, 23) nobis notus est. Cum Alexandriae archiater factus, iuvenes medicos ibi doceret (p. 63, 14 sq.), instigante Georgio episcopo, a Constantio, ut videtur, e civitate pulsus est (ad quem casum alludit Libanii epist. 171). Petentibus Alexandrinis (p. 63, 9 sq.), Iulianus Zenoni concedit

ut ad eos revertatur et in pristinam dignitatem restituatur (v. 20). Tempore quo haec epistula missa est, Iulianus eadem Georgii nondum comperisse videtur; itaque Constantinopoli exeunte anno 361 scriptam esse verisimile est.

5

Ζήνωνι ἀρχιατρῶ.

426

Πολλὰ μὲν καὶ ἄλλα σοι μαρτυρεῖ καὶ τῆς ἰατρικῆς τέχνης εἰς τὰ πρῶτα ἀνήκειν, καὶ ἤθους ἐπιείκειαν καὶ βίου σωφροσύνην συμφώνως πρὸς τὴν τέχνην ἔχειν, νῦν δὲ προσῆλθε τὸ κεφάλαιον τῆς μαρτυρίας· τὴν τῶν Ἀλεξανδρέων πόλιν ἀπὼν ἐπιστρέφεις εἰς σεαυτὸν· τοιοῦτον αὐτῇ κέντρον ὥσπερ μέλιττα καταλέλοιπας, εἰκότως· καλῶς γὰρ εἰρησθαι καὶ Ὀμήρῳ δοκεῖ τὸ

ἰητρός γὰρ ἀνὴρ πολλῶν ἀντάξιός ἄλλων.

Σὺ δὲ οὐκ ἰατρός ἀπλῶς, ἀλλὰ καὶ διδάσκαλος τοῖς βουλομένοις τῆς τέχνης, ὥστε σχεδὸν ὁ πρὸς τοὺς πολλοὺς εἰσιν οἱ ἰατροί, τοῦτο ἐκείνοις σύ. Λύει δὲ σοι τὴν φυγὴν καὶ ἡ πρόφασις αὐτῆς καὶ μάλα λαμπρῶς· εἰ γὰρ διὰ Γεώργιον μετέστης τῆς Ἀλεξανδρείας, οὐ δικαίως μετέστης, καὶ δικαιότατα ἂν ὀπίσω κατέλθοις. Κάτιθι τοίνυν ἐπίτιμος καὶ τὸ πρότερον ἔχων ἀξίωμα, καὶ ἡμῖν κοινὴ πρὸς ἀμφοτέρων χάρις ἀντικείσθω. Ἀλεξανδρεῖσι μὲν Ζήνωνα, σοὶ δὲ ἀποδοῦσι τὴν Ἀλεξάνδρειαν.

59 [cp. 58].

Iulianus, sine dubio cum Constantinopoli degeret necdum

11sq. cf. Plat. *Phaedo* 91 C. Iulian. 33 A, etc. || 13 Homer. *Λ* 514.

BΔ = r C XY [Y 11 καλῶς — 16 σύ] = d

5 ἀρχιατρῶ rX om. CY, correximus || 7 πρῶτα : πράγματα X || καὶ ante ἐπιείκειαν add. C || ἐπιείκειας codd., correximus || 8 σωφροσύνης CX σώφρονος r, correximus || 9 προσῆλθε X || 10 ἐπιστράφεις εἰς ἑαυτὸν X || τοιοῦτον BC || 11 ἐγκαταλέλοιπας Wyttenbach et Cobet || 13 γὰρ om. C || 15 πολλοὺς : ἄλλους d || 17 αὐτῆς rX : αὐτῇ C || διὰ γεωργίας C || 20 ἡμῖν X || κοινὴ om. X || ἀμφοτέρους codd., corr. P. Thomas || 21 22 ἀποδοῦσα ΔCX

Georgii caedem ab Alexandrinis patratam nosset, i. e. circa finem a. 361 (cf. infra p. 65), obeliscum ab Alexandrinis flagitat et eis invicem statuam suam aeneam mittit, quae « permagna statua » saeculo V supertitiosum Christianis metum iniciebat : cf. Raabe, *Petrus der Iherer*, 1895, p. 72 (73).

443

᾽Αλεξανδρεσιν.

᾽Οβελὸν εἶναι παρ' ὑμῖν ἀκούω λίθινον εἰς ὕψος ἱκανὸν
 b ἐπηρμένον, ἐπὶ τῆς ἡόνος ὡσπερ ἄλλο τι τῶν ἀτιμοτάτων
 ἐρριμμένον. ᾽Επὶ τοῦτον ἐναυπηγήσατο σκάφος ὁ μακαρίτης
 Κωνστάντιος, ὡς μετὰξων αὐτὸν εἰς τὴν ἐμὴν πατρίδα
 Κωνσταντίνου πόλιν· ἐπεὶ δὲ ἐκεῖνω συνέβη θεῶν ἐβελόντων
 ἐνθένδε ἐκεῖσε πορευθῆναι τὴν εἰμαρμένην πορείαν, ἡ πό-
 λις ἀπαιτεῖ παρ' ἐμοῦ τὸ ἀνάθημα, πατρὶς οὐσά μου καὶ
 προσήκουσα πλεόν ἤπερ ἐκεῖνω· ὁ μὲν γὰρ αὐτὴν ὡς ἀδελ-
 c φὴν, ἐγὼ δὲ ὡς μητέρα φιλῶ· καὶ γὰρ ἐγενόμην παρ' αὐτῇ
 καὶ ἐτράφην ἐκεῖσε, καὶ οὐ δύναμαι περὶ αὐτὴν ἀγνώμων
 εἶναι.

Τί οὖν ; ἐπειδὴ καὶ ὑμᾶς οὐδὲν ἔλαττον τῆς πατρίδος
 φιλῶ, δίδωμι καὶ παρ' ὑμῖν ἀναστήναι τὴν χαλκὴν εἰκόνα.
 Πεποιήται δὲ ἔναγχος ἀνδριάς τῷ μεγέθει κολοσσικός, ὃν
 ἀναστήσαντες ἐξετε <ἀντί> ἀναθήματος λιθίνου χαλκοῦν,
 ἀνδρός, οὗ φατε ποθεῖν, εἰκόνα καὶ μορφήν ἀντὶ τριγώνου
 λίθου χαράγματα ἔχοντος Αἰγύπτια. Καὶ τὸ λεγόμενον δὲ ὡς
 τινές εἰσιν οἱ θεραπεύοντες καὶ προσκαθεύδοντες αὐτοῦ τῇ

12 Plat. *Phaedo* 117 C, *Theaet.* 176 A et *Menex.* 236 D.

ALM = c BNO [desin. 18 Τί οὖν] = b

6 titulum om. L || 8 ἠρμένον b || ἡόνος A : κίονος cett. || ἄλλο τι : an
 λυμά τι? cf. p. 7, 15 || 9 ἐπὶ τοῦτο ἐναυπηγήσα b || 13 « malim' μοι »
 Hertlein || 15 παρ' αὐτῆς LM παρ' αὐτοῖς A || 16/17 ἀγνώμων εἶναι c :
 ἀγνωμόνησαι b || 18 post τί οὖν sequitur sine spatio fragmentum
 epistolae 82 in b || 19 ἀναστήσαι Hercher || 21 ἐξετε A : ἔξεστε LM ||
 < ἀντί > Muratori || 22 ἀνδρός om. LM || τριγώνου LM : τετραγώνου A.
 an τετραγώνου?

κορυφῆ, πάνυ με πείθει χρῆναι τῆς δεισιδαιμονίας ἕνεκα
 ταύτης ἀπάγειν αὐτόν· οἱ γὰρ θεώμενοι τοὺς καθεύδοντας
 ἐκεῖ, πολλοῦ μὲν ῥύπου, πολλῆς δὲ ἀσελγείας περὶ τὸν
 τόπον ὡς ἔτυχεν οὔσης, οὔτε πιστεύουσιν αὐτὸν βεῖον εἶναι
 5 καὶ διὰ τὴν τῶν προσεχόντων αὐτῷ δεισιδαιμονίαν ἀπιστό-
 τεροι περὶ τοὺς θεοὺς καθίστανται. Δι' αὐτὸ δὴ οὖν τοῦτο
 καὶ μᾶλλον ὑμῖν προσήκει συνεπιλαβέσθαι καὶ πεμψαι τῇ
 ἐμῇ πατρίδι, τῇ ξενοδοχούσῃ καλῶς ὑμᾶς, ὅτε εἰς τὸν Πόν-
 τον εἰσπλεῖτε, <καί>, ὡσπερ εἰς τὰς τροφάς, καὶ εἰς τὸν
 10 ἕκτος κόσμον συμβάλλεσθαι. Πάντως οὐκ ἄχαρι καὶ παρ'
 αὐτοῖς ἑστάναι τι τῶν ὑμετέρων, εἰς ὃ προσπλέοντες τῇ
 πόλει μετ' εὐφροσύνης ἀποβλέψετε.

60 [ep. 10].

Georgii episcopi caedem, quae Iuliano huius epistulae scri-
 15 bendae occasionem praebuit, die 28 mensis Cyac. i. e. die
 24 m. Decembris a. 361 patratam esse ex *Historia aeneola*,
 c. 8, comperimus (falso eam a. 362 post Artemii caedem
 collocat Ammian. Marc., XXII, 11, 3). Itaque mense Ianaua-
 20 rio a. 362, quo tempore imperator Constantinopoli degebat,
 hoc edictum missum est, quod commemorant Sozomenus, V,
 7, 8sq., qui verba quaedam ex eo excerpfit, Ammian. Marc.,
 XXII, 11, 11, qui argumentum eius parum accurate tradidit
 (« *missoque edicto acri oratione scelus detestabatur admissum,*
minatus extrema, si deinde temptatum fuerit aliquid quod insti-
 5 *tia vetet et leges* »), et Socrates, III, 3, qui solus textum in-
 tegrum nobis servavit.

Hoc edictum e Socrate, III, 3 (ed. R. Stephanus, Parisiis,
 1544) in Iuliani epistulas inseruit Martinus. Textum ipsi
 contulimus cum codicibus C (= Cairensis 86, olim 1002,
 0 s. XIII, f. 299 sq.), P (= Parisin. Gr. 1443, s. XVI, f. 104^v,
 quo uno usus erat Stephanus) et cum duobus codicibus Hus-

ALM

1 χρῆναι om. L || εἵνεκα L || 3 πολλοῦ μὲν ῥύπου om. M || 4 αὐτό
 codd., corr. Muratori || 6 δὲ om. L || 7 συνεπιλαβέσθαι LM || 8 ξενο-
 δοχούσῃ Hertlein || 8 9 πόντον A || 9 <καί> Salvini apud Muratori ||
 τροφάς <οὔτω> καὶ Reiske, sed Hertlein lectionem codd. defendit ;
 cf. 119 D, 247 B, etc.

seii F (Laurent. 69. 5, s. XI) et M (Laurent. 70. 7, s. XI) : praeterea collationem codicis A (= Cod. Monasterii Aeropotami 226 [2559 Lambros], s. XIV XV) nobiscum communicavit D. Serruys. — Nic. = Nicephori Callisti Xanthop. *Hist. eccl.*. A. 7, cuius unicum codicem (Vindobon. histor. gr. 8, s. XIV, f. 252 sq.) phototypice depictum contulimus.

378 c Αὐτοκράτωρ Καῖσαρ Ἰουλιανὸς Μέγιστος
 Σεβαστὸς Ἀλεξανδρέων τῷ δήμῳ.

Εἰ μὴ τὸν Ἀλέξανδρον τὸν οἰκιστὴν ὑμῶν καὶ πρό γε
τούτου τὸν θεὸν τὸν μέγαν τὸν ἀγιώτατον Σάραπιν αἰδεῖσθε.
d τοῦ κοινοῦ γοῦν ὑμᾶς καὶ ἀνθρωπίνου καὶ πρέποντ ς πῶς
οὔδεις εἰσῆλθε λόγος; προσθήσω δὲ ὅτι καὶ ἡμῶν, οὓς οἱ
θεοὶ πάντες, ἐν πρώτοις δὲ ὁ μέγας Σάραπις, ἄρχειν ἐδι-
καίωσαν τῆς οἰκουμένης· οἷς πρέπον ἦν τὴν ὑπὲρ τῶν ἡδι-
κηκότων ὑμᾶς φυλάξαι διάγνωσιν. Ἄλλ' ὀργὴ τυχὸν ἕσως
ὑμᾶς ἐξηπάτησεν καὶ θυμὸς, ὅσπερ οὖν εἶωθεν

τὰ δεινὰ πράττειν, τὰς φρένας μετοικίσας;

εἶτα τῆς ὀρμῆς ἀνασταλέντες τῆς παραχρήμα. <τοῖς>
379 βεβουλευμένοις καλῶς ὕστερον ἐπηγάγετε τὴν παρανομίαν.
οὐδὲ ἡσχύνθητε δῆμος ὄντες τολμῆσαι ταῦτά, ἐφ' οἷς ἐκεί-
νους ἐμισήσατε δικαίως; Εἴπατε γάρ μοι πρὸς τοῦ Σαράπι-

17 Melanthius apud Plutarch. *Mor.* 453 F et 551 A.

*9—10 Sozomen. V 7, 9.

Socratis codices: ACFMP, et Nic.

11 12 πῶς οὐκ εἰσῆλθε λόγος οὔδεις P · 12 ὅτι: ἔτι Hertlein: « ὅτι
elegantier redundat » Reiske · 16 ὅσπερ A et, in ὅσπερ corr., P ·
18 εἶτα codd. et Nic.: οἱ τὰ Hertlein || ἀνασταλέντες P. Thomas:
ἀνασταλέντες codd. et Nic. 18 19 τῆς παραχρήμα, <τοῖς> βεβου-
λευμένοις seripsimus: τοῖς παραχρήμα βεβουλευμένοις M. et Nic. τῆς
παραχρήμα βεβουλευμένης M² ACFP: cf. Sozomen. V 7, 2: ἀνακο-
πέντες δὲ τῆς παρακλίνας ὀρμῆς 19 ἐπηγάγετε Valois: ἐπήγαγε codd. et
Nic., au ἐπιστηγάγετε? cf. 88 D 20 ὄντες: Ἑλληνικός > Asmus, sed
cf. Plut. *Mor.* 253 C: δῆμος ἀξιοῦντες εἶνα: ταῦτα codd., corr. Hertlein

δος. ὑπὲρ ποίων ἀδικημάτων ἐχαλεπήνατε Γεωργίῳ : τὸν μακαριώτατον Κωνστάντιον, ἐρεῖτε δήπουθεν, ὅτι καθ' ὑμῶν παρώξυνεν, εἴτα εἰσήγαγεν εἰς τὴν ἱεράν πόλιν στρατόπεδον, καὶ κατέλαβεν ὁ στρατηγὸς τῆς Αἰγύπτου τὸ ἀγιώτατον τοῦ θεοῦ τέμενος, ἀποσυλήσας ἐκεῖθεν εἰκόνας καὶ ἀναθήματα καὶ τὸν ἐν τοῖς ἱεροῖς κόσμον. Ὑμῶν δὲ ἀγανακτούντων εἰκότως καὶ πειρωμένων ἀμύνειν τῷ θεῷ, μᾶλλον δὲ τοῖς τοῦ θεοῦ κτήμασιν, ὁ δὲ ἐτόλμησεν ὑμῖν ἐπιπέμψαι τοὺς ὀπλίτας ἀδίκως καὶ παρανόμως καὶ ἀσεβῶς, ἴσως

10 Γεώργιον μᾶλλον ἢ τὸν Κωνστάντιον δεδοικώς. ὁ δὲ ἑαυτὸν παρεφύλαττεν, εἰ μετριώτερον ὑμῖν καὶ πολιτικώτερον, ἀλλὰ μὴ τυραννικώτερον πόρρωθεν προσφέροίτο.

Τούτων οὖν ἐνεκεν ὀργιζόμενοι τῷ θεοῖς ἐχθρῷ Γεωργίῳ, τὴν ἱεράν αἰθις ἐμιάνατε πόλιν, ἐξὸν ὑποβάλλειν αὐτὸν ταῖς τῶν δικαστῶν ψήφοις· οὕτω γὰρ ἐγένετο ἂν οὐ φόνος οὐδὲ παρανομία τὸ πρᾶγμα, δίκη δὲ ἐμμελής, ὑμᾶς μὲν ἀθῶους πάντη φυλάττουσα, τιμωρουμένη μὲν τὸν ἀνίατα δυσσεβήσαντα, σωφρονίζουσα δὲ τοὺς ἄλλους πάντας ὅσοι τῶν θεῶν ὀλιγοροῦσιν καὶ προσέτι τὰς τοιαύτας πόλεις καὶ τοὺς ἀνθούοντας δήμους ἐν οὐδενὶ τίθενται, τῆς ἑαυτῶν δὲ ποιοῦνται πάρεργον δυναστείας τὴν κατ' ἐκείνων ὁμότητα.

Παραβάλετε τοίνυν ταύτην μου τὴν ἐπιστολὴν ἢ μικρῷ πρόφην ἐπέστειλα, καὶ τὸ διάφορον κατανοήσατε· πόσους μὲν ὑμῶν ἐπαίνους ἔγραφον τότε : νυνὶ δὲ μὰ τοὺς θεοὺς

*3—7 Sozomen. IV 30, 2.

Socratis codices : ACFMP, et Nic.

2 μακαριῶτατον Cobet : cf. p. 52, 19 etc. || ἐρεῖτε Κωνστάντιον transp. A || 4 ὁ στρατηγός scil. Artemius || 8 ὑμῶν ACP : ἡμῶν FM Nic. || 10/11 ἑαυτὸν codd. et Nic., <ὁ> ἑαυτὸν scripsimus <ὁ> αὐτὸν Petau || 12 πόρρωθεν om. Nic. || προσφέροίτο Hertlein : προσεφέρετο codd. et Nic. || 15 ἐγένετο Hertlein || 18 δυσσεβήσαντων A || 19 τῶν <μὲν> Hercher || 23 παραβάλετε Nic. || ἢ : ἢν P

ὁ φιλῶν ὑμᾶς ἐπαινεῖν οὐ δύναμαι διὰ τὴν παρανομίαν.
 380 Τολμᾷ δῆμος ὡσπερ οἱ κύνες ἄνθρωπον σπαράττειν, εἴτα
 οὐκ αἰσχύνεται καὶ ἰφυλάττει καθαρὰς τὰς χεῖρας ὡς προσ-
 ἀγειν πρὸς τοὺς θεοὺς αἵματος καθαρευούσας; Ἄλλὰ Γεώρ-
 γιος ἄξιός ἦν τοῦ τοιαῦτα παθεῖν· καὶ τούτων ἕως ἐγὼ
 φαίην ἂν χεῖρονα καὶ πικρότερα· καὶ δι' ὑμᾶς, ἐρεῖτε· σύμ-
 φημι καὶ αὐτός· παρ' ὑμῶν δὲ εἰ λέγοιτε, τοῦτο οὐκέτι
 b συγχωρῶ. Νόμοι γὰρ ἡμῖν εἰσιν, οὓς χρὴ τιμᾶσθαι μάλιστα
 μὲν ὑπὸ πάντων ἰδίᾳ καὶ στέργεσθαι· πλὴν ἐπειδὴ συμβαίνει
 τῶν καθ' ἕκαστόν τινος παρανομεῖν, ἀλλὰ τὰ κοινὰ γοῦν
 εὐνομεῖσθαι χρὴ καὶ πειθαρχεῖν τοῖς νόμοις ὑμᾶς καὶ μὴ
 παραβαίνειν ὅσα περ ἐξ ἀρχῆς ἐνομήσθη καλῶς.

Εὐτύχημα γέγονεν ὑμῖν, ἄνδρες Ἀλεξανδρεῖς, ἐπ' ἐμοῦ
 πλημμελῆσαι τοιοῦτό τι [πρὸς] ὑμᾶς, ὃς αἰδοί τῇ πρὸς τὸν
 θεὸν καὶ διὰ τὸν πάππον τὸν ἐμὸν καὶ ὁμώνυμον, ὃς ἦρξεν
 c αὐτῆς τε Αἰγύπτου καὶ τῆς ὑμετέρας πόλεως, ἀδελφικὴν
 ὑμῖν εὐνοίαν ἀποσώζω. Τὸ γὰρ τῆς ἐξουσίας ἀκαταφρόνη-
 τον καὶ τὸ ἀπηνέστερον καὶ καθαρὸν τῆς ἀρχῆς οὐποτ' ἂν
 δήμου περιίδοι τόλμημα μὴ καθάπερ νόσημα χαλεπὸν πι-
 κροτέρῳ διακαθᾶραι φαρμάκῳ. Προσφέρω δ' ἐγὼ ὑμῖν δι'

*14— 16 Sozomen. V 7, 9.

Socratis codices: A G F M P, et Nic.

1 ὁ φιλῶν Naber: ὁφείλων codd. || 3/4 codicum textum sic vertit
 Laugus: « Deinde illum eius rei nihil pudet, neque puras manus conser-
 vare curat, ut eas absque sanguinis contaminatione innocuas ad deos
 tendat? » οὐκ αἰσχύνεται τὰς χεῖρας προσάγειν τοῖς θεοῖς αἵματος
 (αἵματι Hertlein) βρώσας Hercher et Hertlein οὐκ αἰσχύνεται τὰς
 χεῖρας ὡς καθαρὰς προσάγειν πρὸς τοὺς θεοὺς αἵματι καταρρεούσας Hor-
 kel; an οὐκ αἰσχύνεται καὶ φυλάττειται καθαρότους χεῖρας προσάγειν πρὸς
 τοὺς θεοὺς ὡς αἵματος καθαρευούσας? || 6 δι' ἡμᾶς C || 7 λέγοιτο codd.
 et Nic., corr. Reiske || 8 ὑμῖν P || 11 εὐνομεῖσθαι: εὐλαβεῖσθαι C ||
 ὑμᾶς Nic.: ἡμᾶς codd. || 12 ὅσα παρ' ἐξαρχῆς A || 14 πρὸς ὑμᾶς (in
 M erasmus) om. Nic. || [πρὸς] Martinius || 15 πάππον codd.: θεῖον
 Nic. et Sozomen. l. l., falso, ut alibi monstrabitur || 17 εὐνοίαν ὑμῖν
 transp. P || 19 δῆμον P || περιίδοι Reiske: περιιδεῖν (ἰδεῖν P) codd. et
 Nic. περιίδοιεν Valois || τό ante τόλμημα add. A || 20 διακαθῆραι Hercher

ἄσπερ ἔναγχος ἔφην αἰτίας τὸ προσηνέστατον, παραίνεσιν
καὶ λόγους, ὑφ' ὧν εἶ οἶδ' ὅτι πεισθήσεσθε μᾶλλον, εἴπερ
ἔστέ, καθάπερ ἀκούω, τό τε ἀρχαῖον Ἑλληνες καὶ τὰ νῦν d
ἔτι τῆς εὐγενείας ἐκείνης ὑπεσθιν ὑμῖν ἀξιόλογος καὶ γεν-

5 ναῖος ἐν τῇ διανοίᾳ καὶ τοῖς ἐπιτηδεύμασιν ὁ χαρακτήρ.

Προτεθήτω τοῖς ἑμοῖς πολίταις Ἀλεξανδρεῦσιν.

61

De professoribus.

Præcipua scriptorum antiquorum testimonia primo legenda
præbemus, unde elucet hanc constitutionem, quæ Christianos
a docendi munere tantummodo amovebat, quasi revera scho-
las Christianis alumnis claudi iussisset, invidiosa interpreta-
tione in deterius esse acceptam (cf. p. 73, 12 sq.).

5 a) Hieronym., *Chronic.*, a. 363: Prohaeresius solista Athe-
niensis, lege data ne Christiani liberalium artium doctores
essent, cum sibi specialiter Iulianus concederet ut Christia-
nos doceret, scholam sponte deseruit (= Oros., *Hist.*, VII,
30, 3; cf. etiam Eunap., *Vit. Soph.*, p. 493, 26 sq.). —
Ammian. Marc., XXV, 4, 20: Inter quæ erat illud inclemens,
quod docere vetuit (scil. Iulianus) magistros rhetoricos et
grammaticos Christianos, ni transissent ad numinum cul-
tum; cf. XXII, 10, 7. — Rufin., *Hist. eccl.*, X, 33: Studia
auctorum gentilium Christianos adire prohibens, ludos litte-
5 rarum illis solis qui deos deasque venerarentur patere decer-
nit. — Augustin., *Confess.*, VIII, 5. — Ambros., *Epist.* 17, §4.
— Iohann. Chrysostom., *In Iuventin. et Maximin.*, 1, p. 579 E:
Ἰατροὺς καὶ στρατιώτας καὶ σοφιστὰς καὶ ῥήτορας ἅπαντας
ἀφίστασθαι τῶν ἐπιτηδευμάτων ἢ τὴν πίστιν ἐξόμνυσθαι
ἐκέλευσεν. — Sozomen., V, 18, 1 sq.: Οὐ μὴν οὐδὲ τοὺς
αὐτῶν (scil. τῶν Χριστιανῶν) παῖδας συνεχῶρει ἐκδιδάσκεσθαι
τοὺς παρ' Ἑλλησι ποιητὰς καὶ συγγραφέας, οὐδὲ τοῖς τούτων
διδασκάλοις φοιτᾶν. . . ἐντεῦθεν οὖν μόνον δημιουργεῖσθαι
τὸ πείθον οἰόμενος, οὐ συνεχῶρει τοῖς Χριστιανοῖς ἐν τοῖς
5 τῶν Ἑλλήνων ἀσκεῖσθαι μαθήμασιν. — Augustin., *De civi-*

[1 — 6] Socratis codices: ACFMP, et Nic.

2 πεισθήσεσθε M² Nic.: πείσεσθε ACFMP || ἤπερ P et Nic. || 3 καὶ :
εἰ καὶ M² Nic. 4 ἐπι: ἐπί CMP Nic. ὅτιν: ἐν ἡμῖν A 6 προ-
τεθήτω Nic.: προστεθήτω codd. || δὲ ante τοῖς add. P

tate Dei, XVIII, 52 (355, 25 Hoffmann): An ipse (*scil.* Iulianus) non est ecclesiam persecutus, qui Christianos liberales litteras docere ac discere vetuit? — Socrat., III, 16, 1 et 18 sq.; Philostorg., VII, 4b, etc.

b) *Cod. Theodos.*, XIII, 3, 5 [v. 7-12 = *Cod. Justin.*, X, 53, 7] (362 Iun. 17):

IDEM (*scil.* IMP. IULIANUS) A. Magistros studiorum doctoresque excellere oportet moribus primum, deinde facundia. Sed quia singulis civitatibus adesse ipse non possum, iubeo quisque (quisquis *Iust.*) docere vult, non repente nec temere 10 prosiliat ad hoc munus, sed iudicio ordinis probatus decretum curialium mereatur, optimorum conspirante consensu. Hoc enim decretum ad me tractandum referetur, ut altiore quodam honore nostra iudicia studiis civitatum accedant. DAT. XV KAL. IUL., ACC. III KAL. AUGUSTAS SPOLETIO MAMERTINO ET NEVITTA CONSS. 15

Scholium Vaticanum: Doctores quales esse insinuat et non ut statim exeuntes ex auditoriis, nisi Romae a principe probati, per provinciam ab ordine doctissimorum curialium fuerint, sub ac (*sic*) decreto curialium principi dirigendum, quo possit pro honore civitatis honoribus condonari. 20

Cf. *Cod. Theodos.*, *ibid.*, 6 (364 Ian. 11):

IMPP. VAL(ENTINI)ANUS ET VALENS AA. AD MAMERTINUM PRAEFECTUM PRAETORIO. Si qui erudiendis adolescentibus vita pariter et facundia idoneus erit, vel novum instituat 25 auditorium, vel repetat intermissum. DAT. III ID. IAN. DIVO LOVIANO ET VARRONIANO CONSS.

c) [ep. 42].

222 Ἰπαιδείαν ὀρθὴν εἶναι νομίζομεν οὐ τὴν ἐν τοῖς ῥήμασιν καὶ τῇ γλώττῃ πολυτελεῆ εὐρυθμίαν, ἀλλὰ διάθεσιν ὑγιῆ 30

*29 — p. 71, 5 εἶναι Suidas s. v. Ἰπαιδεία.

13 enim: dein? Mommsen || 14 nostro iudicio *cod.*, corr. Mommsen [29 sq.] G

29 nullum titulum praebet *cod.* || 30 xxi: Suidas: οὐδε *cod.* || πολυτελεῆ *cod.*: πολυτελομένην Suidas || ὑγιᾶ Suidas

νοῦν ἔχούσης διανοίας, καὶ ἀληθεῖς δόξας ὑπὲρ τε ἀγαθῶν καὶ κακῶν, καλῶν τε καὶ αἰσχυρῶν· ὅστις οὖν ἕτερα μὲν φρονεῖ, διδάσκει δὲ ἕτερα τοὺς πλησιάζοντας, αὐτὸς ἀπολειφθαι δοκεῖ τοσοῦτω παιδείας, ὅσῳ καὶ τοῦ χρηστὸς ἄνθρωπος εἶναι. Καὶ εἰ μὲν ἐπὶ μικροῖς εἴη τὸ διάφορον τῆς γνώμης πρὸς τὴν γλῶτταν, κακὸν μὲν, οἴστων δὲ ἀμωσγέπως γίνεται· εἰ δὲ ἐν τοῖς μεγίστοις ἄλλα μὲν φρονοίη τις, ἐπ' ἑναντίον δὲ ὦν φρονεῖ διδάσκει, πῶς οὐ τοῦτο ἐκεῖνο κατήλων ἐστίν, οὔτι χρηστῶν, ἀλλὰ παμπονήρων βίος ἀνθρώπων, οἱ μάλιστα ἐπαινοῦσιν ὅσα μάλιστα φαῦλα νομίζουσιν, ἔξαπατῶντες καὶ δελεάζοντες τοῖς ἐπαίνοις εἰς οὓς μετατιθέναί τὰ σφέτερα ἐθέλουσιν. οἶμαι, κακά :

Πάντας μὲν οὖν χρῆν τοὺς καὶ ὀτιοῦν διδάσκειν ἐπαγγελ-
 λομένους εἶναι τὸν τρόπον ἐπιεικεῖς καὶ μὴ μαχόμενα οἷς
 δημοσίᾳ μεταχειρίζονται τὰ ἐν τῇ ψυχῇ φέρειν δοξάσματα, πολὺ δὲ πλέον ἀπάντων οἶμαι δεῖν εἶναι τοιοῦτους ὅσοι ἐπὶ λόγοις τοῖς νέοις συγγίνονται, τῶν παλαιῶν ἐξηγηταὶ γινόμενοι συγγραμμάτων, εἴτε ῥήτορες, εἴτε γραμματικοί, καὶ ἔτι πλέον οἱ σοφισταί· βούλονται γὰρ πρὸς τοῖς ἄλλοις οὐ λέξεων μόνον, ἠθῶν δὲ εἶναι διδάσκαλοι, καὶ τὸ κατὰ σφᾶς εἶναί φασι τὴν πολιτικὴν φιλοσοφίαν.

*5 Καὶ εἰ — 7 γίνεται Suidas s. v. Οἴστω.

(C)

2 καλῶν : ἐσθλῶν Suidas 3 αὐτὸς : οὗτος Reiske 4 δοκεῖ τοσοῦτω παιδείας cod. : τοσοῦτω δοκεῖ τῆς παιδείας (sed δοκεῖ τῆς παιδείας τοσοῦτον cod. A) Suidas 5 μικροῖς Suidas τὸ om. Suidas τῆς — 6 γλῶτταν om. Suidas 6 κα εἰς τόνδε, spatio vacuo septem litt. ante εἰς relicto., cod. κακὸν οἴστων δὲ Suidas ; ἄν restituit Ald. || 6 7 ἀμωσγέπως P. Thomas : ὁμοῦ τῷ ποσῶ cod. : ὁμῶς πόσῳ Suidas || 7 ἄλλο cod., corr. Hercher 8 ἐπ' ἑναντίον : ἑναντία Hercher || διδάσκει cod., corr. Hercher 9 [βίος] Hercher : cf. *Contra Galil.* 238 E || 10 ἐπαινοῦσιν Naber : παιδεύουσιν cod. 12 quos in quos transferre voluit suam scabiem » Reiske οἶμαι Martinius : εἶναι cod. εἰ καὶ P. Thomas 13 γὰρ Hercher || 14 οἷς scripsimus : τοῖς cod. 15 μεταχειρίζοντα scripsimus : μεταχειρίζοντα cod. ; cf. p. 124, 12, etc. 17 ἐπὶ λόγοις τοῖς νέοις Petau : ἐπὶ νέοις τοῖς λόγοις cod. : cf. p. 72, 11 20 τὸ : τὰ? Hertlein

- Εἰ μὲν οὖν ἀληθὲς ἢ μὴ, τοῦτο ἀφείσθω νῦν· ἐπαινῶν δὲ αὐτοὺς οὕτως ἐπαγγελμάτων καλῶν ὀρεγομένους, ἐπαινέσαιμ' ἂν ἔτι πλέον, εἰ μὴ ψεύδοιντο, μηδ' ἐξελέγχοιεν αὐτοὺς ἕτερα μὲν φρονούντας, διδάσκοντας δὲ τοὺς πλησιάζοντας ἕτερα. Τί οὖν ; Ὀμήρω μέντοι καὶ Ἡσιόδω καὶ Δημοσθένει [μέντοι] καὶ Ἡροδότῳ καὶ Θουκυδίδῃ καὶ Ἰσοκράτει καὶ Λυσίᾳ θεοὶ πάσης ἡγούνται παιδείας· οὐχ οἱ μὲν Ἑρμοῦ σφᾶς ἱερούς, οἱ δὲ Μουσῶν ἐνόμιζον; Ἄτοπον μὲν οἶμαι τοὺς ἐξηγουμένους τὰ τούτων ἀτιμάζειν τοὺς ὑπ' αὐτῶν τιμηθέντας θεοὺς· οὐ μὴν ἐπειδὴ τοῦτο ἄτοπον οἶμαι, φημί δεῖν αὐτοὺς μεταθεμένους τοῖς νέοις συνεῖναι· δίδωμι δὲ αἴρεσιν μὴ διδάσκειν ἃ μὴ νομίζουσι σπουδαῖα, βουλομένους <δέ>, διδάσκειν ἔργῳ πρῶτον, καὶ πείθειν τοὺς μαθητὰς ὡς οὔτε Ὀμηρος οὔτε Ἡσιόδος οὔτε τούτων οὓς ἐξήγηνται καὶ κατεγνώκότες ἀσέβειαν ἄνοιάν τε καὶ πλάνην εἰς τοὺς θεοὺς. Ἐπεὶ δ' ἐξ ὧν ἐκεῖνοι γεγράφασι παρατρέφονται μισθαρνοῦντες, εἶναι ὁμολογοῦσιν αἰσχροκερδέστατοι καὶ δραχμῶν ὀλίγων ἕνεκα πάντα ὑπομένειν.
- Ἐως μὲν οὖν τούτου πολλὰ ἦν τὰ αἵτια τοῦ μὴ φοιτᾶν εἰς τὰ ἱερά, καὶ ὁ πανταχόθεν ἐπικρεμάμενος φόβος ἐδίδου συγγνώμην ἀποκρύπτεσθαι τὰς ἀληθεστάτας ὑπὲρ τῶν θεῶν δόξας· ἐπειδὴ δὲ ἡμῖν οἱ θεοὶ τὴν ἐλευθερίαν ἔδοσαν, ἄτοπον εἶναι μοι φαίνεται διδάσκειν ἐκεῖνα τοὺς ἀνθρώπους.

7 cf. p. 141, 1 sq.

C

2 ἐπαγγέλματ. τῶν cod., corr. Martinus | 6 [μέντοι] Reiske et Hertler | 9 μὲν : οὐθέντοι : Reiske ; οὖν malit Hertlein || 11/12 συνεῖναι : δίδωμι : Reiske : συνδιδάσκει : cod. || 13 <δέ> Martinus || [καὶ] Hertlein, perperam | 15 ἐξήγηται cod. : ἐξηγγύσαντα : P. Thomas ἐξηγοῦντα : Petau | lacunam significavimus | 16 Ἐπεὶ δ' Martinus : ἐπειτα cod. || ἐκεῖνοι : ἐξ ὧν cod., transp. Reiske || 18 πάντως cod., corr. Hemsterhuis et Reiske | 19 ὑπομένοντες : Reiske | 22 ὑπὲρ Martinus : ὑπὸ cod.

ὅσα μὴ νομίζουσιν εὖ ἔχειν. Ἄλλ' εἰ μὲν οἶονται σοφοὺς ὦν
 εἰσιν ἐξηγηταὶ καὶ ὦν ὥσπερ προφήται κάθηνται. Ζηλοῦ- d
 τωσαν αὐτῶν πρῶτον τὴν εἰς τοὺς θεοὺς εὐσέβειαν· εἰ δὲ
 εἰς τοὺς τιμιωτάτους ὑπολαμβάνουσι πεπλανῆσθαι. βαδι-
 ζόντων εἰς τὰς τῶν Γαλιλαίων ἐκκλησίας. ἐξηγησόμενοι
 Ματθαῖον καὶ Λουκᾶν.

Ἱερείων ὑμεῖς ἀπέχεσθαι νομοθετεῖτε· βούλομαι ὑμῶν
 ἐγὼ καὶ τὰς ἀκοάς. ὡς ἂν ὑμεῖς εἴποιτε. καὶ τὴν γλῶτταν
 ἐξαναγεννηθῆναι ~~καὶ~~ τούτων ὦν ἕμοιγε εἴη μετέχειν αἰεὶ καὶ
 ὅστις ἔμοι φίλα νοεῖ τε καὶ πράττει.

Τοῖς μὲν καθηγεμόσι καὶ διδασκάλοις οὕτως κοινὸς κεί- 424
 ται νόμος· ὁ βουλόμενος δὲ τῶν νέων φοιτᾶν οὐκ ἀποκέ-
 κλεισται. Οὐδὲ γάρ <εἰκὸς> οὐδὲ εὐλογον ἀγνοοῦντας ἔπι
 τοὺς παῖδας ἐφ' ὅ τι τρέπωνται, τῆς βελτίστης ἀποκλείειν
 ὁδοῦ, φόβῳ τοῦ καὶ ἄκοντας ἄξιον ἐπὶ τὰ πάτρια· καίτοι
 δίκαιον ἦν, ὥσπερ τοὺς φρενιτίζοντας. οὕτω καὶ τούτους
 ἄκοντας ἰᾶσθαι, πλὴν ἀλλὰ συγγνώμην ὑπάρχειν ἅπασι τῆς b
 τοιαύτης νόσου· καὶ γάρ, οἶμαι, διδάσκειν, ἀλλ' οὐχὶ κολάζειν
 χρὴ τοὺς ἀνοήτους.

d) Praecedens scriptum in codice mutilum esse apparet :
 itaque non liquet utrum ex hoc ipso edicto necne auctores
 ecclesiastici sua hauserint (cf. Asmus, *Byzant. Zeitschr.*,
 III, 1894, p. 122 sq., et *Zeitschr. für Kirchengesch.*, XXI,
 1910, p. 349 sq.).

7 sqq. cf. *Julian. C. Galil.*, 229 C, p. 204, 12 sq. || 9 sq. cf.
Gregor. Nazianz. Orat. IV 100, p. 132 A || 18 sq. cf. p. 178, 13 sq.

C

1 σοφούς Hercher: σοφα cod. 2 3 ζηλούντων Hercher 3 πρώτοι
 malit Hertlein || 6 post Λουκᾶν spatium vacuum decem et octo fere
 litt. praebet cod.: <ὅτι πεισθέντες> Ἱερείων Ald. 8 ὡς ἂν ὑμεῖς εἴποιτε
 post γλῶτταν transpon. putat Cobet || 9 ἐξαναγεννηθῆναι pro ἐκκα-
 θαρθῆναι, alludens ad Christianorum ἀναγέννησιν per baptismum || <καὶ
 ἀποτρέπεσθαι> τούτων? P. Thomas: lacunam significavimus || 11 οὕτως
 Martinus et Hercher || 13 <εἰκὸς> P. Thomas ἔτι: ex ἐπι corr.
 cod. || 14 τρέπωνται: Ald.: τρέπονται cod. || τῆς <μὲν> Reiske

Socrat., III, 12, 7 : Νόμῳ ἐκέλευε (scil. ὁ Ἰουλιανός) Χριστιανούς παιδεύσεως μὴ μετέχειν. « ἵνα μὴ », φησίν. « ἀκονώμενοι τὴν γλῶτταν ἐτοιμῶς πρὸς τοὺς διαλεκτικούς τῶν Ἑλλήνων ἀπαντῶσιν ».

Theodoret., *Hist. eccl.*, III, 8, 1 sq. : Καὶ πρῶτον μὲν ἀπηγόρευσε (scil. ὁ Ἰουλιανός) τῶν Γαλιλαίων τοὺς παῖδας (οὕτω γὰρ τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν τοὺς θιασώτας ὠνόμαζε) ποιητικῶν καὶ ῥητορικῶν καὶ φιλοσόφων μεταλαγχάνειν λόγων· « τοῖς οἰκείοις γάρ », φησί, « πτεροῖς κατὰ τὴν παροιμίαν βαλλόμεθα· ἐκ γὰρ τῶν ἡμετέρων συγγραμμάτων καθοπλιζόμενοι τὸν καθ' ἡμῶν ἀναδέχονται πόλεμον ». Cf. Socrat., III, 16, 18 sq. cf 22.

Zonaras, XIII, 12, 21 : Οὕτω γὰρ ἐξεμάνη (scil. ὁ Ἰουλιανός) κατὰ Χριστιανῶν ὡς καὶ κωλύει αὐτοὺς μαθημάτων μετέχειν Ἑλληνικῶν (cf. Theophan. 48, 18), μὴ δεῖν λέγων μύθους αὐτὰ ὀνομάζοντάς τε καὶ διαβάλλοντας τῆς ἐξ αὐτῶν ὠφελείας ἀπολαύειν καὶ δι' αὐτῶν δπλίζεσθαι κατ' αὐτῶν.

Gregor. Nazianz., *Orat.* IV, 5 : Πρῶτον μὲν ὅτι κακούργως τὴν προσηγορίαν μετέθηκεν (scil. ὁ Ἰουλιανός) ἐπὶ τὸ δοκοῦν, ὡσπερ τῆς θρησκείας ὄντα τὸν Ἑλληνα λόγον, ἀλλ' οὐ τῆς γλώσσης, καὶ διὰ τοῦτο ὡς ἀλλοτρίου καλοῦ φῶρας τῶν λόγων ἡμᾶς ἀπήλασεν... ὅ. Ταῦτα μὲν ὁ σοφὸς ἡμῖν βασιλεύς τε καὶ νομοθέτης, ὡσπερ ἵνα μηδὲν αὐτοῦ τῆς τυραννίδος ἄμοιρον ἦ, καὶ προκηρύξη τὴν ἀλογίαν ἐν ἀρχῇ τῆς ἑαυτοῦ βασιλείας, τυραννήσας πρὸ τῶν ἄλλων τοὺς λόγους. Cf. *Orat.* V, 31) : Τοῦτό τοι ἀντὶ ποδὸς ξεινήιον (Homerg. χ 290), ὦ λῶστε καὶ συνετώτατε, ἵνα σε προσείπω τοῖς σοῖς· ταῦτα οἱ τῶν λόγων ἀποκλεισθέντες ἡμεῖς κατὰ τὴν μεγάλην καὶ θαυμαστήν σου νομοθεσίαν (cf. etiam *ibid.*, 29 in fine) ὄρθως οὐκ εἰς τέλος ἐμέλλομεν σιωπήσεσθαι, οὐδὲ ἀλογίαν κατακριθῆσεσθαι τοῖς σοῖς δόγμασιν...

Ibid., IV, 101 : Πόθεν οὖν ἐπήλθε σοι τοῦτο, ὦ κουφώτατε πάντων καὶ ἀπληστότατε, τὸ λόγων ἀποστερηθῆσαι Χριστιανούς : Τοῦτο γὰρ οὐ τῶν ἀπειλουμένων ἦν, ἀλλὰ τῶν ἤδη νενομοθετημένων. Πόθεν κακῆς τίνος αἰτίας : τίς Ἑρμῆς σοι λόγιος, ὡς ἂν αὐτὸς εἴποις, τοῦτ' ἐπὶ νοθὺν ἦγαγε : ... 102. Ἡμέτεροι, φησίν (scil. ὁ Ἰουλιανός), οἱ λόγοι καὶ τὸ ἐλληνίζειν, ὦν καὶ τὸ σέβειν θεούς· ὑμῶν δὲ ἡ ἀλογία καὶ ἡ ἀγροικία, καὶ οὐδὲν ὑπὲρ τὸ « πίστευσον » τῆς ὑμετέρας ἐστὶ σοφίας (cf. *ibid.*, 67) : διὰ τῆς εὐτελείας τοῦ λόγου καὶ τῆς μωρίας, ὡς ἂν αὐτοὶ φαίητε, τοῦ κηρύγματος : 103 in fine :

τῆς ἁμουσίας τῆς ὑμετέρας: Theoloret., *Græc. affect. curatio. prolog.*, 1: Πολλάκις μοι τῶν τῆς Ἑλληνικῆς μυθολογίας ἐξηρητημένων ξυντετυχηκότες τινές τῆν τε πίστιν ἐκωμώδησαν τὴν ἡμετέραν, οὐδὲν ἄλλο λέγοντες ἡμᾶς τοῖς τὰ θεῖα παρ' ἡμῶν παιδευομένοις ἢ τὸ πιστεῦειν παρεγγυᾶν, καὶ τῆς τῶν ἀποστόλων κατηγοροῦν ἀπαιδευσίας, βαρβάρους ἀποκαλοῦντες, τὸ γλαφυρὸν τῆς εὐπειρίας οὐκ ἔχοντας. Cf. Asmus, *Byzant. Zeitschr.*, III, 1894, p. 119 sq.). 104. Εἰ δ' οὐχὶ τοῦτο φήσεις, τῆς γλώσσης δὲ ὡς ὑμετέρας μεταποίησιν καὶ διὰ τοῦτο πόρρω θήσεις ἡμᾶς ὡσπερ κλήρου πατρικοῦ καὶ οὐδὲν ἡμῖν διαφέροντος, πρῶτον μὲν οὐχ ὀρθῶς τίς ὁ λόγος. . . Οὐ γάρ, εἰ τοὺς αὐτοὺς τῆν τε γλώσσαν ἑλληνίζοντας καὶ τῆν θρησκείαν εἶναι συμβέβηκεν, ἤδη καὶ τῆς θρησκείας οἱ λόγοι.

62-77. LEGES IUSSA DECRETA VARIA

ANTE FINEM MENSIS IUNI A. 362 PROMULGATA

62

De urbe Constantinopoli.

Zosim., III, 11, 3: Ἐν ταύτῃ scil. Constantinopoli, τῆς πόλεως ἅμα καὶ τῶν στρατοπέδων ἐπιμελούμενος scil. ὁ Ἰουλιανός, ἔδωκε μὲν τῇ πόλει γερουσίαν ἔχειν ὡσπερ τῇ Ῥώμῃ, λιμένα δὲ μέγιστον αὐτῇ δειμάμενος, τῶν ἀπὸ τοῦ νότου κινδυνευόντων ἀλεξητήριον πλοίων, καὶ στοὰν σιγματοειδῆ μᾶλλον ἢ εὐθείαν, ἐπὶ τὸν λιμένα κατάγουσαν, ἔτι δὲ βιβλιοθήκην ἐν τῇ βασιλείῳ οἰκοδομήσας στοᾶ καὶ ταύτη βιβλούς ὅσας εἶχεν ἐναποθέμενος, ἐπὶ τὸν κατὰ Περσῶν παρεσκευάζετο πόλεμον.

Cf. Liban., *Orat.* XIX, 19, et Mommsen, *Gesamm. Schriften*, VI, p. 428, adn. 2.

63

Capitum e quo loco peti debeat a militibus.

Cod. Theodos., VII, 4, 7 (362 Ian. 6):

IMP. IULIANUS A. SALLUSTIO PRAEFECTO) PRAEFECTORIO. Milit-

tes ad vicensimum lapidem capitum petere iussimus. DAT. VIII ID. IAN. MAMERTINO ET NEVITTA CONSS.

64 a

De numerariis.

Cod. Theodos., VIII, 1, 6 (362 Ian. 17):

IMP. IULIANUS A. AD AUXONIUM CORRECTOREM TUSCIAE. Numerarii, qui publicas rationes civitatum versutis fraudibus lacerare didicerunt, subiaceant tortori nomine artis ac fraudis. Verum cum quinquennio administraverint chartas publicas, unum integrum annum vacent, ut ad incusantium iurgia facilis adpetitu sit vita privata. Septimo porro anno, cum eosdem bene creditum munus administrasse claruerit, ex perfectissimis dimittantur: hic abolebit honor dignitatis additae veterem vilitate[m]. DAT. XVI KAL. FEB. CONST(ANTINO)P(OLI) MAMERTINO ET NEVITTA CONSS.

Ibid., 7 (362 Mart. 1):

IDEM A. SECUNDO P(BAEFFECTO) P(BAETORIO). Quamquam praecedente iussione omnes numerarios condicionales esse praecepimus, tamen etiam nunc eos qui sumpserint chartarum notitiam et in eodem officio erunt, condicionales esse iubemus, ut scientes nullo se privilegio esse munitos ac facile per tormenta fraudium suarum tutelas detegi posse, nihil committant in damna rei publicae. DAT. KAL. MART. MAMERTINO ET NEVITTA CONSS.

Cf. *ibid.*, 8 (infra n° 207).

7 publicas *Gothofredus*: publicarum *cod.* || 20 in eodem officio erunt *Mommsen*: eodem officio inherint *cod.* | 22 sutelas *Cuiacius*

64 b

De ministris et scribis ab epistulis.

Socrat., III, 1, 50 : Ἐξέβαλε δὲ (scil. ὁ Ἰουλιανὸς) τῶν βασιλείων εὐνούχους, κουρεῖς, μαγείρους . . . 51. . . τῶν μέντοι ὑπογραφέων τοὺς πλείστους τῇ ἕξ ἀρχῆς παραδοὺς τύχη, τοῖς λοιποῖς αὐτῶν μισθὸν ὑπογραφέως ἐκέλευσε δίδοσθαι.

Liban., *Orat.* XVIII, 130 : Βλέψας (scil. ὁ Ἰουλιανὸς) εἰς τὴν βασιλικὴν θεραπείαν καὶ κατιδῶν ὄχλον ἄχρηστον τὴν ἄλλως τρεφόμενον, μαγείρους μὲν χιλίους, κουρέας δὲ οὐκ ἐλάττους, οἰνοχόους δὲ πλείους, σμήνη τραπεζοποιῶν, εὐνοούχους ὑπὲρ τὰς μυίας παρὰ τοῖς ποιμέσιν ἐν ἡρι, καὶ τῶν ἄλλων ἐκάστων ἔθνων ἀμυθήτους κηφήνας, μία γὰρ δὴ τοῖς ἀργοῖς καὶ φαγεῖν ἀγαθοῖς καταφυγὴ τῶν διακόνων βασιλέως καὶ κληθῆναι καὶ νομισθῆναι καὶ ταχὺ τὸ χρυσίον ἐποίει τὴν ἐγγραφὴν, τούτους τοῖνον οὐς μάτην ἔβοσκεν ἢ βασιλικὴ δαπάνη, ζημίαν, οὐχ ὑπὲρ τας νομίσας ἐξέωσεν εὐθέως. 131. Συνεξέωσεν δὲ καὶ τοὺς πολλοὺς ὑπογραφέας, οἱ τέχνην ἔχοντες τὴν τῶν οἰκετῶν ὑφ' ἑαυτοῖς ἔχειν τοὺς ὑπάρχους ἡξίου . . . 134 . . . Τούτους δὲ τοὺς Κερβέρους καὶ <ὑδρους> πολυκεφάλους εἰς ἰδιώτας ἐξέβαλε προσειπῶν κέρδος ἡγεῖσθαι τὸ μὴ τεθνάναι τούτους.

Cf. Ammian. Marc., XXII, 4, 1 et 10. etc.

65

Data suffragatoribus ab eis repeti non posse.

Legem ab Ammiano Marc. (XXII, 6, 1 sq.) citatam eandem esse atque eam quam praebet *Cod. Theodos.* (II, 29, 1) nemo est qui negaverit; cf. Gothofred. ad *Cod. Theodos.* l. l., et Valles. ad Ammian. l. l.; vide etiam Liban., *Orat.* XIV, 52 sq. et 56, et Mamertin., *Gratiarum actio Iuliano*, 21.

a) Ammian. Marc., XXII, 6, 1 : Per hoc idem tempus rumoribus exciti variis Aegyptii venire conplures, genus hominum controversum et adsuetudine perplexius litigandi semper laetissimum (l. molestissimum!) maximeque avidum multiplicatum reposcere, si compulsori quicquam dederit, ut levare debito possit, vel certe commodius per dilationem inferre quae flagitantur, aut criminis vitandi formidine, divi-

tes pecuniarum repetundarum interrogare. 2. Hi omnes denseti *in* unum, principem ipsum et praefectos praetorio gracularum more strepentes interpellabant incondite, modo non ante septuagesimum annum extorquentes quae dedisse se iure vel secus plurimis adfirmabant. 3. Cumque nihil aliud agi permitterent, edicto proposito, universos iussit (*scil.* Iulianus) transire Chalcedona, pollicitus quod ipse quoque protinus veniet, cuncta eorum negotia finiturus. 4. Quibus transgressis, mandatum est navigiorum magistris ultro citroque discurrentium ne quis transfretare auderet Aegyptium, hocque observato cura perpensiore evanuit pertinax calumniandi propositum, et omnes spe praesumpta frustrati redierunt ad lares. 5. Unde velut acquitate ipsa dictante lex est promulgata, qua cavetur nullum interpellari suffragatorem super his quae eum recte constiterit accepisse.

b) *Cod. Theodos.*, II, 29, 1 [= *Brev.*, II, 29, 1] (362 Febr. 1):

IMP. IULIANUS A. AD POPULUM. Foedis commentis quae bonorum merito deferuntur quidam occupare meruerunt et, cum meruissent in republica quolibet pacto versari, repetendam sibi pecuniam, quam inhoneste solverant, impudentius atque inhonestius arbitrantur: alii etiam quae tunc donaverant, vel potius proiecerant ob immeritas causas, invadenda demuo crediderunt. Sed quia leges Romanae huiusmodi contractus penitus ignorant, omnem repetendi eorum, quae prodige nefarieque proiecerunt, copiam prohibemus. Qui itaque repetere nititur, vel repetisse convincitur, et quod dedit apud suffragatorem eius manebit vel extortum restituet et alterum tantum fisci viribus inferre cogetur. DAT. KAL. FEBR. CONSTANTINO ET NEVITA CONSS.

INTERPRETATIO. Aliquantum pro sua voluntate suffragia dedisse probantur et postea, cum ad militiam pervenerunt, ea quae dederant repetere vel auferre contra rationem inhoneste et illicite praesumpserunt. Ideoque praecipimus, ut quicumque aliquid pro praestandis sibi, quae petiit, dedisse dinoscitur, non habeat licentiam repetendi; qui vero repetere fuerit conatus, hoc ille habeat, qui accepit, aut si certe sub-

latum ei fuerit, reformetur, et aliud tantum ille qui abstulit fisco cogatur inferre.

66

De senatoribus criminis insimulatis.

5 *Cod. Theodos.*, IX, 2, 1 [v. 7-10 = *Cod. Iustin.*, XII, 1, 8 et *Basilic.*, VI, 1, 25] (362 Febr. 5):

IMP. IULIANUS A. SALLUSTIO P(RAEFECTO) P(RAETORI)O. Ius senatorum et auctoritatem eius ordinis, in quo nos quoque ipsos esse (esse om. *Iust.*) numeramus, necesse est ab omni
 10 iniuria defendere. || Si quis ergo senator socius criminis insimulatus fuerit, ante causae cognitionem omni terrore calumniae, omni suspicionis molestia careat: vacuus sit prorsus et liber, antequam re convicta crimen agnoscat et exuat dignitatem. DAT. NON. FEB. CONSTANTINOP(OLI) MAMERTINO ET
 15 NEVITTA CONSS.

67

De cursu publico et de curiosis.

a) *Cod. Theodos.*, VIII, 5, 12 (362 Febr. 22):

IMP. IULIANUS A. AD MAMERTINUM P(RAEFECTUM) P(RAETORI)O. Quoniam cursum publicum fatigavit quorundam immoderata praesumptio et evectio-
 0 rum frequentia, quas vicaria potestas et praesidum adque consularium officia prorogare non desinunt, curam ac sollicitudinem huius rei nos subire compulsi, faciendarum evectio-
 5 num licentiam cunctis abduximus. Exceptis igitur vobis, nulli evectio-
 nem licebit facere de cetero. Sed, ut necessitates publicae impleantur, vicariis denas vel duodenas evectio-
 nes manu mea perscribas ipse permittam, praesidibus vero binas annuas faciat vestra sublimitas, quibus ad separatas provinciarum secretasque partes

necessariis ex causis officiales suos dirigere possint. Sed his quoque nostra etiam mansuetudo evectiones singulas dabit, ut ad nos referre possint, cum id fieri necessitas quaedam exegerit. ACC. VIII. KAL. MART. SYRACUSIS MAMERTINO ET NEVITTA CONSS.

b) Socrat., III, 1, 52: Περιεΐλε δὲ (scil. ὁ Ἰουλιανός) καὶ τὸν δημόσιον τῶν χρειῶν δρόμον, οἶον ἡμιόνων, βοῶν καὶ ὄνων, μόνον δὲ τῶν ἵππων ταῖς δημοσίαις χρειαῖς συνεχώρησεν ὑπουργεῖν.

c) CIL. V, 8987 (lapis Concordiae repertus) — Dessau, *Inscriptiones selectae*, 755:

(O)binsignem singularemque erga rempublicam suam faborem d(ominus) n(oster) Iulianus, invictissimus princeps, remota provincialibus cura, cursum fiscalem brevialis mutationum spatiis fieri iussit, disponente Claud(i)o Mamertino v(iro) c(larissimo) per Italiam ac Inlyricum praefecto praetorio, curante Vetulenio Praenestio v(iro) p(erfectissimo) cor(ectore) Venet(iae) et Hist(riae).

Cf. Liban., *Orat.* XIII (Προσφωνητικὸς Ἰουλιανῶ), 42: Ἴππων δὲ καὶ ὄρων διαδοχὰς ὑπὲρ μεγίστων δὴ τὸ πρῶτον συστάσας τριβομένας ἔπαυσας ὑπὸ τῶν ἐλαυνόντων.

Ibid., XVIII, 135. Τρίτην μοῖραν κακούργων ὑπηρετῶν κλεπτόντων καὶ λωποδυτούντων καὶ πᾶν καὶ λεγόντων καὶ ποιούντων ἐπὶ τῷ λαβεῖν τῶν βασιλείων ὑπερώρισε θυρῶν (scil. ὁ Ἰουλιανός), οἱ τὰς αὐτῶν πατρίδας τῆς παρ' αὐτῶν ἀπεστερηκότες χρειὰς βουλὰς ἀποδράντες καὶ νόμους λειτουργιῶν, εἰς ἀγγελιαφόρους τελέσαντες ἐωνοῦντο μὲν πευθῆνες (i. e. curiosi) καταστῆναι, καὶ τὸ σχῆμα ἦν φυλάκων ὅπως μὴδὲν ἀγνοοῖ βασιλεὺς τῶν ἐπ' αὐτὸν συντιθεμένων, τὸ δὲ ἔργον καπήλων . . . 140. Οὔτοι τοίνυν οἱ βασιλέως ὀφθαλμοὶ καὶ φάσκοντες ἅπαντα εἰς φῶς ἄγειν καὶ ποιεῖν τοὺς πονηροὺς μετρίους τῷ μὴ ἐξεῖναι λανθάνειν πάσας ἀνίσταν εἰς πονηρίαν ὁδοὺς... 141. ... Ὁ βασιλεὺς . . . ἔπαυσεν ὄλην μὲν ἐκείνην διασκεδάσας τὴν φατρίαν, ἀφελόμενος δὲ καὶ προσηγορίαν καὶ τάξιν, ἀφ' ἧς πάντα ἐπόρθου τε καὶ διώρυκτον, αὐτὸς δὲ τοῖς αὐτοῦ χρώμενος μὲν εἰς γραμμάτων πομπάς, τῆς δὲ τοῦ ταῦτα δρᾶν ἐξουσίας οὐ μεταδιδούς. 142. Τοῦτο δὲ ἦν ἀκριβῶς ἐλευθέρως γενέσθαι τὰς πόλεις· ἐφεστηκός δὲ τοῦ ταῦτα ποιεῖν ἔχοντος, οὐκ ἦν ἀναπνεῦσαι καθαρῶς, ἀλλ' ὁ μὲν ἐβάλλετο, ὁ δὲ ἔμελλε, καὶ τῷ γε μὴ πεισομένῳ τὸ πεί-

σεσθαι προσδοκᾶν ἀντὶ τοῦ παθεῖν καθίστατο. 143. Τῶν
 τοίνυν ἀγγάρων ἡμιόνων τῇ τε συνεχείᾳ τῶν πόνων καὶ τῷ
 τοὺς ἄρτι ῥηθέντας τὰς μὲν λιμοκτονεῖν. αὐτοῖς δὲ τῷ
 5 ἰκείνων λιμῷ παρασκευάζειν Σύβαριν — ἐποίει δὲ πολὺν
 τὸν πόνον καὶ τὰ νεύρα οἶον ἐξέτεμνε τὸ τῷ βουλομένῳ
 ῥάδιον εἶναι ζεύξαντα ζευγος ἐλαύνειν καὶ ταυτὸν δύνα-
 σθαι βασιλέως τε περὶ ταῦτα καὶ πευθῆνος γράμματα· διό
 10 στήναι μὲν οὐκ ἦν οὐδὲ μικρὸν οὐδὲ ἀπολαῦσαι φάτνης, ἡ
 πληγὴ δὲ ἀσθενούσαν οὐκ ἀνίστη πρὸς δρόμον. ἔδει δὲ
 εἴκοσιν ἢ καὶ πλείονων πρὸς ἔλξιν ὀχήματος. αἱ πολλαὶ δὲ
 αἱ μὲν ἄρτι λυθεῖσαι πίπτουσαι ἔβησκον, αἱ δὲ ὑπὸ τῷ
 ζυγῷ πρὶν ἢ λυθῆναι — κἄτ' ἐκωλύετο μὲν ἀπὸ τοῦ τοιού-
 του τὰ δεόμενα τάχους, τὴν βλάβην δὲ πάλιν εἰς χρημάτων
 5 ἔλεγχος σαφέστερος ὁ χειμῶν, τότε δὴ μάλιστα διακοπτο-
 μένης πολλαχοῦ τῆς τῶν ὄρων διαδοχῆς, ὥστ' ὄρεωκόμοι
 φεύγοντες ἐν ὄρων ἦσαν κορυφαῖς, ἡμίονοι δὲ χαμαί, τοῖς
 δ' ἐπιειγομένοις πλήν βοῆς τε καὶ τοῦ πληῆσαι τὸν μηρὸν
 10 οὐδέν. Καιροὶ δὲ οὐκ ὀλίγων πραγμάτων ἐξέφυγον τὰς ἀρχὰς
 ταῖς κατὰ τοῦτο βραδυτήσι· καὶ ἔω λέγειν ἵππους ὅμοια
 πεπονθότας καὶ ὄνους πολλῷ δεινότερα· τοῦτο δὲ ἦν τοὺς
 ταῦτα λειτουργούντας ἀπολωλέναι. 145. Ἰσθησι δὴ καὶ ταύ-
 την Ἰουλιανὸς τὴν μέθην, στήσας ὡς ἀληθῶς τοὺς οὐκ
 5 ἀναγκαίους δρόμους καὶ τὰς μὲν τοιαύτας χάριτας ἐπικιν-
 δύνους ἀποφήνας καὶ δοῦναι καὶ λαβεῖν, διδάξας δὲ τοὺς
 ἀρχομένους ὑποζύγια τοὺς μὲν κτᾶσθαι, τοὺς δὲ μισθοῦ-
 σθαι. Καὶ πρᾶγμα ἀπιστούμενον ἔωρᾶτο, γυμνάζοντες ἡνίοχοι
 μὲν ἡμιόνους, ἵπποκόμοι δὲ ἵππους· ὥσπερ γὰρ πρότερον
 10 ἐπεπέδηντο ταῖς ταλαιπωρίαις, οὕτω δέος ἦν μὴ καὶ τότε
 τῷ μήκει τῆς ἀργίας· τουτὶ δὲ τοὺς οἴκους τῶν ὑπηκόων
 εὐπορωτέρους καθίστη.

Gregor. Nazianz., *Orat.* IV. 75 (δρόμος... ἀνεκτῶς διοι-
 κούμενος), etc.

De bonis proscriptorum non occultandis.

Cod. Theodos., IX, 42, 5 (362 Mart. 9):

IMP. IULIANUS A. AD FELICEM COM(ITEM) S(ACRARUM) L(AR-
 GITIONUM). Quidam scelerate proscribtorum facultates occul-
 10 tant. Hos praecipimus, si locupletes sint, proscribtorum

puniri, si per egestatem abiecti sunt in faecem vilitatemque plebeiam, damnatione capitali debita luere detrimenta. P(RO)-
I(OSITA) ROM(AE) VII. ID. MART. MAMERTINO ET NEVITTA CONSS.

69

De bonis iniuste ademptis.

Socrat., III, 1, 48 : Τούς δέ ὑπὸ τῶν εὐνούχων ἀδικη-
θέντας ἀπολαμβάνειν τὰ κακῶς ἀφαιρεθέντα ἐθέσπιζεν
(scil. ὁ Ἰουλιανός).

70

De fide instrumentorum.

Cod. Theodos., XI, 39, 5 (362 Mart. 23) :

PARS ACTORUM HABITORUM APUD IMPERATOREM IULIANUM AU-
GUSTUM MAMERTINO ET NEVITTA CONSS. X KAL. APRIL. CONS-
TAN(TINO)P(O)LI IN CONSISTORIO : ABSTANTE IOVIO VIRO CLARISSIMO
QUAESTORE, ANATOLIO MAGISTRO OFFICIOR(UM), FELICE COM(ITE)
SACRARUM LARGITIONUM. *Et cetera.* IMP. IULIANUS A. D(IXIT) :
Τηνικαυτα γραμμάτια μεγάλην ισχὺν ἔχει, ὅταν περὶ αὐτῶν
τῶν γραμματίων μὴ ἀμφισβήτησις <ῆ. ῆ> ἐξ ἄλλων
ὀφείλει βεβαιοῦσθαι.

71

De possessoribus fundorum patrimonialium.

Cod. Theodos., XI, 19, 2 [= *Cod. Iustin.*, XI, 65, 3] (362
Mart. 28) :

IMP. IULIANUS A. Omnes, qui patrimoniales fundos (sive
communiter sive ex asse *add. Iust.*) retinent, pro his conve-
niendi sunt ad universorum munerum (ad eosdem fundos
pertinentium pro rata portione vel in solidum *add. Iust.*)
functiones, sicut unumquemque privatorum necessitas pu-
blicaе pensationis adstringit. *Et cetera.* DAT. V KAL. APRIL.
MAMERTINO ET NEVITTA CONSS.

De auro coronario.

De auro coronario Iulianus duas leges tulisse videtur.

A. Prior data est in kal. Mai. a. 362 Constantinopoli, cuius forsā versio Graeca proposita est d. 30 Payni (= 24 Iun.) in Aegypto: aurum coronarium non exigendum esse a civitatibus, sed earum arbitrio relinqui oportere (cf. Ammian. Marc., XXV. 4, 15: *coronarium indultum*). Erat tantum remissio tributi propter initum a Iuliano imperium indicendi non auri coronarii quod, postquam Caesar factus est, ei decretum quidem, sed nondum ex toto solutum erat.

Cuius legis supersunt:

a) Excerptum in codice Theodosiano insertum, a conditoribus huius codicis amputatum et fortasse in fine mutatum.

b) Forsan pars posterior versionis Graecae in papyro apud Ūmm el 'Atl (= Bacchias, Fayum) inventa et cum imagine phototypica a viris doctis Grenfell, Hunt, Hogarth [= edd.] (*Fayum towns and their papyri*, p. 116 sq., XX, tab. VI) publici iuris facta. Nonnulla postea emendaverunt viri docti; cf. Preisigke, *Berichtigungsl. der Gr. Pap.*, II, 1913, p. 128. — Hanc legem non Alexandro Severo tribuendam esse, ut editores crediderant (cf. *l. l.* et *The Oxyrhynchus papyri*, XIV, 1920, p. 29), sed Iuliano imperatori censuit Dessau, *Rev. de philol.*, XXV, 1901, p. 286. Cf. Wilcken, *Archiv für Papyrusf.*, II, 1902, p. 169. Nobis certe textus, etsi dubiae originis, hic collocandus erat.

B. Cum studio erga principem coronas maximi ponderis per legatos civitates certatim misissent (cf. Eunap., *Fragm.* 15; Zosim., III, 12, 2; Ammian. Marc., XXIII, 3, 8; Iulian., *Misop.*, 367 CD; Gothofred. ad *Cod. Theodos.*, XII, 13, 1), Iulianus vetuit coronas septuaginta staterum pondo maiores admitti. Altera haec lex a Libanio tantum memoratur.

A

a) *Cod. Theodos.*, XII, 13, 1 (362 Apr. 29):

IMP. IULIANUS A. AD SALLUSTIUM P(RAEFECTUM) P(RAETORI)O.
Aurum coronarium munus est voluntatis, quod non solum senatoribus, sed ne aliis quidem debet indici. Licet quaedam indictionum necessitas postulaverit; sed nostro arbitrio re-

37 Licet — 38 sed: scilicet quaedam indictionem num necessitas postulaverit, id *malit Mommsen*

servari oportebit. DAT. III. KAL. MAI. MAMERTINO ET NEVITTA
CONSS.

b) Integram papyrum duas tantum columnas continere recte
coniecerunt primi editores. Octoginta fere litteras habebat
unaquaeque linea. Col. 1 ipsi descripsimus.

Col. I.

]σ	
]ημαι	
]...ι	
	εὖσε]βῆς εὐτυχ[ή]ς σεβαστὸς[]βασιλεῖν	10
	ἀνθύ]πατος [πα]τῆρ πατρίδο[ς]αρχι[
]		ν []...απ[
			αιει.[]...αυκα	
]		[]πολεσαν	
] δ εἰ		[]...σεσιτασιν	15
				ἐ]πίτροπον	
]ων χρη[]ουεποι	
]...ιοιατε	
]γμενα	
]διππαν	20
]αση οἴκου	
]του χρόν(ου)	
]..ν ἀπὸ τῆς	
]..ουαποτων	
]..πωσματα	25
]	εἶνα	[]πρωτέρας καὶ	
]κεκακωμένα	
]μενεται ἔστιν	
]	φ	ν []ναφ...ους πόλις	
				ἐ]φειλοτείμεισα	30
]τοσοῦτω καὶ	
]αμα...[δι]δόναι αὐτῶν	
]	

8 ημαι vel ημαρ? || 10]τατος vel]πατος; ἀνθύπατος scripsimus || 18
ιοιατε vel ροιατε? || 19 γμενα vel σμενα? || 21 κου vel και vel κατ? ||
24 αποτων vel απολλων?

Col. II.

ὅπως μὴ διὰ τὸ τῆς χαρᾶς τῆς ἑαυτῶν δῆλωσιν ποιήσασθαι ἱκανὴν ἐπ' ἑμοὶ παρελθόντι ἐπὶ τὴν ἀρχὴν εἰστελεῖν βιασθεῖεν μείζω ἢ δύνανται· ὅθεν μοι παρέστη τὸ βούλευμα τοῦτο, οὐδὲ ἀποδέοντι παραδειγμάτων ἐν οἷς Τραϊανόν τε καὶ Μάρκον, τοὺς ἑμαυτοῦ προγόνους, αὐτοκράτορας δὲ μάλιστα δὴ θαυμάσαι ἀξίους γεγενημένους, μιμῆσθαι ἕμελλον, ὧν καὶ πρὸς τᾶλλα τὴν προαίρεσιν ζηλοῦν ἐγὼ γνώμην ποιοῦμαι· ὥς, εἴ γε μὴ τὸ τῆς παρὰ τοὺς καιροὺς δημοσίας ἀπορίας ἐμποδῶν ἦν, πολὺ ἂν φανερωτέραν τὴν ἑμαυτοῦ μεγαλοψυχίαν ἐπιδεικνύμενος, οὐδ' ἂν ἐμέλλησα, καὶ εἴ τι ἐκ τοῦ παρελθόντος χρόνου ἐκ τῆς τοιουτοτρόπου συντελείας κατιὸν ὠφείλετο, καὶ ὅποσα πρὸς τὴν Καίσαρος προσηγορίαν ἐπὶ τῶν στεφάνων ὄνομα ἐψηφισμένα πρότερον καὶ ἔτι ψηφισθησόμενα κατὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν ὑπὸ τῶν πόλεων εἶη, καὶ ταῦτα ἀνεῖναι. Ἄλλὰ ταῦτα μὲν οὐκ οἶομαι δι' ἃ μικρὸν ἔμπροσθεν εἶπον· ταῦτα δὲ μόνον εἰστέλλεσθαι τὰς πόλεις, ὥς ἐκ τῶν παρόντων ὄρω, δυναμένους οὐ παρεῖδον.

Διόπερ ἴστωσαν ἅπαντες ἐν ταῖς πόλεσιν ἀπάσαις, ταῖς τε κατ' Ἰταλίαν καὶ ταῖς ἐν τοῖς ἄλλοις ἔθνεσιν, καὶ ἐπὶ

2 ὅπως edd. : ο[.]τ pap. || δῆλωσιν edd. : δῆλώσωσι pap. || 3 ἱκανὴν Wilamowitz : ε[.]γνήν pap. || εἰστελεῖν edd. : εἰστέλλ[.]εν pap. || 5 παραδειγμάτων pap. || 6 αὐτοκράτορα pap., corr. edd. || 6/7 μάλιστα pap. || 7 μιμῆσθε pap., corr. edd. || 8 τᾶλλα τὴν Wilamowitz : τοαλλαγήν pap. || 8 ζηλοῦν Bücheler : τηνοῦν pap. || 9 τοὺς καιροὺς Wilcken : τουσκαι τουσ pap. ; cf. p. 88, 3 sq. || 9/10 δημοσιουσαπορειαστεμποδωνηπολυ pap., corr. edd. || 11 μεγαλοψυχιανεπιδικ[.]υμενος, os ex ou corr., pap. || 12 παρελθοντες — τοιουτοτροπουσ pap., corr. edd. || 13 ωφειλετοκαιοπωσα pap. || 14 ἐπὶ τῶ τῶν στεφάνων ὄνοματι edd. || ἐψηφισμεα pap. || 15 ἐψηφισθησόμεθα, θ² e corr. ? pap., corr. edd. || 17 μικρονεμπροσθεν pap. || 17/18 εἰστέλλεσθαι Bücheler : ἐπαναφέρειν Wilamowitz επαγαγρασιν vel εστ[.]αι pap. || 18 πολις pap. || ὠρωδυναμενα pap., corr. edd. || 20 ἀπανταισεμνηταισ pap., corr. edd. || 21 ιταλειανκα[.] pap. || an < τὰ > καὶ ἐπὶ ?

τῇ προφάσει τῆς ἑμαυτοῦ ἀρχῆς τῆς αὐτοκράτορος, ἐφ' ἣν καὶ βουλομένων καὶ εὐχομένων ἀπάντων παρήλθον, ἀντὶ τῶν χρυσῶν στεφάνων χρήματα ἀν...ηθέντα ἀνεῖναι αὐταῖς, ταῦτα δὲ οὐ διὰ περιουσίαν πλοῦτου ποιοῦντα, ἀλλὰ διὰ τὴν ἑμαυτοῦ προαίρεσιν, δι' ἧς αἰεὶ, ἐπεὶ Καῖσάρ εἰμι, καὶ περικέκμηκα τὸ κλῖνον ἀναλήμψασθαι, οὐ φόρων ζητήσεσιν, ἀλλὰ σωφροσύνη μόνον, οὐ πρὸς τὸ ἴδιον γινομένων <τῶν> ἀναλωμάτων· οὐδὲ γὰρ τοῦτό μοι σπουδαιότερον ἐξ ἀπάντων εὐπορεῖν χρημάτων, πλὴν μᾶλλον φιλανθρωπία τε καὶ εὐεργεσίαις συναύξειν ταύτην <τὴν> ἀρχήν, ἵνα μου καὶ τοῖς ἡγεμόσιν, τοῖς κατ' ἐπιτροπίαν παρ' ἑμοῦ ἀπεσταλμένοις, οὓς ἐγὼ εἰς τὸ ἀκριβέστατον δοκιμάσας καὶ προελόμενος ἀπέστειλα, κάκεινοις συμβούλευμα εἶη ὡς μετριωτάτους παρέχειν αὐτούς· μᾶλλον γὰρ δὴ καὶ μᾶλλον οἱ τῶν ἔθνων ἡγεμόνες καταμάθοιεν ἂν μεθ' ὅσης αὐτούς προθυμίας φείδεσθαι καὶ προορᾶσθαι τῶν ἔθνων οἷς ἐφεισθήκασιν προσήκει, ὅποτε καὶ τὸν αὐτοκράτορα ὄραν παρεῖη αὐτοῖς μετὰ τσαύτης κοσμιότητος καὶ σωφροσύνης καὶ ἐγκρατείας τὰ τῆς βασιλείας διοικοῦντα.

8 sq. cf. p. 88, 3 sq. Liban. *Orat.* XVIII 191, p. 320, 10 sq. || 14 sq. cf. Liban. *ibid.* 194.

2 αὐτῆ pap. || 3 ἀν[.]η[.]θ[.]ν[.]τα (vel ἀνα[.]η[.]θ[.]ν[.]τα vel ἀπα[.]η[.]θ[.]ν[.]τα) pap., an απαιτηθέντα χρήματα transp. ? || an ἀνεῖναι: < με > ? || 5/6 διττηνεμαυτοπροαίρεσινδησικαί[.]πικαισαρ. με (« possibly ημε ») pap. || 6 καιπερικεκμηκα pap., corr. edd. || οὐ φόρων Wilamowitz: ουχόρων pap. || 7 ζητήσεσιν pap. || 7/8 σωφρο[.]...[.]μονονουπροστοειδονγινομενων pap. || 8 < τῶν > supplevimus || 8/9 σπουδεσται[.]...[.]μεξαπαντω[.]...[.]χρηματωνπλην pap., εὐπορειν restituimus || 10 ευεργεσιαισυναυξηταυτην αρχην pap., corr. edd. || 10/11 ναμου pap., an ἵν' ὁμοῦ ? || 11 τοῖς κατ' ἐπιτροπίαν scripsimus: τακατεπιτροπικα pap. || 12 απεσταλμενοις pap. || 12 δοκιμασας pap. et 13 [.]πεστοιλα pap., corr. edd. || συμβουλυμα edd.: συνδουλυτατα pap., an συμβούλευμα < τοῦτο > ? || ὡς edd.: ω pap. || 14 δὴ edd.: τη pap., an ται ? || 15 οἱ edd. [.] pap. || 15 ηγεμονεσι et 16 προορασθαι pap., corr. edd. || 16/17 τμεθονουοικισπεστοιτακισπροσκει pap., corr. edd. || 17 ὅποτε και Bücheler: αποστεικα pap. || 18, 19 κοσμιωτητοσικαισωφροσυνησικαιεγκρατιασ pap., corr. edd. || 19 βασιλιασ pap.

Τούτου τοῦ ἔμαυτοῦ δόγματος ἀντίγραφα τοῖς καθ' ἑκάστην πόλιν ἄρχουσιν γενέσθω ἐπιμελές εἰς τὸ δημόσιον μάλιστα ἐστάναι σύνοπτα τοῖς ἀναγινώσκουσιν.

(Ἔτους) α' Παυινι λ'.

5 Cf. Liban., *Orat.* XVIII, 163 : ... χρέα τε λύσας ταῖς πόλεσι (scil. ὁ Ἰουλιανός)... et *Orat.* XVI, 19 : ὁ (scil. Ἰουλιανός) τὴν ἀρχαίαν τοῦ χρυσοῦ φορὰν τοῖς δήμοις ἀνείς.

Ambros., *De obitu Valentiniani*, 21 : Praeterita, inquit (scil. Valentinianus), non queunt solvere, nova poterunt sustinere?
10 Ex hoc laudant provinciae Iulianum.

Eutrop., X, 16,3 (= Iohann. Antioch., *Fragm.* 180, FHG, IV, 606 : Χρημάτων μὲν ἀθροίσεως ὀλίγα πεφροντικώς ; cf. p. 86, 8 sq., et p. 88,5).

B

15 Liban., *Orat.* XVIII, 193 : Ὁ χρυσὸς δὲ οὔτος ἀνέμνησέ με χρυσῶν στεφάνων, οὓς αἱ μὲν πόλεις ἔπεμπον διὰ πρέσβων, ἀλλήλας ὑπερβάλλουσαι τῷ σταθμῷ, χιλίων οὔτος στατήρων, δισχιλίων δὲ ἐκεῖνος, τούτων ὁ παρ' ἑτέρων ἔλκων πλέον. Ὁ δὲ (scil. Ἰουλιανός) ἐπιτιμήσας τῷ μεγέθει, σαφῶς
20 εἰδῶς ὡς οὐκ ἄνευ πόνου τὰ τοιαῦτα συλλέγοιτο, νομοθετεῖ τὸν στέφανον ἀπὸ στατήρων ἑβδομήκοντα φοιτᾶν, τὴν μὲν τιμὴν ἴσην νομίζων ἑκάτερον δύνασθαι, φιλοχρημάτου δὲ εἶναι κέρδη ζητεῖν ἐν τιμῶν σχήματι. 194. Καὶ τούτους οἱ κομίζοντες τοὺς νόμους καὶ πολλὰ ἕτερα γράμματα, τὰ μὲν
25 οὐ χεῖρω, τὰ δὲ καὶ βελτίω, τοσοῦτον ἀπειχον τοῦ μισθὸν ἐπὶ τοιούτοις αἰτεῖν, ὥσθ' ἐκόντων διδόντων οὐ προσ-
ἔλυοντο.

73 [ep. 47].

Rescriptum hoc missum est post a. 359-360 (p. 88, 11 : τῆς
30 τρίτης ἐπιμελήσεως) ad concilium provinciae Thraciae. Conicias illud datum esse Constantinopoli circa primos menses a. 362. Fortasse ad hanc legem alludit Zosimus in loco corrupto et, ut videtur, mutilo (III, 11, 3) : ἐν ταύτῃ
(scil. ἐν Βυζαντίῳ) τῆς πόλεως ἅμα καὶ τῶν στρατοπέδων
35 ἐπιμελούμενος (cf. p. 88, 9). V. etiam Ammian. Marc., XXV, 4, 15 : remissa debita multa diuturnitate congesta.

1 ἔμαυτοῦ edd. : εμα[...] pap. 1 2 κατοικαστηριαίων et 2 3 δημα-
σιανμαλ:στασισταγ[...]συναπτατοιςαναγινωσκουσου pap., corr. edd. 4 alia
manu pap.

Θραξίν.

- 428 c Βασιλεῖ μὲν πρὸς κέρδος ὄρωντι χαλεπὸν ἂν ὑμῶν ἐφάνη
 τὸ αἴτημα, καὶ οὐκ ἂν ᾤθη δεῖν τὴν δημοσίαν εὐπορίαν
 καταβλάπτειν τῇ πρὸς τινὰς ἰδίᾳ χάριτι· ἐπεὶ δὲ ἡμεῖς
 οὐχ ὅ τι πλείστα παρὰ τῶν ὑπηκόων ἀθροίζειν πεποιήμεθα 5
 σκοπόν, ἀλλ' ὅ τι πλείστων ἀγαθῶν αὐτοῖς αἴτιοι γίνεσθαι,
 τοῦτο καὶ ὑμῖν ἀπολύσει τὰ ὀφλήματα. Ἀπολύσει δὲ οὐχ
 d ἀπλῶς ἅπαντα, ἀλλὰ μερισθήσεται τὸ πρᾶγμα, τὸ μὲν εἰς
 ὑμᾶς, τὸ δὲ εἰς τὴν τῶν στρατιωτῶν χρείαν, ἐξ ἧς οὐκ ἐλά- 10
 χιστα καὶ αὐτοὶ δῆπου φέρεσθε, τὴν εἰρήνην καὶ τὴν ἀσφά-
 λειαν. Τοιγαροῦν μέχρι μὲν τῆς τρίτης ἐπινημήσεως ἀφίε-
 μεν ὑμῖν πάντα ὅσα ἐκ τοῦ φθάνοντος ἐλλείπει χρόνου,
 μετὰ ταῦτα δὲ εἰσοίσετε κατὰ τὸ εἰωθὸς ἕκαστα· ὑμῖν τε
 γὰρ τὰ ἀφιέμενα χάρις ἱκανή, καὶ ἡμῖν τῶν κοινῶν οὐκ
 429 ἀμελητέον. Περὶ τούτου καὶ τοῖς ἐπάρχοις ἐπέσταλται, ἵν' 15
 ἡ χάρις ὑμῖν εἰς ἔργον προχωρήσῃ. Ἐρρωμένους ὑμᾶς οἱ
 θεοὶ σώζοιεν τὸν ἅπαντα χρόνον.

74

De immunitate capitationis.

Cod. Theodos., XI, 12, 2 (362 Apr. 30):

IMP. IULIANUS A. Omnes ominino, quicumque capitationis
 indulgentiam immunitatemque meruerunt, non solum ex
 annonario titulo, verum etiam ex speciebus ceteris atque
 largitionibus excepti sunt immunesque erunt; neque enim
 praestanda dividimus. Melius quippe est munificentiae com- 20

BΔ = γ C

1 Θραξίν γ : om. C || 3 ᾤθη γ Δ C || 4 βλάπτειν Δ C || 8 ἅπαντας Δ ||
 9 τὴν om. Δ || 13 εἰσοίσετε C || εἰωθὸς ἕκαστα γ : ἔθος C || 14 τὰ
 Reiske : δὴ γ om. C || 15 ἐπέσταλτα C || 16 Ἐρρωμένους; — 17 χρόνον
 om. C || 16 ἡμᾶς in ὑμᾶς corr. Δ

pendium integrum competere quam saepius postulari. DAT. PRID. KAL. MAI. CONSTANTINOP(OLI) MAMERTINO ET NEVITTA CONSS.

Cf. Iulian., *Misop.* 367 D.; Ammian. Marc., XXV. 4, 15; *Cod. Theodos.*, XI, 28, 1 (infra p. 187) etc.

75

De archiatriis.

Huius legis, datae Constantinopoli d. 12 Mai a. 362, duo fragmenta supersunt: a) excerptum in codice Theodosiano, praefatione omissa, insertum; b) versio Graeca plenior cum praefatione, inter epistulas Iuliani servata, quae tamen praescriptione (nam quae traditur novicia est) et subscriptione caret.

Iulianus, suadente fortasse Oribasio (cf. supra p. 17 sq.), archiatros ab omnibus muneribus publicis (a) vel certe a muneribus curialium (b) immunes esse confirmat. Privilegium a prioribus imperatoribus medicis concessum saepe tunc temporis violatum esse epistula 723 Libanii ad Celsum praesidem Ciliciae luculenter monstrat.

a) *Cod. Theodos.*, XIII, 3, 4 (362 Mai. 12):

IMP. IULIANUS A. AD ARCHIATROS. Ratio aequitatis exposcit ut veterum privilegia principum circa vos censeamus esse firmanda. Proinde nostrae mansuetudinis sanctione subnixi, securi a molestiis munerum omnium publicorum reliquum tempus aetatis iugiter agitabitis. DAT. III ID. MAI. CONST(ANTINO)P(OLI) MAMERTINO ET NEVITTA CONSS.

b) [ep. 25 b].

[Ἰουλιανοῦ νόμος περὶ τῶν ἰατρῶν]

398

Τὴν ἰατρικὴν ἐπιστήμην σωτηριώδη τοῖς ἀνθρώποις τυγ- b

V C BΔ = r LY = g

28 Ἰουλιανοῦ (τοῦ αὐτοῦ B) νόμος περὶ τῶν (τῶν om. Δ) ἰατρῶν rV: Ἰουλιανός περὶ ἰατρῶν L πρὸς ἰατροὺς C om. Y: titulum novicium esse collato codice Theod., ubi recte de *archiatriis* agitur, apparet

χάνειν τὸ ἔναργές τῆς χρείας μαρτυρεῖ, διὸ καὶ ταύτην ἔξ
οὐρανοῦ πεφοιτηκέναι δικαίως φιλοσόφων παῖδες κηρύτ-
τουσι· τὸ γὰρ ἄσθενές τῆς ἡμετέρας φύσεως καὶ τὰ τῶν
ἐπισυμβαινόντων ἄρρωστημάτων ἐπανορθοῦται διὰ ταύτης.
“Ὅθεν κατὰ τὸν τοῦ δικαίου λογισμὸν συνωδᾶ τοῖς ἄνωθεν
βασιλεῦσι θεσπίζοντες ἡμετέρα φιλανθρωπία κελεύομεν τῶν
βουλευτικῶν λειτουργημάτων ἀνενοχλήτους ὑμᾶς τοὺς λοι-
ποὺς χρόνους διάγειν.

76

De quibus ad vicarios referendum sit.

Cod. Theodos., I, 15, 4 (362 Iun. 6):

IMP. IULIANUS A. AD MAMERTINUM P(RAE)FECTUM) P(RAETO-
RI)O. Rectores provinciarum sublimitas tua conveniat, ut
cunctis de rebus, de quibus ad nos et ad vestram scientiam
crediderint referendum, vicarios esse participandos sciant.
ACCEPTA VIII ID. IUN. MAMERTINO ET NEVITTA CONSUL.

77

De evectioe specierum largitionalium.

Cod. Theodos., VIII, 5, 13 (362 Iun. 20):

IDEM (scil. IMP. IULIANUS) A. AD MAMERTINUM P(RAE)FECTUM) P
P(RAETORI)O. Ad suggestionem comitis adque eorum, qui lar-
gitionibus praesunt, inlacioni specierum largitionalium con-
petentes evectioes rectores provinciarum, cum absit vica-
rius, facere debent. Quod universis rectoribus tua sublimitas

V C BΔ = r LY[X desinit 2/3 κηρύττουσι] = g

3 τὸ γὰρ — 4 ἐπισυμβαινόντων: καὶ L ἕνα τὰ r || 3 τὰ om. C ||
4 ἄρρωστημάτων r || ἐπανορθοῦνται ΔL ἐπανορθῶνται B || 5 ἄνω r ||
7 ἀνενοχλήτως C ἀνοχλήτως L || 7/8 τοῖς λοιποῖς χρόνοις rL

12 Iulianus: ppo constantinus *cod.*, corr. Mommsen, nam « post
obitum demetrii Constantii († 361 Nov. 3) Mamertinus praefectus factus
est »

indicare non differat. ACC. XII KAL. IUL. MAMERTINO ET NE-
VITTA CONSS.

Cf. *ibid.*, 20 : Iuxta divi Iuliani consultissimam legem ad
5 evectioinum subsidia perferant.

78-81. EPISTULAE CIRCA MENSES IUN.-IUL. A. 362
SCRIPTAE DUM IULIANUS PER ASIAM MINOREM
ITER FACIEBAT.

78 [ep. 4].

10 Scripta est haec epistula cum imperator per Asiam Mino-
rem Syriam peteret, post mensem Iunium medium a. 362,
quo Constantinopolim reliquisse videtur, et antequam Tyana
pervenit (cf. p. 92, 3 sq.). — Aristoxenus Cappadox (cf.
p. 92, 5) philosophus aliunde nobis non notus est.

Ἀριστοξένῳ φιλοσόφῳ.

375

Ἄρα γε χρή περιμένειν κλήσιν, καὶ τὸ ἀεὶ ὀ προτιμᾶν
μηδαμοῦ ; Ἄλλ' ὄρα μὴ χαλεπὴν ταύτην εἰσάγωμεν τὴν
νομοθεσίαν, εἰ ταῦτά χρή παρὰ τῶν φίλων περιμένειν, ὅσα
καὶ οἷα παρὰ τῶν ἀπλῶς καὶ ὡς ἔτυχε γνωρίμων. Ἀπορήσει
20 τις ἐνταῦθα, πῶς δὴ οὐκ ἰδόντες ἀλλήλους ἐσμέν φίλοι ; ἢ
πῶς δὲ τοῖς πρὸ χιλίων ἔτων γεγονόσι καὶ ναὶ μὰ Δία δισ-
χιλίων ; ὅτι σπουδαῖοι πάντως ἦσαν καὶ τὸν τρόπον καλοί
τε κἀγαθοί. Ἐπιθυμοῦμεν δὲ καὶ ἡμεῖς εἶναι τοιοῦτοι, εἰ καὶ
τοῦ εἶναι, τό γε εἰς ἐμέ, παμπληθές ἀπολειπόμεθα· πλήν
30 ἄλλ' ἢ γε ἐπιθυμία τάττει πῶς ἡμᾶς εἰς τὴν αὐτὴν ἐκεί-

E I BNO = b

16 ἀεὶ : ἀλλήτων Reiske ἀλλήτ. Hertlein : cf. p. 92, 2 et Greg.
Cypri. Mosq. Centur. I 78 || 17 εἰσάγωμεν b || 18 ταῦτα codd., corr.
Hertlein || παρὰ EI : περί b || 19 οἷα EI : οἷ BN om. O || παρα EI :
περί b || 20 δὴ E : δὲ b μὲν I ἰδόντες E : εἰδότες cett. || 21 ναὶ om.
EI || 22 πάντως E : πάντες cett. || 23 καὶ ἀγαθοί IB || 24 τοῦ b : τὸ EI

νοὺς μερίδα. Καὶ τί τοιαῦτα ἐγὼ ληρῶ μακρότερον; εἴτε
 C γὰρ ἄκλητον ἶέναι χρή, ἤξεις δῆπουθεν· εἴτε καὶ κλήσιν πε-
 ριμένειν, ἰδοῦ σοὶ καὶ παράκλησις ἦκει παρ' ἡμῶν. Ἐντυχε
 γοῦν ἡμῖν περὶ τὰ Τύανα πρὸς Διὸς φίλιου καὶ δεῖξον ἡμῖν
 ἄνδρα ἐν Καππαδόκαις καθαρῶς Ἑλληνα· τέως γὰρ τοὺς
 μὲν οὐ βουλομένους, ὀλίγους δὲ τινὰς ἐθέλοντας μὲν, οὐκ
 εἰδότας δὲ θύειν ὄρω.

79 [ep. 78].

Respondet Iulianus amico nobis ignoto, fortasse pagano
 sacerdoti (Theodoro) cf. Asmus, *Zeitschr. für Kirchengesch.*, 10
 XXIII, 1902, p. 483 sq.), qui ei obiecerat quod Pegasium,
 antea Ilii episcopum, sacerdotem deorum (p. 94, 14) creasset
 et ei legationem quandam credidisset (infra v. 23). Egregie haec
 illustrantur, ni fallimur, actis S. Basilii Ancyranī (A. SS.,
 22 Mart., t. III, p. 379), quibus docemur Iulianum, prius- 15
 quam in partes Orientis proficisceretur, Pegasium et Helpi-
 didium, ambos ex Christianis paganos nuper factos, Ancyram
 ad Basilium praemisisse. Has litteras scriptas esse putamus
 mense Iunio a. 362, cum imperator Constantinopoli relicta
 iter per Asiam Minorem faceret (ταύτην τὴν ὁδὸν p. 93, 2). — 20
 De Aphobio, qui p. 94, 23 nominatur, cf. Seeck, *BLZG*,
 p. 79.

Πηγάσιον ἡμεῖς οὐποτ' ἂν προσήκαμεν ῥαδίως, εἰ μὴ
 σαφῶς ἐπεπέισμεθα ὅτι καὶ πρότερον, εἶναι δοκῶν τῶν
 Γαλιλαίων ἐπίσκοπος, ἠπίστατο σέβεσθαι καὶ τιμᾶν τοὺς 25
 θεοὺς· οὐκ ἄκοήν ἐγὼ σοὶ ταῦτα ἀπαγγέλλω τῶν πρὸς ἔχθραν
 καὶ φιλίαν τοιαῦτα λέγειν εἰωθότων, ἐπεὶ καὶ ἐμοὶ πάνυ
 διατεθρύλλητο τὰ τοιαῦτα περὶ αὐτοῦ καὶ μὰ τοὺς θεοὺς
 ᾄμην οὕτω χρῆναι μισεῖν αὐτὸν ὡς οὐδένα τῶν πονηροτά-

[1 — 7] E I BNO = b

[23 sq.] H

2 καὶ : εἰς E || 2/3 περιμένειν EI : περιμένεις b || 3 περίκλησις b ||
 Ἐντυχε : ἔτυχε b || 4 γοῦν EI : οὖν b || τύανα E : τίανα I τοιαῦτα b || 7
 δὲ om. b || ὄρω om. I

23 sine titulo textum praebet cod. || 25 ἠπίστατο σέβεσθαι: cod., corr.
 Henning || 26 ἀπαγγέλλω cod., corr. Henning || 27 τοιαῦτα scripsimus:
 ταῦτα cod., quod deleverat Henning || 28 διατεθρύλλητο Henning
 || <ναὶ> μὰ Hertlein

των. Ἐπεὶ δὲ κληθεὶς εἰς τὸ στρατόπεδον ὑπὸ τοῦ μακα-
 ρίτου Κωνσταντίου ταύτην ἐπορευομένη τὴν ὁδόν, ἀπὸ τῆς
 Τρῳάδος ὄρθρου βαθέος διαναστάς, ἦλθον εἰς τὸ Ἴλιον περι-
 5 πλήθουσιν ἀγοράν· ὁ δὲ ὑπήντησε καὶ βουλομένῳ τὴν πό-
 λιν ἱστορεῖν (ἦν γὰρ μοι τοῦτο πρόσχημα τοῦ φοιτᾶν εἰς
 τὰ ἱερά) περιηγητῆς τε ἐγένετο καὶ ἐξενάγησέ με παντα-
 χου. Ἄκουε τοίνυν ἔργα καὶ λόγους, ἀφ' ὧν ἂν τις εἰκάσειεν
 οὐκ ἀγνώμονα τὰ πρὸς τοὺς θεοὺς αὐτόν.

Ἡρώδης ἐστὶν Ἐκτορος, ὅπου χαλκοῦς ἕστηκεν ἀνδριάς
 10 ἐν ναίσκῳ βραχεῖ. Τούτῳ τὸν μέγαν ἀντέστησαν Ἀχιλ-
 λέα κατὰ τὸ ὑπαιθρον· εἰ τὸν τόπον ἐθεάσω, γνωρίζεις
 δήπουθεν ὃ λέγω. Τὴν μὲν οὖν ἱστορίαν, δι' ἣν ὁ μέγας
 Ἀχιλλεὺς ἀντιτεταγμένος αὐτῷ πᾶν τὸ ὑπαιθρον κατεί-
 ληφεν, ἕξεστί σοι τῶν περιηγητῶν ἀκούειν. Ἐγὼ δὲ κατα-
 15 λαβὼν ἐμπύρους ἔτι, μικροῦ δέω φάναι λαμπροὺς ἔτι τοὺς
 βωμοὺς καὶ λιπαρῶς ἀλληλιμμένην τὴν τοῦ Ἐκτορος εἰκόνα,
 πρὸς Πηγάσιον ἀπιδῶν· « τί ταῦτα ; » εἶπον, « Ἰλιεῖς
 θύουσιν ; » ἀποπειρώμενος ἡρέμα ὡς ἔχει γνώμη. Ὁ δέ·
 « καὶ τί τοῦτο ἄτοπον, ἄνδρα ἀγαθὸν ἑαυτῶν πολίτην,
 20 ὥσπερ ἡμεῖς », ἔφη, « τοὺς μάρτυρας, εἰ θεραπεύουσιν ; »
 Ἡ μὲν οὖν εἰκὼν οὐχ ὑγιής, ἣ δὲ προαίρεσις ἐν ἐκείνοις
 ἐξεταζομένη τοῖς καιροῖς ἀστεία. Τί δὴ τὸ μετὰ τοῦτο ;
 « Βαδίσωμεν, » ἔφη, « ἐπὶ τὸ τῆς Ἰλιάδος Ἀθηνᾶς τέμε-
 νος ». Ὁ δὲ καὶ μάλα προθύμως ἀπήγαγέ με καὶ ἀνέφεξε τὸν
 25 νεῶν, καὶ ὥσπερ μαρτυρόμενος ἐπέδειξέ μοι πάντα ἀκρι-
 βῶς σῶα τὰ ἀγάλματα, καὶ ἔπραξεν οὐθέν ὧν εἰώθασιν οἱ
 δυσσεβεῖς ἐκείνοι πρᾶττειν, ἐπὶ τοῦ μετώπου τοῦ δυσσε-

H

4 <μοι> καὶ Hertlein || 10 Τούτῳ τὸν μέγαν ἀντέστησαν Henning :
 τούτου τὸν μέγαν ἕστησαν cod. || 15 ἐμπείρους cod., corr. Henning ||
 μικροῦ ε μακροῦ corr. cod. || 15/16 ἔτι τοὺς βωμοὺς Henning : ἐπὶ τοῦ
 βωμοῦ cod. || 18 ὡς cod. : πῶς Henning || 21 Ἡ μὲν Henning : εἰ μὲν
 cod. || 25 μαρτυρούμενος Henning || 27 sq. τὸ ὑπόμνημα τοῦ δυσσεβοῦς
 transp. Henning

βοῦς τὸ ὑπόμνημα σκιογραφοῦντες, οὐδὲ ἐσύριπτεν, ὥσπερ ἐκεῖνοι, αὐτὸς καθ' ἑαυτὸν· ἡ γὰρ ἄκρα θεολογία παρ' αὐτοῖς ἐστὶ δύο ταῦτα, συρίπτειν τε πρὸς τοὺς δαίμονας καὶ σκιογραφεῖν ἐπὶ τοῦ μετώπου τὸν σταυρὸν.

Δύο ταῦτα ἐπηγγειλάμην εἰπεῖν σοι· τρίτον δὲ ἔλθὼν ἐπὶ νοῦν οὐκ οἶμαι χρῆναι σιωπᾶν· ἠκολούθησέ μοι καὶ πρὸς τὸ Ἀχιλλεῖον ὁ αὐτός, καὶ ὑπέδειξε τὸν τάφον σῶν· ἐπεπίεσθην δὲ καὶ τοῦτον ὑπ' αὐτοῦ διεσκάφθαι· ὁ δὲ καὶ μάλα σεβόμενος αὐτῷ προσήει. Ταῦτα εἶδον αὐτός· ἀκήκοα δὲ παρὰ τῶν νῦν ἐχθρῶς ἐχόντων πρὸς αὐτὸν ὅτι καὶ προσεύχοιτο λάθρα καὶ προσκυνοῖη τὸν Ἥλιον. Ἄρα οὐκ ἂν ἐδέξω με καὶ ἰδιώτην μαρτυροῦντα; Τῆς περὶ τοὺς θεοὺς διαθέσεως ἐκάστου τίνες ἂν εἴεν ἀξιοπιστότεροι μάρτυρες αὐτῶν τῶν θεῶν; Ἡμεῖς ἱερέα Πηγάσιον ἐποιοῦμεν ἂν, εἰ συνεγνώκειμεν αὐτῷ τι περὶ τοὺς θεοὺς δυσσεβές; Εἰ δὲ ἐν ἐκείνοις τοῖς χρόνοις, εἴτε δυναστείας ὀρεγόμενος, εἴθ', ὅπερ πρὸς ἡμᾶς ἔφη πολλάκις, ὑπὲρ τοῦ σῶσαι τῶν θεῶν τὰ ἔδη, τα βῆκία ταῦτα περιαιμπίσχετο καὶ τὴν ἀσεβειαν μέχρις ὀνόματος ὑπεκρίνατο (πέφηνε γὰρ οὐδὲν οὐδαμοῦ τῶν ἱερῶν ἠδίκηκῶς πλην ὀλίγων παντάπασι λίθων ἐκ καταλύματος, ἵνα αὐτῷ σώζειν ἐξῆι τὰ λοιπά), τοῦτο ἐν λόγῳ ποιούμεθα, καὶ οὐκ αἰσχυνόμεθα ταῦτά περὶ αὐτὸν πράττοντες ὅσαπερ Ἀφόβιος ἐποίει καὶ οἱ Γαλιλαῖοι πάντες προσεύχονται πάσχοντα ἰδεῖν αὐτόν; Εἴ τί μοι προσέχεις, οὐ τοῦτον μόνον, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἄλλους, οἱ μετατέβεινται, τιμήσεις, ἵν' οἱ μὲν βῆρον ὑπακούσωσιν ἡμῖν ἐπὶ τὰ καλὰ προκαλουμένοις, οἱ δ' ἦττον χαίρωσιν· εἰ δὲ τοὺς

H

1 σκιογραφοῦντες et 3 4 σκιογραφεῖν Henning, cf. 78 D et C. Galil. 194 C || 2 αὐτὸς καθ' ἑαυτὸν Henning: αὐτὸς καθ' ἑαυτῶν cod. || 5 τρίτον, τριε correctione, cod. || 7 ἀπέδειξε Henning || 7/8 ἐπεπίεσθην Henning || 9 σεβόμενος cod., corr. Henning || 12 τοὺς Henning || τῆς in ras. cod. || 13 ἂν Hertlein || 15 ἂν supplementum || 18 περιαιμπίσχετο? Hertlein || 22 ταῦτα cod., corr. Hertlein || 23 ἐποίει, ποίε correctione, cod. || 27 χαίρωσιν cod., corr. Henning

αὐτομάτους ἰόντας ἀπελαύνοιμεν, οὐδέεις ὑπακούσεται
βραδίως παρακαλοσιν.

80 [ep. 1^a].

Hæc epistula medio in itinere (p. 96. 5) mense Iunio vel
5 Iulio a. 362 scripta est, cum Iulianus Constantinopoli in
Syriam profectus erat (p. 96. 11), avunculum homonymum
visurus (p. 98. 18 sq.), qui comes Orientis nuper creatus tunc
Antiochiæ agebat (*Misop.*, 365 C et 371 A; Philostorg., p. 82,
18 sq. ed. Bidez; Liban., *Epist.* 736, etc.; cf. Seeck, BLZG.
10 p. 189 sq.). — Continuo de diversis negotiis rescribit impe-
rator. Post excusationes et laudes quasdam primum (p. 96.
15 sq.) de templo Apollinis Daphnaei reficiendo, quem ambi-
tioso circumdari peristylis iusserat (Ammian. Marc., XXII,
13, 2), sermonem habet (cf. Sievers, *Libanins*, p. 106, adn. 20).
15 — P. 96. 24 sq. agit de contentione quadam orta inter Iulia-
num, comitem Orientis, et Lauracium (vel fortasse Lauricium,
comitem et ducem Isauriae, de quo v. Ammian. Marc., XIX,
13, 2; Socrat., II, 39, 6 et 40, 2, etc.; cf. Seeck, BLZG.
p. 194), hominem de republica bene meritum, sed qui libel-
20 los contumeliosos ad summum magistratum miserat (p. 97,
2 sq.) et eum incusaverat quod epistulas imperatoris divul-
gasset (p. 97, 11 sq.). — Pauca deinde adicit scriptor de pravo
quodam medico (p. 98. 15 sq.) et de agris dandis (cf. *Misop.*,
370 D).

Ἰουλιανῷ θείῳ.

Εἰ τὰς σὰς ἐπιστολάς ἐγὼ παρὰ φαῦλον ποιῶμαι.

ἐξ ἄρα δὴ μοι ἔπειτα θεοὶ φρένας ὤλεσαν αὐτοί.

Τί γὰρ οὐκ ἔνεστιν ἐν τοῖς σοῖς καλόν; εὐνοία. πίστις. ἀλή-
θεια, καὶ τὸ πρὸ τούτου, οὐ χωρὶς οὐδέν ἐστι τᾶλλα, φρόνησις
30 ἅπασιν τοῖς ἑαυτῆς μέρεσιν. ἀγχινοῖα. συνέσει. εὐβουλίᾳ

27 Homer. II 360 et M 234 29 sq. cf. Aristot. *De virt. et vit.*
1250^a 38 sq.

[1 — 2] H

—

[25 sq.] XY

25 αὐτοῦ post θείῳ add. Y || 27 μοι: το: Homer. || 29 πούτων?
Papadopoulos

διαδεικνυμένη. Ὅτι δὲ οὐκ ἀντιγράφω (τοῦτο γὰρ καὶ κατεμέμφω), σχολὴν οὐκ ἄγω μὰ τοὺς θεοὺς· καὶ μὴ νομίσης ἄκισμὸν εἶναι μηδὲ παιδιὰν τὸ πρᾶγμα. Μαρτύρομαι τοὺς λογίους θεοὺς ὅτι πλὴν Ὀμήρου καὶ Πλάτωνος οὐκ ἀκολουθεῖ μοι πυκτίον οὔτε φιλόσοφον οὔτε ῥητορικὸν οὔτε γραμματικόν. οὔθ' ἱστορία τις τῶν ἐν κοινῇ χρειᾷ· καὶ ταῦτα δὲ αὐτὰ τοῖς περιάπτοις ἕοικε καὶ φυλακτηρίοις· δέδεται γὰρ αἰεὶ. Ὀλίγα λοιπὸν καὶ εὐχομαι, καίτοι δεόμενος, ὡς εἰκός, εἴ πέρ ποτε ἄλλοτε καὶ νῦν εὐχῶν πολλῶν πάνυ καὶ μεγάλων· ἀλλ' ἄγχει πάντοτε περιεχόμενα τὰ πρᾶγματα· ὄψει δὲ ἴσως καὶ αὐτός, ὅταν εἰς τὴν Συρίαν γένωμαι.

Περὶ δὲ ὧν ἐπέστειλάς μοι, πάντα ἐπαινῶ, πάντα θαυμάζω. ἵ ἐν οἷς ἵ οὐδὲν ἔστιν ἀπόβλητον ἐξ ἐκείνων· ἴσθι οὖν ὅτι καὶ πάντα πράξω σὺν θεοῖς. Τοὺς κίονας τοὺς Δαφναίους θεοῦ πρὸ τῶν ἄλλων· τοὺς ἐκ βασιλείων τῶν πανταχοῦ λαβῶν ἀποκόμισον· ὑπόστησον δὲ εἰς τὰς ἐκείνων χώρας τοὺς ἐκ τῶν ἔναγχος κατελημμένων οἰκιῶν· εἰ δὲ κάκειῖθεν ἐπιλείποιεν, <στήσον> ὀπτῆς πλίνθου καὶ κόνεως, ἕως <ἄν> ἕξωθεν μαρμαρώσαντες ἐντελεστέροις χρησόμεθα. Τὸ δὲ αἴσιον ὅτι πολυτελείας ἔστι κρεῖττον καὶ τοῖς εὖ φρονοῦσιν ἡδονὴν ἐν βίῳ καὶ τῇ χρήσει ἔχον πολλήν, αὐτὸς οἶδας.

Περὶ δὲ τῶν πρὸς Λαυράκιον οὐθὲν οἶμαι δεῖν ἐπιστέλλειν σοι, πλὴν τοσοῦτον παραινῶ· πᾶσαν ὀργὴν ἄφες, ἐπίτρεψον ἅπαντα τῇ δίκῃ, τὰς ἀκοὰς ὑφέξων αὐτοῦ τοῖς λόγοις

XY [in Y plurima desunt]

5 οὔτε φιλόσοφον — 6 χρειᾷ om. Y || 8 ὀλίγα — καίτοι om. Y ||
τὴν

10 ἀλλ' ἄγχει — p. 97, 1 δίκαιον om. Y || 11 εἰς συρίαν cod. || 14 ἐν οἷς cod.: ἃ ἐννοεῖς Weil || 19 <στήσον> supplevimus: spatium vacuum quattuor fere litt. praebet cod. || 20 <ἄν> supplevimus || 21 αἴσιον: αἰθέσιμον? P. Thomas: an ὅσιον? || 26 β supra αὐτοῦ et α supra τοῖς scripta in cod.

μετὰ πάσης πίστεως τῆς πρὸς τὸ δίκαιον. Καὶ οὐ φημι τοῦτο, ὡς οὐκ ἐπαχθῆ τὰ πρὸς σε γραφέντα καὶ πλήρη πάσης ὕβρεως καὶ ὑπεροφίας· ἀλλὰ χρὴ φέρειν. Ἄνδρὸς γάρ ἐστιν ἀγαθοῦ καὶ μεγαλοψύχου « ἀκούειν μὲν κακῶς, λέγειν δὲ μὴ κακῶς ».

Ὡσπερ γάρ τὰ βαλλόμενα πρὸς τοὺς στερεοὺς καὶ γενναίους τοίχους ἐκείνοις μὲν οὐ προσιζάνει, οὐδὲ πλήττει, οὐδὲ ἐγκάθηται, σφοδρότερον δὲ ἐπὶ τοὺς βάλλοντας ἀνακλᾶται, οὕτω πᾶσα λοιδορία καὶ βλασφημία καὶ ὕβρις ἀδικὸς ἀνδρὸς ἀγαθοῦ καταχευεῖσα θιγγάνει μὲν οὐδαμῶς ἐκείνου, τρέπεται δὲ ἐπὶ τὸν καταχέοντα. Ταυτὰ σοι παραινῶ, τὰ δὲ ἐξῆς ἔσται τῆς κρίσεως. Ὑπὲρ δὲ τῶν ἐμῶν ἐπιστολῶν, ἃς φησί σε λαβόντα παρ' ἐμοῦ δημοσιεῦσαι, γελοῖον εἶναί μοι φαίνεται φέρειν εἰς κρίσιν· οὐθὲν γάρ ἐγὼ μὰ τοὺς θεοὺς πρὸς σε πώποτε γέγραφα, οὔτε πρὸς ἄλλον ἄνθρωπον οὐδένα, ὃ μὴ δημοσίᾳ τοῖς πᾶσι προκεῖσθαι βούλομαι. Τίς γάρ ἀσέλγεια, τίς ὕβρις, τίς προπηλακισμὸς, τίς λοιδορία, τίς αἰσχρορρημοσύνη ταῖς ἐμαῖς ἐπιστολαῖς ἐνεγράφη ποτέ; ὅς γε, καὶ εἰ πρὸς τινα τραχύτερον εἶχον, διδούσης μοι τῆς ὑποθέσεως ὡσπερ ἐξ ἀμάξης εἶπεῖν οἷα ψευδῶς ἐπὶ τοῦ Λαυδακίδου Ἀρχίλοχος, σεμνότερον αὐτὰ καὶ σωφρονέστερον ἐφθεγξάμην, ἢ εἴ τις ἱεράν ὑπόθεσιν μετήει. Εἰ δὲ τῆς ὑπαρχούσης πρὸς ἀλλήλους ἡμῖν εὐνοίας ἔμφασιν εἶχε τὰ γράμματα, τοῦτο ἐγὼ λανθάνειν ἠβουλόμην ἢ ἀποκρύπτεσθαι; διὰ τί; Μάρτυρας ἔχω τοὺς θεοὺς πάντας τε καὶ πάσας ὅτι καὶ ὅσα μοι πρὸς τὴν γαμετὴν, οὐκ ἂν

16 cf. Demosth. XVIII 12.

XY [Y desinit 10 καταχέοντα]

4 in margine γιωμικόν cod. ; unde haec hauserit Iulianus, non reperimus || 9 καταχέοντα Papadopoulos || 13 κα Papadopoulos : διὰ cod. || 18 εἶχον Bücheler : ἔχων cod. || 20 λαυδακίδου cod. : Λαυδάκιδου Weil || αὐτὰ scripsimus : αὐτ(όν) vel αὐτὰ cod. || 21 ante εἴ τις una littera evanida in cod., ἢ restitimus || 22 πρὸς ἀλλήλους in marg., β supra ἡμῖν et α supra πρὸς scripto, cod. || 25 γαμετῆν <γράμματα ἦν> vel <ἐγγράπτω> Bücheler

ἤχθῆσθην εἴ τις ἐδημοσίευσεν, οὕτως ἦν πάντα σωφρο-
 σύνης πλήρη· εἰ δὲ αἶ πρὸς τὸν ἑαυτοῦ θεῖον ἐπέστευλα,
 ταῦτα καὶ ἄλλος τις ἀνέγνω καὶ δεύτερος, ὁ πικρῶς οὕτως
 ἀνιχνεύσας αὐτὰ δικαιότεραν ἂν ὑπόσχοι μέμψιν ἢ ὁ γρά-
 φας ἐγώ, ἢ σὺ ἢ καὶ ἄλλος ἀναγνούς. Πλήν ἀλλὰ τοῦτο 5
 συγχῶρει καὶ μὴ ταραττέτω σε, σκόπει δὲ ἐκεῖνο μόνον·
 πονηρός ἐστὶ Λαυράκιος; ὑπέξελθε γενναίως αὐτόν· εἰ δὲ
 ἐπιεικῆς καὶ μέτριός ἐστι καὶ ἡμαρτε περὶ σέ, δὸς αὐτῷ
 συγγνώμην. Τοὺς γὰρ ἀγαθοὺς δημοσίᾳ, κἂν ἰδίᾳ περὶ ἡμᾶς
 οὐ καθήκοντες γένωνται, φιλεῖν χρή· τοὺς πονηροὺς δὲ ἐν 10
 τοῖς κοινοῖς, κἂν ἡμῖν κεχαρισμένοι, διὰ χειρὸς ἔχειν· οὐ
 μισεῖν οὐδὲ ἐκτρέπεσθαι φημι, φυλακὴν δὲ προβεβλησθαί
 τινα, ὅπως μὴ λήσωσι κακουργοῦντες· εἰ δὲ δυσφύλακτοι
 λίαν εἶεν, χρῆσθαι πρὸς μηδὲν αὐτοῖς.

Ἐπεὶ οὖν γέγραφας καὶ αὐτός, ὅτι θρυλλούμενος ἐπὶ 15
 πονηρίᾳ τὴν ἰατρικὴν ὑποκρίνεται, ἐκλήθη μὲν παρ' ἡμῶν
 ὡς σπουδαῖος, πρὶν ~~δέ~~ εἰς ὄψιν ἔλθειν, φωραθεὶς ὅστις
 ἦν, μᾶλλον δὲ καταμηνυθεὶς (τὸ δὲ ὑπὸ τίνος αὐτὸς
 ἐντυχῶν φράσω σοι), κατεφρονήθη· σοὶ δὲ καὶ ὑπὲρ τούτου
 χάριν οἶδα. 20.

Τῶν αἰτηθέντων ἀγρῶν, ἐπειδὴ περ ἔφθην ἐκείνους δεδω-
 κώς (εἰσὶ δὲ μοι μάρτυρες ὁμόγνιοι καὶ φίλιοι θεοί), δώσω
 μακρῷ λυσιτελεστέρους· αἰσθήση δὲ καὶ αὐτός.

81 [ep. 21].

Petavius (ad *Orat.* V) iam coniecit Iulianum, eo tempore quo 27

XY [Y 6 σκόπει — 10 χρή]

4 δικαιότεραν ἂν ὑπόσχη cod., corr. Weil || 5 ἢ καὶ ἄλλος Papado-
 poulos : ὁ καὶ ἄλλως cod. || 7 ἐστὶ Λαυράκιος : ἐστὶν et in margine περὶ
 λαυρακίου λέγει Y || ἐπέξελθε — αὐτῷ Usener || 12 προβέβλησθό cod.,
 corr. Bücheler || 17 <δέ> Papadopoulios || 19 post κατεφρονήθη cod.
 praebet duo puncta quae forsitan corruptelam indicant || 22 φίλιος
 Weil : φίλο: cod.

Pessinunte Matris deum delubra veneratus est (Ammian. Marc., XXII, 9, 5), i. e. mense Iulio a. 362, sacris illius restitutis Callixenam praefecisse antistitem. Quod veri quandam speciem habet (cf. tamen infra, p. 115, 20 sq.). Callixenae
 5 sacerdotis nusquam alibi mentionem invenimus.

Ἰουλιανὸς Καλλιξεινήν ἱερεῖαν Μητρὸς θεῶν. 388 c

« Χρόνος δίκαιον ἄνδρα δείκνυσιν ἄνθρωπος », ὡς παρὰ τῶν
 ἔμπροσθεν ἔγνωμεν· ἐγὼ δὲ φαίην <ἄν> ὅτι καὶ τὸν εὐ-
 σεβῆ καὶ τὸν φιλόθεον. Ἄλλ' ἐμαρτυρήθη, φησί, καὶ ἡ Πηνε-
 10 λόπη φίλανδρος· εἶτα [μετὰ] τοῦ φίλανδρου τὸ φιλόθεόν τις ἐν
 γυναικί δεύτερον τίθησι, καὶ οὐ φανεῖται πολὺν πάνυ τὸν
 μανδραγόραν ἐκπεπωκώς; Εἰ δὲ καὶ τοὺς καιροὺς τις ἐν
 νῶ λάβοι, καὶ τὴν μὲν Πηνελόπην ἐπαινουμένην σχεδὸν ὑπὸ d
 πάντων ἐπὶ τῇ φιλανδρίᾳ, κινδυνευούσας δὲ τὰς θεοσεβεῖς
 15 ὀλίγῳ πρότερον γυναικάς, καὶ προσθεῖη δὲ τῶν κακῶν ὅτι
 καὶ διπλάσιος ὁ χρόνος, ἄρ' ἔστι σοὶ τὴν Πηνελόπην ἀξίως
 παραβάλλειν; Ἄλλὰ μὴ μικροὺς ποιοῦ τοὺς ἐπαινούς, ἀνθ'
 ὧν ἀμείψονται μὲν σε πάντες οἱ θεοί, καὶ τὰ παρ' ἡμῶν δὲ
 διπλῆ σε τιμήσομεν τῇ ἱερωσύνῃ· πρὸς ἣν πρότερον εἶχες 389
 20 τῆς ἀγιωτάτης θεοῦ Δήμητρος, καὶ τῆς μεγίστης Μητρὸς

7 Sophocle. *Oedip. H.* 614. Cf. Apostol. *Centur.* XVIII 41.

*11 καὶ — 12 ἐκπεπωκώς Suidas s. v. *Μανδραγόρας*.

HU

6 sic U: om. H || 7 δείκνυσι: cod., corr. Hertlein || ἄνθρωπος H = So-
 phocle.: *μόνον* U || 8 <ἄν> supplevimus || 9 ἐμαρτυρήθη: « vide-
 tur intercidiisse τῷ χρόνῳ » Hercher || an φασί? || 10 [μετὰ] P. Thomas;
 μετὰ τὸ φίλανδρον excogitaverat Reiske || τις: ἦθος H || 11 τίθησι? ||
 Hercher || οὐ om. Suidas || φανεῖται: Klimek || πάνυ om. Suidas || 12
 μανδραγόραν Suidas: *μανδραγόραν ἄν* H *μανδ...ραν ἄν* U || ἐκπεπωκώς
 U et Suidas: *ἐκπεπωκώς* H || 15 προσθεῖη Hercher: *προσθήκη* codd.
 || 18 σε U: σοὶ H || [καὶ] Hercher || τὸ Hertlein || 19 πρὸς <γάρ>
 ἦ, « aut, manentibus reliquis immotis, in exitu epistolae legendum
 erit ἐπιτρέποντές σοι » Reiske πρὸς ἣ <γάρ> Hercher

θεῶν τῆς Φρυγίας ἐν τῇ θεοφιλεῖ Πισσινοῦντι τὴν ἱερωσύ-
νην ἐπιτρέπομέν σοι.

DE LEGIBUS EPISTULIS ET LIBRIS A IULIANO
ANTIOCHIAE SCRIPTIS

Liban., *Orat.* XVII, 18: Οὐ (scil. Antiochiae) δὴ μυρίαί 5
μὲν δικαζόμεναι δίκαι, πολλῶν δὲ θέσεις νόμων, βιβλίων δὲ
συγγραφαι βοηθούτων θεοῖς (quae praecipue de libris « κατὰ
Γαλιλαίων » intelligenda sunt: cf. Liban., *Orat.* XVIII,
178).

Ibid., XVIII, 174: Τοιοῦτοις μὲν σωτήρσιν ἐφυλάττετο 10
(scil. ὁ Ἰουλιανός) καὶ τὰ πολλὰ συνῆν. νήφων δὲ συνεχῶς
καὶ τὴν γαστέρα οὐ βαρύνων τοῖς περιττοῖς τούτοις φορ-
τίοις, ὡσπερ πτηνός, διὰ τῶν πραγμάτων ἤρχετο πρε-
σβείαις ἀποκρινόμενος συχναῖς ἐπὶ μιᾶς ἡμέρας, πόλεσιν
ἐπιστέλλων, στρατοπέδων ἄρχουσι, πόλεων ἄρχουσι, φίλοις 15
ἀποδημοῦσι, φίλοις ἐπιδημοῦσιν (imprimis Libanio ipsi;
cf. infra p. 151 sq.), ἀκούων ἐπιστολῶν, δοκιμάζων αἰ-
τήσεις, βραδείας ἀποφαίνων χεῖρας ὑπογραφῶν τῷ τάχει
τῆς γλώττης. Μόνος δὲ ἐκεῖνος τριῶν ἔργων εἰργάσατο
σύνοδον, ἀκοῆς, λόγου, γραφῆς: τῷ μὲν γὰρ ἀναγινώσκοντι 20
τὰ ὄντα παρέειχε, τῷ γράφοντι δὲ τὴν φωνήν, τοῖς δὲ αὐτοῦ
ζητοῦσι γράμματα τὴν δεξιάν.

82-98. EPISTULAE SCRIPTAE POSTQUAM IULIANUS
ANTIOCHIAM HIEMATURUS ADVENT

82 [ep. 59].

25

Hoc scriptum significat Libanii *Epist.* 758 (cf. p. 101, 12
sq.) sub finem a. 362 scripta, et *Orat.* XVIII, 198: ταῦτόν (scil.
idem quod in *Misopogone*), οἶμαι, καὶ πρόσθεν πεποιη-
κῶς (scil. ὁ Ἰουλιανός) πρὸς ἄνδρα Ῥωμαῖον θρασυδέμονον
τι τοιοῦτον, ἐφ' ᾧ δίκαιως ἔν, εἰ καὶ μηδὲν ἕτερον, ἐξέ- 30

HU

1 θεῶν Hertlein (cf. titul. epistulae): θεῶσ codd. | πισσινοῦντι: U
συννοῦντι: H Πισσινοῦντι: Heyler; cf. infra p. 115, 20

πεσε τῶν θντων· ὁ δὲ τῆς μὲν οὐσίας οὐκ ἀπειστέρησε, βέ-
 λει δὲ αὐτὸν ἔβαλεν ἐπιστολῆς. Inde Nilum (vel Dionysium:
 cf. p. 104, 6 et 15; 106, 20), senatorem Romanum (cf. p. 110,
 3 sq.), unum e Cynicis (cf. J. Geffcken, *Kaiser Julianus*, p. 158
 5 sq.) imperatoris detractoribus fuisse existimavit Asmus
Archiv für Gesch. der Philos., XV, 1902, p. 425 sq.; cf. etiam
Philologus, LXXI, 1912, p. 376 sq.). Conflatum esse ab ama-
 nuensibus hoc scriptum ex duabus Iuliani epistulis, quod
 10 coniecit Asmus, nobis parum constare videtur; certe ante
 finem a. 362 (cf. supra p. 100, 26 sq.) editum est, neque
 multo ante Libanii epistulam 758, ubi de Nili repulsa velut
 recenti agitur (καὶ φόβος εὐθύς μῆ... Ἀριστοφάνει... τὸ
 Νείλου περιστήσης κακόν; cf. infra p. 155, 18 sq.).

Hanc epistulam mancam et epistulae 59 (cf. p. 64) errore
 15 iunctam ex codice Parisino 2832 (cf. *Recherches*, p. 55 et 112
 sq.) ad familiam b pertinente prius ediderat Rigaltius (Rig.¹
 = ed. 1601), dein duarum epistularum fragmenta separavit et
 emendatiora (ex Parisino 2131) reddidit (Rig.² apud Petavium,
 p. 223 sq.); integram ex L edidit Fabricius, *Salutaris lux*
 20 *Evangelii*, 1731, p. 326 sq. (cf. *Recherches*, p. 115 sq.).

Ἰουλιανὸς κατὰ τοῦ Νείλου.

Ἀμείνων ἦσθα σιωπῶν πρότερον ἢ νῦν ἀπολογούμενος· 443 §
 οὐδὲ γὰρ ἐλοιδοροῦ τότε, καίτοι διανοούμενος ἴσως αὐτό,
 νυνὶ δὲ ὡσπερ ὠδίνων τὴν καθ' ἡμῶν λοιδορίαν ἄθρουν ἐξέ-
 25 χεας. Ἡ γὰρ οὐ χρῆ με καὶ λοιδορίαν αὐτὸ καὶ βλασφημίαν δ
 νομίζειν, ὅτι με τοῖς σαυτοῦ φίλοις ὑπέλαβες εἶναι προσ-

*24/25 ὠδίνων — ἐξέχεις Suidas s. v. ὠδίνων.

L BNO = b

21 Ἰουλιανός — 22 ἀπολογούμενος om. b, ubi verba οὐ (sic) γὰρ
 ἐλοιδοροῦ sine spatio verba τί οὖν (supra p. 64, 18) epistulae 59 se-
 quuntur || 21 Ἰουλιανὸς κατὰ τοῦ Νείλου L (cf. Liban. infra p. 155, 19 :
 τὸ Νείλου κακόν): titulum Διονυσίου suppleverunt e p. 104, 6 et 106,
 20 Rig.² et omnes inde editores || 24 νυνὶ — 25 αὐτό om. b || 24
 ἄθρουν Suidas: ἄθρουν cod. ἀθρόων Fabricius ἀθρόων Hertlein ||
 26 νομίζω BN νομίζων O || τοῖς b: τῆς L || σαυτοῦ L: ἑαυτοῦ b
 ὑπέλαμβανες L

ὄμοιον, ὦν ἑκατέρῳ δέδωκας σεαυτὸν ἄκλητον, μᾶλλον δὲ τῷ μὲν ἄκλητον. τῷ προτέρῳ. τῷ δευτέρῳ δὲ ἐνδειξαμένῳ μόνον ὅτι σε συνεργὸν ἐθέλει προσλαβεῖν, ὑπήκουσας; Ἄλλ' εἰ μὲν ἐγὼ προσόμοιός εἰμι Κώνσταντι καὶ Μαγνηντίῳ, τὸ πρᾶγμα αὐτό. φασί, δείξει· σὺ δ' ὅτι κατὰ τὸν κωμικὸν

σαυτὴν ἐπαινεῖς ὡσπερ Ἄστυδάμας, γύναι.

444

πρόδηλόν ἐστιν ἐξ ὧν ἐπέστειλας. Ἡ γὰρ « ἀφοβία » καὶ τὸ « μέγα θάρσος » καὶ τὸ « εἶθε με γυνοίης ὅσος καὶ οἶός εἰμι », καὶ πάντα ἀπλῶς τὰ τοιαυτά, βαβαί, πηλίκου κτύπου καὶ κόμπου ῥημάτων ἐστίν; Ἄλλὰ καὶ πρὸς τῶν Χαρίτων καὶ τῆς Ἀφροδίτης. εἰ τολμηρὸς οὕτως εἶ καὶ γενναῖος, τί « καὶ τρίτον εὐλαβήθης », ἂν δέη, « προσκρούειν »: Οἱ γὰρ τοῖς κρατοῦσιν ἀπεχθανόμενοι, τὸ μὲν κουφότατον καί, ὡς ἂν εἴποι τις, ἥδιστον τῷ γε νοῦν ἔχοντι, τοῦ πράγματα ἔχειν ταχέως ἀπαλλάττονται, μικρὰ δὲ εἰ χρῆ προσζημιωθῆναι, περὶ τὰ χρήματα πταίουσι· τὸ δὲ κεφάλαιόν ἐστι τῆς ὀργῆς καὶ τὸ παθεῖν, φασί, τὰ ἀνήκεστα, τὸ ζῆν προέσθαι. Τούτων δὴ πάντων ὑπερορῶν, ὅτι καὶ τὸν ἰδίως. ἐπέγνωκας καὶ τὸν κοινῶς καὶ γενικῶς

5 cf. Suidas s. v. Αὐτό δείξει. Iulian. 307 A || 6 cf. Philemon. Fr. 190 Koek. Suidas et Phot. Lexic. s. v. Σαυτήν. Zenob. Centur. V 100. Iulian. supra p. 40, 10, etc. || 12 sq. cf. Suidas s. v. Δίς. Zenob. Centur. III 29 || 17 sq. cf. supra p. 34, 11.

*1/2 δέδωκας σεαυτὸν ἄκλητον τῷ δευτέρῳ Suidas s. v. Ἄκλητον.

L [4-12] BNO = b

1 ὦν om. L || μᾶλλον — 2 ἄκλητον om. L || 2 τῷ μὲν Reiske: τὸ μὲν codd. || 3 σε om. L || ἐθέλει codd.: an ἐθέλοι? || ὑπήκουσας om. L || 6 σεαυτὸν L || γύναι b: om. L || 8 θάρσος b || ὅσος καὶ om. b || 10 εἰσὶν b || Ἄλλὰ καί: Ἄλλ' ἄγε? P. Thomas || 11 εἰ L: εἰ καὶ b || οὕτως εἰ Cobet: οὕτως L οὕτως N οὕτω BO || 12 τί καὶ — p. 103, 10 ἐργαστήριον πολέμου om. b, verbis καὶ μετ' ὀλίγον lacuna indicata || 12 πύλαβήθης Hercher || 15 πράγματος cod., corr. Hertlein || 17/18 « καὶ transponam ante τὸ ζῆν » Hertlein || 19 post ἰδίως spatium vacuum septem litt. in cod.: an ἰδίως; < ὡς λέγεις > ?

ἄνθρωπον ὑφ' ἡμῶν τῶν ὀψιμαθῶν ἀγνοούμενον, ἀνθ' ὅτου, πρὸς τῶν θεῶν, εὐλαβεῖσθαι ἕξης « μὴ τρίτον προσκρούσης » ; οὐ γὰρ δὴ πονηρὸν ἐκ χρηστοῦ σε ποιήσω χαλεπήνας ἐγώ· ζηλωτὸς γὰρ <ἄν> ἦν ἐν δίκῃ τοῦτο
 5 δυνάμενος· ἦ γάρ, ὡς φησι Πλάτων, καὶ τούναντίον οἷός τε ἦν ἄν. Ἀδεσπότου δὲ τῆς ἀρετῆς οὔσης, ἐχρῆν ὑπολογίζεσθαι μηδὲν τῶν τοιούτων.

Ἄλλ' οἷε μέγα τὸ πάντας μὲν βλασφημεῖν, πᾶσι δὲ ἀπλῶς λοιδορεῖσθαι, καὶ τὸ τῆς εἰρήνης τέμενος ἀποφαί-
 10 νειν ἐργαστήριον <πολέμου>. Ἡ τοῦτο νομίζεις ὑπὲρ τῶν παλαιῶν ἁμαρτημάτων ἀπολογεῖσθαι πρὸς ἅπαντας, καὶ τῆς 444 b
 πάλαι ποτὲ μαλακίας παραπέτασμα τὴν νῦν ἀνδρείαν εἶναι σοι ; Τὸν μῦθον οὐκ ἀκήκοας τὸν Βαβρίου· « γαλῆ ποτ' ἀνδρὸς εὐπρεποὺς ἐρασθεῖσα » ; τὰ δ' ἄλλα ἐκ τοῦ βιβλίου
 15 μάνθανε. Πολλὰ εἰπὼν οὐδένα ἄν πείσειας ἀνθρώπων ὡς οὐ γέγονας ὅπερ οἷν γέγονας καὶ οἷον οἱ πολλοὶ πάλαι σε ἠπίσταντο. Τὴν νῦν δὲ ἁμαθίαν καὶ τὸ θάρσος οὐχ ἡ φιλοσοφία μὰ τοὺς θεοὺς ἐνεποίησέ σοι, τούναντίον δὲ ἡ διπλῆ c
 20 οὐδὲ ἡμεῖς, οἷε δὴ πάντων εἶναι σοφώτατος, οὐ τῶν νῦν ὄντων <μόνον>, ἀλλὰ καὶ τῶν γεγονότων. ἴσως δὲ καὶ

5 sq. Plat. *Crito* 44 D || 6 Plat. *Resp.* 617 E || 13 sq. Babrius *Fab.* 32 || 17 cf. Iulian. 225 B || 18 sq. cf. Plat. *Leg.* 863 C : *Soph.* 229 C ; *Apol.* 21 D. Proclus *In Cratyl.* 65, etc.

L [10 sq.] BNO = b

4 <ἄν> Hertlein || 5 φησι Fabricius : φασ : cod. || 8 μὲν Heyler : μὴ cod. μὴν Fabricius || 10 <πολέμου> Hertlein || τοῦτο LBO : τοῦτον N τούτω Horkel || 11 ἀπολογίαν Reiske || ἅπαντα L || 13 οὐχ L : om. b || τὸν Βαβρίου Heyler : τὸν γαβρίου BN τοῦ γαβρίου L om. O || γαλῆ — 14 ἐρασθεῖση Babrius || 14 τὰ δ' ἄλλα — 17 ἠπίσταντο om., verbis ἐνταῦθα λείπει μικρὸν τι in marg. scriptis, L || 15 πείσησ codd., corr. Hercher || 17 θάρσος b || οὐχ ἦ : οὐχί BO || 18 ἐποίησε L || 19 κινδυνεύω L κινδυνεύεις Hercher qui v. 20 δὲ ex L recipit || 20 ἡμεῖς L || δὲ Asmus : δὲ L om. b || σοφώτερος b || 21 <μόνον> Hertlein

των ἐσομένων· οὕτω σοι πρὸς ὑπερβολὴν ἀμαθίας τὰ τῆς οἴησεως ἐπιδέδωκεν.

Ἄλλὰ σοῦ μὲν ἔνεκα καὶ ταῦτα τῶν ἱκανῶν εἴρηται μοι πλείω· δεῖ δὲ ἴσως ἀπολογήσασθαι διὰ σέ τοις ἄλλοις, ὅτι προχείρως ἐπὶ κοινωνίαν σε παρεκάλεσα πραγμάτων· 5
 d <τοῦτ' > οὐ πρῶτος οὐδὲ μόνος ἔπαθον, ὦ Διονύσιε. Ἐξηπάτησε καὶ Πλάτωνα τὸν μέγαν ὁ σὸς ὁμώνυμος, ἀλλὰ καὶ ὁ Ἄθηναῖος Κάλλιππος· εἰδέναι μὲν γὰρ αὐτόν φησι πονηρόν, τηλικαύτην δὲ ἐν αὐτῷ τὸ μέγεθος κακίαν οὐδὲ ἐλπίσαι πώποτε. Καὶ τί δὴ χρὴ λέγειν ὑπὲρ τούτων, ὅπου καὶ τῶν 10
 Ἀσκληπιαδῶν ὁ ἄριστος Ἱπποκράτης ἔφη· «ἔσφηλαν δέ μου τὴν γνώμην αἱ ἐν τῇ κεφαλῇ ῥαφαί»; εἴτ' ἐκεῖνοι μὲν ὑπὲρ ὧν ἤδесαν ἐξηπατῶντο, καὶ τὸ τεχνικὸν ἐλάνθανε τὸν ἱατρὸν θεώρημα. θαυμαστὸν δέ, εἴπερ Ἰουλιανὸς ἀκούσας ἐξαίφνης ἀνδρίζεσθαι τὸν Νεῖλον ἐξηπατήθη; 15
 445 Ἀκούεις ἐκεῖνον τὸν Ἥλειον Φαίδωνα, καὶ τὴν ἱστορίαν ἐπίστασαι· εἰ δὲ ἀγνοεῖς, ἐπιμελέστερον πολυπραγμότησον, ἐγὼ δὲ οὐκ ἔρω τοῦτο. Ἐκεῖνος ἐνόμιζεν οὐδὲν ἀνίατον εἶναι

3 sq. cf. Demosth. LVIII 50 || 6 sq. Plat. *Epist.* VII etc. || 7 sq. *Ibid.* 333 E sq.; cf. Plutarch. *Dioc.* 54 sq. || 8 sq. cf. Plat. *Epist.* VII 351 DE || 11 Hippocrat. *Epid.* V, t. III 561 Kühn.

L. BNO = b

1 τῶν om. b || 2 ἐπιδέδωκεν BN ἐπιδέτωκε O || 3 τῶν ἱκανῶν L: ἱκανῶς b; cf. Demosth. *l. l.* || 4 δεῖ δὲ L: δ' b || 4/5 punctum ante ὅτι et comma post πραγμάτων Naber || 5 σε om. L || 6 <τοῦτ' > P. Thomas: <ὅτ' > Reiske || 6/7 ἐξηπάτησε b || 7 τὸν μέγαν om. b || 7 ἀλλὰ κα: — || 10 πώποτε om. b || 7 ἄλλα καὶ <Δίωνα > Hertlein, sed v. 8 (φτ.) de Platone, non de Dione agitur || 9 πονηρόν <όντα > Gobet || οὐδ' <ἐν > P Hertlein || 10 δὴ om. L || τούτου NO του (sic) B || ὅπως b || 11 ἄριστος L: κράτιστος b || 12 ἐν τῇ κεφαλῇ L: περὶ τὴν κεφαλὴν b || γραφαί L || 13 ἐξηπατῶντο b || 15 τὸν νεῖλον L: τὸν νεῖλον ἢ διονύσιον b τὸν Διονύσιον (τὸν Νεῖλον delete) propon. Rig.¹ p. 13; τὸν Νεῖλον ἢ Διονύσιον Rig.²; « verba ἢ Διονύσιον glossatori debentur » Heyler || 18 οὐδὲν ἀνίατον εἶναι L: ἀνίατον οὐδένα b

τῆ φιλοσοφίᾳ. πάντας δὲ ἐκ πάντων ὑπ' αὐτῆς καθαίρεσθαι βίων, ἐπιτηδευμάτων, ἐπιθυμιῶν, πάντων ἀπαξιαπλῶς τῶν τοιούτων. Εἰ γὰρ τοῖς εὖ πεφυκόσι καὶ καλῶς τεθραμμένοις ἐπήρκει μόνον, οὐδὲν ἂν ἦν θαυμαστὸν τὸ κατ' αὐτὴν· εἰ δὲ καὶ τοὺς οὕτω διακειμένους ἀνάγει πρὸς τὸ φῶς, δοκεῖ μοι διαφερόντως εἶναι θαυμάσιον. Ἐκ τούτων ἢ περὶ σέ μοι κατ' ὀλίγον γνώμη, ὡς ἴσασι οἱ θεοὶ πάντες, ἔρρεπεν ἐπὶ τὸ βέλτιον. Οὗτοι γοῦν οὔτε ἐν πρώτοις οὔτε ἐν δευτέροις τῶν κρατίστων ἐθέμην ἀνδρῶν τὸ κατὰ σέ, ἐπίστασαι ἴσως αὐτός· εἰ δὲ ἀγνοεῖς, τοῦ καλοῦ Συμμάχου πυνθάνου· πέπεισμαι γὰρ ἐκεῖνος ὅτι οὔποτε ἂν ἐκὼν εἶναι ψεύσαιτο, τὰ πάντα ἀληθίζεσθαι πεφυκώς.

Εἰ δὲ ἀγανακτεῖς ὅτι μὴ πάντων σε προετιμήσαμεν, ἐγὼ μὲν ἔμαυτῶ, ὅτι σε καὶ ἐν ἐσχάτοις ἔταξα, μέμφομαι, καὶ χάριν οἶδα τοῖς θεοῖς πᾶσί τε καὶ πάσαις, οἳ κοινωνησαί <σε> πραγμάτων καὶ φίλους ἡμᾶς γενέσθαι διεκώλυσαν. Καὶ γὰρ εἰ πολλὰ περὶ τῆς φήμης οἱ ποιηταὶ φασιν ὡς ἔστι θεός (ἔστω δέ, εἰ βούλει, δαιμόνιον καὶ τὸ τῆς φήμης), οὐ πάντη προσεχτέον αὐτῇ, διότι πέφυκε τὸ δαιμόνιον οὐ πάντα καθαρὸν οὐδὲ ἀγαθὸν τελείως ὡς τὸ τῶν θεῶν εἶναι γένος, ἀλλ' ἐπικοινωνεῖ πως καὶ πρὸς θάτερον· εἰ δὲ ὑπὲρ

3 cf. *Trag. Gr. fragm. adesp.* 545 Nauck 5 cf. *Plat. Resp.* 531 C 17 sq. cf. *Hesiod. Op.* 764. *Iulian.* 307 B, etc.

*15/16 *Tzetztes Chiliad.* XIII 546.

L BNO [plurima desunt] = b

2 τῶν ἀπαξιαπλῶς transp. b || 4 ἂν om. b || αὐτόν L || εἰ δὲ — 10 πυνθάνου om. b || 5 τοῖς οὔτω Reiske: τοσοῦτω cod.; an τοῖς <οὐχ> οὔτω? || 6 « fort. θαυμαστὸν » Hertlein || 8 (ὄντα: Sintenis: οὔτω cod.; οὔπω suspicabatur Heyler οὔτε — οὔτε: Sintenis: οὐδέ: — οὐδέ cod. || 10 αὐτός cod., corr. Hertlein || 11 ἐκεῖνος om. b || εἶναι om. b || 12 τε om. L || 13 Εἰ δὲ — p. 106, 4 ψευδομαρτυροῦν om. b || 13 προετιμήσαμεν Hertlein || 14 ἔμαυτοῦ cod., corr. Hertlein || 16 <σε> Hertlein || πραγμάτων καὶ φίλους ἡμᾶς Reiske: καὶ φίλους ἡμᾶς πραγμάτων cod. || 17 ante Καὶ γὰρ εἰ lacunam significavit Hertlein

τῶν ἄλλων δαιμόνων οὐ θέμις τοῦτο φάναι, περὶ τῆς φή-
μης οἶδ' ὅτι λέγων ὡς πολλὰ μὲν ψευδῶς, πολλὰ δὲ
ἀληθῶς ἀγγέλλει. οὐποτ' ἂν αὐτὸς ἀλοίην ψευδομαρτυ-
ριῶν.

Ἄλλὰ τὴν παρρησίαν τὴν σὴν οἶει τεττάρων εἶναι ὀβο-
λῶν, τὸ λεγόμενον, ἄξιαν : Οὐκ οἶσθα ὅτι καὶ Θεοσίτης ἐν
τοῖς Ἑλλησιν ἐπαρρησιάζετο, καὶ Ὀδυσσεὺς μὲν αὐτὸν ὁ
συνετώτατος ἔπαιε τῷ σκήπτρῳ, τῷ δὲ Ἀγαμέμνονι τῆς
Θεοσίτου παροινίας ἔλαττον ἔμελεν ἢ χελώνη μυῖων, τὸ
τῆς παροιμίας ; Πλὴν οὐ μέγα ἔργον ἐστὶν ἐπιτιμᾶν ἄλλοις,
ἑαυτὸν δὲ ἀνεπιτίμητον παρασχεῖν. Εἰ δέ σοι ταύτης μέ-
εστι τῆς μερίδος, ἐπίδειξον ἡμῖν· ἄρ' ὅτε νέος ἔτι ἦσθα,
καλὰς ἔδωκας ὑπὲρ σαυτοῦ τοῖς πρεσβυτέροις ὀμιλίας ;
Ἄλλ' ἐγὼ κατὰ τὴν Εὐριπίδειον Ἡλέκτραν τὰς τοιαύτας
σιγῶ τύχας· ἐπεὶ δὲ ἀνὴρ γέγονας καὶ στρατοπέδῳ παρ-
έβαλες, ἔπραξας ὅπως πρὸς τοῦ Διός ; Ὑπὲρ τῆς ἀληθείας
φῆς προσκρούσας ἀπηλλάχθαι, ἐκ τίνων τοῦτο ἔχων δεῖξαι,
ὥσπερ οὐ πολλῶν καὶ πονηροτάτων ὑφ' ὧν περ καὶ αὐτὸς
ἀπηλάθης ἐκτοπισθέντων ; Οὐ τοῦτό ἐστιν, ὧ συνετώτατε
Διονύσιε, σπουδαίου καὶ σώφρονος ἀνδρός, ἀπεχθανόμενον

5 sq. cf. Apostol. *Centur.* XVI 35 14 sq. Euripid. *Orest.* 16.

*5 τὴν παρρησίαν — 10 παροιμίας Suidas s. v. Τεττάρων ὀβολῶν
(= Suid. 1), et s. v. Χελώνη μυῖων (= Suid. 2) unde hausit Apostol.
Centur. XVI 44 g 8 τῷ δὲ — 10 παροιμίας Apostol. *Centur.* XVII
43a (ex Suid. 2); cf. *ibid.* *Centur.* XVIII 19 etc.

L BNO [plurima desunt] = b

2 λέγω cod., corr. Heyler || 5/6 ὀβολῶν εἶναι transp. Suid. 1

6 τὸ λεγόμενον codd. et Suid. 2: τὸ τῆς παροιμίας Suid. 1 || ἄξιαν
om. Suidas || 6 Οὐκ — 10 παροιμίας om. b || 6 οἶσθα Suidas:
οἶδ' cod. || 7 καὶ — 8 σκήπτρῳ om. Suidas || 9 παροιμίας:
παρρησίας Suid. 2 || ἔμελεν cod. || 10 τῆς παροιμίας: τοῦ λόγου
Suid. 1 || πλὴν b: om. L || 11 ἑαυτὸν L: αὐτὸν b || 12 ἄρ' ὅτε —
19 ἐκτοπισθέντων om. b || 12 νέος ἔτι scripsimus: νέοσει cod. || 14
εὐριπίδειον cod., corr. Fabricius || 15 ἐπεὶ — γέγονας in ras. cod. ||
16 ὅπως cod.: πῶς Hertlein || 18 ὥσπερ οὐ: cf. 210 A || 20 ἀνδρός
ante καὶ transp. L || ἀπεχθόμενον O ἀπεχθόμενος BN

ἀπελθεῖν τοῖς κρατοῦσιν. Ἦσθα δὲ ἄν βελτίων, εἰ τοὺς 445 c
 ἀνθρώπους ἐκ τῆς πρὸς σεαυτὸν συνουσίας ἀπέφηνας ἡμῖν
 μετριωτέρους· ἀλλὰ τοῦτο μὲν οὐ κατὰ σέ μὰ τοὺς θεούς,
 οὐδὲ κατὰ μυρίους ἄλλους, ὅσοι ζηλοῦσι τὸν σὸν τρόπον·
 πέτραι γὰρ πέτραις καὶ λίθοι λίθοις προσαραττόμενοι οὐκ
 ὠφελουσι μὲν ἀλλήλους, ὁ δ' ἰσχυρότερος τὸν ἥττονα εὐ-
 χερῶς συντρίβει.

* Ἄρα μὴ Λακωνικῶς ταῦτα καὶ συντόμως λέγω : Ἄλλ' ἐγὼ
 μὲν οἶμαι λαλίστερος διὰ σέ καὶ τῶν Ἀττικῶν ἀποπεφάν- d
 θαι τεττίγων· ὑπὲρ δὲ ὧν εἰς ἐμέ πεπαρόνηκας, ἐπιθήσω
 σοι δίκην τὴν πρέπουσαν, ἐθελόντων θεῶν καὶ τῆς δεσποί-
 νης Ἄδραστείας. Τίς οὖν ἡ δίκη καὶ τί μάλιστα τὸ δυνά-
 μενόν σου τὴν γλῶτταν καὶ τὴν διάνοιαν ὀδυνῆσαι : Ὡς
 ἐλάχιστα πειράσομαι διὰ τε τῶν λόγων καὶ διὰ τῶν ἔργων
 ἐξαμαρτῶν μὴ παρασχέσθαι σου τῇ κακηγόρῳ γλώττῃ πολ-
 λὴν φλυαρίαν· καίτοι με οὐ λέληθεν ὅτι καὶ τῆς Ἀφροδίτης
 φαῖσιν ὑπὸ τοῦ Μώμου ἐσκῶφθαι τὸ σάνδαλον· ἀλλ' ὄρθς 446
 ὅτι πολλά καὶ ὁ Μῶμος ἐρρήγνυτο, καὶ μόγις ἐλαμβάνετο
 τοῦ σανδαλοῦ. Εἶη δὲ καὶ σέ περὶ ταῦτα τριβόμενον κατα-
 γηράσαι καὶ τοῦ Τιθωνοῦ βαθύτερον καὶ τοῦ Κινύρου πλου-
 σιώτερον καὶ τοῦ Σαρδαναπάλου τρυφερώτερον, ὅπως καὶ

1 sq. cf. Plat. *Gorg.* 515 B. Iulian. 223 C || 16 sq. cf. Ael. Aris-
 tid. *Orat.* XXVIII § 136 ed. Keil. Philostr. *Epist.* 37.

*8 Λακωνικῶς — λέγω Suidas s. v. Λακωνικῶς || 19 καταγγράσαι
 — p. 408, 2 γέροντες Suidas s. v. Καταγγράσαι (= Suid.¹) et s. v.
 Σαρδανάπαλος (= Suid.²).

L BNO = b

2 πρὸς ἑαυτοῦ b || 5 οὐκ om. L || 6, 7 συντρίβει ante τὸν transp. b ||
 8 λέγω ἀλλ' om. b || 9 ἀττικῶν b : λακωνικῶν L || 12 τό — 14
 ἐλάχιστα om. b || 14 δια² om. b || 15 γλωτταν L || 17 τὸν σάνδαλον b
 || 17 ἀλλ' — 19 σανδαλοῦ om. L || 18 ἐλαμβάνει codd., corr. Hercher ||
 20 καὶ τοῦ¹ om. Suidas || βαθύτερον L et Suidas : βαρώτερόν τε b || καὶ
 τοῦ² om. Suid.² || κινύρου L || 21 τοῦ om. Suidas || τρυφερώτερον
 Suidas || καί² om. Suidas

τὸ τῆς παροιμίας ἐπὶ σοῦ πληρωθῆ· « δις παῖδες οἱ γέροντες ».

Ἄλλ' ὁ θεσπέσιος Ἀλέξανδρος ἐκ τίνων ἐφάνη σοι τηλικούτος; ἄρ' ὅτι μιμητῆς αὐτοῦ γενόμενος ἐζήλωσας ὅσα ἐκείνῳ τὸ μειράκιον Ἑρμόλαος ὠνειδισεν; ἢ τοῦτο μὲν οὐδεὶς οὕτως ἐστὶν ἀνόητος ὡς ὑπονοῆσαι περὶ σοῦ· τούναντίον δὲ καὶ ὑπερᾶπωδύρετο παθῶν Ἑρμόλαος, καὶ διόπερ διενοεῖτο τὸν Ἀλέξανδρον, ὡς φασιν, ἀποκτεῖναι, τοῦτο δὲ οὐδεὶς ὅστις πεπεισμένος οὐκ ἔστι περὶ σοῦ; Πολλῶν δὲ ἐγὼ νῆ τοὺς θεοὺς καὶ σφόδρα σε φαμένων φιλεῖν ἀκήκοα πολλὰ ὑπὲρ ταύτης ἀπολογουμένων τῆς ἀμαρτίας, ἥδη δέ τινος καὶ ἀπιστοῦντος· ἀλλ' οὗτός ἐστιν ἢ μία χελιδὼν, οὐ ποιεῖ τὸ ἔαρ. Ἄλλ' ἴσως ἐκείθεν Ἀλέξανδρος ὤφθη σοι μέγας, ὅτι Καλλισθένη μὲν ἀπέκτεινε πικρῶς, Κλεῖτος δὲ αὐτοῦ τῆς παροιμίας ἔργον ἐγένετο. Φιλώτας τε καὶ Παρμενίων [καὶ τὸ Παρμενίωνος παιδίον]· ἐπεὶ τὰ περὶ τὸν Ἔκτορα, τὸν ἐν Αἰγύπτῳ τοῦ Νείλου ταῖς δίναις ἢ ταῖς Εὐφράτου (λέγεται γὰρ ἐκάτερον) ἐναποπνιγέντα, καὶ τὰς ἄλλας αὐτοῦ παιδιάς σιωπῶ, μὴ βλασφημεῖν ἄνδρα δόξαίμι τὸ κατωρθωμένον μὲν οὐδαμῶς ἔχοντα, κράτιστον μέντοι τὰ πολεμικά

1 sq. cf. Aristophan. *Nub.* 1417. Suidas s. v. Δίς. Diogenian. *Centur.* IV 18 || 4 sq. cf. Arrian. IV 14. Quint. Curt. VIII 6 sq. Plutarch. *Alexander* c. 55 || 12 sq. cf. Zenob. *Centur.* V 12 || 16 sq. cf. Quint. Curt. IV 8, 7 sq.

L [1-2] BNO == b

1 ἐπὶ σοῦ Suidas || 2 φασὶν post γέροντες add. L || 3 Ἄλλ' ὁ — p. 140, 13 τακμήρασθαι om. b || 3 θεσπέσιος Fabricius; θεσπίος cod. || 7 <ὁ> Ἑρμόλαος Hercher || 8 δέ: an δὲ? || 11 ἀπολογουμένῳ cod., corr. Fabricius || 15 φιλότης cod., corr. Fabricius || 16 καὶ τὸ Παρμενίωνος παιδίον « scholion ad vocem Φιλώτας vel etiam Ἐκτορα pertinens » uncis inclusit Heyler; post Παρμενίων lacunam suspicatur P. Thomas || ἐπὶ Asmus: ἐπειτα cod. || 17 [ἐν Αἰγύπτῳ] Hertlein || 19 δόξω Hercher || 19/20 τὸ κατωρθώμενον cod., corr. Hertlein; τὸ κατωρθούμενον Hercher

στρατηγόν, ὦν σὺ κατὰ τὴν προαίρεσιν καὶ κατὰ τὴν ἀνδρείαν ἔλαττον μετέχεις ἢ τριχῶν ἰχθύες. Ἄκουε δὴ τῆς παραινέσεως μὴ λίαν ὀργίλως·

οὐ τοι, τέκνον ἐμόν, δέδοται πολεμῆια ἔργα.

τὸ δὲ ἔξης οὐ παραγράφομαι (αἰσχύνομαι γὰρ νῆ τοὺς θεούς), ἀξιῶ μέντοι σε προσυπακούειν αὐτό· καὶ γὰρ εὐλογον ἔπεςθαι τοῖς ἔργοις τοὺς λόγους, ἀλλὰ μὴ φεύγειν τὰ ῥήματα τὸν μηδαμῶς διαπεφευγότα <τὸ> ἔργον.

Ἄλλ' ὁ τὴν Μαγνεντίου καὶ Κώνσταντος ὄσιαν αἰσχυρόμενος, ἀνθ' ὅτου τοῖς Ζῶσι πολεμεῖς καὶ τοῖς ὀπωσοῦν βελτίστοις λοιδορῆ: Πότερον ὅτι μᾶλλον ἐκεῖνοι δύνανται τῶν ζώντων ἀμύνεσθαι τοὺς λυπούντας: Ἄλλὰ σοὶ τοῦτο οὐ προσῆκε λέγειν· εἰ γὰρ, ὡς γράφεις, θαρραλεώτατος. Ἄλλ' εἰ μὴ τοῦτο, τυχὸν ἕτερον· ὡσπερ οὐκ αἰσθανομένους ἐπισκώπτειν ἕως οὐ βούλει: Τῶν ζώντων δὲ ἄρα τις οὕτως εὐήθης ἐστὶν ἢ μικρόψυχος, ὃς ἀξιώσειεν ἂν αὐτοῦ παρὰ σοὶ λόγον εἶναί τινα, καὶ οὐ βουλήσεται μάλιστα μὲν ἀγνοεῖσθαι παρὰ σοῦ παντάπασιν, εἰ δ' ἀδύνατον εἶη, λοιδορεῖσθαι παρὰ σοῦ μᾶλλον, καθάπερ ἐμὲ νῦν, ἢ τιμᾶσθαι: Μήποτε οὕτω κακῶς φρονήσαιμι, μήποτε τῶν παρὰ σοῦ μᾶλλον ἐπαίνων ἢ ψόγων ἀντιποιησαίμην.

Ἄλλ' αὐτὸ τοῦτο τὸ γράφειν πρὸς σε δακνομένου τυχὸν ἕως ἐστίν: οὐ μὰ τοὺς θεοὺς τοὺς σωτήρας, ἀλλ' ἐπικόπτοντος <τὴν> ἄγαν αὐθάδειαν καὶ τὴν θρασύτητα καὶ τὴν ἀκολασίαν τὴν τῆς γλώττης καὶ τὸ τῆς ψυχῆς ἄγριον καὶ

4 Homer. E 428

L

4 [στρατηγόν] Hertlein || 5 παραγράφομαι cod.: παραγράφω σοι Hertlein || 6 καὶ Heyler: καὶ cod. || 8 <τὸ> supplevimus || 13 οὐ προσῆκε: Hertlein || εἰ Heyler: εἰ cod. || 14 ὡσπερ: ὡς γὰρ Hertlein || 18/19 λοιδορῆσθαι: cod., corr. Heyler || 19 ἐμὲ scripsimus: ἐμοὶ cod. ἐγὼ Hercher || 24 <τὴν> ἄγαν αὐθάδειαν Hercher: ἄγαν αὐθάδην cod.

τὸ μαινόμενον τῶν φρενῶν καὶ τὸ παρακεκνηκὸς ἐν πᾶσιν. Ἐξήν γοῦν, εἶπερ ἐδεδήγημην, ἔργοις ἀλλὰ μὴ λόγοις σε σφόδρα νομίμως κολάσαι· πολίτης γὰρ ὢν καὶ τῆς γερουσίας μετέχων, αὐτοκράτορος ἐπίταγμα παρητήσω· τοῦτο δὲ οὐκ ἐξήν δῆπουθεν τῷ μὴ μεγάλην ἀνάγκην προΐσχομένῳ. Οὐκ οὖν ἐξήρκει μοι ὑπὲρ τούτου ζημιῶσαί σε παντοίαν ζημίαν, ἀλλ' ᾗθην δεῖν γράψαι πρὸς σε πρῶτον, νομιζὼν ἰάσιμον ἐπιστολίῳ βραχεῖ. Ὡς δέ <σ> ἐμμένοντα τοῖς αὐτοῖς, μᾶλλον δὲ τὸ λεληθὸς τέως τῆς μανίας ἐφώρασα, * * * μὴ τι καὶ νομισθείης ἀνὴρ, οὐκ ἀνὴρ ὢν, καὶ παρρησίας μεστός, ἐμβροντησίας ὢν πλήρης, καὶ παιδείας μετεσχηκώς, οὐδὲ γρὺ λόγων ἀψάμενος, ὅσα γε εἰκὸς ἔστι ταῖς ἐπιστολαῖς σου τεκμήρασθαι. Τὸ γὰρ «φροῦδον» οὐδεὶς εἶπε τῶν ἀρχαίων ἐπὶ τοῦ προφανοῦς, ὥσπερ σὺ νῦν, ἐπεὶ τὰς
446 b ἄλλας σου τῆς ἐπιστολῆς ἀμαρτίας οὐδεὶς ἂν ἐπεξελεθεῖν ἐν μακρῷ πάνυ βιβλίῳ δυνηθεῖη καὶ τὸ μαστροπὸν ἐκεῖνο καὶ βδελυρὸν ἦθος, ὑφ' οὗ σεαυτὸν προαγωγεύεις. Οὐ γὰρ τοὺς ἐξ ἐτοίμου φῆς ἦκοντας οὐδὲ τοὺς ἐφεδρεύοντας ταῖς ἀρχαῖς, ἀλλὰ τοὺς βεβαίᾳ κρίσει χρωμένους καὶ κατὰ τοῦτο τὸ δέον αἰρουμένους, τούτους δεῖν ἀλλὰ <οὐ> τοὺς ἐτοίμως ὑπακούοντας αἰρεῖσθαι. Καλὰς γε

*12 οὐδὲ — 13 τεκμήρασθαι: Suidas s. v. Οὐδὲ γρὺ || 13 sq. Tzetzes *Chiliad.* XIII 541 sq. || 17 ὑφ' οὗ σεαυτὸν προαγωγεύεις: *Lexic. Vindob.* s. v. Προαγωγός, p. 151 Nauck.

L [13 Τὸ γὰρ — 20 αἰρουμένους] BNO = b

1 τὸ παρακεκνηκὸς cod., corr. Hertlein || 2 εἶπερ Heyler: ὅπερ cod. || 7 δεῖν Hercher: δεῖ cod. || 8 <σ> Hertlein || 9 λεληθὸς cod., corr. Fabricius || 10 « feci asteriscos: deest apodosis » Hercher; supple < ταῦτα περὶ σοῦ ἐμακρολόγησα > vel aliquid simile || νομισθείς cod., corr. Hertlein || 12 γε Suidas: om. cod. || 13 σου Suidas: om. cod. || 15 ἂν b: om. L || ἐξελεθεῖν b || 16 πάνυ b: om. L || βιβλίῳ L: κύκλῳ b || 18 ἐξ ἐτοίμου b: ἐξ . . . μου, spatio vacuo quattuor litterarum relicto, L || φῆς ἦκοντας b: φύσει L || 19 τοὺς b: om. L || 20 τούτους — p. 111, 18 παραπλησίως om. b || 21 <οὐ> Hertlein

ἡμῖν ἐλπίδας ὑποφαίνεις οὐδὲν δεομένοις ὡς ὑπείξων, ἦν
 αὐθίς <σε> καλῶμεν ἐπὶ κοινωνίαν πραγμάτων. Ἐμοὶ δὲ
 τοσοῦτον μέρος τούτου περίεστιν, ὥστε σε, τῶν ἄλλων εἰσιε-
 μένων, οὐδὲ προσεῖρηκα πώποτε. Καίτοι γε πρὸς πολλοὺς
 5 ἔγωγε τοῦτο ἐποίησα γνωρίμων τε καὶ ἀγνωστούμενων ἐμοὶ
 κατὰ τὴν θεοφιλή Ῥώμην διατρέβοντας, οὕτω σου τῆς φι-
 λίας ἀντεποιούμην, οὕτω σε σπουδῆς ἄξιον φόμην. Εἰκὸς
 οὖν ὅτι καὶ τὰ μέλλοντα πρὸς σε τοιαῦτα ἔσται. Καὶ γὰρ
 νῦν ἔγραψα ταυτηνὶ τὴν ἐπιστολὴν οὐ σοὶ μόνον ἀνά-
 0 γνωσμα, ἐπεὶ καὶ ἀναγκαίαν πολλοῖς αὐτὴν ἦδειν, καὶ δώσω
 γε πᾶσιν οὐκ ἄκουσιν, ὡς ἐμαυτὸν πείθω, ληψομένοις·
 σεμνότερον γὰρ ὀρῶντές σε καὶ ὀγκωδέστερον τῶν ἔμπρο-
 σθέν σοι βεβιωμένων ἄχθονται. Τελείαν ἔχεις παρ' ἡμῶν
 τὴν ἀπόκρισιν, ὥστε σε μηδὲν ἐπιποθεῖν. Οὐκ οὖν οὐδέ
 5 ἡμεῖς παρὰ σοῦ τι πλέον ἀπαιτοῦμεν· ἀλλ' ἐντυχόν, ὅτε
 βούλει τοῖς γράμμασι χρῆσαι· τὰ γὰρ τῆς ἡμετέρας φιλίας
 ἀπειρηταί σοι. Ἐρρωσο τρυφῶν καὶ λοιδορούμενος ἐμοὶ
 παραπλησίως.

83 [ep. 7].

0 Epistula cuius hoc fragmentum tantum superesse vide-
 tur, missa est Atarbio Ancyrano (Liban., *Epist.* 750), qui,
 postquam diu Euphratensem administravit (*ibid.* 741, p. 669,
 5 sq., etc.), Macedoniae consularis factus est (*ibid.* 1221 W.;
 cf. Seeck, *BLZG*, p. 91 sq.), quo tempore incertum. Ex Antio-
 5 chia (inter menses Iul. a. 362 et Mart. a. 363) Iulianus haec
 vicinae provinciae praesidi mandasse conicias. Idem procul
 dubio est *Atarbinus* qui in codice Iustiniano nominatur (cf.
 infra p. 190, 3, et Seeck, *l. l.*).

L

1 οὐδὲ δεομένης cod., corr. Hertlein || 2 <σε> Hertlein || ἐπι-
 κοινωνία cod., corr. Asmus (cf. p. 104, 5) || 3/4 εἰσιεμένων Hercher :
 εἴσω μένων cod. ; ὥστε σε μετ' ἄλλων εἰσιεμένον ? Asmus || 6 φόμην
 cod. || 14 οὐκ οὖν cod., corr. Heyler || 15 ὅτε : an ὁ τι ? || 16 τὰ Hert-
 lein : τὸ cod. || 17 ἀπειρηταί scripsimus : ἐπείρηταί cod. ἐκπέρηταί
 Asmus πεπέρηταί Cobet πέρηταί Hercher

376 c

Ἰουλιανὸς Ἀταρβίῳ, ἰδιόγραφον.

Ἐγὼ μὰ τοὺς θεοὺς οὔτε κτείνεσθαι τοὺς Γαλιλαίους οὔτε τύπτεσθαι παρὰ τὸ δίκαιον οὔτ' ἄλλο τι πάσχειν κακὸν βούλομαι. προτιμᾶσθαι μέντοι τοὺς θεοσεβεῖς αὐτῶν καὶ πάνυ φημί δεῖν· διὰ μὲν γὰρ τὴν τῶν Γαλιλαίων μωρίαν ὀλίγου δεῖν ἅπαντα ἀνετράπη, διὰ δὲ τὴν τῶν θεῶν εὐμένειαν σωζόμεθα πάντες. Ὅθεν χρῆ τιμᾶν τοὺς θεοὺς καὶ τοὺς θεοσεβεῖς ἄνδρας τε καὶ πόλεις.

84 a [ep. 49].

Arsacius, provinciae Galatiae sacerdos, idem esse videtur qui a Libanio, *Epist.* 386, § 9 nominatur (ἀφικνεῖται τις Γαλάτης... Ἀρσακίου συγγενῆς); nihil tamen inde de tempore huius epistulae comperimus. Certe haud ita multo postquam Iulianus deorum cultum restituerat (p. 113, 7 sq.) missa est. Similitudo sermonis et argumenti monstrat eam simul fere cum epistulis ad Theodoram (cf. p. 113, 17 sq. et p. 119, 15 sq.) et ad Theodorum sacerdotem (ep. 89) scriptam esse; haec tamen tempore prior est (cf. Asmus, *Zeitschr. für Kirchengesch.*, XVI, 1895, p. 229 et 235). Itaque haec mandata Arsacio dedisse videtur imperator paulo postquam Galatiam peragravit, eis circiter diebus quibus Antiochiam pervenit, i. e. mense Iulio a. 362. Cf. titulus Ancyranus, Dessau, 754.

Has litteras e Sozomeno (V, 16, 5 sq.) depromptas in Iuliani epistulas inseruit Martinus. Textum ipsi contulimus cum codicibus V (= Marcianus 344, s. XIII-XIV, f. 147^v), B (= Baroccianus 142, s. XIV, f. 89), C (= Cairensis 86, olim 1002, s. XIII, f. 60). — Cass. = Cassiodori *Historia tripartita*, VI, 29; Nic. = Nicephori Callisti Xanthop. *Hist. eccl.*, X, 22, qui textum e codice B hausit: cf. Philostorg., ed. Bidez,

4sq. cf. Liban. *Orat.* XVIII 125.

H NO = b L E

1 Ἰουλιανὸς om. bE || ἀταρβίῳ LE: ἀρσακίῳ Hb || ἰδιόγραφον HN: om. cett. || 2 μὰ HL: ἢ bE || 3 κακὸν πάσχειν transp. L || πάσχει H || 4 αὐτῶν om. b || 5 μὲν E: om. cett. || τῶν om, b || 6 δὲ om. L

p. xxxv. Cf. etiam Bidez, *La tradition manuscrite de Sozomène*, Lipsiae, 1908.

Ἐπιστολὴ Ἰουλιανοῦ βασιλέως Ἀρσακίῳ ἀρχιερεὶ Γαλατίας. 429 c

<Ὁ> Ἑλληνισμὸς οὐπω πράττει κατὰ λόγον. ἡμῶν
 5 ἕνεκα τῶν μετιόντων αὐτόν· τὰ γὰρ τῶν θεῶν λαμπρὰ καὶ
 μεγάλα καὶ κρείττονα πάσης μὲν εὐχῆς, πάσης δὲ ἐλπίδος
 (ἕλεως δὲ ἔστω τοῖς λόγοις ἡμῶν Ἀδράστεια)· τὴν γὰρ ἐν d
 ὀλίγῳ τοσαύτην καὶ τηλικαύτην μεταβολὴν οὐδὲ εὔξασθαί
 τις ὀλίγῳ πρότερον ἐτόλμα. Τί οὖν : ἡμεῖς οἴομεθα ταῦτα
 10 ἀρκεῖν, οὐδὲ ἀποβλέπομεν ὡς μάλιστα τὴν ἀθεότητα συν-
 ἠύξησεν ἢ περὶ τοὺς ξένους φιλανθρωπία καὶ ἢ περὶ τὰς
 ταφὰς τῶν νεκρῶν προμήθεια καὶ ἢ πεπλασμένη σεμνότης
 κατὰ τὸν βίον : Ὡν ἕκαστον οἴομαι χρῆναι παρ' ἡμῶν ἀλη- 430
 θῶς ἐπιτηδεύεσθαι. Καὶ οὐκ ἀπόχρη τὸ σέ μόνον εἶναι
 15 τοιοῦτον, ἀλλὰ πάντας ἀπαξαπλῶς οἷ περὶ τὴν Γαλατίαν
 εἰσὶν ἱερεῖς· οὓς ἢ δυσώπησον, ἢ πείσον εἶναι σπουδαίους,
 ἢ τῆς ἱερατικῆς λειτουργίας ἀπόστησον, εἰ μὴ προσέρ-
 χοιντο μετὰ γυναικῶν καὶ παιδῶν καὶ θεραπόντων τοῖς θεοῖς,
 ἀλλ' ἀνέχοντο τῶν οἰκετῶν ἢ <τῶν> υἱέων ἢ τῶν Γαλι-
 20 λαίων γαμετῶν ἀσεβούντων μὲν εἰς τοὺς θεοὺς, ἀθεότητα b

*3sq. [e Sozomeno] Ps. Polydeukes *Histor. physica* (ed. Hardt 1792) p. 374, 22 sq.

Sozomeni codices: V BC = b Cass.

3 Ἐπιστολὴ Ἰουλιανοῦ βασιλέως post Γαλατίας transp. b || 4
 <Ὁ> Ἑλληνισμὸς Nic. || 6 καὶ V et Cass. : om. b || 8 τοιαύτην
 Hertlein || οὐδ' <ἄν> Hertlein ; cf. Cass. : *ausus fuisset* || 9 ταύτην
 V ; *cur ergo credimus hoc posse sufficere* Cass. || 10 ὡς : ὅ codd., corr.
 Valois e Cass. : *neque respicimus quemadmodum superstitionem Chris-
 tianorum auferit cura peregrinorum* || 14 τὸ σέ μόνον V : τὸ σεμνόν b ;
non itaque sat est te talem esse Cass. || 15 οἷ : ὅσοι Hertlein || 16 οὓς
 b = Cass. : om. V || 19 <τῶν> supplevimus || 19/20 [Γαλιλαίων]
 Cobet ; *aut Galilaeos* Cass., quasi γαμετῶν non legisset ; cf. Sozomen.
 V 16, 1 : οὐχ ἤκιστα δὲ ἤχθετο καὶ πολλῶν ἱερέων χριστιανίζειν ἀκούων
 τὰς γαμετὰς καὶ τοὺς παῖδας καὶ τοὺς οἰκέτας

δὲ θεοσεβείας προτιμώντων. Ἐπειτα παραίνεσον ἱερέα μήτε θεάτρῳ παραβάλλειν μήτε ἐν καπηλείῳ πίνειν ἢ τέχνης τινὸς καὶ ἐργασίας αἰσχρᾶς καὶ ἐπονειδίστου προϊστασθαι· καὶ τοὺς μὲν πειθομένους τίμα, τοὺς δὲ ἀπειθοῦντας ἐξώθει.

Ξενοδοχεῖα καθ' ἑκάστην πόλιν κατάστησον πυκνά, ἵν' ἀπολαύσωσιν οἱ ξένοι τῆς παρ' ἡμῶν φιλανθρωπίας, οὐ τῶν ἡμετέρων μόνον, ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων ὅστις ἂν δεηθῆ. Χρημάτων δ' ὅθεν εὐπορήσεις, ἐπινενόηταί μοι τέως· ἐκάστου γάρ ἐνιαυτοῦ τρισμυρίους μοδίους κατὰ πᾶσαν τὴν Γαλατίαν ἐκέλευσα δοθῆναι σίτου καὶ ἑξακισμυρίους οἴνου ξέστας· ὧν τὸ πέμπτον μὲν εἰς τοὺς πένητας τοὺς τοῖς ἱερεῦσιν ἐξυπηρετουμένους ἀναλίσκεσθαι φημι χρῆναι, τὰ δὲ ἄλλα τοῖς ξένοις καὶ τοῖς μεταιτοῦσιν ἐπινέμεσθαι παρ' ἡμῶν. Αἰσχρὸν γάρ, εἰ τῶν μὲν Ἰουδαίων οὐδὲ εἰς μεταίτεϊ, τρέφουσι δὲ οἱ δυσσεβεῖς Γαλιλαῖοι πρὸς τοῖς ἑαυτῶν καὶ τοὺς ἡμετέρους, οἱ δὲ ἡμέτεροι τῆς παρ' ἡμῶν ἐπικουρίας ἐνδεεῖς φαίνονται. Δίδασκε δὲ καὶ συνεισφέρειν τοὺς Ἑλληγλιστάς εἰς τὰς τοιαύτας λειτουργίας, καὶ τὰς Ἑλληνικὰς κώμας ἀπάρχεσθαι τοῖς θεοῖς τῶν καρπῶν, καὶ τοὺς Ἑλληνικοὺς ταῖς τοιαύταις εὐποίαις προσέθιζε, διδάσκων αὐ-

1 sq. cf. p. 145, 9 sq. et *Misop.* 365 D || 6 sq. cf. *Gregor. Nazianz. Orat.* IV 111, infra p. 117, 4 sq.

Sozomeni codices : V BC = b Cass.

1 ἱερέας Heyler || μήτε b = Cass. : μή V || 6 καθ' ἑκάστην b = Cass. : κατὰ πᾶσαν V || πυκνά om. V et Cass. || 7 τῆς φιλανθρωπίας παρ' ἡμῶν transp. V || 8 ἐνδεηθῆ Hertlein; cf. *Sozomen.* V 16, 2 : καὶ τῆ ἄλλῃ περὶ τοὺς δεομένους φιλανθρωπία; *Greg. Naz. l. l.* : καὶ τὴν εἰς τοὺς δεομένους φιλανθρωπίαν : *Misop.* 363 A || 8/9 Χρημάτων δ' ὅθεν *Nic. et Cobet* : χρημάτων · ὅθεν δὲ (δ' V) codd. = Cass. || 13 ὑπηρετουμένους b || 14/15 ἀν παρ' ἡμῶν δ || 15 οὐδεὶς b || 18 φαίνονται C || 20 ἀπάρχεσθαι iter. V || 20 καὶ τοὺς — p. 115, 5 φῶν τε om. C || 21 προσέθιζε V et *Sozomen.* (V 16, 4 : ἐσπούδαξε τοὺς Ἑλληγλιστάς προσέθιξεν τοῖς τῶν Χριστιανῶν ἐπιτηδεύμασιν) : προέθιζε ex προσέθιζε corr. B

τοὺς ὡς τοῦτο πάλαι ἦν ἡμέτερον ἔργον. Ὅμηρος γοῦν
αὐτὸ πεποίηκεν Εὐμαιον λέγοντα·

Ξεῖν', οὐ μοι θέμις ἔσσι'. οὐδ' εἰ κακίων σέθεν ἔλθοι,

Ξεῖνον ἀτιμῆσαι· πρὸς γὰρ Διὸς εἰσιν ἅπαντες

5 Ξεῖνοί τε πτωχοί τε· δόσις δ' ὀλίγη τε φίλη τε.

Μὴ δὴ τὰ παρ' ἡμῖν ἀγαθὰ παραζηλοῦν ἄλλοις ξυγχωροῦντες
αὐτοὶ τῇ ῥαθυμίᾳ κατασχύνωμεν, μᾶλλον δὲ καταπροώ-
μεθα τὴν εἰς τοὺς θεοὺς εὐλάβειαν. Εἰ ταῦτα πυθοίμην ἐγώ
σε πράττοντα, μεστὸς εὐφροσύνης ἔσομαι.

10 Τοὺς ἡγεμόνας ὀλιγάκις ἐπὶ τῆς οἰκίας ὄρα, τὰ πλείστα
δὲ αὐτοῖς ἐπίστελλε. Εἰσιοῦσι δὲ εἰς τὴν πόλιν ὑπαντάτω
μηδεῖς αὐτοῖς ἱερέων, ἀλλ', ὅταν εἰς τὰ ἱερά φοιτῶσι τῶν
θεῶν, εἴσω τῶν προθύρων. Ἠγείσθω δὲ μηδεῖς αὐτῶν εἴσω
στρατιώτης, ἐπέσθω δὲ ὁ βουλόμενος· ἅμα γὰρ εἰς τὸν οὐδὸν
15 ἦλθε τοῦ τεμένους καὶ γέγονεν ἰδιώτης· ἄρχεις γὰρ αὐτός,
ὡς οἴσθα, τῶν ἔνδον, ἐπεὶ καὶ ὁ θεῖος ταῦτα ἀπαιτεῖ θε- d
σμός. Καὶ οἱ μὲν πειθόμενοι κατὰ ἀλήθειάν εἰσι θεοσεβεῖς,
οἱ δὲ ἀντέχόμενοι τοῦ τύφου δοξοκόποι εἰσὶ καὶ κενό-
δοξοι.

20 Τῇ Πισσινοῦντι βοηθεῖν ἔτοιμός εἰμι, εἰ τὴν Μητέρα
τῶν θεῶν ἴλεων καταστήσουσιν ἑαυτοῖς· ἀμελοῦντες δὲ
αὐτῆς, οὐκ ἄμεμπτοι μόνον, ἀλλά, μὴ πικρὸν εἰπεῖν, μὴ καὶ
τῆς παρ' ἡμῶν ἀπολαύσωσι δυσμενείας.

3—5 Homer. ζ 56-58 : cf. p. 131, 12 sq. || 10 sq. cf. p. 143, 8 sq.
et 15 sq.

Sozomeni codices : V BC = b Cass.

2 αὐτὸ B = Cass. : αὐτός V || 3 θέμις ἐστίν οὕτε εἰ codd., corr. ex
Homero Hercher || 4 ἀτιμῆσαι V = Homer. : ἀτιμάσαι B || 6 δὴ Va-
lois : δὲ codd. || παρ' ἡμῖν b = Cass. : παρ' ἑμῖν V || καταζηλοῦν V ||
συγχωροῦντες b || 7 κατασχύνωμεν codd., corr. Castellanus || 9
σε b = Cass. : γὰρ V || 13 αὐτόν V || 14 τόν : τὴν V || 18 δοξοκό-
ποι V || 20 πισσινοῦντι b : πισσοῦντι V || 21 ἴλεω b || ἑαυτοῖς b :
σεβῶν αὐτοῖς V || 21/22 ἀμελοῦντες δὲ αὐτῆς b = Cass. : ἀμελοῦντι δὲ
αὐτοῖς V || 22 non solum sine querela non erunt Cass. || μὴ¹ om. b

432

Οὐ γάρ μοι θέμις ἔστι κομιζέμεν οὐδ' ἐλεαίρειν
 ἀνδρας, οἳ καὶ θεοῖσιν ἀπέχθονται ἀθανάτοισιν.

Πείθε τοίνυν αὐτούς, εἰ τῆς παρ' ἐμοῦ κηδεμονίας ἀντέ-
 χονται. πανδημεὶ τῆς Μητρὸς τῶν θεῶν ἰκέτας γενέσθαι.

84 b.

5

Unde sequentia hausta sint diiudicare nolimus : forsan
 e deperditis Iuliani scriptis epistulae 84a haud absimilibus.

Sozomen., V, 16, 2 sq. : Ὑπολαβὼν δὲ τὸν Χριστιανισμὸν
 τὴν σύστασιν ἔχειν ἐκ τοῦ βίου καὶ τῆς πολιτείας τῶν αὐ-
 τὸν μετιόντων, διανοεῖτο (scil. ὁ Ἰουλιανὸς) πανταχῆ τοὺς 10
 Ἑλληνικοὺς ναοὺς τῇ παρασκευῇ καὶ τῇ τάξει τῆς Χρι-
 στιανῶν θρησκείας διακοσμεῖν, βήμασί τε καὶ προεδρίαίς, καὶ
 Ἑλληνικῶν δογμάτων καὶ παραινέσεων διδασκάλοις τε καὶ
 ἀναγνώσταις, ὥρων τε ῥητῶν καὶ ἡμερῶν τεταγμέναις 15
 εὐχαίς, φροντιστηρίοις τε ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν φιλοσοφεῖν
 ἐγνωκότων, καὶ καταγωγίοις ξένων καὶ πτωχῶν, καὶ τῇ
 ἄλλῃ περὶ τοὺς δεομένους φιλανθρωπία τὸ Ἑλληνικὸν δόγμα
 σεμνύναι, ἐκουσίῳν τε καὶ ἀκουσίῳν ἁμαρτημάτων κατὰ τὴν
 τῶν Χριστιανῶν παράδοσιν ἐκ μεταμελείας σύμμετρον τάξαι
 σωφρονισμόν· οὐχ ἦκιστα δὲ ζηλωσαὶ λέγεται τὰ συνθήματα 20
 τῶν ἐπισκοπικῶν γραμμάτων, οἷς ἔθος ἀμοιβαδὸν τοὺς
 ξένους ὅποι δῆποτε διόντας καὶ παρ' οἷς ἂν ἀφίκωνται
 πάντως κατάγεσθαι καὶ θεραπείας ἀξιουσθαι, οἷα γε γνωρί-
 μους καὶ φιλαιτάτους διὰ τὴν τοῦ συμβόλου μαρτυρίαν.

Gregor. Nazianz., *Orat.* IV, 111 : Τοῦτο δὴ καὶ οὗτος 25
 διανοηθεὶς, διδασκαλεῖα μὲν ἰδρύσασθαι κατὰ πᾶσαν πόλιν
 ἔτοιμος ἦν. βήματά τε καὶ προεδρίας καὶ ὑφεδρίας, Ἑλλη-
 νικῶν τε δογμάτων ἀναγνώσεις καὶ ἀναπτύξεις, ὅσαι τε ἦθος

1—2 Homer. x 73-74.

[1—4]Sozomeni codices: V BC = b Cass.

1 θέμις ἔστι Homer. = *fas est* Cass. : θέμισ εἰπεῖν codd. || κομιζο-
 μεν V || οὐδ' VC = Homer. : ἢ B || ἐλεαίρειν : ἀποπέμπειν Homer. ||
 2 ἀνδρας οἳ καὶ — ἀπέχθονται b : ἀνδρας ἢ καὶ — ἀπεχθάνονται V ἀνδρα
 τὸν ὅς κε — ἀπέχθηται Homer. : ἀνέρας οἳ κε — ἀπέχθωντ' Cobet; *ut*
illi pareatur qui deos habuerit inimicos Cass., quasi Homeri textum
 accurate exscriptum legisset || ἀθανάτοισιν : μακάρεσσιν Homer.

5 ρυθμίζουσι καὶ ὅσαι τῆς ἐπικρύψεως. εὐχῶν τε τύπον ἐν
 μέρει καὶ τῆς τῶν ἀμαρτανόντων κατὰ μέτρον ἐπιτιμῆσεως,
 προτελείων τε καὶ τελειώσεως, καὶ ὅσα τῆς ἡμετέρας σα-
 φῶς ἔστιν εὐταξίας· ἔτι δὲ καταγώγια πῆξασθαι καὶ ξενῶ-
 15 νας, ἀγνευτήριά τε καὶ παρθενῶνας καὶ φροντιστήρια, καὶ
 τὴν εἰς τοὺς δεομένους φιλανθρωπίαν τὴν τε ἄλλην ὁπόση
 καὶ τὴν ἐν τοῖς ἐπιστολιμαίοις συνθήμασιν. οἷς ἡμεῖς ἕξ
 ἔθνους εἰς ἔθνος τοὺς χρῆζοντας παραπέμπομεν.

Cf. *ibid.*, 114: "Ἐστω τὸ θέατρον εὐτρεπές (ἢ οὐκ οἶδ'
 10 ὅ τι καὶ καλεῖν τὸν οἶκον αὐτῶν κελεύουσιν)· οἱ κήρυκες
 βοάτωσαν, ὁ λαὸς συνίτω, τὴν προεδρίαν ἐχέτωσαν
 εἴτε οἱ πολιῆ καὶ χρόνῳ καὶ τῷ τῆς πολιτείας
 ἐξιλεγεμένῳ προέχοντες, εἴτε οἱ γένει καὶ δόξῃ
 15 ἐχούσῃ τὸ τερπνὸν τῆς ἀληθοῦς εὐσεβείας· τοῦτο γὰρ ἐπ'
 αὐτοῖς ποιησόμεθα. Τί ποιήσουσι τὰ ἐξῆς; Αὐτοὶ τοὺς ἑαυ-
 τῶν προέδρους γραψάτωσαν· ἀλουργίς αὐτοὺς κοσμήσει καὶ
 ταινία καὶ στεφάνων ἄνθος καὶ κάλλος (cf. *Orat.* V, 35)...
 115. Ταῦτα μὲν δὴ ταύτη. Τί δὲ τὸ ἐντεῦθεν; Παρέξεις αὐ-
 20 τοῖς ὑποφήτας δηλαδὴ θεοφόρων λογίων, ὡς ἂν αὐτοὶ
 φαίητε, καὶ βίβλους ἀνελίξεις θεολογικάς τε καὶ ἠθικάς...;
 118. Εἰ δὲ ταῦτα μὲν (scil. *Hesiodi Homerique fabulas*;
 cf. *Iulian.* 207 B et 217 C) ποιητῶν εἶναι φήσουσι
 25 πλάσματα καὶ ληρήματα, δύο τούτοις προσχρω-
 μένων εἰς τὸ τερπνὸν τῆς ποιήσεως, μέτρῳ καὶ
 μύθῳ, καὶ οἷον καταγλυκαινόντων τούτοις τὴν
 ἀκοήν, αὐτοῖς δὲ ἀπορρητότερον εἶναι καὶ βαθύ-
 τερον τὸν ἐναποκείμενον τούτοις νοῦν καὶ δια-
 βατὸν δλίγοις τῶν σοφωτέρων...

30 85 [ep. 5].

Ex *Libanii epistulis* (328, 786, etc.) nota est *Theodora*,
Thalassii praefecti praetorio Orientis uxor vel potius vidua,
Thalassii iunioris et Bassiani notarii mater (cf. *Seeck*, *BLZG*,
 p. 289 et 307). *Commercium Iuliani cum nobili excoltaque*
 35 *femina vix ante adventum eius Antiochiam* (mense *Iulio a.*
362) initium cepit. Eam tunc sacerdotio quodam fungi titulus
(p. 118, 1: τῆ αἰδεσιμωτάτῃ) innuit et epistula 86 (p. 120,
3 sq.) confirmat. — Mygdonius nuntius (p. 118, 3 et 23)
fortasse idem est atque familiaris Musonii: cf. Liban., Epist.
 40 *557, 603, 604, et Seeck, BLZG, p. 219.*

Ἰουλιανὸς Θεοδώρᾳ τῇ αἰδεσιμωτάτῃ.

375 d Τὰ πεμφθέντα παρὰ σοῦ βιβλία πάντα ὑπεδεξάμην καὶ τὰς ἐπιστολάς ἄσμενος διὰ τοῦ βελτίστου Μυγδονίου· καὶ μόγις ἄγων σχολήν (ὡς ἴσασιν οἱ θεοί, οὐκ ἀκκιζόμενος λέγω). ταῦτα ἀντέγραψα πρὸς σε. Σὺ δὲ εὖ πράττοις καὶ 5 γράφοις ἀεὶ τοιαῦτα.

86 [ep. 2^a].

Thalassius, Theodorae filius (cf. p. 117, 33 sq.). Galli Caesaris inimicus fuerat. Itaque, cum Iulianus regnum adeptus est, multi exstiterunt Antiochiae domus eius calumniatores 10 (Ammian. Marc., XXII, 9, 16; Seeck, BLZG, p. 290). Inde Theodora ad suspiciones prona quæta est in se maledicum fuisse Seleucum (p. 119, 2 sq.) quoque, Libanii familiarem, quem postea Persici itineris comitem imperator habuit (Sievers, *Libanius*, p. 107 adn. 22; 130 adn. 29; Seeck, BLZG, 15 p. 272 sq.). Iulianus animum eius placat, sed hortatur ne quem in domo famulum vel affinem Christianum sacerdos deorum manere patiat (cf. quæ de muneribus sacerdotii supra, p. 113, 17 sq., præcipit pontifex maximus; de Thalassii Christianis affinibus et servis cf. Historiogr. anonym. 20 Arian., Philostorg., p. 235 ed. Bidez).

Θεοδώρᾳ.

Τὸ βιβλίον ὕπερ ἀπέστειλας διὰ Μυγδονίου δεδέγμεθα, καὶ προσέτι πάντα ὅσα σύμβολα διὰ τῆς ἑορτῆς ἡμῖν ἐπέμπετο. Ἔστι μὲν οὖν μοι καὶ τούτων ἕκαστον ἡδύ, παντὸς δὲ 25 ἡδῖον εὖ ἴσθι τὸ πεπύσθαι περ' τῆς σῆς ἀγαθότητος ὅτι σὺν θεοῖς ἔρρωταί σοι τὸ σῶμα καὶ τὰ περὶ τοὺς θεοὺς ἐπιμελέστερον ἅμα καὶ συντονώτερον σπουδάζεται παρὰ σοῦ.

[4 — 6] V

—

[22 sq.] XY

4/5 οὐκ ἀκκιζόμενος λέγω Cobet: οὐ κακιζόμενῃ λέγω cod.; cf. supra p. 96, 2 sq. || 23 Τὸ βιβλίον — 25 ἕκαστον ἡδύ om. Y || 24 σύμβολα: cf. Liban. *Ep.* 1108 W.: τὰ σύμβολα... τῆς ἑορτῆς || 25 ἡδύ Weil: ἰδῆν cod. || δὲ om. Y || 26 με ante περὶ: add. Y || 27 καὶ τὰ — p. 119, 4 τούταντιον δὲ om. Y

Περὶ δὲ ὧν πρὸς τὸν φιλόσοφον Μάξιμον ἔγραψας. ὡς τοῦ φίλου μου Σελεύκου διαφόρως ἔχοντος πρὸς σε, πέπεισο μὴθὲν αὐτὸν παρ' ἐμοὶ τοιοῦτον πράττειν ἢ λέγειν, ἔξ ὧν ἂν σε μάλιστα διαβάλλοι· τούναντίον δὲ πάντα εὐφημα
 5 διεξέρχεται περὶ σοῦ. Καὶ οὐπω λέγω τοῦθ' ὅτι καὶ διάκει-
 ται περὶ σέ καλῶς (ἐκεῖνο μὲν γὰρ αὐτὸς ἂν εἰδείη καὶ οἱ πάντα ὀρώντες θεοί), τὸ δὲ ὅτι πάντων ἀπέχεται τῶν τοιούτων ἐπ' ἐμοῦ λίαν ἀληθεύων φημί. Γελοῖον οὖν εἶναι μοι φαίνεται μὴ τὰ πραττόμενα παρ' αὐτοῦ σκοπεῖν, ἀλλὰ
 10 τὰ κρυπτόμενα καὶ ὧν οὐδὲν ἔστί μοι φανερόν τεκμήριον ἐξετάζειν.

Ἐπεὶ δὲ κατέδραμες αὐτοῦ πολλὰ πάνυ καὶ περὶ αὐτῆς ἐδήλωσάς τινα, τὴν αἰτίαν σοι τῆς πρὸς αὐτὸν ἀπεχθείας φανεράν ποιούσα. τοσοῦτον ἐγὼ φημι πρὸς σε διαρρήδην,
 15 ὡς, εἴ τινα ἀνδρῶν ἢ γυναικῶν ἢ ἐλευθέρων ἢ δούλων ἀγαπᾷς οὔτε νῦν σέβοντα θεοῦς, οὔτε ἐν ἐλπίδι τοῦ πείσειν αὐτὸν ἔχουσα, ἀμαρτάνεις. Ἐννόησον γὰρ ὡς ἐπὶ σαυτῆς πρῶτον· εἴ τις οἰκετῶν τῶν φιλουμένων ὑπὸ σοῦ τοῖς λοιδορουμένοις καὶ βλασφημοσί σε συμπράττοι καὶ θεραπεύοι
 20 πλέον ἐκείνους, ἀποστρέφοιτο δὲ καὶ μισοίη καὶ βδελύττοιτο τοὺς σοὺς φίλους ἡμᾶς, ἄρ' οὐ τοῦτον αὐτίκα ἂν ἀπολέσθαι ἐθέλοις, μᾶλλον δὲ καὶ αὐτὴ τιμωρήσαιο; Τί οὖν; οἱ θεοὶ τῶν φίλων εἰσὶν ἀτιμότεροι; Λόγισαι καὶ ἐπ' αὐτῶν τοῦτο, δεσπότης μὲν ἐκείνους ὑπολαβοῦσα, δούλους
 25 δὲ ἡμᾶς· εἴ τις οὖν ἡμῶν, οἱ φαμεν εἶναι θεράποντες θεῶν, οἰκέτην στέργοι τὸν βδελυττόμενον αὐτοὺς καὶ ἀποστρεφόμενον αὐτῶν τὴν θρησκείαν, ἄρ' οὐ δίκαιον ἢ πείθειν αὐτὸν

15 sq. cf. p. 113. 17 sq.

XY [Y desinit 11 ἐξετάζειν]

6/7 καὶ οἱ — θεοί om. Y || 12 Ἐπεὶ δὲ Papadopoulos: ἐπειδή cod. 13 σο: cod.: μο: Papadopoulos || 22 ἐθέλει cod., corr. Weil || 23 ἀτιμότεροι: cod., corr. Papadopoulos

καὶ σώζειν, ἢ τῆς οἰκίας ἀποπέμπεσθαι καὶ πιπράσκειν, εἴ τῳ μὴ βράδιον ὑπερορᾶν οἰκέτου κτήσεως; Ἐγὼ δὲ οὐκ ἂν δεξαίμην ὑπὸ τῶν μὴ φιλοῦντων θεοὺς ἀγαπᾶσθαι· ὁ δὲ καὶ σὲ καὶ πάντας φημί δεῖν τοὺς ἱερατικῶς < ζῆν > ἀντιποιοι- 5
 μένους ἐντεῦθεν ἤδη διανοηθέντας, ἄψασθαι συντονώτερον τῆς εἰς τοὺς θεοὺς ἀγιστείας· ἀπὸ τῆς οἰκίας δὲ ἕκαστον εὐλογον ἀπάρχεσθαι τῆς ἑαυτοῦ τὸν ἱερέα καὶ πρώτην αὐτὴν δλην δι' ὄλης ἀποφῆναι καθαρὰν τῶν τηλικούτων νοσημάτων.

87 [ep. 6*].

Sacerdoti cuidam haec scripsisse Iulianum vix dubium, cum 10
 Augustus iam esset, ut ex deorum (v. 15 et 18) mentione apparet. Femininum (v. 18/19) παρ' αὐτῆι primo editori suasit hanc epistulam Theodoraē missam esse.

Ἐδεξαίμην ὅσα ἐπέστειλεν ἢ σὴ φρόνησις ἀγαθὰ καὶ καλὰ 15
 παρὰ τῶν θεῶν ἡμῖν ἐπαγγέλματα καὶ δῶρα· καὶ πολλὴν ὁμολογήσας χάριν τοῖς οὐρανίοις θεοῖς, ἐν δευτέρῳ τῆι σὴ μεγαλοψυχίᾳ χάριν ἔσχον, ὅτι καὶ προσλιπαρεῖν ὑπὲρ ἡμῶν τοὺς θεοὺς ἐν τοῖς μάλιστα προθυμῆι καὶ τὰ φανέντα παρ' αὐτῆι ἀγαθὰ διὰ ταχέων ἡμῖν καταμηνύειν σπουδάζεις.

88 [ep. 62].

Praeses provinciae Cariae, ut videtur, sacerdotem fustibus caedi iusserat iudicio (p. 121, 17 sq. : ἐμπειρίας... τῶν δικαίων, et 121, 20 : θώκων) et flamen civitatis Miletī (cf. p.

[1 — 8] X

[14-19] X

1 an < ἢ > καὶ πιπράσκειν? || 3 sq. « ὁ dépend de διανοηθέντας, l'infinitif δεῖν gouverne ἄψασθαι » Weil || 4 < ζῆν > supplevimus : cf. p. 144, 13 et 169, 18 sq. || 7 ἀπάρχεσθαι scripsimus : παρεῖχεσθαι cod.

14 δεξαίμην (ἢ om. rubricator) cod., qui nullum titulum praebet

122, 20 et 121, 24 sq.) de hac immodestia apud imperatorem litteris questus erat. Iulianus iudicem increpat hac epistula, cuius nihil nisi minor pars superest. Iam non solum pontifex maximus, sed propheta Apollinis Didymaei Iulianus erat (p. 122, 17), at nescimus quando hoc sacerdotium sortitus sit (cf. Haussoullier, *Rev. de philol.*, XXIII, 1899, p. 163). Haec tamen scripsisse videtur paulo ante ep. 89a, i. e. exeunte anno 362 (cf. Asmus, *Zeitschr. für Kirchengesch.*, XVI, 1895, p. 222 et 226).

1. τοῦθ' ὅπερ ὑπάρχει τοῖς ξύλοις, οὐκ ἄξιόν ἐστιν νέμειν 450 b
 ἀνθρώποις; Ὑποκείσθω γάρ ἄνθρωπος ἱερωσύνης ἀντειλη-
 φθαι τυχόν οὐκ ἄξιος· οὐ χρή φείδεσθαι μέχρι τοσούτου.
 μέχρις ἂν ἐπιγνόντες ὡς πονηρός ἐστι καὶ τῆς λειτουργίας
 αὐτῆς εἴρξαντες < καὶ ἀφελόντες > τὸ προπετῶς ἴσως
 15 προστεθὲν ὄνομα τοῦ ἱερέως, ὑπεύθυνον ἀποδείξωμεν ὕβρει
 καὶ κολάσει καὶ ζημίας; Ταῦτα εἰ μὲν ἀγνοεῖς, οὐδὲ τῶν ἄλλων
 ἕοικας εἰδέναι τι τῶν μετρίων. Ἐπεὶ σοι ποῦ μέτεστιν ἐμ- c
 πειρίας ὅλως τῶν δικαίων, ὅς οὐκ οἶσθα τί μὲν ἱερέυς, τί δὲ
 ἰδιώτης; Ποῦ δὲ σοι μέτεστι σωφροσύνης, εἴπερ ἤκισω τοῦ-
 20 τον, ᾧ καὶ θάκων ἐχρῆν ἐξανίστασθαι; Τὸ < δὲ > αἰσχιστον
 ἀπάντων καὶ σοι μάλιστα μήτε πρὸς θεοὺς μήτε πρὸς ἀνθρώ-
 πους ἔχον καλῶς, οἱ μὲν τῶν Γαλιλαίων ἴσως ἐπίσκοποι καὶ
 πρεσβύτεροι συγκαθίζουσί σοι, καὶ εἰ μὴ δημοσίως δι' ἐμέ.
 λάθρα < γε > καὶ ἐν τῷ οἴκῳ· διὰ σέ δὲ τέτυπται ὁ ἱερέυς· d

12 sq. cf. p. 137, 2 sq.

U

10 titulus et initium desant in cod.: incipit τῶν ὅπερ f. 136^v post
 duas paginas vacuas || 10/11 « quem ligno diis consecrato tribuimus re-
 verentiam nonne hominibus quoque concedere decet? » cf. infra p. 137,
 7 sq. || 11 ἀνθρωπον et 12 ἄξιον Hertlein || 14 ἀτόν Petau || < καὶ
 ἀφελόντες > P. Thomas: cf. infra p. 137, 2 sq. || 19 εἴπερ Hercher:
 ἦνπερ cod. ὅσπερ Reiske || 20 Τὸ < δὲ > αἰσχιστον scripsimus: τὸ αἰσχιστον
 cod. ὃ αἰσχιστον vel τοῦτο αἰσχιστον Hertlein || 24 < γε > Reiske
 || οἴκῳ· διὰ σέ τέτυπται δὲ cod. et Heyler; « immo διὰ σέ δὲ τέτυ-
 πται » Hercher

οὐ γὰρ <ἄν> ἦλθεν ἐπὶ ταύτην ὁ παρ' ὑμῖν ἀρχιερεὺς μὰ Δία τὴν δέησιν. Ἄλλ' ἐπειδὴ σοι πέφηνε μυθώδη τὰ παρ' Ὀμήρῳ, τῶν τοῦ Διδυμαίου δεσπότης χρησμῶν μετάκουσον, εἴ σοι φανεῖη πάλαι μὲν ἔργῳ νουβητήσας καλῶς τοὺς Ἕλληνας, ὕστερον δὲ τοὺς σωφρονουντας διδάσκων τοῖς λόγοις·

451

Ὅσοι ἐς ἀρητήρας ἀτασθαλίησι νόοιο
ἀθανάτων ῥέζουσ' ἀποφώλια, καὶ γεράεσσιν
ἀντία βουλεύουσιν ἀδεισιθέοισι λογισμοῖς,
οὐκέθ' ἔλην βιότοιο διεκπερώσιν ἀταρπὸν,
ὅσοι περ μακάρεσσιν ἔλωθήσαντο θεοῖσιν,
ὧν κείνοι θεόσεπτον ἔλον θεραπιίδα τιμὴν.

b

Ὁ μὲν οὖν θεὸς οὐ τοὺς τύπτοντας οὐδὲ τοὺς ὑβρίζοντας, ἀλλὰ τοὺς ἀποστεροῦντας τῶν τιμῶν εἶναί <φησι> τοῖς θεοῖς ἔχθρους· ὁ δὲ τυπτήσας ἱερόσυλος ἄν εἴη.

Ἐγὼ τοίνυν, ἐπειδὴ περ εἰμι κατὰ μὲν τὰ πάτρια μέγας ἀρχιερεὺς, ἔλαχον δὲ νῦν καὶ τοῦ Διδυμαίου προφητεύειν.
c ἀπαγορεύω σοι τρεῖς περιόδους σελήνης μή τοι τῶν εἰς ἱερέα μηδὲν ἐνοχλεῖν· εἰ δὲ ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ φανεῖης ἄξιός, ἐπιστείλαντός μοι τοῦ τῆς πόλεως ἀρχιερέως, εἴ

2 sq. Homer. A 23 (cf. infra p. 136, 21 sq.) et 93 sq. || 7 — 12 cf. p. 137, 21 sq.

l)

1 <ἄν> Petau || 3/4 ἐπάκουσον Petau; an κατάρχουσον? || 5 τοῖς <οὐ> σωφρονουντας Cobet || 7 ἀτασθαλίησι cod., sed cf. p. 137, 21 || 11 ὅσοι περ cod.: ὡς εἴπερ « perinde ac si » Cobet, sed cf. p. 138, 3 || 12 ἔλον: ἔργον Hercher et Cobet || 14 εἶναί <φησι> Spanheim; <ἀνεῖλεν> εἶναί τοις vel ἀποφαίνει τοις? P. Thomas || [τοῖς] Hercher || 16 an μέγιστος? || 17/18 post ἀρχιερεὺς spatium vacuum duarum et post περιόδους trium litt. in cod., sed textus mutilus esse non videtur; scriba iuxta finem versuum archetypi (V hic deperditi) utrum textus esset integer an humore deletus dubitavit; cf. adn. ad p. 123 || 18 μῆτι Hercher || 19 <τῶν> ἱερέα Reiske; an εἰς ἱερέα? || φανεῖης Petau: φαν... cod.

παραδεκτὸς εἶησ ἡμῖν, ἔσαυθις μετὰ τῶν θεῶν βουλευέσομαι. Τὰς δὲ ἐκ τῶν θεῶν ἀράς πάλαι μὲν εἰώθεσαν οἱ παλαιοὶ λέγειν καὶ γράφειν, οὐ μὴν ἔμοιγε φαίνεται καλῶς d
ἔχειν· οὐδαμοῦ γὰρ αὐτὸ πεπονηκότες οἱ θεοὶ φαίνονται.
5 καὶ ἄλλως εὐχῶν εἶναι διακόνους ἡμᾶς οἶμαι· ὅθεν καὶ
συνεύχομαί σοι πολλὰ λιπαρήσαντι τοὺς θεοὺς ἀδείας τυ-
χεῖν ὧν ἐπλημμέλησας.

89a [cp. 63].

0 Haec epistula scripta est cum Iulianus Augustus, cui longe ante Theodorus a communi magistro commendatus erat (cf. v. 20 sq., et supra ep. 30), in Oriente versabatur (v. 22) et postquam abunde iam expertus erat quanta esset paganorum circa restituendum deorum cultum segnitia (p. 126, 1 sq.). Temere affirmat J. Geffcken (*Kaiser Julianus*, p. 153)
5 Iulianum nondum in Asiam transisse neque Theodorum ei de facie notum esse, cum haec scriberet.

Ἰουλιανὸς | Καίσαρ | Θεοδώρῳ ἀρχιερεῖ.

452

Ἐμοὶ πρὸς σε πεποίηται παρὰ τοὺς ἄλλους ἰδιαίτερον ἐπιστολῆς εἶδος, ὅτι σοὶ καὶ πλέον μέτεστι τῆς πρὸς ἐμὲ φιλίας ἥπερ οἶμαι τοῖς ἄλλοις· ἔστι γὰρ ἡμῖν ὁ κοινὸς καθηγεμῶν οὐ μικρά, καὶ μέμνησαι δήπου (χρόνος δὲ οὐ βραχὺς) ὅτι διατρίβων ἔτι περὶ τὴν Ἑσπέραν, ἐπειδὴ σε b

[1—7] U

[17 sq.] V [V^d U]

(in fine et initio versuum incertus est numerus litterarum in V evanidarum vel abscissarum)

2 *πάλαι*: πολλὰς Hercher || 3 *φαίνεται*: Petau: φ... cod. || 4 *αὐτοὶ*: Hercher || 5 *ἡμᾶς οἶμαι*: ὅθεν scripsimus: ἡμᾶς· ὅθεν οἶμαι: cod.

17 [*Καίσαρ*] Heyler: Iulianum iam non esse Caesarem v. 22 monstrat || 19 *ὅτι σοὶ καὶ* Spanheim: ὅτι... καὶ V ὅτι σοὶ καὶ U || 22 *ὅτι* scripsimus: ὅτι: cod. | *περὶ* V^d: om. U, x... legit Hertlein, sed revera vestigia litterarum in V magis quadrant cum V^d

λίαν ἀρέσκειν ἐπυθόμην αὐτῷ, φίλον ἐνόμισα· καίτοι
λίαν ἔχειν ἐκείνο καλῶς εἴωθεν ἐμοὶ διὰ περιττὴν εὐλά-
θειαν τὸ

οὐ γὰρ ἔγωγε

ἦντησ' οὐδὲ ἴδον,

καὶ ὡς ἠγεῖσθαι χρὴ φιλίας μὲν γινώσκω, γνώσεως δὲ πεῖ-
ραν. Ἄλλ' ἦν τις, ὡς ἔοικεν, οὐκ ἐλάχιστος παρ' ἐμοὶ λόγος
καὶ τοῦ « αὐτὸς ἔφα » Διόπερ ἐγὼ καὶ τότε σε τοῖς
γνωρίμοις ᾄμην δεῖν ἐγκαταλέγειν, καὶ νῦν ἐπιτρέπω
c πρᾶγμα ἐμοὶ μὲν φίλον, ἀνθρώποις δὲ πᾶσι πανταχοῦ
λυσιτελέστατον. Σὺ δὲ εἰ καλῶς, ὥσπερ οὖν ἄξιον ἐλπίζειν,
αὐτὸ μεταχειρίσαιο, πολλὴν μὲν εὐφροσύνην ἴσθι ἐνταῦθα
παρέξων, ἐλπίδα δὲ ἀγαθὴν μείζονα τὴν εἰς τὸ μέλλον.
Οὐ γὰρ δὴ καὶ ἡμεῖς ἐσμεν τῶν πεπεισμένων τὰς ψυχὰς
d ἤτοι προαπόλλυσθαι τῶν σωμάτων ἢ συναπόλλυσθαι, πειθό-
μεθα δὲ τῶν μὲν ἀνθρώπων οὐδενί, τοῖς θεοῖς δὲ μόνον, οὓς
δὴ καὶ μάλιστα ταῦτα εἰκὸς εἰδέναι μόνους, εἴ γε χρὴ καλεῖν
εἰκὸς τὸ ἀναγκαῖον· ὡς τοῖς μὲν ἀνθρώποις ἀρμόζει περὶ τῶν
τοιούτων εἰκάζειν, ἐπίστασθαι δὲ αὐτὰ τοὺς θεοὺς ἀνάγκη.

Τί τοῦτο οὖν ἐστὶν ὃ φημί σοι νῦν ἐπιτρέπειν; ἄρχειν 20

4 sq. Homer. Δ 374 sq. et δ 200 sq. || 13 sq. cf. p. 139, 2 sq.

V [V^dU]

1/2 καὶ τοῖς λίαν (« non tam λ quam α legere mihi visus sum ;
sequitur : vel : vel certe frustum literae quam tachygraphi non
solent cum α copulare, veluti non fuerit ἄγαν ») V^d : καὶ π λ... |,
sed λ non certum, V καὶ ποι..... U || 2 ἔγωγε scripsimus : ἔγον cod. :

4/5 ἔγωγε ἦντησ' Cobet ex Homero : ἔγω .. ἦν... || V, ἔγω .. ἦντησ' in
V se vidisse affirmat Hercher || 5 εἶδον cod., corr. Cobet || 7 ἀλλ' ἦν
U : .. λ' ἦν V || 8 τοῦτο cod. || ἔφα Cobet : ἔφασ cod. || 10
πρᾶγμα U : πρᾶγ.. V || 11 εἰ Cobet : .. (vestigia cum εἰ quadrant) V om.
U || 12 verbum ἴσθι, quod restituit Cobet, scripsimus post εὐφροσύνην
ubi, fine versus abscisso, fortasse excidit aliquid ex V || 14 ἡμεῖς U :
ἡμ.. | V || 20 τοῦτο Hertlein : το... | V ποτ' U || ὃ Petau : ° V .. U

τῶν περὶ τὴν Ἀσίαν ἱερῶν ἀπάντων ἐπισκοπούμενῳ τοῦς καθ' ἑκάστην πόλιν ἱερέας καὶ ἀπονέμοντι τὸ πρέπον ἑκάστῳ. Πρέπει δὲ ἐπιείκεια μὲν πρῶτον ἄρχοντι, χρη- 453
στότης τε ἐπ' αὐτῇ καὶ φιλανθρωπία πρὸς τοὺς ἀξιούς αὐ-
τῶν τυγχάνειν· ὡς ὅστις γε ἀδικεῖ μὲν ἀνθρώπους, ἀνόσιος
<δ> ἐστὶ πρὸς θεοὺς, θρασὺς δὲ πρὸς πάντας, ἢ διδακτέος
μετὰ παρρησίας ἐστὶν ἢ μετὰ ἐμβριθείας κολαστέος.

Ὅσα μὲν οὖν χρή κοινῇ συντάξαι περὶ τῶν ἱερέων ἀπάν-
των, ἐντελέστερον αὐτίκα μάλα σὺν τοῖς ἄλλοις εἴσει, μικρὰ
δὲ τέως ὑποθέσθαι σοι βούλομαι. Δίκαιος δὲ εἴ πείθεσθαι b
μοι τὰ τοιαῦτα· καὶ γὰρ οὐδὲ ἀποσχεδιάζω τὰ πολλὰ τῶν
τοιούτων, ὡς ἴσασι οἱ θεοὶ πάντες, ἀλλά, εἴπερ τις ἄλλος,
εὐλαθῆς εἶμι. καὶ φεύγω τὴν καινοτομίαν ἔν ἅπασιν μὲν, ὡς
ἔπος εἶπεῖν, ἰδίᾳ δὲ ἐν τοῖς πρὸς τοὺς θεοὺς, οἰόμενος
χρηῖναι τοὺς πατέριους ἐξ ἀρχῆς φυλάττεσθαι νόμους, οὐς
ὅτι μὲν ἔδοσαν οἱ θεοί, φανερόν· οὐ γὰρ ἂν ἦσαν οὕτω καλοὶ
παρὰ ἀνθρώπων ἀπλῶς γενόμενοι. Συμβάν δὲ αὐτοὺς ἀμε- c
ληθῆναι καὶ διαφθαρῆναι, πλούτου καὶ τρυφῆς ἐπικρατη-
σάντων, οἶμαι δεῖν ὥσπερ ἀφ' ἐστίας ἐπιμεληθῆναι τῶν
τοιούτων.

3 sq. cf. p. 128, 26 sq. et 133. 4 sq. || 8 sq. cf. p. 138, 9 sq. 15
sq. cf. p. 128, 19 sq.

V [V^dU]

1/2 ἀπάντων — ἀπονέμοντι: Hertlein: ἀπάντων | πολ.
(in fortasse supra scripto) ἱερ... καὶ ἀπονέμοντι: V ἀπάντων...ουμένω
τοὺς καθ'ἑκάστην πόλιν ἱερέας καὶ ἀπονέμοντι V^d ἀπάντων.....τὴν
πόλιν ἱε...καὶ ἀπονέ...τι: U || 2/3 τὸ πρέπον ἑκάστῳ U; ita legit Hert-
lein in V; nunc vidimus τὸ πρέπ σι. in V || 3 πρέπει δὲ ἐπιείκεια
V^d: | ... εἰκεια Vεἰκεια U || 4 ἀξίους; Spanheim: ἀξι... VU ||
5 ἀνόσιος V^d: ἀνό. ιος V ἀνομος U || 6 <δ> Reiske || 8 ἱερῶν cod.,
corr. Hertlein || 9 σὺν U: ἴν V || εἴσει Cobet: εἰσί cod. εἴση Wytten-
bach || 10 πείθεσθαί U: πείθε .. αι V || 12 ἴσασι U: ἴ. ασι V || 13 και-
νοτομίαν U: καινο|.ομίαν V || 15 τοὺς πατέριους V^d: ... πατρι... V...πα-
τέριους U || 16 ἂν V^d: ἄν V U || 18 καὶ διαφθαρῆναι V^d Hercher et
Spanheim: καὶ διαφθ...αι V καὶ διαφθ.....αι U || 19 ἀφ' ἐστίας V^d et
Spanheim: ἀφ' ἐ | (finis versus charta obducta tectus) V ἀφε... U

Ὅρων οὖν πολλὴν μὲν ὀλιγωρίαν οἴσαν ἡμῖν πρὸς τοὺς θεοὺς, ἅπασαν δὲ εὐλάβειαν τὴν εἰς τοὺς κρείττους ἀπεληλαμένην ὑπὸ τῆς ἀκαθάρτου καὶ χυδαίας τρυφῆς, αἰ μὲν οὖν ὠδυράμην ἐγὼ κατ' ἐμαυτὸν τὰ τοιαῦτα, τοὺς μὲν
 dων....είας σχολῇ προσέχοντας οὕτω διαπύρους ὡς αἰρεῖσθαι μὲν ὑπὲρ αὐτῆς θάνατον, ἀνέχεσθαι δὲ πᾶσαν ἔνδειαν καὶ λιμόν, ὑέιων ὅπως μὴ γεύσαιντο μηδὲ κρέως του μὴ παραχρήμα ἀποθλιβέντος, ἡμᾶς δὲ οὕτω ῥαθύμως τὰ πρὸς τοὺς θεοὺς διακειμένους, ὥστε ἐπιλεῖσθαι μὲν τῶν πατρίων, ἀγνοεῖν δὲ λοιπὸν εἰ καὶ ἐτάχθη πώποτε τι τοιοῦτον. Ἄλλ' οὔτοι μὲν ἐν μέρει θεοσεβεῖς ὄντες, ἐπέειπερ ὄν τιμῶσι....
 454 ἀλλ' ἀληθῶς ὄντα δυνατώτατον καὶ ἀγαθώτατον, ὃς ἐπιτροπεύει τὸν αἰσθητὸν κόσμον, ὄνπερ εὖ οἶδ' ὅτι καὶ ἡμεῖς

11 sq. cf. Iulian. C. Galil. 96 C sq.; 106 D sq.; 238 C; 298 B; 306 B, etc.

V [V^dU]

2 ἅπασαν V^d: ἅπασαν V U πᾶσαν Spanheim || 3 καὶ χυδαίας τρυφῆς Hertlein: ... (χρ. supra scripto, ut vid.) τρυφῆ. V καὶ... αἰας τρυφῆς V^d ... τρυφῆ... U; cf. C. Galil. 238 B et D || 4/5 τοὺς μὲν | ὄν καὶ V τοὺς μὲν ὄν. | τῶν (τῆ ὀραπιστῶν?) εὐσεβείας V^d τοὺς μὲν..... εὐσεβείας U τοὺς μὲν εὐσεβείας Spanheim; « fortasse τοὺς μὲν τῆ Ἰουδαίου εὐσεβείας (malimus θεοσεβείας) σχολῇ » Hertlein: alludit Iulianus ad τοὺς θεοσεβεῖς vel προσηλύτους || 6 θάνατον V^d: | V U || ἀνέχεσθαι δὲ U: ἀ... εσθαι δὲ V || 7 8 μὴ δὲ κρέως του μὴ παραχρήμα ἀποθλιβέντος; scripsimus: μὴ δὲ | .. τοῦ (./ οὐς τοῦ V^d) μὴ παρά ἀποθλιβέντος V μὴ δὲ ... τοῦ μὴ παρα... ἀποθλιβέντος U μὴ δὲ πνικτοῦ (cf. Acta Apost. XV 20 et 29) μὴ τ' ἄρα (unde μὴ τ' ἄρα Hercher) τοῦ ἀποθλιβέντος; Spanheim: « nisi sanguine extemplo expresso » || 8 [τα] Hercher || 9 διακειμένους; Spanheim: « ita V, sed ut spatium duarum litterarum ante hoc vocabulum pateat » V^d | ...εμμένους V ...κειμένους U || ἐπιλεῖσθαι; Spanheim:εῖσθαι; V « ἐπιλε clarum ex vestigiis » V^d ... λῆσθαι; U || 10 πώποτε τι Spanheim: | ...πότη τι V .. ποτέ τι U .. ωποτέ τι in V vidit Hercher ἄλλω ποτέ τι V^d || 11/12 ὄν τιμῶσι: | ... ἀλλ' ἀληθῶς V = U; μόνον latere posse arbitratur V^d; « scripserim ἐπέειπερ θεὸν τιμῶσι τὸν ὧς ἀληθῶς ὄντα δυνατώτατον » Cobet; ἀλλ' Reiske quoque delet, ut e proximis perperam iteratum; ἐπέειπερ θεὸν τιμῶσιν οὐ νεκρὸν, ἀλλ' ἀληθῶς; Hertlein || 13 ὄνπερ Spanheim: ... V ... U ὄν Hertlein

ἄλλοις θεραπεύομεν ὀνόμασιν, εἰκότα μοι δοκοῦσι ποιεῖν
 τοὺς νόμους μὴ παραβαίνοντες, ἐκεῖνο <δὲ> μόνον ἁμαρ-
 τάνειν, ὅτι μὴ καὶ τοὺς ἄλλους θεούς, ἀρέσκοντες τούτῳ
 μάλιστα τῷ θεῷ, θεραπεύουσιν, ἀλλ' ἡμῖν οἴονται τοῖς ἔθνε-
 5 σιν ἀποκεκληρωθῆναι μόνοις αὐτοῦς, ἀλαζονείᾳ βαρβαρικῇ
 πρὸς ταυτηνὴ τὴν ἀπόνοιαν ἐπαρθέντες. Οἱ δὲ ἐκ τῆς
 Γαλιλαίας δυσσεβεῖς ὥσπερ τι νόσημα τῷ βίῳ τὴν ἑαυτῶν...

89b [Fragmentum epistulae 288 A — 305 D].

Sequentia in media ad Themistium epistula inserta prae-
 10 bet cod. V; seorsum edidit Petau. Locus epistulae ad The-
 mistium, in quo totum hoc fragmentum invenimus in-
 terpolatum, sic est refingendus (p. 256 C): καὶ τοὺς ἐν
 πολιτείᾳ ζῶντας οὐκ ἔνεστιν ἄνευ ταύτης ἀναπνεῖν τὸ δὴ
 λεγόμενον· πλὴν εἴ τις τὸν βασιλέα [fragmentum epistulae]
 15 καὶ στρατηγὸν λέγοι (λέγοι in λόγοι corr. V), καθάπερ οἱ
 τὰς ιδέας εἴτε ἀληθῶς θεωροῦντες εἴτε καὶ ψευδῶς ξυντι-
 θέντες etc. Cf. Bidez, *Rev. instruction publ. Belg.*, XLIV,
 1901, p. 177 sq.

Hoc fragmentum scriptum est ineunte anno 363, cum iam
 20 reaedificari templum Hierosolymitanum Iulianus frustra
 iusserat (cf. p. 135, 20 sq.) et antequam libros contra Galilaeos
 edidit (cf. Asmus, *Zeitschr. für Kirchengesch.*, XVI, 1895,
 p. 69 sq., et 220 sq.; Iulian. infra p. 132, 14 sq. et *Contra*
Galilaeos, 115 DE sq.). Sicut praecedentia (scil. ep. 89a), haec
 25 quoque ad Theodorum scripta esse verisimillimum est, quem-
 admodum plerique coniecerunt viri docti (cf. p. 123 sq. et
 137 sq.). Ergo, nisi Iulianus his ἰδιαίτερον ἐπιστολῆς εἶδος
 (p. 123, 18 sq.) Theodoro misit, quod cum Iuliani verbis
 parum quadraret, hoc fragmentum ad unam eandemque

V [V^dU]

2 τοὺς νόμους μὴ Spanheim: τοὺς (vel σοὺς) | ... μὴ V τοὺς (vel
 σοὺς) | .μους μὴ V^d σοὺς μὴ U || ἐκεῖνο <δὲ> μόνον Reiske:
 < καὶ > ἐκεῖνο μόνον vel ἁμαρτάνοντες Cobet || 3 ἀρέσκοντες τούτῳ
 Cobet: ἀρέσκ(ου) | ... τῷ (ut videtur) V ἀρέσκοντες (ita, vel ἀρέσκον,
 vel ἀρέσκειται) αὐτῷ V^d ἀρέσκ...τῷ U || 4 post τῷ θεῷ interpungit V;
 τὸν θεόν Cobet || 5 ἀποκεκληρωθῆναι V^d Reiske et Hercher: ἀποκεκλη-
 | .. σθαι V ἀποκεκλη... U || 6 Οἱ δὲ Dübner: ...ε V ... U || 7 γαλι-
 λαίας V^d U: γαλι...ίας V || post ἑαυτῶν desinit f. 139^v, uno certe
 folio postea amisso, V; τὴν ἑαυτῶν ἀθεότητα Asmus

epistulam atque priora pertinere existimandum est, sicut Asmus, *l. l.*, luculenter demonstravit.

288 ἐπιδώσειεν ἀτακτουντάς τινας, αὐτίκα μάλα κολάζουσιν· ἐπὶ δὲ τοὺς οὐ προσιόντας τοῖς θεοῖς ἔστι τὸ τῶν πονηρῶν δαιμόνων τεταγμένον φύλον. ὑφ' ὧν οἱ πολλοὶ παροιστρούμενοι τῶν ἀθέων ἀναπείθονται θανατῶν, ὡς
 b ἀναπησόμενοι πρὸς τὸν οὐρανόν. ὅταν ἀπορρήξωσι τὴν ψυχὴν βιαίως. Εἰσὶ δὲ οἱ καὶ τὰς ἐρημίας ἀντὶ τῶν πόλεων διώκουσιν. ὄντος ἀνθρώπου φύσει πολιτικοῦ ζῴου καὶ ἡμέρου, δαίμοσιν ἐκδεδομένοι πονηροῖς, ὑφ' ὧν εἰς ταύτην ἄγονται τὴν μισανθρωπίαν. Ἦδη δὲ καὶ δεσμὰ καὶ κλοιοὺς ἐξεύρον οἱ πολλοὶ τούτων· οὕτω πανταχόθεν αὐτοὺς ὁ κακὸς συνελαύνει δαίμων, ᾧ δεδώκασιν ἐκόντες ἑαυτοὺς,
 c ἀποστάντες τῶν αἰδίων καὶ σωτήρων θεῶν· ἀλλ' ὑπὲρ μὲν τούτων ἀπόχρη τσαυτὰ εἰπεῖν· ὅθεν <δ'> ἐξέβην, εἰς τοῦτο ἐπανήξω.

Δικαιοπραγίας οὖν τῆς μὲν κατὰ τοὺς πολιτικούς νόμους εὐδηλον ὅτι μελήσει τοῖς ἐπιτρόποις τῶν πόλεων· πρέποι δ' ἂν καὶ ὑμῖν εἰς παραίνεσιν τὸ μὴ παραβαίνειν ἱεροὺς
 289 ὄντας τῶν θεῶν τοὺς νόμους. Ἐπεὶ δὲ τὸν ἱερατικὸν βίον εἶναι χρῆ τοῦ πολιτικοῦ σεμνότερον, ἀκτέον ἐπὶ τοῦτον καὶ διδακτέον· ἔφονται δέ, ὡς εἰκόσ, οἱ βελτίους· ἐγὼ μὲν γὰρ εὐχομαι καὶ πάντας, ἐλπίζω δὲ τοὺς ἐπιεικεῖς φύσει καὶ σπουδαίους· ἐπιγνώσονται γὰρ οἰκείουσ ὄντας ἑαυτοῖς τοὺς λόγους.

Ἄσκητέα τοίνυν πρὸ πάντων ἢ φιλανθρωπία· ταύτη γὰρ
 b ἔπεται πολλὰ μὲν καὶ ἄλλα τῶν ἀγαθῶν, ἐξαιρέτον δὲ δὴ

9 sq. cf. Aristot. *Polit.* 1253 a 3 sq., etc. | 19 sq. cf. p. 125, 15 sq.

V

6 θανατῶν Cobet : θάνατον cod. θάνατον <αἰρέσθαι> Reiske || 9 τῶνθρώπου Cobet || 12 ἐξεύρον Hertlein || 15 <δ'> Cobet; cf. 126 C || 18 μελήσει: Pelau : σει V

καὶ μέγιστον ἢ παρὰ τῶν θεῶν εὐμένεια. Καθάπερ γὰρ οἱ τοῖς ἑαυτῶν δεσπότηαι συνδιατιθέμενοι περὶ τε φιλίας καὶ σπουδᾶς καὶ ἔρωτας ἀγαπῶνται πλεον τῶν ἑμοδούλων, οὕτω νομιστέον φύσει φιλόανθρωπον ἕν τὸ θεῖον ἀγαπᾶν
 5 τοὺς φιλανθρώπους τῶν ἀνδρῶν. Ἡ δὲ φιλανθρωπία πολλὴ καὶ παντοία· καὶ τὸ πεφεισμένως κολάζειν τοὺς ἀνθρώπους ἐπὶ τῷ βελτίονι τῶν κολαζομένων, ὡσπερ οἱ διδάσκαλοι τὰ παιδιὰ, καὶ τὸ τὰς χρείας αὐτῶν ἐπανορθοῦν, ὡσπερ
 10 οἱ θεοὶ τὰς ἡμετέρας. Ὅρατε ὅσα ἡμῖν δεδώκασι ἐκ τῆς γῆς ἀγαθὰ, τροφὰς παντοίας, καὶ ὀπόσας οὐδὲ ὁμοῦ πᾶσι τοῖς ζῴοις. Ἐπεὶ δὲ ἐτέχθημεν γυμνοί, ταῖς τε τῶν ζῴων ἡμᾶς θριξίν ἐσκέπασαν καὶ τοῖς ἐκ τῆς γῆς φυομένοις καὶ τοῖς ἐκ δένδρων. Καὶ οὐκ ἤρκεσεν ἀπλῶς οὐδὲ αὐτο-
 15 σκεδίως, καθάπερ ὁ Μωυσῆς ἔφη, τοὺς χιτῶνας λαβεῖν d
 20 δερματίνους, ἀλλ' ὁράτε ὅσα ἐγένετο τῆς ἐργάνης Ἀθηνᾶς τὰ δῶρα. Ποῖον οἴνω χρήται ζῶον, ποῖον ἐλαίῳ, πλὴν εἴ τισιν ἡμεῖς καὶ τούτων μεταδίδομεν, οἱ τοῖς ἀνθρώποις οὐ μεταδιδόντες; Τί δὲ τῶν θαλαττίων σίτῳ, τί δὲ τῶν χερσαίων τοῖς ἐν τῇ θαλάττῃ χρήται; Χρυσὸν οὐπω λέγω
 25 καὶ χαλκὸν καὶ σίδηρον· οἷς πᾶσιν οἱ θεοὶ ζαπλοῦτους ἡμᾶς ἐποίησαν, οὐχ ἵνα ὄνειδος αὐτῶν περιορῶμεν περι- 290
 νοστούοντας τοὺς πένητας, ἄλλως τε ὅταν καὶ ἐπιεικεῖς τινες τύχωσι τὸν τρόπον, οἷς πατρῷος μὲν κλῆρος οὐ γέγονεν, ὑπὸ δὲ μεγαλοψυχίας ἤκιστα ἐπιθυμοῦντες χρημάτων
 30 πένονται.

Τούτους ὀρώντες οἱ πολλοὶ τοὺς θεοὺς ὄνειδιζουσι. Αἴτιοι δὲ θεοὶ μὲν οὐκ εἰσὶ τῆς τούτων πενίας, ἡ δὲ ἡμῶν

1 sq. cf. Dio Chrys. *Orat.* I 44 sq. p. 58 Reiske || 14 sq. *Gen.* 3, 21.

V

2 συνδιατιθέμενοι cod., corr. Cobet || 6 παντοία, < ἐν δὲ τοῖς μέγιστα > vel < ἐν δὲ τοῖς πρώτοις > Reiske < οἶνον > P. Thomas || 8 χρείας Petau: χεῖρας cod. || 26 τούτους < γὰρ > Reiske

τῶν κεκτημένων ἀπληστία καὶ τοῖς ἀνθρώποις ὑπὲρ τῶν
 θεῶν οὐκ ἀληθοῦς ὑπολήψεως αἰτία γίνεται καὶ προσέτι
 b τοῖς θεοῖς ὀνειδούς ἀδίκου. Τί γὰρ ἀπαιτοῦμεν ; ἵνα
 χρυσοῦν ὡσπερ τοῖς Ῥοδίοις ὁ θεὸς ὕσῃ τοῖς πένησιν ;
 Ἄλλὰ εἰ καὶ τοῦτο γένοιτο, ταχέως ἡμεῖς ὑποβαλόμενοι
 τοὺς οἰκέτας καὶ προθέντες πανταχοῦ τὰ ἀγγεῖα, πάντας
 ἀπελάσομεν, ἵνα μόνοι τὰ κοινὰ τῶν θεῶν ἀρπάσωμεν δῶρα.
 Θαυμάσειε δ' ἂν τις εἰκότως, εἰ τοῦτο μὲν ἀξιούμεν οὔτε
 πεφυκὸς γίνεσθαι καὶ ἀλυσιτελὲς πάντη, τὰ δυνατὰ δὲ μὴ
 c πράττομεν. Τίς γὰρ ἐκ τοῦ μεταδιδόναι τοῖς πέλας ἐγένετο 10
 πενῆς ; Ἐγὼ τοι πολλάκις τοῖς δεομένοις προέμενος, ἐκτη-
 σάμην αὐτὰ παρ' αὐτῶν πολλαπλάσια, καίπερ ὦν φαῦλος
 χρηματιστής, καὶ οὐδέποτε μοι μετεμέλησε προεμένῳ. Καὶ
 τὰ μὲν νῦν οὐκ ἂν εἴποιμι· καὶ γὰρ ἂν εἴη παντελῶς ἄλο-
 γον, εἰ τοὺς ἰδιώτας ἀξιῶσαιμι βασιλικαῖς παραβάλλεσθαι 15
 d χορηγίας· ἀλλ' ὅτε ἔτι ἐτύγχανον ἰδιώτης, σύνοιδα ἑμαυτῷ
 τοῦτο ἀποδᾶν πολλάκις. Ἀπεσώθη μοι τέλειος ὁ κληρὸς τῆς
 τήθης, ἐχόμενος ὑπ' ἄλλων βιαίως, ἐκ βραχέων ὦν εἶχον
 ἀναλίσκοντι τοῖς δεομένοις καὶ μεταδιδόντι.

Κοινωνητέον οὖν τῶν χρημάτων ἅπασιν ἀνθρώποις, ἀλλὰ 20
 τοῖς μὲν ἐπιεικέσιν ἐλευθεριώτερον, τοῖς δὲ ἀπόροις καὶ
 πένησιν ὅσον ἐπαρκέσαι τῇ χρεΐᾳ· φαίην δ' ἂν, εἰ καὶ παρά-
 δοξον εἰπεῖν, ὅτι καὶ τοῖς πολεμίοις ἐσθῆτος καὶ τρο-
 291 φῆς ὅσιον ἂν εἴη μεταδιδόναι· τῷ γὰρ ἀνθρωπίνῳ καὶ οὐ
 τῷ τρόπῳ δίδομεν. Διόπερ οἶμαι καὶ τοὺς ἐν δεσμωτηρίῳ 25
 καθειργμένους ἀξιωτέον τῆς τοιαύτης ἐπιμελείας· οὐθὲν

4 cf. Pind. *Ol.* VII 49 sq. Liban. *Epist.* 348 § 11, etc.

V

5 ὑποβαλλόμενοι cod., corr. Cobet || 6 προσθέντες cod., corr. Petau || 10 πράττωμεν cod., corr. Reiske || 11 <πολλά> πολλάκις Horkel || 12 αὐτὰ παρ' αὐτῶν cod.; an πάντατα αὐτῶν? || 15 παραβάλλεσθαι Petau || 18 τήθης Cobet: τίθης cod. || 23 πολεμίοις: πονηροῖς Hertlein; cf. p. 131, 4 sq. || 26 οὐδὲν Hertlein

γὰρ κωλύσει τὴν δίκην ἢ τοιαύτη φιλανθρωπία. Χαλεπὸν γὰρ ἂν εἶη, πολλῶν ἀποκεκλεισμένων ἐπὶ κρίσει, καὶ τῶν μὲν ὀφλησόντων, τῶν δὲ ἀθῶν ἀποφανθησομένων, μὴ διὰ τοῦς ἀναιτίους οἰκτόν τινα νέμειν καὶ τοῖς πονηροῖς, ἀλλὰ τῶν
 5 πονηρῶν ἕνεκα καὶ περὶ τοῦς οὐδὲν ἡδίκηκότας ἀνηλεῶς b
 καὶ ἀπανθρώπως διακεῖσθαι.

Ἐκεῖνο δὲ ἐννοοῦντί μοι παντάπασιν ἄδικον καταφαίνε-
 ται. Ξένιον ὀνομάζομεν Δία, καὶ γιγνόμεθα τῶν Σκυθῶν
 κακοξενώτεροι. Πῶς οὖν ὁ βουλόμενος τῷ Ξενίῳ θῦσαι Διὶ
 10 φοιτᾷ πρὸς τὸν νεῶν : μετὰ ποταποῦ συνειδότος, ἐπιλαθό-
 μενος τοῦ

πρὸς γὰρ Διὸς εἰσιν ἅπαντες
 πτωχοὶ τε ξεινοὶ τε· δόσις δ' ὀλίγη τε φίλη τε :

c

Πῶς δὲ ὁ τὸν ἐταίρειον θεραπεύων Δία, ὄρων τοῦς πέλας
 15 ἐνδεεῖς χρημάτων, εἶτα μὴδ' ὅσον δραχμῆς μεταδιδούς,
 οἶεται τὸν Δία καλῶς θεραπεύειν : Ὅταν εἰς ταῦτα ἀπίδω,
 παντελῶς ἀχανῆς γίνομαι, τὰς μὲν ἐπωνυμίας τῶν θεῶν
 [ἅμα τῷ κόσμῳ τῷ ἕξ ἀρχῆς] ὥσπερ εἰκόνας γραπτὰς ὄρων,
 ἔργῳ δὲ ὑφ' ἡμῶν οὐδὲν τοιοῦτον ἐπιτηθεύμενον. Ὅμο- d
 20 γνιοι λέγονται παρ' ἡμῖν θεοὶ καὶ Ζεὺς ὁμόγνιος, ἔχομεν δὲ
 ὥσπερ πρὸς ἄλλοτρίους τοῦς συγγενεῖς. Ἄνθρωπος γὰρ ἀν-
 θρώπων καὶ ἐκῶν καὶ ἄκων πᾶς ἐστὶ συγγενῆς, εἴτε [γάρ],
 καθάπερ λέγεται παρά τινων, ἕξ ἐνός τε καὶ μιᾶς γεγόνα-
 μεν πάντες, εἴθ' ὅπως οὖν ἄλλως, ἀθρόως ὑποστησάντων
 25 ἡμᾶς τῶν θεῶν ἅμα τῷ κόσμῳ τῷ ἕξ ἀρχῆς, οὐχ ἓνα καὶ

8 sq. cf. Dio Chrys. Orat. I 39-41 p. 56 sq. Reiske, et XII 75-78 p. 412 sq. Reiske || 12 sq. Homer. § 57 sq. et ζ 207 sq. : cf. supra p. 115, 4 sq.

V

4 καὶ: Cobet : ἐν cod. ; ἐν deleverat Petau || 11 τοῦ Petau : τὸ cod. || 13 ξεινοὶ τε πτωχοὶ τε Homer. || 14 ἐταίρειον cod., corr. Cobet || 15 δραχμῆς cod., corr. Petau || 18 ἅμα τῷ κόσμῳ τῷ ἕξ ἀρχῆς; seclusimus : cf. v. 25 || 22 [γάρ] Hertlein

292 μίαν, ἀλλὰ πολλοὺς ἅμα καὶ πολλὰς. Οἱ γὰρ ἓνα καὶ μίαν
 δυνηθέντες, οἱοί τε ἦσαν ἅμα καὶ πολλοὺς καὶ πολλὰς· καὶ
 γὰρ δυ τὸν τρόπον τόν τε ἓνα καὶ τὴν μίαν, τὸν αὐτὸν τρόπον
 τοὺς πολλοὺς τε καὶ τὰς πολλὰς *** εἷς τε τὸ διάφορον ἀπο-
 βλέψαντα τῶν ἡθῶν καὶ τῶν νόμων, οὐ μὴν ἀλλὰ καί, ἕπερ
 ἐστὶ μείζον καὶ τιμιώτερον καὶ κυριώτερον, εἷς τὴν τῶν
 θεῶν φήμην. ἢ παραδέδοται διὰ τῶν ἀρχαίων ἡμῖν θεουρ-
 γῶν, ὡς, ὅτε Ζεὺς ἐκόσμηε τὰ πάντα, σταγόνων αἵματος
 ἱεροῦ πεσοῦσῶν ἐξ οὐρανοῦ τὸ τῶν ἀνθρώπων βλαστήσειε
 γένος· καὶ οὕτως οὖν συγγενεῖς γινόμεθα πάντες, εἰ μὲν
 ἐξ ἑνὸς καὶ μιᾶς, ἐκ δυοῖν ἀνθρώπων ὄντες οἱ πολλοὶ
 καὶ πολλοί. — καθάπερ οἱ θεοὶ φασι καὶ χρῆ πιστεύειν
 ἐπιμαρτυρούντων τῶν ἔργων, ἐκ τῶν θεῶν πάντες γεγονό-
 τες. Ὅτι δὲ πολλοὺς ἅμα ἀνθρώπους γενέσθαι μαρτυρεῖ τὰ
 ἔργα. ῥηθήσεται μὲν ἀλλαχοῦ δι' ἀκριβείας· ἐνταῦθα δὲ
 ἀρκέσει τοσοῦτον εἰπεῖν, ὡς ἐξ ἑνὸς μὲν καὶ μιᾶς οὖσιν
 οὔτε τοὺς νέμους εἰκὸς ἐπὶ τοσοῦτον παραλλάξαι, οὔτε
 ἄλλως τὴν γῆν ὑφ' ἑνὸς ἐμπλησθῆναι πᾶσαν, οὐδὲ εἰ ἅμα
 πολλὰ καθάπερ αἱ σύες ἔτικτον αὐτοῖς αἱ γυναῖκες· παντα-
 χροῦ δὲ ἀθρόως νευσάντων θεῶν, ὄνπερ τρόπον ὁ εἷς, οὕτω
 δὲ καὶ οἱ πλείους προήλθον ἀνθρωποὶ, τοῖς γενεάρχαις θεοῖς
 ἀποκληρωθέντες, οἱ καὶ προήγαγον αὐτούς, ἀπὸ τοῦ
 δημιουργοῦ τὰς ψυχὰς παραλαμβάνοντες ἐξ αἰῶνος. Κα-
 κείνο δ' ἄξιον ἐννοεῖν, ὅσοι παρὰ τῶν ἐμπροσθεν ἀνάλωνται

14 sq. et 21 sq. cf. *C. Galil.* 115 D sq., etc. || 24 sq. cf. *Aristot. Ethic. Eudem.* 1242a 25

V

2 « post πολλὰς deesse videtur ποιεῖν vel ὑποστῆσαι » Reiske; an
 δυνηθέντες < ποιεῖν > ? || 3 τὸν τε Cobet: τότε cod. || 4 lacunam
 significavimus; πολλὰς < χρῆ ὑπολαβεῖν γεγονῆσθαι > Reiske || 9
 ἐξ οὐρανοῦ scripsimus: ἐξ ὧν που cod.: an ἐξ Ἰολύμπου? || 10, 11 [εἰ
 μὲν — ὄντες] Petau et Reiske || 12 lacunam significavimus; < εἰ δὲ >,
 καθάπερ Hertlein || 18 εἰ < τέκνα >? Hertlein || 19 αὐτοῖς cod.: an
 < τοῖς > ἀνθρώποις? || 20 ἀθρόως νευσάντων: cf. p. 131, 24 sq. ||
 < τῶν > θεῶν Hertlein || 24 δ' ἄξιον Tour: δεξιόν cod.

λόγοι περὶ τοῦ φύσει κοινωνικὸν εἶναι [τὸ] ζῆλον τὸν ἀνθρώπου. Ἡμεῖς οὖν, οἱ ταῦτα εἰπόντες καὶ διατάξαντες, ἀκοινωνήτως πρὸς τοὺς πλησίον ἕξομεν ;

Ἐκ δὴ τῶν τοιούτων ἡθῶν τε καὶ ἐπιτηδευμάτων ἕκαστος
 5 ἡμῶν ὀρμώμενος, εὐλαθείας τῆς εἰς τοὺς θεοὺς, χρηστότη- **293**
 τος τῆς εἰς ἀνθρώπους, ἀγνείας τῆς περὶ τὸ σῶμα, τὰ τῆς
 εὐσεβείας ἔργα πληρούτω, πειρώμενος δεῖν ἀεὶ τι περὶ τῶν
 θεῶν εὐσεβῆς διανοεῖσθαι, καὶ μετὰ τινος ἀποβλέπων εἰς
 τὰ ἱερὰ τῶν θεῶν καὶ τὰ ἀγάλματα τιμῆς καὶ ὀσιότητος,
 10 σεβόμενος ὡς περὶ ἄν εἰπαρόντας ἑώρα τοὺς θεοὺς. Ἀγάλματα
 γὰρ καὶ βωμοὺς καὶ πυρὸς ἀσβέστου φυλακὴν καὶ πάντα
 ἀπλῶς τὰ τοιαῦτα σύμβολα οἱ πατέρες ἔθεντο τῆς παρουσίας **b**
 τῶν θεῶν, οὐχ ἵνα ἐκεῖνα θεοὺς νομίσωμεν, ἀλλ' ἵνα δι'
 αὐτῶν τοὺς θεοὺς θεραπεύσωμεν. Ἐπειδὴ γὰρ ἡμῶς, ὄντας
 15 ἐν σώματι, σωματικῶς ἔδει ποιεῖσθαι τοῖς θεοῖς καὶ τὰς
 λατρείας, ἀσώματοι δὲ εἰσιν αὐτοί, πρῶτα μὲν ἔδειξαν
 ἡμῖν ἀγάλματα τὸ δεύτερον ἀπὸ τοῦ πρώτου τῶν θεῶν
 γένος περὶ πάντα τὸν οὐρανὸν κύκλῳ περιφερόμενον. **c**
 Δυναμένης δὲ οὐδὲ τούτοις ἀποδίδουσαι τῆς θεραπείας
 20 σωματικῶς (ἀπροσδεῆ γὰρ ἐστὶ φύσει), τρίτον ἐπὶ γῆς
 ἐξευρέθη γένος ἀγαλμάτων, εἰς δὲ τὰς θεραπείας ἐκτε-
 λοῦντες, ἑαυτοῖς εὐμενεῖς τοὺς θεοὺς καταστήσομεν.
 Ὡς περὶ γὰρ οἱ τῶν βασιλέων θεραπεύοντες εἰκόνας, οὐθὲν
 δεομένων, ὅμως ἐφέλκονται τὴν εὐνοίαν εἰς ἑαυτούς, οὕτως
 25 καὶ οἱ θεῶν θεραπεύοντες τὰ ἀγάλματα, δεομένων οὐθὲν **d**
 τῶν θεῶν, ὅμως πείθουσιν αὐτοὺς ἐπαμύνειν σφίσι καὶ

V [U]

1 [τὸ] Cobet : cf. Iulian. 201 C 2 ταῦτα vel forte ταῦτά
 <αὐτοί>? Reiske || 7 δε .. | V (ubi in fine versus, quot litterae
 p-rierint, incertum): δέον U δὲ οὖν Petau δὲ Spanheim τὰ Reiske;
 an δέοντως? || 11 βωμός — πυρῆς cod., corr. Spanheim ||
 15 σωματικῶς Petau 20 ἀπροσδεῆ Hertlein 21 τρίτον: imo vero
 δεύτερον, nondum enim secundum genus simulacrorum fuit nomi-
 natum, sed solummodo primum » Reiske ; ἴτερον Hertlein 21 ἐξευρέθη
 Hertlein || 23 et 25 οὐδὲν Hertlein 26 ὅμως Petau: ὅπως cod.

κήδεσθαι. Δείγμα γάρ ἐστιν <της> ὡς ἀληθῶς δσιότητος ἢ περὶ τὰ δυνατὰ προθυμία, καὶ ὁ ταύτην πληρῶν εὐδηλον ὅτι μειζόνως ἐκείνην ἀποδίδωσιν, ὁ δὲ τῶν δυνατῶν ὀλιγωρῶν, εἴτα προσποιούμενος τῶν ἀδυνάτων ὀρέγεσθαι, δηλός ἐστιν οὐκ ἐκεῖνα μεταδιδῶκων, ἀλλὰ ταῦτα παρορῶν. 5

294 Οὐδὲ γάρ, εἰ μηδενός ὁ θεὸς δεῖται, διὰ τοῦτο οὐδὲν αὐτῷ προσιστέον. Οὐδὲ γάρ τῆς διὰ λόγων εὐφημίας δεῖται. Τί οὖν; εὐλογον αὐτὸν ἀποστερησαι καὶ ταύτης; Οὐδαμῶς. Οὐκ ἄρα οὐδὲ τῆς διὰ τῶν ἔργων εἰς αὐτὸν γιγνομένης τιμῆς, ἧς ἐνομοθέτησαν οὐκ ἐνιαυτοὶ τρεῖς οὐδὲ τρισχίλιοι, 10 πᾶς δὲ ὁ προλαβὼν αἰὼν ἐν πᾶσι τοῖς τῆς γῆς ἔθνεσιν.

bc Ἐφορῶντες οὖν εἰς τὰ τῶν θεῶν ἀγάλματα, μήτοι νομίζωμεν αὐτὰ λίθους εἶναι μήτε ξύλα, μηδὲ μέντοι τοὺς θεοὺς αὐτοὺς εἶναι ταῦτα. Καὶ γὰρ οὐδὲ τὰς βασιλικὰς εἰκόνας ξύλα καὶ λίθον καὶ χαλκὸν λέγομεν, οὐ μὴν οὐδὲ 15 αὐτοὺς τοὺς βασιλέας, ἀλλὰ εἰκόνας βασιλέων. Ὅστις οὖν ἐστὶ φιλοβασιλεύς, ἠδέως ὀρθῶς τὴν τοῦ βασιλέως εἰκόνα, καὶ ὅστις ἐστὶ φιλόπαις, ἠδέως ὀρθῶς τὴν τοῦ παιδός, καὶ ὅστις φιλοπάτωρ, τὴν τοῦ πατρός· οὐκοῦν καὶ ὅστις φιλόθεος, ἠδέως εἰς τὰ τῶν θεῶν ἀγάλματα καὶ τὰς εἰκόνας ἀπο- 20 βλέπει, σεβόμενος ἅμα καὶ φρίπτων ἐξ ἀφανοῦς ὄρωντας εἰς αὐτὸν τοὺς θεοὺς. Εἴ τις οὖν οἴεται δεῖν αὐτὰ μηδὲ φθεῖρεσθαι διὰ τὸ θεῶν ἅπαξ εἰκόνας κληθῆναι, παντελῶς

V [U]

1 <της> supplevimus || 3 « fortasse ὅτι <καὶ> μειζόνως — ἀποδώσει » Reiske || 11 post ἔθνεσιν add. cod. : ἀλλ' οὐκ ἐγγρην, ὡ πᾶσαν δαιμόνων πληθὺν ἀναστηλώσας τῆ σῆ ψυχῆ, τοὺς κατὰ σὲ ἀνειδέους καὶ ἀσχηματίστους σωματοπλαστεῖσθαι· πῶς δὲ οὐ ξύλα καὶ λίθους νομίζομεν ἃ χεῖρες ἀνθρώπων ἐμόρφωσαν; ὡ καὶ τῶν λίθων αὐτῶν ἀφρονέστερα, οὕτως οἶε: πάντας ἐκ τῶν ῥινῶν ἐλκεσθαι ὡσπερ τὸ παρὰ τῶν ἀλιτηρίων δαιμόνων, ὥστε θεοὺς ἠγεῖσθαι τὰ αὐτῶν τεχνουργήματα; eas indignantis cuiusdam Christiani lectoris vituperationes esse e margine in textum translatas primus affirmavit Horkel || 13 μήτε: μηδὲ Hertlein || 15 καὶ λίθον καὶ χαλκὸν U: καὶ λί..... V || 16/17 ὅστις οὖν ἐστὶ βασιλεύς U: ?... οὖν.... | βασιλεύς V; φιλοβασιλεύς restituit Petau || 19 τὴν, a supra ἣν scripto, cod.

ἄφρων εἶναι μοι φαίνεται· χρῆν γὰρ δῆπουθεν αὐτὰ μηδὲ
 ὑπὸ ἀνθρώπων γενέσθαι. Τὸ δὲ ὑπ' ἀνδρὸς σοφοῦ καὶ ἀγα-
 θεοῦ γενόμενον ὑπὸ ἀνθρώπου πονηροῦ καὶ ἀμαθοῦς φθαρῆ- 295
 ναι δύναται· τὰ δὲ ὑπὸ τῶν θεῶν ζῶντα ἀγάλματα κατα-
 σκευασθέντα τῆς ἀφανοῦς αὐτῶν οὐσίας, οἱ περὶ τὸν
 οὐρανὸν κύκλῳ φερόμενοι θεοί, μένει τὸν αἰεὶ χρόνον αἰδία.
 Μηδεὶς οὖν ἀπιστεῖτω θεοῖς, ὄρων καὶ ἀκούων ὡς ἐνύβρισάν
 τινες εἰς τὰ ἀγάλματα καὶ τοὺς ναοὺς. Ἄρ' οὐκ ἀνθρώπους
 χρηστοὺς ἀπέκτειναν πολλοί, καθάπερ Σωκράτη καὶ Δίωνα b
 καὶ τὸν μέγαν Ἐμπεδότιμον; Ὡν εἶ οἶδ' ὅτι μᾶλλον ἐμέ-
 λησε τοῖς θεοῖς. Ἄλλ' ὄρατε ὅτι καὶ τούτων φθαρτὸν εἰδόν-
 τες τὸ σῶμα συνεχώρησαν εἶξαι τῇ φύσει καὶ ὑποχωρῆσαι,
 δίκην δὲ ἀπήτησαν ὕστερον παρὰ τῶν κτεινάντων· ὃ δὴ
 συνέβη φανερώς ἐφ' ἡμῶν ἐπὶ πάντων τῶν ἱεροσύλων.

Μηδεὶς οὖν ἀπατάτω λόγοις μηδὲ ταραττέτω περὶ τῆς
 προνοίας ἡμᾶς· οἱ γὰρ ἡμῖν ὄνειδίζοντες τὰ τοιαῦτα, τῶν c
 Ἰουδαίων οἱ προφηταί, τί περὶ τοῦ νεῶ φήσουσι τοῦ παρ'
 αὐτοῖς τρίτον ἀνατραπέντος, ἐγειρομένου δὲ οὐδὲ νῦν;
 Ἐγὼ δὲ εἶπον οὐκ ὄνειδίζων ἐκείνοις, ὅς γε τοσοῦτοις ὕστε-
 ρον χρόνοις ἀναστήσασθαι διανοήθην αὐτὸν εἰς τιμὴν τοῦ
 κληθέντος ἐπ' αὐτῷ θεοῦ· νυνὶ δὲ ἐχρησάμην αὐτῷ, δεῖξαι d
 βουλόμενος ὅτι τῶν ἀνθρωπίνων οὐδὲν ἄφθαρτον εἶναι
 δύναται, καὶ οἱ τὰ τοιαῦτα γράφοντες ἐλήρουν προφηταί,
 γραϊδίους ψυχροῖς ὀμιλοῦντες. Οὐθὲν δέ, οἶμαι, κωλύει τὸν
 μὲν θεὸν εἶναι μέγαν, οὐ μὴν σπουδαίων προφητῶν οὐδὲ
 ἐξηγητῶν τυχεῖν· αἴτιον δὲ ὅτι τὴν ἑαυτῶν ψυχὴν οὐ
 παρέσχον ἀποκαθᾶραι τοῖς ἐγκυκλίους μαθήμασιν, οὔτε
 ἀνοῖξαι μεμυκότα λίαν τὰ ὄμματα, οὐδὲ ἀνακαθᾶραι τὴν

V

10 Empedotimum cum Hermetimo confusum esse sive a scriba
 quodam sive ab ipso Iuliano putat E. Rohde *Psyche* II° 95 in adn.
 || 21 ἐπ' αὐτῷ cod. : an Ἰψίστου? cf. p. 193, 8 || 24 γραϊδίους Hertlein
 || Οὐδὲν Hertlein || 27 ἀποκαθῆραι Hertlein || οὔτε : οὐδὲ Hertlein ||
 28 ἀνακαθῆραι Hertlein

290 ἐπικριμένην αὐτοῖς ἀχλύν, ἀλλ' οἷον φῶς μέγα δι' ὀμίχλης οἱ ἄνθρωποι βλέποντες οὐ καθαρῶς οὐδὲ εἰλικρινῶς, αὐτὸ δὲ ἐκείνο νενομικότες οὐχὶ φῶς καθαρὸν, ἀλλὰ πῦρ, καὶ τῶν περὶ αὐτὸ πάντων ὄντες ἀθέατοι, βοῶσι μεγάλα· « φρίτ- 5
 τετε, φοβεῖσθε, πῦρ, φλόξ, θάνατος, μάχαιρα, βρομφαία », πολλοῖς δυνάμασι μίαν ἐξηγούμενοι τὴν βλαπτικὴν τοῦ πυ-
 ρὸς δύναμιν. Ἄλλ' ὑπὲρ μὲν τούτων ἰδίᾳ βέλτιον παρασθη-
 10
 15
 20
 25
 30
 35
 40
 45
 50
 55
 60
 65
 70
 75
 80
 85
 90
 95
 100
 105
 110
 115
 120
 125
 130
 135
 140
 145
 150
 155
 160
 165
 170
 175
 180
 185
 190
 195
 200
 205
 210
 215
 220
 225
 230
 235
 240
 245
 250
 255
 260
 265
 270
 275
 280
 285
 290
 295
 300
 305
 310
 315
 320
 325
 330
 335
 340
 345
 350
 355
 360
 365
 370
 375
 380
 385
 390
 395
 400
 405
 410
 415
 420
 425
 430
 435
 440
 445
 450
 455
 460
 465
 470
 475
 480
 485
 490
 495
 500
 505
 510
 515
 520
 525
 530
 535
 540
 545
 550
 555
 560
 565
 570
 575
 580
 585
 590
 595
 600
 605
 610
 615
 620
 625
 630
 635
 640
 645
 650
 655
 660
 665
 670
 675
 680
 685
 690
 695
 700
 705
 710
 715
 720
 725
 730
 735
 740
 745
 750
 755
 760
 765
 770
 775
 780
 785
 790
 795
 800
 805
 810
 815
 820
 825
 830
 835
 840
 845
 850
 855
 860
 865
 870
 875
 880
 885
 890
 895
 900
 905
 910
 915
 920
 925
 930
 935
 940
 945
 950
 955
 960
 965
 970
 975
 980
 985
 990
 995

Προσῆκει δὲ οὐ τὰ τῶν θεῶν μόνον ἀγάλατα προσκυ- 10
 νεῖν, ἀλλὰ καὶ τοὺς ναοὺς καὶ τὰ τεμένη καὶ τοὺς βωμούς. Εὐλογοῦν δὲ καὶ τοὺς ἱερέας τιμᾶν ὡς λειτουργοὺς θεῶν καὶ
 ὑπηρέτας καὶ διακονοῦντας ἡμῖν τὰ πρὸς τοὺς θεοὺς, 15
 συνεπισχύοντας τῇ ἐκ θεῶν εἰς ἡμᾶς τῶν ἀγαθῶν δόσει·
 c πρᾶθῦοι γὰρ πάντων καὶ ὑπερεύχονται. Δίκαιον οὖν ἀπο- 15
 διδόναι πᾶσιν αὐτοῖς οὐκ ἔλαπτον, εἰ μὴ καὶ πλέον ἢ τοῖς
 πολιτικοῖς ἄρχουσι τὰς τιμάς. Εἰ δέ τις οἴεται τοῦτο ἐπι-
 20
 25
 30
 35
 40
 45
 50
 55
 60
 65
 70
 75
 80
 85
 90
 95
 100
 105
 110
 115
 120
 125
 130
 135
 140
 145
 150
 155
 160
 165
 170
 175
 180
 185
 190
 195
 200
 205
 210
 215
 220
 225
 230
 235
 240
 245
 250
 255
 260
 265
 270
 275
 280
 285
 290
 295
 300
 305
 310
 315
 320
 325
 330
 335
 340
 345
 350
 355
 360
 365
 370
 375
 380
 385
 390
 395
 400
 405
 410
 415
 420
 425
 430
 435
 440
 445
 450
 455
 460
 465
 470
 475
 480
 485
 490
 495
 500
 505
 510
 515
 520
 525
 530
 535
 540
 545
 550
 555
 560
 565
 570
 575
 580
 585
 590
 595
 600
 605
 610
 615
 620
 625
 630
 635
 640
 645
 650
 655
 660
 665
 670
 675
 680
 685
 690
 695
 700
 705
 710
 715
 720
 725
 730
 735
 740
 745
 750
 755
 760
 765
 770
 775
 780
 785
 790
 795
 800
 805
 810
 815
 820
 825
 830
 835
 840
 845
 850
 855
 860
 865
 870
 875
 880
 885
 890
 895
 900
 905
 910
 915
 920
 925
 930
 935
 940
 945
 950
 955
 960
 965
 970
 975
 980
 985
 990
 995

Ἄλλ' ἐπεὶπερ ὁ λόγος εἰς τὴν πάλαι ποθουμένην ἀρχὴν 25
 ἐλήλυθεν, ἄξιον οἶμαί μοι διελεθεῖν ἐφεξῆς ὁποῖός τις ὦν ὁ

3 cf. C. Galil. 155 D. Deuteron. 4, 24. etc. 21 sq. cf. Homer. A 23

V

2 οἱ ἄνθρωποι: an οἱ ἀνόητοι? || 4 μέγα Cobet || 8 οὔτοι Petau: οὔτω cod. || 9 ὑπὲρ τοῦ cod.: an < τοῦ > ὑπερτάτου? || 16 εἰ μὴ καὶ Hertlein: εἰ καὶ μὴ cod. 17 18 ἐπ' ἴσιν Hertlein 26 οἶμαί μοι Petau: εἶναι μοι cod. εἶναι μοι < ὅκασι? > Cobet

ἱερεὺς αὐτός τε δικαίως τιμηθήσεται — τὸ γὰρ ἡμέτερον οὐ
 χρή σκοπεῖν οὐδὲ ἐξετάζειν. ἀλλὰ ἕως ἂν ἱερεὺς τις ὄνο- 297
 μάζηται, τιμᾶν αὐτὸν χρή καὶ θεραπεύειν, εἰ δε εἴη πονη-
 ρός, ἀφαιρεθέντα τὴν ἱερωσύνην, ὡς ἀνάξιον ἀποφανθέντα
 5 περιορᾶν· ἕως δὲ προθύει καὶ κατάρχεται καὶ παρίσταται
 τοῖς θεοῖς, ὡς τὸ τιμιώτατον τῶν θεῶν κτῆμα προσβλε-
 πτέος ἐστὶν ἡμῖν μετὰ αἰδοῦς καὶ εὐλαβείας. Ἄτοπον γὰρ
 εἰ τοὺς μὲν λίθους, ἐξ ὧν οἱ βωμοὶ πεποιήνται, διὰ τὸ
 καθιερωθῆναι τοῖς θεοῖς ἀγαπήσομεν, ὅτι μορφήν ἔχουσι
 10 καὶ σχῆμα πρέπον εἰς ἣν εἰσι κατεσκευασμένοι λειτουρ-
 γίαν, ἄνδρα δὲ καθωσιωμένον τοῖς θεοῖς οὐκ οἰησόμεθα
 χρῆναι τιμᾶν. Ἴσως ὑπολήψεται τις· ἀλλὰ ἀδικοῦντα καὶ
 ἐξαμαρτάνοντα πολλὰ τῶν πρὸς τοὺς θεοὺς ὀσίων· Ἐγὼ
 δὴ φημι χρῆναι τὸν μὲν τοιοῦτον ἐξελέγχειν, ἵνα μὴ πο-
 15 νηρὸς ὧν ἐνοχλήῃ τοὺς θεοὺς, ἕως δὲ ἐξελέγχη τις, μὴ
 ἀτιμάζειν. Οὐδὲ γὰρ εὐλογον, ἐπιλαβομένους ταύτης τῆς
 ἀφορμῆς, οὐ τούτων μόνον, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐπιτηδεῶν τιμᾶ-
 20 σθαι [καὶ] τὴν τιμὴν προσαφαιρῆσθαι. Ἔστω τοίνυν, ὡσπερ
 ἄρχων, οὕτω δὲ καὶ ἱερεὺς πᾶς αἰδέσιμος, ἐπειδὴ καὶ ἀπό-
 φασίς ἐστὶ θεοῦ τοῦ Διδυμαίου τοιαύτη·

Ὅσοι ἐς ἀρητῆρας ἀτασθαλίῃσι νόοιο
 ἀθανάτων βέζουσ' ἀποφώλια, καὶ γεράεσσιν

2 sq. cf. p. 121, 12 sq. || 21 — p. 138, 4 cf. p. 122, 7-12.

V

1 « aut te delendum est, aut deest aliquid, e. g. ἱερεὺς τοὺς τε θεοὺς
 ὀσίως τιμᾶσθαι, αὐτός τε δικαίως ὑπ' ἀνθρώπων τιμηθήσεται » Reiske ;
 (post αὐτός τε δικαίως τιμηθήσεται) « desiderantur complura ... nam
 αὐτός τε arguit alteram sententiae partem a Iuliano fuisse additam ;
 nisi forte liberiore orationis compositione Iulianus usus est » Cobet ;
 « haec fere videntur excidisse : καὶ τοὺς θεοὺς τιμᾶσθαι ποιήσει » Hert-
 lein, qui lacunam significavit — 4 ἀποφανέντα Petau — 9 ἀγαπῶμεν
 Cobet || 11 καθωσιωμένον Cobet : καθωσιούμενον cod. || 15 δ' < ἂν >
 Hertlein || « immo ἐξελέγχεῖ » Hertlein — 18 [καὶ] Cobet — προσαφαιρῆ-
 σθαι : « in illo πρὸς est notio una, una cum indignis etiam dignos
 fraudare suis honoribus » Reiske

ἀντία βουλεύουσιν ἀδεισιθέοισι λογισμοῖς,
οὐκέθ' ὄλην βιότοιον διεκπερώουσιν ἀταρπόν,
ὅσοι περ μακάρεσσιν ἐλωθήσαντο θεοῖσιν,
ὦν κείνοι θεόσεπτον ἔλον θεραπεΐδα τιμήν,

298 Καὶ πάλιν ἐν ἄλλοις ὁ θεὸς φησὶ·

Πάντη μὲν θεράποντας ἐμοὺς ὄλοης κακότητος,
καὶ φησιν ὑπὲρ τούτων δίκην ἐπιθήσειν αὐτοῖς. Πολλῶν δὲ
εἰρημένων τοιούτων παρὰ τοῦ θεοῦ, δι' ὧν ἔνεστι μαθόντας
ὅπως χρή τιμᾶν καὶ θεραπεύειν τοὺς ἱερέας, εἰρήσεται
μοι διὰ πλειόνων ἐν ἄλλοις· ἀπόχρη δὲ νῦν ὅτι μὴ σχε-
διάζω μηδὲν ἐπιδείξαι, τήν τε ἐκ τοῦ θεοῦ πρόρρησιν καὶ
b τὸ ἐπίταγμα τῶν αὐτοῦ λόγων ἱκανὸν ἠγούμενος. Εἴ τις
οἷν <οὐκ> ἀξιόπιστον ὑπέιληφεν ἐμὲ διδάσκαλον τῶν
τοιούτων, αἰδεσθεῖς τὸν θεόν, ἐκεῖνα πειθέσθω, καὶ τοὺς
ἱερέας τῶν θεῶν τιμάτω διαφερόντως.

Ὅποῖον δὲ αὐτὸν εἶναι χρή, πειράσομαι νῦν εἰπεῖν, οὐχ
ἔνεκα σοῦ (τοῦτο μὲν γὰρ εἰ μὴ τὸ νῦν ἠπιστάμην, ἅμα μὲν
τοῦ καθηγεμόνος, ἅμα δὲ τῶν μεγίστων θεῶν μαρτυροῦν-
c των, ὅτι τήν λειτουργίαν ταύτην διαθήσῃ καλῶς, ὅσα γε
εἰς προαίρεσιν ἠκει τήν σήν, οὐδ' ἂν ἐτόλμησά σοι μετα-
δοῦναι τοσοῦτου πράγματος), ἀλλ' ὅπως ἔχῃς ἐντεῦθεν διδά-
σκεῖν τοὺς ἄλλους, οὐκ ἐν ταῖς πόλεσι μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς
ἀγροῖς, εὐλογώτερον καὶ ἐπ' ἐξουσίας, ὡς οὐκ οἴκοθεν αὐτὰ
νοεῖς καὶ πράττεις μόνος, ἔχεις δὲ καὶ ἐμὲ σύμψηφον
d σεαυτῷ, δοκοῦντά γε εἶναι διὰ τοὺς θεοὺς ἀρχιερέα μέγι-
στον, ἄξιον μὲν οὐδαμῶς πράγματος τοσοῦτου, βουλόμενον

9 sq. cf. *Asmus Zeitschr. für Kirchengesch.* XVI 1895 p. 221.

V

3 sq. cf. supra adn. ad p. 122, 11 sq. || 6 πάντη cod.: mendosus
textus esse videtur: an <ῥύσα> πάντη? || 8 an μαθεῖν? || 13 <οὐκ>
supplevimus || 21 ἐντεῦθεν Hertlein: ἐγγύθεν cod. ἔνθεν Horkel || 24
ἔχεις Reiske: ἔχων cod. || 26 « post οὐδαμῶς videtur ὄντα deesse, ob
insequens βουλόμενον δ' εἶναι; nam alias non desiderem » Reiske ||
πράγματος: an τάγματος?

δὲ εἶναι καὶ προσευχόμενον ἀεὶ τοῖς θεοῖς. Εὖ γὰρ Ἰσθι.
 μεγάλας ἡμῖν οἱ θεοὶ μετὰ τὴν τελευτὴν ἐλπίδας ἐπαγγελ-
 λονται. Πειστέον δὲ αὐτοῖς πάντως· ἀψευδεῖν γὰρ εἰώθασιν
 οὐχ ὑπὲρ ἐκείνων μόνον, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐν τῷ βίῳ τῷδε. Οἱ
 δὲ διὰ περιουσίαν δυνάμεως οἰοῖ τε ὄντες καὶ τῆς ἐν τῷ
 βίῳ τούτῳ περιγενέσθαι ταραχῆς καὶ τὸ ἄτακτον αὐτοῦ 299
 καὶ τὸ ἀλλόκοτον ἐπανορθοῦν ἄρ' οὐκ ἐν ἐκείνῳ μᾶλλον,
 ὅπου διήρηται τὰ μαχόμενα, χωρισθείσης μὲν τῆς ἀθανά-
 του ψυχῆς, γῆς δὲ γενομένου τοῦ νεκροῦ σώματος, ἱκανοὶ
 παρασχεῖν ἔσονται ταῦθ' ὅσαπερ ἐπηγγείλαντο τοῖς ἀνθρώ-
 ποις; Εἰδότες οὖν ὅτι μεγάλας ἔχειν ἔδοσαν οἱ θεοὶ τοῖς
 ἱερεῦσι τὰς ἀμοιβάς, ἐγγύους αὐτοῦς ἐν πάσι τῆς ἀξίας ἢ
 τῶν θεῶν κατασκευάσωμεν, ὧν πρὸς τὰ πλήθη χρῆ λέγειν
 δεῖγμα τὸν ἑαυτῶν ἐκφέροντας βίον.

Ἄρκτέον δὲ ἡμῖν τῆς πρὸς τοὺς θεοὺς εὐσεβείας. Οὕτω
 γὰρ ἡμᾶς πρέπει τοῖς θεοῖς λειτουργεῖν, ὡς παρεστηκόσιν
 αὐτοῖς καὶ ὀρώσι μὲν ἡμᾶς, οὐχ ὀρωμένοις δὲ ὑφ' ἡμῶν,
 καὶ τὸ πάσης αὐγῆς ὄμμα κρεῖττον ἄχρι τῶν ἀποκρυπτο- 0
 μένων ἡμῖν λογισμῶν διατετακόσιν. Ὅτι δὲ οὐκ ἔμὸς ὁ λόγος
 οὗτός ἐστιν, ἀλλὰ τοῦ θεοῦ, διὰ πολλῶν μὲν εἰρημένος
 λόγων, ἔμοι δὲ δητὰ ἀπόχρη καὶ ἓνα παραθεμένῳ δύο δι'
 ἑνὸς παραστήσαι, πῶς μὲν ὀρώσιν οἱ θεοὶ πάντα, πῶς δὲ
 ἐπὶ τοῖς εὐσεβέσιν εὐφραίνονται.

Πάντη Φοιβεῖη τέταται τανυσισκόπος ἀκτίς·
 καὶ τε διὰ στερεῶν χωρεῖ θοδὸν ὄμμα πετράων, d
 καὶ διὰ κυανέης ἀλὸς ἔρχεται, οὐδέ ἔ λήθει
 πληθὺς ἀστερόεσσα παλινδίνητος ἰοῦσα

2 sq. cf. p. 124, 13 sq. || 19 sq. cf. Buresch *Klaros* p. 108 et 113, etc.

V [U]

5 καὶ τῆς ἐν U : V || 6 περιγενέσθαι: Cobet : γενέσθαι: cod. ;
 ἐξελέσθαι: « *eripere* » proponit Reiske || 7 ἐπανορθοῦν U : ...ορθοῦν
 V || 9 γῆς δὲ Reiske : τῆςδε cod. || 20 εἰρημένος: « εἰρηται aut
 εὐμαρὲς ἐπιδείξα: » Reiske || 27 πληθὺς ἀστερόεσσα Petau: πλήθουσα
 στερόεσσα cod. || ἰοῦσα Petau: ἰοῦσα cod.

οὐρανὸν εἰς ἀκάμαντα σοφῆς κατὰ θεσμὸν ἀνάγκης,
 οὐδ' ὅσα νερτερίων ὑπεδέξατο φύλα καμόντων
 300 Τάρταρος ἀχλούεσσαν ὑπὸ Ζόφον Ἄϊδος εἴσω·
 εὐσεβέσιν δὲ βροτοῖς γάνυμαι τόσον, ὅσον Ὀλύμπῳ.
 Ὅσφ δὲ λίθου καὶ πέτρας ἅπασα μὲν ψυχὴ, πολὺ δὲ πλεόν
 ἢ τῶν ἀνθρώπων οἰκειότερον ἔχει καὶ συγγενέστερον πρὸς
 τοὺς θεοὺς, τοσοῦτ' ἄλλοι εἰκός ἐστι ῥῆθον καὶ ἐνεργέ-
 στερον δι' αὐτῆς χωρεῖν τῶν θεῶν τὸ ὄμμα. Θεὰ δὲ τὴν
 b φιλανθρωπίαν τοῦ θεοῦ γάνυσθαι φάσκοντος τῆ τῶν εὐσε-
 βῶν ἀνδρῶν διανοίᾳ, ὅσον Ὀλύμπῳ τῷ καθαρωτάτῳ. Πάντως
 ἡμῖν οὗτος οὐχὶ καὶ ἀνάξει τὰς ψυχὰς ἡμῶν ἀπὸ τοῦ Ζόφου
 καὶ τοῦ Ταρτάρου μετ' εὐσεβείας αὐτῷ προσιόντων ; Οἶδε
 μὲν γὰρ καὶ τοὺς ἐν τῷ Ταρτάρῳ κατακεκλεισμένους (οὐδὲ γὰρ
 ἐκεῖνα τῆς τῶν θεῶν ἐκτὸς πίπτει δυνάμει), ἐπαγγέλλεται
 c δὲ τοῖς εὐσεβέσι τὸν Ὀλυμπον ἀντὶ τοῦ Ταρτάρου. Διόπερ
 χρῆ μάλιστα τῶν τῆς εὐσεβείας ἔργων ἀντέχεσθαι, προσ-
 ιόντας μὲν τοῖς θεοῖς μετ' εὐλαβείας, αἰσχροὺς δὲ μῆτε
 λέγοντας μῆτε ἀκούοντας.

Ἄγνεύειν δὲ χρῆ τοὺς ἱερέας οὐκ ἔργων μόνον ἀκαθάρ-
 των οὐδὲ ἀσελγῶν πράξεων, ἀλλὰ καὶ ῥημάτων καὶ ἀκροα-
 μάτων τοιούτων. Ἐξελατέα τοίνυν ἐστὶν ἡμῖν πάντα τὰ
 ἐπαχθῆ σκόμματα, πᾶσα δὲ ἀσελγῆς ὁμιλία. Καὶ ὅπως εἰδέ-
 ναι ἔχῃς ὃ βούλομαι φράζειν, ἱερωμένος τις μῆτε Ἀρχίλο-
 d χον ἀναγινωσκέτω μῆτε Ἴππώνακτα μῆτε ἄλλον τινὰ τῶν
 τὰ τοιαῦτα γραφόντων. Ἀποκλινέτω καὶ τῆς παλαιᾶς κω-
 μωδίας ὅσα τῆς τοιαύτης ιδέας ἄμεινον μὲν γὰρ καὶ πάντα.

V [U]

3 ἀχλούεστος? Hertlein; cf. v. 11 || 4 εὐσεβέσι: cod. || γάνυμαι τόσον
 cod., corr. Petau; cf. Hierocl. *In our. carmen* p. 421^a 10 Mullach ||
 8 θεῶ Reiske || 9 γάνυσθαι: cod., corr. Petau || 10/11 Πάντως - οὐχί:
 « aut πῶς scribendum videtur aut οὐχί tollendum » Hertlein || 11 ἡμῖν:
 an ἡμῖνος? P. Thomas || οὗτος Reiske: οὕτως cod. || 17 δι: μηδὲν Reiske ||
 21 πάντα τὰ U: πάν... V || 23 ἔχῃς ὃ βούλομαι U: ἐ... β... V ||
 24 μῆτε¹: μῆ δε: cod., corr. Hertlein || 26 μὲν γὰρ: an μὲντος? || 26 sq.
 πάντως πρόπο: ὃ ἔν Petau; sicut cod. interpungimus

Πρέποι δ' ἂν ἡμῖν ἢ φιλοσοφία μόνη **1** καὶ τούτων οἱ θεοὺς
 ἡγεμόνας προστησάμενοι τῆς ἑαυτῶν παιδείας, ὡσπερ Πυθα-
 γόρας καὶ Πλάτων καὶ Ἀριστοτέλης οἳ τε ἀμφὶ Χρῦσιππον
 καὶ Ζήνωνα. Προσεκτέον μὲν γὰρ οὔτε πᾶσιν οὔτε τοῖς **301**
 πάντων δόγμασιν, ἀλλὰ ἐκείνοις μόνον, καὶ ἐκείνων ὅσα
 εὐσεβείας ἔστι ποιητικά, καὶ διδάσκει περὶ θεῶν πρῶτον μὲν
 ὡς εἰσίν, εἶτα ὡς προνοοῦσι τῶν τῆδε, καὶ ὡς ἐργάζονται
 μὲν οὐδὲ ἐν κακὸν οὔτε ἀνθρώπους οὔτε ἀλλήλους, φθο-
 νοῦντες καὶ βασκαίνοντες καὶ πολεμοῦντες, ὅποια γράφον-
 τες μὲν οἳ παρ' ἡμῖν ποιηταὶ κατεφρονήθησαν, οἳ δὲ τῶν
 Ἰουδαίων προφήται διατεταμένως συγκατασκευάζοντες ὑπὸ
 τῶν ἀθλίων τούτων τῶν προσνειμάντων ἑαυτοὺς τοῖς Γαλι- **b**
 λαίοις θαυμάζονται.

Πρέποι δ' ἂν ἡμῖν ἱστορίας ἐντυγχάνειν, ὅπόσαι συν-
 εγράφησαν ἐπὶ πεποιημένοις τοῖς ἔργοις· ὅσα δὲ ἔστιν ἐν
 ἱστορίας εἶδει παρὰ τοῖς ἔμπροσθεν ἀπηγγελμένα πλάσματα
 παραιτητέον, ἐρωτικὰς ὑποθέσεις καὶ πάντα ἀπλῶς τὰ
 τοιαῦτα. Καθάπερ γὰρ οὐδὲ ὁδὸς πᾶσα τοῖς ἱερωμένοις
 ἀρμόττει, τετάχθαι δὲ χρὴ καὶ ταύτας, οὕτως οὐδὲ ἀνά- **c**
 γνωσμα πᾶν ἱερωμένῳ πρέπει· ἐγγίνεται γὰρ τις τῇ ψυχῇ
 διάθεσις ὑπὸ τῶν λόγων, καὶ κατ' ὀλίγον ἐγείρει τὰς ἐπιθυ-
 μίας, εἶτα ἐξαίφνης ἀνάπτει δεινὴν φλόγα, πρὸς ἣν, οἶμαι,
 χρὴ πόρρωθεν παρατετάχθαι. Μῆτε Ἐπικούρειος εἰσέτω
 λόγος μῆτε Πυρρώνειος· ἥδη μὲν γὰρ καλῶς ποιοῦντες οἱ
 θεοὶ καὶ ἀνηρήκασιν, ὥστε ἐπιλείπειν καὶ τὰ πλεῖστα τῶν
 βιβλίων· ὅμως οὐθὲν κωλύει τύπου χάριν ἐπιμνησθῆναι μὲν **d**

1 sq. cf. p. 72, 7.

V [U]

1/2 οἳ — προστησάμενοι Horkel : ἢ — προστησαμένη cod. ; lacunam
 significavimus **2** ὡσπερ Hertlein : ὅπερ cod. **8** οὔτε — οὔτε
 Cobet : οὐδέ — οὐδέ cod. || ἀλλήλους Cobet : ἄλλους cod. **11** διατε-
 ταμένως cod., corr. Reiske **16** ἱστορίας ἡδὲ cod., corr. Petau **23**
 εἰσέτω cod., corr. Cobet **25** καὶ — αὐτοὺς — ἀνηρήκασιν Reiske **26**
 οὐδὲν Hertlein

καὶ τούτων, ὁποίων χρὴ μάλιστα τοὺς ἱερέας ἀπέχεσθαι λόγων, εἰ δὲ λόγων, πολὺ πρότερον ἐννοοῖν· οὐδὲ γάρ, οἶμαι, ταυτόν ἐστιν ἀμάρτημα γλώττης καὶ διανοίας, ἀλλ' ἐκείνην χρὴ μάλιστα θεραπεύειν, ὡς καὶ τῆς γλώττης ἐκείνη συνεξαμαρτανούσης.

Ἐκμανθάνειν χρὴ τοὺς ὕμνους τῶν θεῶν· εἰσι δὲ οὗτοι πολλοὶ μὲν καὶ καλοὶ πεπονημένοι παλαιοῖς καὶ νέοις· οὐ μὴν ἀλλ' ἐκείνους πειρατέον ἐπίστασθαι τοὺς ἐν τοῖς ἱεροῖς ἀδομένους· οἱ πλεῖστοι γάρ ὑπ' αὐτῶν τῶν θεῶν ἱκετευθέντων ἐδόθησαν, ὀλίγοι δὲ τινες ἐποιήθησαν καὶ παρὰ ἀνθρώπων, ὑπὸ πνεύματος ἐνθέου καὶ ψυχῆς ἀδάτου τοῖς κακοῖς ἐπὶ τῇ τῶν θεῶν τιμῇ συγκείμενοι.

Ταῦτά γε ἄξιον ἐπιτηδεύειν, καὶ εὔχεσθαι πολλάκις τοῖς θεοῖς ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ, μάλιστα μὲν τρίς τῆς ἡμέρας, εἰ δὲ μὴ, πάντως ὄρθρου τε καὶ δείλης· οὐδὲ γάρ εὐλογον ἄβητον ἄγειν ἡμέραν ἢ νύκτα τὸν ἱερωμένον· ἀρχὴ δὲ ὄρθρος μὲν ἡμέρας, ὄψια δὲ νυκτός. Εὐλογον δὲ ἀμφοτέρων τοῖς θεοῖς ἀπάρχεσθαι τῶν διαστημάτων, ὅταν ἔξωθεν τῆς ἱερατικῆς ὄντες τυγχάνωμεν λειτουργίας· ὡς τὰ γε ἐν τοῖς ἱεροῖς, ὅσα πάτριος διαγορεύει νόμος φυλάττειν πρέπει, καὶ οὔτε πλέον οὔτε ἔλαττόν τι ποιητέον αὐτῶν. Ἄϊδια γάρ ἐστι τὰ τῶν θεῶν· ὥστε καὶ ἡμᾶς χρὴ μιμῆσθαι τὴν οὐσίαν αὐτῶν, ἵν' αὐτοὺς ἱλασκόμεθα διὰ τοῦτο πλέον.

Εἰ μὲν οὖν ἦμεν αὐτοψυχαὶ μόναι, τὸ σῶμα δὲ πρὸς μηδὲν ἡμῶν διώχλει, καλῶς εἶχεν ἕνα τινὰ τοῖς ἱερεῦσιν ἀφορίζειν βίον· ἐπεὶ δὲ οὐχ ἱερεῦσιν ἀπλῶς, ἀλλὰ καὶ ὡς ἱερεὶ προσήκει μόνον ὃ δὴ κατὰ τὸν καιρὸν τῆς λειτουργίας ἐπιτηδευτέον, τί δὲ ὡς ἱερατεύειν ἀνθρώπῳ λαχόντι συγχωρητέον, ὅταν ἐκτὸς ἢ τῆς ἐν τοῖς ἱεροῖς λειτουργίας.

V

1 τούτων <δεικνύοντα> vel <διδάσκοντα> Reiske || 9 ὑπ' αὐτῶν cod., corr. Reiske || 15 τὰ: γὰρ? Hertlein || 21 αὐτῶν Reiske: αὐτῶν cod. || 22 τὰ Cobet: ταῦτα cod. || 25 καλῶς; <ἀν> Hertlein || 26 lacunam significavimus; καὶ <ἀνθρώποις>, ὡς? P. Thomas

Οἶμαι δὲ χρῆναι τὸν ἱερέα πάντων ἀγνεύσαντα νύκτωρ ā
καὶ ἡμέραν, εἴτα ἄλλην ἐπ' αὐτῇ νύκτα καθηράμενον οἷς
διαγορεύουσιν οἱ θεσμοὶ καθαρμοῖς, οὕτως εἴσω φοιτῶντα
τοῦ ἱεροῦ μένειν ὅσας ἂν ἡμέρας ὁ νόμος κελεύῃ· τριάκοντα
μὲν γὰρ ὡς παρ' ἡμῖν εἰσιν ἐν Ῥώμῃ, παρ' ἄλλοις δὲ ἄλλως.
Εὐλογον οὖν οἶμαι μένειν ἀπάσας ταύτας τὰς ἡμέρας ἐν
τοῖς ἱεροῖς φιλοσοφούντα, καὶ μήτε εἰς οἰκίαν βαδίζειν 303
μήτε εἰς ἀγοράν, ἀλλὰ μηδὲ ἄρχοντα πλὴν ἐν τοῖς ἱεροῖς
δρᾶν, ἐπιμελεῖσθαι δὲ τῆς περὶ τὸ θεῖον θεραπείας αὐτὸν
ἐφορῶντα πάντα καὶ διατάττοντα, πληρώσαντα δὲ τὰς
ἡμέρας, εἴτα ἑτέρῳ παραχωρεῖν τῆς λειτουργίας. Ἐπὶ δὲ τὸν
ἀνθρώπινον τρεπομένῳ βίον ἐξέστω καὶ βαδίζειν εἰς οἰκίαν
φίλου καὶ εἰς ἐστίασιν ἀπαντᾶν παρακληθέντα, μὴ πάντων,
ἀλλὰ τῶν βελτίστων· ἐν τούτῳ δὲ καὶ εἰς ἀγοράν παρελθεῖν
οὐκ ἄτοπον ὀλιγάκις, ἡγεμόνα τε προσεῖπειν καὶ ἔθνους b
ἄρχοντα, καὶ τοῖς εὐλόγως δεομένοις ὅσα ἐνδέχεται βοη-
θῆσαι.

Πρέπει δέ, οἶμαι, τοῖς ἱερεῦσιν ἕνδον μέν, ὅτε λειτουρ-
γοῦσιν, ἐσθῆτι χρῆσθαι μεγαλοπρεπεστάτῃ, τῶν ἱερῶν δὲ
ἕξω τῇ συνήθει δίχῃ πολυτελείας· οὐδὲ γὰρ εὐλογον τοῖς
δεδομένοις ἡμῖν ἐπὶ τιμῇ θεῶν εἰς κενοδοξίαν καταχρησθαι
καὶ τύφον μάταιον. Ὅθεν ἀφεκτέον ἡμῖν ἐσθῆτος πολυτε-
λεστέρας ἐν ἀγορᾷ καὶ κόμπου ἢ καὶ πάσης ἀπλῶς ἀλαζο- c
νείας. Οἱ γοῦν θεοὶ τὴν τοσαύτην ἀγασθέντες Ἀμφιαράου
σωφροσύνην, ἐπειδὴ τοῦ στρατεύματος ἐκείνου κατεδίκασαν
φθοράν, εἰδῶς τε αὐτὸς συνεστρατεύετο καὶ ἦν ἀφευκτον
αὐτῷ διὰ τοῦτο τὸ πεπρωμένον, ἀπέφηναν αὐτὸν ἄλλον ἐξ

8 sq. et 15 sq. cf. p. 115, 10 sq.

V [U]

1 νύκτα Hertlein | 5 ὡς scripsimus : ἢ sic, ut vid., cod. α' Hertlein, qui ā in cod. vidit || 9 δρᾶν Hertlein : ἐφορᾶν cod.; cf. p. 115, 10 || 11 παραχωροῦντα cod., corr. Hertlein | 18 πρέπω: cod., corr. Cobet || οἶμαι U : οἶ... V || 23 [γ] Cobet

ἄλλου καὶ μετέστησαν εἰς λήξιν θείων. Πάντων γοῦν τῶν ἐπιστρατευσάντων τὰς Θήβαις ἐπὶ τῶν ἄσπίδων πρὶν καταεργάσασθαι σημάτα γραφόντων καὶ ἐγειρόντων τὰ τρόπαια [καὶ] τῆς συμφορᾶς τῶν Καδμείων. ὁ τῶν θεῶν ὀμιλητῆς ἄσημα μὲν ἐπεστράτευεν ἔχων ὄπλα, πραότητα δὲ καὶ σωφροσύνην ὑπὸ τῶν πολεμίων ἐμαρτυρεῖτο. Διόπερ, οἶμαι, χρῆ καὶ τοὺς ἱερέας — ἵνα τυγχάνωμεν εὐμενῶν τῶν θεῶν· ὡς οὐ μικρὰ γὰρ εἰς αὐτοὺς ἐξαμαρτάνομεν δημούμενοι τὰς ἱεράς ἐσθῆτας καὶ δημοσιεύοντες καὶ παρέχοντες ἀπλῶς περιβλέπειν τοῖς ἀνθρώποις ὡς περ τι θαυμαστόν, εἴπερ, <ὡς> ἐκ τούτου συμβαίνει, πολλοὶ πελάζουσιν ἡμῖν οὐ καθαροί, καὶ διὰ τοῦτο χραίνεται τὰ τῶν θεῶν σύμβολα. Τὸ δὲ καὶ ἡμᾶς αὐτοὺς οὐχ ἱερατικῶς ζῶντας ἱερέων ἐσθῆτα περικεῖσθαι πόσης ἐστὶ παρανομίας καὶ καταφρονήσεως εἰς τοὺς θεοὺς: Εἰρήσεται μὲν οὖν ἡμῖν καὶ περὶ τούτων δι' ἀκριθείας· νυνὶ δὲ ὡς τύπῳ πρὸς σε γράφω περὶ αὐτῶν.

Τοῖς ἀσελγέσι τούτοις θεάτροις τῶν ἱερέων μηδεὶς μηδεμοῦ παραβαλλέτω — μηδὲ εἰς τὴν οἰκίαν εἰσαγετω τὴν εαυτοῦ· πρεπεὶ γὰρ οὐδαμῶς. Καὶ εἰ μὲν οἶόν τε ἦν ἐξελάσαι παντάπασιν αὐτὰ τῶν θεάτρων, ὥστε αὐτὰ πάλιν ἀποδοῦναι τῷ Διονύσῳ καθαρὰ γενόμενα, πάντως ἂν ἐπειράβην αὐτὸ προθύμως κατασκευάσαι· νυνὶ δὲ οἰόμενος τοῦτο οὔτε

4 sq. cf. Aeschyl. *Sept.* 382 sq. 5 cf. Euripid. *Phoeniss.* 1111 sq.

*16 ὡς — γραφῶ Suidas s. v. Νῶν. 22 οἰόμενος — p. 145, 2 γενέσθαι: *ibid.* s. v. Ἄλλως.

V

3 σημάτα Cobet: σύμπαντα cod. σύμβολα vel σημεῖα Wyttenbach || 4 [καὶ] τῆς συμφορᾶς scripsimus: καὶ τὰς συμφορὰς cod. κατὰ τῆς συμφορᾶς Hertlein || 7 lacunam significavit Hertlein: χρῆ καὶ τοὺς ἱερέας < ἡμᾶς τὰ περὶ τὰς ἐσθῆτας σωφρονεῖν > Cobet || 8 « f. δηλούμενοι a δηλείσθαι » Reiske || 11 < ὡς > supplevimus; < ὡς τίκός > ἐκ — συμβαίνειν? P. Thomas || 14 πόσης Cobet: πάσης cod.; cf. adn. 213 D || 15 16 < ἐν ἄλλοις > δι' ἀκριθείας Reiske || 17 Τῶς < δ' > ἀσελγέσι: Cobet || 18 lacunam significavimus || μηδὲ Hertlein: μήτε cod. || 20 an ὥστε ταῦτα? || 22 αὐτὸ Hertlein: αὐτῷ cod. || οὔτε: οὐ Suidas

δυνατὸν οὔτε ἄλλως, εἰ καὶ δυνατὸν φανείη, συμφέρον ἂν c
γενέσθαι. ταύτης μὲν ἀπεσχόμεν παντάπασι τῆς φιλοτι-
μίας· ἀξιώ δὲ τοὺς ἱερέας ὑποχωρῆσαι καὶ ἀποστῆναι τῷ
δήμῳ τῆς ἐν τοῖς θεάτροις ἀσελγείας. Μηδεὶς οὖν ἱερεὺς
5 εἰς θέατρον ἐξίτω, μηδὲ ποιείσθω φίλον θυμελικὸν μηδὲ
ἄρματηλάτην, μηδὲ ὄρχηστῆς μηδὲ μῖμος αὐτοῦ τῇ θύρᾳ
προσίτω. Τοῖς ἱεροῖς ἀγῶσιν ἐπιτρέπω μόνον τῷ βουλομένῳ
παραβάλλειν, ὧν ἀπηγόρευται μετέχειν οὐκ ἀγωνίας μόνον. d
ἀλλὰ καὶ θέας ταῖς γυναίξιν. Ὑπὲρ δὲ τῶν κυνηγεσίων τί
0 δεῖ καὶ λέγειν, ὅσα ταῖς πόλεσιν εἶσω τῶν θεάτρων συντε-
λεῖται, ὡς ἀφεκτέον τούτων ἐστὶν οὐχ ἱερεῦσι μόνον, ἀλλὰ
καὶ παισὶν ἱερέων;

* Ἦν μὲν οὖν ἴσως πρὸ τούτων εἰρησθαι καλὸν ὅθεν καὶ
ὅπως χρῆ τοὺς ἱερέας ἀποδεικνύειν· οὐδὲν δὲ ἄτοπον εἰς
5 τοῦτό μοι τοὺς λόγους λήξαι. Ἐγὼ φημι τοὺς ἐν ταῖς πό-
λεσι βελτίστους καὶ μάλιστα μὲν φιλοθεωτάτους, ἔπειτα 305
φιλανθρωποτάτους, ἔάν τε πένητες ᾧσιν, ἔάν τε πλοῦσιοι·
διάκρισις ἔστω πρὸς τοῦτο μηδ' ἠτισοῦν ἀφανοὺς καὶ ἐπι-
φανοὺς· ὁ γὰρ διὰ πραότητα λεληθῶς οὐ διὰ τὴν τοῦ ἀξιώ-
ματος ἀφάνειαν δίκαιός ἐστι κωλύεσθαι. Κἂν πένης οὖν ἦ
0 τις, κἂν δημότης, ἔχων ἐν ἑαυτῷ δύο ταῦτα, τό τε φιλό-
θεον καὶ τὸ φιλάνθρωπον, ἱερεὺς ἀποδεικνύσθω. Δεῖγμα δὲ
τοῦ φιλοθέου μὲν, εἰ τοὺς οἰκείους ἀπαντας εἰς τὴν περὶ b
τοὺς θεοὺς εὐσέβειαν εἰσαγάγοι, τοῦ φιλάνθρωπου δέ, εἰ
καὶ ἐξ ὀλίγων εὐκόλως κοινωνεῖ τοῖς δεομένοις καὶ μετα-

19 sq. cf. Thucyd. II 37, 1.

V [U]

1 οὔτε Petau : εἴτε cod. et Suidas || εἰ : εἴτε Suidas || ἂν scripsimus : αὐτό cod. αὐτῷ Suidas < ἂν > αὐτό Hertlein || 5 ἐξίτω Petau : ἐξείτω U ...ίτω V εἰσίτω Cobet || ποιείσθω Reiske : VU || 6 ὄρχηστῆς U : ὄρχη... V || μῖμος αὐτοῦ Cobet : μῖμος αὐτῶν Spanheim VU || 10 an [καί] ? || 18 μηδέ τις οὖν cod., corr. Cobet

δίδωσι προθύμως, εὖ ποιεῖν ἐπιχειρῶν ὅσους ἂν οἶός τε ἦ·
 προσεκτέον γὰρ μάλιστα τῷ μέρει τούτῳ, καὶ τὴν ἰατρείαν
 ἔνθεν ποιητέον. Ἐπειδὴ γάρ, οἶμαι, συνέβη τοὺς πένητας
 ἀμελεῖσθαι παρορωμένους ὑπὸ τῶν ἱερέων, οἱ δυσσεβεῖς
 c Γαλιλαῖοι κατανοήσαντες ἐπέθεντο αὐτῇ τῇ φιλανθρωπία, 5
 καὶ τὸ χεῖριστον τῶν ἔργων διὰ τοῦ δοκοῦντος τῶν ἐπιτη-
 δευμάτων ἐκράτουναν. Ὡσπερ οἱ τὰ παιδία <διὰ> του
 πλακοῦντος ἐξαπατῶντες, τῷ καὶ δις καὶ τρίς προέσθαι
 πείθουσιν ἀκολουθεῖν ἑαυτοῖς, εἰθ', ὅταν ἀποστήσωσι πόρρω
 τῶν οἰκιῶν, ἐμβάλλοντες εἰς ναὺν ἀπέδοντο, καὶ γέγονεν 10
 εἰς ἅπαντα τὸν ἐξῆς βίον πικρὸν τὸ δόξαν πρὸς ὀλίγον
 d γλυκύ. τὸν αὐτὸν καὶ αὐτοὶ τρόπον ἀρξάμενοι, διὰ τῆς λεγο-
 μένης παρ' αὐτοῖς ἀγάπης καὶ ὑποδοχῆς καὶ διακονίας
 τραπεζῶν (ἔστι γὰρ ὡσπερ τὸ ἔργον, οὕτω δὲ καὶ ὄνομα
 παρ' αὐτοῖς πολὺ) πλείστους ἐνήγαγον εἰς τὴν ἀθεότητα 15
 καὶ πεποιήκασι.....

90 [ep. 79].

Ad Photinum.

Haec epistula paulo ante libros contra Galilaeos scripta est
 (cf. Neumann, p. 5 sq.), ineunte anno 363, ut videtur. Certe 20
 missa est post adventum Iuliani Antiochiam (m. Iulio 362),
 nam in hac urbe eodem tempore Diodorus Tarsensis, quem
 de facie imperatori notum esse ex p. 148, 5 sq. apparet,
 ecclesiam catholicam adversus Arianos defendebat.

3 sq. cf. p. 113, 10 sq.

V

1 ἦ Reiske: ἦν cod. || 3 ἔνθεν Wyttenbach: ὄθεν cod. ἐντεῦθεν
 Hertlein || 6 διὰ τοῦ δοκοῦντος: διὰ τοῦ <καλλίστου> δοκοῦντος
 Reiske διὰ τοῦ εὐδοκμοῦντος (vel aliquid simile) Cobet || 7 Ὡσπερ
 <γὰρ>? Hertlein || <διὰ> του P. Thomas: τοῦ cod. || 10 τῶν
 οἰκείων Cobet || 14 ὄνομα cod.: τοῦ ὄνομα Hertlein || 15 πλείστους Reiske:
 πιστοῦς cod. || 16 verba καὶ πεποιήκασι: epistulae ad Themistium
 attribuunt Petau et edd., male: cf. supra p. 127, 10 sq.

« Hoc fragmentum, cuius notitiam Mauricio Hauptio debeo, suscepi ex Facundo Hermian. [*Pro def. III capit.*], IV, 2, t. II, p. 522 Sirmond » (Hercher). Editio Sirmondii, quam paucis mutatis Migne (PL 67, 621) repetiit, nititur codice Parisino 2184, s. XVII, qui ipse ex codice Veronensi bibl. capit. LIII, 51, s. VIII, descriptus est. — Veronensem (f. 83) contulimus.

Julianus enim Christo perfidus imperator sic Photino haeresiarchae adversus Diodorum scribit:

Tu quidem, o Photine, verisimilis videris et proximus salvari, bene faciens nequaquam in utero inducere quem credidisti deum. Diodorus autem, Nazaraei magus, eius pigmentalibus manganis acuens inrationabilitatem, acutus apparuit sophista religionis agrestis.

Et post paululum :

Quem, si nobis opitulati fuerint dii et deae et Musae omnes et Fortuna, ostendemus infirmum et corruptorem legum et rationum et mysteriorum paganorum et deorum infernorum et illum novum eius deum Galilaeum, quem aeternum fabulose praedicat, indigna morte et sepultura denudatum confictae a Diodoro deitatis.

Sicut autem solent errantes convicti fingere quod arte magis quam veritate vincantur, sequitur dicens :

Iste enim malo communis utilitatis Athenas navigans et philosophans imprudenter musicarum participatus est rationum et rhetoricis confectionibus odibilem armavit linguam adversus caelestes deos, usque adeo ignorans paganorum mysteria omnemque miserabiliter imbibens, ut aiunt, degenerum

10 in marg. : ex litteris iuliani apostatae cod. 10 11 salvare cod., corr. Neumann || 13 manganes cod., corr. Neumann || 16 quem si cod. : quod si Sirmond || 16/17 an deae omnes et Musae et? cf. p. 32, 6 et 105, 15 || 17 ostendimus cod., corr. Paris. 2184 || 25 an impudenter mysticarum? || 25, 26 rationem cod., correximus || 27 caelestis cod. || 28 sq. degenerum et : an degenerem?

et inperitorum eius theologorum piscatorum errorem. Propter quod iam diu est quod ab ipsis punitur diis. Iam enim per multos annos in periculum conversus et in corruptionem thoracis incidens, ad summum pervenit supplicium. Omne eius corpus consumptum est. Nam malae eius conciderunt, rugae vero in altitudinem corporis descenderunt. Quod non est philosophicae conversationis indicio, sicut videri vult ab se deceptis, sed iustitiae pro certo deorumque poenae. qua percutitur competenti ratione, usque ad novissimum vitae suae finem asperam et amaram vitam vivens et faciem pallore confectam.

94

Ad Nisibenos.

Haec epistula Antiochiae scripta fuisse videtur, cum iam bellum adversus Persas Iulianus pararet (cf. v. 21 sq. : τῆς... πόλεως μὴ ἐπιβήσεσθαι).

Sozomen., V, 3, 5 : Ἀμέλει τοι προσδοκωμένων τότε Περσῶν ἐπιστρατεύειν. πρεσβευομένοις περὶ τούτου Νισιβηνοῖς, ὡς παντελῶς χριστιανίζουσι καὶ μήτε τοὺς ναοὺς ἀνοίγουσι μήτε εἰς τὰ ἱερὰ φοιτῶσιν. ἠπειλήσε (scil. ὁ Ἰουλιανὸς) μὴ βοηθεῖν μήτε πρεσβεΐαν δέχεσθαι, καὶ ὡς ἐναγοῦς τῆς αὐτῶν πόλεως μὴ ἐπιβήσεσθαι πρότερον, εἰ μὴ πύθοιτο εἰς Ἑλληνισμὸν μεταβαλόντας.

Ephraem. Syr., *Sermo II c. Iulian.*, ed. Overbeck (*Ephraemi op. selecta*, Oxonii, 1865), p. 9, 24, nobis a M. A. Kugener latine transl. (cf. Bickell, *Zeitschr. für Kathol. Theol.*, II, 1878, p. 343): Etenim hariolatus erat (scil. Iulianus), promiserat, scripserat nuntiaveratque nobis se expeditionem facturum esse et sibi (nationes) subacturum, Persidem opprobriis se affecturum, Singaram (autem denuo) aedificaturum. Minae litterarum eius (hunc exitum habuerunt): Nisibis capta est in expeditione. — Cf. Bickell, *l. l.*, p. 345, adn. 3.

1 inperitorum *ex* inperatorum *corr. in ras. cod.* || 5 consumptum *cod.* || 10 an faciem <habens>?

Ad eandem fortasse epistulam referenda sunt etiam sequentia :

Ephraem. Syr., *l. l.*, p. 9, 1 ed. Overbeck (Bickell, *l. l.*, p. 342): Triticis (Christianis) ille (scil. Iulianus) minatus erat in expeditione se venturum esse ad ea operienda vepribus paganismi sui.

Ibid., p. 14, 20 ed. Overbeck (Bickell, *l. l.*, p. 349): Et vehementer ingemuit (scil. Iulianus) propterea quod recordatus est quid scripsisset declaravissetque se ecclesiis facturum esse.

Cf. Gregor. Nazianz., *Orat.* V, 9 et 25 (ποῦ αἱ κατὰ Χριστιανῶν μαντεῖαι καὶ ἀπειλαὶ καὶ ἡ κατὰ προθεσμίαν κατάλυσις ἡμῶν μέχρις ὀνόματος;); Rulin., *Hist. eccl.*, X, 37; Philostorg., VII, 15^a, p. 101, 20 sq. ed. Bidez; Sozomen., VI, 2, 9; Theodoret., *Hist. eccl.*, III, 21, 4; Iohann. Chrysostom., *De S. Babyla c. Iulian.*, 22.

92

Ad regem Persarum.

Liban., *Orat.* XVIII, 164: Ἦκεν αὐτῷ (scil. τῷ Ἰουλιανῷ) γράμματα Περσικὰ δέξασθαι δεόμενα πρεσβείαν καὶ λόγῳ τὰ διάφορα τεμεῖν. Οἱ μὲν οὖν ἄλλοι πάντες ἐπηδῶμεν, ἐκροτοῦμεν, ἐβοῶμεν δέχεσθαι, ὁ δὲ ῥῖψαι κελεύσας ἀτίμως τὴν ἐπιστολήν, πάντων ἔφη δεινότατον εἶναι κείσθαι μὲν τὰς πόλεις, αὐτοὺς δὲ διαλέγεσθαι, καὶ ἀντεπέστειλέ γε μηδὲν δεῖν πρέσβεων, αὐτοῦ τάχιστα αὐτὸν ὀψομένου.

Cf. *ibid.*, XVII, 19: Ἐδει τότε, ὦ φίλτατε (scil. Ἰουλιανέ), μὴ ἀπώσασθαι τὴν Περσικὴν πρεσβείαν σπονδὰς τε αἰτοῦσαν καὶ στέρξουσαν οἷς γνοίης.

93

Ad Arsacem Armeniae regem.

Ammian. Marc., XXIII, 2, 2: Solum Arsacem monuerat (scil. Iulianus) Armeniae regem, ut collectis copiis validis iubenda operiretur, quo tenderet, quid deberet arguere prope cogniturus.

Cf. Liban., *Orat.* XVIII, 215: Χρῆν δὲ ἄρα καὶ τὸν Ἀρμένιον παραπλήσιόν τι ποιεῖν· διὰ γὰρ τῆς ἐκείνου γῆς τῆς ἀριστῆς ἐλθόντων μετὰ πυρός, ὥσπερ εἰκός, τῶν ἐχθρῶν συμ-

μιξαι τῷ βασιλεῖ, καὶ γενομένους ἀθρόους ἢ ἐκβαλεῖν τῶν
 ἄλλων τοὺς ἐναντίους φεύγοντας ἢ καταπατήσαι μένοντας.
 Τούτων δὲ παρηγγελμένων, αὐτὸς (scil. ὁ Ἰουλιανὸς) ἐχόμε-
 νος Εὐφράτου πιεῖν τε παρέχοντος καὶ παραπέμποντος
 τὴν ἐν τοῖς πλοίοις τροφήν ἐχώρει (cf. p. 159, 18 sq.).

Sozomen. (qui iam subditivam epistolam excerpisse vide-
 tur), VI, 1, 9: Ἀρσακίῳ δὲ τῷ Ἀρμενίων ἡγουμένῳ συμμα-
 χοῦντι Ῥωμαίοις ἔγραψε (scil. ὁ Ἰουλιανὸς) συμμίξαι περὶ
 τὴν πολεμίαν. 3. Ἀπαυθαδιασάμενός τε πέρα τοῦ μέτρου ἐν
 τῇ ἐπιστολῇ, καὶ ἑαυτὸν μὲν ἐξάρας ὡς ἐπιτήδειον πρὸς
 ἡγεμονίαν καὶ φίλον οἷς ἐνόμιζε θεοῖς, Κωνσταντίῳ δέ, ὃν
 διεδέξατο, ὡς ἀνάνδρῳ καὶ ἀσεβεῖ λοιδορησάμενος, ὕβριστι-
 κῶς μάλα ἠπειλήσεν αὐτῷ· καὶ ἐπεὶ Χριστιανὸν ὄντα
 ἐπυνθάνετο, ἐπιτείνων τὴν ὕβριν, ἢ βλασφημεῖν ἢ μὴ θέμις
 σπουδάζων εἰς τὸν Χριστόν (τοῦτο γὰρ εἰώθει παρ' ἕκαστα
 πολμᾶν), ἀπεκόμπασεν ὑποδηλῶν ὡς οὐκ ἐπαμυνεῖ ὃν ἡγεῖ-
 ται θεὸν ὀλιγωροῦντι τῶν προστεταγμένων. — Vide infra
 p. 277 sq. textum spuriae ad Arsacem epistolae.

94

Ad ignotum.

Eunap., *Fragm.* 22, 1 (*Excerpta de sententiis*, p. 80 ed.
 Boissevain): Ὅτι τῷ Ἰουλιανῷ ἠκμαζεν ὁ πρὸς Πέρσας
 πόλεμος, τὰς τε Σκυθικὰς κινήσεις ὥσπερ ἐν κωφῷ κρου-
 πτομένης ἔτι κύματι συνετίθει πόρρωθεν ἢ θεοκλυτῶν ἢ
 λογιζόμενος. Λέγει οὖν ἐπιστελλῶν·

« Σκύθαι δὲ νῦν μὲν ἀτρεμοῦσιν, ἕως δὲ οὐκ ἀτρεμή-
 σουσιν. »

Ες τοσόνδε ἐξικνεῖτο χρόνον ἢ τῶν μελλόντων αὐτῷ πρό-
 νοια, ὡσθ' ὅτι τὸν ἐπ' αὐτοῦ μόνον καιρὸν ἡσυχάσουσι προ-
 γινώσκειν.

Cf. Liban., *Orat.* XII, 78.

95-98

Ad Libanium.

95

Liban., *Orat.* I, 122: Ἦκε δὲ ποτε (scil. ὁ Ἰουλιανὸς)
 εἰς Διὸς φιλίου θύσων, καὶ τοὺς ἄλλους κατιδῶν (ἐβούλοντο

γάρ καὶ πᾶν ἐποίουν ὅπως ὀφθήσονται). μόνον οὐ τεθεαμένος ἔμὲ τοῖς πολλοῖς ἐμμεμιγμένον, δειλῆς διὰ δέλτου τινὸς ἠρώτα τε ὅ τι εἶη τὸ κεκωλυκός, καὶ μετὰ χαρίτων καθήπτετο· αἱ μὲν δὴ ἀπεκρινάμην διὰ τῆς αὐτῆς δέλτου καὶ ὡς οὐκ ἐδήχθη μᾶλλον ἢ τοῦτο ἐποίησα καὶ αὐτὸς σὺν χάρισιν, οἶδεν ἀναγνούς τε ἐκεῖνος καὶ ἐρυθριάσας.

96 [ep. 3].

Libanii orationem XIV pro Aristophane, de qua his litteris agitur, a. 362 (« sub finem » Förster, *Libanii opera*, II, p. 83) Iuliano Antiochiae degenti missam esse consentaneum est. De hac serie epistularum vide quae disseruimus. *Recherches*, p. 11 et 78 sq. ; cf. etiam Seeck, *BLZG*, p. 33 et 394.

Ἰουλιανὸς Λιβανίῳ σοφιστῆ καὶ κοιαιίστωρι. 374 b

Ἐπειδὴ τῆς ὑποσχέσεως ἐπελάβου (τρίτη γοῦν ἐστὶ σήμερον, καὶ ὁ φιλόσοφος Πρίσκοσ αὐτὸς μὲν οὐχ ἦκεν, γράμματα δὲ ἀπέστειλεν ὡς ἔτι χρονίζων), ὑπομιμνήσκω σε τὸ χρέος ἀπαιτῶν· ὄφλημα δὲ ἐστίν, ὡς οἴσθα, σοὶ μὲν ἀποδοῦναι ῥάδιον, ἐμοὶ δὲ ἠδιστον πάνυ κομίσασθαι. Πέμπε δὴ τὸν λόγον καὶ τὴν ἱερὰν συμβουλήν, ἀλλὰ πρὸς Ἐρμού καὶ Μουσῶν ταχέως, ἐπεὶ καὶ τούτων με τῶν τριῶν ἡμερῶν ἴσθι συντρίψας, εἴπερ ἀληθῆ φησιν ὁ Σικελιώτης ποιητής, ἐν ἡματι φάσκων τοὺς ποθοῦντας γηράσκειν· εἰ δὴ ταυτά ἐστίν ἀληθῆ, ὥσπερ οὖν ἔστι, τὸ γῆρας ἡμῖν ἐτριπλασίασας, ὦ γενναῖε.

19 τὸν λόγον scil. Liban. *Orat.* XIV 21 sq. Theocrit. *Idyll.* XII 2 || 23 cf. Plat. *Phaedr.* 242 E.

ALM = c BNO = b Q C X

13 λιθανίῳ σοφιστῆ καὶ κοιαιίστωρι (cf. p. 155, 33) X αὐτοκράτωρ Ἰουλιανὸς λιθανίῳ A Ἰουλιανὸς λιθανίῳ MQ λιθανίῳ b om. LC || 16 χρονίων Cobet || 17 ὄφλημα c || σοί: σὺ X || 18 ἠδιστον LMX ἴδιον (sic) A || πάνυ: πάντων cCX || 19 δῆ: δὲ C || 22 δῆ: δὲ bQ || 23 ἀληθῶσ B om. NOQ || ὥσπερ οὖν ἔστι om. c || ἔστι: ἐστίν ἀληθῆ X

Ταῦτα μεταξὺ τοῦ πράττειν ὑπηγόρευσά σοι· γράφειν γὰρ οὐχ οἶός τε ἦν, ἀργότεραν ἔχων τῆς γλώττης τὴν χεῖρα· καίτοι μοι καὶ τὴν γλώτταν εἶναι συμβέβηκεν ὑπὸ τῆς ἀνασκησίας ἀργότεραν καὶ ἀδιάρθρωτον. Ἐρρωσὸ μοι, ἀδελφὲ ποθεινότατε καὶ προσφιλέστατε.

Λιβάνιος πρὸς ταῦτα.

Εἰ ταῦτα γλώττης ἀργότερας, τίς ἂν εἴης αὐτὴν ἀκονῶν: Ἄλλὰ σοὺ μὲν ἐν τῷ στόματι λόγων οἰκοῦσι πηγαὶ κρείττους ἢ δεῖσθαι ἐπιρροῆς· ἡμεῖς δὲ ἦν μὴ καθ' ἡμέραν ἀρδόμεθα, λείπεται σιγᾶν. Τὸν δὲ λόγον ζητεῖς μὲν ἔρημον βοηθοῦ λαβεῖν (καὶ διὰ τοῦτό σοι Πρίσκοσ ὁ καλὸς μέλει), δέχου δὲ ὁμῶς· πάντως γὰρ ὅ τι ἂν γνῶς στέρξομεν.

97 [ep. 74 et 14].

Ἰουλιανὸς Λιβανίῳ.

Ἀποδέδωκας Ἀριστοφάνει τὰς ἀμοιβὰς τῆς τε περὶ τοῦσδε 15

2 sq. cf. Sophocl. *Philoct.* 97.

15 Thomas Magister s. v. Ἀπόδοσις· Ἰουλιανὸς ἐν ἐπιστολῇ· ἀποδέδωκας Ἀριστοφάνει τὰς ἀμοιβὰς.

[1 — 5] ALM = c BNO = b Q C X

[6 — 12] AL = c Q Z BΔ = r Γ = cod. Vossianus 77¹ Libanii.

[14 sq.] FDQSHLA

1 πράττειν: γράφειν C || 2 ἦν: ἦμην bQ || 4 ἀνασκησίας: ἀνάκησις c || καί: τε καὶ X

6 λιβάνιος πρὸς ταῦτα (i. e. precedenti epistulae responsum) Q: λιβάνιος Ἰουλιανῷ AZ Ἰουλιανῷ λιβάνιος Δ λιβάνιος αὐτῷ (scil. Ἰουλιανῷ) B Ἰουλιανῷ αὐτοκράτορι Γ om. L; cf. Liban. ep. 1588 W. || 7 αὐτὴν: ταύτην Q || 8 Ἄλλὰ om. r || σοῦ: σοὶ LZ || μὲν: γὰρ r || τῷ στόματι: τῇ ψυχῇ r || 9 ἦμιν malit Wolf || 9/10 ἦν — ἀρδόμεθα: εἰ — ἀρδόμεθα QZ εἰ — ἀρδουόμεθα r || 9 ἡμέραν: ἐκάστην Z || 10 τὸ σιγᾶν Qr || Τὸν δὲ — 12 στέρξομεν om. r || 10 δὲ post λόγον transp. Γ om. Q || μὲν om. Q || 11 καὶ om. Z || 12 μέλει QZ: μέλλει cΓ || γὰρ: δὲ Q om. Γ || ἂν ὅ τι transp. Z

14 Ἰουλιανὸς Λιβανίῳ FSL: Ἰουλιανῷ τῷ ἐταίρῳ λιβανίῳ D Ἰουλιανὸς τῷ ἐταίρῳ λιβανίῳ in ras. Λ² Ἰουλιανὸς αὐτοκράτορι λιβανίῳ τῷ σοφιστῇ χαίρειν Q om. H || 15 ἀπέδωκας D

θεοὺς εὐσεβείας καὶ τῆς περὶ σεαυτὸν προθυμίας, ἀμείψας αὐτῷ καὶ μεταθεὶς τὰ πρόσθεν ἐπονείδιστα πρὸς εὐκλειαν, οὐ τὴν νῦν μόνον, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν ἔπειτα χρόνον, ὡς οὐχ ὁμοίον γε ἢ Παύλου συκοφαντία καὶ ἡ τοῦ δεῖνος κρίσις
5 τοῖς ὑπὸ σοῦ γραφομένοις λόγοις· ἐκεῖνα μὲν γὰρ ἀνθοῦντά τε ἐμισεῖτο καὶ συναπέσβη τοῖς δράσασιν, οἱ δὲ σοὶ λόγοι καὶ νῦν ὑπὸ τῶν ἀληθῶς Ἑλλήνων ἀγαπῶνται, καὶ εἰς τὸν ἔπειτα χρόνον, εἰ μὴ τι σφάλλομαι κρίσεως ὀρθῆς, ἀγαπή-
σονται.

10 Πεύση δὴ λοιπὸν εἰ πέπεικάς με, μᾶλλον δὲ μεταπέπει-
κας ὑπὲρ τοῦ Ἀριστοφάνους· μὴ νομίζειν αὐτὸν ἡδονῶν ἤττονα καὶ χρημάτων ὁμολογῶ. Τί δὲ οὐ μέλλω τῷ φιλοσο-
φωτάτῳ καὶ φιλαληθεστάτῳ <τῶν> ῥητόρων εἶκειν ;
Ἐπεταὶ δὴ καὶ τὸ ἐπὶ τούτῳ παρὰ σοῦ προσανερωτᾶσθαι τί
15 οὖν οὐ μετατίθεμεν αὐτῷ τὰς συμφορὰς εἰς ἀμείνω τύχην
καὶ ἀφανίζομεν τὰ κατασχόντα διὰ τὰς δυσπραγίας ὀνειδῆ·
σύν τε δὴ ἔρχομένῳ, φασίν, ἐγὼ καὶ σὺ βουλευσώμεθα.
Δίκαιος δὲ εἶ μὴ συμβουλεύειν μόνον ὃ τι χρὴ βοηθεῖν ἀνδρὶ
τοὺς θεοὺς ἀδόλως τετιμηκότι, ἀλλὰ καὶ ὃν χρὴ τρόπον·

17 Homer. K 224. Cf. Plat. *Conviv.* 174 D.

FDQSHLA

2 αὐτόν S || ἔμπροσθεν H || 3 οὐ : οὐτι H || 4 ἢ τοῦ δεῖνος κρίσις : a
Constantio condemnatus fuerat Aristophanes ; cf. Seeck BLZG p. 89
5 μὲν : τε L || 7 ὑπὸ : ἀπὸ H || ἔληθῶς, v supra σ scripto, QS
om. H || 8 ἔπειτα : ἀπαντα H || τι : τε L || σφάλλομαι HL σφάλλωμαι
QS || 9/10 ἀγαπήσονται FQS (sed θῆ supra ἢ scripserunt Q²S) ἀγαπη-
θήσονται DH et in ras. Λ² ἀγαπήσεται L || 10 πέπεικάς με : μὴ πέπει-
σμαι H ; cf. Liban. *Orat.* XIV in fine : τί φῆς, ὦ βασιλεῦ ; πείθομεν ἢ
ληροῦμεν ; || 11 τοῦ om. Q || 13 καὶ φιλαληθείας ῥήτορι D || φιλαλη-
θεστάτῳ <τῶν> Hercher : φιλαλήθει FQSL (sed in margine γρ. καὶ
ἀληθείας ῥήτορι Q²S) φιλαλήθει Λ φιλαλήθει H || 14 δὴ : δὲ FS om.
QL || τὸ : τῷ in τῷ corr. Q τῷ DS || τούτοις Q || 15 οὐ SH : om.
FDQLA (sed οὐ supra scripto Q) || αὐτοῦ ex αὐτῷ corr. Q αὐτοῦ S ||
17 δὴ : δι' H || ἐγὼ τε καὶ H || σὺ βουλευσώμεθα DA συμβουλευσώμεθα
H συμβουλευσώμεθα L || 18 εἰ μὴ : εἴμῃ LA (in εἰ μὴ corr. Λ²) ||
19 ἀδόλως, ω supra ου scripto, Q ἀδῆλως L

καίτοι καὶ τοῦτο ἤνιξω τρόπον τινά. Βέλτιον δὲ ἴσως ὑπὲρ τῶν τοιούτων οὐ γράφειν, ἀλλὰ διαλέγεσθαι πρὸς ἀλλήλους. Ἐρρωσὸ μοι, ἀδελφὲ ποθεινότατε καὶ προσφιλέστατε.

382 d

Ἀνέγνων δὲ χθὲς τὸν λόγον πρὸ ἀρίστου σχεδόν, ἀριστήσας δέ, πρὶν ἀναπαύσασθαι, τὸ λοιπὸν προσαπέδωκα τῆς ἀναγνώσεως. Μακάριος εἶ λέγειν οὕτω, μᾶλλον δὲ φρονεῖν οὕτω δυνάμενος. Ὡ λόγος, ὦ φρένες, ὦ σύνεσις, ὦ διαίρεσις, ὦ ἐπιχειρήματα, ὦ τάξεις, ὦ ἀφορμαί, ὦ λέξεις, ὦ ἄρμονία, ὦ συνθήκη.

Λιβάνιος Ἰουλιανῷ αὐτοκράτορι.

10

Ἐγὼ μὲν Ἀριστοφάνει τὰς ἀμοιβάς, σὺ δὲ ἀπέδωκας ἔμοι τοῦ περὶ σὲ φίλτρου λαμπροῦ τε καὶ σφοδροῦ καὶ οὔτε θεοῦς οὔτε ἀνθρώπους λανθάνοντος, ὡς νῦν γε μικροῦ πέτομαι πρὸς ὑψος ἀρθεῖς ὑπὸ τῆς ἐπιστολῆς, ἐλπίδας τε ἐνεγκούσης καὶ τὸν λόγον μοι κοσμούσης· καὶ μικρά μοι πάντα ἤδη φαίνεται. Μίδου πλεῖτος, κάλλος Νιρέως, Κρίσωνος τάχος, Πολυδάμαντος βώμη, μάχαιρα Πηλέως. Δοκῶ δ' ἂν μοι μηδ' ἂν τοῦ νέκταρος μετασχὼν ἴσθῆναι μᾶλλον ἢ νῦν, ὅτε μοι βασιλεύς, ὃν πάλαι Πλάτων ζητῶν

15

6 sq. cf. Fronton. et M. Aurel. *Epist.* II 3, p. 28, 17 sq. ed. Naber

[4—9] FDQSHLA — [4—9] T BΔ=r V AM=c NO=b

1 καίτοι om. II || καί FH: om. cett. || τοῦτον DH || ἤνιξω: δεῖξω H | 2/3 πρὸς ἀλλήλους om. II || 3 ποθεινότατε καὶ προσφιλέστατε: τιμιότατε H || 4—9 Haec iam scriptae epistulae a Iuliano manu propria, ut videtur, addita cum praecedentibus sine distinctione coniungunt recte FDQSLA, velut separatam epistolam (= ep. 14 Hertlein) praebent falso cum variis titulis cett.: *λιβάνιῳ κοιτίστωρι* B *Ἰουλιανός* (*Ἰουλιανός* om. T) *λιβάνιῳ σοφιστῇ καὶ κοιτίστωρι* TΔV[II] *Ἰουλιανός* *λιβάνιῳ* c τῶ αὐτῷ (scil. *Λιβάνιῳ*) O om. X || 4 δὲ DQSLA: om. cett. || *σχεδόν πρὸ ἀρίστου* transp. D || 5/6 τῆ ἀναγνώσει B || 6 μᾶλλον — 7 οὕτω om. c || 7 σύνεσις b || 8 ἐπιχειρήματα V διηγήματα c || ὦ τάξεις Tb || ὦ λέξεις TO

10 sq.: ad textum huius Libanii epistulae (758 ed. Förster) constituendum parvi sunt momenti nostri codices, quorum varias lectiones iam pridem (*Recherches*, p. 128 sq.) publici iuris fecimus

διφέ ποθ' εἶρε. τὴν τε γνώμην ἐπήνεσε, τὸν τε λόγον ἐθαύμασε, καὶ τιμῶν τῆ τοῦ δώσειν ὑποσχέσει, τῷ μετ' ἔμοῦ σκοπεῖν ἐθέλειν δ δοῦναι δεῖ τιμᾶ μειζόνως. Οὐκ ἄρα ὁ τὴν Αἴγα τὴν οὐρανίαν ἐπιτέλλουσαν παρατηρῶν παντὸς ἂν τύχοι, ὅπου γε ἔμοι τοῦτο οὐ σπουδάσαντι τὰ μέγιστα γίνεταί, κἂν δεηθῶ του καλοῦ, βασιλεὺς ἔτοιμος εἰς τὴν χάριν, θεὸν τὴν ἐν οὐρανῷ μιμούμενος;

Ἡ μὲν οὖν ἐπιστολὴ σου προσκείμεται τῷ λόγῳ, μηνύουσα παισὶν Ἑλλήνων ὡς οὐ μάτην ἐξεπέμφθη τὸ βέλος· καὶ φιλοτιμῆσεται τοῖς μὲν ὑπ' ἔμοῦ γεγραμμένοις Ἀριστοφάνης, τοῖς ὑπὸ σοῦ δὲ ἐπεσταλμένοις ἐγώ, μᾶλλον δὲ ἀμφοτέροι τοῖς τε ἐπεσταλμένοις τοῖς τε δοθησομένοις· σεμνότεροι γὰρ ἀμφοτέροις ἀμφοτέροι.

Δεῖ δέ σε τὸν φόβον Ἀριστοφάνους μαθεῖν, ὅπως ἂν καὶ γελάσῃς· τῶν τις εἰσιέναι παρά σέ δειλῆς εἰωθότων ἦκων ἐπὶ θύρας, εἶτα κωλυθεῖς, ὡς σοῦ τινα ποιούντος λόγον, ἠγγειλεν ἡμῖν, καὶ φόβος εὐθύς μὴ παλαῖσαι προελόμενος πρὸς τὸν λόγον, καταβάλλῃς μὲν τὸν διδάσκαλον, Ἀριστοφάνει δὲ τὸ Νείλου περιστήσης κακόν. Δρόμος οὖν παρά τὸν καλὸν Ἑλπίδιον· ὁ δὲ μαθὼν ἐφ' ᾧ δεδοίκαμεν, ἀνεκᾶγχασεν· εἶθ' οὕτως ἀνεπνεύσαμεν καὶ μικρὸν ὕστερον δεχόμεθα τὴν καλὴν ἐπιστολήν.

98 [cp. 27].

Scripta est haec epistula Hierapoli Syriae die 10 vel 11 mensis Martii a. 363 (cf. Ammian. Marc., XXIII, 2, 6: *tertium nonas Martias* [*maias* cod., corr. Gelenius; cf. Schwarz, p. 18 sq.] *profectus Hierapolim... venit*; Zosim., III, 12, 1 sq.: Πέμπτη δὲ τὴν Ἱεράπολιν ἡμέρα καταλαβών... τρεῖς ἐπιμείνας τῇ Ἱεραπόλει μόνας ἡμερας). De itinere Iuliani cf. F. Cumont, *Études Syriennes*, Paris, 1917, p. 1 sq. — De postrema a Iuliano ad Libanium ἀπὸ τῶν τῆς ἀρχῆς ὄρων missa epistula cf. Liban., *Orat.* I, 132, p. 147, 3 sq.

Ἰουλιανὸς Λιβανίῳ σοφιστῆ καὶ κοιαιστῶρι. 399 b

Μέχρι τῶν Λιτάρβων ἦλθον (ἔστι δὲ ἡ κώμη Χαλκίδος)

V C

33 34 titulum et primam litteram (M), quae rubricari solent, om C || 34 λιτάρβων C || [ῆ] Hertlein

καὶ ἐνέτυχον ὀδοῦ λείψανα ἐχούση χειμαδίων Ἀντιοχικῶν·
 ἦν δὲ αὐτῆς, οἶμαι, τὸ μὲν τέλμα τὸ δὲ ὄρος, τραχεῖα δὲ
 πᾶσα, καὶ ἐνέκειντο τῷ τέλματι λίθοι ὥσπερ ἐπίτηδες
 ἐρριμμένοις ἐοικότες, ὑπ' οὐδεμιᾶ τέχνη συγκείμενοι δι-
 c τὸν τρόπον εἰώθασιν ἐν ταῖς ἄλλαις πόλεσι τὰς λεωφόρους
 οἶον ἐξοικοδομοῦντες ποιεῖν, ἀντὶ μὲν τῆς κονίας πολὺν
 τὸν χοῦν ἐποικοδομοῦντες, πυκνοὺς δὲ ὥσπερ ἐν τοίχῳ
 τιθέντες τοὺς λίθους. Ἐπεὶ δὲ διαβάς μόλις ἦλθον εἰς
 τὸν πρῶτον σταθμόν, ἐννέα που σχεδὸν ἦσαν ὠραι, καὶ
 ἐδεξάμην εἴσω τῆς αὐλῆς τὸ πλεῖστον τῆς παρ' ὑμῖν βου-
 λῆς· ἃ δὲ διελέχθημεν πρὸς ἀλλήλους, ἴσως ἐπύθου· μάθεις
 d δ' ἂν καὶ ἡμῶν ἀκούσας, εἰ θεοὶ θέλοιν.

Ἀπὸ τῶν Λιτάρβων εἰς τὴν Βέρροϊαν ἐπορευόμην, καὶ
 ὁ Ζεὺς αἴσια πάντα ἐσήμηνεν, ἐναργῆ δεῖξας τὴν διοση-
 μίαν. Ἐπιμείνας δὲ ἡμέραν ἐκεῖ, τὴν ἀκρόπολιν εἶδον, καὶ
 ἔβυσα τῷ Διὶ βασιλικῶς ταῦρον λευκόν, διελέχθην δὲ ὀλίγα
 τῇ βουλῇ περὶ θεοσεβείας. Ἀλλὰ τοὺς λόγους ἐπήνουν μὲν
 ἅπαντες, ἐπείσθησαν δὲ αὐτοῖς ὀλίγοι πάνυ, καὶ οὔτοι οἱ
 καὶ πρὸ τῶν ἐμῶν λόγων ἐδόκουν ἔχειν ὑγιῶς, εὐλαβοῦντο δὲ
 400 ὥσπερ παρρησίας ἀποτρίψασθαι τὴν αἰδῶ καὶ ἀποθέσθαι.
 Περὶ ἐστὶ γάρ, ὦ θεοί, τοῖς ἀνθρώποις ἐπὶ μὲν τοῖς καλοῖς
 ἐρυθριᾶν, ἀνδρείᾳ ψυχῆς καὶ εὐσεβείᾳ, καλλωπίζεσθαι δὲ
 ὥσπερ τοῖς χειρίστοις, ἱεροσυλίᾳ καὶ μαλακίᾳ γνώμης καὶ
 σώματος.

Ἐνθεν ὑποδέχονταί με Βάτναι, χωρίον οἶον παρ' ὑμῖν 25

2 sq. cf. Liban. *Epist.* 807 § 1 || 10 sq. cf. Liban. *Orat.* XVI 1 et I 132 || 16 sq. cf. Theodoret. *Hist. eccl.* III 22, 2.

V[U] C

1 καὶ UC: ... V || λείψανον C || 6 οἶον V: οἱ C || 10/11 τὸ πλεῖ-
 στον — βουλῆς om. C || 11 διελέχθημεν in διελέχθημεν corr. V, cf.
 infra v. 16 || 13 λιτάρβων C || 14/15 διοσημίαν, εἰ e correctione,
 C || 17 θεοσημείας C || 19 εὐλαβοῦντο Cobet: ἐλάβοντο codd. || 20
 ἀποτρίψασθαι: in ἀποτρέψασθαι corr. C || 23 ὥσπερ defendit Heyler
 (« quasi gloriari »: cf. 327 C ναρκῶσαν ὥσπερ, etc.): ἐπὶ Hercher

οὐκ εἶδον ἕξω τῆς Δάφνης, ἢ νῦν ἔοικε ταῖς Βάτναις· ὡς
 τά γε πρὸ μικροῦ, σωζομένου τοῦ νεώ καὶ τοῦ ἀγάλματος. **b**
 Ὅσση καὶ Πηλίω καὶ ταῖς Ὀλύμπου κορυφαῖς καὶ τοῖς
 Θετταλικοῖς Τέμπεισιν ἄγων ἐπίσης, ἢ καὶ προτιμῶν ἀπάν-
 5 των ὁμοῦ τὴν Δάφνην οὐκ αἰσχυνοίμην, ἱερὴν Διὸς Ὀλυμ-
 πίου καὶ Ἀπόλλωνος Πυθίου [τὸ] χωρίον. Ἄλλ' ἐπὶ μὲν τῇ
 Δάφνῃ γέγραπται σοι λόγος, ὁποῖον ἄλλος οὐδὲ εἰς τῶν
 οἷ νῦν βροτοὶ εἶσι καὶ μάλα ἐπιχειρήσας ἄν καμεῖν ἐργά-
 σαιτο, νομίζω δὲ καὶ τῶν ἔμπροσθεν οὐ πολλοὺς πάνυ. Τί
 10 οἶν ἐγὼ νῦν ἐπιχειρῶ περὶ αὐτῆς γράφειν, οὕτω λαμ-
 πρᾶς <σοι μονωδίας> ἐπ' αὐτῇ συγγεγραμμένης; ὡς μήποτε **c**
 ὄφελε τοιοῦτον.

Αἶ γε μὴν Βάτναι (βαρβαρικὸν ὄνομα τοῦτο) χωρίον ἐστὶν
 Ἑλληνικόν, πρῶτον μὲν ὅτι διὰ πάσης τῆς πέριξ χώρας
 15 ἀτμοὶ λιθωνοῦ πανταχόθεν ἀνήσαν, ἱερεῖά τε ἐβλέπομεν
 εὐτρεπῆ πανταχοῦ. Τοῦτο μὲν οἶν εἰ καὶ λίαν εὐφρανέ με.
 θερμότερον ὁμως ἐδόκει καὶ τῆς εἰς τοὺς θεοὺς εὐσεβείας
 ἀλλότριον· ἐκτὸς πάτου γὰρ εἶναι χρῆ καὶ δρᾶσθαι καθ' **d**
 ἡσυχίαν, ἐπ' αὐτὸ τοῦτο πορευομένων, οὐκ ἐπ' ἄλλο τι
 20 βασταζόντων τὰ πρὸς τοὺς θεοὺς ἱερεῖά τε καὶ ὄσια. Τοῦτο

4 cf. p. 29, 26 || 6 sq. cf. Liban. *Orat.* LX et XI 235 sq. || 7 sq.
 cf. Homer. A 272.

V C

5 οὐκ <ἄν> Hertlein; οὐκ <ἄν> ἡσχυνοίμην Hercher || 5/6
 [ἱερὸν — χωρίον] Hertlein || 6 τὸ uncis inclusimus, cf. Julian. 150 C;
 de templo Iovis Olympii apud Daphnen cf. Liban. *Epist.* 763, 1314,
 1318 W., et *Orat.* XI 236 || 8 ἐπιχειρήσας V || ἄν καμεῖν V: συγκαμεῖν
 C; ἀν καμεῖν ἄν? || 10 νῦν ἐγὼ transp. C || 11 <σοι μονωδίας> P.
 Thomas <μελέτης> Reiske <βίβλου> vel <μονωδίας> Heyler
 || 13 βάτται C || 15 ἀνήσαν scripsimus: ἤσαν codd. || 16 εὐφραπέ C || 17
 τῆς om. V || 19 ἐπ' αὐτὸ τοῦτο « ad deos colendum » Reiske || οὐκ ἐπ'
 ἄλλο τι « non ad ostentandum et iactandum imperatori suum studium
 deos colendi » Reiske || 20 « ἱερεῖα victimas et ὄσια reliquas cu-
 rimonias » Reiske

μὲν οὖν ἴσως τεύξεται τῆς ἄρμοζούσης ἐπιμελείας αὐτίκα·
 τὰς Βάτνας δὲ ἐώρων πεδίων λάσιον ἄλση κυπαρίττων ἔχον
 νέων (καὶ ἦν ἐν ταύταις οὐδὲν γεράνδρου οὐδὲ σαπρόν,
 ἀλλὰ ἐξίσης ἅπαντα θάλλοντα τῇ κόμῃ) καὶ τὰ βασιλεια
 401 πολυτελῆ μὲν ἦκιστα (πηλοῦ γὰρ ἦν μόνον καὶ ξύλων, οὐδὲν
 ποικίλον ἔχοντα), κῆπον δὲ τοῦ μὲν Ἀλκινόου καταδέεστε-
 ρον, παραπλήσιον δὲ τῷ Λαέρτου, καὶ ἐν αὐτῷ μικρὸν
 ἄλσος πάνυ, κυπαρίττων μεστόν, καὶ τῷ τριγχιῷ δὲ πολλὰ
 τοιαῦτα παραπεφυτευμένα δένδρα σίτῳ καὶ ἐφεξῆς· εἶτα
 τὸ μέσον πρασιαί, καὶ ἐν ταύταις λάχανα καὶ δένδρα παν- 10
 b τοίαν ὀπώραν φέροντα. Τί οὖν ἐνταῦθα; ἔθυσσα δειλῆς, εἶτ'
 ὄρθρου βαθέος, ὅπερ εἴωθα ποιεῖν ἐπιεικῶς ἐκάστης ἡμέ-
 ρας. Ἐπεὶ δὲ ἦν κατὰ τὰ ἱερά, τῆς <Ἱερᾶς> πόλεως
 εἰχόμεθα, καὶ ὑπαντῶσιν ἡμῖν οἱ πολῖται, καὶ ὑποδέχεταιί
 με ξένος, ὄφθεις μὲν ἄρτι, φιλούμενος δὲ ὑπ' ἐμοῦ πάλαι· 15
 τὴν δὲ αἰτίαν αὐτὸς μὲν εὖ οἶδ' ὅτι συνείρεις, ἐμοὶ δὲ ἡδὺ
 καὶ ἄλλως φράσαι· τὸ γὰρ αἰεὶ περὶ αὐτῶν ἀκούειν καὶ
 λέγειν ἐστὶ μοι νέκταρ. Ἰαμβλίχου τοῦ θειοτάτου τὸ
 c θρέμμα Σώπατρος ἐγένετο τούτου κηδεστής· ἐξ ὅσου·
 Ἐμοὶ γὰρ τὸ μὴ πάντα ἐκείνων τῶν ἀνδρῶν ἀγαπᾶν ἀδικημά- 20
 των οὐδὲν οὕτω φαυλότατον εἶναι δοκεῖ. Πρόσεστι ταύτης
 αἰτία μείζων· ὑποδεξάμενος γὰρ πολλάκις τὸν τε ἀνεψιὸν
 τὸν ἐμὸν καὶ τὸν ὀμοπάτριον ἀδελφόν, καὶ προτραπείς ὑπ'
 αὐτῶν, οἷα εἰκός, πολλάκις ἀποστήναι τῆς εἰς τοὺς

11 sq. cf. p. 142, 15 || 13 cf. 286 D.

V [desinit 9 τοιαῦτα] C

2 an <κατὰ> τὰς Βάτνας δὲ? || 3 νέκ C || γεράνδρου C || 6
 ἀλλοῖου C || 8 μεστόν C: μέσον V || τριγχιῷ V: τριγχιῶ C θριγ-
 χίῳ Petau || 10 an <κατὰ> τὸ μέσον? || 11 ἀγλήσ cod., corr.
 Martinius || 13 <Ἱερᾶς> Reiske, cf. p. 159, 5 || πολέως, s e
 correctione, cod. || 19 post ἐξ ὅσου interpungit cod.; an Ἐξ ἴσου γὰρ
 ἐμοὶ? || 21 οὐδὲν — φαυλότατον: οὐδενός ἦττον τῶν φαυλοτάτων
 Reiske οὐ ἀγλήσου τῶν φαυλοτάτων P. Thomas || 22/23 scil. Constan-
 tium et Gallum; cf. *Misop.* 340 A

θεοὺς εὐσεβείας, ὃ χαλεπὸν ἔστιν, οὐκ ἐλήφθη τῇ νόσῳ.

Πολλοὶ στρατιῶται προσήλθόν μοι τὴν Γαλιλαίων . . .

.

5 Ταῦτα εἶχον ἀπὸ τῆς Ἱερᾶς πόλεως σοι γράφειν ὑπὲρ τῶν ἑμαυτοῦ. Τὰς δὲ στρατιωτικὰς ἢ πολιτικὰς οἰκονομίας d

αὐτὸν ἔχρην, οἶμαι, παρόντα ἔφορᾶν καὶ ἐπιμελεῖσθαι· μεί-

10 ζουν γάρ ἔστιν ἢ κατ' ἐπιστολὴν, εὖ ἴσθι, καὶ τοσοῦτον ὅσον οὐ ῥάδιον οὐδὲ τριπλασίῳ τούτου περιλαβεῖν σκοποῦντι τὰκρι-

βές· ἐπὶ κεφαλαίου δέ σοι καὶ ταῦτα φράσω δι' ὀλίγων. Πρὸς τοὺς Σαρακηνοὺς ἔπεμψα πρέσβεις, ὑπομιμνήσκων

αὐτοὺς ἤκειν, εἰ βούλονται. Ἐν μὲν δὴ τοιοῦτον ἕτερον δέ, λίαν ἐγρηγορότας ὡς ἐνεδέχετο τοὺς παραφυλάξοντας 402

ἔξέπεμψα, μὴ τις ἐνθένδε πρὸς τοὺς πολεμίους ἀπέλθῃ

5 λαθῶν, ἐσόμενος αὐτοῖς ὡς κεκινήμεθα μηνυτής. Ἐκεῖθεν ἐδίκασα δίκην στρατιωτικὴν, ὡς ἑμαυτὸν πείθω, πραότατα

καὶ δικαιοῦτατα. Ἴππους περιττοὺς καὶ ἡμιόνους παρε-

0 γεγόνασι λόγοι, πόσου μήκους ἔστι συγγράφειν ἐννοεῖς. b

7 cf. Xenoph. *Cyrop.* V 3. 59 || 11 sq. cf. Ammian. Marc. XXIII 3, 8 et 5, 1 || 14 sq. cf. Liban. *Orat.* XVIII 213 || 18 sq. cf. Liban. *ibid.* 214. Ammian. Marc. XXIII 3, 9. Zosim. III 12 sq.

C

2 post Γαλιλαίων vacuum spatium versuum duorum et dimidii (= circa septuaginta litt.) cod. || 9 οὐδὲ Ald. : οὐ cod. || τριπλασία cod., correximus; τριπλασίᾳ ταύτης Reiske || 9 10 τὰκριβές, χρ et β e correctione, cod. || 10 ἐπὶ κεφαλαίου : ἐπὶ καὶ φράξῃ cod., corr. Friederich qui δι' ὀλίγων ut glossam frustra delet; cf. 183 A || 11 ὑπομιμνήσκων cod., corr. Ald. || 12 τοιοῦτο cod., corr. Hertlein || 14 ἐπέλθῃ cod., correximus; ἐξέλθῃ Ald. || 16 δίκην Martinius : νίκην cod. || πραότατα, πραο e correctione, cod. || 18 ναὺς cod.; cf. 279 D || 21 συγγραφή cod., corr. Cobet || ἐννοεῖς Ald. : ἐννοεῖν cod.

Ἐπιστολαῖς δὲ ὅσαις ὑπέγραψα καὶ βίβλοις (ἐπόμενα ὡσπερ σκιά μοι καὶ ταῦτα συμπερινοστεῖ πανταχοῦ) τί δεῖ νῦν πράγματα ἔχειν ἀπαριθμούμενον ;

99-105

DE REBUS ANTIOCHENIS

99

De decurionibus Antiochenis.

Cod. Theodos., XII, 1, 51 [= *Cod. Iustin.*, X, 32, 22] (362 Aug. 28):

IDEM [scil. IMP. IULIANUS] A. IULIANO COM(ITI) OR(IENTIS).
Eos indulserunt veteres principes ex materno genere curialibus Antiochenis adscribi, quos patris dignitas (condicio *Iust.*) nullius vindicaret iuri civitatis. DAT. V KAL. SEPT. ANTIOCHIAE MAMERTINO ET NEVITTA CONSS.

Zosim., III, 11, 5: Ὁ δὲ βασιλεὺς (scil. Ἰουλιανὸς) βοηθήσας τὰ εἰκότα τῇ πόλει (scil. τῶν Ἀντιοχέων) καὶ πληθος πολὺ παραδοὺς βουλευτῶν, ἐκ πατρὸς εἰς τοῦτο καταγομένων, καὶ ἔτι ὅσους ἔτυχον τεκοῦσαι βουλευτῶν θυγατέρες, ὅπερ ὀλίγαις δεδομένον ἔγνωμεν πόλεσιν...

Cf. *Cod. Iustin.*, X, 32, 61: Lege divae memoriae Iuliani, quae de materno curialium Antiochenae civitatis genere promulgata est...

Liban., *Orat.* XLVIII, 15: Καὶ μὴν κἀκεῖνό γε ἀκούω πολλάκις ἐνταυθοῖ λεγόμενον. ὡς εἴη νόμος βασιλέως ἐνδοξοτάτου πάντας, ὧν οἱ πάπποι βουλευταί, δεῖν ἐν τῇ βουλῇ τετάχθαι, κἄν ᾧσι θυγατριδοῖ.

Cf. etiam Iulian., *Misop.*, 367 D (supra p. 27 sq.) et Ammian. Marc., XXV, 4, 21.

C

1 an βιβλίους, scil. libellis? cf. p. 177, 22 et 25 || ἐπόμενα < γὰρ > Reiske || 2 σκιά Cobet: ἀΐσια cod.

100

De agris incultis Antiochenae civitati concessis.

Julian., *Misop.*, 370 D: Γῆς κλήρους, οἶμαι, τρισχιλίους ἔφατε (scil. οἱ Ἀντιοχεῖς) ἀσπόρους εἶναι καὶ ῥήτησασθε λαβεῖν, λαβόντες δὲ ἐνείμασθε πάντες οἱ μὴ δεόμενοι τοῦτο ἐξετασθὲν ἀνεφάνη σαφῶς. Ἀφελόμενος δὲ αὐτοὺς ἐγὼ τῶν ἐχόντων οὐ δικαίως, καὶ πολυπραγμονήσας οὐδὲν ὑπὲρ τῶν ἔμπροσθεν, ὧν ἔσχον ἀτελεῖς, οὓς μάλιστα ἐχρῆν ὑποτελεῖς εἶναι, ταῖς βαρυτάταις ὑπένειμα λειτουργίαις αὐτοὺς τῆς πόλεως. Καὶ νῦν ἀτελεῖς ἔχουσιν οἱ καθ' ἕκαστον ὑμῖν ἐνιαυτὸν ἵπποτροφούντες γῆς κλήρους ἐγγὺς τρισχιλίους, ἐπινοία μὲν καὶ οἰκονομία τοῦ θείου τοῦμοι καὶ ὁμωνύμου, χάριτι δὲ ἐμῇ. ὅς δὴ τοὺς πανούργους καὶ κλέπτας οὕτω κολάζων εἰκότως ὑμῖν φαίνομαι τὸν κόσμον ἀνατρέπειν.

101

De pretiis rerum venalium apud Antiochenos.

Circa mensem Octobrem a. 362, i. e. quarto mense postquam Iulianus Antiochiam pervenerat, hoc edictum latum esse videtur (cf. infra v. 28).

Julian., *Misop.*, 368 C: Τὸ δὲ δὴ μέγιστον, ἐξ οὗ τὸ μέγα ἦρθη μῖσος, ἀφικομένου μου πρὸς ὑμᾶς, ὁ δῆμος ἐν τῷ θεάτρῳ, πνιγόμενος ὑπὸ τῶν πλουσίων, ἀφήκε φωνὴν πρῶτον ταύτην· « πάντα γέμει, πάντα πολλοὶ ». Τῆς ἐπιούσης διελέχθη ἐγὼ τοῖς δυνατοῖς ὑμῶν, ἐπιχειρῶν πείθειν ὅτι κρεῖττόν ἐστιν ὑπεριδόντας ἀδίκου κτήσεως εὖ ποιῆσαι πολίτας καὶ ξένους. Οἱ δὲ ἐπαγγειλάμενοι τοῦ πράγματος ἐπιμελήσεσθαι, μηνῶν ἑξῆς τριῶν ὑπεριδόντος μου καὶ περιμείναντος, οὕτως ὀλιγώρως εἶχον τοῦ πράγματος ὡς οὐδεὶς ἂν ἠλπισεν· ἐπεὶ δ' ἐώρων ἀληθῆ τὴν τοῦ δήμου φωνὴν καὶ τὴν ἀγορὰν οὐχ ὑπ' ἐνδείας, ἀλλ' ὑπ' ἀπληστίας τῶν κεκτημένων στενοχωρουμένην, ἔταξα μέτριον ἐκάστου τίμημα καὶ δῆλον ἐποίησα πᾶσιν. Cf. *ibid.*, 350 A sq., 357 D et 365 D.

Liban., *Orat.* XVIII, 195: Καὶ ὁ μὲν (scil. ὁ Ἰουλιανός) ἐν τούτοις ἦν, βοή δὲ ἐξαίφνης ἐν ἵπποδρόμῳ δήμου πεινῶντος, ὡς τῆς μὲν γῆς ὑπὸ τῶν ἀέρων ἠδίκημένης, τῆς πόλεως δὲ ὑπὸ τῶν εὐπόρων οὐ φερόντων εἰς μέσον χρόνιου συλλογῆς θησαυρούς, ἀλλὰ τοῦ σίτου τὰς τιμὰς συνι-

στάντων. Συγκαλέσας δὴ γεωργούς καὶ χειροτέχνους καὶ κα-
πήλους καὶ πάντων ἀπλῶς τιμητὰς ὠνίων ἀναγκάσας νόμῳ
σωφρονεῖν, καὶ πρῶτος αὐτὸς ἀκολουθήσας τῷ νόμῳ τοὺς
αὐτοῦ πυρούς εἰς ἀγορὰν ἐνεγκών, ἐπειδὴ τῷ νόμῳ μαχο-
μένην ἤσθετο τὴν βουλὴν καὶ τοῖς μὲν αὐτοῦ χρωμένην, ...
Cf. *Orat.* I, 126 ; XV, 8 et 21 ; XVI, 15, 21 sq., etc.

Ammian. Marc., XXII, 14, 1 sq. : Inter praecipua tamen
et seria illud agere superfluum videbatur quod, nulla proba-
bili ratione suscepta, popularitatis amore vilitati studebat
(scil. Iulianus) venalium rerum, quae non numquam secus
quam convenit ordinata inopiam gignere solet et famem,
et Antiochensi ordine id tunc fieri cum ille iuberet non posse
aperte monstrante, nusquam a proposito declinabat, Galli
similis fratris, licet incruentus.

Socrat., III, 17, 2 : Ἐν ἧ (scil. τῇ Ἀντιοχείᾳ) γενόμενος
(scil. ὁ Ἰουλιανός), τὸ προσόν τε αὐτῷ φιλότιμον καὶ Ἀν-
τιοχεύσιν ἐπιδειξαι βουλόμενος, τὰς τιμὰς τῶν ὠνίων
πλέον ἢ ἔδει εἰς ἔλαττον κατεβίβασε.

Sozomen., V, 19, 1 sq. : Ὁ δὲ βασιλεὺς ... ἦκεν εἰς
Ἀντιόχειαν τὴν Σύρων· ἐκβοήσαντος δὲ τοῦ πλήθους ὡς
πολλὰ μὲν ἔστι τὰ ἐπιτήδεια, πολλοῦ δὲ πωλοῖτο, ὑπὸ
φιλοτιμίας, οἶμαι, τὸν δῆμον ἐπαγόμενος, ἐπὶ ἡττονι ἢ
ἔδει τιμήματι τὰ ἐπ' ἀγορᾶς ὦνια πωλεῖσθαι προσέταξεν.
Ἐκφυόντων δὲ τῶν καπήλων, τὰ μὲν ἐπιτήδεια ἐπέλιπεν.

402

De abolendis Daphnae festis.

A Iuliano hoc decretum esse censet Förster, coll. Liban.,
Orat. XVIII, 179 et Ammian. Marc., XXV, 4, 1 sq. (de
Iuliani temperantia) ; a Constantio Gothofredus (ad *Cod.*
Theodos., XV, 6, 2), qui Maiumam hic significari credidit
(de quo cf. Iulian., *Misop.*, 362 D).

Liban., *Orat.* L, 11 : Ἡσάν τινες οἱ πονηρὰν ἑορτὴν
εἰσήγαγον εἰς τὴν Δάφνην· ἦν δὲ τὸ πάντα τρόπον ἀσχη-
μονεῖν ἑορτὴν ποιεῖν. Τοῦτό τις κατιδὼν βασιλεὺς ἐπιεικῆς
καὶ σώφρων (scil. ὁ Ἰουλιανός?), αἰσχυρθεὶς μὲν τοῖς
πραττομένοις, ἀλγίσσας δ' ὑπὲρ τοῦ χωρίου, παύει τὴν ἐπὶ
τοιούτοις σύνοδον καὶ παύσας εὐδοκίμεϊ. Cf. *ibid.*, XLI, 16.

403

De cadaveribus a Daphnaeo Apollinis oraculo amovendis.

Hoc decretum, ante incendium Daphnaei templi (23 Octobr. a. 362) latum, significat Iulianus ipse, *Misopog.*, 361 B.

Historiogr. anonym. Arianus, ed. Bidez. Philostorg. append., p. 231, 10 [= Theophan., p. 49, 30]: **Νοήσας** δέ (scil. ὁ Ἰουλιανός) ὅτι διὰ τὰ ἀποκείμενα ἐν τῇ Δάφνῃ λείψανα τοῦ ἁγίου μάρτυρος Βαβυλᾶ ἀποσιωπᾷ τὸ εἶδωλον, δόγμα ἐξέπεμψε πάντα τὰ ἀποκείμενα ἐκεῖ τῶν νεκρῶν λείψανα μετατεθῆναι σὺν τοῖς τοῦ μάρτυρος.

Cf. praeterea Zonar., XIII, 12, 38 sq.; Philostorg., VII, 8^a, p. 92; Rufin., *Hist. eccl.*, X, 36; Sozomen., V, 19, 17 sq.; Socrat., III, 18, 2 sq.; Theodoret., *Hist. eccl.*, III, 10, 2 sq.; Iohann. Chrysostom., *De S. Babyla e. Iulian.*, 15 sq.; *De S. hierom. Babyla*, 2; Liban., *Orat.* LX, 5.

Cf. etiam Ammian. Marc., qui haec de Delphico narrat oraculo (XXII, 12, 8): Iulianus... venas fatidicas Castalii recludere cogitans fontis, quem obstruxisse Caesar dicitur Hadrianus mole saxorum ingenti... circumhumata corpora statuit exinde transferri eo ritu quo Athenienses insulam purgaverunt Delon.

104

De fontibus et cibariis rite lustrandis.

Theodoret., *Hist. eccl.*, III, 15, 2; Πρῶτον μὲν γὰρ τὰς ἐν τῷ ἄστει καὶ τὰς ἐν Δάφνῃ πηγὰς ταῖς μυσαραῖς θυσίαις ἐμόλυνεν (scil. ὁ Ἰουλιανός), ἵν' ἕκαστος ἀπολαύων τοῦ νάματος μεταλαγχάνῃ τοῦ μύσου. ἔπειτα δὲ καὶ τὰ κατὰ τὴν ἀγορὰν προκείμενα τοῦ μιάσματος ἐνεπίμπλα· περιερραίνοντο γὰρ καὶ ἄρτοι καὶ κρέα καὶ ὀπῶραι καὶ λάχανα καὶ τᾶλλα ὅσα ἐδώδιμα.

Theophylact. Bulgar., *Martyr. XV Martyrum*, 14, PG 126, 169 C: Ὡστε καὶ πηγὰς μιαίνειν προσέταττε λύθροις ἐναγῶν θυσίων καὶ αὐτὰ δὴ τὰ ἐν ταῖς πλατείαις κείμενα ὄνια.

105

De quaestionibus propter incendium Daphnaei templi instituendis et de maiore ecclesia Antiochiae claudenda (circa finem mensis Octobr. a. 362).

Ammian. Marc., XXII, 13, 1: Eodem tempore diem undecimum kalendarum Novembrium amplissimum Dafnaei Apollinis fanum, quod Epifanes Antiochus rex ille condidit

iracundus et saevus, et simulacrum in eo Olympiaci Iovis imitamenti aequiperans magnitudinem, subita vi flammaram exustum est. 2. Quo tam atroci casu repente consumpto, ad id usque imperatorem (scil. Iulianum) ira provexit, ut quaestiones agitari iuberet solito acriores, et maiorem ecclesiam Antiochiae claudi. Suspiciabatur enim id Christianos egisse.

Philostorg., VII, 8^a, p. 94, 8 ed. Bidez: 'Ο δὲ Ἰουλιανός, τὰ συμβάντα (scil. exustum esse Daphnaei templum) ἀκούσας, ὀργῆς τε πίμπλαται καί, δεινὸν ποιησάμενος εἰ οἱ Χριστιανοὶ τοῖς συμβεηκόσιν ἐπιτωθάσειν μέλλοιεν, αὐτίκα προστάττει τῆς μεγάλης αὐτοῦς ἐξωθεῖν ἐκκλησίας, καὶ ταύτην μὲν ἄβατον αὐτοῖς παντελῶς ἀποφαίνειν, ὡς ὅτι ἀσφαλέστατα αὐτὴν ἀποκλεισαμένους, τὰ δὲ κειμήλια πάντα δημοσιουθν. Cf. *ibid.*, p. 82, 25 sq.; 232, 15 sq. et 32 (historiogr. anonym.); Theodoret., *Hist. eccl.*, III, 11, 5 sq.; Zonar., XIII, 12, 43 (τὰς τῶν πιστῶν ἐκκλησίας ἀπέκλεισεν); Iohann. Chrysostom., *In Iulianum et Maximinum martyres*, 2, p. 581 C et E; Liban., *Epist.* 1436 W.; Socrat., III, 19, 3; Rufin., *Hist. eccl.*, X, 36, etc.

106-112

DE REBUS ALEXANDRINIS

106 [ep. 36].

Mandatum hoc ab imperatore post adventum vel certe paulo ante adventum eius Antiochiam, i. e. mensem Iulium a. 362 (cf. Ammian. Marc., XII, 10, 1) datum est (cf. p. 165, 4). Bibliothecam Georgii ad libros contra Galilaeos, qui mense Februario a. 363 prodierunt, conscribendos Iulianus fortasse requirit.

411 c

Ἐπιστολὴ Ἰουλιανοῦ τοῦ παραβάτου
πρὸς Πορφύριον καθολικόν.

Πολλὴ τις ἦν πάνυ καὶ μεγάλη βιβλιοθήκη Γεωργίου,

[30 sq.] Suidas s. v. Ἐπιστολῆ Q et O e Suida: cf. *Recherches* p. 54.

30/31 Ἐπιστολὴ Ἰουλιανοῦ — καθολικόν Suidas et, τοῦ παραβάτου om., Q: Ἰουλιανὸς αὐτοκράτωρ γεωργίῳ πορφυρίῳ χαιρεῖν O

παντοδαπῶν μὲν φιλοσόφων, πολλῶν δὲ ὑπομνηματογράφων, οὐκ ἐλάχιστα δὲ ἐν αὐτοῖς καὶ τὰ τῶν Γαλιλαίων πολλά καὶ παντοδαπὰ βιβλία. Πᾶσαν οὖν ἀθρόως ταύτην τὴν βιβλιοθήκην ἀναζητήσας φρόντισον εἰς Ἀντιόχειαν ἀποστείλαι, γινώσκων ὅτι μεγίστη μὲν αὐτὸς περιβληθήσῃ ζημία, εἰ μὴ μετὰ πάσης ἐπιμελείας ἀνιχνεύσειας, καὶ τοὺς ὄψωσθαι ὑπονοίας ἔχοντας ἀφηρηθῆσθαι τῶν βιβλίων πᾶσι μὲν ἐλέγχοις, παντοδαποῖς δὲ ὄρκοις, πλείονι δὲ τῶν οἰκετῶν βασάνῳ, πείθειν εἰ μὴ δύναιο, καταναγκάσειας ἕς μέσον πάντα προκομίσαι.

107 (ep. 9).

Simul vel certe eodem fere tempore quo ep. 106 et hanc epistulam scriptam esse haud dubium est.

Ἰουλιανὸς Ἐκδικίῳ ἐπάρχῳ Αἰγύπτου. 377 d

Ἄλλοι μὲν ἵππων, ἄλλοι δὲ ὀρνέων, ἄλλοι δὲ θηρίων ἔρωσιν· ἐμοὶ δὲ βιβλίων κτήσεως ἐκ παιδαρίου δεινὸς ἐντέθηκε πόθος· ἄτοπον οὖν εἰ ταῦτα περιίδοιμι σφετερισμένους ἀνθρώπους, οἷς οὐκ ἄρκεῖ τὸ χρυσίον μόνον ἀποπλήσαι τὸν πολὺν ἔρωτα τοῦ πλοῦτου, πρὸς δὲ καὶ ταῦτα

15sq. cf. Plat. *Lysis* 211 DE. Aen. Gaz. *Epist.* 1.

[1 — 10] Suidas QO — [14 sq.] V[HU] LY[Y desinit 17 πόθος] = g NO = b

2/3 πολλὰ καὶ παντοδαπὰ βιβλία ante οὐκ ἐλάχιστα transp. Horkel, [πολλὰ καὶ παντοδαπὰ] Hercher || 4 ἀναζητήσας: Q || 5 μὲν Suidas et Q: καὶ Suidae cod. B δὴ καὶ O || 7 an ὑπόνοιαν? ἀφαιρέσθαι: Q ὑφηρηθῆσθαι: Ald. || an <τι> τῶν? || 9 εἰ μὴ πείθειν transp. Q || εἰς O || 10 ἔρωσο post προκομίσαι: add. O

14 Ἰουλιανὸς τῷ αὐτῷ V τῷ αὐτῷ Y (in quibus codicibus VY haec epistula aliam Ἐκδικίῳ κτλ. inscriptam [i. e. ep. 112, infra p. 173] sequitur) Ἰουλιανὸς ἐκδικίῳ L ἐκδικίῳ ἐπάρχῳ αἰγύπτου O ἐκ.....ἀρχῳ αἰγύπτου.. N; ἐπάρχῳ scripsit Heyler; cf. infra p. 166 sq. || 15 ἄλλοι μὲν Hgb: V ἄλλοι: ἄλλων U || <ἄλλων> θηρίων Döhner, superfluum || 16 κτήσεως Hgb: ωσ V U || 17 περιίδοιμι: HULb: περι: μι V || 18 χρυσίον μόνον V: χρῆσιμον L χρυσίον b || 18/19 ἀναπλήσαι: b || 19 τὸν HLb: ... V om. U

ὑφαιρεῖσθαι βραδίως διανοουμένους. Ταύτην οὖν ιδιωτικὴν
 μοι δὸς τὴν χάριν. ὅπως ἀνευρεθῆ πάντα τὰ Γεωργίου
 β βιβλία. Πολλὰ μὲν γὰρ ἦν φιλόσοφα παρ' αὐτῷ, πολλὰ δὲ
 ῥητορικά. πολλὰ δὲ ἦν καὶ τῆς τῶν δυσσεβῶν Γαλιλαίων
 διδασκαλίας· ἃ βουλοίμην μὲν ἠφανίσθαι πάντη, τοῦ δὲ μὴ
 σὺν τούτοις ὑφαιρεθῆναι τὰ χρησιμώτερα, ζητεῖσθω κἀ-
 κείνα μετ' ἀκριβείας ἅπαντα. Ἡγεμῶν δὲ τῆς ζητήσεως
 ἔστω σοι ταύτης ὁ νοτάριος Γεωργίου, ὃς μετὰ πίστεως
 μὲν ἀνιχνεύσας αὐτὰ γέρωσ ἴστω τευξόμενος ἐλευθερίας·
 c εἰ δ' ἄμωσγέπως γένοιτο κακοῦργος περὶ τὸ πρᾶγμα, βασιά- 10
 νων εἰς πείραν ἤξων. Ἐπίσταμαι δὲ ἐγὼ τὰ Γεωργίου βι-
 βλία, καὶ εἰ μὴ πάντα, πολλὰ μέντοι· μετέδωκε γάρ μοι
 περὶ τὴν Καππαδοκίαν ὄντι πρὸς μεταγραφὴν τινα, καὶ
 ταῦτα ἔλαβε πάλιν.

108 [ep. 50].

15

Scripta est haec epistula Antiochiae circa kal. Octobr.
 (cf. p. 167, 3) a. 362.

432 b Ἰουλιανὸς Ἐκδικίῳ ἐπάρχῳ Αἰγύπτου.

Ἡ μὲν παροιμία φησὶν· « ἐμοὶ σὺ διηγεῖ τοῦμόν ὄναρ », 20
 ἐγὼ δὲ ἔοικα σοὶ τὸ σὺν ὕπαρ ἀφηγεῖσθαι. Πολύς, φασίν.

19 cf. Plat. *Resp.* 563 D. Suidas s. v. Ταυτόν πέπονθα.

12 μετέδωκε — 13 τινα *Lexic. Vindob.* s. v. Μεταδίδομαι || 19 ἐμοὶ
 — 20 ἀφηγεῖσθαι Suidas s. v. Ὑπαρ.

[1—14] V L NO = b — [18 sq.] T V

1 ὑποδιανοουμένους b διανοουόντα; Eberhard 1/2 μοι ιδιωτικὴν transp.
 b || 2 τὴν χάριν δὸς transp. L || τὴν om. b || ἀνευρεθῆ Hercher: ἀν
 εὔρεθει codd. || 4 δυσσεβῶν om. Lb || 5 μὲν <ἀν> Eberhard ||
 τοῦ Hertlein: τοῖ codd. || 6 ὑφαιρεθῆναι b || 6/7 καὶ ἐκεῖνα VL || 8
 γέρωστος VL || 9 μὲν om. Lb || γέρας b || 10 ἀμωσγέπως Hercher:
 ἄλλως πως VL ἄλλως b || 11 ἤξει L || Ἐπίσταμαι — 12 μέντοι: om. b ||
 12 καὶ εἰ: εἰ καὶ Cobet, fortasse recte: cf. Julian. 273 C || 13 περὶ
 τὴν: πρὸς *Lexic. Vind.*

18 Ἰουλιανὸς om. T || 19 σὺ διηγεῖ Cobet: σὺ διηγεί V σὺ διηγοῦ T
 διηγοῦ σὺ Suidas || 20 σοί: om. Suidas || πολὺς codd., an πολλοῖς? ||
 φασίν T: φησὶν V

ὁ Νεῖλος ἀρθεὶς μετέωρος τοῖς πήχεσιν ἐπλήρωσε πᾶσαν
 τὴν Αἴγυπτον· εἰ δὲ καὶ τὸν ἀριθμὸν ἀκοῦσαι ποθεῖς, εἰς
 τὴν εἰκάδα τοῦ Σεπτεμβρίου τρεῖς πέντε. Μηνύει δὲ ταῦτα c
 Θεόφιλος ὁ στρατοπεδάρχης· εἰ τοίνυν ἠγνόησας αὐτό,
 5 παρ' ἡμῶν ἀκούων εὐφραίνου.

109 [ep. 56].

Quando haec epistula scripta sit, accurate definiri nequit.
 Ceteris ad Ecdicium litteris subiunximus. De musicae studio
 apud Alexandrinos cf. Ammian. Marc., XII. 16, 17.

10 Ἰουλιανὸς Ἐκδικίῳ ἐπάρχῳ Αἰγύπτου. 442

Ἄξιόν ἐστιν, εἴπερ ἄλλου τινός, καὶ τῆς ἱερᾶς ἐπιμελη-
 θῆναι μουσικῆς. Ἐπιλεξάμενος οὖν ἑκατὸν ἐκ τοῦ δήμου
 τῶν Ἀλεξανδρέων εὖ γεγονότας μεираκίσκουσ, ἀρτάβασ
 ἐκάστῳ τούτων κέλευσον δύο τοῦ μηνὸς χορηγεῖσθαι
 15 <σίτου>, ἔλαιόν τε ἐπ' αὐτῷ καὶ οἶνον [καὶ σίτον]· ἐσθῆτα b
 δὲ παρέξουσιν οἱ τοῦ ταμείου προεστῶτες. Οὗτοι δὲ τέως
 μὲν ἐκ φωνῆς καταλεγέσθωσαν· εἰ δὲ τινες δύναιντο καὶ
 τῆς ἐπιστήμης αὐτῆς εἰς ἄκρον μετασχεῖν, ἴστωσαν ἀπο-
 κείμενα πᾶνυ μεγάλα τοῦ πόνου τὰ ἔπαθλα καὶ παρ' ἡμῶν.
 20 Ὅτι γὰρ καὶ πρὸ ἡμῶν αὐτοὶ τὰς ψυχὰς ὑπὸ τῆς θείας μου-
 σικῆς καθαρθέντες δνῆσονται, πιστευτέον τοῖς προαποφαι-
 νομένοις ὀρθῶς ὑπὲρ τούτων. Ὑπὲρ μὲν οὖν τῶν παίδων c
 τοσαῦτα· τοὺς δὲ νῦν ἀκροωμένους τοῦ μουσικοῦ Διοσκόρου

[4 — 5] T V — [10 sq.] E LY = g

3 σεπτεμβρίου codd. || 4 θεόφιλος V : θεόλοφος T

10 Ἰουλιανός L : om. EY || ἐπάρχῳ αἰγύπτου Y : om. EL || 12 ἑκατὸν
 g : om. E || 14 τούτων L : om. EY || 14/15 σίτου ante κέλευσον supplet
 Hertlein, transposuimus || 15 τε E : δὲ g || καὶ σίτον καὶ οἶνον transp. E
 || [καὶ σίτον] Hertlein || 16 ταμείου EL : ταμείου Y || 16, 17 τέως μὲν L :
 τέως E om. Y || 17 ἐκ φωνῆς ex ἐκφωνεῖν corr. E ἐκφωνεῖς g || 18 αὐτῆς
 om. L || 19 παρ' ἡμῶν Hertlein || 20 Ὅτι : ὅτι L || καὶ om. E || ὑπὸ
 g : ἀπὸ E || 21/22 προαποφαινομένοις E : προφαινομένοις g || 22 ὀρθῶς
 post τούτων transp. g || ὑπὲρ¹ : περὶ Y || οὖν om. L || 23 δὲ νῦν E :
 νῦν δὲ g || Διοσκόρου g

ποίησον ἀντιλαδέσθαι τῆς τέχνης προθυμότερον, ὡς ἡμῶν
ἐτοίμων ἐπὶ ὅπερ ἂν ἐθέλωσιν αὐτοῖς συνάρασθαι.

110 [ep. 26].

Haud dubium est quin hoc de Athanasii exilio edictum — Antiochiae datum — idem sit atque illud quod d. XXVII mensis Phaophi (i. e. 24 Octobr.) a. 362 Alexandriae promulgatum fuisse narrat *Historia acephala*, 11: *Praedicto autem die Phaophi XXVII proposuit Iuliani imp. edictum ut Athanasius episcopus recederet de Alexandria, et eodem momento quo propositum est edictum, episcopus egressus est civitatem et commoratus est circa Cithereu.* — Cf. *ibid.*, 13, et *Chronicon praevium ad epist. festales Athan.*, PG 26, 1358 A: *Pythiodorus Thebanus, Philippi servus, attulit Iuliani edictum die XXVII Phaophi et episcopo coram exhibuit* (cf. p. 169, 5), *quo in edicto multae minae fiebant; tunc sine mora exiit urbe perrexitque Thebas. Octo autem post menses interiit Iulianus.* — Cf. etiam *Athanas.*, *Epist. ad Iovianum*, 4, PG 26, 820 C; *Socrat.*, III, 13, 13; *Gregor. Nazianz.*, *Orat.* XXI, 32.

398 c

Ἰουλιανὸς Ἀλεξανδροῦσι.

Ἐχρῆν τὸν ἐξελαθέντα βασιλικοῖς πολλοῖς πάνυ καὶ
πολλῶν αὐτοκρατόρων προστάγμασιν ἐν γοῦν ἐπίταγμα
περιμεῖναι βασιλικόν. εἴθ' οὕτως εἰς τὴν ἑαυτοῦ κατιέναι.
d ἀλλὰ μὴ τόλμη μηδὲ ἀπονοία χρησάμενον ὥσπερ οὐκ οὔσιν
ἐνυβρίζειν τοῖς νόμοις· ἐπεὶ τοι καὶ τὸ νῦν ἐφ' ἡμῶν τοῖς
Γαλιλαίοις τοῖς φυγαδευθεῖσιν ὑπὸ τοῦ μακαρίτου Κων-
σταντίου οὐ κάθοδον εἰς τὰς ἐκκλησίας αὐτῶν, ἀλλ' εἰς
τὰς πατρίδας συνεχωρήσαμεν. Ἀθανάσιον δὲ πυνθάνομαι
τὸν τολμηρότατον, ὑπὸ τοῦ συνήθους ἐπαρθέντα θράσους.

*20 — p. 169, 7 Sozomen. V 15, 1 — 2.

[1 — 2] E I.Y — g — [19 sq.] HV² | V² desinit 28 ἐπαρθέντα] = v
L NO = b

19 Ἰουλιανὸς Ἀλεξανδροῦσι: L: Ἰουλιανὸς Ἀλεξανδροῦσι: διάταγμα H² om.
HV² || 20 ἐξελαθέντα b || βασιλικῶν πολλῶν L || 22 παραμεῖναι: L
μεῖναι: b || 23 ὥσπερ: ὡς V² || 24 ἐφ' ἡμῶν Reiske: ἐφ' ἡμῶν HLb ὡς
ἡμῶν V² || 24/25 τοῖς Γαλιλαίοις om. vL || 25/26 Κωνσταντίου V² || 26
αὐτῶν L: αὐτοῖς vb || ἀλλ' εἰς b: ἀλλὰ τὴν εἰς vL; cf. Sozomen. l. l.

ἀντιλαβέσθαι τοῦ λεγομένου παρ' αὐτοῖς ἐπισκοπῆς θρόνου, τοῦτο δὲ εἶναι καὶ τῷ θεοσεβεῖ τῶν Ἀλεξανδρέων δῆμῳ οὐ μετρίως ἀηδές· ὅθεν αὐτῷ προαγορεύομεν ἀπιέναι τῆς 399 πόλεως ἐξ ἧς ἂν ἡμέρας <τά> τῆς ἡμετέρας ἡμερότητας γράμματα δέξεται παραχρῆμα· μένοντι δὲ αὐτῷ τῆς πόλεως εἴσω μείζους πολὺ καὶ χαλεπωτέρας προαγορεύομεν τιμωρίας.

111 [ep. 51].

Athanasius praecedenti edicto non statim obtemperavit, sed interea decuriones Alexandrini apud Iulianum interceserunt (v. 20 sq. et p. 172, 20 sq.) ut illum in civitate morari sineret. Quorum precibus imperator nedum adnueret, Athanasium non iam e sola urbe sed e tota Aegypto expulit. Datum hoc est Antiochiae mense Novembri a. 362 (cf. p. 173, 20 sq.).

Ἰουλιανὸς Ἀλεξανδρεῦσιν.

432 c

Εἰ μὲν τις τῶν ἄλλων ἦν ὑμῶν οἰκιστῆς, οἷ τὸν ἑαυτῶν d παραβάντες νόμον ἀπέτισαν ὁποίας ἦν εἰκὸς δίκας, ἐλόμενοι μὲν ζῆν παρανόμως, εἰσαγαγόντες δὲ κήρυγμα καὶ διδασκαλίαν νεαράν, λόγον εἶχεν οὐδ' ὡς Ἀθανάσιον ὑφ' ὑμῶν ἐπιζητεῖσθαι· νῦν δὲ κτίστου μὲν ὄντος Ἀλεξάνδρου τῆς πόλεως, ὑπάρχοντος δὲ ὑμῖν πολιούχου θεοῦ τοῦ βασιλέως Σαράπιδος ἅμα τῇ παρέδρῳ κόρῃ καὶ [τῇ] βασιλίσῃ 433

[1—7] H L NO = b — [16 sq.] T HU = v

1 παρ' αὐτῶν L || an <τῆς> ἐπισκοπῆς? cf. Sozomen. l. l. : ἀντελάβετο τοῦ θρόνου τῆς ἐπισκοπῆς || 3 οὐ L : om. cett. || ἀηδής H || 3 et 6 προαγορεύομεν b : cf. Sozomen. l. l. : μένοντι· διὲ ἐν ταύτῃ μεγίστα προηγόρευσε ζημίας || 4 τά supplevit H²

16 titulum om. H || Ἰουλιανός om. T || 17 ἄλλων : an ἀθλίων? || ὑμῖν <ὁ> οἰκιστῆς? Hercher || 18 παραβάν... νόμον T || ἀπέτισαν T : ἀπέστησαν v || 18/19 διελόμενοι T || 19 εἴς.....γμα T || 20 <ἂν> εἶχεν Hertlein || 20/21 ὑφ' ὑμῶν Heyler : ὑφ' ἡμῶν v ὑφ' ὑμῶν. T || 21 νῦν T : νῦν U os (sic) νῦν H || 22 ἐπ...χοντος δ.ολιούχου T || 23 [τῇ] seclusimus || βασιλίδιν v

τῆς Αἰγύπτου πάσης Ἰσιδι τὴν ὑγιαίνουσαν οὐ ζηλοῦν-
τες πόλιν, ἀλλὰ τὸ νοσοῦν μέρος ἐπιφημίζειν ἑαυτῷ τολμᾶ
τὸ τῆς πόλεως ὄνομα.

Λίαν αἰσχύνομαι νῆ τοὺς θεοὺς, ἄνδρες Ἀλεξανδρεῖς,
εἴ τις ὅλως Ἀλεξανδρέων ὁμολογεῖ Γαλιλαῖος εἶναι. Τῶν
ὡς ἀληθῶς Ἑβραίων οἱ πατέρες Αἰγυπτίους ἐδούλευον πά-
b λαι, νυνὶ δὲ ὑμεῖς, ἄνδρες Ἀλεξανδρεῖς, Αἰγυπτίων κρα-
τήσαντες (ἐκράτησε γὰρ ὁ κτίστης ὑμῶν τῆς Αἰγύπτου),
τοῖς καταλιγωρηκόσι τῶν πατρῶων δογμάτων δουλείαν
ἐβελούσιον ἀντικρυς τῶν παλαιῶν θεσμῶν ὑφίστασθε. Καὶ
οὐκ εἰσέρχεται μνήμη τῆς παλαιᾶς ὑμᾶς ἐκείνης εὐδαιμο-
νίας, ἥνικα ἦν κοινωνία μὲν πρὸς θεοὺς Αἰγύπτῳ τῇ πάσῃ,
πολλῶν δὲ ἀπηλαύομεν ἀγαθῶν. Ἀλλ' οἱ νῦν εἰσαγαγόντες
c ὑμῖν τὸ καινὸν τοῦτο κήρυγμα τίνος αἴτιοι γεγόνασιν ἀγα-
θοῦ τῇ πόλει, φράσατέ μοι. Κτίστης ὑμῖν ἦν ἀνὴρ θεοσεβῆς
Ἀλέξανδρος ὁ Μακεδών, οὗτι μὰ Δία κατὰ τινα τούτων
ῶν, οὐδὲ κατὰ πάντας Ἑβραίους, μακρῷ γεγονότας αὐτῶν
κρείττονας. Ἐκείνων μὲν οὖν καὶ ὁ τοῦ Λάγου Πτολεμαῖος
ἦν ἀμείνων, Ἀλέξανδρος δὲ καὶ Ῥωμαίοις ἐπὶ ἀμίλλαν ἰὼν
ἀγωνίαν <ἄν> παρείχε. Τί οὖν; μετὰ τὸν κτίστην οἱ
d Πτολεμαῖοι, τὴν πόλιν ὑμῶν ὥσπερ γνησίαν θυγατέρα παι-
δοτροφήσαντες, οὗτι τοῖς Ἰησοῦ λόγοις ἠΰξησαν αὐτήν,
οὐδὲ τῇ τῶν ἐχθίστων Γαλιλαίων διδασκαλίᾳ τὴν οἰκονο-
μίαν αὐτῇ ταύτην, ὑφ' ἧς νῦν ἔστιν εὐδαίμων, ἐξειργά-
σαντο. Τρίτον, ἐπειδὴ Ῥωμαῖοι κύριοι γεγόναμεν αὐτῆς

Τ ΗΥ... ν

1 Ἰσιδι: Η || lacunam significavit Petau || τὴν parum distincte T || 2
τὸ² om. Η || 3 πό... ὄνομα T || 4 ἄνδρες: ἀνδρ.. T || 5 ὅλων Η ||
9 καταλιγωρηκόσι Η: καταλιγωρηκόσι: ΤΥ || πατρῶων T: πατρίδων ν ||
11/12 εὐδ... νίας T || 13 ἀπελαύομεν Petau || 14 τοῦτο τὸ καινὸν
transp. T || 15 φράσα... μοι T || 17 ὦν: ὦν T || 19 καί: κἄν Hercher ||
ἐπὶ: εἰς Hertlein || 20 ἀγωνίαν <ἄν> scripsimus: ἀγωνίαν T ἀγῶνα
ν || 22 οὗτι: οὗτο: T || 23 διδασκαλ... τὴν T || 24 ὑφ' ἧς: ἀφ' ἧς T || 25
αὐτῆς evan. T

ἀφελόμενοι τοὺς Πτολεμαίους οὐ καλῶς ἄρχοντας, ὁ Σεβαστὸς δὴ ἐπιδημήσας ὑμῶν τῇ πόλει καὶ πρὸς τοὺς ὑμέτερους πολίτας διαλεχθεὶς· « Ἄνδρες », εἶπεν. « Ἀλεξανδρεῖς, ἀφήμι τὴν πόλιν αἰτίας πάσης αἰδοῖ τοῦ μεγάλου θεοῦ Σαράπιδος, αὐτοῦ τε ἕνεκα τοῦ δήμου καὶ τοῦ μεγέθους τῆς πόλεως· αἰτία δέ μοι τρίτη τῆς εἰς ὑμᾶς εὐνοίας ἐστὶ καὶ ὁ ἑταῖρος Ἄρειος ». Ἦν δὲ ὁ Ἄρειος οὗτος πολίτης μὲν ὑμέτερος, Καίσαρος δὲ τοῦ Σεβαστοῦ συμβιωτής, ἀνὴρ φιλόσοφος.

Τὰ μὲν οὖν ἰδίᾳ περὶ τὴν πόλιν ὑμῶν ὑπάρξαντα παρὰ τῶν Ὀλυμπίων θεῶν, ὡς ἐν βραχεὶ φράσαι, τοιαῦτα, σιωπῶν δὲ διὰ τὸ μῆκος τὰ πολλὰ· τὰ δὲ κοινῇ καθ' ἡμέραν οὐκ ἀνθρώποις ὀλίγοις οὐδὲ ἐνὶ γένει οὐδὲ μιᾷ πόλει, παντὶ δὲ ὁμοῦ τῷ κόσμῳ παρὰ τῶν ἐπιφανῶν θεῶν διδόμενα πῶς ὑμεῖς οὐκ ἴστε· μόνου τῆς ἐξ Ἥλιου κατιούσης αὐγῆς ἀναισθήτως ἔχετε· μόνου θέρος οὐκ ἴστε καὶ χειμῶνα παρ' αὐτοῦ γινόμενον· μόνου ζυγογνούμενα καὶ κινούμενα παρ' αὐτοῦ τὰ πάντα· τὴν δὲ ἐξ αὐτοῦ καὶ παρ' αὐτοῦ δημιουργόν τῶν ὄλων Σελήνην οὖσαν οὐκ αἰσθάνεσθε πόσων ἀγαθῶν αἰτία τῇ πόλει γίνεται· Καὶ τούτων μὲν τῶν θεῶν οὐδένα προσκυνεῖν τολμᾶτε, ὃν δὲ οὔτε ὑμεῖς οὔτε οἱ πατέρες ὑμῶν ἑωράκασιν Ἰησοῦν, οἷεσθε χρῆναι θεὸν λόγον ὑπάρ-

1 sq. cf. Plutarch. Antonius c. 80: *Reg. et imp. apophth.* 207 B; *Praecepta ger. reip.* 814 D etc. Iulian. 326 B.

Τ ΗΥ = ν

2 δὲ scripsimus: δὲ codd. || 3 Ἄνδρες evan. T || 7 ἐστὶ om. T || Ἦν δὲ ὁ Ἄρειος om. T || 8 σεβα ... συμβιωτής T || 12 τὰ πολλὰ T: ταῦτα τὰ πολλὰ ν || 14 παρὰ ν: περὶ T || an ἐμφανῶν? cf. 138 D sq., etc. || δεδομένα TH δεδομένας U, corr. Horkel || 15 μόνου: H: μόνον, sed in margine γρ. μόνου: U μόνου T || αὐγῆς om. H || 16 θέρος T || 17 κινούμενα T: φούμενα ν: cf. Iulian. 151 C || 19 σελήνην οὖσαν τῶν ὄλων (sic) T || 20 αἰτίας H || 21 ὃν δὲ Petau: τὸν δὲ ν ὁ οὐδὲ T || 22 οἷεσθα: T || [λόγον] Cobet, sed cf. Iulian. C. Galil. 333 CD

χειν : ὃν δὲ ἐξ αἰῶνος ἅπαν ὄρα τὸ τῶν ἀνθρώπων γένος
 d καὶ βλέπει καὶ σέβεται καὶ σεβόμενον εὖ πράττει, τὸν μέ-
 γαν Ἥλιον λέγω, τὸ ζῶν ἄγαλμα καὶ ἔμψυχον καὶ ἔννου
 καὶ ἀγαθοεργὸν τοῦ νοητοῦ πατρός*** εἴ τί μοι πείθεσθε
 παραινούντι καὶ μικρά, ὑμᾶς αὐτοὺς ἐπαναγάγετε πρὸς
 τὴν ἀλήθειαν· οὐχ ἁμαρτήσεσθε τῆς ὀρθῆς ὁδοῦ πειθόμενοι
 τῷ πορευθέντι κἀκείνην τὴν ὁδὸν ἄχρις ἐτῶν εἴκοσι, καὶ
 435 ταύτην ἰδοὺ σὺν θεοῖς πορευομένῳ δωδέκατον ἔτος.

Εἰ μὲν οὖν φίλοις ἡμῖν πείθεσθε, μειζρόνως εὐφρανεῖτε·
 τῇ δεισιδαιμονίᾳ δὲ καὶ κατηχήσει τῶν πανούργων ἀνθρώ- 10
 πων ἐμμένειν εἴπερ ἐθέλοιτε, τὰ πρὸς ἀλλήλους ὁμονοεῖτε
 καὶ τὸν Ἀθανάσιον μὴ ποθεῖτε. Πολλοὶ πάντως εἰσὶ τῶν
 αὐτοῦ μαθητῶν δυνάμενοι τὰς ἀκοὰς ὑμῶν κνησιώσας καὶ
 δεομένας ἀσεβῶν ῥημάτων ἱκανῶς παραμυθήσασθαι. Ὡφελε
 b γὰρ Ἀθανασίῳ μόνῳ ἢ τοῦ δυσσεβοῦς αὐτοῦ διδασκαλείου 15
 κατακεκλεισθαι μοχθηρία· νῦν δὲ ἐστὶ πλήθος ὑμῖν οὐκ
 ἀγεννές, καὶ πρᾶγμά γε οὐδέν· ὃν γὰρ ἂν ἔλησθε τοῦ πλή-
 θους, ὅσα γε εἰς τὴν τῶν γραφῶν διδασκαλίαν ἕκει, χεῖρων
 οὐδὲν ἔσται τοῦ παρ' ὑμῶν ποθουμένου. Εἰ δὲ τῆς ἄλλης
 ἐντρεχείας ἐρῶντες Ἀθανασίου (πανούργον γὰρ εἶναι τὸν 20
 c ἄνδρα πάλαι πυνθάνομαι) ταύτας ἐποίησασθε τὰς δεήσεις.

3sq. cf. p. 135, 4; *C. Galil.* 65 B et *Orat.* IV 132 C sq. || 41 cf. p. 178, 8 || 43 cf. *Suidas* s. v. *Κνησιῶντες τὰς ἀκοὰς*.

T HU v

2 σεύεται καὶ σεβόμενον εὖ πράττειν H || 3 ἔννου v : ἔμπνου T ; cf. *Plat. Tim.* 30 B || 4 lacunam suspicatus est Petau ; < οὐ νομίζετε θεὸν εἶναι > P. Thomas || 6 τῆς T : παρὰ v γὰρ τῆς Reiske || 7 ἐτῶν v : ἐνιαυτῶν T || 8 ἰδοὺ : ἕδη Hertlein || 9 φίλοις ἡμῖν πείθεσθε T : φίλον ὑμῖν πείθεσθαι v ; cf. v. 4 sq. || 12 ποθεῖτε v || πάντως v : γὰρ T || 13 μὴ ante δυνάμενοι add. T || κνησιώσας Hercher ; sed cf. 206 D et *Suidas* l. l. || 15 μόνον Sintenis ; « an μόνῳ < γε > ? » Hertlein || 16 ὑμῖν Hercher : ὑμῶν v ὑμῶν T || 17 γε T : τε v || ὃν γὰρ ἂν v : ἂν γὰρ T || 18 χεῖρων T || 19 ἐστὶ cod., corr. Sintenis || τοῦ ποθουμένου παρ' ὑμῶν transp. T || 20 ἐρῶντες codd., corr. Petau || ἀθανάσιον T || 21 πάλαι om. v || 21 sq. ἐποίησασθε τὰ . . . ἴστε T

ἴστε διὰ τοῦτο αὐτὸ αὐτὸν ἀπεληλαμένον τῆς πόλεως· ἀνεπιτήδειος γὰρ φύσει προστατεύειν δήμου πολυπράγμων ἀνήρ· εἰ δὲ μηδὲ ἀνήρ. ἀλλ' ἀνθρωπίσκος εὐτελής. καθάπερ οὗτος ὁ μέγα οἰόμενος περὶ τῆς κεφαλῆς κινδυνεύειν. τοῦτο δὴ δίδωσιν ἀταξίας ἀρχήν. Ὅθεν οὖν, ἵνα μὴ γένηται τοιοῦτο πρὸς ὑμᾶς μηθέν, ἀπελθεῖν αὐτῷ προηγορεύσαμεν τῆς πό- d
λεως πάλαι, νυνὶ δὲ καὶ Αἰγύπτου πάσης.

Προτεθήτω τοῖς ἡμετέροις πολίταις Ἰαλεξανδρεῦσιν.

112 [cp. 6].

Has litteras eodem fere tempore quo ep. 111 scriptas esse perspicuum est, nam Iulianus Ecdesium increpat quod Alexandriae manere Athanasium passus sit et animum suum precibus flecti posse arbitratus sit. Ex ipsa epistula (v. 20 sq.) patet eam plures dies ante kal. Decembr. a. 362 in Aegyptum missam esse.

Ἰουλιανὸς Ἐκδικίῳ ἐπάρχῳ Αἰγύπτου.

376

Εἰ καὶ τῶν ἄλλων ἕνεκα μὴ γράφεις ἡμῖν. ἀλλ' ὑπὲρ γε τοῦ τοῖς θεοῖς ἐχθροῦ ἐχρῆν σε γράφειν Ἀθανασίου. καὶ ταῦτα πρὸ πλείονος ἤδη χρόνου τὰ καλῶς ἡμῖν ἐγνωσμένα πεπυσμένον. Ὅμνυμι δὲ τὸν μέγαν Σάραπιν ὡς, εἰ μὴ πρὸ τῶν Δεκεμβρίων καλανδῶν ὁ θεοῖς ἐχθρὸς Ἀθανάσιος ἢ

16 sq. cf. Socrat. III 13, 13.

[1—8] T HU = v — [16 sq.] V LY = g NO = b

1 αὐτὸ αὐτὸν scripsimus: αὐτό T αὐτόν v || 2 ἀνεπιτήδειον codd., corr. Hertlein || προστατεύων codd., corr. Reiske || 3 μηδὲ evan. T || εὐτελ... καθάπερ T || 4 μέγας codd., corr. Petau || 5 δὴ scripsimus: δὲ codd. || δίδωσιν v: δηλώσει T || ἀταξ... ὅθεν T || [οὔν] Petau || τοιοῦτο om. T || 6 πρὸς: περὶ Hertlein || μηθέν Hertlein

16 Ἰουλιανὸς τῷ αὐτῷ V (qui hanc epistolam post ep. 108 [supra p. 166] praebet) ἐκδικίῳ ἐπάρχῳ αἰγύπτου LN ἐκδικίῳ ἐπάρχῳ αἰγυπτίου O ἐκδικίῳ κατὰ τοῦ μεγάλου ἀθανασίου Y || 17 μὴ om. b || γὰρ τε V || 18 τοῖς om. g || 21 δεκεβρίων g || θεοῖς N: θεοῖσιν cett.: an < τοῖς > θεοῖς?

ἐξέλθοι ἐκείνης, μᾶλλον δὲ καὶ πάσης τῆς Αἰγύπτου, τῇ ὑπακουούσῃ σοι τάξει προστιμήσαιμι <ἄν> χρυσοῦ λίτρας ἑκατόν· οἴσθα δὲ ὅπως εἶμι βραδύς μὲν εἰς τὸ καταγνῶναι, πολλῶ δὲ ἔτι βραδύτερος εἰς τὸ ἄπαξ καταγνοὺς ἀνεῖναι.

Καὶ τῇ αὐτοῦ χειρὶ — Πάνυ με λυπεῖ τὸ καταφρονεῖσθαι. Μὰ τοὺς θεοὺς πάντα οὐδὲν οὕτως ἄν ἴδοιμι, μᾶλλον δὲ ἀκούσαιμι ἡδέως παρὰ σοῦ πραχθέν. ὡς Ἐθανάσιον ἐξεληλαμένον τῶν τῆς Αἰγύπτου τόπων, τὸν μιάρων, δς ἐτόλμησεν Ἐλληνίδας ἐπ' ἐμοῦ γυναικας τῶν ἐπισήμων βαπτίσει. Διωκέσθω.

143-145. LEGES IUSSA DECRETA VARIA POSTQUAM IULIANUS ANTIOCHIAM ADVENTIT PROMULGATA

143

De pedaneis iudicibus.

a) *Cod. Theodos.*, I, 16, 8 [= *Cod. Iustin.*, III, 3, 5] (362 Iul. 28):

IMP. IULIANUS A. SECUNDO P(RAE)FECTO P(RAE)TORIO. Quaedam sunt negotia in quibus superfluum est moderatorem exspectare (exspectari *Theod.*) provinciae: ideoque pedaneos iudices, hoc est qui negotia humiliora disceptent, constituendi

*1 τῇ — 3 ἑκατόν *Lexic. Vindob. s. v. Πρώστμον.*

V LY = g NO = h

1 ἐκείνης < τῆς πόλεως > Hertlein 2 σοι om. b et *Lexic. Vind.* προστιμήσαιμι Vg et *Lexic. Vind.*: προστιμήσαιμι b προστιμήσομαι Sintenis < ἄν > supplevimus χρυσοῦ om. *Lexic. Vind.* || 3 πῶς b 4 πολλῶ δὲ ἔτι βραδύτερος: ταχὺς δὲ Y || 4 εἰς — 5 χειρὶ: spatium vacuum octo litt. Y om. L, sed in margine scripsit L² || 5 γὰρ post Πάνυ add. Y || τῶ: τῷ b || 6 Μὰ om. b. || ἄν om. b || 7 ἡδέως — πραχθέν Hertlein: μηδενός — πραχθέντος codd. 8 τὸν μιάρων om. L || 10 διωκέσθω. N διώκεσθαι O

damus praesidibus potestatem. DAT. V KAL. AUG. ANTIOCHIAE
MAMERTINO ET NEVITTA CONSS.

b) CIL, III, 459 (cf. *ibid.*, p. 982) = Min. (e a tabella marmoris caerulei, quam vidit in vico Katapola, sive antiqua Minoa, ubi portus fuit insulae Amorgi, in horreis A. P. Zanos m. Aug. a. 1841 » Rossius); CIL III, 14198 = Myt. (fragmentum repertum « Mytilene in castello », aliquot frustula v. 11-16 eiusdem constitutionis praebens).

E(xemplum) s(acrarum) l(itterarum).

Oboriri solent nonnul(lae) controversiae. quae no(tionem) requirant et exa(m)ne) iudicis celsioris; tum autem quaedam negotia sunt, in quibus superfluum sit moderatorem expectare provinciae. Quod nobis utrumque pendentib(us) rectum admodum visum est, ut pedaneos iudices, ho(c es)t eos qui negotia humilior(a) disceptent, constituendi daremus praesidibus potestatem. Ita enim et sibi partem (c)urarum ipsi dempserint et tamen nihilominus quasi ipsi hoc munus administrabunt, quum illi, quos legere, administrent. Cuius rei constit(utionem) ad tuae eminentiae s(ententiam ex)cellentiam tua(m perficere ius)simus. Se(c)unde n(ostre)...

114 [ep. 52].

Hoc rescriptum, ad Bostrenorum curiam missum, datum est Antiochiae kal. Augustis a. 362, ut ex subscriptione apparet. Quae inter Titum Bostrenum, cuius « *fortes adversus Manichaeos libri* » (Hieronym., *Vir. ill.*, 102) exstant, et Iulianum imperatorem acta sunt, narrat Sozomenus (V, 15, 11 sq.), nullo alio fonte usus quam hoc ipso rescripto.

9 de titulo cf. CIL III Suppl. p. 2316²² n° 14199² 11 requirant Min. 14 ut: et Min. || hoc est: ho ... Myt.:... t Min. || 15 umilioi. Min. || 15/16 praesidibus potestatem: presidivus potestamen Min. || 16/17 ippi deniperint vel ippi densierint Min. || 17 nilominus quasi ipsi oc Min. 17/18 admenestrabunt — admenestrent Min.

435 d

Ἰουλιανὸς Βοστρηνοῖς.

Ἦμινη ἐγὼ τοὺς τῶν Γαλιλαίων προστάτας ἕξειν μοι
 436 μείζονα χάριν ἢ τῷ φθάσαντι πρὸ ἔμοι τὴν ἀρχὴν ἐπιτρο-
 πεύσαι· συνέβη γάρ ἐπὶ μὲν ἐκείνου τοὺς πολλοὺς αὐτῶν
 καὶ φυγαδευθῆναι καὶ διωχθῆναι καὶ δεσμευθῆναι, πολλὰ
 δὲ ἤδη καὶ σφαγῆναι πλήθη τῶν λεγομένων αἰρετικῶν, ὡς
 ἐν Σαμοσάτοις καὶ Κυζίκῳ καὶ Παφλαγονίᾳ καὶ Βιθυνίᾳ
 καὶ Γαλατίᾳ καὶ πολλοῖς ἄλλοις ἔθνεσιν ἄρδην ἀνατραπῆναι
 πορθηθείσας κώμας, ἐπ' ἔμοι δὲ τοῦναντίον· οἳ τε γάρ
 b ἔξορισθέντες ἀφείθησαν, καὶ οἳ δημευθέντες ἀπολαμβάνειν 10
 τὰ σφέτερα ἅπαντα νόμῳ παρ' ἡμῶν ἔλαχον. Οἱ δ' εἰς το-
 σοῦτον λυσομανίας ἤκουσι καὶ ἀπονοίας, ὥστε, ὅτι μὴ
 τυραννεῖν ἕξεσθιν αὐτοῖς, μηδὲ ἅ ποτε ἔπραττον κατ' ἄλ-
 λήλων, ἔπειτα καὶ ἡμᾶς τοὺς θεοσεβεῖς εἰργάζοντο, δια-
 τιθέναι, παροξυνόμενοι πάντα κινουσι λίθον, καὶ συνταράτ- 15
 τειν τολμῶσι τὰ πλήθη καὶ στασιάζειν, ἀσεβοῦντες μὲν
 εἰς τοὺς θεούς, ἀπειθοῦντες δὲ τοῖς ἡμετέροις προστάγ-
 c μασι, καίπερ οὕτως οὔσι φιλανθρώποις. Οὐδένα γοῦν αὐτῶν 20
 ἄκοντα πρὸς βωμοὺς ἐδῶμεν ἔλκεσθαι, διαρρήδην δὲ αὐτοῖς
 προαγορεύομεν, εἴ τις ἐκῶν χερνίδων καὶ σπονδῶν ἡμῖν
 ἐθέλει κοινωνεῖν, καθάρσια προσφέρεσθαι πρῶτον καὶ τοὺς
 ἀποτροπαίους ἰκετεῦειν θεούς· οὕτω πόρρω τυγχάνομεν
 <νῆ> Δία τοῦ τινα τῶν δυσσεβῶν ἐβελῆσαι ποτε ἢ διανοη-

9 sq. cf. p. 108. 24²sq., etc. 15 cf. Zenob. *Centur.* V 63 18 sq. cf. p. 179, 14 sq.

*9—11 et 18—p. 177, 3 Sozomen. V 5, 1.

U

5 an δημευθῆναι? cf. v. 10 6 ὥστ cod.: ὥστε Hercher 7 Κυζίκῳ Petau: κηρύκῳ cod.; cf. Soerat. III 11, 3 et Sozomen. V 5, 10 et 15; 10, supra p. 50, 9 sq. et 62, 4 sq. 8 <ἐν> πολλοῖς Hertlein 11 ἔλαβον cod., correximus 13 κατ' Hertlein: μετ' cod. 14/15 διατιθέναι vix sanum 20 προαγορεύομεν cod., corr. Heyler: cf. Sozomen. l. l.: τοῖς δὲ θεοῖς προηγύρευον μηδένα ἀδικεῖν τῶν Χριστιανῶν... μηδὲ ἄκοντας πρὸς βωμῶν ἔλκεν 23 <νῆ> Δία τοῦ τινα Hertlein: τοῦ διὰ τινα cod.

θῆναι τῶν παρ' ἡμῖν εὐαγῶν μετασχεῖν θυσιῶν, πρὶν τὴν d
μὲν ψυχὴν ταῖς λιτανείαις πρὸς τοὺς θεοὺς, τὸ δὲ σῶμα
τοῖς νομίμοις καθαρσίοις καθήρασθαι.

Τὰ γοῦν πλήθη τὰ παρὰ τῶν λεγομένων κληρικῶν ἐξη-
5 πατημένα πρόδηλον ὅτι ταύτης ἀφαιρεθείσης στασιάζει
τῆς ἀδείας· οἱ γὰρ εἰς τοῦτο τετυραννηκότες οὐκ ἀγαπῶ- 437
σιν ὅτι μὴ τίνουσι δίκην ὑπὲρ ὧν ἔπραξαν κακῶν, ποθοῦν-
τες δὲ τὴν προτέραν δυναστείαν, ὅτι μὴ δικάζειν ἕξεσθιν
αὐτοῖς καὶ γράφειν διαθήκας καὶ ἀλλοτρίους σφετερίζεσθαι
κλήρους καὶ τὰ πάντα ἑαυτοῖς προσνέμειν, πάντα κινουσιν
ἀκοσμίας κάλων καί, τὸ λεγόμενον, πῦρ ἐπὶ πῦρ ὀχετεύουσι
καὶ τοῖς προτέροις κακοῖς μείζονα ἐπιθεῖναι τολμῶσιν, εἰς
διάστασιν ἄγοντες τὰ πλήθη. *Ἐδοξεν οὖν μοι πᾶσι τοῖς b
δήμοις προαγορευσαὶ διὰ τοῦδε τοῦ διατάγματος καὶ φανε-
5 ρὸν καταστῆσαι, μὴ συστασιάζειν τοῖς κληρικοῖς, μηδὲ
ἀναπειθεσθαι παρ' αὐτῶν λίθους αἴρειν μηδὲ ἀπιστεῖν τοῖς
ἄρχουσιν, ἀλλὰ συνιέναι μὲν ἕως ἂν ἐθέλωσιν, εὐχεσθαι
δὲ ἅς νομίζουσιν εὐχὰς περὶ ἑαυτῶν· εἰ δὲ ἀναπειθοῖεν ὑπὲρ
ἑαυτῶν στασιάζειν, μηκέτι συνάδειν, ἵνα μὴ δίκην δῶσι.

Ταῦτα δὲ μοι παρέστη τῇ Βοστρονῶν ἰδίᾳ προαγορευσαὶ c
πόλει διὰ τὸν ἐπίσκοπον Τίτον καὶ τοὺς κληρικοὺς ἐξ
ἧν ἐπέδοσαν βιβλίων τοῦ μετὰ σφῶν πλήθους κατηγορηκέ-
ναι, ὡς αὐτῶν μὲν παραινούντων τῷ πλήθει μὴ στα-
σιάζειν, ὀρμωμένου δὲ τοῦ πλήθους πρὸς ἀταξίαν. *Ἐν γοῦν
5 τοῖς βιβλίοις καὶ αὐτὴν ἦν ἐτόλμησεν ἐγγράψαι τὴν φωνήν

2 sq. cf. p. 143, 2 sq. || 10 sq. cf. Zenob. Centur. V 62 || 11 cf.
Plat. Leg. 666 A. Zenob. Centur. V 69 || 13 cf. p. 62, 3.

*20 sq. Sozomen. V 15, 11 sq. *

U

6 οἱ Petau: οὐ cod. || 7 κακῶν Hertlein: κακῶς cod. || 10 τὰ Horkel:
τὸ cod. || 14 et 20 προαγορευταὶ cod., corr. Heyler || 16 an
< ἱερῶν > αἰρεῖν? cf. p. 49, 29 sq.; 94, 20 sq. et 194, 35 sq. || μηδὲ
Hercher: μήτε cod. || 18 περὶ cod.: ὑπὲρ Hercher || 23 ὡς αὐτῶν
Reiske:τῶν cod.

- d ὑπέταξά μου τῷδε τῷ διατάγματι· « καίτοι Χριστιανῶν ὄντων ἐφαμίλλων τῷ πλήθει τῶν Ἑλλήνων, κατεχομένων δὲ τῇ ἡμετέρᾳ παραινέσει μηδένα μηδαμοῦ ἀτακτεῖν ». Ταῦτα γάρ ἐστιν ὑπὲρ ὑμῶν τοῦ ἐπισκόπου τὰ ῥήματα. Ὅρατε ὅπως τὴν ὑμετέραν εὐταξίαν οὐκ ἀπὸ τῆς ὑμετέρας εἶναι φησιν γνώμης, οἱ γε ἄκοντες, ὡς γε εἶπε, κατέχεσθε διὰ
- 438 τὰς αὐτοῦ παραινέσεις; Ὡς οὖν κατήγορον ὑμῶν ἐκόντες τῆς πόλεως διώξατε, τὰ πλήθη δὲ δμοноεῖτε πρὸς ἀλλήλους. Καὶ μηδεὶς ἐναντιούσθω μηδὲ ἀδικεῖτω, μήθ' οἱ πεπλανημένοι τοῖς ὀρθῶς καὶ δικαίως τοὺς θεοὺς θεραπεύουσι κατὰ τὰ ἐξ αἰῶνος ἡμῖν παραδεδομένα, μήθ' οἱ θεραπευταὶ τῶν θεῶν λυμαίνεσθε ταῖς οἰκίαις ἢ διαρπάζετε τῶν ἀγνοῖα μᾶλλον
- b ἢ γνώμη πεπλανημένων. Λόγῳ δὲ πείθεσθαι χρὴ καὶ διδάσκεισθαι τοὺς ἀνθρώπους, οὐ πληγαῖς οὐδὲ ὕβρεσιν οὐδὲ αἰκισμῷ τοῦ σώματος. Αὐθις δὲ καὶ πολλάκις παραινῶ τοῖς ἐπὶ τὴν ἀληθῆ θεοσέβειαν ὀρμωμένοις μηδὲν ἀδικεῖν τῶν Γαλιλαίων τὰ πλήθη, μηδὲ ἐπιτίθεσθαι, μηδὲ ὑβρίζειν εἰς αὐτούς. Ἐλεεῖν δὲ χρὴ μᾶλλον ἢ μισεῖν τοὺς ἐπὶ τοῖς μεγίστοις πράττοντας κακῶς· μέγιστον γὰρ τῶν καλῶν ὡς ἀληθῶς ἢ θεοσέβεια, καὶ τοῦναντίον τῶν κακῶν ἢ δυσσέβεια. Συμβαίνει δὲ τοὺς ἀπὸ θεῶν ἐπὶ τοὺς νεκροὺς καὶ τὰ λείψανα μετατετραμμένους ταύτην ἀποτίσαι τὴν ζημίαν*** ὡς τοῖς μὲν ἐνεχομένοις τινὶ συναλγοῦμεν, τοῖς δὲ ἀπολυομένοις καὶ ἀφιεμένοις ὑπὸ τῶν θεῶν συνηδόμεθα.
- c Ἐδόθη τῇ τῶν καλανδῶν Αὐγούστ(ων) ἐν Ἀντιοχ(είᾳ).

8 cf. p. 172, 11.

*6 sq. Sozomen. V 15, 12.

U

6 κατέχεσθε Reiske || 7 ἐκόντες : ἐλόντες Klimek || 13 γνώμησ cod., corr. Petau || 14 ἀνθρώπους cod., an ἀνοήτους? cf. p. 73, 18 sq. || 15 δὲ Hercher : τε cod. || 18 ἐπὶ : « fort. ἐν ut 422 B [= p. 71, 7] » Hertlein || 21 τοὺς¹ Spanheim : ... cod. || 22 ἀποτίσαι Hercher : ἀποτίσαι cod. || 23 lacunam significavit Hertlein || ἐνεχομένοις < νόσω >? Hertlein

115 [ep. 43].

Nomen Hecebolii his litteris perperam praescriptum est (cf. adn. critic.). Ex p. 180, 6 sq. elucet decretum hoc ad Edessenorum curiam missum esse, quo tempore incertum. Attamen si v. 13 sq. cum epistula 114 (p. 176, 18 sq. et 178, 14 sq.) contuleris, conicies illud circa ideim tempus, i. e. Antiochiae media aestate a. 362, scriptum esse. — Cum Iulianus ineunte vere anni sequentis adversus Persas proficisceretur, Edessam praetergressus est διὰ μῖσος ἰσως τῶν ἐνοικούντων (Sozomen., VI, 1, 1).

Ἰουλιανὸς < Ἐδεΐσηνοῖς >.

424 b

Ἐγὼ μὲν κέχρημαι τοῖς Γαλιλαίοις ἅπασιν οὕτω πράως καὶ φιλανθρώπως, ὥστε μηδένα μηδαμοῦ βίαν ὑπομένειν μηδὲ εἰς ἱερὸν ἔλκεσθαι μηδὲ εἰς ἄλλο τι τοιοῦτον ἐπηρεάζεσθαι παρὰ τὴν οἰκείαν πρόθεσιν· οἱ δὲ τῆς Ἀρειανικῆς ἐκκλησίας, ὑπὸ τοῦ πλούτου τρυφῶντες, ἐπεχείρησαν τοῖς ἀπὸ τοῦ Οὐαλεντίνου, καὶ τετολμήκασι τοσαῦτα κατὰ τὴν Ἐδεσσαν, ὅσα οὐδέποτε ἐν εὐνομουμένη πόλει γένοιτο ἄν. Οὐκοῦν ἐπειδὴ αὐτοῖς ὑπὸ τοῦ θαυμασιωτάτου νόμου προεῖρηται < τὰ ὑπάρχοντα προέσθαι > ἵν' εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν εὐδοώτερον πορευθῶσι, πρὸς τοῦτο

20 sq. cf. Matth. 19, 23 sq.

II L C

11 Ἰουλιανὸς sic L τῶ αὐτῶ C (qui codex hanc epistolam post aliam [scil. ep. 194 infra p. 263 sq.] ἐπιθέσειω inscriptam praebet, unde Ἐπιθέσειω Ald. et Ἐπιθέσειω Hertlein); titulum om. H; < Ἐδεσσηνοῖς > supplevimus || 12 κέχρημαι Hercher: κέκρικα codd. < χρῆσθαι > κέκρικα Reiske || 17/18 τοιαῦτα — οἷα Hertlein || 18 ἐν om. L || 19 αὐτοῖς Martinius: ἑαυτοῖς C καὶ αὐτοῖς HL || 20 < τὰ ὑπάρχοντα προέσθαι > P. Thomas; « post προεῖρηται videtur θλίβεσθαι vel στενοχωρεῖσθαι vel tale quid deesse » Reiske; < πένεσθαι >? Hertlein; cf. Matth. 19, 21, etc. et Iulian. C. Galil. p. 133, 1 sq. ed. Neumann || 21 τοῦτον C

συναγωνιζόμενοι τοῖς ἁγίοις αὐτῶν, τὰ χρήματα τῆς Ἐδεσσηνῶν ἐκκλησίας ἅπαντα ἐκελεύσαμεν ἀναληφθῆναι δοθησόμενα τοῖς στρατιώταις, καὶ τὰ κτήματα τοῖς ἡμέτεροις προστεθῆναι πριβάτοις, ἵνα πενόμενοι σωφρονῶσι καὶ μὴ στερηθῶσιν ἧς ἔτι ἐλπίζουσιν οὐρανοῦ βασιλείας. 5

425 Τοῖς οἰκοῦσι δὲ τὴν Ἐδεσσαν προαγορεύομεν ἀπέχεσθαι πάσης στάσεως καὶ φιλονεικίας, ἵνα μὴ, τὴν ἡμετέραν φιλανθρωπίαν κινήσαντες καθ' ὑμῶν αὐτῶν, ὑπὲρ τῆς τῶν κοινῶν ἀταξίας δίκην τίσητε. Ξίφει καὶ πυρὶ καὶ φυγῇ ζημιωθέντες. 10

116

Capitum a quo tempore militi praeberi debeat.

Cod. Theodos., VII, 4, 8 (362 Aug. [?] 1):

IDEM (*scil.* IMP. IULIANUS) A. SECUNDO P(RAEFECTO) P(RAETORI)O. Militibus ad kalendas Augustas capitatio denegetur, 15
ex kalendis Augustis praebeatur. DAT. KAL. AUG. NICOMEDIAE MAMBERTINO ET NEVITTA VV. CC. CONSS.

Cf. supra n° 63, p. 75 sq.

« Adiit hoc anno Iulianus Nicomediam (Ammian. Marc. 20
XXII. 9. 3). sed inter Mai. 12 et Iul. 28 » Mommsen.

117

De domesticis.

Cod. Theodos., VI, 24, 1 (362 Aug. 18):

<IMP.> IULIANUS A. SECUNDO P(RAEFECTO) P(RAETORI)O.
Scias senum capitum domesticis per singulas quasque scho- 25

H L C

1 συναγωνιζόμενος L συναγωνιζόμενοις C || ἁγίοις scripsimus : ἀνθρώποις codd. || 2 ἔδεσσηνῶν L || 4 προβάτοις L || 5 ἧς : οἷς H || οὐρανοῦν βασιλείαν L || 6 προσαγορεύομεν C || 8 ὑμῶν αὐτῶν : ἡμῶν L || 9 ἀταξίας HC : εὐταξίας L || καὶ φυγῇ καὶ πυρὶ transp. C

las, quinquagenis iussis in praesenti esse, iuxta morem debere praes(t)ari, ceteris, qui ultra numerum in praesenti esse voluerint, neque annonarias neque capitum esse mandandum, sed omnes cogendos ad plurimos suos ac ter(r)as redire.

5 DAT. XV KAL. SEPT. ANTIOCHIAE MAMERTINO ET NEVITTA CONSS.

Cf. Iulian., *Misop.*, 370 B.

118

De consortii dilatoria praescriptione.

10 *Cod. Theodos.*, II, 5, 2 [= *Brev.*, II, 5. 1 et (v. 13-18) *Cod. Iustin.*, III, 40, 1; cf. *Basilic.*, XII, 3, 12] (362 Sept. 3):

IMP. IULIANUS A. SECUNDO P(RAEFECTO) P(RAETORI)O. *Post alia*: Explosis atque reiectis praescriptionibus, quas litigatores sub obtentu consortium studio protrahendae disceptationis excogitare consueverunt, sive unius fori omnes sint, sive in diversis provinciis versentur, nec adiuncta praesentia consortis vel consortium agendi vel respondendi iurgantibus licentia pro parte pandatur. Et amputata constitutione Constantini patrum mei quae super consortibus promulgata est, antiquum ius, quantum pertinet ad huiusmodi disceptationes, cum omni firmitate servetur, ut interruptis artificiosis obstaculis possidentium astutia comprimatur. DAT. III
20 NON. SEPTEMB. ANTIOCH(AE) MAMERTINO ET NEVITTA CONSS.

25 INTERPRETATIO. Remotis obiectionibus, quibus se consortes ad respondendum invicem excusabant, ut, si non in una provincia vel sub uno iudice omnes essent, dum praesentiam suam non simul esse causantur, repetentes videbantur includere: unde dilationem hanc removentes, quam patruus noster Constantinus consortibus in hac parte praestiterat, iubemus secundum antiqui iuris ordinem, quicumque pulsatus fuerit, pro sua parte vel persona respondeat, nec diutius sub
30 hac occasione repetentem differat ille qui possidet.

4 plurimos: an proximos? « expectes lares » Mommsen

119-120

De decurionibus.

119

De incolis ad curiam vocandis.

Cod. Theodos., XII, 1, 52 (362 Sept. 3):

IDEM (*scil.* IMP. IULIANUS) A. AD IULIANUM CONS(ULAREM) FOENICES. Non obstat curalium petitioni quod ii quos incolae dixerunt, alibi decuriones esse dicuntur; poterunt enim et apud eos detineri, si eorum patitur substantia et ante conventionem incolatui renuntiare noluerunt. Sola vero possessione sine laris conlocatione praedictos onerari iuris ratio non patitur, quamvis res decurionum comparasse dicantur. Sane incolatus iure tunc detinendi sunt, si non aut arma gesserunt aut expeditioni militari praefuerunt aut sub praefatione administrationis facti sunt senatores. DAT. III NON. SEPT. ANTIOCHIAE, ACC. ID. OCT. TYRO MAMERTINO ET NEVITA CONSS.

120

De decurionibus revocandis et nominandis.

Ibid., 53 (362 Sept. 18):

IDEM A. AD SALLUSTIUM P(RAEFECTUM) P(RAETORI)O. Quoniam ex paucis plurima commissa non absurde suspicamur, ex die kal. Septembrium omnes omnino praeter sollemnes nominationes factas a curiis in irritum devocamus; de praecedentibus porro iustum agitabis examen. Placuit etiam designare quae corpora sunt, in quibus nominationis iuste sollemnitatis exercetur. Decurionum enim filios necdum curiae mancipatos et plebeios eiusdem oppidi cives, quos ad decurionum subeunda munera splendidior fortuna subvexit, licet

14/15 sub praefatione Valois § 25 sunt: sint *Gothofredus*; « fortasse verbis quae corpora sunt deletis scr. exerceatur » *Mommsen*

nominare sollempniter. DAT. XIII KAL. OCT. ANTIQCHIAE
MAMERTINO ET NEVITTA CONSS.

121

De numero veredorum in evectioe concessorum.

5 *Cod. Theodos.*, VIII, 5, 14 [v. 15-21 = *Cod. Iustin.*, XII,
50, 4] (362 Sept. 9):

IDEM (scil. IMP. IULIANUS) A. AD MAMERTINUM P(RAEFECTUM)
P(RAETORIO). Qui contra adnotationem manus nostrae plures
quam evectio continebit veredos crediderit usurpandos, capi-
0 talem rem fecisse videbitur et, si instantis necessitatis gratia
non retineatur, quis tamen ille sit ad censurae tuae, tum ad
serenitatis nostrae conscientiam referendum est. Et quam-
quam, quid sit parhippus, et intellegere et discernere sit
5 proclive, tamen, ne forte interpretatio depravata aliter hoc
significet, sublimitas tua noscat parhippum eum videri et
habendum esse, si quis usurpato uno vel duobus veredis,
quos solos evectio continebit, alterum tertiumve extra ordi-
nem commoveat. Nihil autem interesse debet nec ad crimen
vocari, utrum agens in rebus suo anne mulionis itineri sub-
10 iugando, modo evectioe datae formam et licentiam non
excedat. DAT. V ID. SEPT. MAMERTINO ET NEVITTA CONSS.

122

De recipiendis appellationibus.

Cod. Theodos., XI, 30, 29 (362 Sept. 22):

5 IMP. IULIANUS A. AD HYMETIUM VIC(ARUM) URB(IS). Omnes
legitimae appellationes, quaecumque fuerint contra audien-
tiam tuae gravitatis interpositae, indubitanter suscipiantur,

19 itineris T et Iust.; « sententia requirere videtur talia suo an
mulieris commodo prospiciat subiugando, id est utrum celeritatis causa
an propter viae difficultatem animalia subianctoria requirat » Mommsen

et post latam sententiam intra triginta dies universa quae in eiusmodi negotio geruntur, cum refutatoriis precibus seu libellis ad nostrum comitatum mittantur, strenuo videlicet officiali ex his qui tibi parent ad hanc sollicitudinem electo, ita ut, publicis monumentis confectis, dies, quo gerulis gesta tradantur, fideliter designetur. Nam X librarum auri multae constituetur officium obnoxium, si statuta nostra aliqua fuerint dissimulatione violata. DAT. X KAL. OCTOB. ANTIOCHIAE MAMERTINO ET NEVITTA CONSS.

123

De iis qui in sacris scriniis militant curiae non adscribendis.

Cod. Theodos., VI, 26, 1 (362 Sept. 25):

IMP. IULIANUS A. AD SECUNDUM P(RAE)FECTUM P(RAE)TORIO. In rebus prima militia est, secundus in litterarum praesidiis pacis ornatus. Ideoque scriniorum nostrorum merita perpendentes, secundum eis in privilegiis locum tribuimus, ut omnes qui quindecim annis in scriniis laboraverunt memoriae ac dispositionibus epistularum ac libellorum, licet patre vel avo ceterisque maioribus curialibus orti ac proditi sint, tamen ab omni hac necessitate habeantur immunes, nec ad curiam devocentur. DAT. VII KAL. OCT. ANTIOCHIAE, ACC. V ID. NOV. . . ISIS MAMERTINO ET NEVITTA V. C. CONSS.

124

Ad praesidem Cariae de Didymaeo templo.

Post incendium Daphnaei templi (22 Octobr. a. 362), si Sozomeno credimus, scripta est haec epistula. Cf. Asmus, *Zeitschr. für Kirchengesch.*, XXXI, 1910, p. 354.

Sozomen., V, 20, 7: Καὶ τὰ μὲν ᾧδε ἔσχεν ὡς οἴμαι δὲ

14 rebus: « ser. re p(ublica) » Mommsen 18 dispositionibus: « ser. dispositionum et » Mommsen

ἐκ τῶν συμβάντων ἐν Δάφνῃ διὰ τὸν μάρτυρα Βαβύλαν πυθόμενος ὁ βασιλεὺς (scil. Ἰουλιανὸς) ἐπὶ τιμῇ μαρτύρων εὐκτηρίους οἴκους εἶναι πλησίον τοῦ ναοῦ τοῦ Διδυμαίου Ἀπόλλωνος, ὃς πρὸ τῆς Μιλήτου ἐστίν, ἔγραψε τῷ ἡγεμόνι Καρίας, εἰ μὲν ὄροφόν τε καὶ τράπεζαν ἱερὰν ἔχουσι, πυρὶ καταφλέξαι· εἰ δὲ ἡμίεργά ἐστι τὰ οἰκοδομήματα, ἐκ βάθρων ἀνασκάψαι.

Cf. Gregor. Nazianz., *Orat.* V, 29, PG 35, 701 B: Οὐκ ἐτι προσάξουσι πῦρ μαρτύρων μνήμασιν ὡς ἄλλων ἐφέζοντες ἄθλησιν ταῖς κατ' αὐτῶν ἀτιμίαις.

125

De Caesarea Cappadociae e catalogo civitatum expungenda.

De tempore quo haec gesta sunt nihil certi e textu Sozomeni (v. 16) eruere licet.

Sozomen., V, 4, 1: Περὶ δὲ τὸν αὐτὸν χρόνον καὶ τὴν πρὸς τῷ Ἀργαίῳ (ἀργέω codd.) Καισάρειαν, μεγάλην καὶ εὐδαίμονα καὶ μητρόπολιν οὖσαν τοῦ Καππαδοκῶν κλίματος, ἐκ τοῦ καταλόγου τῶν πόλεων ἐξήλειπεν ὁ βασιλεὺς (scil. Ἰουλιανὸς) καὶ τῆς ἐπωνυμίας τοῦ Καίσαρος ἀφείλετο, ἧς πάλαι ἔτυχεν ἐπὶ Κλαυδίου Καίσαρος, Μάζακα τὸ πρὶν ὀνομαζομένη. 2. Ἐμίσει γὰρ καὶ πρότερον ἐξαισίον μῖσος τοὺς αὐτῆς οἰκήτορας, ὡς πανδημεὶ χριστιανίζοντας καὶ πάλαι καθελόντας τοὺς παρ' αὐτοῖς νεῶς πολιούχου Διὸς καὶ πατρώου Ἀπόλλωνος· ἐπεὶ δὲ καὶ τὸ τῆς Τύχης, ὃ μόνον περιελείφθη, αὐτοῦ βασιλεύοντος πρὸς τῶν Χριστιανῶν ἀνετράπη, δεινῶς ἀπηχθάνετο πάσῃ τῇ πόλει καὶ ἐδυσφόρει. 3. Καὶ Ἕλληνας μὲν, τοὺς ὄντας εὐαριθμήτους μάλα, ἐμέμφετο, ὡς μὴ ἐπαμύναντας καὶ, εἰ παθεῖν ἔδει τι, προθύμως ὑπὲρ τῆς Τύχης ὑπομείναντας. 4. Πάντα δὲ τὰ κτήματα καὶ τὰ χρήματα τῶν ἐν Καισαρείᾳ καὶ ὑπὸ τοὺς αὐτῆς ὄρους ἐκκλησιῶν, ἐρευνώμενα μετὰ βασάνων, εἰς μέσον φέρεσθαι προσέταξεν· αὐτίκα δὲ τριακοσίας λίτρας χρυσοῦ τῷ ταμείῳ ἐκτίσαι, κληρικούς δὲ πάντας ἐγγραφῆναι τῷ καταλόγῳ τῶν ὑπὸ τὸν ἄρχοντα τοῦ ἔθνους στρατιωτῶν· ὃ δαπανηρὸν εἶναι σφόδρα καὶ ἐπονείδιστον ἐν ταῖς τῶν Ῥωμαίων στρατιαῖς νομίζεται· 5. τὸ δὲ πλῆθος τῶν Χριστιανῶν σὺν γυναιξὶ καὶ παισὶν ἀπογράψασθαι καὶ καθάπερ ἐν ταῖς κώμαις φόρους τελεῖν.

Ἐνορκον δὲ ἠπειλήσεν ὥς, εἰ μὴ τάχος τὰ ἱερὰ ἀνεγειρώσιν, οὐ παύσεται μηνιῶν καὶ κακοποιῶν τὴν πόλιν, καὶ οὐδὲ τὰς κεφαλὰς συγχωρήσει τοὺς Γαλιλαίους ἔχειν· ᾧδε γὰρ ἐπιτωθάζων καλεῖν εἰώθει τοὺς Χριστιανούς (cf. p. 74, 7 et 207, 9 sq.). 6. Ἐξέβη δ' ἂν ἴσως εἰς ἔργον ἢ ἀπειλή. 5

Ibid., V, 11, 8: Συμβάλλω δὲ τὸν μὲν Εὐψύχιον ἀναιρεθῆναι διὰ τὸν ναὸν τῆς Τύχης, ἐφ' ᾧ τότε καθαιρεθέντι, ὥς ἐν τοῖς πρόσθεν εἴρηται, κοινῇ πάντες Καισαρεῖς τῆς τοῦ βασιλέως ὀργῆς ἐπειράθησαν· οἱ δὲ τῆς καθαιρέσεως αὐτουργοὶ δίκην ἔδοσαν, οἱ μὲν θάνατον, οἱ δὲ τὴν πατρίδα φεύγειν καταδικασθέντες. 10

Liban., Orat. XVI. 14: Ὁ δὲ (scil. Ἰουλιανὸς) ταύτην ὀκνῶν τὴν ὑπερβολὴν, ἀφελὼν αἱ πόλεως ἐστὶ γνωρίσματα, κώμης σχῆμα περιέθηκε. Βλέφατε δὴ εἰς Καππαδοκίαν ἐκείνην· ἐκεῖ πόλις εὐδαίμων καὶ λαμπρά, καὶ τοῦ δύνασθαι λέγειν ἐπιμελουμένη καὶ χειμάδιον βασιλεῖ γεγεννημένη πολλάκις, ἐξώσθη τοῦ τῶν πόλεων καταλόγου, δόξασά τι θρασύτερον ποιεῖν τῆς ἐξουσίας. 15

Cf. Michel le Syrien, *Chronique*, I, p. 280, 19 sq. ed. Chabot, et praeterea Gregor. Nazianz., *Orat. IV*, 92 et XVIII, 34. 20

126

Ea quae sequuntur (a — d) unius eiusdemque legis ad dioecesim Africae pertinentis esse viderunt codicis Theodosiani editores (Gothofredus ad *ll. ll.*, et Mommsen, vol. I, pars prior, p. ccxxxvi). — De Claudio Avitiano cf. *Ammian. Marc.*, XXVII, 7, 1; *CIL*, VIII, 7037-8, etc. 25

De indulgentiis debitorum a Iuliano civitatibus concessis cf. supra p. 83 sq. et praeterea *Ammian. Marc.*, XXV, 4, 15; *Eutrop.*, X, 16, 3; *Gregor. Nazianz.*, *Orat. IV*, 75; *Iulian.*, *Misop.*, 365 B et 367 A; *Themist.*, Φιλόπολις (θεωρία), ed. O. Seeck, *Rhein. Mus.*, LXI, 1906, p. 557: Εἰ δὲ τῷ δόξειεν (scil. ὁ Θεμιστίος) ἐπὶ τοῖς μείζοσι κατορθώμασι (scil. τοῦ Ἰουλιανοῦ) καὶ μικροτέρας ἀπτεσθαι πράξεως (λέγω δὲ τῆς τῶν δημοσίων βιβλίων ἀνανεώσεως), οὗτος εἰ πρόσ<σ>χοι ταῖς περὶ τὸ χωρίον διατριβαῖς καὶ ταῖς ἀυξήσεσι καὶ ταῖς ἐργασίαις, οὐ μικρὰν ἔτι τὴν πρᾶξιν οὐδὲ ἐλάττω τῶν ἄλλων, ἀλλὰ σχεδόν τι βασιλικωτάτην εὐρήσει. *Cl. H. Schenk*, *ibid.*, p. 565 sq. 30 35 40

a) De indulgentia debitorum.

Cod. Theodos., XI, 28, 1 (363 [362] Oct. 26) :

IMP. IULIANUS A. AD AVITIANUM VIC(ARIUM) AFRIC(AE). Ex-
cepto auro et argento cuncta reliqua indulgemus. DAT. VII
KAL. NOV. ANTIOCHIAE, ACC. XV KAL. APRIL. KARTHAG(INE)
IULIANO A. III ET SALLUSTIO CONSS.

b) De viis muniendis.

Ibid., XV, 3, 2 (363 [362] Oct. 26) :

IMP. IULIANUS A. AD AVITIANUM VIC(ARIUM) AFRIC(AE). *Post*
alia : In muniendis viis iustissimum aequitatis cursum reli-
quit auctoritas. Singuli enim loca debent quaeque sortiri, ut
sibi consulant vel neglegentia vel labore. Igitur eos loca iuxta
morem priscum delegata curare oportebit. *Et vetera*. DAT.
VII KAL. NOV. IUL(IANO) A. III ET SAL(LUSTIO) CONSS.

c) De cursus publici illicito usu.

Ibid., VIII, 5, 15 (363 [362] Oct. 26) :

IDEM (*scil.* IMP. IULIANUS) A. AD AVITIANUM VIC(ARIUM)
AFRICAЕ. Mancipium cursus publici dispositio proconsulis
forma teneatur, neque tamen sit cuiusquam tam insignis
audacia, qui parangarias aut paraveredos in civitatibus ad
canalem audeat commovere, quo minus marmora priva-
torum vehiculis provincialium transferantur, ne otiosus
aedium cultibus provincialium patrimonia fortunaequae lace-
rentur. DAT. VII KAL. NOV. ANTIOCHIAE IULIANO A. III ET
SALLUSTIO CONSS.

11 auctoritas: « fortasse antiquitas » Mommsen 18 Mancipium
Gothofredus: mancipium *codd.* || 21 minus: nimirum *Gothofredus* ;
« minus delendum » Mommsen ; an eminus ?

d) De columnis et statuis non auferendis.

Cod. Iustin., VIII, 10, 7 (363 [362] Oct. 27 [26]):

IMP. IULIANUS A. AD (A)VTIANUM VICARIUM AFRICAE. Nemini columnas vel statuas cuiuscumque materiae ex alia eademque provincia vel auferre liceat vel movere. D(AT.) VI K. NOV. IULIANO A. III ET SALLUSTIO CONSS.

127

De novorum decurionum praestatione.

Cod. Theodos., XII, 1, 54 [= *Cod. Iustin.*, X, 32, 23] (362 Nov. 1):

IDEM (scil. IMP. IULIANUS) A. AD IULIANUM COM(ITEM) OR(IENTIS). Providendum est eorum novitati decurionum qui nuper nomen curiis addiderunt, ne praeteritis debitis susceptorum onerentur; sed conventis propter haec debita qui ea praecedentibus delegationibus contraxerunt, nullam eos molestiam pro sarcina nominationis alienae sustinere patiaris. P(RO)-P(OSITA) BERYTO KAL. NOV. MAMERTINO ET NEVITTA CONSS.

128

De aedificiis publicis vindicandis et de domibus privatis in solo publico exstructis.

a) *Cod. Theodos.*, XV, 1, 8 [p. 189, 1—2 = *Cod. Iustin.*, VIII, 11, 4] (362 Dec. 2):

<IMP. IULIANUS> A. ECDICIO P(RAE)F(ECTO) AEGYPTI.

4 an eademve? § 13 praeteritis: « malim praeteritorum » Mommsen § 23 <Imp. Iulianus> restituumus suadente Mommsen. « ut annus flagitat, ... eamque inscriptionem fuisse in Theodosiani codice eo, a quo pendent Breviarü libri HNOE, ostendit praescriptio legis sequentis »: Idem (scil. Constantius) *Theod.* (= *Iust.*).

Oportuit praetoria iudicum et domos iudiciarias publico iuri adque usui vindicari. † Sed quia salubris nostra dispositio dilata est, nunc saltem tradatur effectui. *Et cetera.* P(RO)-P(OSITA) IIII NON. DECEMB. ANTIOCHIAE MAMERTINO ET NEVITTA
5 CONSS.

b) *Ibid.*, XV, 1, 9 [= *Brev.*, XV, 1, 1] (362 Dec. 2):

IDEM A. ECDICIO P(RAE)F(ECTO) AEGYPTI. *Post alia*: Conperimus super ergasteria publica, quae ad ius pertinent civitatis, plerosque sibi domos struxisse. Praecipimus ergo eas
10 inconcusso iure, qui aedificaverunt, possidere. P(RO)P(OSITA) IIII NON. DECEMB. ANTIOCHIAE MAMERTINO ET NEVITTA CONSS.

INTERPRETATIO: Si qui in civitate consistentes in locis publicis sibi domos forte construxerint, eas sine inquietudine possidere debebunt.

15 *Cod. Iustin.*, VIII, 11, 3 [= *Basilic.*, LVIII, 12, 3. vol. VII, p. 148]:

<Αὐτοκράτωρ Ἰουλιανὸς Α.> Ὁ εἰς τόπον τῆς πόλεως κτίσας οἰκείους ἀναλώμασιν, ἐν ᾧ μὴ βλάβη τὴν πόλιν, ἴδιον αὐτοῦ ἐχέτω τὸ κτισθέν, καὶ μᾶλλον εὐχαριστεῖσθω
20 ὡς τὴν πόλιν κοσμῶν.

129

Hanc legem superioribus (128 a et 128 b) coniungendam esse putat (« et certe argumentum omnino convenit ») Gothofredus ad *Cod. Theodos.*, XV, 1, 9.

1 oportuit: oportet ante publico *transp. Iust.* || iudiciarias: publicas *Iust.* || 2 semper post usui *add. Iust.* || 3, 4 et 10 proposita: « immo data » *Mommsen* || 4 IIII: VI *Iust.* [Hal. P] || 7 idem ā *Theodosiani codex*: imp. constantius (vel constantinus) et constantinus (vel constans aut constantius) aa. plurimi *codices Breviarii*: imp. iulianus a. *codices Breviarii HNOE* « recte ni fallor (vide ad praecedentem) » *Mommsen*

De aedibus in solo publico extructis.

Cod. Iustin., XI, 70, 1 :

IMP. IULIANUS A. ATARBINO. PRO aedibus quas nonnulli in solo rei publicae extruxerunt, placitam praestare pensicnem cogantur.

130

De revocandis operibus publicis fraude concessis.

Cod. Theodos., XV, 1, 10 (362 Dec. 7) :

IDEM A. AD RUFINUM. Quicumque cuiuslibet ordinis dignitatis aliquod opus publicum quoquo genere obscura interpretatione meruerit, fructu talis beneficii sine aliqua dubitatione privetur. Non solum enim revocamus quod factum est, verum etiam in futurum cavemus ne qua fraude temptetur. DAT. VII ID. DEC. AQUI(E)IAE) MAMERTINO ET NEVITTA CONSS.

131

De minorum et feminarum rebus
sine decreto non alienandis.

Cod. Theodos., III, 1, 3 [= *Brev.*, III, 1, 3] (362 Dec. 6) :

IMP. IULIANUS A. AD IULIANUM COM(ITEM) ORIENT(IS). Patru mei Constantini constitutionem iubemus aboleri, qua praecipit minores feminas consortio virorum copulatas sine decreti interpositione venditiones posse celebrare, si viri earum consensum pariter atque subscriptionem instrumentis putaverint esse praebendam, quoniam absurdum est maritos eis interdum inopes obligari, cum possint venditionis iure ipso non valente res proprias recipere ab his qui se illicitis

3 Atarbino sic *Iust.*, sed cf. *supra* p. 111, 26 sq. || 9 Idem : cf. *adn. ad p.* 189, 7 || 9/10 « ser. dignitatisve similiterve » *Mommsen* || 13 « fortasse temptentur » *Mommsen* || 14 *aquil. cod.* : Antiochiae ? *Mommsen* : Dat. in Acc. vel P(ro)p(ositum) corr. Seeck: *BLZG* p. 254

contractibus miscuerunt. Vetus igitur ius revocamus, ut omnis venditio, quaecumque fuerit a minore viro sive femina sine decreti interpositione celebrata, nulla ratione subsistat.

DAT. VIII ID. DECEMB. ANTIOC(HIAE) MAMERTINO ET NEVITA

5 VV. CC. CONSS.

INTERPRETATIO. Constantini imperatoris fuerat lege praeceptum, ut minores aetate feminae, si maritos habuerint, cum illorum consensu possint de facultatibus suis aliqua vendere. Sed hoc praesenti lege remotum est, atque id observandum erit, ut in annis minoribus constituti seu vir seu femina, si ita necessitas exegerit ut aliquid vendere velint, qui comparare voluerit, auctoritate iudicis aut consensu curiae muniatur; nam aliter a minoribus facta venditio non valebit.

15 132

De statu mulierum servis sociatarum.

Cod. Theodos., IV, 12, 5 [= 11, 6 Haenel] (362 Dec. 6):

(IMP. I)ULIANUS A. SECUNDO P(RAE)FECTO P(RAE)TORI(O). Senatusconsultum Claudianum fir(mu)m esse censemus, omnibus constitutionibus quae contra id latae (su)nt, penitus infirmatis, ut libera mulier, sive procurato(r)i sive actori privato sive alii cuilibet servili condicione (pol)luto fuerit sociata, non aliter libertate amissa nexu con(dic)ionis deterrimae adstringatur, nisi trinis fuerit denun(tia)tionibus ex iure pulsata.

20 25 Quod quidem circa privatas personas (con)venit observari; nam eas mulieres, quae fiscalibus vel civita(tis s)ervis sociantur, ad huius sanctionis auctoritatem minime (pe)rtinere sancimus. DAT. ET P(RO)P(OSITA) IN FORO TRAIANI VIII ID. DEC. (MA)MERTINO ET NEVITA CONSS.

30 INTERPRETATIO. Senatusconsulti Claudiani auctoritas confirmatur etiam circa eas quae procuratoribus et actoribus privatorum iunguntur, exceptis his quae servis fiscalibus vel civitatum sociantur.

133

De his qui per metum vel vim non appellarunt.

Cod. Theodos., XI, 30, 30 [= *Cod. Iustin.*, VII, 67, 2 ;
cf. *Basilic.*, IX, 1, 155] (362 Dec. 18):

IDEM (*scil.* IMP. IULIANUS) A. AD GERMANIANUM P(RAEFEC- 5
TUM) P(RAETORI)O. His qui tempore competenti non appel-
lant, redintegrandae audientiae facultas denegetur. Omnes
igitur qui contra praefectos Urbi seu proconsules seu comi-
tes Orientis seu vicarios sub specie formidinis provocationem 10
non arbitrantur interponendam, a renovanda lite pellantur.
Nobis enim moderantibus rem publicam nullum audebit iudex
provocationis per fugium iurgantibus denegare. Qui vero vim
sustinuerint, contestatione publice proposita intra dies vide-
licet legitimos, quibus appellare licet, causas appellationis 15
evidenti adfirmatione distinguant, ut hoc facto, tamquam
interposita appellatione, isdem aequitatis adminicula tribuan-
tur. EMISSA XV KAL. IAN. MAMERTINO ET NEVITTA CONSS.

134

Ad Iudaeos

de reaedificando Hierosolymitano templo. 20

Primis a. 363 mensibus restituendum Hierosolymis tem-
plum curavit Iulianus negotiumque maturandum Alypio
dedit Antiochensi : cf. *Ammian. Marc.*, XXIII, 1, 2 sq. ;
Iohann. Chrysostom., *Orat. adv. Iudaeos* V, 11 et *De S. Ba-*
byla c. Iulian., 22 ; *Rufin.*, *Hist. eccl.*, X, 38-40 ; *Socrat.*, III, 25
20, 5 sq. ; *Sozomen.*, V, 22, 4 sq. ; *Philostorg.*, VII, 9 ; *His-*
toriogr. anonym. Arianus, ed. Bidez, *Philostorg. append.*,

8 magistros officiorum, magistros militum *post Urbi add. Iust.* ||
9 seu praefectos Augustales vel alium iudicem *post vicarios add. Iust.*
|| 10 renovanda : revocanda *Iust.* || 11 Nobis — 12 denegare *om. Iust.*
|| 17 Ian. : *Iul. Iust.* ; *legem anni 363 esse censet Seck Realenc.* VII 1251

p. 235 sq.; Theodoret., *Hist. eccl.*, III, 20; Ambros., *Epist.* 40, § 12; Zonar., XIII, 12, 24 sq.; Iulian., supra p. 135, 19 sq.

Lydus. *De mens.*, IV, 53, p. 110, 4 ed. Wünsch: Καὶ Ἰουλιανὸς δὲ ὁ βασιλεὺς, ὅτε πρὸς Πέρσας ἐστρατεύετο, γράφων Ἰουδαίοις οὕτω φησίν·

« Ἀνεγείρω γὰρ μετὰ πάσης προθυμίας τὸν ναὸν τοῦ Ὑψίστου θεοῦ. »

Gregor. Nazianz., *Orat.* V, 3: Τέλος ἐπαφῆκε (scil. ὁ Ἰουλιανὸς) καὶ τὸ Ἰουδαίων φύλον ἡμῖν, τὴν παλαιάν τε αὐτῶν κουφότητα καὶ τὸ καθ' ἡμῶν ἄνωθεν ὑποσφυγόμενον ἐν αὐτοῖς μῖσος συνεργὸν λαβῶν τοῦ τεχνάσματος, ἐπιθειάζων τε δῆθεν ἐκ τῶν παρ' αὐτοῖς βίβλων καὶ ἀπορρήτων ὡς νῦν αὐτοῖς ἀποκείμενον εἶη κατελθεῖν εἰς τὴν ἑαυτῶν, καὶ τὸν νεὼν ἀναδείμασθαι, καὶ τῶν πατρίων τὸ κράτος ἀνανεώσασθαι, καὶ ἀποκρυπτόμενος εὐνοίας πλάσματι τὴν ἐπίνοιαν. Cf. *ibid.*, 4 et 6-7.

135

Huius constitutionis meminit Symmach., *Epist.*, X, 19, p. 293, 25 ed. Seeck: *Successit aliud, ut obitu Marcianae c. m. f. mandatum diceretur extinctum; sed contra venerabilis Iuliani sanctio stare procuratorum iussit officia causarum dominis viventibus inchoata.*

De procuratorio ad lites mandato.

Cod. Theodos., II, 12, 1 [= *Brev.*, II, 12, 1 et *Cod. Iustin.*, II, 12, 23; cf. *Basilic.*, VIII, 2, 97] (363 Febr. 4):

IMP. IULIANUS A. SECUNDO P(RAEFECTO) P(RAETORI)O. Nulla dubitatio est post causam in iudicio publicatam utpote dominum litis procuratorem effectum etiam post excessum eius qui defensionem mandaverat, posse incoatam litem iurgiumque finire, quippe cum et procuratorem posse eum instituere

28 publicatam: agitatam *Iust.* | 30 defensionem: agendam vel defendendam litem *Iust.* || litem: causam *Iust.*

et ad heredes suos incoata transmittere veteris iuris voluerint conditores. LECTA APUD ACTA PRID. NON. FEBR. IULIANO A. IIII ET SALLUSTIO CONS.

INTERPRETATIO. Qui dominus et procurator de cuiuslibet rei petitione fuerit institutus et susceptam litem vivo mandatore per actionem repetendo fuerit contestatus, etiam si ille qui ei mandatum tale fecerat, de hac luce discedat, liceat ei rem, quam repetendam susceperat, sibimet defensare et alium procuratorem in hac causa, si voluerit, qui repetat, ut dominus ordinare atque actionem ad heredes suos successoresque transmittere; quia sicut in rebus quae possidentur, procuratores tantum adversus pulsantes, nam non et domini possunt firmiter ordinari, ita in rebus quae repetuntur, dominos procuratoresque facere is qui pulsat ac repetit iure permittitur. Solum est ut mandatum ad vicem donationis factum actis habeatur insertum.

136

De sepulchris et funeribus.

Hoc edicto, d. 12 Februarii a. 363 « ad populum Antiochiae dato » (cf. p. 195, 15), Iulianus primum adversus eos qui vetera sepulchra quoquo modo violaverint, quod in urbe Christiana accidere solebat, poenam statuit. Altero capite incolas ad pristinum funerum nocturnorum morem, iam pridem exoletum et Christianorum institutis adversum, revocare studet. — Summarium huius legis in codice Theodosiano insertum et partim in codice Iustiniano repetitum est. Textus genuinus (nam Graece edictum ab ipso imperatore scriptum esse constat) prioris capituli periit, alterius in codice Marciano 366 (s. XV, f. 262^v = P) servatur, lacuna tamen interruptus (p. 197, 12). Cf. Mommsen, *Hermes*, VIII, 1874, p. 172. — Codicem ipsi contulimus.

a) *Cod. Theodos.*, IX, 17, 5 [v. 34 — p. 195, 5 = *Cod. Iustin.*, IX, 19, 5; cf. *Basilic.*, LX, 23, 15] (363 Febr. 12):

IMP. IULIANUS A. AD POPULUM. Pergit audacia ad busta diem functorum et aggeres consecratos, cum et lapidem hinc movere et terram sollicitare et cespitem vellere proximum

sacrilegio maiores semper habuerint. Sed et ornamenta quidam tricliniis aut porticibus auferunt de sepulchris. Quibus primis consulentes, ne in piaculum incidant contaminata religione bustorum, hoc fieri prohibemus poena Manium
5 vindice cohibentes.

Secundum illud est quod efferrī cognovimus cadavera mortuorum per confertam populi frequentiam et per maximam insistentium densitatem, quod quidem oculos hominum infaustis incestat aspectibus. Qui enim dies est bene auspicatus a funere? Aut quomodo ad deos et templa venietur? Ideoque quoniam et dolor in exsequiis secretum amat et diem functis nihil interest, utrum per noctes an per dies elferantur, liberari convenit populi totius aspectus, ut dolor esse in funeribus, non pompa exsequiarum nec ostentatio
10 videatur. DAT. PRID. ID. FEB. ANTIOCHIAE IULIANO A. IIII ET SALLUSTIO CONSS.

b [ep. 77].

Χρῆν μὲν οἴκοθεν διανοηθέντας ὁ δὴ νῦν ἔδοξε κρατῦναι τῷ νόμῳ, τὸ παλαιὸν ἔθος ἀναλαβεῖν, ὁ διανοούμενοι
20 μὲν οἱ πάλαι καλῶς θέμενοι τοὺς νόμους, εἶναι πλείστον ὑπέλαβον ἐν μέσῳ ζωῆς τε καὶ θανάτου, ἰδίᾳ δὲ ἑκατέρῳ πρέπειν ἐνόμισαν τὰ ἐπιτηδεύματα τῶν ἔργων· εἶναι μὲν γὰρ τὸν θάνατον ἡσυχίαν διηνεκῆ (καὶ τοῦτο ἄρα ἐστὶν ὁ χαλκοὺς ὕπνος ὁ ὑπὸ τῶν ποιητῶν ὑμνούμενος), ἀπεναντίας δὲ τὴν ζωὴν ἔχειν πολλὰ μὲν ἀλγεινὰ πολλὰ δὲ ἡδέα, καὶ τὸ πράττειν νῦν μὲν ἑτέρως, αὐθις δὲ ἄμεινον.

24 Homer. A 241.

4 5 Manium vindice: sacrilegii *Iust.* || 10 « *expectes* quomodo inde » *Mommsen*

[18 sq.] P

18 nullum titulum praebet cod. || 20 μὲν post εἶναι: transp. Eberhard || 21 ὁ: Hertlein: τ: cod.

Ὁ δὴ διανοηθέντες, ἔταξαν ἰδίᾳ μὲν ἀφοσιῦσθαι τὰ πρὸς τοὺς κατοικομένους, ἰδίᾳ δὲ τὰ πρὸς τὸν καθ' ἡμέραν οἰκονομεῖσθαι βίον. Ἔτι δὲ πάντων ὑπελάμβανον ἀρχὴν εἶναι καὶ τέλος τοὺς θεοὺς, ζῶντάς τε ἡμᾶς ἐνόμισαν ὑπὸ θεοῖς <εἶναι>, καὶ ἀπιόντας πάλιν πρὸς τοὺς θεοὺς πορεύεσθαι. 5
 Τὸ μὲν οὖν ὑπὲρ τούτων λέγειν εἴτε τοῖς αὐτοῖς ἀμφότερα προσήκει θεοῖς, εἴτε ἕτεροι μὲν ἐπιτροπεύουσι τοὺς ζῶντας, ἕτεροι δὲ τοὺς τεθνεώτας, οὐδ' ἄξιον ἴσως δημοσιεύειν. Εἰ [μὲν] γε μὴν καθάπερ ἡμέρας καὶ νυκτὸς αἴτιος Ἕλιος <καὶ χειμῶνος> καὶ θέρους ἀπιῶν καὶ προσιῶν, 10
 οὕτω δὲ καὶ αὐτῶν τῶν θεῶν ὁ πρεσβύτατος, εἰς ὃν πάντα καὶ ἐξ οὗ πάντα, ζῶσι τε ἔταξεν ἄρχοντας καὶ τελευτήσασιν ἀπεκλήρωσε κυρίους, ἑκατέρῳ τὰ πρέποντα χρῆ νέμειν ἐν μέρει, καὶ μιμεῖσθαι διὰ τοῦ καθ' ἡμέραν βίου τὴν ἐν τοῖς οἴσι τῶν θεῶν διακόσμησιν. 15

Οὐκοῦν ἡσυχία μὲν ὁ θάνατός ἐστιν, ἡσυχία δὲ ἡ νύξ ἀρμόττει. Διόπερ οἶμαι πρέπειν ἐν αὐτῇ τὰ περὶ τὰς ταφὰς πραγματεύεσθαι τῶν τελευτησάντων, ἐπεὶ τό γε ἐν ἡμέρᾳ πράττειν τι τοιοῦτο πολλῶν ἔνεκα παραιτητέον. Ἄλλος ἐπ' ἄλλῃ πράξει στρέφεται κατὰ τὴν πόλιν, καὶ μεστὰ πάντα 20
 ἐστὶ τῶν μὲν εἰς δικαστήρια πορευομένων, τῶν δὲ εἰς ἀγορὰν καὶ ἐξ ἀγορᾶς, τῶν δὲ ἐπὶ ταῖς τέχναις προσκαθημένων, τῶν δὲ ἐπὶ τὰ ἱερὰ φοιτῶντων, ὅπως τὰς ἀγαθὰς ἐλπίδας παρὰ τῶν θεῶν βεβαιώσωσιντο. Εἴτα οὐκ οἶδα οἵτινες ἀναθέντες ἐν κλίνῃ νεκρὸν διὰ μέσων ὄθουνται τῶν 25
 ταῦτα σπουδαζόντων, καὶ τὸ πρᾶγμά ἐστι πάντα τρόπον οὐκ ἀνεκτόν· ἀναπίμπλονται γὰρ οἱ προστυχόντες πολλάκις

P

5 <εἶναι> Hertlein | τοῖς: ἄλλους? Hertlein «coll. Plat. *Phaed.* 63 B et *Legy.* XII 959 B», perperam | 8 οὐδ' Hertlein: οὐτ' cod. | 9 [μὲν] Hertlein || 10 <καὶ χειμῶνος> Hertlein; cf. p. 171, 16 || 13 an ἑκατέροις (scil. ἄρχουσι καὶ κυρίοις)? || 17 αὐταῖς cod., corr. Hertlein || 18 τελευτησάντων cod., corr. Hertlein | 22 [ἐπὶ] Hertlein, coll. Iulian. 110 C et 124 A || 24 βεβαιώσαντο Hertlein

ἀηδίας, οἱ μὲν οἰόμενοι πονηρὸν τὸ οἰώνισμα, τοῖς δὲ εἰς
 ἱερὰ βαδίζουσιν οὐ θέμις προσελθεῖν ἔστι πρὶν ἀπολούσα-
 σθαι. Τοῖς γὰρ αἰτίσις τοῦ ζῆν θεοῖς καὶ μάλιστα πάντων
 ἀλλοτριώτατα πρὸς φθορὰν διακειμένοις οὐ θέμις προσελ-
 5 θεῖν ἀπὸ τοιαύτης ὄψεως. Καὶ οὕτω τὰ μεῖζω κατηγορηκα
 τοῦ γινομένου. Τίνα δὲ ταυτὰ ἔστιν; Ἱεροὶ περίβολοι καὶ
 θεῶν ναοὶ ἀνεφάσσι, καὶ πολλάκις θύει τις ἔνδον καὶ σπέν-
 δει καὶ εὐχεται· οἱ δὲ παρέρχονται παρ' αὐτὸ τὸ ἱερὸν
 νεκρὸν κομίζοντες, καὶ ἡ τῶν ὄδουρων φωνὴ καὶ δυσφημία
 10 ἄχρι τῶν βωμῶν φέρεται. Οὐκ ἴστε ὅτι πρὸ πάντων τῶν
 ἄλλων, ὡς τὰ τῆς ἡμέρας καὶ τὰ τῆς νυκτὸς ἔργα διήρηται,
 οὕτως οὖν εἰκότως *** τοῖς μὲν ἀφηρέθη, τῇ δὲ ἀνακέοιτο.
 Οὐ γὰρ δὴ τῆς ἐσθῆτος τὴν λευκὴν ἐπὶ τοῖς πένθεσιν ὀρ-
 θῶς ἔχον ἔστι παραιτεῖσθαι, θάπτειν δὲ τοὺς τελευτήσαν-
 15 τας ἐν ἡμέρᾳ καὶ φωτὶ. Βέλτιον <ἦν> ἐκεῖνο, εἴ γε εἰς
 οὐδένα τῶν θεῶν ἐπλημμελεῖτο, τοῦτο δὲ οὐκ ἐκφεύγει τὸ
 μὴ εἰς ἅπαντας τοὺς θεοὺς εἶναι δυσσέβειαν· τοῖς τε γὰρ
 Ὀλυμπίοις οὐ δέον αὐτὸ προσνέμουσι, καὶ τῶν χθονίων, ἡ
 ὄπωσον ἄλλως οἱ τῶν ψυχῶν ἐπίτροποι καὶ κύριοι χαί-
 20 ρουσιν ὀνομαζόμενοι, παρὰ τὸ δέον ἀλλοτριουσιν. Ἐγὼ δὲ
 οἶδα καὶ τοὺς περιπτοὺς καὶ ἀκριβεῖς τὰ θεῖα θεοῖς τοῖς
 κάτω νύκτωρ ἢ πάντως μετὰ δεκάτην ἡμέρας ὥραν ἱερεῖα
 δρᾶν ἀξιούντας. Εἰ δὲ τῆς ἐκείνων θεραπείας οὗτος ἀμείνων
 ὁ καιρὸς, οὐδὲ τῇ θεραπείᾳ πάντως τῶν τεθνεώτων ἕτερον
 25 ἀποδώσομεν.

P

3 αἰτίσις cod., corr. Hertlein 11 [ὡς] Hertlein ἡμέρας Hert-
 lein: ἡμετέρας cod. || 12 οὕτως Hertlein: οὕτως cod.: «corruptus locus
 fort. ita scribendus: οὕτως οὖν εἰκότως τῆς μὲν (sc. τῆς ἡμέρας) τοῦτο
 (τὸ θάπτειν) ἀφηρέθη, τῇ δὲ (sc. τῇ νυκτὶ) ἀν ἀνακέοιτο» Hertlein;
 lacunam maiorem ante τοῖς μὲν statuendam esse censemus, collata
 lege codicis Theod.: de luctu agebat Iulianus || 13 δὴ supra γὰρ
 script. cod. || 15 <ἦν> Hertlein 17 δυσσέβεια cod., corr. Hert-
 lein || 22 ἱερὰ Hertlein 24 τὴν θεραπείαν — ἕτερον cod., corr. Hert-
 lein

Τοῖς μὲν οὖν ἑκοῦσι πειθομένοις ἔξαρκεῖ ταῦτα· & γὰρ ἡμάρτανον μαθόντες, μετατιθέσθων πρὸς τὸ βέλτιον. Εἰ δέ τις τοιοῦτός ἐστιν οἶος ἀπειλῆς καὶ ζημίας δεῖσθαι, ἴστω τὴν μεγίστην ὑφέξων δίκην, εἰ πρὸ δεκάτης ἡμερινης ὥρας τολμήσει τε τῶν ἀπογινομένων τινὸς κηδεῦσαι σῶμα καὶ διὰ τῆς πόλεως ἐνεγκεῖν· ἀλλὰ δύντος ἡλίου καὶ αὖ πρὶν ἀνίσχειν ταῦτα γινέσθω, ἢ δὲ ἡμέρα καθαρὰ καθαροῖς τοῖς τε ἔργοις καὶ τοῖς Ὀλυμπίοις ἀνακεῖσθω θεοῖς.

137 a

Sine censu fundum comparari non posse.

Cod. Theodos., XI, 3, 3 [= *Brev.*, XI, 2, 1 et *Cod. Iustin.*, IV, 47, 3; cf. *Basilic.*, XIX, 14, 3] (363 Febr. 16):

IMP. IULIANUS A. AD SECUNDUM P(RAEFECTUM) P(RAETORI)O. Omnes pro his agris quos possident publicas pensitationes agnoscant nec pactionibus contrariis adiuventur, si venditor aut donator aput se conlationis sarcinam pactione inlicita voluerit retinere, etsi necdum translata sit professio censualis, sed aput priorem fundi dominum forte permaneat, dissimulantibus ipsis, ut non possidentes pro possidentibus exigantur. DAT. XIII KAL. MART. ANTIOCHIAE IULIANO A. III ET SALLUSTIO CONSS.

INTERPRETATIO. Fundum nullus audeat comparare, sed omnes pro his agris qui ad eos quoquo modo pervenerint, publici canonis impleant functiones. Nec de solutione tributi cuicumque liberum sit pacisci, sed sive donetur ager sive vendatur, factus dominus integra rei tributa suscipiat.

137 b

« Cum hanc legem eodem tempore datam video quo sup-

P

2 πρὸς: παρά, πρὸς supra scripto. cod. || 6 αὖ Hertlein: οὐ cod. || 7/8 καθαροῖς τοῖς τε ἔργοις καὶ < τοῖς λόγοις > τοῖς Ὀλ. Hertlein καθαροῖς τοῖς ἱεροῖς καὶ τοῖς Ὀλ. Hercher; an καθαροῖς τε τοῖς ἔργοις καὶ τοῖς Ὀλ.?

riorem, cum inscriptiones utriusque inter se committo, super eadem re datas censeo, ad diversos tantum; nempe superiorem ad praefectum p(raetorio), hanc ad populum: ad illum utpote ad quem summa rei tributariae spectabat; ad hunc
5 utpote tributa solventem: et sic utriusque legis eandem sententiam facio. » (Gothofredus).

Cod. Theodos., XI, 3, 4 (363 Febr. 27):

IDEM (scil. IMP. IULIANUS) A. EDICTUM. *Post alia*: Dominum, qui fructus capit, tributa exigi iustum est. DAT. III
10 KAL. MAR. IULIANO A. IIII ET SALLUSTIO CONSS.

138

De donatione sponsae minori facta.

Cod. Theodos., III, 5, 8 (363 Febr. 21):

IMP. IULIANUS A. AD HYPATIUM VIC(ARIUM) URB(IS) ROMAE.
15 Quotiens sp(onsae) in minori constitutae aetate futurae coniugi aliqua co(n)lata in praediis Italicis vel stipendiariis seu tributariis int(erceden)te stipulatione donantur, largitas perpeti firmitate s(ubsistat), etiamsi traditionis sollemnitas defuisse videatur, ita (tamen) ut etiam in his donationibus,
20 quae in minores conferunt(ur, ac)torum confectio omnifariam flagitetur. DAT. VIII K. M(ART.) ANTIOCHIAE IUL(IANO) A. IIII ET SALLUSTIO CONSS.

139

De longa consuetudine.

25 « Temporum ratio satis ostendit hanc legem non Constantio, multo minus Constantino, ut nonnulli (scil. lectionibus codicum fisi) volunt, verum Iuliano tribuendam esse: imo et ipsum etiam quodammodo legis argumentum id evincit, mox ut ostendam. » (Gothofredus). — Et revera
30 Iuliano plane convenit quod de veterum institutorum cultu auctor legis dicit (p. 200, 2 sq.; cf. p. 125, 13, etc.).

16 co(n)lata scripsit dubitans Mommsen || 21 « post k. aut m. fuit aut » Mommsen

Cod. Theodos., V, 20, 1 [= *Brev.*, V, 12, 1] (363 Febr. 26):

IMP. [CONSTANTINUS] A. AD [MAXIMUM]. Venientium est temporum disciplina instare veteribus institutis. Ideoque cum nihil per causam publicam intervenit, quae diu servata sunt, permanebunt. DAT. III KAL. MART. CONSTANT(INO)P(OLI) IULIANO A. III ET SALLUSTIO CONSS.

INTERPRETATIO. Longa consuetudo, quae utilitatibus publicis non inedit, pro lege servabitur.

140

De retentionibus in dote reddenda legitimis.

Cod. Theodos., III, 13, 2 [= *Brev.*, III, 13, 2] (363 Febr. 26):

IMP. IULIANUS A. AD MAMERTINUM P(RAEFECTUM) P(RAETORIO). In dote reddenda et retentiones ex iure venientes et pacta, quae legibus consentanea esse monstrantur, placet etiam ex huius sanctionis auctoritate intemerata inviolataque servari. DAT. III KAL. MART. IULIANO A. III ET SALLUSTIO CONSS.

INTERPRETATIO. Pacta inter maritum et uxorem, quae de dote inita sunt et cum lege concordant, haec lex sicut reliquas pactiones valere praecipit. De retentionibus vero, quia hoc lex ista non evidenter ostendit, in iure, hoc est in Pauli sententiis sub titulo de dotibus requirendum aut certe in Pauli responsis sub titulo de re uxoria.

De hac eadem lege disserens contendit Gothofredus « Iulianum et hanc legitimam divortii causam probasse, si maritus Gentilis Christianam haberet uxorem (cf. p. 113, 18 sq. et 119, 15 sq.) et vice versa. Et vero huc etiam pertinet illud quod vetus auctor scribit » :

2 constant vel constantinus libri; Iulianus ex emend. veteres editores || 5;6 « subscriptio non ad hanc legem pertinet, sed ad aliam deperditam » Mommsen, qui praescriptionem tuetur; si Iuliana est haec lex, Constantinopoli a. 363 data non est.

Ps. Augustin. [= Ambrosiaster], *Quaest. Veteris et Novi Testament.*, CXV, 12 ed. Souter: Ante Iuliani edictum mulieres viros suos dimittere nequibant. Accepta autem potestate, coeperunt facere quod prius facere non poterant: coeperunt enim cotidie licenter viros suos dimittere... *Ibid.*, CXV, 16: Hic enim in urbe Roma et finibus eius, quae sacratissima appellatur, licet mulieribus viros suos dimittere, cum cautum sit in lege divina ne quidem viri ut hac potestate uterentur, excepta fornicationis causa.

141

De agentibus in rebus curiae non adscribendis.

Cod. Theodos., VI, 27, 2 (363 Febr. 28 [?]) :

IMP. IULIANUS A. SECUNDO P(RAE)FECTO P(RAETORI)O. Ex his qui in palatio agentes in rebus militaverint, post tertium annum militiae nemo curiae tradatur, nec ille qui in consulatu meo quarto missione donatus est. P(RO)P(OSITA) BERYTO <PRI>DIE KAL. MART. IULIANO A. III ET SALLUSTIO CONSS.

142

Liberorum XIII numero patres a curia liberandos esse.

Cod. Theodos., XII, 1, 55 [= *Brev.*, XII, 1, 6 et *Cod. Iustin.*, X, 32, 24] (363 Mart. 1) :

IDEM (scil. IMP. IULIANUS) A. LEONTIO CONSUL(ARI) PALAESTINAE. Qui pater sit XIII liberorum, non modo ad curiam non vocetur, verum etiam, si sit decurio, honoratissima quiete donetur. DAT. KAL. MART. ANTIOCHIAE IULIANO A. III ET SALLUSTIO CONSS.

INTERPRETATIO. Haec lex hoc praecipit eum qui pater probatur esse tredecim filiorum, non solum ad curiae servitia non tenendum, verum etiam, si curialis sit, honoratissima quiete donandum.

17 pridie *Mommsen* : die *cod.* | 23 Qui : si quis decurio *Iust.* | 23 non modo — 25 quiete : honoratissimae munerum quieti *Iust.*

143

De dilatoria praescriptione.

Cod. Iustin., VIII, 35, 12 [cf. *Basilic.*, LI, 4, 29] (363 Mart. 9):

IMP. IULIANUS A. AD IULIANUM COMITEM ORIENTIS. Si quis advocatus inter exordia litis praetermissam dilatoriam praescriptionem postea voluerit exercere et ab huiusmodi opitulatione submotus nihilo minus perseveret atque praeposterae defensionis institerit, unius librae auri condemnatione mulctetur. D(AT.) VII ID. MART. ANTIOCHIAE IULIANO A. IIII ET SALLUSTIO CONSS.

144

De relationibus a rectoribus mittendis.

Cod. Theodos., XI, 30, 31 (363 Mart. 23):

IDEM (scil. IMP. IULIANUS) A. AD MAMERTINUM P(RAEFECTUM) P(RAETORIO). Quoniam plerique rectores relationes, quas ad nostrae tranquillitatis comitatum destinare promittunt, suppressere vel differre conantur, prava id conscientia faciente conveniri eos ab illustri auctoritate tua praecipimus, ut intellegant sibi quidem denarum librarum auri, officii vero suis vicenarum imminere condemnationem, si promissa relatio intra triginta dies non fuerit sine aliqua ambiguitate transmissa his officialibus per quos convenit gesta transmitti. Et quia plerumque contingit, ut gerulis litterarum aliquo casu existente tarditatis obstaculum videatur adferri, ne id quod necessitate contingit ad culpam rectorum redundare videatur, actis apud se confectis diem designare debebunt, in quo transmissio gestorum committitur his qui huic necessitati deputantur. DAT. X KAL. APRIL. IULIANO A. IIII ET SALLUSTIO CONSS.

23 transmissa: « scr. tradita » Mommsen

145

Zygostaten in civitatibus constitui oportere.

Cod. Theodos., XII, 7, 2 [v. 9 sq. = *Cod. Justin.*, X, 73, 2] (363 Apr. 23):

5 IMP. IULIANUS A. AD MAMERTINUM P(RAE)FECTUM P(RAE)TO-
RI)O. Emptio venditioque solidorum, si qui eos excidunt aut
deminuunt aut, ut proprio verbo utar cupiditatis, adrodunt,
tamquam leves eos vel debiles nonnullis repudiantibus inpe-
ditur. Ideoque || placet quem sermo Graecus appellat per sin-
0 gulas civitates constitui zygostaten, qui pro sua fide atque
industria neque fallat neque fallatur, ut ad eius arbitrium
atque ad eius fidem, si qua inter vendentem emptoremque
in solidis exorta fuerit contentio, dirimatur. DAT. VIII KAL.
MAY. SALONAE IULIANO A. IIII ET SALLUSTIO CONSS.

146-147

5 Quo tempore sequentia (146-147) acta sint, accurate defini-
re non possumus, sed seditionem Gazaeorum aliquantis per
post caedem Georgii accidisse apparet (p. 204, 20 sq.).

146

De seditione apud Gazaeos orta.

0 Sozomen., V, 9, 1 : Καιρὸν ἔχειν δοκῶ ποιήσασθαι
μνήμην Εὐσεβίου καὶ Νεστάβου καὶ Ζήνωνος τῶν ἀδελφῶν,
οὓς, Χριστιανοὺς ὄντας, κατὰ τοῦτο μισῶν ὁ τῶν Γαζαίων

6 si qui eos *Mommsen*: quos *cod.* 9 placet — 13 dirimatur :
quotiens de qualitate solidorum orta fuerit dubitatio, placet quem
sermo Graecus appellat per singulas civitates constitutum zygostaten,
qui pro sua fide atque industria neque fallat neque fallatur, conten-
tionem dirimere *Iust.* || 13 Dat. : « ser. P(ro)P(osita) » *Mommsen* (« hoc
enim tempore Iulianus bello Persico illigatus erat » *Gothofredus*)

δημος οἴκοι κρυπτομένους συνελάβοντο καὶ δεσμωτηρίῳ τὰ πρῶτα παρέδωσαν καὶ ἔμαστίγωσαν. 2. Ἐπειτα συνελθόντες εἰς τὸ θέατρον, πλείστα αὐτῶν κατεβόησαν, ὡς κακουρηγισάντων τὰ ἱερά καὶ ἐπὶ καθαιρέσει καὶ ὕβρει τοῦ Ἑλληνισμοῦ τῷ παρελθόντι χρόνῳ ἀποχρησαμένων. Ἐν δὲ τῷ κεκραγέναι καὶ παροτρύνειν ἀλλήλους εἰς τὸν κατ' αὐτῶν φόνον ἐνεπλήσθησαν θυμοῦ. 3. Καὶ παρακελευσάμενοι ἑαυτοῖς, οἷά γε δημος στασιάζων εἴωθε, κατέδραμον εἰς τὸ δεσμωτήριον καὶ ἐξαγαγόντες αὐτοὺς ὠμότατα διεχρήσαντο. Postquam de horum martyrum nece similia narravit auctor iis quae de Georgii Alexandrini morte nota erant (cf. *ibid.*, V, 7), de Gazaeis caedis martyrum auctoribus sic pergit Sozomenus (§ 11) : Γαζαῖοι δὲ τὸ μέγεθος ἀναλογιζόμενοι τοῦ οἴκειου τολμήματος, περιδεεῖς ἦσαν μὴ οὐκ ἀνέξεται ὁ βασιλεὺς (scil. Ἰουλιανὸς) ἀτιμωρήτους σφὰς αὐτοὺς καταλιπεῖν· ἤδη γάρ καὶ φήμη τις διεφοῖτα ὡς χαλεπῶς φέροι καὶ ἀποδεκατοῦν τὸ πλῆθος σπουδάζοι. 12. Ἦν δὲ ταῦτα ψεῦδος καὶ θρόλος μόνον ὡς εἰκὸς δημώδης ὑπὸ δειλίας καὶ τοῦ συνειδέναι ἃ δεδράκασι ἐν τοῖς πολλοῖς περιφερόμενος, ἐπειδὴ οὐδέ, τοῦτο δὴ τὸ πρὸς Ἀλεξανδρέας γεγὸνός ἐπὶ Γεωργίου (ερ. 60), οὐδὲ ἐν γράμμασι ἐμέμψατο τοῖς Γαζαῖοις. 13. Ἀλλὰ καὶ τὸν ἡγούμενον τότε τοῦ ἔθνους τὴν ἀρχὴν ἀφείλετο καὶ ἐν ὑπονοίᾳ εἶχε, καὶ ἀγώγιμον ποιήσας, τὸ μὴ θανάτου καταψηφίσασθαι φιλανθρωπίαν ἐλογίσατο· ἐπητιάζετο δὲ αὐτὸν καθότι τινὰς τῶν Γαζαίων, οἳ τῆς στάσεως καὶ τῶν φόνων ἄρξαι ἐλέγοντο, συλλαβόμενος ἐν δεσμοῖς εἶχεν, ὡς κατὰ νόμους εὐθύνας ὑφέξοντας· « τί γάρ », φησὶν, « ἔδει αὐτοὺς ἀπάγεσθαι, εἰ Γαλιλαίους ὀλίγους ἀνθ' ὧν πολλὰ εἰς αὐτοὺς καὶ τοὺς θεοὺς ἠδίκησαν ἡμῦναντο; »

Gregor. Nazianz., *Orat.* IV, 13 : Ἀλλὰ τίς οὐκ οἶδεν ὡς, δήμου τινὸς ἐπιμανέντος Χριστιανοῖς, καὶ πολὺν μὲν ἐργασαμένων φόνον, πλείω δὲ ἀπειλούντων, ἐπειδὴ μέσην βαδίζων ὁ τοῦ ἔθνους ἄρχων τοῦ καιροῦ καὶ τῶν νόμων (τῷ μὲν γὰρ δουλεύειν ᾤετο δεῖν, τοὺς δὲ μετρίως ἡσχύνετο), καὶ διὰ τοῦτο πολλοὺς μὲν ἀπαγαγὼν Χριστιανῶν, ὀλίγοις δὲ τῶν Ἑλλήνων ἐπιτιμήσας, εἶτ' ἀναχθεὶς τῷ βασιλεῖ (scil. Ἰουλιανῷ), κατηγορίας γενομένης, ἀτιμος καὶ ἀνάρπαστος περὶ τούτων ἐκρίνετο, καὶ τοὺς νόμους προὐβάλλετο, καθ' οὓς ἐπιστεύθη δικάζειν, μικροῦ μὲν ἀπήχθη τὴν ἐπὶ θανάτῳ, τέλος δέ, φιλανθρωπίας τυχόν, ἐξορίαν κατακρίνεται : Καὶ ἡ ἀπόφασις ὡς θαυμασία τε καὶ φιλόφρονος· « τί γάρ μέγα », φησὶν ὁ δίκαιος δικαστὴς καὶ μὴ διώκων Χριστιανούς, « εἰ Γαλιλαίους δέκα μία χεῖρ

Ελληνική κατειργάσατο : » Ταῦτα οὐκ ὠμότης περιφανής ; ταῦτα οὐ πρόγραμμα διωγμοῦ, καὶ πολὺ γε τῶν δημοσίᾳ προτιθεμένων ἐναργέστερον καὶ φοβερώτερον ; Τί γὰρ διαφέρει τοῦ κίνδυνον προγράψαι Χριστιανοῖς τὸ τοῖς διώκταις Χριστιανῶν ἡδόμενον φαίνεσθαι καὶ μέγα ἔγκλημα ποιεῖσθαι τὸ μετριάζειν ; — *Gazaeos nominatim designavit Gregorius supra § 86 simul atque Heliopolitas et Arethusios, de quibus cf. Historiogr. anonym. Arianus (ed. Bidez, Philostorg. append.), p. 228 sq.*

147

De civitate Basilinopoli condenda.

Sicut in Bithynia Constantinus imperator Helenopolim in honorem matris suae Helenae condidit, sic Iulianus Basilinopolim in honorem Basilinae.

Cf. *Acta Concilii Chalcedonensis*, apud Mansi, VII, 305 B [= Harduin, II, 565] : « Ὡσπερ Ταττύτος καὶ Δωρίς ρεγεῶνές εἰσιν ὑπὸ τὴν Νίκαιαν. οὕτως ἦν πρὸ τούτου καὶ Βασιλινούπολις (sic) ὑπὸ τὴν Νίκαιαν. Βασιλεύς τις Ἰουλιανός, ἢ οὐκ οἶδα τίς πρὸ αὐτοῦ, ἐποίησεν αὐτὴν πόλιν, καὶ λαβὼν ἀπὸ Νικαίας πραγματευομένους κατέστησεν ἐκεῖ. Καὶ τὸ ἔθνος ἀπὸ τότε ἕως νῦν τοῦτο κρατεῖ· ἐὰν λείψη ἐν Βασιλινουπόλει πραγματευόμενος, ἀπὸ Νικαίας πέμπεται ἐκεῖ· καὶ πάλιν ἀπὸ Βασιλινουπόλεως μεθίσταται ἐν Νικαίᾳ· καὶ ἡ πρότερον οἶσα ρεγεῶν πάλιν μετὰ ταῦτα ἐγένετο πόλις.

148-150

Has tres leges omnino spectare ad Iulianum vidit Mommsen (ad *Cod. Theodos.*, I, 16, 5), id est ad a. 362 vel 363, cum Secundus sine dubio eius praefectus praetorio fuerit.

148

De officio rectoris provinciae.

Cod. Theodos., I, 16, 5 (329 [362/3] Apr. 18) :

[IDEM] A. SECUNDO P(RAEFECTO) P(RAETORIO) ORIENTIS. Or-

dinarii iudicis provinciarum rectoris seu vicaria potestas ut speculatrix debet prave gesta corrigere. Sed officiales vestrae celsitudinis et vicariae potestatis placet ab exactionibus amoveri et per provincialia officia atque rectores cunctos exigi titulos. Nam si exactio minime impleatur, ante tribunal nostrum exhibitus capitis fortunarumque omnium periculum sustinebit. [DAT. XIII K. MAI. CONSTANTINOPOLI CONSTANTINO A. VIII ET CONSTANTIO IIII CONSS.]

149

De operibus publicis absolvendis.

Cod. Theodos., XV, 1, 3 (326 [362] Iun. 29) :

[IDEM] A. SECUNDO P(RAEFECTO) P(RAETORI)O. Provinciarum iudices commoneri praecipimus ut nihil se novi operis ordinare ante debere cognoscant, quam ea compleverint quae a decessoribus inchoata sunt, exceptis dumtaxat templorum aedificationibus. [DAT. III KAL. IUL. CONSTANTINO A. VII ET CONSTANTIO C. CONSS.]

150

De editione actorum criminalium.

Cod. Theodos., IX, 1, 6 (328 [362] Dec. 1) :

[IDEM] A. SECUNDO P(RAEFECTO) P(RAETORI)O. Edi criminalia acta ut civilia iubemus, his videlicet quorum salus ad discrimen vocatur, neque expectari deprecationem actorum neque arte accusatoris differri, ut de innocentia iudicantis adque aequitate consistat. [DAT. KAL. DECEMB. IANUARINO ET IUSTO CONSS.]

1 iudices pr. rectores *cod.*, *corr. Mommsen* | seu < tua seu > vicaria *malit Mommsen* || 5 < iudex > ante *malit Mommsen* || 12 et 21 Idem *i. e.* Constantinus || 13/14 ordinari *cod.*, *corr. Gothofredus* || 25 adque aequitate consistat: « *ser.* aequitate constet » *Mommsen*

Cf. *ibid.*, I, 22, 3 (363 Nov. 21 ?):

IMP. IULIANUS A. AD MAMERTINUM. Conventis rectoribus a
sublimitate tua edi non minus criminalia acta quam civi-
lia iubemus, his videlicet quorum salus ad discrimen voca-
tur. DAT. XI KAL. DEC. (?) ANTIQCHIAE IULIANO A. IIII ET SAL-
LUSTIO CONSS.

151

Unde haec hausta sint parum liquet :

Gregor. Nazianz., *Orat.* IV. 76 : Ἐκεῖνο μὲν οὖν καὶ
σφόδρα μειρακιῶδες καὶ κοῦφον ... ὅτι ... εὐθύς καινοτομεῖ
περὶ τὴν προσηγορίαν, Γαλιλαίους ἀντὶ Χριστιανῶν ὀνομά-
σας τε καὶ καλεῖσθαι νομοθετήσας ... Cf. *ibid.*, 74 : Γαλι-
λαῖοί τε, ὡς αὐτὸς ἐφουβρίζων ἐκάλει etc. ; Iohann. Chry-
sostom., *De S. Babyla c. Iulian.*, 22, p. 575 A : Γαλιλαίους
ἀντὶ Χριστιανῶν αὐτὸς τε ἐν τοῖς διατάγμασι καλῶν καὶ
τοὺς ἄρχοντας τοῦτο προτρέπων ποιεῖν ; *ibid.*, *De S. hiero-*
martyre Babyla, 1, p. 532 C ; Socrat., III, 12, 3 ; Theodoret.,
Hist. eccl., III. 21, 5 ; supra p. 74, 7 et 186, 3 sq.

152-157

EPISTULAE TEMPORIS INCERTI

152 [ep. 22].

Leontii nomen tam frequenter occurrit, ut in turba Leon-
tiorum militem quem Iulianus inter domesticos adsciscit,
vix dignoscas. Praepositum militum auxiliarium Lauriacen-
sium, a. 370 laudatum (CIL, III, 5670 a = Dessau 774), hic
significari putat Seeck, BLZG, p. 197.

Ἰουλιανὸς {Λεοντίῳ.

Ὁ λογοποιὸς ὁ Θούριος ὄψα εἶπεν ἀνθρώποις ὀφθαλμῶν 389 h

28 sq. Herodot. I, 8 ; cf. p. 209, 16.

[27 sq.] T HU = v L

27 titulum om. H Ἰουλιανὸς om. T 28 λογοποιός: λόγος ποιός v

ἀπιστότερα. Τούτῳ ἐπὶ σοὶ τὴν ἐναντίαν ἔχω γνώμην ἐγώ· πιστότερα γὰρ ἐστὶ μοι τὰ διὰ τῶν ὀφθαλμῶν. Οὐ γάρ, εἴπερ εἶδόν σε δεκάκις, οὕτως ἂν ἐπίστευσα τοῖς ὀφθαλμοῖς, ὥς νῦν ταῖς ἀκοαῖς πιστεύω ταῖς ἑμαυτοῦ, παρ' ἀνδρὸς οὐδαμῶς οἴου τε ψευδεσθαι δεδιδαγμένος ὅτι, πάντα ἀνὴρ ὢν, αὐτὸς ἑαυτοῦ κρείττων εἶ περὶ τὸ βρέξαι, φησὶν c "Ὅμηρος, χερσὶ τε καὶ ποσίν. Ἐπιτρέψαντες οὖν σοὶ τὴν τῶν ὄπλων χρῆσιν, ἀπεστείλαμέν τε πανοπλίαν, ἢ τέως τοῖς πεζοῖς ἀρμόττει [κουφοτέρα δέ ἐστὶν αὕτη τῆς τῶν ἵππέων], ἐγκατελέξαμέν τέ σε τῷ τῶν οἰκείων συντάγματι [γίνονται δὲ ἀπὸ τῶν ὀπλοφορησάντων οἷτοι καὶ στρατευσαμένων].

153 [ep. 48].

Plutarchus hic, cui Iulianus familiariter scribit, est fortasse Nestorii filius, philosophus Atheniensis qui μάλα πρεσβύτης a. 431/432 obiit (Marinus, *Proclus*, 12; Zeller, *Philos. der Griechen*, V², p. 808). Iuliani aequalis fere et condiscipulus fuisse videtur.

429

Πλουτάρχῳ.

Πάντων μὲν ἕνεκά μοι τὸ σῶμα διάκειται μετρίως, οὐ b μὴν ἀλλὰ καὶ τὰ τῆς γνώμης ἔχει καλῶς. Οἶμαι δὲ ἐγὼ τούτου προοίμιον εἶναι μηδὲν κρείττον ἐπιστολῇ φίλῳ παρὰ φίλου πεμπομένη. Τίνος οὖν ἐστὶ τὸ προοίμιον; αἰτήσεως,

5 cf. Demosth. *Olynth.* II 17 || 6 sq. Homer. θ 148.

[1 — 12] T HU = v L — [19 sq.] C XY = d

1 Τούτῳ <δ'> ἐπὶ Sintenis || 2 μοι om. T || 3 εἴπερ TL: εἴ ... v || 5 οἴου τε v: οὔτε L ποτε T || δεδιδαγμένου L || 6 ἑαυτοῦ Hercher || εἶ περὶ: εἶπε T || εἶ: εἶναι L || 7 καὶ ποσίν: ποσὶ τε L || 8 ἢ τέως: ἤ τις? Hertlein; an ἢ ἰδίως? || 9/10 κουφοτέρα — ἵππέων et 11/12 γίνονται — στρατευσαμένων tanquam glossas secluset Wyttenbach || 10 τέ Reiske: δέ codd. || 11 ὀπλοφορησάντων Martinius: ἀποφορησάντων v ἀποφλωρησάντων L ἀποφλωρισάντων T

19 πλουτάρχῳ d: om. C; Ζήνων: edd., perperam; cf. *Recherches*, p. 113 || 20 μὲν om. Y

οἶμαι. Τίς δὲ ἢ αἵτησις; ἐπιστολῶν ἀμοιβαίων, εἰς εἴη γε κατὰ διάνοιαν ὁμολογήσαι ταῖς ἑμαῖς, αἴσια παρὰ σοῦ πάντα πρὸς ἡμᾶς ἐξαγγελούσας.

154

Ad Tiberiopolitas.

Stephan. Byzant., *Ethnica*, s. v. Τιβεριάς: Ἰουλιανὸς ἐκ τοῦ βασιλεὺς Τιβεριοπολίτας ἐπέγραψε, καὶ δῆλον ὡς τῆς πόλεως καλουμένης Τιβεριουπόλεως.

155

Ad ignotum.

Suidas, s. v. Ἡρόδοτος (894, 1 ed. Bernhardt): Περὶ Ἡροδότου λέγει ὁ Παραβάτης ἐν ἐπιστολῇ·

Τίς οὖν ἀγνοεῖ τὸν Αἰθιοπίων ὑπὲρ τοῦ παρ' ἡμῖν τροφιμωτάτου σιτίου λόγον; Ἀψάμενοι γὰρ τῆς μάζης, θαυμάζουσι ἕφασαν ὅπως κόπρια σιτούμενοι ζῶμεν, εἴ τῳ πιστὸς ὁ Θούριος εἶναι λογοποιὸς δοκεῖ. Ἰχθυοφάγων δὲ καὶ σαρκοφάγων ἀνθρώπων γένη μηδ' ὄναρ ἰδόντα τὴν παρ' ἡμῖν δίαιταν οἱ τὴν οἰκουμένην περιηγούμενοι γῆν ἰστοροῦσιν· ὧν εἴ τις παρ' ἡμῖν ζηλωσάτω τὴν δίαιταν ἐπιχειρήσει, οὐδὲν ἄμεινον διακεῖσεται τῶν τὸ κώνειον προσενεγκαμένων ἢ τὴν ἀκόνιτον ἢ τὴν ἐλλέβορον.

156

Ad ignotum.

Eunap., *Fragm.* 24 (*Excerpta de sententiis*, p. 82, 12 ed.).

13 sq. Herodot. III 22 || 16 cf. p. 207, 28.

*19 ὧν — 21 ἐλλέβορον Suidas s.v. Ζηλωσάτω.

[1—3] C XY = d — [11-21] Suidae codd.: ABGHIMV

1/2 καὶ supra γε κατὰ script. C || 3 πάντα d: ταῦτα C || πρὸς iteravit C || ἐξαγγελούσας (sic) C

13 τὸν: τῶν GI; an τὸν τῶν? || 17 παρ' ἡμῖν GH: παρ' ἡμῶν ABIM et, in ἡμῖν corr., V

Boissevain): "Ὅτι ὁ Ἰουλιανὸς ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς ἴδιον <πατέρα> ἀνακαλεῖ τὸν Ἥλιον, οὐχ ὡς περ Ἀλέξανδρος διαβάλλεσθαι φάσκων πρὸς τὴν Ἥραν ὅτι Ὀλυμπιάς αὐτὸν ἐκ Διὸς ἀνελομένη τοῦτο οὐκ ἀπεκρύπτετο (cf. *ibid.* p. 82, 7-9), ἀλλ' οὗτός γε ἐπὶ ταῖς τοῦ θεοῦ μαρτυρίαις αἰωρούμενος ἐς τὸν Πλάτωνα ὑποφέρεται, ὡς περ ὁ ἐκείνου Σωκράτης φησί: « μετὰ μὲν Διὸς ἡμεῖς, ἄλλοι μετ' ἄλλου τοῦ θεῶν (*Phaedr.* 250 B) », ταύτην (ταύτη Niebuhr) καὶ αὐτὸς εἰς τὴν ἡλιακὴν βασιλείαν τινὰ καὶ χρυσην σειρὰν ἀναφέρων καὶ συναπτόμενος.

157

Ad episcopos.

In epistula quam memorat Sozomenus irridebat Iulianus sacros libros Christianorum, forsan etiam Apollinarii opus Ὑπὲρ ἀληθείας adversus ethnicos scriptum exagitabat.

Sozomen., V, 18, 7: Τάδε γὰρ ἐπιτωθάζων ὁ βασιλεὺς (scil. Ἰουλιανός) τοῖς τότε διαπρέπουσιν ἐπισκόποις ἐπέστειλεν: « ἀνέγνων, ἔγνων, κατέγνων » τοὺς δὲ πρὸς ταῦτα ἀντιγράψαι: « ἀνέγνως, ἀλλ' οὐκ ἔγνως· εἰ γὰρ ἔγνως, οὐκ ἂν κατέγνως ». Εἰσὶ δὲ οἱ Βασιλείῳ τῷ προστάντι τῶν ἐν Καππαδοκίᾳ ἐκκλησιῶν ταύτην τὴν ἐπιστολὴν ἀνατιθέασι, καὶ οὐκ ἀπεικός· ἀλλ' εἴτε αὐτοῦ, εἴτ' ἄλλου ταῦτά ἐστιν, ἄγασθαι δίκαιον ἀνδρείας καὶ παιδεύσεως τὸν γράψαντα.

Cf. cod. A, f. 111^v (*Recherches*, p. 47): Πρὸς ἐπισκόπους (scil. ὁ Ἰουλιανός): Ἐγνων, ἀνέγνων, κατέγνων. — V. praeterea Basilii Magni *Epist.* 40 et 41 in fine, PG 32, 344 C et 348 A; *Acta S. Dometii, Anal. Bolland.*, XIX, 1900, p. 314, 13 sq., etc.

2 <πατέρα> Mai

FRAGMENTA VARIA

5 Suidas, s. v. Ἰουλιανὸς ὁ παραβάτης καὶ ἀποστάτης, Ῥωμαίων βασιλεὺς (cf. supra p. 1) ... ἔγραψε... ἑτέραν βίβλον περὶ τῶν τριῶν σχημάτων.

Librum de logica significare videtur Iulianus ipse, ep. 12 Πρίσκῳ (supra p. 15, 20 sq.): Ὑπὲρ δὲ τῶν Ἀριστοτέλους
10 συναγωγῶν ἃς ἐποίησω, τοσοῦτόν σοι λέγω· πεποίηκάς με ψευδεπίγραφον εἶναι σου μαθητὴν· ὁ μὲν γὰρ Τύριος Μάξιμος εἰς βιβλία [μὲν] πλείονα τῆς λογικῆς ὀλίγα † δυεῖν εἶπε †, σὺ δὲ με δι' ἑνὸς βιβλίου τῆς Ἀριστοτελικῆς φιλοσοφίας ἐποίησας ἴσως δὴ καὶ βάκχον, ἀλλ' οὐ τι
15 ναρθηκοφόρον· εἰ δὲ ἀληθῆ λέγω, παραγενομένῳ σοι πολλὰ πάνυ τοῦ πέρυσι χειμῶνος ἐξελέγξει πάρεργα.

Ammonius, *In Analytic. prior.* I, 1, 24^b 18 (= CAG, IV, 6, p. 31, 11 ed. Wallies): Ἰστέον δὲ ὅτι ὁ μὲν Ἀριστοτέλης ταύτης ἐγένετο τῆς δόξης, ὅτι οἱ ἐν δευτέρῳ καὶ
20 τρίτῳ σχήματι συλλογισμοὶ πάντες ἀτελεῖς εἰσιν, ὁ δὲ Βοηθός, ἐνδέκατος ἀπὸ Ἀριστοτέλους γενόμενος, ἐναντίως τῷ Ἀριστοτέλει περὶ τούτου ἐδόξασεν, καὶ καλῶς ἐδόξασεν, καὶ ἀπέδειξεν ὅτι πάντες οἱ ἐν δευτέρῳ καὶ τρίτῳ σχήματι τέλειοί εἰσιν. Τούτῳ ἠκολούθησεν Πορφύριος καὶ Ἰαμβλίχος, ἔτι μὲντοι καὶ ὁ Μάξιμος, <δς> ἀκροατῆς ἦν Ἰερίου τοῦ Ἰαμβλίχου ἀκροατοῦ. Καὶ Θεμιστίος δὲ ὁ παραφραστῆς τῆς ἐναντίας ἐγένετο δόξης, τῆς καὶ τῷ Ἀριστοτέλει δοκούσης. Τούτοις οὖν τοῖς δύο, τῷ τε Μαξίμῳ καὶ τῷ Θεμιστίῳ, ἐναντία περὶ τούτου δοξάζουσιν καὶ κατασκευάζουσιν, ὡς φωντο, τὸ δοκοῦν αὐτοῖς, [καὶ] διήτησεν
30 αὐτὰ (αὐτὸς? Wallies) ὁ βασιλεὺς Ἰουλιανός, καὶ δέδωκεν τὴν ψήφον Μαξίμῳ καὶ Ἰαμβλίχῳ καὶ Πορφυρίῳ καὶ Βοηθῷ.

Φαίνεται δὲ καὶ Θεόφραστος ὁ Ἀριστοτέλους αὐτοῦ ἀκροατῆς τὴν ἐναντίαν αὐτῷ περὶ τούτου δόξαν ἔχων.

159

Mechanica.

Lydus, *De magistr.*, I, 47 (p. 49, 9 sq. ed. Wünsch): Ἀδωράτορας οἱ Ῥωμαῖοι τοὺς ἀπομάχους καλοῦσιν — ἀδωρέα γὰρ κατ' αὐτοὺς ἢ τοῦ πολέμου λέγεται δόξα ἀπὸ τῆς ζειᾶς καὶ τῆς τιμῆς τῶν ποτε τιμηθέντων αὐτοῖς (αὐτῇ Kroll) —, βετερανούς δὲ τοὺς ἐγγεγηρακότας τοῖς ὅπλοις· μάρτυρες Κέλσος τε καὶ Πάτερνος καὶ Κατιλίνας, οὐχ ὁ συνωμότης ἀλλ' ἕτερος, Κάτων <τε> πρὸ αὐτῶν ὁ πρῶτος καὶ Φροντίνος, μεθ' οὗς καὶ Ῥενᾶτος, Ῥωμαῖοι πάντες· Ἑλλήνων δὲ Αἰλιανὸς καὶ Ἀρριανός, Αἰνείας, Ὀνήσανδρος, Πάτρων, Ἀπολλόδωρος ἐν τοῖς πολιορκητικοῖς, μεθ' οὗς Ἰουλιανὸς ὁ βασιλεὺς ἐν τοῖς Μηχανικοῖς.

Theophylact. *Bulgar.*, *Epist.* 75, PG 126, 493 AB: Πῶς δ' ἂν στρατιωτικὴν καὶ γεωμετρικὴν εἰς ταῦτὸ συνήγαγε καὶ συνήψε τὰ μακροῖς θριγγίοις ἔκπαλαι διειργόμενα μετ' Ἀρχύταν, μετὰ Φιλόλαον, μετὰ τὸν Αἴλιον Ἀδριανόν, μετὰ τὸν ἔκπτωτον ἡμῶν Ἰουλιανόν;

Anonymum, qui dicitur, *De rebus bellicis* in describendis machinis opusculum Iuliani in usum suum convertisse suspicamur, nam paulo post mortem imperatoris regnante Valentiniano vel Theodosio scripsit, et eum Graeco fonte usum esse ipsa nomina machinarum ostendunt.

160

Libellus de pugna Argentoratensi.

De hoc libello cf. supra p. 28 sq., et Koch, p. 334 sq.

Eunap., *Fragm.* 9 (*Excerpta de sententiis*, p. 77 ed. Boissvain): Ὅτι φησὶν ὁ Εὐνάπιος περὶ τοῦ παραβάτου Ἰουλιανοῦ· Τῆς δὲ στρατείας ταύτης σφοδρότατης τε ἅμα καὶ κλεινοτάτης τῶν πρὸ αὐτῆς γενομένων τὴν διήγησιν ἐς τήνδε τὴν γραφὴν ἐντείνοντες οὐ πεισόμεθα ταῦτὸν τοῖς ἐν ἡμέρᾳ δαδᾶς ἀνασχοῦσιν, ἵνα τι κρυπτόμενον ἀνεύρωσιν, οὐδὲ ὑπὲρ ὧν ἱκανῶς ἅμα καὶ συνενθουσιῶν τοῖς ἑαυτοῦ καλοῖς βιβλίδιον ὄλον τῆδε ἀναθείς τῇ μάχῃ διήλθεν ὁ βασιλικώτατος καὶ ἐν λόγοις Ἰουλιανός, αὐτοὶ παραβαλοῦμεθα καὶ συνεκθήσομεν ἑτέραν γραφὴν τὰ αὐτὰ σημαίνουσαν, ἀλλὰ τοῖς μὲν βουλομένοις τὸ μέγεθος τῶν ἐκείνου

λόγων τε καὶ ἔργων ἀνασκοπεῖν τὸ περὶ τούτων βιβλίον
 ἀναγινώσκειν > ἐπιτάξομεν καὶ πρὸς ἐκείνην φέρεσθαι
 τὴν ἀκτίνα τῆς συγγραφῆς, ἐκ τῆς ἐνεργείας τῶν τότε
 ὑπ' αὐτοῦ πραχθέντων ἐπὶ τὴν τοῦ λόγου δύναμιν ἀπορ-
 5 ρυεῖσαν καὶ διαλάμψασαν· αὐτοὶ δὲ ὅσον οὐ πρὸς ἄμιλλαν
 μειρακιώδη καὶ σοφιστικὴν, ἀλλ' εἰς ἱστορικὴν ἀκρίβειαν
 ἀναστῆσαι καὶ διαπλάσαι τὸν λόγον, ἐπιδραμούμεθα τὰ
 γεγενημένα, συνάπτοντες τοῖς εἰρημένοις τὰ ἐχόμενα.

Cf. Zosim., III, 2, 4 et Ammian. Marc., XVI, 5, 7, supra
 10 p. 1 et 3.

Liban., *Epist.* 35 (Ἰουλιανῶ; cf. supra p. 9), p. 33, 5
 ed. Förster : Κάλλιστον δὲ ὦν ἤκουον τὸ ἐλαύνειν σε τοὺς
 βαρβάρους καὶ τὰς νίκας εἰς συγγραφὴν ἄγειν, καὶ τὸν
 αὐτὸν ὄντως ρήτορά τε εἶναι καὶ στρατηγόν. Ἀχιλλεὶ μὲν
 15 γὰρ Ὀμήρου ἔδει καὶ Ἀλεξάνδρῳ πολλῶν ἰ. Τιτήνων ἰ.,
 τρόπαια δὲ τὰ σὰ μνήμης τεύξεται τῇ τοῦ στήσαντος
 φωνῇ· τοσοῦτον ἔφθης τοὺς σοφιστάς, οὐ τὰ ἔργα μόνον
 πόνον αὐτοῖς προθεῖς, ἀλλὰ καὶ τὴν πρὸς τοὺς λόγους οὖς
 ἐπὶ τοῖς ἔργοις ἐποίησας ἄμιλλαν.

Ibid., *Orat.* XIII, 25 : Ἐνταῦθα δὴ τοῦ λόγου γενόμενος
 (*scil. bella in Galliis a Iuliano gesta narraturus*) Ὀμηρος μὲν
 ἂν εἶπεν· ἔσπετε νῦν μοι Μοῦσαι Ὀλύμπια δώματ'
 25 ἔχουσαι (B 484), ἐγὼ δὲ σοῦ δεηθεῖν ἂν εἶπειν ὅπως
 ἕκαστα πέπρακται. Δεῖ δὲ οὐδέν σοι πρὸς ταῦτα στόματος,
 ἀλλ' ἀποχρήσει δοῦναι τὴν συγγραφὴν ἣν ὦν αὐτὸς ἔπραξας
 συνέθηκας ὁ αὐτὸς γενόμενος καὶ στρατηγὸς καὶ συγγρα-
 φεύς. 26. Ἄλλ' ἐκεῖνα μὲν μοι χορηγήσει πρὸς μῆκος λόγου
 μικρὸν ὕστερον, ἐπειδὴν εἰς τὸ πᾶν ἀφεῖναι πέλαγος ὁ
 θεὸς ἐπιτρέπη, νῦν δὲ τὸ κεφάλαιον τῶν εἰργασμένων, καὶ
 30 γὰρ εἰς ἅπασαν ἐξέδραμε τὴν οἰκουμένην, εἰρήσεται.

Ibid., *Epist.* 610 (Βασιλεῖ Ἰουλιανῶ) : Ἐπεμψά σοι τὸν
 λόγον μικρὸν ὑπὲρ μεγάλων πραγμάτων· τοῦ δὲ καὶ μείζω
 γενέσθαι λόγον σὺ δήπου κύριος, εἰ δοῖς ἀφ' ὧν ἂν γένοιτο
 35 ἡγή, μὴ δούς δὲ δώσεις ἕτερα ὑποπτεύειν.

Cf. *ibid.*, *Epist.* 369, p. 353, 16 sq. ed. Förster et *Orat.*
 XV, 45.

40 Συμπόσιον ἢ Κρόνια inscribitur in codicibus Iuliani liber
 quem vulgo « *Caesares* » appellamus; praeterea is liber
 amico dicatus fuisse videtur (cf. 306 A : ὦ φιλότης etc.)

atque cognoscimus ex ipso Iuliano librum εις τὰ Κρόνια Sallustio missum fuisse (*Orat.* IV, 157 BC: Ταυτά σοι, ὦ φίλε Σαλούστιε. ... καὶ γράψαι πρὸς σε ἐτόλμησα, ἐπεὶ σοι καὶ τὸ πρότερον εις τὰ Κρόνια γεγραμμένον ἡμῖν οὐ παντάπασιν ἀπόβλητον ἐφάνη). Nihilominus viri docti iamdudum censuerunt τὰ Κρόνια deperdita esse, atque credendum esse Suidae qui, τοὺς καλουμένους Καίσαρας et τὰ καλούμενα Κρόνια diserte distinguens, excerptum ἐκ τῶν Κρονίων affert, quod in *Caesaribus* non reperitur. Cf. insuper Socrat., III, 1, 57 (ἐν τῷ λόγῳ δὲν ἐπέγραψε Καίσαρας) et Zonar., III, 4, 30 (Ἰουλιανὸς ἐν τῷ περὶ τῶν Καισάρων λόγῳ).

Suidas, s. v. Ἰουλιανὸς ὁ παραβάτης καὶ ἀποστάτης... ἔγραψε τοὺς καλουμένους Καίσαρας... καὶ τὰ καλούμενα Κρόνια.

Ibid., paulo inferius (1010, 13 ed. Bernhardt) Ὅτι περὶ τοῦ Ἐμπεδοτίμου λέγει ὁ παραβάτης οὕτως ἐν τοῖς ἐπιγραφομένοις Κρονίοις:

Ἡμεῖς δὲ Ἐμπεδοτίμῳ καὶ Πυθαγόρᾳ πιστεύοντες οἷς τε ἐκεῖθεν λαβὼν Ἡρακλείδης ὁ Ποντικός ἔφη καὶ μικρῷ πρότερον καὶ ὁ κλεινὸς ἡμῖν ἔδειξε (καὶ) ἱεροφάντων Ἰάμβλιχος...

Eadem praebet Suidas, s. v. Ἐμπεδοτίμος. Cf. Procl., *In Remp.*, II, 119, 21 sq.; Macrobi., *In Somn. Scip.*, I, 12, 3; Rohde, *Rhein. Mus.*, XXXII, 1877, p. 331, adn. 1, et *Psyche*, II⁶, 94, adn. 1.

162

Orationes habitae

a) coram Constantinopolitano senatu.

Socrat., III, 1, 54: Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ διανυκτερεύων λόγους συνέγραφε, καὶ τούτους κατιῶν εις τὴν συγκλήτου βουλήν ἐπεδείκνυτο· μόνος γὰρ βασιλέων ἀπὸ Ἰουλίου Καίσαρος πρῶτος εις τὴν τῆς συγκλήτου βουλήν λόγους ἐπεδείκνυτο (= Iohann. Antioch., *Fragm.* 179, FHG, IV, 605).

Cf. quae prolixius narrat Liban., *Orat.* XVIII, 154 sq. Vide etiam *ibid.*, XII, 70.

b) coram Antiochena curia.

Cf. Iulian., *Misop.*, 362 B-363 C; *Epist.* 98, supra p. 156, 11 sq.

c) coram Berrhoensi curia.

5 Cf. Iulian., *Epist.* 98, supra p. 156, 16 sq.

De aliis Iuliani contionibus et. Eunap., *Fragm.* 10; Ammian. Marc., XVI, 12, 9 sq. et 30 sq. (cf. Liban., *Orat.* XVIII, 53); XX, 4-5; XXI, 5 (cf. Iulian., 286 D sq.); XXIII, 5, 16-23; XXIV, 3, 4 sq. et 9; XXV, 3, 15 sq. (cf. 10 Liban., *Orat.* XVIII, 272); Liban., *Orat.* XVIII, 108, 123 et 233; Zosim., III, 13, 3 et 18, 6; Magnum apud Malalam, p. 329, 21 sq. ed. Bonn.

163

De gratiis a Iuliano Iovi actis.

15 Liban., *Orat.* XV, 79: Ἰκετεύει σε (scil. τὸν Ἰουλιανὸν) πόλις πολλοὺς σοι θεοὺς παρασχομένη συμμάχους, οἷς ἔβυσσας, οἷς ἐκάλεσας, μεθ' ὧν ἐστρατεύου... τὸν Δία τὸν τε ἐπὶ τῆς κορυφῆς (scil. τὸν Κάσιον) καὶ τὸν ἐν ἄστει, παρ' ὧν εἰσηλθες ὑπάτος, ὅθεν ἐξηλθες θαρρῶν, ᾧ γέγονας 20 ὀφειλέτης· ἔχω σου γράμματα παρὰ τῷ θεῷ κείμενα.

164

Harc. quamvis suspecta, non omittenda putavimus:

Παραστάσεις σύντομοι χρονικά, 48 (Script. orig. Constantinopol., rec. Th. Peger, p. 53, 11): Ἐν τοῖς Πανεάδος 25 μέρεσι τῇ ἐπονομαζομένη Καισαρείᾳ τῆς Φιλίππου διερχομένου Ἰουλιανοῦ, τὸ τῆς αἰμορροῦσης Ἰνδαλμα θεασάμενος καὶ αὐτοῦ τοῦ Ἰησοῦ τὸν ἀνδριάντα, ὡς ἔλεγον, ὑπ' αὐτῆς κατασκευασθέντα... ταῦτα Ἰουλιανὸς θεασάμενος, ἐπύθετο τὸ μυστήριον, καὶ μαθὼν Ἰησοῦ εἶναι τὸν ἀνδριάντα 30 κατέκλασεν, ὡσαύτως δὲ καὶ τῆς Βερονίκης, ὡς ὁ Διακρινόμενος μέμνηται καλεῖσθαι τὴν αἰμόρρουν· καὶ τὸ φυτὸν δὲ κατέκαυσε, καὶ Διὸς εἶδωλον καὶ Ἀφροδίτης ἐν τῷ τόπῳ ἀνατεθεικῶς καὶ ἑαυτὸν, ἐν οἷς καὶ ναὸν οἰκοδομήσας ἐπέγραψε τάδε:

35 « Θεῷ Διὶ παντεπόπτῃ Ἰουλιανὸς Πανεάδι εἰς δῶρον ἄγει ».

Ἐνθα καὶ Μαρτύριος ἐπίσκοπος, πολλὰ ἐξουθενήσας

αὐτόν, ἐκάη πλησίον τοῦ ναοῦ, ὡς ἔλεγον, εἰς θυσίαν
θεοῖς.

165

Fragmenta sedis incertae.

a

5

Nusquam apud Suidam laudantur Iuliani contra Galilaeos
libri : dubium igitur nobis videtur num haec revera — sicut
censuit C. I. Neumann in editione sua, p. 137 et 238 — ex
his libris sint deprompta :

Suidas, s. v. Ἀπόνοια (636, 7 ed. Bernhardy) : Καὶ αὐ- 10
θις Ἰουλιανός·

Τὸ μὴ προῖδέσθαι τό τε δυνατόν καὶ τὸ ἀδύνατον ἐν
πράγμασι τῆς ἐσχάτης ἀπονοίας ἐστὶ σημεῖον.

b

Ibid., s. v. Ψυχίδιον ἢ ψυχὴ, καὶ ψυχάριον παρὰ Ἰου- 15
λιανῷ (cf. 161 B, 206 D et 342 D).

c

Eustath., *In Dionys.* v. 976 : Τινές δὲ διὰ τοῦ ἡ κλίνουσι
« Τίγρης, Τίγρητος » ... ἄλλοι δὲ καὶ τὴν ἄρχουσαν μετὰ 20
τοῦ π προφέρουσι, καὶ εὔρηται τοιαύτη γραφὴ παρὰ τε τῷ
Ἰουλιανῷ καὶ παρὰ τῷ Ἀρριανῷ (cf. Suidas, s. v. Πίγρης).
Quam lectionem nullus codex praebet in locis ubi Tigris fluvius
a Iuliano memoratur.

POEMATIA ET APOPHTHEGMATA
IULIANO ATTRIBUTA

A. POEMATIA.

5 Carmina a Iuliano revera scripta esse e testimoniis supra collectis (p. 1, 13; 2, 1 et 38 sq.) apparet. Cf. praesertim ea quae Libanius de versibus Iuliani philosophum quendam celebrantibus refert :

Liban., *Orat.* XII (Εἰς Ἰουλιανόν), 55: Ἀφικνούνται δέ σοι τῆς δόξης αἰρομένης... σμήνη τε ῥητόρων καὶ φιλόσοφος Ἀθήνηθεν (scil. Priscus?), καλὸς μὲν ἰδεῖν, καλλίων δὲ χρῆσασθαι, πλεῖστον μὲν ἀνθρώπων ἔχων νοῦν, ἐν δὲ λόγοις ἄριστος εἶναι μᾶλλον ἢ δόξαι βουλευθείς. 56. Ὅς τὰ μὲν ἐπαινέσας, περὶ δὲ τῶν συμβουλευσάμενος, ἀπηλλάττετο δῶρον λαβών, ὃ μόνος βασιλέων δέδωκας, ἔπη τὸν ἄνδρα μηνύοντα (1. σεμνύοντα?). Εἰ δὲ Πεισιστρατον ἐπαινοῦμεν ὑπὲρ τῆς τῶν ἑτέρῳ πεποιημένων συλλογῆς, ποῦ θήσομεν τὸν Ὀμήρου μιμητήν;

Ibid., XVIII, 74: Τῆς φήμης δὲ ἐπὶ τὴν οἰκουμένην ἄμφω φερούσης... ἤρων δὲ (scil. τοῦ Ἰουλιανοῦ) οἱ περὶ τοὺς λόγους, καὶ τῶν Ἀθήνησι διατριβόντων οἱ συνειδότες αὐτοῖς τι καλὸν ὡς ἐκείνον ἤεσαν, ὡσπερ πάλοι ποτέ εἰς Λυδίαν οἱ σοφισταὶ παρὰ τὸν Κροῖσον. Ἀλλὰ Σόλωνι μὲν Κροῖσος τοὺς θησαυροὺς τῶν χρημάτων ἐδείκνυεν, ὡς ἂν οὐδὲν τοῦδε κεκτημένος τιμιώτερον, ὃ δὲ τοῖς ἀφικνουμένοις τοὺς τῆς ψυχῆς θησαυροὺς ἀνεπετάγγνυεν, <ἐν> οἷς ἦν τὰ παρὰ τῶν Μουσῶν· καὶ <ἄπερ> ὁ βασιλεὺς ἦδεν ἔπη, τούτοις τοὺς ἤκοντας κοσμῶν, καὶ νοῦν ἔξεστιν ἀναγῶναι λαβόντα.

Nobis servatum est hoc epigramma in A (= *Anthol. Palat.*, IX, 365) et praeterea in codicibus P (= Paris. Suppl. Gr. 690, s. XII, f. 73^v), V (= Vatican. Gr. 29, a. 1292, f. 48^v) et W (= Vindobon. philos. philol. 165, s. XIV, f. 88 sq.).

Si lemmati codicis P (cf. infra adn. ad v. 13, 14) credimus, scripti sunt hi versus a Iuliano Constantinopoli cum sollemni pompae e basilica Sanctorum Apostolorum egredi solitae interesset (cf. F. Cumont, *Rev. de philol.*, XVI, 1892, p. 166). Similem descriptionem praebet Theodoret., *Orat. III de Provid.*, PG 83, 589 A, et Optat. Porphyr., *Paneg. Constantini*, XXb (de hydraulo).

Ἰουλιανοῦ Καίσαρος τοῦ παραβάτου
εἰς ὄργανον μουσικόν.

Ἄλλοιην ὀρώ δονάκων φύσιν· ἦ που ἀπ' ἄλλης
χαλκείης τάχα μάλλον ἀνεβλάστησαν ἀρούρης
ἄγριοι· οὐδ' ἀνέμοισιν ὑπ' ἠερίοισι δονεῦνται,
ἄλλ' ἀπὸ ταυρείης προθερῶν σπήλυγγος ἀήτης
νέρθεν ἐυτρήτων καλάμων ὑπὸ ρίζαν ὀδεύει.
Καί τις ἀνὴρ ἀγέρωχος, ἔχων θοὰ δάκτυλα χειρῶν,
ἴσταται ἀμφαφῶν κανόνας συμφράδμονας αὐλῶν,
οἱ δ' ἀπαλὸν σκιρτεῦντες ἀποθλίβουσιν ἀοιδίην.

Hos versus praebet codex H (= Harleianus 5610, s. XIV, f. 217^v; cf. *Recherches*, p. 31), et *Rev. de philol.*, XVI, 1892, 25

13, 14 sic A: τοῦ παραβάτου τοῦ Ἰουλιανοῦ εἰς τὰ ὄργανα P Ἰουλιανοῦ εἰς ὄργανα VW post titulum ὁπόταν ἐξήρχετο ἀπὸ τῶν ἀγρίων ἀποστόλων ἐν τῇ προσλεύσει· στίχοι ἡρωικοὶ ἐξάρετοι add. P τοῦτο δὲ παρά πολλῶν ἐπαινεῖται τὸ ἐπιγράμμα add. A || 16 in A sch.¹⁰ adscripsit haec: γαλκοῖ γὰρ εἰσιν· φύσας γὰρ ἔγρουσι, δι' ὧν ὁ ἀνεμος ἀπηγεῖ; cf. Optat. l. l., v. 16: « aere sano et tereti, calamis crescentibus aucta » || 17 ὑπ' ἠερίοισι: scripsimus (cf. p. 219, 5): ὑφ' ἠμετέροισι W ὑφ' ἡμετέροισι AV ἐφ' ἡμετέροισι P δονεῦνται AV 18 ἀπὸ Reiske: ὑπὸ codd. || 18 sq. cf. Nonn. *Dionys.* III 236 » Stadtmüller || 20 γαιρός V || 21 ἴστατο P || συμφραδμόνας V || 22 σκιρτῶντες AV

p. 165 sq.), inter Iuliani opera (post ep. 97 et ante ep. 115), quasi eiusdem auctoris sint. Reginae elementorum, i. e. Isidi (cf. Apul., *Met.*, XI, 5) vel Matri deum, coronam (νίκης σήμα), ni fallimur, cum epigrammate dedicatorio mittit Iulianus.

Τὴν πυρὸς ἠερίων τ' ἀνέμων γαίης τε καὶ ἄλμης
κοίρανον οὐχ ὀσίαις παλάμαις κόσμησε < τύραννος >.

Νῦν δέ με φῶς ὀσιος, βασιλεὺς φίλος ἀθανάτοισιν,
ἔς νηὸν προέηκεν ἔχων νίκης τόδε σήμα.

ἀντιβίων ἀνέμων παλάμας τμηξασα κεραυνῶ.

168

Hoc de Celtarum cervisia epigramma, in *Anthol. Palat.* (IX, 368) servatum. Iulianum in Galliis scripsisse verisimile est.

Ἰουλιανοῦ Καίσαρος τοῦ παραβάτου
εἰς οἶνον ἀπὸ κριθῆς.

Τίς πόθεν εἶς, Διόνυσε : μὰ γὰρ τὸν ἀληθέα Βάκχον
οὐ σ' ἐπιγιγνώσκω τὸν Διὸς οἶδα μόνον.

Κεῖνος νέκταρ ὄδωδε, σὺ δὲ τράγου· ἦ βρά [νύ] σε Κελτοὶ
τῆ πενή βοτρύων τεύξαν ἀπ' ἀσταχύων.

Τῷ σε χρὴ καλέειν Δημήτριον, οὐ Διόνυσον,
πυρογενῆ μᾶλλον καὶ βρόμον, οὐ Βρόμιον.

169

Hos versus praebent codd. Laurent. 32. 16, s. XIII XIV, f. 382^v (cf. N. S. Piccolos, *Supplément à l'Anthologie grecque*, Paris, 1853, p. 192; *Anthol. Palat.*, vol. III ed. Didot, VII 23), et Paris. Gr. 1409, s. XIV, f. 140.

6 < τύραννος > supplevimus; scil. Licinius? cf. Iulian. 328 D sq. et 315 D 7 cf. p. 150, 11 8 σῆμα cod., qui dein nullam indicat lacunam; unus certe excidit, si non plures, versus 15 καίσαρος C: βασιλέως A 19 τράγων Reiske 20 τῆ πενή: ἠπανη? Stadtmüller 22 βρόμιον: « τῆς λεπτήσ κριθῆσ σπέρμα » sch.¹⁰ (ex Hesychio); cf. Stadtmüller

Ἰουλιανοῦ τοῦ παραδάτου
εἰς τὸν παρόντα Ὀμηρικὸν στίχον (α 319, λ 446 etc.)
ἐξ πόδας ἔχοντα, ὧν οἱ τρεῖς εἰσι δάκτυλοι.

« Κούρη Ἰκαρίοιο περίφρων Πηνελόπεια »
ἐξ ποσὶν ἐμβεβαυῖα τριδάκτυλος ἐξεφάνθη.

170

Haec reperimus in codice Barocciano 133, s. XV, f. 161^v. —
Præus epigramma, quod alibi (cf. Boissonade, *Anecd. Gr.*, II,
p. 475) Basilio Magno adscribitur, imperatoris potius quam
episcopi esse monuimus (*Rev. de philol.*, XVI, 1892, p. 164 ;
cf. infra n° 172). Idem fere distichum Palladae tribuitur in
Anthol. Palat., X, 73. — Alterum epigramma e Ps. Platone,
II *Alcibiad.* (143 A), deprompsisse videtur Iulianus. Exstat et
in *Anthol. Palat.*, X, 108.

Ἰουλιανοῦ τοῦ παραδάτου.

Ὡς ἐθέλει τὸ φέρον σε φέρειν, φέρου' ἦν δ' ἀπιδήσης,
καὶ σαυτὸν βλάψεις, καὶ τὸ φέρον σε φέρει.

* Α λ λ ο ι τοῦ αὐτοῦ.

Ζεῦ βασιλεῦ, τὰ μὲν ἐσθλά καὶ εὐχομένοις καὶ ἀνεύκτοις
ἄμμι δίδου· τὰ δὲ λυγρὰ καὶ εὐχομένων ἀπερύκοις.

171-173

Huiusmodi senarios — « quales Byzantini... condiderunt, ne
dicam quod Byzantinum monstrant vocabula τῶν ἀνακτόρων
μέσον » (p. 221, 19) — a Iuliano abiudicandos esse vidit
C. Dilthey, *Index schol. Gotting.*, 1891, p. 17 sq.

171

Πῶς aenigma — cf. ἀδέσποτον (εἰς τὴν γυναῖκα Λώτ·
οἱ δὲ Ἕλληνες εἰς Νιόβην αὐτὸ ἀναφέρουσιν) quod edidit

16 cf. infra p. 223, 10 sq. Sophocle. *Oed. Col.* 1694. Terent. *Plautus*.
138 etc. ἀπαθήσει cod. 19 Ζεῦ Ps. Plat. et *Anthol. Palat.* l. l. : 9εῖ cod.

Stadtmüller (*Anthol. Palat.*, VII. 311) — Iuliano imperatori tribuitur in codice Harleiano 5624, s. XIV, f. 394, ubi legimus:

Ἰουλιανοῦ τοῦ παραβάτου
 εἰς τὸν ἐντὸς τῆς μετὰ ξης σκώληκα.

Ὁ τύμβος οὗτος ἔνδον οὐκ ἔχει νέκυν·
 ὁ νεκρὸς οὗτος ἐκτὸς οὐκ ἔστιν τάφου,
 ἀλλ' αὐτὸς αὐτοῦ γ' ἔστι νεκρὸς καὶ τάφος.

172

Hoc aenigma edidit Salmasius, *Plinianae exercitationes* (1629, II, p. 1022 A), e « libro regiae bibliothecae » quem reperire non potuimus. — Fere idem epigramma invenitur inter alia quorum Basilius Megalomites auctor esse fertur, et cum his editum est a Boissonade. *Anecd. Gr.*, III, p. 440. — Utrumque repetiit Cougny, *Anthol. Palat.*, vol. III ed. Didot, VII, 22 et 51; cf. etiam quae C. Dilthey, *l. l.*, p. 18, de codice Paris. suppl. Gr. 690, f. 108 refert.

Ἰουλιανοῦ τοῦ εὐσσεβοῦς εἰς κοντοπαίκτην.

Ἔστιν τι δένδρον τῶν ἀνακτόρων μέσον,
 οὗ ρίζα καὶ ζῆ καὶ λαλεῖ καρποῖς ἅμα·
 μὲ δ' ἐν ὥρᾳ καὶ φυτεύεται ξένος
 καὶ καρπὸν αὔξει καὶ τρυγᾶται ριζόθεν.

173

Tres sequentes versus fini epistolae 36 (supra p. 43) subiungit codex Paris. Gr. 967, a. 1377, f. 299 (cf. *Recherches*, p. 70).

Στίχοι εἰς ὠρολόγιον.

Κῆρυξ ἄφωνος ἡλίου κινήματων,

7 ἔστι τάφος cod.: ἔχει τάφον *Anthol. Palat. l. l.* | 21 ὥρα δὲ μὲ καὶ Basil. || 22 καρπὸν αὔξει: πάλιν πίπτει Basil.

<τ> ἀ νυκτὸς ἴχνη χαλκὸς ἐξαγγέλλεται
 ἅπαντα τέχνη δημιουργεῖ καὶ φύσις.

174

Sine auctoris nomine in folio B^v praelixo codici Anthologiae Palatinae hoc epigramma invenitur. Tzetzae vix credendum est, qui (*Chiliad.*, VI, 963 sq.), de Chirone locutus, tertii versus finem adfert Iuliano auctore nominato: Καὶ δὴ καὶ Ἰουλιανὸς δ' αὐτοκράτωρ γράφει ἠρώφ' μέτρῳ· « ἄνθρωπος δ' ἀποπέδεται ἵππον (ἄνθρώπου — ἵππος ed.) ». Cf. Boissonade, adn. ad *Anthol. Palat.*, XVI, 115 ed. Didot.

Εἰς ἵπποκένταυρον.

Ἄνδρόθεν ἐκκέχυθ' ἵππος, ἀνέδραμε δ' ἵππόθεν ἀνὴρ,
 ἀνὴρ νόσφι ποδῶν, κεφαλῆς δ' ἄτερ αἰόλος ἵππος·
 ἵππος ἐρεύγεται ἄνδρα, ἀνὴρ δ' ἀποπέδεται ἵππον.

175

Obscoenum carmen — quod ἄδηλον praebet *Anthol. Palat.*, XI, 108 ed. Didot — invenitur in codd. Paris. Gr. 1773, a. 1497, f. 261^v, et Paris. Gr. 2720, s. XVI, f. 8^v, sub titulo: « ἄδηλον ἀστεῖον τοῦ σατὰν Ἰουλιανοῦ τοῦ παραβάτου ». Falsae huius inscriptionis originem aliis indagandam relinquimus.

B. APOPHTHEGMATA

De his fragmentis cf. *Recherches*, p. 47 et 50 sq. Primum (n° 176) insertum est e codice Laurentiano 70, 13 (= Φ; cf. *Recherches*, p. 50) inter epistulas Libanii sub numero 1220 ed. Wolf.

1 ἐξαγγέλλεται: scripsimus: ἐξ... ἀγεται (P. cod. || 2 ἅπαντα scripsimus: πάντα cod. || 41 Εἰς <Χείρωνα τόν> Boissonade e Tzetze

176 [ep. 64].

Ιουλιανὸς πρὸς δῆμον εὐφημήσαντα ἐν τῷ Τυχαίῳ.

Εἰ μὲν εἰς τὸ θέατρον λαθὼν εἰσηλθὼν, εὐφημεῖτε· εἰ δὲ
 εἰς τὰ ἱερά, τὴν ἡσυχίαν ἄγετε καὶ μετενέγκατε ὑμῶν τὰς
 5 εὐφημίας εἰς τοὺς θεοὺς· μᾶλλον δὲ οἱ θεοὶ τῶν εὐφη-
 μιῶν οὐ χρήζουσιν.

177 [ep. 65].

Πρὸς Ζωγράφον.

Εἰ μὲν μὴ εἶχον καὶ ἐχαρίσω μοι, συγγνώμης ἦσθα
 10 ἄξιος· εἰ δὲ εἶχον μὲν, οὐκ ἐχρησάμην δέ, τοὺς θεοὺς
 ἔφερον, μᾶλλον δὲ ὑπὸ τῶν θεῶν ἐφερόμην. Σὺ μοι ἀλλό-
 τριον σχῆμα πῶς ἐδίδους, ἑταίρε· οἷόν με εἶδες, τοιοῦτον
 καὶ γράφον.

178

Πρὸς τριβοῦνον Εὐθυμέλην.

Ἡδονὴ βασιλεῖ πόλεμος.

179

1. Eunap., *Fragm.* 24 (*Excerpta de sententiis*, p. 82, 4 ed.
 Boissvain): Ὅτι πρὸς τὸν Ὀριθάσιον εἰπόντα ὡς οὐ χρή
 20 τὸν θυμόν, κἂν ἐπεισπέση, διὰ τῶν ὀμμάτων καὶ τῆς φω-
 νῆς ἐκφορεῖσθαι « ὄρα τοῖνυν, » εἶπεν (scil. ὁ Ἰουλιανός),
 « ἐπειδὴ καλῶς λέγεις, εἰ τοῦτο ἐγκαλέσεις ἔτι
 δεύτερον. »

2. Ammian. Marc., XVIII, 1, 4: Numerium Narbonensis

3 sq. cf. *Misop.* 344 Bsq. et 362 AB || 40 sq. cf. p. 220, 16.

[2-6] ALM=c Φ — [8-13] ALM — [15-16] A

2 Ἰουλιανός (Ἰουλιανός om. A) πρὸς — τυχαίῳ AM: om. L τῷ δήμῳ
 εὐφημήσαντι Φ || 4 μετενέγκατε Φ || 4/5 τὰς εὐφημίας ὑμῶν transp. Φ ||
 8 πρὸς ζωγράφον A: ζωγράφῳ M om. L || 12 ἐδίδου LM || με εἶδες A:
 μετ' εἶδες L μετείδες M || 15 Εὐθυμέλην scripsimus: εὐθυμελ(γ)ς cod.

paulo ante rectiorem, accusatum ut furem, inusitato censorio vigore pro tribunali palam admissis volentibus audiebat; qui cum infitiatione defenderet obiecta, nec posset in quoquam confutari, Delphidius orator acerrimus, vehementer eum inpugnans, documentorum inopia percitus, exclamavit: « ecquis, florentissime Caesar, nocens esse poterit usquam, si negare sufficiet? » Contra quem Iulianus prudenter motus extempore: « ecquis », ait, « innocens esse poterit, si accusasse sufficiet? »

Iohann. Antioch., *Fragm.* 178, 3, FHG, IV, 605: Νου-
μεριανὸς κατηγορεῖτο ὑπὸ τινος ὡς κεκλοφῶς δημόσια
χρήματα· ὁ δ' ἔξαρκος ἦν. Ὁ δὲ κατήγορος οὐκ ἔχων ἐλέγ-
χους· « καὶ τίς, ἔφη, βασιλέων ἄριστε, τῶν ὑπαιτίων δίκην
ὑπόσχη, εἰ πρὸς ἐκφυγεῖν τὸ ἀρνηθῆναι μόνον ἀρκεύει: »
Ἁ δὲ Ἰουλιανός· « καὶ τίς », ἔφη, « ἀναίτιος εὐρεθή-
σεται, εἰ ὁ κατήγορος ἐλέγχων χωρὶς πιστεύ-
οιτο; » Cf. Zonar., XIII, 12, 6 sq.

3. Iohann. Antioch., *ibid.*, 178, 4: Ἰοβιανὸς ἠκολούθει
ποτὲ Ἰουλιανῷ, καὶ, συμβάν οὕτω, τὴν χλαμύδα αὐτοῦ
ἐπάτησεν. Ὁ δὲ, στραφεὶς πρὸς αὐτὸν καὶ ὡσπερ ἐρμηνεύων
τὸ μέλλον, εἶπεν· « εἶθε γοῦν ἄνθρωπος ἦν ». Καὶ
μετὰ θάνατον αὐτοῦ Ἰοβιανὸς αὐτὸν διεδέξατο. Zonaras
(XIII, 14, 22) habet: « Αἶθε κἄν ἄνθρωπος ». Pars versus
esse videtur.

4. Ammian. Marc., XV, 8, 17: Susceptus denique (*scil.*
Iulianus) ad consessum vehiculi (*scil.* Constantii) receptusque
in regiam, hunc versum ex Homerico carmine (E 83) susur-
rabat: « ἔλλαβε πορφύρεος θάνατος καὶ μοῖρα κρα-
ταιή ». Haec diem octavum iduum Novembrium (a. 355) gesta
sunt, cum Arbentionem consulem annus haberet et Lollianum...
20: Quo maerore percussus velut primo adventantium ma-
lorum auspicio murmurans querulis vocibus saepe audiebatur
« nihil se plus adsecutum quam ut occupatior
interiret ».

Iohann. Antioch., *Fragm.* 176, FHG, IV, 605: Ἰουλιανὸς
Καῖσαρ προβληθεὶς εἶπεν· « ἔλλαβε πορφύρεος θάνα-
τος καὶ μοῖρα κραταιή », ὡς καὶ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ
ἐν τούτῳ τῷ σχήματι ἀπολωλὸτος.

5. Ammian. Marc., XVI, 5, 10: Cum exercere prologia dis-
ciplinæ castrensium philosophus cogere ut princeps, artem-
que modulatus incedendi per pyrricham concinentibus dis-

ceret fistulis, vetus illud proverbium « clittellae bovi sunt inpositae, plane non est nostrum onus », Platonem crebro nominans, exclamabat. 11. Inductis quadam sollemnitate agentibus in rebus in consistorium ut aurum acciperent, inter alios quidam ex eorum consortio, non ut moris est pansa chlamyde, sed utraque manu cavata suscepit. Et imperator « rapere », inquit, « non accipere sciunt agentes in rebus ». 12. Aditus a parentibus virginis raptae, eum qui violarat convictum relegari decrevit: hisque indigna pati querentibus, quod non sit morte multatus, responderat hactenus: « incusent iura clementiam, sed imperatorem mitissimi animi legibus praestare severis (ceteris *cod.*) decet ».

Ibid., XXII, 5, 4: Saepeque dictitabat (*scil.* de acerbe dissentientibus inter se Christianis Iulianus): « audite me quem Alamanni audierunt et Franci », imitari putans Marci principis veteris dictum. Sed parum advertit hoc ab eo nimium discrepare. 5. Ille enim cum Palaestinam transiret Aegyptum petens, Iudaeorum fetentium et tumultuantium saepe taedio percitus, dolenter dicitur exclamasse: « o Marcomanni, o Quadi, o Sarmatae, tandem alios vobis inquietiores (ineties *cod.*, l. molestiores?) inveni. »

Ibid., 10, 4: Cumque eum defensores causarum, ut conscium rationis perfectae, plausibus maximis celebrarent, fertur id dixisse permotus: « Gaudebam plane prae meque ferebam si ab his laudarer quos et vituperare posse adverterem, siquid factum sit secus aut dictum ».

Ibid., 10, 6 (cf. XXV, 4, 19): Et aestimabatur per haec et similia, ut ipse dicebat adsidue, vetus illa Iustitia, quam offensam vitiis hominum Aratus (v. 134 sq.) extollit in coelum, imperante eo reversa ad terras.

Ibid., XXV, 4, 2: Et primum ita inviolata castitate enituit, ut post amissam coniugem nihil umquam venereum agitare, illud advertens, quod apud Platonem (*Resp.* 329 BC) legitur, Sofoclen tragoediarum scriptorem, aetate grandae-vum, interrogatum equid adhuc feminis misceretur, negantem id adiecisse, quod gauderet harum rerum amorem ut rabiosum quendam effugisse dominum et crudelem. 3. Item ut hoc propositum validius confirmaret, recolebat saepe dictum lyrici Bacchylidis (*Fragm.* 38), quem legebat iucunde, id adserentis quod ut egregius pictor vultum speciosum effingit, ita pudicitia celsius consurgentem vitam exornat.

Ibid., 4, 15: Liberalitatis eius testimonia plurima

sunt... quodque numquam augendae pecuniae cupidus fuit, quam cautius apud dominos servari existimabat, id aliquotiens praedicans, Alexandrum Magnum, ubi haberet thesauros interrogatum, « apud amicos » benivole respondisse.

Ibid., 6, 10 : Hos autem Saracenos ideo patiebamur infestos, quod salaria muneraque plurima a Iuliano ad similitudinem praeteriti temporis accipere vetiti, questique apud eum, solum audierant imperatorem bellicosum et vigilantem ferrum habere, non aurum.

6. Liban., *Orat.* XVIII, 296: Ἐπιτίμησιν ἢ τῶν ἐν τῇ σκηνῇ δακρύντων καθήψατο (scil. ὁ Ἰουλιανός), καὶ νῦν αὐτὸν ἡγοῦμαι τὴν ἐν τῷ θρήνῳ μερίδα τοῦ λόγου μέμψασθαι.

7. *Ibid.*, XV, 54: Ἀναμνήσθητι τοῦ σαυτοῦ (scil. τοῦ Ἰουλιανοῦ) νόμου τοῦ περὶ τῶν ψευδομένων· ἂν ψεύσῃται, φησὶν, ἅπαξ τῶν ἐμοί τις ὁμιλούντων, οἷσ' ἂν δεύτερον ἴσα τολμήσῃ, καὶ τοῦτο ἀνέξομαι· κἂν ἄλῳ τρίτον οὐ τάληθῇ λέγων, οὕτω μεμίσηται· προστιθεὶς δὲ τέταρτον ἐξελέγηλαται.

8. Socrat., III, 14, 7: Οἱ μέντοι κατὰ τὰς ἐπαρχίας ἄρχοντες... πέρα τῶν βασιλικῶν προσταγμάτων τοὺς Χριστιανούς κακῶς διετίθεσαν, χρήματα μὲν πλείονα ἢ ἐχρῆν εἰσπραττόμενοι, ἔστι δὲ ὅτε καὶ σωματικὰς τιμωρίας προσάγοντες. 8. Ταῦτα μανθάνων ὁ βασιλεὺς (scil. Ἰουλιανός) περιεώρα, καὶ τοῖς Χριστιανοῖς περὶ τούτου προσελοθυσὶν αὐτῷ· « ὑμέτερόν ἐστιν », ἔλεγεν αὐτοῖς, « πάσχοντας κακῶς ὑπομένειν· τοῦτο γὰρ τοῦ ὑμετέρου θεοῦ παράγγελμα (cf. I Petr. 2, 20) ».

9. Philostorg., p. 94, adn. ad v. 4 sq. ed. Bidez : « Ἄλλ' οὐ χαρήσονται τούτοις ἐπιτωθάζοντες καὶ χλευάζοντες τὰ ἡμέτερα (dicit Iulianus de Christianis)· ἐγὼ γὰρ ἀπαιτήσω τὴν ὑπὲρ τούτου ποινὴν ἑβδομηκοντάκις ἑπτὰ, καθὼς φασὶ τὰ ὑμέτερα λόγια (Gen. 4, 24) ».

10. Davidis *Prolegomena philosophiae*, Πρᾶξις ια' (CAG, XVIII, 2, p. 32, 28 ed. A. Busse) : Οὕτως οὖν καὶ τοῦ σώματος κακοχύμου ὄντος καὶ ἀνεπιτηδείου πρὸς τὸ δέξασθαι τὰς ψυχικὰς ἀρετάς, εὐλόγως τις ἀναιρεῖ ἑαυτὸν

βουλόμενος τῆς νόσου ἀπαλλαγῆναι· ὄθεν καὶ τὶς Κυνικὸς φιλόσοφος ἡμίξηρος ὦν προσῆλθεν Ἰουλιανῷ τῷ βασιλεῖ λέγων αὐτῷ ταῦτα·

5 Ἡμισύ μου τέθηκε, τὸ δ' ἡμισυ δέρκεται ἡώς (1. ἡδῶ?) οἴκτειρον, βασιλεῦ, Κυνικὸν ἡμίτομον, τοῦτ' ἔστιν « κέλευσον ἢ ἵνα περιοδευθῶ ἢ ἵνα φονευθῶ ».

Ὁ δὲ εἶπε πρὸς αὐτόν·

Ἄμφοτέρους ἀδικεῖς, καὶ Πλουτέα καὶ Φαέθοντα, τὸν μὲν ἔτ' εἰσορώων, τοῦ δ' ἀπολειπόμενος.

10 Cf. praeterea Ammian. Marc., XXII. 3, 8; 4, 9; 9, 10 sq.; 9, 17; 10, 5; Ps. Aurel. Victor, *Epit.*, 43, 4; Liban., *Orat.* I, 125; XV, 52 et 70 sq.; XVI, 50; XVIII, 163, 181 et 242; Malal., p. 333, 4 sq. ed. Bonn.; Socrat., III, 1, 21 et 50 et III, 12, 2; Zonar., XIII, 10, 24 sq. et 13, 30; Zosim., III, 9, 4 et 25, 3.

4 sq. cf. *Anthol. Palat.* IX, 137: Γραμματικῷ τινος ἡμιξήρου πρὸς Ἀδριανὸν τὸν βασιλέα· « Ἡμισύ μου τέθηκε, τὸ δ' ἡμισυ λῆμος ἐλέγχει· σῶσόν μου, βασιλεῦ, μουσικὸν ἡμίτομον ». Πρὸς ὃν ὁ βασιλεὺς Ἀδριανὸς ἀπεκρίνατο· « Ἄμφοτέρους ἀδικεῖς etc. ut supra v. 8 sq.

EPISTULAE SPURIAE VEL DUBIAE

180-187

Spurias esse has octo epistulas nemo nunc negare possit (cf. F. Cumont, *Sur l'authenticité de quelques lettres de Julien*, Gand, 1889, et J. Bidez, *Le philosophe Jamblique et son école*, *Rev. Études grecques*, XXXII, 1919, p. 29 sq.). Scriptae sunt ab ignoto quodam rhetore qui, postquam Damasci vixerat (cf. infra v. 27 sq.), in urbe Syriae Apamea Iamblichi discipulus et Sopatri amicus fuit (p. 246, 1 sq.; cf. p. 244, 20 sq.), dein inter aulicos imperatoris admissus est (p. 252, 1 sq.; cf. p. 244, 19), Constan'tini scilicet, quem in partes Occidentis secutus esse videtur (p. 238, 4 sq. et 14; 248, 23 sq., etc.). Postea cum eo principe a Pannonia superiore Chalcedonem venit et Nicomediae consedit, ubi per proximos annos commoratus est (p. 244, 13 sq. et 238, 9 sq.). Harum epistularum revera auctorem fuisse Iulianum Caesariensem sophistam, Aedesii aequalem (cf. Suid., s. v. Ἰουλιανός, et Eunap., *Vit. Soph.*, p. 482 sq.), opinati sumus, confusa esse nomina Iuliani Caesaris et Iuliani Caesariensis suspicantes: sed haec mera coniectura est. Iuliani cuiusdam mentionem faciens, scriptor eum sibi homonymum esse non dicit (p. 244, 20). Cf. etiam p. 243, 2 (πατριδα γαίαν).

180 [ep. 24].

Scripta esse videtur haec epistula, qua caricas centum (cf. p. 229, 9 sq.) « viro clarissimo » (p. 229, 7) mittit auctor, dum, studiis vacans, Damasci moratur (p. 232, 3 sq.; cf. p. 229, 9). — Sarapio Alexandrinus rhetor, discipulus

Plotini (Porphyr., *De vita Plotini*, 7), vix esse potest hic vir senatorius. — Similis argumenti epistulam invenies in *Rev. de Philol.*, II, 1847, p. 200 sq. (*Éloge de la pomme et du nombre six, au sujet d'un envoi de six pommes; fragment inédit, extrait du ms. 352 de la Bibliothèque Royale* [Paris. Suppl. Gr. 352, s. XIII, f. 151 sq.], et communiqué par A.-J.-H. Vincent).

Ἰουλιανὸς Σαραπίωνι τῷ λαμπροτάτῳ.

390 b

Ἄλλοι μὲν ἄλλως τὰς πανηγύρεις νομίζουσιν, ἐγὼ δὲ ἡδύ
σοι γλυκείας ἑορτῆς σύνθημα τῶν ἐπιχωρίων ἰσχάδων τὰς
10 μακροκέντρους ἑκατὸν ἐκπέμπω, τῷ μὲν τοῦ δώρου μεγέθει c
μικράν, τῷ κάλλει δὲ ἴσως ἄρκοισαν ἡδονὴν μνηστεύων.

Ἄριστοφάνει μὲν οὖν δοκεῖ πλήν μέλιτος εἶναι τῶν ἄλλων
γλυκύτερον τὰς ἰσχάδας, καὶ οὐδὲ τοῦτ' ἀνέχεται τῶν
ἰσχάδων εἶναι γλυκύτερον, ὡς αὐτὸς ἐπικρίνας λέγει. Ἡρο-
15 δότῳ δὲ ἄρα τῷ συγγραφεῖ πρὸς ἐπίδειξιν ἐρημίας ἀληθοῦς
ἤρκεσεν εἰπόντι « παρ' οἷς οὔτε σῦκά ἐστιν οὔτε ἄλλο ἀγα-
θὸν οὐδέν », ὥσπερ οὔτε ἄλλου τινὸς ἐν καρποῖς ἀγαθοῦ d
προτέρου τῶν σύκων ὄντος, οὔτε ἔτι πάντως ἀγαθοῦ δέον
τινὸς παρ' οἷς ἂν ἦ τὸ σῦκον.

20 Ὀμηρος δὲ ὁ σοφὸς τὰ μὲν ἄλλα τῶν καρπῶν εἰς μέγε-
θος ἢ χροῖαν ἢ κάλλος ἐπαινεῖ, μόνῳ δὲ τῷ σῦκῳ τὴν τῆς
γλυκύτητος ἐπωνυμίαν συγχωρεῖ, καὶ τὸ μέλι μὲν χλωρὸν
καλεῖ, δεδιῶς μὴ λάβῃ γλυκὺ προσειπῶν ὃ καὶ πικρὸν εἶναι

12 sq. Aristophan. *Fr.* 586, 587 Kock. Cf. Athen. XIV 652F 14
sq. Herodot. I 71. Cf. Athen. III 78E || 20 sq. Homer. γ 116 et λ
590 || 22 sq. *ibid.* A 631 et z 234; cf. υ 69; A 249; Σ 109 etc.

U Ald.

8 ἄλλως Hertlein: ἄλλοις U Ald., quod defendit Reiske: « subaudi
δώροις » || πανηγύρεις U || 9 [τὰς] Hertlein || 10 μακροκέντρους U Ald.,
corr. Petau || 12 εἶναι πλὴν μέλιτος transp. Ald. || τῶν ἄλλων
om. U || 17 ὥσπερ: ὡς ἄρ' Hertlein || [ἀγαθοῦ] P. Thomas || 18 ἔτι:
Ald.: ἔχει U || 18/19 δέον τινός scripsimus: δέοντος Ald. om. U
ἐνδέοντος Reiske δέον τοῖς Hertlein || 19 ἦ Hertlein: καὶ U om. Ald.
<ἦ> καὶ Hercher || 22 τὸ μὲν μέλι: transp. Ald. || 23 ὃ: ὃ Reiske

- 391 πολλαχοῦ συμβαίνει. τῷ σύκῳ δὲ ἄρα μόνῳ ἀποδίδωσι τὴν οἰκείαν εὐφημίαν. ὡσπερ τῷ νέκταρι, διότι καὶ μόνον γλυκὺ τῶν ἄλλων ἐστί. Καὶ μέλι μὲν Ἴπποκράτης φησὶ καὶ γλυκὺ τὴν αἴσθησιν καὶ πικρὸν εἶναι πάντως τὴν ἀνάδοσιν, καὶ οὐκ ἀπιστῶ τῷ λόγῳ· χολῆς γάρ αὐτὸ ποιητικὸν εἶναι ξύμπαντες ὁμολογοῦσι καὶ τρέπειν τοὺς χυμοὺς εἰς τοῦναντίον τῆς γεύσεως, ὃ δὴ καὶ μᾶλλον τῆς ἐκ φύσεως αὐτοῦ
- b πικρότητος κατηγορεῖ τὴν γένεσιν· οὐ γὰρ ἂν εἰς τοῦτο μετέβαλλεν ὃ πικρὸν ἐστίν, εἰ μὴ καὶ πάντως αὐτῷ προσῆν ἐξ ἀρχῆς τοῦτο, ἀφ' οὗ πρὸς τὸ ἕτερον μετέπιπτε. Σῦκον δὲ οὐκ αἰσθήσει μόνον ἡδύ, ἀλλὰ καὶ ἀναδόσει κρεῖττον ἐστίν· οὕτω δὲ ἐστὶν ἀνθρώποις ὠφέλιμον, ὥστε καὶ ἀλεξιφάρμακον αὐτὸ παντὸς ὀλεθρίου φαρμάκου φησὶν Ἀριστοτέλης εἶναι, κἂν τοῖς δεῖπνοις οὐκ ἄλλου τινὸς ἢ τούτου χάριν τῶν ἐδεσμάτων προπαρατίθεσθαι τε καὶ ἐπιτραγηματί-
- c ζεσθαι, καθάπερ ἂντ' ἄλλης τινὸς ἀλεξήσεως ἱερᾶς ταῖς τῶν βρωμάτων ἀδικίαις περιπτυσσόμενον. Καὶ μὴν ὅτι καὶ θεοῖς τὸ σῦκον ἀνάκειται καὶ θυσίας ἐστὶν ἀπάσης ἐμβώμιον, καὶ ὅτι παντὸς λιβανωτοῦ κρεῖττον ἐς θυμιάματος σκευασίαν ἐστίν, οὐκ ἔμὸς ἴδιος οὗτος ὁ λόγος, ἀλλ' ὅστις

2 cf. Homer. A 598 || 4 sq. cf. Galen. *De fac. alim.* III 39 (VI p. 740 ed. Kühn) || 12 sq. Aristot. *Fr.* 105 Rose || 20 cf. p. 264. 17 etc.

*3 γλυκὺ — 8 τὴν γένεσιν Suidas s. v. Μέλι || 12/13 ὅτι τὸ σῦκον ἀλεξιφάρμακόν ἐστι καὶ μόνον *ibid.* s. v. Σῦκον.

V[incipit 2 διότι:] U Ald.

3 Ἴπποκράτης φησὶ Ald. : ἵππο...φ.σι V ἵππο..... U || 3 καὶ γλυκὺ — 4 ἀνάδοσιν : τοῦτο γλυκὺ μὲν ἐστὶ τὴν αἴσθησιν, πικρὸν δὲ τὴν ἀνάδοσιν Suidas, unde γλυκὺ μὲν εἶναι τὴν αἴσθησιν, πικρὸν δὲ πάντως τὴν ἀνάδοσιν Hercher || 4 καὶ¹ Ald. : ἡ cod. || 4/5 καὶ οὐκ Ald. :x VU || 5 ποιητικόν — 6 ὁμολογοῦσι : φησὶ ποιητικὸν εἶναι Suidas || ξύμπαντες (σύμπαντες Ald.) ὁμολογοῦσι : U Ald. : ξύμπαν.εσ. ὁμολογοῦσι : V || 7 καὶ U Ald. : καὶ V || 13 φαρμάκου Martinius : φάρμακον cod. || 14 κἂν Hercher : καὶ cod. || 15 προτίθεσθαι τε cod., corr. Hercher || 17, 18 καὶ θεοῖς Hertlein :οῖς VU θεοῖς Ald.

τὴν χρεῖαν αὐτοῦ ἔμαθεν, οἶδεν ὡς ἀνδρὸς σοφοῦ καὶ ἱερο-
 φάντου λόγος ἐστὶ. Θεόφραστος δὲ ὁ καλὸς ἐν γεωργίας
 παραγγέλμασι τὰς τῶν ἑτεροφύτων δένδρων γενέσεις ἐκτι- d
 θείς καὶ ὅσα ἀλληλούχοις ἐγκεντρίσεισιν εἴκει, πάντων, οἶμαι,
 5 τῶν φυτῶν μᾶλλον ἐπαινεῖ τῆς συκῆς τὸ δένδρον ὡς ἂν τι
 ποικίλης καὶ διαφόρου γενέσεως δεκτικὸν καὶ μόνον τῶν
 ἄλλων εὐκόλον παντοίου γένους ἐνεγκεῖν βλάστην, εἴ τις
 αὐτοῦ τῶν κλάδων ἐκτεμῶν ἕκαστον, εἶτα ἐκρήξας ἄλλην
 ἐς ἄλλο τῶν πρέμων ἐμφυῖ γονὴν ἐναρμόσειεν, ὡς ἀρκεῖν
 10 ἤδη πολλάκις αὐτοῦ καὶ ἀνθ' ὀλοκλήρου κήπου τὴν ὄψιν, 392
 οἶον ἐν λειμῶνι χαριστάτῳ ποικίλην τινὰ καὶ πολυειδῆ τῶν
 καρπῶν ἀφ' ἑαυτοῦ τὴν ἀγλαίαν ἀντιπεπομφότος. Καὶ τὰ
 μὲν ἄλλα τῶν ἀκροδρύων ἐστὶν ὀλιγοχρόνια καὶ τὴν μονὴν
 οὐκ ἀνέχεται, μόνῳ δὲ τῷ σύκῳ καὶ ὑπερνιαυτίζειν
 15 ἕξεσσι καὶ τῇ τοῦ μέλλοντος καρποῦ γενέσει συνενεχθη-
 ναι, ὥστε φησὶ καὶ Ὀμηρὸς ἐν Ἀλκινόου κήπῳ τοὺς
 καρποὺς ἀλλήλοις ἐπιγηράσκειν· ἐπὶ μὲν <οὔν> τῶν ἄλλων b
 ἴσως ἂν μῦθος ποιητικὸς εἶναι δόξειε, μόνῳ δὲ τῷ σύκῳ
 πρὸς τὸ τῆς ἀληθείας ἐναργὲς ἂν συμφοροῖτο, διότι καὶ
 20 μόνον τῶν ἄλλων καρπῶν ἐστὶ μονιμώτερον.

Τοιαύτην δὲ ἔχον, οἶμαι, τὸ σύκον τὴν φύσιν, πολλῶ
 κρεῖττόν ἐστι παρ' ἡμῖν τὴν γένεσιν, ὡς εἶναι τῶν μὲν ἄλ-
 λων φυτῶν αὐτὸ τιμιώτερον, αὐτοῦ δὲ τοῦ σύκου τὸ παρ'
 ἡμῖν θαυμασιώτερον, καὶ νικᾶν μὲν αὐτὸ τῶν ἄλλων τὴν
 25 γένεσιν, αὐθις δὲ ὑπ' αὐτοῦ τοῦ παρ' ἡμῖν ἡττᾶσθαι, καὶ c

5 sq. cf. *Geoponic.* X 76, 8 || 16 sq. *Homer.* η 120 sq.

V [U Ald.]

3 παραγγέλμασι: cod., corr. Martinius || 3/4 ἐντιθείς cod., corr.
 Martinius || 4 ὅσα — εἴκει: Sintenis et Hercher : ὅσαι — εἴκουσι: cod. ||
 5 ἂν τι: Ald : ἀντι cod. ; [τι] Hercher || 9 ἐμφυῖ Hercher || ἀρκεῖν Ald. :
 ἀρκ... VU || 17 <οὔν> Ald. || 19 συμφοροῖτο Hercher || 20 μονιμώ-
 τερον cod., corr. Martinius || 22 <τὸ> παρ' ἡμῖν <ἔχον> Her-
 cher || 25 ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Ald. : ὑπ' αὐτοῦ πρὸς τὸ cod.

τῆ πρὸς ἑκάτερο· ἐγκρίσει πάλιν σῶζεσθαι, κρατοῦντι μὲν
 εἰκόσ, οἷς δ' αἰ κρατεῖσθαι δοκεῖ, πάλιν ἐς τὸ καθόλου
 νικῶντι. Καὶ τοῦτο οὐκ ἀπεικότως παρ' ἡμῖν μόνοις συμ-
 βαίνει· ἔδει γάρ, οἷμαι, τὴν Διὸς πόλιν ἀληθῶς καὶ τὸν τῆς
 Ἑφῶς ἀπάσης ὀφθαλμὸν (τὴν ἱερὰν καὶ μεγίστην Δαμασκὸν 5
 λέγω) τοῖς τε ἄλλοις σύμπασιν, οἷον ἱερῶν κάλλει καὶ νεῶν
 d μεγέθει καὶ ὠρῶν εὐκαιρίᾳ καὶ πηγῶν ἀγλαίᾳ καὶ ποταμῶν
 πλήθει καὶ γῆς εὐφορίᾳ νικῶσαν, μόνην ἄρα καὶ τῷ τοιούτῳ
 φυτῷ πρὸς τὴν τοῦ θαύματος ὑπεροχὴν ἀρκέσαι. Οὐδὲν οὖν
 ἀνέχεται γῆς μεταβολὴν τὸ δένδρον οὐδὲ ὑπερβαίνει τοὺς 10
 ἐπιχωρίουσ ὄρους τῆς βλάστης, ἀλλ' ὥσπερ αὐτόχθονος
 φυτοῦ νόμῳ τὴν ἐξ ἀποικίας γένεσιν ἀρνεῖται. Καὶ χρυσὸς
 μὲν, οἷμαι, καὶ ἄργυρος ὁ αὐτὸς πολλαχοῦ φύεται, μόνη δὲ
 ἢ παρ' ἡμῖν χώρα τίκτει φυτὸν ἀλλαχοῦ φῦναι μὴ δυνάμε-
 393 νον. Ὡσπερ δὲ τὰ ἐξ Ἰνδῶν ἀγώγιμα καὶ οἱ Περσικοὶ σῆρες, 15
 ἢ ὅσα ἐν τῇ Αἰθιοπῶν γῆ τίκτεται μὲν καὶ λέγεται, τῷ δὲ
 τῆς ἐμπορίας νόμῳ πανταχοῦ διαβαίνει, οὕτω δὴ καὶ τὸ
 παρ' ἡμῖν σῦκον, ἀλλαχοῦ τῆς γῆς οὐ γινόμενον, πανταχοῦ
 παρ' ἡμῶν στέλλεται, καὶ οὔτε πόλις οὔτε νησὸς ἔστιν, ἣν
 οὐκ ἐπέρχεται τῷ τῆς ἡδονῆς θαύματι, ἀλλὰ καὶ τράπεζαν 20
 βασιλικὴν κοσμεῖ, καὶ παντὸς δεῖπνου σεμνόν ἔστιν ἐγκαλ-
 b λώπισμα, καὶ οὔτε ξυθρυπτον οὔτε στρεπτόν οὔτε νεήλατον
 οὔτε ἄλλο καρυκείας γένος οὐδὲν ἔσται ἡδυσμα ἴσον ἢ ἀφί-
 κοιτο· τοσοῦτον αὐτῷ τῶν τε ἄλλων ἐδεσμάτων καὶ δὴ καὶ
 τῶν ἑκασταχοῦ περίεστι τοῦ θαύματος. Καὶ τὰ μὲν ἄλλα τῶν 25

20 cf. p. 255, 5 sq. || 22 cf. Demosth. XVIII, 260.

V [U Ald.]

2 εἰκόσ; Horkel: ὅσ εἰκόσ cod. || 5 εἰκόσ; Ald.: ἴσ V...U || 6
 ἄλλοις σύμπασιν Ald.: α...σ...πασιν V.... ἀπασιν U || 7 εὐκρασία
 Cobet || 10 γῆς μεταβολὴν scripsimus: τῆς μεταβολῆς cod. [τῆς]
 μεταβολῆς Hercher || τοὺς Ald.: τῆς cod. || 16 λέγεται cod.: τρέφεται
 Hertlein; an συλλέγεται? || 17 δῆ: δὲ Hertlein || 17 et 18 πανταχῆ vel
 πανταχοῦς Hercher πανταχοῦ Hertlein || 23 ἢ scripsimus: ἢ cod.; an
 οἷ <ἄν> ἀφίχεται?

σύκων ἢ ὀπωρινὴν ἔχει τὴν βρώσιν ἢ τερσαίνόμενα ἕς τὸ
 ταμεῖον ἔρχεται, τὸ δὲ παρ' ἡμῖν μόνον ἀμφοτερίζει τῆ
 χρεῖα, καὶ καλὸν μὲν ἔστιν ἐπιδένδριον, πολλῶ δὲ κάλλιον,
 εἰ ἕς τὴν τερσιάν ἔλθοι. Εἰ δὲ καὶ τὴν ὥραν αὐτοῦ τὴν ἐν C
 5 τοῖς δένδροις ὀφθαλμῶ λάθοις, καὶ ὅπως ἐκάστου τῶν
 πρέμων ἐπιμήκεσι τοῖς κέντροις οἶονεὶ καλύκων δίκην
 ἀπήρηται, ἢ ὅπως ἐν κύκλῳ περιθεῖ τῶ καρπῶ τὸ δένδρον,
 ἄλλας ἐπ' ἄλλαις ἐν στοίχῳ περιφερεῖ πολυειδεῖς ἀγλαίας
 μηχανώμενον, φαίης ἄν αὐτὸ καθάπερ ἐν ὄρμῳ δέρης τὰς ***
 10 <Ἡ δὲ> τῶν δένδρων ἐξαίρεσις αὐτοῦ καὶ ἡ πρὸς χρονίαν
 μονὴν ἐπιτέχνησις οὐκ ἐλάττονα τῆς ἕς τὴν χρεῖαν ἡδονῆς d
 ἔχει τὴν φιλοτιμίαν· οὐ γὰρ ὥσπερ τὰ ἄλλα τῶν σύκων
 ὁμοῦ καὶ κατὰ ταυτὸν ἔρριπται, οὐδὲ καθάπερ σωρηδὸν ἢ
 χύδην ἠλίφ τερσαίνεται, ἀλλὰ πρῶτον μὲν ἡρέμα τῶν
 15 δένδρων αὐτὰ ταῖς χερσὶν ἀποδρέπουσιν, ἔπειτα ὄρηξιιν
 ἢ βράβδοις ἀκανθώδεσι τῶν τοίχων ἀπαρτῶσιν, ἵνα λευ-
 καίνηται μὲν ἠλίφ καθαρῶ προσομιλοῦντα, μένη δὲ ἀνεπι-
 βούλευτα τῶν ζῶων καὶ τῶν ὄρνιθίων, οἶονεὶ τῶν κέντρων
 τῆ ἀλεξήσει δορυφορούμενα.

20 Καὶ περὶ μὲν γενέσεως αὐτοῦ καὶ γλυκύτητος καὶ ὥρας 394
 καὶ ποιήσεως καὶ χρεῖας ταυτά σοι παρ' ἡμῶν ἢ ἐπιστολῇ

14 sq. cf. *Geoponic.* X 54. *Columell.* XII 15 24 sq. cf. p. 265, 6.

V [V^d U Ald.]

2 ταμεῖον P. Thomas: ὁμοιον cod. || μόνον ἀμφοτερίζει: Ald. :
 μ... ἀμφ...ρίζει V..... ρίζει U || 4 εἰ ἕς τὴν — ἔλθοι: Hertlein: εἰ
 ἐς .. τερσιάν ..θοι V εἰ ἐς..... U εἰ ἕς τερσιάν ἔλθοι: Ald. || τερσεῖαν
 Reiske || 5 καὶ Ald.: ... VU || 7 ἀπήρηται Heyler: ἀπήρητηται V
 ἀπήρητηται Ald. ἐπήρητηται U || τῶ καρπῶ cod. ; an ὁ καρπός? ||
 τὸ δένδρον Ald. : τὸ δένδρον V τὸ δένδρω U || 8 ἐπ' ἄλλοις cod. μετ'
 ἄλλας Ald., corr. Hercher || στοίχῳ Martinus: τοίχῳ cod. || 9 αὐτῶ
 Ald. || δέρρης cod., corr. Martinus || 9/10 τὰς *** <Ἡ δὲ> τῶν
 δένδρων ἐξαίρεσις scripsimus: τὰς τῶν δένδρων ἐξαίρεσις cod. τὰς τῶν
 δένδρων ἐξαίρεσις Martinus || 15 αὐτὰ Hercher: αὐτὸ cod. || 16/17
 λευκαίνηται Ald.: λευκαίνητ... V λευκαίνη... U || 18 καὶ τῶν V^dU:....
 V τε καὶ Ald. || 20 περὶ supra μὲν script. cod. || αὐτῶν Ald.

προσπαίζει· ὁ γε μὴν τῶν ἑκατὸν ἀριθμὸς ὡς ἔστι τῶν ἄλλων τιμιώτερος καὶ τὸ τέλος ἐν αὐτῷ τῶν ἀριθμῶν περιγράφων, μάθοι ἂν τις θεωρῶν τῆδε. Καὶ οὐκ ἀγνοῶ μὲν ὡς παλαιῶν καὶ σοφῶν ἀνδρῶν ὁ λόγος, τοῦ ἀρτίου τὸν περιττὸν προκειῖσθαι,

b οὐδὲ ὡς ἀρχὴν φασιν αὐξήσεως εἶναι τὸ μὴ συνδυάζον· τὸ γὰρ ὁμοιον θάτερόν μένειν ὁποῖον καὶ τὸ ἕτερον, δυοῖν δὲ γενομένοι τὸν τρίτον εἶναι τὴν περιττότητα· ἐγὼ δέ, εἰ καὶ τολμηρότερος ὁ λόγος ἐστί, φαίνω <ἂν> ὅμως· ἀρχῆς μὲν εἰσιν οἱ ἀριθμοὶ πάντως ἐξηρητημένοι, καὶ τὸ προσεχές τῆς αὐξήσεως δι. κομίζονται· πολλῷ γε μὴν οἶμαι 10 δικαιοτέρον τῷ ἀρτίῳ μᾶλλον ἢ τῷ περιττῷ τὴν τῆς αὐξήσεως αἰτίαν προσκειῖσθαι. Ὁ μὲν γὰρ εἰς ἀριθμὸς οὐκ ἂν

c εἶη περιττός, οὐκ ἔχων ὅτου περιττός γένοιτο· ἡ δὲ τῆς δυάδος συζυγία τίκει διπλῆν τὴν περιττότητα, καὶ τῶν δυοῖν ἀριθμῶν ὁ τρίτος εἰκότως εἰς αὐξήσιν ἔρχεται. Πά- 15 λιν τε ἐν τῇ τῆς ἐτέρας δυάδος μίξει τῆς τετράδος τὴν ὑπεροχὴν λαμβάνει, καὶ ὅλως ἢ πρὸς ἑλληλα κοινωνία τὴν ἐξ ἑκατέρου περιττότητα φαίνουσα εἰς τὸν τῆς δυάδος ἀριθμὸν περικλείεται.

Δεδομένου δὴ τούτου, φαίνω ἂν, οἶμαι, τῆς πρώτης δεκά- 20 δος τὴν εἰς αὐτὸ περιφέρειαν ἀνακυκλώσεως εἰς τὸν τῆς

d ἑκατοντάδος ἀριθμὸν τὸ ὅλον διαβαίνειν, ὡς τῷ μὲν ἐνὶ τὴν αὐξήσιν ἂν εἰς δέκα συντείνειν, πάλιν δὲ αὖ τὴν δε-

2 cf. Philo *De mut. nominum* 1 p. 578 et 607 ed. Mangey. || 3 sq. cf. p. 253, 20; 264, 18 etc. || 4 sq. cf. Stob. *Ecl.* I pr. 10, p. 22, 6 sq. ed. Wachsmuth, etc. || 20 sq. cf. Iamblich. *Theolog. arithm.* p. 59, 32 sq. ed. Ast, etc.

V [U Ald.]

3 ἀγνοῶ Ald. : ἀγνοῶν cod. || 5/6 τὸ γὰρ ὁμοιον Ald. : τὸ γ. . . μοιον V τὸ . . . μοιον U || 7 τὸν τρίτον εἶναι τὴν Ald. : τὸν τρίτον . . . τὴν V U || 8 <ἂν> Heyler || 10 δι. V δι. U διὰ παντός Ald. || οἶμαι Hertlein : εἶναι cod. || 11 περιττῷ Ald. : V . . . U || 13 περιττός¹ Ald. : περι V U || 14 διπλῆν Ald. : δι. V U || περιττότητα Ald. : V U || 16 τῇ Ald. : τῆ cod. || 17 τὴν Ald. U : τῇ V || 18 φαίνεται in φαίνουσα corr. cod. || 20 τούτου Ald. : τούτου cod. || 21 an εἰς αὐτὴν ? || 23 δέκα U Ald. : δέον V in δέκα corr. manus posterior

κάδα δι' αὐτῆς ἀνιοῦσαν εἰς τὸν <τῶν> ἑκατὸν ἀριθμὸν
 συντελεῖσθαι· κἀντεῦθεν αὖ πάλιν ἐξ ἑκατοντάδων τὸ ὄλον
 τῶν ἀριθμῶν τὴν δύναμιν καρποῦσθαι, μήτε τοῦ ἐνὸς ἡρε-
 μούντος, εἰ μὴ τι τῆς δυάδος ἐν τῇ μίξει τὸ περιττὸν ἀεί-
 5 τικτούσης τε καὶ εἰς ἑαυτὴν αὐθις ἀνακαλουμένης, ἄχρις
 ἂν ἐτέρῳ πάλιν ἑκατοντάδι τῶν ἀριθμῶν τὸ συναγόμενον κα-
 τακλείσῃ, καὶ τὸ τέλος αὐτῷ προσάπτουσα πάλιν ἐξ αὐτοῦ
 πρὸς τὸ ἕτερον ἐρπύσῃ, ταῖς τῶν ἑκατοντάδων ἐπηγορίαις 395
 ἀεὶ τὸ ὄλον εἰς τὸ τῆς καταλήψεως ἄπειρον ἀναφέρουσα.

10 Δοκεῖ δέ μοι καὶ Ὅμηρος οὐχ ἀπλῶς οὐδὲ ἀργῶς ἐν τοῖς
 ἔπεισι τὴν ἑκατονταθύσανον αἰγίδα τῷ Διὶ περιβεῖναι, ἀλλὰ
 τινι κρείττονι καὶ ἀπορρήτῳ λόγῳ τοῦτο αἰνίττεσθαι λέ-
 γων, ὡς ἄρα τῷ τελεωτάτῳ θεῷ τὸν τελεώτατον ἀριθμὸν πε-
 ριάψειε καὶ ᾧ μόνῳ παρὰ τοὺς ἄλλους ἂν δικαιότερον κο- b
 15 σμοῖτο, ἢ ὅτι τὸν ξύμπαντα κόσμον, ὃν εἰς αἰγίδος σχῆμα τῷ
 τῆς εἰκότος περιφερεῖ [καὶ] ξυνεῖληφεν, οὐκ ἄλλος πῶς ἢ ὁ
 τῶν ἑκατὸν ἀριθμὸς περιγράφει, τῇ κατὰ κύκλον ἑκατοντάδι
 τὴν ἐς τὸ ὄλον τοῦ νοητοῦ κατανόησιν ἐφαρμόττων. Ὁ δ'
 αὐτὸς λόγος οὗτος καὶ τὸν ἑκατοντάχειρα, τὸν Βριάρεω, καθ-
 20 ἰζει πάρεδρον τῷ Διὶ καὶ πρὸς τὴν τοῦ πατρὸς ἀμιλλᾶσθαι c
 συγχωρεῖ δύναμιν, οἷον ἐν τῷ τοῦ ἀριθμοῦ τελέῳ τὸ τέλος
 αὐτῷ τῆς ἰσχύος ἀποδιδούς. Καὶ μὴν καὶ Πίνδαρος ὁ
 Θηβαῖος, τὴν ἀναίρεσιν τὴν Τυφωέως ἐν ἐπινικίοις κηρύτ-
 των καὶ τὸ τοῦ μεγίστου τούτου γίγαντος κράτος τῷ με-

10 sq. cf. Homer. B 448; Δ 167 etc. || 19 sq. cf. Homer. A 402
 sq. || 22 sq. cf. Pindar. *Ol.* IV 7; *Pyth.* I 16 et VIII 16, et *Fr.* 93.

V [U Ald.]

1 <τῶν> Hercher; cf. v. 17 et p. 234, 1 || 7 αὐτοῦ U Ald.:
 ... 5 V || 9 ὄλον Ald.: ὄ.ον V... U || 11 ἑκατονθύσανον cod.,
 corr. Ald. || 13 τὸν τελεώτατον ἀριθμὸν Hercher: τὸ τέλος τῶν ἀριθμῶν
 cod. || 16 καὶ om. Ald.; uncis inclusimus || 17 τῶν ἑκατὸν U Ald.:
 τῶν... ὄν V || 18 τοῦ Ald.: ... VU || 19 βριάρεω Ald.: βριάρεω U
 .ριάρεω V || 21 συγχωρεῖ U Ald.: .. γχωρεῖ V || 22 ἀποδιδούς U Ald.:
 .ποδιδούς V || 23 τυφωέως cod., corr. Ald. ἐν Ald.: ἐν V.. U

γίστω βασιλεῖ τῶν θεῶν περιτιθείς, οὐχ ἑτέρωθεν αὐτῷ
 τῆς εὐφημίας κρατύνει τὴν ὑπερβολὴν ἢ ὅτι τὸν γίγαντα
 τὸν ἑκατοντακέφαλον ἐνὶ βλήματι καθελεῖν ἤρκεσεν, ὡς
 οὔτε τινὸς ἄλλου εἰς χεῖρα τοῦ Διὸς ἔλθειν ἀντιμάχου
 d γίγαντος νομισθέντος ἢ ὃν ἡ μήτηρ ἴμόνον τῶν ἄλλων ἑκα- 5
 τὸν κεφαλαῖς ὥπλισεν, οὔτε ἑτέρου τινὸς θεῶν ἢ μόνου
 Διὸς ἀξιοικότερου πρὸς τὴν τοῦ τοσοῦτου γίγαντος καθαι-
 ρεσιν ὄντος.

Σιμωνίδῃ δὲ ἄρα τῷ μελικῷ πρὸς τὴν Ἀπόλλωνος εὐφη-
 μίαν ἀρκεῖ τὸν θεὸν Ἑκατον προσειπόντι καὶ καθάπερ 10
 ἀντ' ἄλλου τινὸς ἱεροῦ γνωρίσματος αὐτοῦ τὴν ἐπωνυμίαν
 κοσμησαί. διότι τὸν Πύθωνα, τὸν δράκοντα, βέλεσιν ἑκα-
 396 τόν, ὡς φησιν, ἐχειρώσατο, καὶ μᾶλλον αὐτὸν Ἑκατον ἢ
 Πύθιον χαίρειν προσαγορευόμενον, οἷον δλοκλήρου τινὸς
 ἐπωνυμίας συμβόλῳ προσφωνούμενον. Ἡ γε μὴν τὸν Δία 15
 θρεψαμένη νῆσος, ἡ Κρήτη, καθάπερ τροφεῖα τῆς Διὸς
 ὑποδοχῆς ἀντιλαβοῦσα τῷ τῶν ἑκατὸν πόλεων ἀριθμῷ τετί-
 μηται. Καὶ Θήβας δὲ ἄρα τὰς ἑκατονταπύλους οὐκ ἄλλου
 τινὸς ἢ τούτου χάριν ἐπαινεῖ Ὅμηρος, διότι ταῖς πύλαις
 ταῖς ἑκατὸν κάλλος ἦν θαυμαστόν. Καὶ σιωπῶ θεῶν ἑκα- 20
 b τόμβας καὶ νεῶς ἑκατονταπέδους καὶ βωμοὺς ἑκατοντακρή-

9 sq. Simonid. *Fr.* 26 || 9 sq. cf. p. 229, 15 sq. et 253, 10 sq. etc.
 | 16 sq. Homer. B 649 || 18 sq. cf. p. 263, 10 || 19 sq. Homer. I 383.
 *9 sq. Eustath. *Iliad.* A 75, p. 52. Tzetzes *In Iliad.* p. 117, 17 sq.

V [V^d U Ald.]

2 τὴν U Ald. : ... V || 4 τοῦ Διὸς ἔλθειν ἀντιμάχου Ald. : τ.....
 ἐπιμάχου Vμάχου U || 5/6 ἑκατὸν κεφαλαῖς ὥπλισεν Ald. :
 ἑκα λισεν V U || 7 πρὸς τὴν τοῦ τοσοῦτου V^d : προσ..... σοῦτου
 V πρὸς..... τοσοῦτου U πρὸς ταύτην τοσοῦτου Ald. || 9 τῷ μελικῷ πρὸς
 τὴν Ald. : τῷ μελ... πρὸς τὴν V τῷ με..... πρὸς τὴν U || 14 ὄλοκλήρου
 λο

Hercher: ὄκλήρου V^d ὄκλήρου, λο supra scripto sed atramento nunc
 obducto, V ὄκλήρου U κλήρου Ald. || 20 ἑκατὸν U Ald. : .κατ.. V
 || 21 νεῶς Hercher: νεοῦς cod. ναοῦς Ald. || ἑκατονταπέδους Ald. :
 ἑκατονπέδους V^d ἑκατονπε.... V ἑκατοντέδους U, an ἑκατομπέδους? ||
 21 sq. ἑκατον κρήπιδας cod., corr. Ald.

πιδας καὶ τοὺς ἑκατονταδόχους ἀνδρῶνας, καὶ τὰς ἀρούρας
 δὲ τὰς ἑκατονταπλέθρους, καὶ ὅσα ἄλλα θεῖά τε καὶ ἀνθρώ-
 πινα τῆ τοῦ ἀριθμοῦ τοῦδε προσηγορία συνείληπται. Ὁ γε
 μὴν ἀριθμὸς οὗτος οἶδε καὶ στρατιωτικὴν ὁμοῦ καὶ εἰρηνη-
 5 κὴν τάξιν κοσμήσαι, καὶ φαιδρύνει μὲν τὴν ἑκατόντανδρον
 λοχαγίαν, τιμᾶ δὲ ἦδε καὶ δικαστῶν ἕς τὸ ἴσον ἤκουσαν
 ἐπωνυμίαν.

Καί με καὶ πλείω τούτων ἔχοντα λέγειν ὁ τῆς ἐπιστολῆς **C**
 ἐπιστρέφει νόμος· σὺ δὲ ἄλλὰ συγγνώμην ἔχειν τῷ λόγῳ,
 10 διότι καὶ ταῦτα πλείω τῶν ἱκανῶν εἴρηται. Καὶ εἰ μὲν ἔχει
 μέτριον ὑπὸ σοὶ κριτῆ κάλλος τὸ ἐγχείρημα, πάντως καὶ
 πρὸς τοὺς ἄλλους ἔκφορον ἔσται, τῆς παρὰ σοῦ ψήφου τὴν
 μαρτυρίαν δεξάμενον· εἰ δὲ καὶ χειρὸς ἐτέρας προσδεῖται
 πρὸς τὸ τοῦ σκοποῦ συμπλήρωμα, τίς ἂν σοῦ κάλλιον εἰδείη
 15 τὴν γραφὴν εἰς κάλλος ἀκριβώσαντος πρὸς τὴν τῆς θεᾶς
 ἡδονὴν ἀπολαῦσαι;

181 [ep. 61].

Haec epistula, qua post longam peregrinationem nuntiat
 scriptor se Nicomediam pervenisse, manifesto prima est earum
 20 quas Iamblichus se misisse refert (infra, ep. 184, p. 244,
 15 sq.).

10 sq. cf. p. 260, 9 sq. || 12 sq. cf. p. 252, 14 sq.

V [U Ald.]

1 ἑκατονταδόχους ? Hertlein || 5 μὲν U : μ.. V om. Ald. || 6 an
 τιμᾶν δὲ οἶδε ? || ἤκουσαν Ald. : ἦκ... V U || 9 ἐπιστρέφει Ald. : ἐπι-
 στ... V U ; an ἀποστρέφει ? || ἔχειν cod. : ἔγῃ Hercher, sed cf. p. 249,
 23 sq. || 10 ἱκανῶν U Ald. : ἱ... V || 11 ὑπὸ : ἐπὶ Hercher || κάλλος Sinte-
 nis : καλόν cod. || πάντως Ald. : πᾶν ... V πᾶν U || 13 εἰ δὲ — 14
 συμπλήρωμα om. U || 13 εἰ δὲ καὶ scripsimus : εἰ δὲ in fine versus,
 margine abscisso, ita ut aliquid ante χειρὸς deesse videatur V εἰ δὲ ...
 (« καὶ videtur exesum ») V^d εἰ δὲ Ald. || 14 κάλλιον εἰδείη Hertlein :

στ'

καλλι... εἶη V U καλλίων εἶη Ald. || 15 ἀκριβῶ VU ἀκριβώσαντος Ald.
 ἀκριβώσας ? Hertlein || 16 ἀπολαῦσαι U Ald. : ἀπολαῦσα . V ἀποδοῦναι
 P. Thomas ἀπολαῦσαι ? Hertlein

448 d

Ἰουλιανὸς Ἰαμβλίχῳ φιλοσόφῳ.

Ἰκανὴν ὁμολογῶ τῆς σῆς ἀπολείψεως ἐκτετικέναι δίκην
οὐ μόνον οἷς παρὰ τὴν ἀποδημίαν συνηνέχθη ἀνιαιοῖς,
449 ἀλλὰ γὰρ καὶ αὐτῷ τούτῳ πλεόν, ὅτι σου τὸν τοσοῦτον
ἀπελείφθην χρόνον, καίτοι πολλαῖς καὶ ποικίλαις παντα- 5
χοῦ χρησάμενος τύχαις, ὡς μηδὲν ἀπείρατον καταλιπεῖν.
Ἄλλὰ καὶ πολέμων θορύβους καὶ πολιορκίας ἀνάγκην καὶ
φυγῆς πλάνην καὶ φόβους παντοίους, ἔτι δὲ καὶ χειμῶνων
ὑπερβολὰς καὶ νόσων κινδύνους καὶ τὰς ἐκ Παννονίας τῆς
ἄνω μέχρι τοῦ κατὰ τὸν Καλχηδόνιον πορθμὸν διάπλου 10
μυρίας δὴ καὶ πολυτρόπους συμφορὰς ὑπομείνας, οὐδὲν
b οὕτω δυσχερὲς οὐδὲ λυπηρὸν ἐμαυτῷ συμβεβηκέναι φαίην
ἂν ἢ ὅτι σέ, τὸ κοινὸν τῶν Ἑλλήνων ἀγαθόν, ἐπὶ τοσοῦτον
χρόνον τὴν Ἐφάν ἀπολιπὼν οὐκ εἶδον· ὥστ' εἴπερ ἀχλὺν
τινα τοῖς ἐμοῖς ὀφθαλμοῖς ἔτι καὶ νέφος πολὺ περικεῖσθαι 15
λέγοιμι, μὴ θαυμάσης. Τότε γὰρ ἤδη μοι καὶ ἀῆρ εὐδιδος καὶ
φέγγος ἡλίου λαμπρότερον καὶ οἶον ἕαρ ἀληθῶς τοῦ βίου
περιήξει κάλλιστον, ὅταν σέ, τὸ μέγα τῆς οἰκουμένης
c ἄγαλμα, περιπτύξωμαι καί, καθάπερ ἀγαθῷ πατρὶ παῖς

14 sq. cf. p. 249, 17 sq.

BΔ = r L W Q

1 Ἰουλιανὸς Ἰαμβλίχῳ L Ἰαμβλίχῳ φιλοσόφῳ W Ἰαμβλίχῳ Ἰουλιανὸς
αὐτοκράτῳ Ἰαμβλίχῳ φιλοσόφῳ Q || 2 σῆς om. W || 3 ἀνιαιοῖς συνη-
νέχθη (συνέχθη Δ) transp. r || 4 γὰρ om. Q || αὐτὸ τοῦτο L || πλεόν
om. W Q || 5/6 πανταχοῦ: πάντων L || 6 τύχαις: νόσοις, τύχαις supra
scripto, r || 7 ἀνάγκας L || 8 δὲ καὶ W: δὲ cett. || χειμῶνος L || 9 τὰς:
τὰ Q || Παννονίας Petau: πανονίας r πανωνίας Q παιονίας LW; cf.
p. 244, 13 || 10 καλχηδόνιον L: καρχηδόνιον WQ καλχηδόνα B
καρχηδόνα Δ: cf. p. 244, 14 sq. || διάπλου L || 12 οὐδὲν λυπηρὸν
συμβέβηκε W || 12 οὐδὲ — 13 ὅτι σε τὸ: ἡγησάμην: τὸ γὰρ Q || 13 ἢ
codd.: ὡς Hercher || 13/14 ἐπὶ τοσοῦτω χρόνω r || 14 τὴν — ἀπολιπὼν
om. W || ἀπολιπὼν Horkel: ἀπολιπὼν Q ἀπολείπον rL sed in ἀπολείπων
corr. r || 15 ἔτι: om. WQ || πολὺ om. Q || 16 ἦδη LW: ὀλί r Q ||
17 λαμπρότατον Hercher

γνήσιος ἐκ πολέμου τινὸς ἢ διαποντίου κλύδωνος ἀνελ-
 πίστως ὀφθεῖς, εἶτα ὅσα ἔπαθον καὶ δι' ὅσων ἦλθον κινδύ-
 νων εἰπὼν καὶ οἷον ἐπ' ἀγκύρας ἱερᾶς τινος ὀρμιζόμενος,
 ἀρκοῦσαν ἤδη τῶν ἀλγεινῶν παραψυχὴν εὐρωμαι. Παραμυ-
 5 θεῖται γάρ, ὡς εἰκός, καὶ ἐπικουφίζει τὰς συμφοράς, ὅταν
 τις αἰπέπονθεν εἰς τοὺς ἄλλους ἔκφορα καθιστάς διανείμη
 τοῦ πάθους τὴν γνῶσιν ἐν τῇ κοινωνίᾳ τοῦ λόγου. Τέως γ d
 μὴν οἷς ἔχω σε κατὰ δύναμιν τὴν ἐμὴν μέτειμι, καὶ γράφων
 οὐ παύσομαι καὶ τὸν ἐν μέσῳ τῆς ἀπολείψεως χρόνον ἐν τῷ
 10 τῶν γραμμάτων θεραπεύων συνθήματι· εἰ δὲ δὴ καὶ ἀντι-
 τύχοιμι παρὰ σοῦ τῶν ἴσων, ὑφήσω τι καὶ μικρόν, οἷον
 ἀντὶ σωτηρίου τινὸς συμβόλου τοῖς σοῖς ὁμιλῶν γράμμασι.
 Σὺ δὲ δέχοιο μὲν εὐμενῶς τὰ παρ' ἡμῶν, παρέχοις δὲ καὶ 450
 σεαυτὸν εἰς ἀμοιβὴν εὐμενέστερον, ὡς ὅ τι ἂν σημαίνης
 15 καλὸν ἢ γράφης, τοῦτο ἀντὶ τῆς Ἑρμοῦ λογίου φωνῆς ἢ
 τῆς Ἀσκληπιοῦ χειρὸς παρ' ἡμῶν κρίνεται.

182 [ep. 67].

Hacc ad Sopatrum Apamensem, Iamblichi discipulum et
 successorem. epistula delata est ab Antiocho quodam, filiorum
 20 scriptoris praeceptore, una cum alia nunc deperdita ad Iam-
 blichum epistula (cf. p. 240, 5 sq., et ep. 184, p. 245, 10 sq.).

3 cf. Diogen. Centur. V 29 || 4 cf. Euripid. Orest. 62 || 8 cf.
 p. 263, 8 || 10 sq. cf. p. 266, 13 || 16 cf. p. 255, 5.

BΔ = r L W[desinit 11 ἀντιτύχοιμι] Q

1 διαποντίου L || 2 ὀφθεῖς cod.; an σωθεῖς? || 2, 3 κινδύων ἦλθον
 transp. Q || 3 τινος W: om. cett. || 4 παραψυχὴν τῶν ἀλγεινῶν transp. r
 || εὐρωμαι W Q || 6 καθιστῶν Q καθιστᾶ L || διανείμη W διανεμαμένου L ||
 7 ἐν malit abesse Hertlein, sed cf. infra v. 9 || λόγου LWQ: πάθους
 B et, λόγου supra scripto, Δ || 8 γράφων rL: γὰρ WQ || 9 [ἐν²]
 Hercher, sed cf. supra v. 7 || 10 θεραπεύων L || 13 δὲ: γὰρ L || μὲν
 om. Q || τὰ παρ' ἡμῶν εὐμενῶς transp. Q || καὶ ante παρέχοις add. B
 || 14 σημαίνης Q || 15 γράφεις L γράφης Q || 16 παρ' ἡμῶν Q

Ἰουλιανὸς Σω[σι]πάτρῳ.

Ἔστι τις ἡδονῆς ἀφορμὴ πλείων, ὅταν ἐξῆ δι' ἀνδρὸς οἰκείου τοὺς φίλους προσφωνεῖν· οὐ γὰρ μόνον οἷς γράφεις τὸ τῆς ἑαυτοῦ ψυχῆς ἴνδαλμα τοῖς ἐντυγχάνουσι ξυναρμόττη. Ὁ δὴ καὶ αὐτὸς ποιῶ· τὸν γὰρ τροφέα τῶν ἑμαυτοῦ παίδων Ἀντίοχον ὡς ὑμᾶς ἐκπέμπων, ἀπρόσρητόν σε καταλιπεῖν οὐκ ἠνεσχόμην, ὥστε, εἴ τι τῶν καθ' ἡμᾶς ποθεῖς, ἔχους ἂν οἰκειότερον παρ' αὐτοῦ γινῶναι. Εἰ δέ τι καὶ σοὶ μέλει τῶν σῶν ἐραστῶν, ὡς ἔγωγε ὅτι μέλει πιστεῦω, δείξεις ἐν οἷς ἂν ἐξῆ γράφειν μηδαμῶς ἔλλείπων.

183 [ep. 60].

Ex ep. 184, p. 245. 14 sq. (cf. p. 241, 7 sq.) apparet hanc epistolam eam esse qua respondit scriptor Iamblichi litteris sibi a Sopatro allatis.

446 c

Ἰαμβλίχῳ.

Ἠλθες καὶ ἐποίησας † (ἦλθες γὰρ δὴ καὶ ἀπὼν οἷς

2 sq. cf. p. 265, 14 sq. || 4 cf. p. 245, 20 || 5 sq. cf. p. 245, 11 || 8 sq. cf. p. 248, 6 sq. || 16 sq. cf. p. 256, 14 || 16 sq. cf. *Suppl. lyric.* ed. Diehl 1917 p. 40.

[1-10] L

—

[15 sq.] B L

1 σωσιπάτρῳ cod., revera Σωπάτρῳ : cf. p. 245, 15 sq., et p. 249, 15 || 4 ἑαυτοῦ cod. : σεαυτοῦ Hercher || 9 μελλεῖ (bis) cod., corr. Fabricius ; cf. p. 248, 6 sq. || 10 ἐξῆν cod., corr. Heyler

15 Ἰαμβλίχῳ L : τῷ αὐτῷ (scil. Iamblichō) B || 16 καὶ ἐποίησας codd. : κάλ' ἐποίησας Wilamowitz ; an καὶ ἐποίησας? vel potius καὶ μ' ἐποίησας (cf. Saph. *Fr.* 2, 6)? « videtur » enim « fragmentum Sapphonis esse » Reiske, et revera praebent haec metrum (πεντάμετρον τεσσαρεσκαίδεκάσύλλατον Hephaest. 7) libri secundi

γράφεις), ἐγὼ δέ σε μαόμαν, ἂν δ' ἰ ἐφύλαξας ἰ ἐμὰν
 φρένα καιομένην πόθῳ. Οὕκουν οὔτε ἄρνούμαι τὸ
 φίλτρον οὔτε ἀπολείπω σε κατ' οὐδέν, ἀλλὰ καὶ ὡς παρόντα
 τῆ ψυχῆ θεωρῶ, καὶ ἀπόντι σύνειμι, καὶ οὐδέν ἱκανόν ἐστὶ
 5 μοι πρὸς κόρον ἀρκέσαι. Καίτοι σύ γε οὐκ ἀνίης καὶ παρόντας d
 εἶ ποιῶν ἀεὶ καὶ ἀπόντας οὐκ εὐφραίνων μόνον οἷς γράφεις,
 ἀλλὰ καὶ σώζων. Ὅτε γοῦν ἀπήγγειλέ μοι τις ἔναγχος ὡς
 παρὰ σοῦ γράμματα κομίσας ἑταῖρος ἦκοι, ἐτύγχανον μὲν ἐν
 ἀηδία τοῦ στομάχου τριταῖος ἤδη καθεστῶς καὶ τι καὶ πε-
 10 ριαλγῶς ἔχων τοῦ σώματος, ὡς μηδὲ ἔξω πυρετοῦ μείναι·
 σημανθέν δέ, ὡς ἔφην, ὅτι μοι πρὸς ταῖς θύραις ὁ τὰ γράμ- 447
 ματα ἔχων εἶη, ἐγὼ μὲν ὡσπερ τις ἀκρατῆς ἑαυτοῦ καὶ κάτο-
 χος ἀναπηδήσας ἦξα πρὶν ὅ τι δέοι παρεῖναι. Ἐπεὶ δὲ καὶ
 ἔλαβον εἰς χεῖρας τὴν ἐπιστολὴν μόνον, δμνύω τοὺς θεοὺς
 15 αὐτοὺς καὶ τὸν ἐπὶ σοί με ἀνάψαντα Πόθον, ὡς ἅμα τε
 ἔφυγον οἱ πόνοι καὶ με καὶ ὁ πυρετὸς ἀνήκεν εὐθύς, ὡσπερ
 τινὶ τοῦ σωτήρος ἔναργεῖ παρουσίᾳ δυσωπούμενος. Ὡς δὲ
 καὶ λύσας ἀνέγων, τίνα με ἠγῆ ψυχὴν ἐσχηκέναι τότε, ἢ b
 πόσης ἡδονῆς ἀνάπλεων γεγενῆσθαι, τὸν φίλτατον, ὡς φῆς,
 20 ἀνέμων, τὸν ἐρωτικὸν ἀληθῶς, τὸν διάκονον τῶν καλῶν
 ὑπερεπαινοῦντά τε καὶ φιλοῦντα δικαίως, ὅτι μοι τῶν παρὰ
 σοῦ γραμμάτων ὑπηρέτης γέγονεν, οἶονεὶ πτηνοῦ δίκην

3 sq. cf. p. 261, 8 || 6 cf. p. 254, 23 sq. et 263, 15 || 13 sq. cf.
 p. 245, 15 sq.

B L

1 μαόμαν — 2 πόθῳ om., spatio duodecim litterarum vacuo re-
 licto, L || 1 μαόμαν scripsimus: μὰ ὄμαν cod. || ἂν δὲ φύλαξας cod.: ἂν
 δ' ἐφύλαξας Wesseling ἂν δ' ἐφύλαξας Wilamowitz ἂν δ' ἐφύλαξας? P. Tho-
 mas || 2 οὐκουν codd., corr. Petau || 2/3 οὔτε — οὔτε Hercher: οὐδὲ —
 οὐδὲ codd. || 3 σε om. L || 4 οὐδένα L || 7 ὡς <ὄ> P. Thomas || 9 καί
 τι Hercher: καίτοι codd. || 12 ἑαυτοῦ Hertlein: ἑμυτοῦ codd. || καί
 om. L || 13 ἦξα Heylar: ἦξα codd.; cf. p. 245, 16 || ὅτι codd.: ὅτε
 «quam cum oporteret adesse» Reiske || 17 τίνα — ἔναργεῖ παρουσία
 δυσωπούμενος L || 20 ἀνέμων Hertlein: ἂν ἐμέ codd.: cf. Sophocl.
 Philoct. 237

ἡμῖν τὴν ἐπιστολὴν διευθύνας οὐρίῳ τε καὶ πομπίμῳ πνεύ-
 c ματι, δι' ἧς οὐ μόνον ὑπῆρξεν ἡσθηναί μοι τὰ εἰκότα περὶ
 σοῦ γνόντι, ἀλλὰ καὶ αὐτῷ κάμνοντι παρὰ σοῦ σωθῆναι ;
 Τά γε μὴν ἄλλα πῶς ἄν, ἃ πρὸς τὴν ἐπιστολὴν ἔπαθον,
 εἴποιμι ἄν, ἢ πῶς ἄν ἀρκούντως ἑμαυτοῦ τὸν ἔρωτα καταμη- 5
 νύσαιμι ; ποσάκις ἀνέδραμον εἰς ἀρχὴν ἐκ μέσου, ποσά-
 κικς ἔδεια μὴ πληρώσας λάθω, ποσάκις ὥσπερ ἐν κύκλῳ
 τινὶ καὶ στροφῆς περιόδῳ τοῦ συμπεράσματος τὸ πλήρωμα
 d πρὸς τὴν ἀρχὴν ἀνεῖλκον, οἷον ἐν ἄσματι μουσικῷ ταῦτόν
 τοῦ ρυθμοῦ τῷ τέλει τὸ πρὸς τὴν ἀρχὴν ἠγούμενον μέλος
 ἀντιδιδούσ· ἢ καὶ νῆ Δία τὰ ἐξῆς τούτων, δσάκις μὲν τῷ
 στόματι τὴν ἐπιστολὴν προσήγαγον, ὥσπερ αἱ μητέρες τὰ
 παιδία προσπλέκονται, δσάκις δὲ ἐνέφυον τῷ στόματι, καθά-
 περ ἐρωμένην ἑμαυτοῦ φιλτάτην ἀσπαζόμενος, δσάκις
 δὲ τὴν ἐπιγραφὴν αὐτὴν, ἢ χειρὶ σῆ καθάπερ ἐναργεῖ 15
 448 σφραγίδι σεσήμαντο, προσειπῶν καὶ φιλήσας, εἶτα ἐπέ-
 βαλον τοῖς ὀφθαλμοῖς, οἶονεὶ τοῖς τῆς ἱερᾶς ἐκείνης
 δεξιᾶς δακτύλοις ἐν τῷ τῶν γραμμάτων ἴχνει προσπεφυ-
 κώς.

Χαῖρε δὲ καὶ αὐτὸς ἡμῖν πολλά, καθάπερ ἢ καλὴ 20
 Σαπφώ φησι, καὶ οὐκ ἰσάριθμα μόνον τῷ χρόνῳ δν ἀλλή-
 λων ἀπελείφθημεν, ἀλλὰ γὰρ καὶ αἰεὶ χαῖρε, καὶ γράφε, καὶ
 μέμνησο ἡμῶν τὰ εἰκότα, ὡς ἡμᾶς γε οὐκ ἐπιλείψει χρό-
 b νος, ἐν ᾧ σε μὴ πάντα καὶ ἐν παντὶ καιρῷ καὶ λόγῳ διὰ

4 sq. cf. p. 245, 6 sq. 12 sq. et 16 sq. cf. p. 245, 18 || 20 sq. cf.
Suppl. lyric. ed. Diehl 1917 p. 40.

B L

1 τὴν ἐπιστολὴν B : τὸν τὴν ἐπιστολὴν κομίζοντα L || ποτίμῳ L ||
 5 ἄν² om. L || 9 ἀνεῖλκον Petau : ἀνέλκων codd. || 11 et 13 ποσάκις
 malit Hercher || 13 προσέλκονται aut περιπλέκονται Hertlein ||
 ἐνέφυον Reiske : ἐνεφύει : L ἀνεφύη B || 14 ἀσπαζόμενος B || 15 ὑπογρα-
 φὴν L || 16 ἐσεσήμαντο Hercher || 16/17 ἀπέβαλλον L ὑπέβαλλον ?
 Heyler || 18 [ἐν] Hertlein || ἴσχυει : L || 20 δὲ B : δὴ L || 22 γὰρ om. L
 || 23 ἡμᾶς L || ἐπιλείψει : ἐπιβλέψει aut καταλείψεται Reiske || 24
 πάντα B : πάντως L

μνήμης ἔξομεν ἄλλήλων. Εἰ δὲ ποθὶ Ζεὺς δοίη ἰκέσθαι
 ἕς πατρίδα γαῖαν καὶ σου τὴν ἱερὰν ἐκείνην ἔστιαν
 αὐθις ὑπέλθοιμεν, μὴ φείσῃ λοιπὸν ὡς φυγάδος, ἀλλὰ δῆ-
 σον, εἰ δοκεῖ, πρὸς τοῖς σεαυτοῦ θώκοις τοῖς φιλτάτοις,
 ὡς περ τινὰ Μουσῶν λειποτάκτην ἑλών, εἴτα τοῖς εἰς τι-
 μωρίαν ἄρκοῦσι παιδεύων. Πάντως οὐδὲ ἄκων ὑποστήσομαι
 τὴν δίκην, ἀλλ' ἑκὼν δὴ καὶ χαίρων, ὡς περ ἀγαθοῦ πατρὸς
 ἐπανόρθωσιν προμηθῆ καὶ σωτήριον. Εἰ <δὲ> δὴ μοι καὶ
 κατ' ἑμαυτοῦ τὴν κρίσιν ἐθέλοις πιστεῦσαι καὶ διδοίης
 ἐνεγκεῖν ἦν βούλομαι, ἑμαυτόν, ὦ γενναῖε, τῷ σῶ χιτωνίσκῳ
 προσάψαιμι ἂν ἠδέως, ἵνα σου κατὰ μηδὲν ἀπολειποίμην,
 ἀλλὰ συνείην ἀεὶ καὶ πανταχῆ προσφεροίμην, ὡς περ οὐδὲ
 οἱ μῦθοι διφυεῖς ἀνθρώπους πλάττουσιν· εἰ μὴ κἀκεῖνο οἱ
 μῦθοι λέγουσι μὲν ὡς παίζοντες, αἰνίττονται δὲ εἰς τὸ
 τῆς φιλίας ἔξαιρετον, ἐν τῷ τῆς κοινωνίας δεσμῷ τὸ δι'
 ἑκατέρου τῆς ψυχῆς ὁμογενὲς ἐμφαίνοντες.

184 [ep. 40].

In hac epistula (p. 244, 15-246, 5) ea quae in prioribus scripserat rhetor accurate commemorat.

Ἰουλιανὸς Ἰαμβλίχῳ.

416 b

Αἰσθάνομαί σου τῆς ἐν τῇ μέμψει γλυκύτητος, καὶ ὡς

1 sq. cf. Homer. Z 526 sq. et τ, 76 sq., etc.

B LY[Y incipit 11 ἀπολειποίμην] = g — [20 sq.] C L E QS

1 ἄλλήλων εἰ δὲ L ἄλλήλων δὲ B ἀλλ' ἡμῶν εἰ Hertlein; lacunam significavimus || δοίη L || 3 φυγάδα L || 4 σεαυτοῦ Hercher: σεαυτοῦ L ἑαυτοῦ B || καὶ post θώκοις add. L || 5 λειποτάκτην Hercher || εἰς om. L || 6 οὐδὲ Hercher: οὔτε codd. || 7 καὶ om. L || 8 <δὲ> Reiske, cf. p. 239, 10 etc. || 9 ἐθέλεις L || διδοίης Hertlein: δίδως codd. || 12 ἀλλὰ — προσφεροίμην om. g || περιφεροίμην Pricaeus || 13 κἀκεῖνο g
 20 ἰουλιανὸς ἰαμβλίχῳ LQ: ἰαμβλίχῳ ἰουλιανὸς S ἰαμβλίχῳ C τῷ αὐτῷ (scil. Iamblichō) E

ἐκάτερον ἐξ ἴσου πράττεις, καὶ οἷς γράφεις τιμῶν, καὶ οἷς ἐγκαλεῖς παιδεύων. Ἐγὼ δέ, εἰ μὲν τι συνήδην ἔμαυτῷ τοῦ πρὸς σε γιγνομένου καὶ κατὰ μικρὸν ἔλλειψαντι, πάντως ἢ [τάς] προφάσεις εὐλόγους εἰπὼν ἐπειρώμην ἂν ὡς ἐνήν τὴν μέμψιν ἐκκλίνειν, ἢ συγγνώμην ἁμαρτῶν αἰτεῖν οὐκ 5
 <ἂν> ἤρνούμην, ἐπεὶ μηδὲ ἄλλως ἀσύγνωστον οἶδά σε
 d πρὸς τοὺς σοὺς, εἴ τι τῶν πρὸς σε φιλικῶν ἐξήμαρτον ἄκοντες· νῦν δὲ (οὐ γὰρ ἦν οὔτε σέ παροφθῆναι θέμις, οὔτε ἡμᾶς ἀμελεῖν ἵνα τύχοιμεν ὧν ἀεὶ ζητοῦντες ποθεύμεν) φέρε σοι καθάπερ ἐν ὄρω γραφῆς ἀπολογήσωμαι, καὶ 10
 δείξω μηδὲν ἔμαυτὸν ὧν ἐχρῆν εἰς σέ παριδεῖν, ἀλλὰ μηδὲ μελλῆσαι τολμήσαντα.

Ἦλθον ἐκ Παννονίας ἤδη τρίτον ἔτος τουτί, μόλις ἀφ' 417
 ὧν οἶσθα κινδύνων καὶ πόνων σωθεῖς. Ὑπερβάς δὲ τὸν Καλ-
 χηδόσιον πορθμὸν καὶ ἐπιστάς τῇ Νικομήδους πόλει, σοὶ 15
 πρώτῳ καθάπερ πατρίῳ θεῷ τὰ πρωτόλεια τῶν ἑμαυτοῦ
 σώστρον ἀπέδωκα, σύμβολον τῆς ἀφίξεως τῆς ἔμης οἶον
 ἀντ' ἀναθήματος ἱεροῦ τὴν εἰς ἴσέ πρόσρησιν ἐκπέμπων.
 Καὶ ἦν ὁ κομίζων τὰ γράμματα τῶν βασιλείων ὑπασπιστῶν
 b εἷς, Ἰουλιανὸς ὄνομα, Βακχύλου παῖς, Ἀπαμεύς τὸ γένος, 20
 ᾧ διὰ τοῦτο μάλιστα τὴν ἐπιστολὴν ἐνεχείριζον, ὅτι καὶ

16 sq. cf. ep. 181, p. 238 sq.

C L E [1—12] QS

1 ἐξἴσου CLE: εὐρίπου QS || 3 γιγνομένου L || [κατὰ] P. Thomas || ἔλλειψαντι: cf. p. 246, 10 || 4 [τάς] Hercher; an τινας? || εὐλόγως LQS || 4/5 ἂν ὡς ἐνήν τὴν restituimus: ὡς ἐνήν CLE ἂν τὴν QS || 5 ἁμαρτῶν Ald.: ἁμαρτῶν E ἁμαρτόντα CL om. QS || 6 <ἂν> P. Thomas || 7 πρὸς σέ CLE: σῶν S om. Q || 8 οὐ: οὐδὲ L || οὔτε: οὔτε L || σέ om. C || 9 τύχοιμεν L || ὧν: ὄν E ὅ S om. Q || ἀεὶ: ἂν QS || 10 ἀπολογήσωμαι CLE || 11/12 μὴ δὲ μελλῆσαι E μὴδ' ἀμελλῆσαι QS || 12 post τολμήσαντα Q addit τὸ πλείστον τῆς ἐπιστολῆς λείπει ζῆτε: || 13 πανονίας codd., corr. Martinius || 14/15 χαλκηδόσιον LE || 16 πρώτῳ LE || πρωτόλεια L || 18 πρόσρησιν C || 19 τῶν — ὑπασπιστῶν: τῷ βασιλεῖ ὑπασπιστῆς L || 20 Βακχύλου — γένος om. L

πρὸς ὑμᾶς ἤξειν καὶ σε ἀκριβῶς εἰδέναι καθυπισχνεῖτο.
 Μετὰ ταῦτά μοι καθάπερ ἐξ Ἀπόλλωνος ἱερὸν ἐφοῖτα παρὰ
 σοῦ γράμμα. τὴν ἀφιξίν τὴν ἡμετέραν ἀσμένως ἀκηκοέναι
 δοκοῦντος, ἦν δὲ τοῦτο ἐμοὶ δεξιὸν οἰώνισμα καὶ χρηστῶν
 5 ἐλπίδων ἀρχή. Ἰαμβλικὸς δὲ σοφὸς καὶ τὰ Ἰαμβλίχου πρὸς C
 ἡμᾶς γράμματα. Τί με δεῖ λέγειν ὅπως ἠυφράνθην. ἢ αὖ περὶ
 τὴν ἐπιστολὴν ἔπαθον σημαίνειν : Εἰ γὰρ ἐδέξω τὰ παρ'
 ἡμῶν ἕνεκα τούτων γραφέντα (ἦν δὲ δι' ἡμεροδρόμου τῶν
 ἐκεῖθεν ἠκόντων ὡς σὲ πεμφθέντα). πάντως ὁπόσῃν ἐπ'
 10 αὐτοῖς ἠδονὴν ἔσχον ἀφ' ὧν ἐδήλουν γινώσκεις. Πάλιν
 ἐπανιόντος οὐκ ἄδε τοῦ τροφέως τῶν ἐμαυτοῦ παιδιῶν, ἐτέ-
 ρων ἦρχον πρὸς σε γραμμάτων, ὁμοῦ καὶ τὴν ἐπὶ τοῖς d
 φθάνουσι χάριν ὁμολογῶν καὶ πρὸς τὸ ἐξῆς ἐν ἴσῳ παρὰ
 σοῦ τὴν ἀντίδοσιν αἰτῶν. Μετὰ ταῦτα ἐπρέσβευσεν ὡς ἡμᾶς
 15 ὁ καλὸς Σώπατρος· ἐγὼ δέ, ὡς ἔγνων, εὐθύς ἀναπηδήσας
 ἦξα καὶ περιπλακεῖς ἐδάκρυν ὑφ' ἠδονῆς. οὐδὲν ἄλλο ἢ
 σὲ καὶ τὰ παρὰ σοῦ πρὸς ἡμᾶς ὄνειροπολῶν γράμματα. Ὡς
 δὲ ἔλαβον, ἐφίλου καὶ τοῖς ὀφθαλμοῖς προσήγον. καὶ
 ἀπρίξ εἰχόμεν. ὥσπερ δεδιῶς μὴ λάβῃ με ἀποπτὰν ἐν τῇ
 20 τῶν γραμμάτων ἀναγνώσει τὸ τῆς σῆς εἰκόνας Ἰνδαλμα. 418
 Καὶ δὴ καὶ ἀντέγραφον εὐθύς, οὐ πρὸς σε μόνον, ἀλλὰ γὰρ
 καὶ πρὸς τὸν ἱερὸν Σώπατρον, τὸν ἐκείνου παῖδα, καθάπερ

6 sq. cf. p. 242. 4 sq. 11 sq. cf. p. 240. 5 sq. 15 sq. cf. p. 241, 13 sq. || 18 cf. p. 242, 12 sq. et 16 sq. || 20 cf. p. 240, 4 et 259. 15 || 21 sq. cf. ep. 183, p. 240 sq.

C L E [desinit 10 γινώσκεις]

1 ἡμᾶς L || ἤξει: E || 2 verba Μετὰ ταῦτα ut alius epistolae initium praebeat cum titulo τοῦ αὐτοῦ (εἴ in margine) C || καθάπερ ἐξ Ἀπόλλωνος om. L || 3 ἡμετέραν C || 4 δοκοῦντος C: δηλοῦν LE unde <σε> ἀκηκοέναι δηλοῦν Hercher δὲ E: τε C om. L || 5 τὰ: τοῦ L || 5/6 πρὸς ἡμᾶς E: τοῦ σοφοῦ L om. C; cf. infra v. 17 || 6 λέγον E || εὐφράνθην E || 8 τούτων E: τούτου CL || δὲ om. E || 9/10 ἠδονὴν ἐπ' αὐτοῖς transp. L || 13 τὸ: τὰ Hercher || 14 ἐπρέσβευεν L || 19 μὴ λάβῃμαι ἀποπτὰν ἐν τῇ L || 21 γὰρ scripsimus: γὰ L om. C; cf. p. 238, 4; 242, 22 etc. || 22 ἱερὸν om. L

θρυπτόμενος ὅτι τὸν κοινὸν ἑταῖρον ἐκ τῆς Ἀπαμείας
οἶον ἐνέχυρον τῆς ὑμετέρας ἀπουσίας ἀντειληφότες εἶη-
μεν. Ἐξ ἐκείνου δὲ τρίτον ἤδη πρὸς σε γεγραφῶς. αὐτὸς
οὐδεμίαν ἄλλην ἢ τὴν ἐν ἧ μέρφεσθαι δοκεῖς ἐπιστολὴν
b ἐδεξάμεν.

Εἰ μὲν δὴ διὰ τοῦτο ἐγκαλεῖς, ἵνα τῷ τῆς αἰτίας σχή-
ματι πλείονας ἡμῖν ἀφορμὰς τοῦ γράφειν προξενῆς, δέχο-
μαι τὴν μέμψιν ἄσμενος πάντως, καὶ ἐν οἷς λαμβάνω τὸ
πᾶν τῆς χάριτος εἰς ἑμαυτὸν οἰκειοῦμαι· εἰ δὲ ὡς ἀληθῶς
ἐλλείψαντά τι τοῦ πρὸς σε καθήκοντος αἰτιῶ, τίς ἂν ἐμοῦ 10
γένοιτ' ἂν ἀθλιώτερος, ἅπαντα μὲν ἀε' πράττειν ἀφ' ὧν
σοι χαριεῖσθαι μέλλοιμι σπεύδοντος, διὰ γραμματοφόρων δὲ
ἀδικίαν ἢ βραθυμίαν πάντων ἥκιστα τούτου τυγχάνοντος :
c Καίτοι ἐγὼ μὲν, κἂν μὴ πλεονάκις γράφω, δίκαιός εἰμι
συγγνώμης παρὰ σοῦ τυγχάνειν, οὐ τῆς ἀσχολίας ἦν ἐν 15
χερσὶν ἔχω φαίην ἂν (μὴ γὰρ οὕτω πράξαιμι κακῶς, ὡς
μὴ καὶ ἀσχολίας ἀπάσης, καθά φησι Πίνδαρος, τὸ κατὰ σέ
κρεῖττον ἠγείσθαι), ἀλλ' ὅτι πρὸς ἄνδρα τηλικούτον, οὐ καὶ
μνησθῆναι φόβος, ὃ καὶ γράφειν κατοκνῶν τοῦ γε πλέον ἢ
προσῆκει θαρροῦντός ἐστι σωφρονέστερος. Ὡσπερ γὰρ οἱ 20
d ταῖς Ἥλιου μαρμαρυγαῖς ἀντιβλέπειν συνεχῶς τολμῶντες,
ἂν μὴ θεοὶ τινες ὦσι καὶ τῶν ἀκτίνων αὐτοῦ καθάπερ οἱ
τῶν ἀετῶν γνήσιοι καταθαρῶσιν, οὔτε αὖ μὴ θέμις ὀφθῆναι

10 sq. cf. *Tragic. Gr. Fr. adesp.* 280 Nauck || 17 Pindar. *Isthm.* I
1 sq.; cf. Plat. *Phaedr.* 227 B || 22 sq. cf. p. 260, 3 sq.

C L

1 ὅτι om. L || 3 δὲ τρίτον L : ταύτην C || 7 προξενῆς, η e corr.,
C προξενῆς L || 8 πάντως L : πάντων C || 10 τίς ἀφ' ἐμοῦ Nauck ||
11 γένοιτ' ἂν, τ' ἂν in ras., L || ἅπαντα — 12 σπεύδοντος om. C ||
12 μέλλοι μοι cod., correximus || δὲ om. C || 15 ἀσχολίας < ἕνεκα > ?
|| 16 πράξαιμι C : πράξαι μοι L || 17 πάσης L || 19 ὃ καὶ Ald. : ὃ καὶ
C ὃ καὶ ὃ L || ὀκνῶν L || τοῦ γε scripsimus : τοῦ γε τοῦ L τοῦ C || 20
ante Ὡσπερ spatium vacuum quatuor fere litterarum C || 23 κατα-
θαρῶσιν Hercher : καθαρῶσιν codd. : cf. p. 247, 3 θαρρεῖν et p. 250, 14

θεωρεῖν ἔχουσι. καὶ ὄσπερ μᾶλλον φιλονεικοῦσι, τοσοῦτω πλέον ὅτι μὴ δύνανται τυχεῖν ἐμφαίνουσιν, οὕτω καὶ ὁ πρὸς σε γράφειν τολμῶν. ὄσπερ ἂν ἐθέλη θαρρεῖν, τοσοῦτω μᾶλλον ὅτι χρὴ δεδιέναι καθαρῶς δείκνυσι.

- 5 Σοί γε μήν, ᾧ γενναίε, παντός ὡς εἶπειν τοῦ Ἑλληνικοῦ 419
σωτήρι καθεστῶτι πρέπον ἦν ἀφθόνως τε ὡς ἡμᾶς γράφειν
καὶ τὸν παρ' ἡμῖν ὄκνον ἐφ' ὅσον ἐξῆν καταστέλλειν. Ὡσπερ
γὰρ ὁ Ἥλιος (ἵνα δὴ πάλιν ἐκ τοῦ θεοῦ πρὸς σε τὴν εἰκόνα
λάβῃ ὁ λόγος), ὁ δ' οὖν Ἥλιος ὡσπερ, ὅταν ἀκτίσι καθα-
10 ραῖς ὄλος λάμπῃ, οὐδὲν ἀποκρίνει τοῦ πρὸς τὴν αἴγλην
ἐλθόντος ᾧ μὴ τὸ οἰκεῖον ἐργάζεται. οὕτω δὴ καὶ σέ χρῆν
ἀφθόνως τῶν παρὰ σοῦ καλῶν οἷον φωτὸς τὸ Ἑλληνικόν b
ἐπαρδεύοντα μὴ ἀποκνεῖν. εἴ τις ἢ αἰδοῦς ἢ δέους ἕνεκα
τοῦ πρὸς σε τὴν ἀντίδοσιν δυσωπεῖται. Οὐδὲ γὰρ ὁ Ἄσκλη-
15 πιὸς ἐπ' ἀμοιβῆς ἐλπίδι τοὺς ἀνθρώπους ἰᾶται, ἀλλὰ τὸ
οἰκεῖον αὐτοῦ φιλανθρώπευμα καθάπερ † μάθημα † πανταχοῦ
πληροῖ. Ὁ δὴ καὶ σέ χρῆν ὡσπερ εἰ ψυχῶν ἐλλογιμὸν ἰατρὸν c
ὄντα ποιεῖν καὶ τὸ τῆς ἀρετῆς παράγγελμα διὰ πάντων
σώζειν, οἷον ἀγαθὸν τοξότην, ὅς, κἂν μὴ τὸν ἀντίπαλον c
20 ἔχῃ, πάντως ἐς τὸ καίριον αἰεὶ τὴν χεῖρα γυμνάζει. Ἐπεὶ
μηδὲ ὁ σκοπὸς ἐκατέροις ὁ αὐτός, ἡμῖν τε τῶν παρὰ σοῦ
δεξιῶν τυχεῖν καὶ σοὶ τοῖς παρ' ἡμῶν διδομένοις ἐντυχεῖν·

5 cf. p. 254, 3 et 261, 21 || 9 sq. cf. p. 264, 9 || 14 sq. cf. p. 255, 5.

C [1-7 καταστέλλειν]L

1 ἔχουσι: an ἰσχύουσι? || 2 ὅτι: an ὅτου? || δύνανται Hercher: δύνωνται codd. || οὕτω L: τοῦτο C || 3 ὄσπερ < πλέον >? cf. supra v. 1 sq. || ἐθέλειν C || 5 παντός — 6 καθεστῶτι om. L || 6 ὡς ἡμᾶς L: ἡμῖν C || 7 παρ' ἡμῶν L || 7 Ὡσπερ — 22 ἐντυχεῖν om. L || 9 10 ἀνάσταξ; Lennep: καθαρῶς cod.: cf. p. 264, 9; 233, 17 et 254, 21 || 10 οὐδὲ ἀποκρίνῃ cod., corr. Hertlein || 11 ᾧ μὴ scripsimus: ὃ μὴ cod. ἀλλὰ Hertlein || δὴ cod.: δὲ Hertlein || 15 ἐλπίδι Ald.: ἐλπίς: cod. || 16 αὐτῷ Hercher: μάθημα cod.: an γάρημα vel ἄσκημα? cf. v. 19 sq. || 17 ἐλλογιμῶν cod., correximus || 20 γυμνάζει Ald.: γυμνάζειν cod. || 21 τε cod.: δὲ Hertlein || 22 σοὶ Hercher: σε cod.

ἀλλ' ἡμεῖς μὲν, κἂν μυριάκις γράφωμεν, ἴσα τοῖς Ὀμηρικοῖς παισὶ παίζομεν, οἳ παρὰ τὰς θῖνας ὅ τι ἂν ἐκ πηλοῦ πλάσωσιν ἀφιάσιν αἰγιαλῷ κλύζεσθαι· παρὰ σοῦ δὲ καὶ
 d μικρὸν γράμμα παντός ἐστι γονίμου βεύματος κρεῖττον, καὶ δεξαίμην ἂν ἔγωγε Ἰαμβλίχου μᾶλλον ἐπιστολὴν μίαν 5
 ἢ τὸν ἐκ Λυδίας χρυσὸν κεκτηῖσθαι. Εἰ δὲ μέλει τί σοι τῶν ἐραστῶν τῶν σῶν (μέλει δέ, εἰ μὴ σφάλλομαι), μὴ περιιῆης ὥσπερ νεοττοῦς ἡμᾶς ἀεὶ τῶν παρὰ σοῦ τροφῶν ἐν χρεῖα τυγχάνοντας, ἀλλὰ καὶ γράφε συνεχῶς καὶ τοῖς παρὰ σου-
 420 τοῦ καλοῖς ἐστιᾶν μὴ κατόκνει. Κἂν ἐλλίπωμεν, αὐτὸς ἕκα- 10
 τέρου τὴν χρεῖαν οἰκειοῦ, καὶ ὦν δίδως καὶ ὦν ἀνθ' ἡμῶν τὸ ἴσον πρεσβεύεις. Πρέπει δὲ Ἐρμοῦ λογίου μαθητὴν, εἰ δὲ βούλει, τρόφιμον ὄντα σε, τὴν ἐκείνου ράβδον οὐκ ἐν τῷ καθεύδειν ποιεῖν, ἀλλ' ἐν τῷ κινεῖν καὶ διεγείρειν μᾶλλον
 ἐθέλειν μιμεῖσθαι. 15

185 [ep. 53].

Iamblichi epistulam, cui hic respondet scriptor (cf. p. 249, 1 sq.), nullo modo in ep. 184 significatam reperimus (cf. praesertim p. 246, 3 sq.: Ἐξ ἐκείνου... αὐτὸς οὐδεμίαν ἄλλην ἢ τὴν ἐν ἧ μέρφεσθαι δοκεῖς ἐπιστολὴν ἔδεξάμην), itaque has 20
 litteras post ep. 184 scriptas esse apparet.

438 d

Ἰουλιανὸς Ἰαμβλίχῳ φιλοσόφῳ.

ᾠ Ζεῦ, πῶς ἔχει καλῶς ἡμᾶς μὲν ἐν Θράκῃ διάγειν

1 sq. Homer. O 362 sq. || 6 sq. cf. p. 240, 8 sq. || 9 sq. cf. p. 253, 5 sq. || 13 sq. cf. Homer. ε 47 sq. et ω 2 sq.; et infra p. 251, 13 sq.

[1-15] C L

—

[22 sq.] E L I

1 ἡμεῖς C || 1/2 τοῖς Ὀμηρικοῖς παισὶ C: τοῖς παισὶ τοῖς Ὀμηρικοῖς L || 3 [αἰγιαλῷ] Hercher, perperam || 6 et 7 μέλλει: L || 6 σοί τι: transp. L || 7 σφάλλομαι: L σφάλωμαι: C, corr. Ald. || 8 ἡμᾶς ὥσπερ νεοττοῦς transp. L || 10 ἐλλείπωμεν L || 11 οἰκειοῦ P. Thomas: οἰκείου codd. || 13 <καὶ> τρόφιμον Hercher || τὴν ἐκείνου Hercher: μαθητὴν ἐκείνου C ἐκείνον ἢ L

22 Ἰουλιανὸς Ἰαμβλίχῳ L Ἰαμβλίχῳ φιλοσόφῳ E Ἰαμβλίχῳ I (ubi Libanii epistulas sine ulla distinctione hae litterae sequuntur)

μέση καὶ τοῖς ἐνταῦθα σιροῖς ἐγχειμάζουσιν, παρ' Ἰαμβλίου
 δὲ τοῦ καλοῦ καθάπερ ἔφου τινὸς ἕαρος ἡμῖν τὰς ἐπιστο-
 λὰς ἀντὶ χελιδόνων πέμπεσθαι, καὶ μῆτε ἡμῖν εἶναι μηδέπω 439
 παρ' αὐτὸν ἔλθειν, μῆτ' αὐτῷ παρ' ἡμᾶς ἦκειν ἐξεῖναι: Τίς
 5 ἂν ἐκὼν εἶναι ταῦτα δέξαίτο, εἰ μὴ Θράξ τις ἢ καὶ Τη-
 ρέως ἀντάξιος;

Ζεῦ ἄνα, ἀλλὰ σὺ βῦσαι ἀπὸ Θρήκηθεν Ἀχαιοῦς·

ποίησον δ' αἴθρην, δὸς δ' ὀφθαλμοῖσιν ἰδέσθαι

ποτέ τὸν ἡμέτερον Ἑρμῆν καὶ τὰ τε ἀνάκτορα αὐτοῦ προσ- b
 10 εἶπειν καὶ τοῖς ἔδεσιν ἐμφύναί, καθάπερ τὸν Ὀδυσσεά
 φασίν, ὅτε ἐκ τῆς ἄλλης τὴν Ἰθάκην εἶδεν. Ἄλλ' ἐκείνον μὲν
 οἱ Φαίακες ἔτι καθεύδοντα ὥσπερ τι φορτίον ἐκθέμενοι
 τῆς νεῶς ᾤχοντο· ἡμᾶς δὲ οὐδὲ ὕπνος αἰρεῖ, μέχρῃς ἂν σέ,
 τὸ μέγα τῆς οἰκουμένης ὄφελος, ἰδεῖν ἐγγένηται. Καίτοι σὺ
 15 μὲν τὴν Ἐφῶν ὄλην ἐμέ τε καὶ τὸν ἑταῖρον Σώπατρον εἰς c
 τὴν Θράκην μετενηνοχένοι προσπαίζεις· ἡμῖν δέ, εἰ χρῆ
 τάληθές εἶπειν, ἕως ἂν Ἰάμβλιχος μὴ παρῆ, Κιμμερίων
 ἀχλὺς συνοικεῖ. Καὶ σὺ μὲν δυοῖν θάτερον αἰτεῖς, ἢ ἡμᾶς
 παρὰ σέ ἦκειν, ἢ αὐτὸν σε παρ' ἡμᾶς ἀραμένους ἔχειν·
 20 ἡμῖν δὲ τὸ μὲν ἕτερον εὐκταῖόν τε δημοῦ καὶ σύμφορον, d
 αὐτοὺς ἐπανελθεῖν ὡς σέ καὶ τῶν παρὰ σοὶ καλῶν ἀπολαῦ-
 σαι· τὸ δὲ ἕτερον εὐχῆς μὲν ἀπάσης κρεῖττον· ἐπεὶ δὲ
 ἀδύνατόν σοί γε καὶ ἀξύμφορόν ἐστι, σὺ μὲν οἴκοι μένειν

7 sq. cf. Homer. P 645 sq. || 9 cf. p. 252, 5 sq. || 10 sq. cf.
 Homer. v 344 et 352 sq. || 11 sq. cf. *ibid.* 117 sq. || 14 cf. p.
 255, 12 sq. || 17 sq. cf. p. 238, 14 sq. et Homer. λ 14 sq.

E L I

1 σιροῖς Petau: σύροισ codd.; cf. Demosth. VIII 45 et X 16 ||
 3 ὅμῃν E || 4 ἦσαν E || 7 ἄνα EI (in ἄναξ corr. E²): ἄνα L || σὺ
 om. EI || ἀπὸ om. L || Θράκηθεν I || 9 τὸν Ἑρμῆν τὸν ἡμέτερον L ||
 καὶ τὰ τε E: κατὰ τε L κατ' (sic) I || 12 ἐκθέμενοι L || 13 σέ Hercher:
 εἰς codd.; cf. p. 238, 13 || 16 μετενηνοχένοι E || 18 ἢ om. L || μὲν
 post ἡμᾶς add. E || 21 ὡς EI: πρόσ L || 23 γε om. L || σὺ EI: σοὶ L;
 cf. p. 237, 9; Synes. *Epist.* L p. 661, 28 ed. Hercher, etc.

καὶ χαίρειν καὶ τὴν ἡσυχίαν ἦν ἔχεις σῶζειν, ἡμεῖς δέ, ὅ τι
 440 ἂν θεὸς διδῶ, γενναίως οἴσομεν· ἀνδρῶν γὰρ ἀγαθῶν εἶναί
 φασὶ τὸ μὲν εἴελπι κεκτηθῆσθαι καὶ τὰ δέοντα πράττειν,
 ἔπεσθαι δὲ τοῖς ἀναγκαίοις τοῦ δαίμονος.

186 [ep. 41].

5

Cum opusculum quoddam a Iamblichio scriptum accepisset
 rhetor (cf. p. 251, 14: τῷ παρὰ σου τοῦ λόγῳ et p. 252, 4:
 ἀντὶ μεγάλων τῶν παρὰ σοῦ), magistro suo invicem orationem
 mittit, quam imperatore iubente composuerat (cf. p. 252,
 1 sq.).

10

420 b

Ἰουλιανὸς Ἰαμβλίχῳ φιλοσόφῳ.

Ἐχρῆν μὲν ἡμᾶς τῷ γράμματι πειθομένους τῷ Δελφικῷ
 γινώσκειν ἑαυτοὺς καὶ μὴ τολμᾶν ἀνδρὸς ἀκοῆς τοσοῦτου
 καταθαρρεῖν, ᾧ καὶ ὀφθεντι μόνον ἀντιβλέψαι δυσχερές, ἣ
 15 που τὴν πάνσοφον ἁρμονίαν κινουντι πρὸς τὸ ἕσον ἐλθεῖν,
 c ἐπεὶ καὶ Πανὶ μέλος λιγυρὸν ἠχοῦντι πᾶς ὅστις ἐκσταίη,
 κἂν Ἀρισταῖος ἦ, καὶ Ἀπόλλωνι πρὸς κιθάραν ψάλλοντι
 πᾶς ὅστις ἡρεμοίη, κἂν τὴν Ὀρφέως μουσικὴν εἰδῆ. Τὸ γὰρ
 ἦπτον τῷ κρείττονι, καθ' ὅσον ἦπτόν ἐστιν, εἴκοι ἂν
 δικαίως, εἰ μέλλοι τό τε οἰκεῖον καὶ τὸ μὴ [χειρὸν] τί ἐστι 20

1 sq. cf. Demosth. XVIII 97 || 12 sq. cf. Plat. I Alcib. 124 A.

*3 τὸ μὲν — πράττειν Lexic. Vindob. s. v. Ἐἴελπι: p. 70 Nauck.

[1-4] E L I—[11 sq.] B C Y[Y 11-14 δυσχερές] L Π A E

1 ἡμεῖς Hertlein: ἡμῖν codd. || 2 γὰρ om. L

11 Ἰουλιανὸς Ἰαμβλίχῳ φιλοσόφῳ E: Ἰουλιανὸς βασιλεὺς Ἰαμβλίχῳ
 φιλοσόφῳ L Ἰαμβλίχῳ φιλοσόφῳ ΠA τῷ αὐτῷ (scil. Iamblichio) BCY ||
 12 ἡμᾶς om. Π || τῷ¹: το B || γράμμασι: A || 13 ἀκοῆς B: ἀκοῆς
 cett. || 14 καταθαρρεῖν E: καταθαρρεῖ in καταθαρρεῖν corr. C καταθαρρεῖν
 cett. || ᾧ: ὡς C || μόνον ὀφθεντι: transp. E || 15 ἐλθεῖν B || 16 καί:
 κἂν Lobeck || 17 Ἀρισταῖος: ἄριστος B || 18 ἡρεμοίη B: ἡρεμοί ΠA
 ἡρεμοί CLE || κἂν: κα: Π || εἰδῆ B: εἰδείη cett. || 19 ἦπτόν: κρείττον L
 || 20 μέλλοι: L || μὴ E: οὐ cett. || [χειρὸν] Petau

γινώσκειν. Ὅστις δὲ ἐνθέῳ μουσικῇ θνητὸν ἀνθαρμόσαι
μέλος ἤλπισεν, οὐκ ἔμαθέ που τὸ Μαρσίου τοῦ Φρυγῶς πά-
θος, οὐδὲ τὸν δμώνυμον ἐκείνῳ ποταμόν, δις μανέντος d
αὐλητοῦ τιμωρίαν μαρτυρεῖ, ἀλλ' οὐδὲ τὴν Θαμύρου τοῦ
5 Ὀρακὸς τελευτὴν ἤκουσεν, δις ταῖς Μούσαις οὐκ εὐτυ-
χῶς ἀντεφθέγγετο. Τί γὰρ δεῖ τὰς Σειρήνας λέγειν, ὧν ἔτι
τὸ πτερόν ἐπὶ τοῦ μετώπου φέρουσιν αἱ νικήσασαι; Ἄλλ'
ἐκείνων μὲν ἕκαστος ἀμούσου τόλμης ἀρκοῦσαν ἔτι καὶ νῦν
οἱ τῶν οἰκείων ὄρων ἐστάναι καὶ τῆς ὑπὸ σοῦ μουσικῆς ἐμφο- 421
ρουμένους ἠρεμεῖν, ὥσπερ οἱ τὴν Ἀπόλλωνος μαντείαν ἐξ
ἀδύτων ἱερῶν προϊοῦσαν ἡσυχῇ δέχονται. Ἐπεὶ δὲ αὐτὸς
ἡμῖν τοῦ μέλους τὸ ἐνδόσιμον μνηστεύεις καὶ οἶον Ἑρ-
μου βράβδῳ τῷ παρὰ σαυτοῦ λόγῳ κινεῖς καὶ διεγείρεις καθ-
5 εὐδοντας, φέρε σοι, καθάπερ οἱ τῷ Διονύῳ τὸν θύρσον
κρούσαντι πρὸς τὴν χορείαν ἄνετοι φέρονται, οὕτω καὶ
ἡμεῖς ὑπὸ τῷ σῷ πλήκτρῳ τὸ εἰκὸς ἀντηγήσωμεν, ὥσπερ b
οἱ τῷ χοροστάτῃ πρὸς τὸ ἀνάκλημα τοῦ ρυθμοῦ συνομαρ-

13 cf. p. 265, 6 sq. || 13 sq. cf. Homer. ε 47 sq. et ω 2 sq., et
supra p. 248, 13 sq.

*3 sq. Tzetzes *Chiliad*. I 356 sq.

B C L Π A E

1 ἐνθέῳ B: ἐνθέσῳ CLΠE ἐνθεσμοῦ A || θνητοῦ C || ἀνθαρμόσαι
BA: ἀναρμόσαι, ε supra ἀ scripto, C ἀρροῦσαι Π ἀρμόσαι LE 2 που
BC: πως LΠAE || τῶ: τοῦ Π || μαρσίου BE 3 ποταμόν: πορθμόν,
ποταμόν supra scripto, B 3/4 « f. ποταμόν, ὡς ἐς μανέντος — ξεῖ »
Reiske 3 an ὅς < τὴν >? 4 μαρτυρεῖ Hertlein: ξεῖ codd. et Tzetzes
l. l.; cf. infra p. 252, 14 sq. codicum LΠ falsas lectiones θαμύρου B:
θαμύριδος cett. 5 ἤκουσεν τελευτὴν transp. Π 6 τὸ σύμβολον τῆς
νίκης post ἔτι: add. E 7 τοῦ om. LΠ 8 ἀρκοῦσας E 9 ἐκτίνειν L ||
δίκην τῇ μνήμῃ transp. E || τὴν δίκην L 11 12 ἐξ ἀδύτων προϊοῦσαν
ἱερῶν L προϊοῦσαν ἐξ ἀδύτων ἱερῶν B || 12 προϊοῦσαν Hertlein: προϊ-
οῦσιν C προϊοῦσαν cett. || 13 τὸ ἐνδόσιμον τοῦ μέλους transp.
L || 14 τῷ παρὰ σαυτοῦ λόγῳ B: om. cett., sed ante κινεῖς est rasura
unius litterae in E || 14 15 καθεῦδοντα L || 15 θύρσου L θύσασον C ||
16 κρούσαντες E || χορείαν: γρείαν LΠ || an συμφέρονται? P. Thomas

τοῦντες. Καὶ πρῶτόν σοι τῶν λόγων, οὗς βασιλεὶ κελεύσαντι
 πρὸς τὴν αἰοιδίμον τοῦ πορθμοῦ ζευξίν ἔναγχος ἐξείργα-
 σάμεθα, ἐπειδὴ τοῦτό ἐστι τὸ δοκοῦν, ἀπαρξώμεθα, μικρὰ
 μὲν ἀντὶ μεγάλων τῶν παρὰ σοῦ καὶ τῷ ὄντι χαλκᾷ χρυσοῦν
 ἀντιδιδόντες, οἷς δὲ ἔχομεν ξενίοις τὸν Ἑρμῆν τὸν ἡμέ-
 τερον ἐστιῶντες. Πάντως οὐδὲ τῆς Ἑκάλης ὁ Θησεὺς τοῦ
 c δαίπνου τὸ λιτὸν ἀπηξίωσεν, ἀλλ' ἤδει καὶ μικροῖς ἐς τὸ
 ἀναγκαῖον ἀρκεῖσθαι· καὶ ὁ Πάν δὲ ὁ νόμιος τοῦ παιδὸς
 τοῦ βουκόλου τὴν σύριγγα προσαρμόσαι τοῖς χεῖλεσιν οὐκ
 ἤτίμασεν.

Προσοῦ δὴ καὶ αὐτὸς τὸν λόγον εἰμενεῖ νεύματι, καὶ μὴ
 ἀποκνήσης ὀλίγῳ μέλει μεγάλην ἀκοὴν ἐνδοῦναι, ἀλλ' ἐάν
 μὲν ἔχη τι δεξιόν, αὐτὸς τε ὁ λόγος εὐτυχῆς καὶ ὁ ποιητῆς
 αὐτοῦ, τῆς παρὰ τῆς Ἀθηνᾶς ψήφου τὴν μαρτυρίαν προσ-
 d λαβών. Εἰ δὲ τι χειρὸς ἐντελοῦς εἰς τὸ τοῦ ὄλου πλήρωμα
 προσδεῖται, μὴ ἀπαξιώσης αὐτὸς τὸ ἐνδέον προσθεῖναι.
 Ἦδη που καὶ ἀνδρὶ τοξότῃ κληθεὶς ὁ θεὸς παρέστη καὶ
 συνεφήψατο τοῦ βέλους, καὶ κιθαρωδῶ τὸν ὄρθιον ἄδοντι
 πρὸς τὸ ἔλλειπον τῆς χορδῆς ὑπὸ τῷ τέττιγι τὸ ἴσον ὁ
 Πύθιος ἀντεφθέξατο.

4 sq. cf. Homer. Z 236, et infra p. 264, 19 sq. || 5 sq. cf. p. 248,
 9 sq. et 249, 9 || 14 sq. cf. p. 237, 12 sq. || 16 cf. Lucian. Apol. 2.

B C Y [Y 3 μικρὰ — 11 νεύματι:] L Π Α Ε

1 οὗς : ὅς B || 2 πορθμοῦ : an ποταμοῦ, scil. Danubii ? cf. p. 251,
 adn. ad v. 3 || τᾶξιν ante ζευξίν add. Π || 3 ἐπεὶ δὲ E || τὸ B : om. cett.
 σοι Hertlein || μικρὰν Π || 4 τῶν : τοῖς C || χαλκᾷ χρυσοῦ A χαλκῶν
 χρυσοῦ C χρυσᾷ χαλκῶν E || 6 Πάντως — 8 ἀρκεῖσθαι post νεύματι : (v. 11)
 transp. Y || 6 Ἑκάλης in Ἑκάτης corr. E Ἑκάτης BY || 6/7 ὁ Θησεὺς post
 τὸ λιτὸν transp. Y || τοῦ δαίπνου τὸ λιτόν : τὸ ὀλίγον τοῦ δαίπνου B ||
 7 ἤδη Π ἔδει B || εἰς Y || 8 καὶ ὁ Πάν — 10 ἤτίμασεν om. Y || 8 ὁ
 νομῆος B || τοῦ παιδὸς scil. Daphnidis || 9 τοῦ om. E || 11 Προσοῦ Hor-
 kel : πρόσου BCY προσοῦς A πρόσους LHE || καὶ αὐτὸς om. Y || τὸν
 λόγον om. Π || 13 εὐτυχῆς C || 14/15 τὴν μωρίαν (μορίαν L) παραλαβών
 LH || 15 δέ τι B : δ' ἔτι cett. || 18 συνεφήψατο A || καὶ : ἐν C || κιθαρωδῶ
 scil. Eunomo ; cf. Strab. VI 1, 9, p. 260 C || τόν : τὸ LHE

187 [ep. 34].

Cum orationem supra (p. 252, 1 sq.) significatam accepisset Iamblichus, amico suo laudativam epistolam misisse videtur, qua eum veteribus sapientibus adscribebat (v. 20 sq.). Quibus blanditiis hic respondet scriptor, Iamblichō tributum immoderate admirationis solvens. Ad summam iam senectutem pervenisse Iamblichum e votis in fine epistolae nuncupatis apparet.

Ἰουλιανὸς Ἰαμβλίχῳ φιλοσόφῳ.

405 b

Ἄδυσσεῖ μὲν ἐξήρκει τοῦ παιδὸς τὴν ἐφ' ἑαυτῷ φαντασίαν ἀναστέλλοντι λέγειν·

Ὅτι τίς τοι θεὸς εἶμι· τί μ' ἀθανάτοισιν εἴσκεις :

Ἐγὼ δὲ οὐδ' ἐν ἀνθρώποις εἶναι φαίην ἂν ὅλως, ἕως ἂν Ἰαμβλίχῳ μὴ συνῶ, ἀλλ' ἔραστῆς μὲν εἶναι σὸς ὁμολογῶ, καθάπερ ἐκεῖνος τοῦ Τηλεμάχου πατήρ. Κἂν γὰρ ἀνάξιόν με λέγη τις εἶναι, οὐδὲ οὕτω τοῦ ποθεῖν ἀφαιρήσεται· ἐπεὶ καὶ ἀγαλμάτων καλῶν ἀκούω πολλοὺς ἔραστὰς γενέσθαι, μὴ μόνον τοῦ δημιουργοῦ τὴν τέχνην μὴ βλάπτοντας, ἀλλὰ καὶ τῷ περὶ αὐτὰ πάθει τὴν ἔμψυχον ἡδονὴν τῷ ἔργῳ προστιθέντας. Τῶν γε μὴν παλαιῶν καὶ σοφῶν ἀνδρῶν, οἷς ἡμᾶς ἐγκρίνειν ἐθέλεις παίζων, τοσοῦτον ἀπέχειν ἂν φαίην.

10 sq. cf. p. 236, 9 sq. || 12 et 15 Homer. π 187 sq. 13 sq. cf. p. 259, 17 sq. || 20 cf. p. 234, 3 sq. et 264, 18.

B V Δ LY = g E ΓΘGJK = f

9 Ἰουλιανὸς om. BΔYef || φιλοσόφῳ om. BΔY || 10 Ἄδυσσεῖ — 12 εἴσκεις om. Y || 10 ἐφ' αὐτῷ V || 13 ἂν post οὐδ' add. VgEf || ἐν ἀνθρώποις in ἀνθρώπων corr. Y ἀνθρώπων VL || φαίην ἂν εἶναι ὅλως transp. B φαίην ἂν ὅλως εἶναι transp. Y φαίην ἂν εἶναι (ὅλως om.) transp. Ef || ὅλως : ὁ λόγος V || 15 καθάπερ — πατήρ om. Y || πατήρ om. Ef; cf. Homer. l. l. v. 188 || 17 καλῶν : πολλῶν ΔL || 19 ἔργῳ : λόγῳ g || 20 Τῶν γε — p. 254, 10 φρεῖζε : om. Y || 21 ἂν om. BVΔL

- d ὅποσον αὐτῷ σοι τῶν ἀνδρῶν μετεῖναι πιστεύω. Καίτοι σύ γε οὐ Πίνδαρον μόνον οὐδὲ Δημόκριτον ἢ Ὀρφέα τὸν παλαιότατον, ἀλλὰ καὶ Ξύμπαν ὁμοῦ τὸ Ἑλληνικόν, ὅποσον εἰς ἄκρον φιλοσοφίας ἐλθεῖν μνημονεύεται. καθάπερ ἐν λύρα ποικίλων φθόγγων ἐναρμονίῳ συστάσει πρὸς τὸ ἐντε-
 406 φύλακα τῆς Ἰοῦς οἱ μῦθοι πρόνοιαν ἔχοντα τῶν Διὸς παιδικῶν ἀκοιμήτοις πανταχόθεν ὁμμάτων βολαῖς περιφράττουσιν, οὕτω καὶ σέ γνήσιον ἀρετῆς φύλακα μυρίοις παιδεύσεως ὀφθαλμοῖς ὁ λόγος φωτίζει. Πρωτέα μὲν δὴ τὸν Αἰγύπτιον φασὶ ποικίλαις μορφαῖς ἑαυτὸν ἐξαλλάττειν, ὡσπερ δεδιότα μὴ λάθῃ τοῖς δεομένοις ὅτι ἦν σοφὸς ἐκφή-
 b νας· ἐγὼ δέ, εἴπερ ἦν ὄντως σοφὸς ὁ Πρωτεὺς καὶ οἷος πολλὰ τῶν ὄντων γινώσκειν, ὡς Ὀμηρὸς λέγει, τῆς μὲν ὧν ἦδει ἢ φύσεως ἢ αὐτὸν ἐπαινῶ, τῆς γνῶμης δὲ οὐκ ἄγα-
 15 μαι, διότι μὴ φιλανθρώπου τινός, ἀλλὰ ἀπατεῶνος ἔργον ἐποίει κρύπτων ἑαυτὸν, ἵνα μὴ χρήσιμος ἀνθρώποις ἦ. Σὲ δέ, ὦ γενναῖε, τίς οὐκ ἂν ἀληθῶς θαυμάσειεν, ὅς, οὐδέν τι
 c τοῦ Πρωτέως τοῦ σοφοῦ μείων, εἰ μὴ καὶ μᾶλλον εἰς ἀρε-
 20 τὴν ἄκραν τελεσθεῖς, ὧν ἔχεις καλῶν οὐ φθονεῖς ἀνθρώποις, ἀλλ' ὡσπερ Ἥλιου καθαροῦ δίκην ἀκτίνας σοφίας ἀκραιφνοῖς ἐπὶ πάντα ἀγεις, οὐ μόνον τοῖς παροῦσι τὰ εἰκότα ξυνών, ἀλλὰ καὶ ἀπόντας ἐφ' ὅσον ἕξεστι τοῖς

3 cf. p. 261, 21 et 247, 5 || 14 sq. cf. Homer. ὁ 384 sq. || 15 sq. cf. p. 262, 18 sq. || 21 sq. cf. p. 247, 9 sq. || 22 sq. cf. p. 240, 3 sq. ; 241, 3 sq. et 263, 15.

B V[U] Δ LY[Y incipit 10 Πρωτέα] = g E ΓΘGJK = f

2 Δημόκριτον codd. : Δημόδοκον Friederich || ἢ : οὐδὲ L || 5 τὸ om. Ef || 6 κέρασ VΔL || 8 ὁμμάτων om. L || 9 μυρίοις BΔL : καὶ μυρίοις f z. V U || 12 λάθοι Δ, recte ? || 15 [ὧν ἦδει:] Horkel, τῆς φύσεως < καὶ > ὧν ἦδει: Reiske || φύσεως: an γνώσεως vel aliquid simile? || 18 ὅς B: ὡ ὅς (sic) E ὡς celt. || 19 εἰ μὴ καὶ Hertlein: εἰ μὴ καὶ B εἰ (ἦL) καὶ μὴ VΔg εἰ: ἀλλὰ Ef || 22 τοῖς παροῦσι: — 23 ξυνών: παρόντας Y || 22 τοῖς om. Ef

παρὰ σαυτοῦ σεμνύνων. Νικῶς δ' ἄν οὕτω καὶ τὸν Ὀρφέα
τὸν καλὸν οἷς πράττεις, εἶγε ὁ μὲν τὴν οἰκείαν μουσικὴν
εἰς τὰς τῶν θηρίων ἀκοὰς κατανάλισκε, σὺ δὲ ὡσπερ ἐπὶ
σωτηρίᾳ τοῦ κοινοῦ τῶν ἀνθρώπων γένους ταχθεῖς, καὶ
5 τὴν Ἀσκληπιοῦ χεῖρα πανταχοῦ ζηλῶν, ἅπαντα ἐπέρχη d
λογίῳ τε καὶ σωτηρίῳ νεύματι· ὡστ' ἔμοιγε δοκεῖ καὶ Ὀμη-
ρος, εἰ ἀνεβίω, πολλῷ δικαιότερον ἂν ἐπὶ σοὶ τὸ ἔπος
αἰνίξασθαι τὸ

εἷς δ' ἔτι που ζωὸς κατερύκεται εὐρέι κόσμῳ.

0 Τῷ γὰρ ὄντι τοῦ παλαιοῦ κόμματος ἡμῖν οἶονεῖ σπινθήρ τις
ἱερὸς ἀληθοῦς καὶ γονίμου παιδεύσεως ὑπὸ σοὶ μόνῳ ζωπου- 407
ρεῖται. Καὶ εἴη γε, Ζεῦ σῶτερ καὶ Ἑρμῆ λόγιε, τὸ κοινὸν
ἀπάσης τῆς οἰκουμένης ὄφελος. Ἰάμβλιχον τὸν καλόν, ἐπὶ
μήκιστον χρόνον τηρεῖσθαι. Πάντως που ὡς ἐφ' Ὀμήρῳ
5 καὶ Πλάτωνι καὶ Ἰσοκράτει, καὶ εἴ τις ἄλλος ἄξιος τοῦ χο-
ροῦ τούτου, δικαίας εὐχῆς ἐπίτευγμα τοῖς πρότερον εὐτυ-
χηθὲν οὕτω τοὺς ἐκείνων καιροὺς ἐπὶ μείζον ἠὔξησεν,
οὐδὲν δὴ κωλύει καὶ ἐφ' ἡμῶν ἀνδρα λόγῳ καὶ βίῳ τῶν
ἀνδρῶν ἐκείνων ἀντάξιον ὑφ' ὁμοίαις εὐχαῖς ἕς τὸ ἀκρό- b
0 τατον τοῦ γήρωσ ἐπ' εὐδαιμονίᾳ τῶν ὄλων παραπεμ-
φθῆναι.

5 cf. p. 239, 16; 247, 14 sq. et 232, 20 || 9 cf. Homer. δ 498 ||
12 sq. cf. p. 249, 14.

B V Δ LY=g E ΓΘGJK=f

4 Νικῶς Ald.: νικῶς codd. νικῶς Hercher || [οὕτω] Hercher || 4
ταχθεῖς gEf || καὶ B: ὡς E εἰς cett. || 5 πανταχοῦ Ef || 6 νεύματι
Martinius νεύματι: vel νάματι? P. Thomas || 6 ὡστ' ἔμοιγε — 9 κόσμῳ
om. Y || 7 πολλῷ om. Δ || 9 δ' ἔτι: LEΓ: δέ τι cett. || 11, 12 ζωπου-
ρεῖται μόνῳ transp. Ef || 12 εἴη γε: εἶγε V || 14 χρόνον gK || που om.
Δg || ὡς scripsimus: καὶ codd. || 14, 15 ἐφ' Ὀμήρου καὶ πλάτωνι καὶ Δ
ἐφ' Ὀμήρου καὶ πλάτωνος καὶ Ef || 15 Ἰσοκράτει: scripsimus: σοκράτει:
BVΔg σοκράτους Ef || ἄλλος om. Ef || 16 ἐπιπέτευμα g || 18 λόγῳ
BΔg: καὶ λόγῳ Vef || 19 ἐφ' ὁμοίαις B || εἰς gE || 20 τοῦ γήρωσ Δ
ὄλων: ἀνθρώπων G

188-197

Haec quoque epistolae, ubi non solum eadem insolita verba, sed etiam eadem crebro repetuntur sententiae quas praebent octo priores (scil. ep. 180-187), nobis omnes eidem atque illae scriptori tribuendae videntur (cf. Cumont, *Sur l'authenticité* etc., p. 12 sq.). Quo tempore scriptae sint, accurate definire non possumus. Eas disposuimus, quoad potuimus, iuxta ordinem quem praebent diversae codicum familiae. Cf. *Recherches*, p. 148, tabulam I.

188 [ep. 8].

Georgius, rationalis summarum, cui epistolae 188 et 189 missae sunt, aliunde notus non esse videtur.

376 d

Γεωργίῳ καθολικῷ.

Ἡλθεσ Τηλέμαχε, φησὶ τὸ ἔπος· ἐγὼ δέ σε καὶ εἶδον
 377 ἤδη τοῖς γράμμασι καὶ τῆς ἱερᾶς σου ψυχῆς τὴν εἰκόνα
 καθάπερ ὀλίγη σφραγίδι μεγάλου χαρακτηῖρος τύπον ἀνε-
 μαξάμην. Ἔστι γὰρ ἐν ὀλίγῳ πολλὰ δειχθῆναι· ἐπεὶ καὶ
 Φειδίας ὁ σοφὸς οὐκ ἔκ τῆς Ὀλυμπίαςι μόνον ἢ Ἀθήνησιν
 εἰκόνοσ ἐγνωρίζετο, ἀλλ' ἤδει καὶ μικρῷ γλύμματι μεγάλης
 τέχνης ἔργον ἐγκλείσαι, οἷον δὴ τὸν τέττιγά φασιν αὐτοῖσ
 b καὶ τὴν μέλιτταν, εἰ δὲ βούλει, καὶ τὴν μυῖαν εἶναι. Ὡν

14 Homer. π 23 et ρ 41. Cf. Liban. *Orat.* XV, 1, et supra p. 240, 16 sq.

T BΔ = r V²H = v LY = g ΓΘJK = f NO = b

13 γεωργίῳ καθολικῷ TrYN : ἰουλιανὸσ γεωργίῳ καθολικῷ H γεωργίῳ
 LO γεωργίῳ ὑπάτω f τῶ (sic) V² || 14 ἦλθεσ THO : ἤλυθεσ cett.
 || δέ om. TBH || ἰδὼν rv || 17 Ἔστι: εἴη f || γὰρ: γ' ἂν H δ' ἂν rf ||
 δειχθῆναι: διδαχθῆναι: g || 19/20 γλύμματι: μέγα τι: τέχνης g || 20 δὴ: δὴ
 καὶ g || 21 εἶναι om. g

ἕκαστον, εἰ καὶ τῇ φύσει κεχάλκωται, ἀλλὰ τῇ τέχνῃ ἐμψύ-
 χωται. Ἄλλ' ἐν ἐκείνοις μὲν ἴσως αὐτῷ καὶ ἡ σμικρότης
 τῶν ζώων εἰς τὴν κατὰ λόγον τέχνην τὸ εἰκὸς ἐχαρίζετο·
 σὺ δὲ ἀλλὰ τὸν ἐφ' ἵππου θηρῶντα Ἀλέξανδρον, εἰ δοκεῖ,
 σκόπει, οὗ τὸ μέτρον ἐστὶ πᾶν ὄνουχος δακτύλου χειρὸς οὐ
 μεῖζον, οὕτω δὲ ἐφ' ἑκάστου τὸ θαῦμα τῆς τέχνης κέχυ-
 ται, ὥστε ὁ μὲν Ἀλέξανδρος ἤδη τὸ θηρίον βάλλει καὶ τὸν
 θεατὴν φοβεῖ, δι' ὄλου δυσωπῶν τοῦ σχήματος, ὁ δὲ ἵππος,
 ἐν ἄκρᾳ τῶν ποδῶν τῇ βάσει τὴν στάσιν φεύγων, ἐν τῇ τῆς
 ἐνεργείας κλοπῇ τῇ τέχνῃ κινεῖται. Ὁ δὴ καὶ αὐτὸς ἡμῖν,
 ὦ γενναῖε, ἐποίεις· ὥσπερ γὰρ ἐν Ἑρμοῦ λογίου σταδίοις
 δι' ὄλου πολλάκις τοῦ δρόμου στεφανωθεὶς ἤδη, δι' ὧν ἐν
 ὀλίγοις γράφεις, τῆς ἀρετῆς τὸ ἄκρον ἐμφαίνεις, καὶ τῷ
 ὄντι τὸν Ὀδυσσεᾶ τὸν Ὀμήρου ζηλοῖς, ὃς καὶ μόνον εἰπὼν
 ὅστις ἦν, ἤρκει τοὺς Φαίακας ἐκπλήξαι. Εἰ δὲ δὴ τι καὶ
 παρ' ἡμῶν τοῦ κατὰ σέ φιλικοῦ καπνοῦ δέει, φθόνος οὐδεὶς.
 Πάντως που καὶ παρὰ τῶν ἡττόνων εἶναί τι χρηστὸν
 ὁ μὴς τὸν λέοντα τῷ μισθῷ σώσας ἀρκούντως δει-
 κνυσιν.

1 sq. cf. p. 262, 18 sq. 11 (ὦ γενναῖε) cf. p. 243, 10 ; 247, 5 et
 254, 18 || 11 sq. cf. p. 262, 5 sq. et 247, 19 sq. 14 sq. cf. p. 253,
 10 sq. et Homer. : 19 || 18 cf. Babrii Fab. 107

T BΔ = r V² [sed v. 7 ὥστε incipit V] H = v LY = g
 ΓΘJK = f NO = b

1 κεχάλκωται r κεχάλωνται H σμικρόν. spatio quattuor litterarum
 postea vacuo relicto, V² || ἀλλὰ r: om. cett. || τὴν τέχνην Tr || 1 2
 ἐμψύχεται rb: ἐψύχεται cett., ἐνεψύχεται Reiske || 2 ἐν om. g || 3 γρ.
 ἀνάλογον supra κατὰ λόγον scripsit J || 4 ἐφ' ἵππου J et Hertlein ||
 δοκεῖ: βούλει g || 5 μέτρον b || 5 δακτύλου — 6 μεῖζον om., spatio
 tredecim litterarum vacuo relicto, V² || 5 [δακτύλου χειρὸς] Hercher ||
 6 τὸ θαῦμα om. V² || 6/7 ἐκέρχεται Y ἔχεται V² δέχεται b || 7
 Ἀλέξανδρος om. g || ἤδη om. b || 10 ἐνεργείας f ἐναργίας g || 11
 ἐποίησας f ποιεῖς Reiske || 14 ὃς: ὅστις b || 15 δὲ δὴ g: δέ Tf δὴ rVb;
 cf. p. 239, 10 et 265, 16 || 16 καπνοῦ om. b || δέη TrgO δέει f || 17
 που om. Bg || 18 τῷ μισθῷ codd., quod defendit Crusius: < ἐν >
 τῷ μύθῳ Hertlein

189 [ep. 54].

Γεωργίῳ καθολικῷ.

- 440 b Ἡ μὲν Ἦχῶ θεὸς ἔστω κατὰ σέ καὶ λάλος, εἰ δὲ βούλει,
καὶ Πανὶ σύζυγος· οὐ γὰρ διοίσομαι. Κἂν γὰρ ἐθέλη με
διδάσκειν ἢ φύσις ὅτι ἐστὶν ἠχῶ φωνῆς ἐς ἄερος πληξίν 5
ἀντίτυπος ἠχῆ πρὸς τοῦμπαλιν τῆς ἀκοῆς ἀντανაკλωμένη,
ὅμως, παλαιῶν ἀνδρῶν ἔτι καὶ νέων οὐκ ἔλαττον ἢ τῷ σῶ
c πειθόμενος λόγῳ, θεὸν εἶναι τὴν Ἦχῶ δυσωποῦμαι. Τί
γοῦν ἂν εἴη τοῦτο πρὸς ἡμᾶς, εἰ πολλῶ τῷ μέτρῳ τοῖς
πρὸς σε φιλικοῖς τὴν Ἦχῶ νικῶμεν; Ἡ μὲν γὰρ οὐ πρὸς 10
ἅπαντα, ὅ τι ἂν ἀκούσῃ, μᾶλλον ἢ πρὸς τὰ ἔσχατα τῆς
φωνῆς ἀντιφθέγγεται, καθάπερ ἐρωμένη φειδωλὸς ἄκροις
ἀντιφιλοῦσα τὸν ἐραστὴν τοῖς χεῖλεσιν· ἡμεῖς δὲ καὶ τῶν
πρὸς σε κατάρχομεν ἠδέως, καὶ αὖθις εἰς τὴν παρὰ σοῦ
d πρόκλησιν οἶονεὶ σφαίρας δίκην τὸ ἴσον ἀντιπέμπομεν· 15
ὥστε οὐκ ἂν φθάνοις, αὐτὸς ἔνοχος ὢν οἷς γράφεις, καὶ
σαυτὸν, ἅφ' ὧν πλέον λαμβάνων ἐλάχιστον ἀντιδίδως, οὐχ
ἡμᾶς, ἐν οἷς ἐπ' ἄμφω πλεονεκτεῖν σπεύδομεν, ἐς τὸ
ὅμοιον τῆς εἰκόνοσ ἐγκρίνων· πλήν, ἂν τε ἴσῳ τῷ μέτρῳ
441 διδῶς ᾧπερ ἂν λάβῃς, ἂν τε μή, ἡμῖν ὅ τι ἂν ἐξῆ παρὰ σοῦ 20
λαβεῖν ἠδὲ καὶ πρὸς τὸ ὅλον ἀρκεῖν πιστεύεται.

190 [ep. 15].

Pro temporum ratione, Maximus hic non Ephesius theur-

7 cf. p. 234, 3 sq.; 253, 20 et 264, 18 || 19 sq. cf. p. 266, 1 sq.

E

5 ἢ φύσις cod.: ἢ φυσικῆ P. Thomas || 7 ἔτι: <δὲ>? Hercher ||
ἔλαττον ἢ Petau: ἐλάττον: cod. || 11 ἅπαντα: πᾶν malit Hercher ||
12 ἀντεφθέγγεται cod., corr. Vulcanius || 15 πρόσκλησιν cod., corr.
Wytttenbach || 16 an [καί]? || 20 ᾧπερ Hercher: ὅπερ cod.

gus, Iuliani magister, esse videtur, sed potius Byzantius rhetor vel philosophus qui Euclidem filium habuit (Socrat., III, 1, 16; Suidas, s. v. Μάξιμος Ἡπειρώτης, qui duos confundit Maximos; cf. F. Cumont, *Sur l'authenticité* etc., p. 26, adn. 5 et [de alio quodam Maximo philosopho] Seeck, BLZG, p. 208). Nam exstant etiam litterae ad Euclidem, filium eius, ut videtur, infra editae (p. 261 sq.).

Ἰουλιανὸς Μαξίμου φιλοσόφῳ.

383

Ἀλέξανδρον μὲν τὸν Μακεδόνα τοῖς Ὀμήρου ποιήμασιν
 ἐφυπνωττεῖν λόγος, ἵνα δὴ καὶ νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν αὐ-
 τοῦ τοῖς πολεμικοῖς ὁμιλίῃ συνθήμασιν· ἡμεῖς δέ σου ταῖς
 ἐπιστολαῖς ὥσπερ παιωνίοις τισὶ φαρμάκοις συγκαθεύδο-
 μεν, καὶ οὐ διαλείπομεν ἐντυγχάνοντες ἀεὶ καθάπερ νεα-
 ραῖς ἔτι καὶ πρῶτον εἰς χεῖρας ἠκούσαις. Εἴπερ οὖν ἐθέ-
 λεις ἡμῖν εἰκόνα τῆς σῆς παρουσίας τὴν ἐν τοῖς γράμμασιν
 ὁμιλίαν προξενεῖν, γράφε καὶ μὴ λήγε συνεχῶς τοῦτο πράτ-
 των· μᾶλλον δὲ ἦκε σὺν θεοῖς, ἐνθυμούμενος ὡς ἡμῖν γ'
 ἕως ἂν ἀπῆς οὐδὲ ὅτι ζῶμεν εἰπεῖν ἔστιν, ἢ ὅτε μόνον τοῖς
 παρὰ σοῦ γραφομένοις ἐντυχεῖν ἔξεστιν.

9 sq. cf. Plutarch. *Alexander* c. 8 || 11 cf. p. 239, 9 sq. || 15 cf. p. 245, 19 sq. || 16 sq. cf. p. 265, 9 et 248, 9 || 17 sq. cf. p. 253, 13 sq.

*12 παιωνίοις τισὶ φαρμάκοις Suidas s. v. Παιώνιον.

T BΔ=r V LY [Y incipit 14 Εἴπερ]=g E ΓΘJK=
 Q NO=b

8 Ἰουλιανὸς om. TYEΘKQb || Μαξίμου: ἐμδλίγω L || φιλοσόφῳ om. rg || 10 νύκτωρ Qb: νύκτα cett. || 11 ὁμιλεῖ TK ὁμιλοῖη Hercher; an ὁμιλοῖ? || 12 παιωνίοις Suidas: πα...οῖς T παιωνίοις L παιωνεῖοις cett. || 14 πρῶτον εἰς: πρὸς L || 15 ἡμῖν om. Q || 16 προξενεῖν ὁμιλίαν transp. Ef || γράφων ἢ ante πράττων add. Q || 17 δὲ ἦκε: δ' αἰεὶ b || ἐν οὗ ante ἐνθυμούμενος add. b || 17/18 γ' ἕως ἂν Vf: ἕως γ' ἂν r ἕως ἂν Tg γε ἂν Q γ' ἕως Eb || 18 ἢ ὅτε μόνον (evan. in T) codd.: εἰ μὴ οσον Hercher || 19 ἐντυχεῖν ἔξεστιν: ἐντυγχάνομεν Q om. b

191 [ep. 16].

383 c

Ἰουλιανὸς Μαξιμῷ φιλοσόφῳ.

Ὁ μὲν μύθος ποιεῖ τὸν ἀετόν. ἐπειδὴν τὰ γνήσια τῶν
 κυημάτων βασανίζη. φέρειν ἄπτιλα πρὸς τὸν αἰθέρα καὶ
 ταῖς Ἑλλίου προσάγειν ἀκτίσιν, ὡσπερ ὑπὸ μάρτυρι τῷ θεῷ
 πατέρα τε ἀληθοῦς νεοττοῦ γινόμενον καὶ νόθου γουῆς
 ἄλλοτριούμενον· ἡμεῖς δέ σοι καθάπερ Ἑρμῆ λογίω τοὺς
 ἡμετέρους λόγους ἐγχειρίζομεν. Κἂν μὲν ὑπομείνωσι τὴν
 σὴν ἀκτίνα, ἐπὶ σοὶ τὸ κρίναι περὶ αὐτῶν, εἰ καὶ πρὸς
 τοὺς ἄλλους εἰσὶ πτήσιμοι· εἰ δὲ μή, ρίψον εἰκῆ καθάπερ
 Μουσῶν ἄλλοτρίους, ἢ ποταμῷ κλύσον ὡς νόθους. Πάντως
 οὐδὲ ὁ Ῥήνος ἀδικεῖ τοὺς Κελτούς, ὃς τὰ μὲν νόθα τῶν
 βρεφῶν ὑποβρύχια ταῖς δίναις πέμπει, καθάπερ ἀκολάστου
 λέχους τιμωρὸς πρέπων· ὅσα δ' ἂν ἐπιγνῶ καθαροῦ σπέρ-
 ματος, ὑπεράνω τοῦ ὕδατος αἰωρεῖ καὶ τῇ μητρὶ τρεμούση
 πάλιν εἰς χεῖρας δίδωσιν, ὡσπερ ἀδέκαστόν τινα μαρτυ-

3 sq. cf. Aelian. *Nat. anim.* II 26 et IX 3. Gregor. Nazianz. *Carm.* II 2, 4 v. 142 sq. PG 37, 1516 etc., et supra p. 246, 22 sq. || 9 sq. cf. p. 237. 10 sq. || 12 sq. cf. *Anthol. Palat.* IX 125. Iulian. 81 D.

*13 καθάπερ — 14 πρέπων *Lexic. Vindob. s. v. Πρέπων.*

T BΔ=γ V LY=g ΓΘJK=f A E Q R NO=b

3 Ἰουλιανὸς μαξιμῷ φιλοσόφῳ L: μαξιμῷ φιλοσόφῳ YAQRb μαξιμῷ E
 τῷ αὐτῷ (scil. Μαξιμῷ φιλοσόφῳ) TVf τῷ αὐτῷ (scil. Μαξιμῷ) γ || 4
 αἰθέρα: αἴρα (sic) E αἴρα AQRb || 5 ἀκτίσι προσάγει ὡς ὑπὸ R || 6 ἀληθινοῦ
 R ἀληθῶς Q || νεοττοῦ om. Q || 8 λόγους om. Δ || ἐγχειρίζομεν λόγους
 transp. B || 8 Κἂν μὲν -- 11 νόθους om. Y || 8 μὲν: μή L || 8/9 τὴν σὴν
 ἀκτίνα AQRb et B (qui γρ. τὴν ἀκτὴν τὴν σὴν in marg. manu prima,
 ut vid., scripsit): τὴν ἀκτίνα E τὴν ἀκτὴν τὴν σὴν TΔVLF || 9 σοὶ τό:
 τοσοῦτον R || πρὸς: κατὰ R || 10 εἰσὶ: εἰσὶ που T || εἰκῆ T et, εἰ et ἦ
 e corr. prima manu facta, Γ; ἐκεί cett. || 13 ὑποβρύχια ταῖς δίναις
 πέμπει TrVgft et, πέμπει om., A: ταῖς δίναις ὑποβρύχια ποιεῖ EQRb ||
 14 λέχους: βρέφους Q || γνῶ R || 16 ὡσπερ: ὡς R

ρίαν αὐτῆ καθαρῶν καὶ ἀμέμπτων γάμων τὴν τοῦ παιδὸς σωτηρίαν ἀντιδωρούμενος.

192 [ep. 73].

Euclides filius Maximi philosophi esse videtur (cf. supra p. 259, 2 sq.).

Εὐκλείδη φιλοσόφῳ.

Πότε γάρ ἡμῶν ἀπελείφθης, ἵνα καὶ γράφωμεν. ἢ πότε οὐχὶ τοῖς τῆς ψυχῆς ὀφθαλμοῖς ὡς παρόντα σε θεωροῦμεν; οἷ γε οὐ μόνον αἰεὶ σοι συνεῖναι καὶ συνομιλεῖν δοκοῦμεν, ἀλλὰ καὶ τῶν γε νῦν σοι προσηκόντων ὡς ὑπὸ παρουσίᾳ τῆ σῆ τὰ εἰκότα κηδόμεθα. Εἰ δὲ καὶ γράφεσθαί σοι παρ' ἡμῶν ὡς ἀπόντι θέλεις, ὅρα μὲν ὅπως μὴ αὐτὸς τὸ δοκεῖν ἡμῶν ἀπειναι μᾶλλον αὐτῷ τῷ γράφειν ἐθέλεις ἐκφήνης· πλὴν ἀλλ' εἶγε σοι φίλον ἐστί, καὶ πρὸς τοῦτο ἐκόντες ὑπακούομεν. Πάντως γε, τὸ τοῦ λόγου, θέοντι παρακελεύσῃ, καὶ τὸν ἵππον εἰς πεδίον ἄξεις. Ἄγε οὖν ὅπως ἀντιδῶς τὰ ἴσα καὶ πρὸς τὴν ἀντίκλησιν ἐν τῇ τῶν ἀμοιβαίων συνεχείᾳ μὴ κατοκνήσης. Καίτοι ἔγωγε εἰς τὴν ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ σοι γινομένην σπουδὴν οὐκ ἐθέλω διανοχλεῖν, ἀλλ' ὅλον σε φυλάττων τῇ θήρᾳ τῶν καλῶν, οὐ μόνον οὐδὲν ἀδικεῖν, ἀλλὰ καὶ ξύμπαν ὁμοῦ τὸ Ἑλληνικὸν ὠφελεῖν ἂν δοκοίην,

2 cf. p. 241, 3 sq. || 15 cf. Liban. *Epist.* 821 W. 16 cf. Suidas s. v. Ἴππον || 16 sq. cf. p. 266, 8 || 21 cf. p. 247, 5 et 254, 3.

[4-2] T BΔ = r V LY = g ΓΘΙΚ = f A E Q R NO = b [6 sq.] XY [X desinit 16 ἄξεις] = d L

2 δωρούμενος QR

8 τῆς om. L || 9 οὖν ante οὐ add. L || αἰεὶ σοι συνεῖναι L : συνεῖναι σοι d || 10 σοι om. L || 11 Εἰ δὲ — 14 πλὴν om. Y || 12 « μὲν delendum, aut cum μοι est mutandum, quod eleganter redundet » Reiske || 15 τὸ om. d || θέοντι παρακελεύσῃ d : θέοντι τῇ παρακελεύσει L || 16 ἀντιδῶς X : ἀντιδῶς L || 18 ἔγωγε L : ἐγὼ μὲν X : εἰς L : εἰ X || 19 γινομένην in γινομένην corr. X || διανοχλεῖν L || ὅλον X : ὅσω L || 20 φυλάττω codd., correximus || θήρᾳ L || οὐδὲν X : om. L || 21 ἂν δοκοίην : ἂν (duobus punctis supra scriptis) et in margine λαίπει X

ὡσπερ εἰ σκύλακα γενναῖον ἀνενόχλητον ἀφίεις ἐσχολακέναι σε τοῖς περὶ τοὺς λόγους ἔχνεσιν ὀλοκλήρῳ τῷ λήματι. Εἰ δέ σοι τοσοῦτον περίεστι τοῦ τάχους ὥς μήτε τῶν φίλων ἀμελεῖν μήτ' ἐκείνοις ἐνδεῖν, ἴθι χρῆσαι πρὸς ἅμφω τῷ δρόμῳ. Ἦδη τις καὶ ἀθλητῆς εὐδόκιμος ὁμοῦ καὶ τρέχειν καὶ ἀκοντίζειν οὐ παρητεῖτο, μηδετέρου τὴν ὑπεροχὴν ἐν τῇ πρὸς θάτερον ἀσχολίᾳ βλάπτων, ἀλλ' ἐν ἑκατέρῳ τὸ κατόρθωμα...

193 [ep. 18].

Eugenius hic philosophus Themistii pater fuisse videtur, qui revera, agriculturae amator acerrimus, ruri in Paphlagoniae montibus (cf. p. 263, 4: τῶν ὑμετέρων ὄρων) philosophiae vacavit. Cf. Themist., *Orat.* XX, p. 236 D sq.; Seeck, *BLZG*, p. 132 sq.

386 b

Ἰουλιανὸς Εὐγενίῳ φιλοσόφῳ.

Δαίδαλον μὲν Ἰκάρῳ φασὶν ἐκ κηροῦ πτερὰ συμπλάσαντα, τολμησαι τὴν φύσιν βιάσασθαι τῇ τέχνῃ· ἐγὼ δὲ ἐκείνου μὲν εἰ καὶ τῆς τέχνης ἐπαινῶ, τῆς γνώμης οὐκ ἔγχαμαι· μόνῳ γάρ κηρῷ λυσίμῳ τοῦ παιδὸς ὑπέμεινε τὴν

5 sq. cf. p. 247, 19 sq. et 257, 11 sq. || 16 sq. cf. Liban. *Epist.* 1604 W. || 18 sq. cf. p. 254, 15 sq. et 257, 1 sq.

[1-8] X L [L desinit 5 δρόμῳ]

[15 sq.] T BΔ = r V L Π A NO = b Q R E

1 ὡσπερ εἰ scripsimus: ὡσπερ εἰ codd. || σκύλα L || ἀνόχλητον L || 2 σε X: σοι L || λήματι: Reiske: βήματι et in margine γρ. λήματι: L βλήματι: X || 3 τοσοῦτον om. X || περίεστι τοῦ τάχους X: τάχους περίεστιν L || 4 ἀμελεῖν L: μέλειν X || πρὸς X: παρ' L || 4/5 τῷ δρόμῳ X || 5 Ἦδη — 8 κατόρθωμα om. L || 6 μηδετέρου scripsimus: μηδ' ἐτέρου cod. || 8 finis epistolae deest in cod.

15 Ἰουλιανὸς VL: om. cett. || Εὐγενίῳ φιλοσόφῳ: εὐγενίῳ b || 16 Ἰκάρῳ T om. L Ἰκάρῳ cett. || φησὶν AL || πτερὰ: πλευρὰ E || 17 τῇ τέχνῃ ante τὴν φύσιν transp. E ante βιάσασθαι transp. Q || 17/18 δὲ ἐκείνου om. Π || 18 εἰ om. Π || καὶ post ἐπαινῶ add. Π || 19 μόνῳ Π: μόνος cett. || δὴ post γάρ add. AbQRE || τοῦ παιδὸς om. Π

σωτηρίαν πιστεῦσαι. Εἰ δέ μοι θέμις ἦν κατὰ τὸν Τήιον
 ἐκεῖνον μελοποιὸν εὐχῆ τὴν τῶν ὀρνίθων ἀλλάξασθαι φύσιν,
 οὐκ ἂν δῆπου πρὸς Ὀλυμπον οὐδὲ ὑπὲρ μέμψεως ἔρωτικῆς,
 ἀλλ' εἰς αὐτοὺς ἂν τῶν ὑμετέρων ὄρων τοὺς πρόποδας ἔπτην, c
 ὅ ἵνα σε, τὸ μέλημα τοῦμόν, ὡς φησιν ἡ Σαπφώ, πε-
 ριπτύξωμαι. Ἐπεὶ δέ με ἀνθρωπίνου σώματος δεσμῷ κα-
 τακλείσασα ἢ φύσις οὐ θέλει πρὸς τὸ μετέωρον ἀπλώσαι,
 τῶν λόγων οἷς ἔχω σε περοῖς μετέρχομαι, καὶ γράφω, καὶ
 σύνειμι τὸν δυνατὸν τρόπον. Πάντως που καὶ Ὀμηρος αὐ-
 10 τοὺς οὐκ ἄλλου του χάριν ἢ τούτου πετερόεντας ὀνομάζει,
 διότι δύνανται πανταχοῦ φοιτᾶν, ὥσπερ οἱ ταχύτατοι τῶν d
 ὀρνίθων, ἧ ἂν ἐθέλωσιν ἄπτοντες. Γράφε δὲ καὶ αὐτός, ὦ
 φίλος· ἴση γὰρ δῆπου σοι τῶν λόγων, ὅ τι μὴ καὶ μείζων,
 ὑπάρχει ἢ πτέρωσις, ἧ τοὺς ἑταίρους μεταθεῖν δύνασαι
 15 καὶ πανταχόθεν ὡς παρὼν εὐφραίνειν.

194 [ep. 19].

Hic Hecæbolius Christianus sophista esse videtur, qui Iulia-

1 sq. cf. Anacreont. Fr. 24 et Aristophan. Av. 117 || 5 sq. Sapph.
 Fr. 126 || 8 cf. p. 239, 8 || 10 cf. p. 236, 18 sq. || 15 cf. p. 241, 6.

T BΔ=r V L Π A NO=b Q R E

2 μελοποιόν Q || εὐχῆ om. E || τὴν τῶν ΠQRE : τὴν TLAB τῶν rV || 3
 δῆπου — 4 αὐτοὺς ἂν om. L || 3 μέμψεως : κόρησ περσέως E || 4 ἂν om.
 QR || ἡμετέρων LIR || τοὺς πρόποδας ante τῶν transp. E || τοὺς om. Π
 || ἔπτην : ἐπιθῆναι VL || 5 σε : σοι Π om. T || ὡς — Σαπφώ om. Π ||
 5/6 περιπτύξωμαι Π || 6 με om. LOR || ἀνθρωπείου ΠQ || 7 οὐκ ἐθέλει
 E || πρὸ L || μετέωρον : ἡμέτερον Π || ἀπλώσαι (sublime elata anima
 simplex) : ἀρμόσαι E || 8 τὸν λόγον ΔVL || σε om. ΔΠQRE || 9
 σύνειμι post τρόπον transp. Q || 9/10 αὐτός LOQ || 10 ἄλλου του :
 ἄλλους τῶν Π || τούτου om. Π || 11 διότι : διό δι' b || πανταχοῦ om. b ;
 πανταχοῦ? Hertlein || 12 ἧ : οἷ LOE || θέλωσιν L || ἄπτονται
 R || δέ : δὴ rAORE || ἡμῖν post αὐτός add. ΠAE || ὦ : ὡς A || 13
 ὅ τι — μείζων om. Q || ὅτι : TbR : ὅτι Π ὅτι E εἰ rVLAQ || 14 ἡ
 πτέρωσις ὑπάρχει transp. ΠQ || ἡ om. BABQRE || ἧ : ἡ E || μεταθεῖν
 Π : μεταθῆναι T μεταθεῖναι cett. || δύναται bE || 15 παρὼν b παρόντως
 E || εὐφραίνεισ rVL

num Constantinopoli rhetoricam docuit : cf. Liban., *Orat.* XVIII, 12-14 ; Socrat., III, 1, 10 ; 23, 5 : 13, 5 sq., et supra p. 179, adn. ad v. 11.

336 ε

Ἰουλιανὸς Ἐκρηβολίῳ.

Πινδάρῳ μὲν ἀργυρέας εἶναι δοκεῖ τὰς Μούσας, οἶονεὶ 5
 337 τὸ ἐκδηλον αὐτῶν καὶ περιφανὲς τῆς τέχνης ἕς τὸ τῆς
 ὕλης λαμπρότατον ἀπεικάζοντι. Ὅμηρος δὲ ὁ σοφὸς τὸν
 τε ἀργυρον αἰγλήεντα λέγει καὶ τὸ ὕδωρ ἀργύρεον ὀνομά-
 ζει. καθάπερ ἡλίου καθαραῖς ἀκτίσιν αὐτῷ τῷ τῆς εἰκόνας
 φαιδρῷ μαρμαρύσσον. Σαπφῶ <δ> ἢ καλὴ τὴν σελήνην 10
 ἀργυρέαν φησὶ καὶ διὰ τοῦτο τῶν ἄλλων ἀστέρων ἀποκρύ-
 πτειν τὴν ὄψιν. Οὕτω καὶ θεοῖς τὸν ἄργυρον μᾶλλον ἢ τὸν
 b χρυσοῦν ἂν τις εἰκάσειε πρέπειν. Ἀνθρώποις γε μὴν ὅτι πρὸς
 τὴν χρεῖαν ἐστὶν ὁ ἄργυρος τοῦ χρυσοῦ τιμιώτερος καὶ
 σύνεστι μᾶλλον αὐτοῖς, οὐχ ὥσπερ ὁ χρυσοῦς ὑπὸ γῆς κρυ- 15
 πτόμενος ἢ φεύγων αὐτῶν τὴν ὄψιν, ἀλλὰ καὶ ὀφθῆναι κα-
 λὸς καὶ ἐν δαιτήματι κρείττων, οὐκ ἔμὸς ἴδιος, ἀλλὰ
 παλαιῶν ἀνδρῶν ὁ λόγος ἐστίν.

Εἰ δέ σοι τοῦ πεμφθέντος ὑπὸ σοῦ χρυσοῦ νομίσματος
 c εἰς τὸ ἴσον τῆς τιμῆς ἕτερον ἀργύρου ἀντιδίδομεν, μὴ 20

5 cf. Pindar. *Fr.* 287 ; *Pyth.* XI 42 ; *Isthm.* II 8 * 9 sq. cf. p. 246, 21 et 247, 9 sq. || 10 sq. Sapph. *Fr.* 3. Cf. Iulian. 109 C || 17 sq. cf. p. 230, 20 ; 234, 3 sq. ; 253, 20 et 258, 7 || 19 sq. cf. p. 252, 4 sq.

T V [desinit 16 ὄψιν, sed sequentia habent HU = v] X C

4 sic V : ἐκρηβολίῳ T ἐκρηβολίῳ C om. X 7 λαμπρότατον P. Thomas : λαμπρότερον codd. Ὅμηρος errore scriptoris aut librarii 9 αὐτῷ — 10 μαρμαρύσσον om. in spatio vacuo undecim litterarum X || 9 αὐτῷ T : αὐτὸ VC 9/10 τὸ τῆς εἰκόνας φαιδρῶν C 10 μαρμαρύσσον T ἀντιμαρμαρύσσον Reiske || <δ> Sintenis καλλίστη X || 12 Οὕτω : οὕτε C || θεοῖς : θεοῖς, spatio vacuo duarum litterarum antea et postea relicto, C || 13 ἂν τις εἰκάσειε T : εἰς σὲ εἰκάσειε C et (duobus punctis supra scriptis corruptela indicata) X εἰκάσειεν εἰς σὲ V || 15 ὥσπερ : ὡς (sic) X || 15/16 ὁ χρυσοῦς post κρυπτόμενος transp. X || 15 ὑπὸ Reiske : ἐπὶ codd. 17 δαιτήματι TC || 19 δέ σοι v : δέ καὶ σοὶ TXC || 20 ἐτέραν C || ἀργύρου TX : ἀργύρου C ἀργύριον v

κρίνης ἦττω τὴν χάριν. μηδὲ ὡσπερ τῷ Γλαύκῳ πρὸς τὸ
 ἔλαττον οἰηθῆς εἶναι τῶν ὄπλων τὴν ἀντίδοσιν. ἐπεὶ μηδὲ
 ὁ Διομήδης ἕως ἀργυρᾶ χρυσῶν ἀντέδωκεν. ἄτε δὴ πολλῶ
 τῶν ἑτέρων ὄντα χρησιμώτερα καὶ τὰς αἰχμὰς οἶονεὶ μολί-
 5 βδου δίκην ἐκτρέπειν εἰδότα.

Ταυτὰ σοὶ προσπαίζομεν, ἀφ' ὧν αὐτὸς γράφεις τὸ ἐν-
 δόσιμον εἰς σὲ τῆς παρρησίας λαμβάνοντες. Σὺ δέ, εἰ τῷ d
 ὄντι ἡμῖν χρυσοῦ τιμιώτερα δῶρα ἐθέλεις ἐκπέμπειν,
 γράφε καὶ μὴ λήγε συνεχῶς τοῦτο πράττων· ἐμοὶ γάρ καὶ
 10 γράμμα παρὰ σοῦ μικρὸν ὅτου περ ἂν εἴπη τις ἀγαθοῦ
 κάλλιον εἶναι κρίνεται.

195 [ep. 57].

Ἰουλιανὸς Ἐλπιδίῳ φιλοσόφῳ.

Ἔστι καὶ μικροῦ γράμματος ἡδονὴ μείζων, ὅταν ἡ τοῦ 442 d
 15 γράφοντος εὐνοία μὴ τῇ τῆς ἐπιστολῆς μικρότητι μᾶλλον
 ἢ τῷ τῆς ψυχῆς μεγέθει μετρηται· εἰ δὲ δὴ καὶ νῦν ἐν
 βραχεὶ τὰ τῆς προσρήσεως ὑφ' ἡμῶν γένηται. μηδ' οὕτω
 τὸν ἐπ' αὐτοῖς πόθον τεκμηριώση. ἀλλ' εἰδὼς ἐφ' ὅσον ὁ
 παρ' ἡμῶν ἔρωσ ἐπὶ σοὶ τέταται. τῇ μὲν τοῦ γράμματος

1 Homer. Z 235 sq. || 4 sq. *ibid.* Λ 237 || 6 cf. p. 233, 21 sq. ||
 6 sq. cf. p. 251, 13 || 9 cf. p. 259, 16 || 9 sq. cf. p. 266, 6 sq. ||
 14 sq. cf. p. 240, 2 sq. || 15 sq. cf. p. 266, 8 sq.

[1-11] T HU=v X C — [13 sq.] LY=g E Q R

2 [τῶν ὄπλων] Hercher: an haec verba ante πρὸς τὸ (v. 1) transpo-
 nenda? || 3 ἕως < ἂν > P. Thomas || πολλῶν X || 5 πρέπει X || 8
 πέμπειν X || 10 ὅτου περ: οὐπερ T || εἴποι τις C εἴπησ X

13 Ἰουλιανός L: om. cett. || ἐλπιδίῳ φιλοσόφῳ EQR: ἀρροκρατίῳ L
 τῷ αὐτῷ Y (ubi haec litterae epistolam 183 [p. 240 sq.], Iamblichō
 missam, sequuntur) || 15 σμικρότητι: Q σμικρότιτι E || 16 μετρηται Y:
 μετρεῖται LQR στερεῖται E || 16/17 ὑφ' ἡμῶν τὰ τῆς προσρήσεως ἐν βραχεὶ
 (ἐν βραχεὶ: ἐν αὐτῇ L) transp. g || ἐν βραχεὶ: βραχεᾶ E || 17 γένησεται
 L γεγένηται Hertlein || μηδ': μὴ EQ || 19 παρ' ἡμῖν g || ὡς καὶ ante
 ἐπὶ add. R || τέταται: τέτευκται Q

443 βραχύτητι συγγνώμην νέμε, τοῖς ἴσοις δὲ ἡμᾶς ἀμείβεσθαι μὴ κατόκνει. Πᾶν γὰρ ὁ τι ἂν διδῶς, κἂν μικρὸν ἦ, παντὸς ἀγαθοῦ γνώρισμα παρ' ἡμῖν σώζει.

196 [ep. 28].

Ἰουλιανὸς Γρηγορίῳ ἡγεμόνι.

402 c Ἐμοὶ καὶ γράμμα παρὰ σοῦ μικρὸν ἄρκει μεγάλης ἡδονῆς πρόφασιν μνηστεύσαι. Καὶ τοίνυν, οἷς ἔγραψας ἄγαν ἠσθεῖς, ἀντιδίδωμι καὶ αὐτὸς τὴν ἴσην, οὐ τῷ τῶν ἐπιστολῶν μήκει μᾶλλον ἢ τῷ τῆς εὐνοίας μεγέθει τὰς τῶν ἐταίρων φιλίας ἐκτίνεσθαι δεῖν κρίνων.

197 [ep. 32].

Ἰουλιανὸς Λουκιανῷ σοφιστῆϊ.

404 d Καὶ γράφω καὶ ἀντιτυχεῖν ἀξιῶ τῶν ἴσων. Εἰ δὲ ἀδικῶ συνεχῶς ἐπιστέλλων, ἀνταδικηθῆναι δέομαι τὰ ὅμοια παθῶν.

198-201

Inter dubias nobis recensendae sunt hae quattuor litterae, ubi certe nil reperitur quod eas revera a Iuliano scriptas esse demonstret. Auctori epistularum 180 sq. non sunt tribuendae.

1 sq. cf. p. 258, 19 sq. || 6 sq. cf. p. 265, 9 sq. || 8 cf. p. 261, 16 sq. || 8 sq. cf. p. 265, 15 sq. || 13 cf. p. 239, 10 sq.

[1-3] LY=g E Q R — [5-10] BΔ=r V C L R E
[12-15] BΔ=r V L

1 ἴσοις: σοῖς R || 2 ἂν: ἀεὶ R || 3 παρ' ἡμῶν R

5 titulum om. CR || Ἰουλιανὸς om. rE || Γρηγορίῳ ἡγεμόνι: λούπιω (sed praecedentem ep. [scil. ep. 197; cf. infra adn. ad v. 12] Ἰουλιανὸς γρηγορίῳ inseribit) L || 6 δράμα περὶ σοῦ C || 7 Καὶ om. rL || ἄγαν om. C || 9 μᾶλλον ἢ: ἀλλὰ R || 9/10 ἑτέρων BC || 10 φιλίας om. L || ἐκτίνεσθαι codd., corr. Heyler

12 Ἰουλιανὸς λουκιανῷ σοφιστῆϊ V: Ἰουλιανὸς γρηγορίῳ (cf. adn. ad v. 5) L δοσιθέῳ a titulo sequentis ep. (scil. ep. 200; cf. p. 274) huc illatum, sed a rubricatore expunctum Δ om. B || 13 prius καὶ habent rL cum margine abscissum est, ut vid., in V || 14/15 τῶν ὁμοίων παθῶν V

198 [ep. 35].

De huius epistolae sermone et argumento diligentissime et sollertissime disseruit Bruno Keil (*Nachr. Gesellsch. der Wiss. zu Göttingen, Phil.-hist. Kl.*, 1913, p. 1-41), qui probavit eas
 5 litteras commendaticias esse (ἐπιστολή συστατική) in formam suasoriae (λόγος συμβουλευτικός) conscriptas, quas defensor rhetorica doctrina imbutus legatis Argivorum dedit, cum apud praesidem provinciae vel apud iudicem ab eo datum retractata causa abolitionem postularent iudicii quo eorum
 10 civitas ad Corinthiorum ludos pecuniam conferre coacta erat. Praeterea vir doctissimus contendit hanc epistolam oratoriam non Iuliani tempore sed primo post C. n. saeculo compositam esse. Putaverunt alii Iulianum eiusdem causae mentionem facere in ep. 30 (p. 35, 27 sq.; cf. P. Maas, *Byz. Zeitschr.*, XXII, 1913, p. 534 sq.). — In codice V (cf. *Recherches*, p. 32) hanc ἐπιστολήν συστατικὴν sequitur epistula 89a (Θεοδώρῳ ἀρχιερεῖ; cf. p. 123 sq.): unde coniecerunt viri docti (P. Maas, etc.) a Theodoro scriptam esse hanc suasoriam (cf. supra p. 35, adn. ad v. 28). Quorum opinio, si
 15 non probanda, at certe memoratu digna esse videtur. — A Iuliano revera scriptam esse hanc epistolam demonstrare conatur Asmus, *Philologus*, XX, 1913, p. 115 sq.

[Ἰουλιανὸς Ἀργείοις]

407 b

Ὑπὲρ τῆς Ἀργείων πόλεως πολλὰ μὲν ἂν τις εἰπεῖν
 25 ἔχει, σεμνύνειν αὐτὴν ἐθέλων, παλαιὰ καὶ νέα πράγματα. Τοῦ τε γὰρ Τρωικοῦ, καθάπερ ὕστερον Ἀθηναίοις καὶ
 Λακεδαιμονίοις τοῦ Μηδικοῦ, προσήκει τὸ πλεόν ἐκείνοις
 30 ἔργου. Δοκεῖ μὲν γὰρ ἄμφω κοινῇπραχθῆναι παρὰ τῆς Ἑλλάδος· ἄξιον δὲ ὡσπερ τῶν ἔργων καὶ τῆς φροντίδος, οὕτως καὶ τῶν ἐπαινῶν τοὺς ἡγεμόνας τὸ πλεόν μετέχειν.

C

V [U Ald.]

23 sic cod. : Ἀνεπίγραφος ὑπὲρ Ἀργείων Ald. ; titulum unciis inclusimus : cf. p. 271, 11 sq., 272, 2 et 273, 5 || 25/26 πράγματα τοῦ Ald. :α τοῦ V τοῦ U || 27 τοῦ Μηδικοῦ (vel Ἱερσικοῦ) Dübner : τοῦ..... VU τοῦτο Ald. || 29 Ἑλλάδος· ἄξιον Ald. :ῖον V U || 30 τοὺς ἡγεμόνας τὸ πλεόν Ald. : τοὺς ἡγεμ...ὸ πλεόν V τοὺς ἡγεμόνας .. πλεόν U

Ἄλλὰ ταῦτα μὲν ἀρχαῖά πως εἶναι δοκεῖ· τὰ δὲ ἐπὶ τούτοις, ἢ τε Ἑρακλειδῶν κάθοδος καὶ ὡς τῷ πρεσβυτάτῳ γέρας
 d ἐξηρέθη, ἢ τε εἰς Μακεδόνας ἐκείθεν ἀποικία καὶ τὸ
 Λακεδαιμονίοις οὕτω πλησίον παροικούντας ἀδούλωτον
 ἀεὶ καὶ ἐλεύθερον φυλάξαι τὴν πόλιν οὐ μικρὰς οὐδὲ τῆς
 τυχούσης ἀνδρείας ἦν. Ἄλλὰ δὴ καὶ τὰ τοσαῦτα περὶ τοὺς
 Πέρσας ὑπὸ τῶν Μακεδόνων γενόμενα ταύτῃ προσήκειν
 τῇ πόλει δικαίως ἂν τις ὑπολάβοι· Φιλίππου τε γὰρ καὶ
 Ἄλεξάνδρου τῶν πάντων τῶν προγόνων πατρίς ἦν αὕτη.
 408 Ῥωμαίοις δὲ ὕστερον οὐχ ἄλοισα μᾶλλον ἢ κατὰ ξυμμα- 10
 χίαν ὑπήκουσε, ἤπερ, οἶμαι, μετεῖχε καὶ αὐτὴ καθάπερ
 αἱ λοιπαὶ τῆς ἐλευθερίας καὶ τῶν ἄλλων δικαίων, ὅποσα
 νέμουσι ταῖς περὶ τὴν Ἑλλάδα πόλειςιν οἱ κρατοῦντες
 ἀεὶ.

Κορίνθιοι δὲ νῦν αὐτὴν προσγενομένην αὐτοῖς (οὕτω 15
 γὰρ εἰπεῖν εὐπρεπέστερον) ἀπὸ τῆς βασιλευούσης πό-
 λεως, εἰς κακίαν ἐπαρθέντες, συντελεῖν αὐτοῖς ἀναγκά-
 b ζουσι, καὶ ταύτης ἦρξαν, ὡς φασι, τῆς καινοτομίας
 ἑβδομος οὗτος ἐνιαυτός, οὔτε τὴν Δελφῶν οὔτε τὴν Ἡλείων
 ἀτέλειαν, ἧς ἠξιώθησαν ἐπὶ τῷ διατιθέσθαι τοὺς παρὰ σφί- 20
 σιν ἱεροὺς ἀγῶνας, αἰδεσθέντες. Τεττάρων γὰρ ὄντων, ὡς
 ἴσμεν, τῶν μεγίστων καὶ λαμπροτάτων ἀγῶνων περὶ τὴν
 Ἑλλάδα, Ἡλεῖοι μὲν Ὀλύμπια, Δελφοὶ δὲ Πύθια, καὶ τὰ

V [V^d U Ald.]

2 ἢ τε V^d : .. V ... U ἢ Ald. ; an ἢ τῶν P || 3 ἐκείθεν Ald. :θεν
 V ἦλθεν U || 5 καὶ ἐλεύθερον φυλάξαι Ald. : ...λευθ (ut vid.).... (ἐλευθέρων
 V^d) φυλάξαι V U || 6 τὰ τοσαῦτα Hertlein : τὰ ...αῦτα VU τὰ
 τοιαῦτα Ald. || 8 δικαίως U Ald. : ...αίως V || 9 πατρίς Ald. : VU
 | 11 ἤπερ scripsimus : .περ V ὡσπερ U καὶ ὡσπερ Ald. ὅθενπερ Keil
 || 12 ὅποσα Dübner : ..σα V ..όσα V^d U ὅσα Ald. || 15 αὐτὴν
 Ald. : V ..τὴν V^dU || 16 ἀπὸ : ὑπὸ Hertlein || 17 εἰς κακίαν Ald. :
κίαν VU εἰς ἀδικίαν P. Thomas || αὐτοῖς Hertlein : αὐτοῖς Spanheim
 αὐτοῦς cod. || 18 καινοτομίας Ald. : ...νοτομίας VU || 20 ἀτέλειαν Pe-
 tau : .τέλειαν V ...τέλειαν U συντέλειαν Ald. || 23 ἐλλάδα U Ald. :
 ἐλλὰδ . V

ἐν Ἴσθμῷ Κορίνθιοι. Ἀργεῖοι δὲ τὴν τῶν Νεμέων συγκρο-
 τοῦσι πανήγυριν. Πῶς οὖν εὐλογον ἐκείνοις μὲν ὑπάρχειν c
 τὴν ἀτέλειαν τὴν πάλαι δοθεῖσαν, τοὺς δὲ ἐπὶ τοῖς ὁμοίοις
 δαπανήμασιν ἀφεθέντας πάλαι, τυχὸν δὲ οὐδὲ τὴν ἀρχὴν
 5 ὑπαχθέντας, νῦν ἀφρηθῆσθαι τὴν προνομίαν ἧς ἡξιώθησαν ;
 Πρὸς δὲ τούτοις Ἡλεῖοι μὲν καὶ Δελφοὶ διὰ τῆς πολυθρυλ-
 λήτου πενταετηρίδος ἅπαξ ἐπιτελεῖν εἰώθασι, διττὰ δ'
 ἐστὶ Νέμεα παρὰ τοῖς Ἀργείοις, καθάπερ Ἴσθμια παρὰ
 Κορινθίους. Ἐν μέντοι τούτῳ τῷ χρόνῳ καὶ δύο πρόκεινται
 10 παρὰ τοῖς Ἀργείοις ἀγῶνες ἕτεροι οἶδε, ὥστε εἶναι τέσ- d
 σσaras πάντας ἐνιαυτοῖς τέσσαρσι. Πῶς οὖν εἰκὸς ἐκείνους
 μὲν ἀπράγμονας εἶναι λειτουργοῦντας ἅπαξ, τούτους δὲ
 ὑπάγεσθαι καὶ πρὸς ἑτέρων συντέλειαν ἐπὶ τετραπλασίοις
 τοῖς οἴκοι λειτουργήμασιν. ἄλλως τε οὐδὲ πρὸς Ἑλληνικὴν
 5 οὐδὲ παλαιὰν πανήγυριν ; Οὐ γὰρ ἔς χορηγίαν ἀγῶνων γυ-
 μνικῶν ἢ μουσικῶν οἱ Κορίνθιοι τῶν πολλῶν δέονται χρημά-
 των, ἐπὶ δὲ τὰ κυνηγέσια τὰ πολλάκις ἐν τοῖς θεάτροις ἐπιτε- 409
 λούμενα ἄρκτους καὶ παρδάλεις ὠνοῦνται· οὔπερ αὐτοὶ μὲν
 εἰκότως φέρουσι διὰ τὸν πλοῦτον τῶν ἀναλωμάτων τὸ μέγε-
 θος, ἄλλως τε καὶ πολλῶν πόλεων, ὡς εἰκός, αὐτοῖς εἰς τοῦτο
 συναιρομένων ὠνοῦνται τὴν τέρψιν τοῦ φρονήματος. Ἀρ-
 γεῖοι δέ, χρημάτων τε ἔχοντες ἐνδεέστερον καὶ ξενικῇ θεᾷ

V [U Ald.]

1 νεμέων Ald. : νεμέων cod. ; an Νεμέων ? sed cf. v. 8 9 προσκίονται
 Keil || 10 ἀγῶνες om. Hertlein || 11 < τοὺς > πάντας < ἐν > ἐνιαυτοῖς
 Hertlein || τέσσαρσι : U Ald. : τέσσ... V 12 δὲ Ald. : δ. V .. U || 14
 λειτουργήμασιν U Ald. : λειτου...μασιν V || τε < καὶ > Reiske || 15
 χορηγίαν Dübner : χορηγ... (sine accentu. in fine versus) V χορ... U
 χορηγήσιν Ald. || 17 κυνηγέσια Ald. : κ...γέσια V γέσια (ἐπὶ δὲ τὰ
 om.) U || ἐν τοῖς Petau : ἐνίοις cod. || 18 ὠνοῦνται Ald. : ὠνοῦ... V ;
 παρδάλεις ὠνοῦνται om. U || Οὔπερ Keil : ἄπερ cod. ἀτὰρ Reiske ||
 19 < καὶ > τῶν Ald. || 20 ἄλλως Ald. : ..λως VU || 21 ὠνοῦμένων ?
 Keil || τοῦ φρονήματος Ald. : τοῦ ... νήματος U το...νήματος V
 τοῦ δαπανήματος Naber : [ὠνοῦνται — φρονήματος] Horkel ; < ὠ. >
 ὠνοῦνται Reiske

- καὶ παρ' ἄλλοις ἐπιδουλεύειν ἀναγκαζόμενοι, πῶς οὐκ ἄδικα
b μὲν καὶ παράνομα, τῆς δὲ περὶ τὴν πόλιν ἀρχαίας δυνά-
 μεώς τε καὶ θόξης ἀνάξια πείσονται, ὄντες γ' αὐτοῖς
 καὶ ἀστυγείτονες, οὓς προσήκον ἦν ἀγαπᾶσθαι μᾶλλον,
 εἴπερ ὀρθῶς εἶχε τὸ « οὐδ' ἂν βοῦς ἀπόλοιτο, εἰ μὴ διὰ
 κακίαν γειτόνων » ; Ἄργεῖοι δὲ εἰκόασιν οὐχ ὑπὲρ ἑνὸς
 πολυπραγμονούμενοι βοιδίου ταῦτα τοὺς Κορινθίους αἰτιᾶ-
 σθαι, ἀλλ' ὑπὲρ πολλῶν καὶ μεγάλων ἀναλωμάτων, οἷς οὐ
 δικαίως εἰσὶν ὑπεύθυνοι.
- c** Καίτοι πρὸς τοὺς Κορινθίους εἰκότως ἂν τις καὶ τοῦτο 10
 προσθῆι, πότερον αὐτοῖς δοκεῖ καλῶς ἔχειν τοῖς τῆς πα-
 λαιᾶς Ἑλλάδος ἔπεσθαι νομίμοις, ἢ μᾶλλον οἷς ἔναγχος
 δοκοῦσι παρὰ τῆς βασιλευούσης προσειληφέναι πό-
 λεως. Εἰ μὲν γὰρ τὴν τῶν παλαιῶν νομίμων ἀγαπῶσι σε-
 μνότητα, οὐκ Ἄργεῖοις μᾶλλον εἰς Κόρινθον ἢ Κορινθίους 15
 εἰς Ἄργος συντελεῖν προσήκει· εἰ δὲ τοῖς νῦν ὑπάρξασιν
d τῇ πόλει, ἐπειδὴ τὴν Ῥωμαϊκὴν ἀποικίαν ἐδέξαντο, ἰσχυ-
 ριζόμενοι πλέον ἔχειν ἀξιοῦσι, παραιτησόμεθα μετρίως
 αὐτοὺς μὴ τῶν πατέρων φρονεῖν μείζονα, μηδὲ ὅσα καλῶς
 ἐκεῖνοι κρίναντες ταῖς περὶ τὴν Ἑλλάδα διεφύλαξαν πό- 20
 λεσιν ἔθιμα, ταῦτα καταλύειν καὶ καινοτομεῖν ἐπὶ βλάβῃ
 καὶ λύμῃ τῶν ἀστυγείτόνων, ἄλλως τε καὶ νεωτέρῃ χρω-

5/6 Hesiod. *Op.* 348.

V [U Ald.]

2 πόλιν U Ald. : πό... V || 3 γ' Reiske : γάρ cod. || 4 ἀστυγείτονες
 Hertlein : ἀ... γείτονες V ... γείτονες U αὐτοὶ γείτονες Ald. ; cf. infra
 v. 22 || 5 ἔχει Hertlein || βοῦς Martinus : β... VU βίος Ald. || 7
 πολυπραγμονούμενοι U Ald. : π...πραγμονούμενοι V || 8 καὶ U Ald. :
 κα... V || 11 12 παλαιᾶς Ald. : παλα... V παλαι... U || 12 οἷς Ald. : ἦς,
 quod in οἷς corr. manus recentior, V ἦς et in marg. εἶς U || 13
 βασιλευούσης Ald. : βασιλευου... V βασιλ... U || 14/15 σεμνότητα
 Ald. : σεμνότη... V σεμνό... U || 15 οὐκ Martinus : ... VU om. Ald.
 17 τῇ πόλει Hertlein : τὴν πόλιν cod. <εἰς> τὴν πόλιν Reiske
 <περὶ> τὴν πόλιν Keil : ὑπάρξας : τὴν πόλιν conicit P. Maas || 19 μετρίως
 Cohet || 20 κρίναντες U Ald. : κρίν...τες V

μένους τῆ ψήφῳ, καὶ τὴν ἀπραγμοσύνην <τοῦ λαχόντος>
 ὑπὲρ τῆς Ἀργείων πόλεως τὴν δίκην εἰσελθεῖν ἔρμαιον
 ἔχοντας τῆς πλεονεξίας. Ἡ γὰρ ἄν. <εἰ> ἔφηκεν ἔξω τῆς 410
 Ἑλλάδος ἀπάγων τὴν δίκην, οἱ Κορίνθιοι ἔλαττόν τε ἰσχύειν
 5 ἔμελλον καὶ τὸ δίκαιον ἐξεταζόμενον καλῶς φαίνεσθαι
 παρὰ τῶν πολλῶν καὶ γενναίων τούτων συνηγόρων. ὑφ' ᾧ
 εἰκός ἐστι τὸν δικαστὴν, προτιθεμένου καὶ τοῦ κατὰ τὴν
 πόλιν ἀξιώματος, δυσωπούμενον ταύτην τὴν ψήφον ἐξε-
 νεγκεῖν.
 10 Ἄλλὰ τὰ μὲν ὑπὲρ τῆς πόλεως δίκαια καὶ τῶν ῥητόρων,
 εἰ μόνον ἀκούειν ἐθέλοις καὶ λέγειν αὐτοῖς ἐπιτραπιεῖν τὴν h
 δίκην, ἔξ ὑπαρχῆς πύσση, καὶ τὸ παραστὰν ἐκ τῶν λεγο-
 μένων ὀρθῶς κριθήσεται. Ὅτι δὲ χρῆ καὶ τοῖς τὴν πρεσβεῖαν
 ταύτην προσάγουσι δι' ἡμῶν πεισθῆναι, μικρὰ προσθεῖναι
 15 χρῆ περὶ αὐτῶν. Διογένης μὲν τοι καὶ Λαμπρίας φιλοσο-
 φοῦσι μὲν, εἴπερ τις ἄλλος τῶν καθ' ἡμᾶς, τῆς πολιτείας
 δὲ τὰ μὲν ἔντιμα καὶ κερδαλέα διαπεφεύγασιν τῆ πατρίδι
 δὲ ἐπαρκεῖν ἄει κατὰ δύναμιν προθυμούμενοι, ὅταν ἡ πόλις c
 ἐν χρεῖα μεγάλη γένηται, τότε ῥητορεύουσι καὶ πολιτεούν-
 20 ται καὶ πρεσβεύουσι καὶ δαπανῶσιν ἐκ τῶν ὑπαρχόντων
 προθύμως, ἔργοις ἀπολογούμενοι τὰ φιλοσοφίας ὄνειδη καὶ
 τὸ δοκεῖν ἀχρήστους εἶναι ταῖς πόλεσι τοὺς μετιόντας
 αὐτὴν ψευδὸς ἐλέγχοντες· χρῆται γὰρ αὐτοῖς ἢ τε πατρις

V [U Ald.]

1 <τοῦ λαχόντος> Petau; cf. infra p. 272, 9 sq.: contra Keil
l. l. p. 10 adn. 3 || 3 ἔχοντας Ald.: ἔχοντες U et, ut vid., V <εἰ>
 supplevimus; ἢ in εἰ correxerat Petau et, ἄν delete, Hertlein || 6 παρὰ,
 ut vid., V: πρόσ Ald. ... U || 7 προστιθεμένου Petau προτιθέμενον Ald. ||
 τοῦ Petau: ... VU περὶ τοῦ Ald. || 8 ταύτη Reiske || 10 ὑπὲρ τῆς πόλεως
 Ald.: ὑπὲρ ... πόλεως V ὑπὲρ πόλεως U || 12 ἔξ Hercher: ... (cum mar-
 gine abscissum) V om. U Ald. || 13 τὴν πρεσβεῖαν Hercher: βει...
 V U πρεσβεῖαν Ald. || 15 μὲν τοι Ald. U: ... τοι V || 17 τὰ μὲν
 ἔντιμα Hertlein: μα V τὰ μὲν ἔντιμα Ald. U || 18 προθυμού-
 μενοι Ald.: ... θυμούμενοι VU || 20 καὶ! U Ald.: ... V || 21 ἀπολογού-
 μενοι Ald.: ἀπο μενοι VU || 23 αὐτὴν scripsimus: φιλοσοφίαν Ald.
 (spatium angustius quam ut verbum φιλοσοφίαν capiat) V U

εἰς ταῦτα καὶ πειρῶνται βοηθεῖν αὐτῇ δικαίως δι' ἡμῶν, ἡμεῖς δὲ αἴτις διὰ σοῦ. Τοῦτο γὰρ καὶ μόνον λείπεται τοῖς ἀδικουμένοις εἰς τὸ σωθῆναι, τὸ τυχεῖν δικαστοῦ κρίνειν
 d τε ἐθέλοντος καὶ δυναμένου καλῶς· ὅ τι γὰρ ἂν ἄπῃ τούτων, ἐξαπατηθέντος ἢ καταπροδόντος αὐτοῦ τὸ δίκαιον οἷχθεσθαι πάντως ἀνάγκη.

* Ἄλλ' ἐπειδὴ νῦν ἡμῖν τὰ μὲν τῶν δικαστῶν ὑπάρχει κατ' εὐχάς, λέγειν δὲ οὐκ ἔστι μὴ τότε ἐφέντας, ἀξιουσι τοῦτο πρῶτον αὐτοῖς ἀνεθῆναι, καὶ μὴ τὴν ἀπραγμοσύνην τοῦ τότε συνειπόντος τῇ πόλει καὶ τὴν δίκην ἐπιτροπεύσαντος αἰτίαν αὐτῇ γενέσθαι εἰς τὸν ἔπειτα αἰῶνα βλάβης τσοαύτης.

411 * Ἄτοπον δὲ οὐ χρὴ νομίζειν τὸ τὴν δίκην αὐθις ἀνάδικον ποιεῖν. Τοῖς μὲν γὰρ ἰδιώταις συμφέρει τὸ κρεῖττον καὶ λυσιτελέστερον ὀλίγον παριδεῖν, τὴν εἰς τὸν ἔπειτα χρόνον ἀσφάλειαν ὄνουμένοις. * Ὀντος γὰρ αὐτοῖς ὀλίγου βίου, ἡδὺ μὲν καὶ τὸ ἐπ' ὀλίγον ἡσυχίας ἀπολαῦσαι, φοβερὸν δὲ καὶ τὸ πρὸ τῶν δικαστηρίων ἀπολέσθαι κρινόμενον καὶ παισὶ
 b παραπέμψαι τὴν δίκην ἀτελεῖ· ὥστε κινδυνεύειν κρεῖσσον εἶναι τὸ καὶ ἔπωσοῦν προσλαβεῖν ἡμῖς ἢ περὶ τοῦ παντὸς 20

20 sq. cf. Hesiod. *Op.* 40.

V [V^dU Ald.]

1 αὐτῇ Hertlein: VU αἰτία Ald. || δικαίως cod.: τὸ δίκαιον Hertlein || 3 ἀδικουμένοις U Ald.: ἀδι...μένοις (ut vid.) V || 4 τε Ald.: δὲ in τε a manu secunda corr. cod. || ὅ τι: ... VU ὁπότερον Ald.; « fort. ὅ τι, nam ὁπότερον non capit spatium duarum triumve literarum relictum » Hertlein || 6 πάντως Ald.: ...τως V ... U || 8 οὐκ Ald.: ... V U || 9 τοῦ Hertlein: ..ῶ V ... U αὐτοῦ Ald. || 11 εἰς U Ald.: ..ς V || 14 ἰδιώταις συμφέρει (συμφέρει Hercher) τὸ κρεῖττον Ald.: ἰδιώταις..... V ἰδι..... U || 15/16 χρόνον ἀσφάλειαν Ald.: χρόνον U χρόν..... V || 17 τὸ μετ' ὀλίγον (ἐπ' ὀλίγον Hercher) ἡσυχίας ἀπολαῦσαι Ald.: τ...ὀλίγον ης.....λαῦσαι V τὸ ..ὀλίγον..... λαῦσαι U || 18 πρὸ: πρὸς Reiske || παισὶ Dübner: VU ..σὶ V^d om. Ald.; <τοῖς> παισὶ malit Hercher || 19 κινδυνεύει Hercher

ἀγωνιζόμενον ἀποθανεῖν. Τὰς πόλεις δέ, ἀθανάτους οὔσας, εἰ μὴ τις δικαίως κρίνας τῆς πρὸς ἀλλήλας φιλονεικίας ἀπαλλάξει, ἀθάνατον ἔχειν τὴν δύσνοιαν πάντως ἀναγκαῖον, καὶ τὸ μῖσος ἰσχυρὸν τῷ χρόνῳ κρατυνόμενον

5 Ἐῖρηται, φασὶν οἱ ῥήτορες, ὃ γ' ἐμὸς λόγος· κρίνει, αὐτὸς τὰ δέοντα.

199 [ep. 70].

Ἰουλιανὸς Διογένει.

Διογένης ὁ σοὶ υἱός, ὀφθεῖς μοι μετὰ τὴν ἔξοδον τὴν σὴν
 10 καὶ φήσας ὠργίσθαι σέ τι πρὸς αὐτόν, οἷον ἂν πατὴρ πρὸς
 παῖδα χαλεπήνειεν, ἐδείθη μέσον με τῶν πρὸς αὐτόν κατα-
 αλλαγῶν παρὰ σοὶ γενέσθαι. Εἰ μὲν οὖν μέτρια καὶ οἷα
 δύνασθαι φέρειν ἡμαρτεν, εἴξον τῇ φύσει καί, τὸ πατὴρ
 εἶναι γνούς, ἐπάνελθε πρὸς τὸν παῖδα τῇ γνώμῃ· εἰ δέ τι
 15 μείζον ἔπταικεν ἢ οἷον δὴ πρὸς συγγνώμην ἔλθειν, αὐτὸς
 ἂν εἴης δικαιότερος κριτής, εἴτε δεῖ καὶ τοῦτο γενναίως
 ἐνεγκόντα νικῆσαι τοῦ παιδὸς τὴν βουλήν γνώμη κρεῖττονι.
 εἴτε καὶ πλείονος χρόνου σωφρονισμῷ τὴν ἐπὶ τῷ πται-
 σθέντι βάσανον πιστεῦσαι.

16 sq. cf. p. 250, 2.

[4-6] V[U Ald.]

[8 sq.] LY = g Z

4 post μῖσος margo abscissus, sed aliquid deesse non videtur in V; lacunam non indicat U; μῖσος <δὲ> Ald. μῖσος <ἐς> Keil an ἰσχυροῦν? || 5 post κρίνεισ margo abscissus, sed aliquid deesse non videtur in V; lacunam non indicat U; κρίνεισ <δ'> Ald. κρίνεισ <δ' ἂν> Petau

8 Ἰουλιανὸς Διογένει: L: Διογένει: Z Διογένει: περὶ τοῦ ἑαυτοῦ παιδὸς Y || 9 Διογένης Fabricius: Διόγενες g et. post μοι transp., Z || ὃ om. rubricator in Z || υἱός om. L || 15 δὴ g: μὴ Z || 16 εἴτε: εἰ δὲ Z: δεῖ Z: δὴ g || 18 καὶ om. Z

200 [ep. 33].

404 d

Ἰουλιανὸς Δοσιθέῳ.

Μικροῦ με ἐπῆλθε δακρυσαί. καίτοι γε ἔχρην εὐφημεῖν
 405 τοῦνομα τὸ σὸν φθειγξάμενον· ἀνεμνήσθην γὰρ τοῦ γενναίου
 καὶ πάντα θαυμασίου πατρὸς ἡμῶν. ὃν εἰ μὲν ζηλώσειας,
 αὐτός τε εὐδαίμων ἔσῃ καὶ τῷ βίῳ δώσεις, ὥσπερ ἐκεῖνος,
 ἐφ' ὅτῳ φιλοτιμήσεται· ῥαθυμῆσας δέ, λυπήσεις μὲν ἐμέ,
 σαυτῷ δέ ὅτε μηδὲν ὄφελος μέμψη.

201 [ep. 37].

Himerius praefectus Aegypti, idemque Graecae doctrinae et
 sapientiae cultor (p. 277, 2 sq.; cf. p. 275, 16 sq.), vix alius
 esse potest atque Iamblichi iunioris pater (Liban., *Epist.* 571)
 et sororis Sopatri iunioris vir (*ibid.*, 571 et 574), quem
 philosophia imbutum (*ibid.*, 574 sq., et 593) nihiloque minus
 15 muneribus publicis iunctum (*ibid.*, 573 : Ἰαμβλίχου δὲ
 τὸν πατέρα μὲν ἦδεις οὐκ ἀπὸ πλήθους μᾶλλον ἀρχῶν ἢ τῆς
 ἐν ταῖς ἀρχαῖς ἀρετῆς) et ante a. 357 decessisse (cf. *ibid.*,
 571, et Seeck, *BLZG*, p. 184) novimus. Verisimile est eidem
 esse dedicatam epistolam quam citat Stobaeus (*Ecl.*, IV, 5,
 51 ed. Hense).

412 a

Ἰμερίῳ ἐπάρχῳ Αἰγύπτου ἐπὶ τῇ γυναικί.

Οὐκ ἀδακρυτί σου τὴν ἐπιστολὴν ἀνέγνων. ἦν ἐπὶ τῷ
 τῆς συνοικουσίας θανάτῳ πεποίησαι, τοῦ πάθους τὴν ὑπερ-

[2-8] V[U] BΔ = r Z — [21 sq.] BΔ = r LY = g C

2 Ἰουλιανὸς δοσιθέῳ V : δοσιθέῳ r om. Z || 3 με rZ : μοι V || ἐπῆλθε Z
 | γε om. Z | εὐφημεῖν B : ἐφημεῖν Δ ἐφ' ἡμῖν V om. Z || 5 τοῦ ante
 πατρὸς; add. Z || ἡμῶν Reiske, qui epistolam a Iuliano revera scriptam
 esse credebat || 7 φιλοτιμήσεται ΔU : .λοτιμήσεται V φιλοτιμήσῃ Z
 φιλοτιμαῖται B || μὲν om. VB || 8 σαυτὸν Z || ὅτι rZ : ὅτι V ; cf.
 Reiske : « cum poenitentia nil amplius proderit » || μέμψη UΔZ :
 .έμψη V μέμψη B

21 Ἰμερίῳ (Ἰμερίῳ B) ἐπάρχῳ Αἰγύπτου ἐπὶ τῇ γυναικί r : Ἰμερίῳ
 ἐπάρχῳ Αἰγύπτου Y Ἰουλιανὸς Ἰμερίῳ L ταπεινῶ a rubricatore erasum
 et Ἰμερίῳ eiusdem manu C

βολήν ἀναγγείλας. Πρὸς γὰρ τῷ καὶ καθ' ἑαυτὸ λύπης τὸ
 συμβάν ἄξιον εἶναι, γυναῖκα νέαν καὶ σώφρονα καὶ θυμῆρη
 τῷ γήμαντι, πρὸς δὲ καὶ παίδων ἱερῶν μητέρα, πρὸ ὥρας **b**
 ἀναρπασθῆναι, καθάπερ δᾶδα λαμπρῶς ἡμμένην, εἶτα ἐν
 5 ὀλίγῳ καταβαλοῦσαν τὴν φλόγα, ἔτι καὶ τὸ τοῦ πάθους
 ἴδιον εἰς σέ τείνειν οὐχ ἡττόν μοι δοκεῖ λυπηρὸν εἶναι.
 Ἡκιστα γὰρ δὴ πάντων ἄξιός ἦν ὁ καλὸς ἡμῖν Ἰμέριος
 ἀλγεινοῦ τινος εἰς πείραν ἔλθειν, ἀνὴρ καὶ λόγῳ χρηστὸς
 καὶ ἡμῖν εἰς τὰ μάλιστα τῶν φίλων ὁ ποθεινότατος. Οὐ
 10 μὴν ἄλλ' εἰ μὲν ἕτερος ἦν, ᾧ γράφειν περὶ τούτων ἔχρην, **c**
 πάντως ἂν ἔδει μοι πλειόνων εἰς τοῦτον τῶν λόγων, τό τε
 συμβάν ὡς ἀνθρώπινον καὶ τὸ φέρειν ὡς ἀναγκαῖον καὶ τὸ
 μηδὲν ἐκ τοῦ μᾶλλον ἀλγεῖν ἔχειν πλέον εὐρεῖν, καὶ πάντα
 ὅσα ἐδόκει πρὸς τὴν τοῦ πάθους παραμυθίαν ἀρμόττειν
 15 ὡς ἀγνοοῦντα διδάσκοντι· ἐπεὶ δὲ αἰσχρὸν ἡγοῦμαι πρὸς
 ἄνδρα τοὺς ἄλλους νουθετεῖν εἰδότα ποιηθῆναι λόγους, οἷς
 χρή τοὺς <μῆ> εἰδότας σωφρονεῖν [καὶ] παιδεύειν, φέρε **d**
 σοὶ τὰ ἄλλα παρὲς ἀνδρὸς εἶπω σοφοῦ μῦθον, εἴτε δὴ λόγον
 ἀληθῆ, σοὶ μὲν ἴσως οὐ ξένον, τοῖς πλείοσι δέ, ὡς εἰκός,
 ἄγνωστον, ᾧ δὴ καὶ μόνῳ χρησάμενος ὡσπερ φαρμάκῳ
 νηπενθεῖ λύσειν ἂν εὐροις τοῦ πάθους οὐκ ἐλάττω τῆς κύ-
 λικος, ἦν ἡ Λάκαινα τῷ Τηλεμάχῳ πρὸς τὸ ἴσον τῆς χρείας

22 sq. Homer. δ 319 sq.

BD=r LY [Y desinit 21 πάθους;] = g C

1 ἀναγγείλας ΔL: ἀπαγγείλας Y ἀγγείλας BC 4 Πρὸς — 2 εἶνα: om.
 Y || 4 τῷ καὶ: τὸ L || ἑαυτόν L || 2 θυμῆρη gC; cf. infra v. 12 ||
 καὶ σώφρονα: ἀποδᾶλλον σώφρονά τε Y || 3 ἱερῶν: νεαρῶν Friederich,
 sed cf. p. 245, 22 etc. || 4 ἀναρπασθῆσαν Y || λαμπρῶς L om. C || 5
 ἔτι — 6 εἶναι: om. Y || 5 τὸ om. L || 6 ἴδιον rL: om. C || τείνειν
 Hertlein: τείνον codd. || 7 γὰρ om. g || ἡμῶν codd., corr. Hertlein ||
 Ἰμέριος ἡμῶν transp. Y || ἀμέριος C || 10 περὶ r: ὑπὲρ g ἐπὶ C || 11
 τοῦτο rC || [τῶν] Ald. || 13 εὐρεῖν Hercher: sed cf. p. 276, 21 || 14 ὅσα
 <ἂν> P. Thomas || 15 αἰσχρὸν Hertlein: αἰσχρῶν codd. || 17 <μῆ>
 Ald. || [καὶ] Reiske || 18 ἄλλα g || <εἶπ> εἶπω Hertlein || σοφιστοῦ
 g || 20 ὡσπερ: καθάπερ g || 21 om. — p. 276, 21 εὐρεῖν om. Y

413 ὀρέξαι πιστεύεται. Φασὶ γάρ Δημόκριτον τὸν Ἀθηναίον, ἐπειδὴ Δαρείῳ γυναικὸς καλῆς ἀλγοῦντι θάνατον οὐκ εἶχεν ὅ τι ἂν εἰπὼν εἰς παραμυθίαν ἀρκέσειεν, ὑποσχέσθαι οἱ τὴν ἀπελθοῦσαν εἰς φῶς ἀνάξειν. ἦν ἐβελήσῃ τῶν εἰς τὴν χρεῖαν ἠκόντων ὑποστῆναι τὴν χορηγίαν. Κελεύσαντος δὲ ἐκείνου μὴ φείσασθαι μηδενὸς ὅ τι ἂν ἐξῆ λαβόντα τὴν ὑπόσχεσιν ἐμπεδῶσαι. μικρὸν ἐπισχόντα χρόνον εἰπεῖν ὅτι τὰ μὲν ἄλλα αὐτῷ πρὸς τὴν τοῦ ἔργου πράξιν συμπορισθεῖη. μόνου δὲ ἑνὸς προσδέοιτο, ὃ δὴ αὐτὸν μὲν οὐκ ἔχειν ὅπως ἂν λάβοι. Δαρεῖον δὲ ὡς βασιλέα τῆς ὅλης Ἀσίας οὐ χαλεπὸν ἂν ἴσως εὔρειν. Ἐρομένου δὲ ἐκείνου τί ἂν εἴη τοσοῦτον ὃ μόνῳ βασιλεῖ γνωσθῆναι συγχωρεῖται, ὑπολαβόντα φῆσαι τὸν Δημόκριτον, εἰ τριῶν ἀπεινήτων ὀνόματα τῷ τάφῳ τῆς γυναικὸς ἐπιγράψειεν. εὐθύς αὐτὴν ἀναβίωσθαι τῷ τῆς τελετῆς νόμῳ δυσωπουμένην. Ἀπορήσαντος δὲ ἐπὶ πολὺ τοῦ Δαρείου καὶ μηδένα ἄνδρα δυνηθέντος εὔρειν ὅτῳ μὴ καὶ παθεῖν λυπηρόν τι συνηέχθη, γελάσαντα συνήθως τὸν Δημόκριτον εἰπεῖν· « τί οὖν, ὦ πάντων ἀτοπώτατε, θρηνεῖς ἀνέδην ὡς μόνος ἀλγεινῶ τοσοῦτῳ συμπλακείς, ὃ μηδὲ ἓνα τῶν πάποτε γεγονότων ἄμοιρον οἰκείου πάθους ἔχων εὔρειν ; »

4 sq. cf. Diels, *Fragm. der Vorsokratiker*, 55 (*Demokritos*) A 20 : unde hauserit epistolographus incertum ; similem historiam praebet Lucian. *Demonact.* 25.

BΔ=r L C V[incipit 20 τῶν πάποτε]

4 ὀρέξασθαι: C || ἀθηναίον codd., corr. Martinius || 6 μηδενὸς om. C || ὅ τι: <δ' > ἂν Martinius || 10 λάβοι, r || ὅλης τῆς transp. Martinius || 11 χαλεπὸς C || 13 φῆσαι rL: φασὶ C || 14/15 ἀναβιώσασθαι: L || 15 τελετῆς r: τελευτῆς LC || δυσωπουμένης C || 15/16 ἐπὶ πολὺ δ' ἀπορήσαντος transp. L || 16 ἐπὶ πολὺ om. C: cf. Lucian. *l. l.*: ἐπὶ πολὺ δὲ ἐκείνου ἐνδοξάσαντος καὶ ἀποροῦντος || μηδὲ ἓνα Δ || ἄνδρα codd.: ἄρα Hercher || 17 τι: om. L || 18 τί οὖν r: ὅτι C om. L || 19 ἀνέδην C et, in ἀνέδην corr., L || 20 ὃ Ald: ὡς codd.

Ἄλλὰ ταῦτα μὲν ἀκούειν ἔδειτο Δαρεῖος, ἀνὴρ βάρβαρος δ
καὶ ἀπαίδευτος, ἔκδοτος ἡδονῇ καὶ πάθει· σὲ δέ, ἄνδρα
Ἕλληνα καὶ παιδεῖαν ἀληθῆ πρесеβύοντα, καὶ παρὰ σαυ-
τοῦ τὸ ἄκος ἔχειν ἐχρῆν, ἐπεὶ καὶ ἄλλως αἰσχύνῃ τῷ
λογισμῷ γένοιτ' ἂν, εἰ μὴ ταῦτόν σθένει τῷ χρόνῳ.

202 [ep. 66].

Spuriam esse hanc « arrogantiam spirantem » epistolam iamdudum viri docti viderunt. De litteris revera ab imperatore Iuliano ad Arsacem scriptis, et de iis (ab his diversis?) quae quinto saeculo sub eius nomine circumferiebantur et a Sozomeno (VI, 1, 2 sq.) excerptae sunt, cf. supra ep. 93, p. 149 sq. Haec certe, sicut ep. 203 et 205, ex historia imperatoris fabulosa deprompta esse videntur.

Ἄρσάκη Ἄρμενίων σατράπη.

Ἐπείχθητι πρὸς τὴν τῶν πολεμίων παράταξιν, Ἄρσά-
κιε, θάττον ἢ λόγος, τὴν δεξιάν κατὰ τῆς Περσικῆς μα-
νίας ὀπλίσας. Ἡ γὰρ ἡμετέρα παρασκευὴ τε καὶ προθυμία
δυοῖν θάτερον βεβούλευται, ἢ τὸ χρεῶν ἀποδοῦναι ἐπὶ τῆς
Παρθυαίων ἐνορίας τὰ μέγιστα διαπραξαμένους καὶ τὰ
δεινότερα διαθεμένους τοὺς ἀντιπάλους, ἢ τούτους χειρω-
σαμένους, πρυτανευόντων ἡμῖν τῶν θεῶν, καλλινίκους
ἐπανελθεῖν ἐπὶ τὴν ἐνεγκαμένην, τρόπαια κατὰ τῶν πολε-
μίων ἐγείραντας. Πᾶσαν οὖν βραστόνην καὶ φενακισμόν
ἀποθέμενος, καὶ τὸν μακαρίτην ἐκεῖνον Κωνσταντῖνον καὶ

[1-5] BΔ=γ LY=g V C — [14 sq.] ALM

1 2 ἔδει: Δαρεῖον, ἀνὴρα βάρβαρον καὶ ἀπαίδευτον, ἔκδοτον Hercher ||
4 ἄκος Hercher: εἰκόσ codd. || ἔχειν ἐχρῆν rg: ἔχειν ἄρχειν C ἄρχειν
ἔχειν V || 4 5 τῷ λογισμῷ Hercher: τοῦ λογισμοῦ codd. || 5 σθένει τῷ
Cobet: γένοιτο rgV γένοιτ' ἂν τῷ C δύναται τῷ Ald.

14 titulum om. L || Ἄρσακίῳ Sozomen. l. l., recte? cf. v. 15 sq.
|| 15 τῶν πολεμίων om. A || 19 καὶ τα — 20 διαθεμένους om. LM ||
20 διατιθεμένους cod., corr. Sintenis || 22 an <τῶν> τῶν?

τὰς τῶν εἰ γεγονότων περιουσίας. τὰς εἰς σέ τε καὶ τοὺς
 ὁμοτρόπους σοι βαρβάρους ὑπὸ τοῦ ἀδροτάτου καὶ πολυ-
 ετοῦς Κωνσταντίου κενωθείσας * * * νῦν μοι τὸν Ἰουλιανόν,
 τὸν ἀρχιερέα, τὸν Καίσαρα, τὸν Αὐγουστον, τὸν θεῶν τε
 καὶ Ἄρεως θεραπευτὴν ἐνόησον, τὸν Φραγκῶν τε καὶ 5
 βαρβάρων ὀλετήρα, τὸν Γάλλων τε καὶ Ἰταλῶν ἐλευθερω-
 τήν. Εἰ δὲ ἕτερόν τι βουλευσάιο (πυνθάνομαι γὰρ εἶναι σε
 πανοῦργον καὶ κακὸν στρατιώτην καὶ ἀλαζόνα, ὡς τὰ παρ-
 όντα μοι πράγματα δείκνυσιν· ἐχθρὸν γὰρ τινα τῆς κοινῆς
 λυσιτελείας λανθάνοντα ἀποκρύπτειν παρὰ σοὶ πειρᾶ), 10
 [καὶ] τέως μὲν τοῦτο ὑπερτίθεμαι διὰ τὴν τοῦ πολέμου
 τύχην· ἄρκει γὰρ ἡμῖν ἡ τῶν θεῶν συμμαχία πρὸς τὴν τῶν
 πολεμίων καθαίρεσιν. Εἰ δὲ τι τὰ τῆς εἰμαρμένης κρίνειε
 (θεῶν γὰρ βούλησις ἢ ταύτης ἐξουσία), ἀδεῶς καὶ γεν-
 ναίως οἶσω τοῦτο· ἴσθι δὲ ὡς σὺ μὲν πάρεργον ἔση τῆς 15
 Περσικῆς χειρός, συναφθείσης σοι παγγενεὶ τῆς ἐστίας
 καὶ τῆς Ἀρμενίων ἀρχῆς· κοινωνήσει δὲ σοὶ τῆς δυστυχίας
 καὶ ἡ Νισιδίων πόλις, τῶν οὐρανίων θεῶν τοῦτο πάλα
 ἡμῖν προαγορευσάντων.

203

Ad Tiranem.

Ficticiam hanc epistulam servavit Moyses Choren., III, 15

1 sq. cf. Ammian. Marc. XX 11, 1-3

ALM

213 πολυετοῦς codd. : πολυετοῦς; Sintenis ἀσεβοῦς; Teuffel e Sozomen.
 I. I. : Κωνσταντίου... ὡς ἀνάνδρου καὶ ἀσεβεῖ λοιδορησάμενος || 3 κενωθείσας
 <χαίρων ἐλάσας> vel aliquid simile P. Thomas; lacunam signifi-
 caviimus μοι codd. : σοι Muratori με Fabricius || 5 ἐνόησον codd. :
 εὐνόησον Muratori || φραγκῶν AL φραγκτρῶν M, corr. Muratori || 8 ὡς
 <καὶ> Klimek || 9 κοινῆς : παρούσης L et, κοινῆς supra scripto,
 M || 10 πειρᾶ AL : πειράση M πειρᾶς Muratori || 11 [καὶ] Reiske ||
 12 τῶν : τῶ L || 15 πάρεργον : cf. Julian. 326 A, Pausan. X 27, 2
 etc. || 18 ἡ Νισιδίων Hercher : ἡ νησιδίων M ἡ νησιδίων in ἡ νησιδίων
 corr. A ἡν ἡσιδίων L

(Langlois, *Histor. de l'Arménie*, II, 140); versionem ex Armeniaca lingua Graecam nobis composuit F. C. Conybeare.

Ἀυτοκράτωρ Ἰουλιανός, τέκνον Ἰνάχου,
 Διὸς υἱὸς καὶ πεπρωμένος εἰς ἀθανασίαν,
 5 Τιράνη ἡμετέρῳ τοπάρχῃ χαίρειν.

Τὸν στρατόν, ὃν ἔπεμψας πρὸς ἡμᾶς, λαβὼν ὁ στρατη-
 γὸς αὐτῶν ἐλιποτάξῃσε. Καὶ ἡμεῖς μὲν ἐδυνήθημεν <ἀν>
 10 ἔξ ἀναριθμῆτων λεγεώνων ἡμῶν μεταπέμψαντες κρατεῖν
 αὐτῶν, ἀλλ' εἰάσαμεν δυοῖν ἕνεκα· πρῶτον μὴ πως εἴποιεν
 περὶ ἡμῶν οἱ Πέρσαι ὅτι βία καὶ οὐχ ἔκουσίως ἄγει τὸν
 στρατόν, δεύτερον δὲ τοῦ πειρᾶσθαι τῆς σῆς ἀκεραιότητος.
 Εἰ μὲν οὖν οὐ κατὰ κέλευσίν σου (vel : οὐκ ἐκ σοῦ θελήμα-
 15 τος) τοῦτ' ἐποίησε, ἀναιρήσεις αὐτὸν μετὰ παντὸς τοῦ γέ-
 νους, ὥστε μὴ παραλιπεῖν αὐτῷ ἀπόγονον· εἰ δὲ μὴ, νῆ
 τὸν Ἄρη, τὸν τὴν βασιλείαν χαρισάμενον ἡμῖν, καὶ τὴν
 Ἄθηνᾶν <καὶ> τὴν Νίκην, ἐπανελθόντες ἡμεῖς ἀνικῆτω
 δυνάμει ἀπολοῦμεν καὶ σε καὶ τὴν χώραν σου.

204 [ep. 25].

A Iuliano abiudicandam esse hanc epistulam sermo turgi-
 20 dus atque inconcinnus aperte declarat, neque eo confugere
 possumus, ut dicamus eam iubente imperatore ab amanuensi
 compositam esse. Nam, si conflictata non esset, principis ipsius
 eam esse ex eius sententiis pateret. Revera paulo post aetatem
 Iuliani scripta est, nam a Sozomeno memoratur (cf. adn. ad
 25 p. 281, 8), nisi huius auctoris verba potius ad ep. 134
 referenda sunt. Eam confecisse videtur homo Iudaeus (cf.
 p. 281, 19: πόλιν ἁγίαν Ἱερουσαλήμ [non Ἱεροσόλυμα] et
 p. 281, 4: τὴν... ἀποστολήν [cf. *Cod. Theodos.*, XVI, 8, 14],
 etc.), Veteris Testamenti peritior quam classicarum littera-
 30 rum. Scriptor hoc consilium habuisse videtur ut popularibus
 suis immunitatem vel certe remissionem consequeretur tri-
 butorum, quae non tantum publice, sed etiam ipsorum

patriarchae iniquo animo pendebant. Praeter has litteras aliae genuinae Iuliani ad Iudaeos exstabant (cf. supra p. 197 sq.), quas fortasse in usum suum falsarius hic noster convertit. Nam similitudo versuum p. 280, 21 sq. cum ep. 33 (p. 41, 25 sq.) indicium praebet imitationis et sententia quaedam Iuliana hic descripta esse videtur. — Post alios J. Juster (*Les Juifs sous l'Empire romain*, I, 1914, p. 159) hanc epistulam contra dubitationes tueri studuit perperam. Etenim Iuliani scribae ab epistulis sermonem LXX interpretum non affectabant.

396 d

Ἰουλιανὸς Ἰουδαίων τῷ κοινῷ.

10

Πάνυ ὑμῖν φορτικώτερον γεγένηται ἢ ἐπὶ τῶν παρῳχη-
 κότων καιρῶν τὸ ζυγὸν τῆς δουλείας τὸ δὴ διαγραφαῖς
 ἀκηρύκτοις ὑποτάττεσθαι ὑμᾶς καὶ χρυσοῦ πλῆθος ἄφατον
 397 εἰσκομίζειν τοῖς τοῦ ταμείου λόγοις· ὧν πολλὰ μὲν αὐτο-
 ψεῖ ἐθεώρουν, πλείονα δὲ τούτων ἔμαθον, εὐρῶν τὰ βρέβια 15
 τὰ καθ' ὑμῶν φυλαττόμενα. Ἔπι δὲ καὶ μέλλουσιν πάλιν
 εἰσφορὰν καθ' ὑμῶν προστάττεσθαι εἰρξά, καὶ τὸ τῆς
 τοιαύτης δυσφημίας ἀσέβημα ἐνταυθα ἐβιασάμην στήσαι.
 καὶ πυρὶ παρέδωκα τὰ βρέβια τὰ καθ' ὑμῶν ἐν τοῖς ἔμοις
 σκρινίοις ἀποκείμενα, ὡς μηκέτι δύνασθαι καθ' ὑμῶν τινὰ 20
 b τοιαύτην ἀκοντίζειν ἀσεβείας φήμην. Καὶ τούτων μὲν
 ὑμῖν οὐ τοσοῦτον αἴτιος κατέστη ὁ τῆς μνήμης ἄξιος
 Κωνστάντιος ὁ ἀδελφός, ὅσον οἱ τὴν γνώμην βάρβαροι καὶ
 τὴν ψυχὴν ἄθεοι, οἱ τὴν τούτου τράπεζαν ἐστιώμενοι· οὐδὲ
 ἐγὼ μὲν ἐν χερσὶν ἔμαίς λαβόμενος εἰς βόθρον ὄσας ὄλεσα, 25

25 (βόθρος ἄδου) cf. Sirach 21, 10. Psalm. 93, 13, etc.

V [U Ald.]

10 εἰ γνήσιος post τῷ κοινῷ add. Ald. || 11 γεγένηται ἢ scripsimus : γεγέν... | V γεγένηται : U Ald. || 11, 12 παρῳχηκότων καιρῶν Ald. : παρ.....τρῶν V παρῳ.....τρῶν U || 12 τῶν ζυγῶν cod., correxi-
 mus | δὴ e corr. V δὲ U om. Ald. [δὴ] Reiske || 13 ἀκηρύκτοις
 ὑποτάττεσθαι : ἀκ...ίτοις ὑ...πλάττεσθαι, τὰ supra πλά scripto,
 V ἀκ..... πράττεσθαι : U || 14 λόγοις Ald. : ...οῖς V.....U || 17
 προστάττεσθαι : cod., corr. Klimek || 18 στήσαι Klimek

ὡς μηδὲ μνήμην ἔτι φέρεσθαι ἢ εἶναι παρ' ἡμῖν τῆς αὐτῶν
 ἀπολείας. Ἐπὶ πλέον δὲ ὑμᾶς εὐωχεῖσθαι βουλόμενος, τὸν
 ἀδελφὸν Ἰουλον, τὸν αἰδεσιμώτατον πατριάρχην, παρήνεσα C
 καὶ τὴν λεγομένην [εἶναι] παρ' ὑμῖν ἀποστολὴν κωλυθῆναι,
 5 καὶ μηκέτι δύνασθαι τὰ πλήθη ὑμῶν τινὰ ἀδικεῖν τοιαύταις
 φόρων εἰσπράξεις. ὡς πανταχόθεν ὑμῖν τὸ ἀμέριμον
 ὑπάρχειν, τῆς ἐμῆς βασιλείας ἵνα ἀπολαύοντες ἔτι
 μείζονας εὐχὰς ποιῆτε <ὑπὲρ> τῆς ἐμῆς βασιλείας τῷ
 πάντων κρείττονι καὶ δημιουργῷ θεῷ, τῷ καταξιώσαντι
 10 στέψαι με τῇ ἀχράντῳ αὐτοῦ δεξιᾷ. Πέφυκε γὰρ τοὺς ἔν d
 τινι μερίμνῃ ἐξεταζομένους περισπᾶσθαι τὴν διάνοιαν καὶ
 μὴ τοσοῦτον εἰς τὴν προσευχὴν τὰς χεῖρας ἀνατείνειν
 τολμᾶν, τοὺς δὲ πανταχόθεν ἔχοντας τὸ ἀμέριμον, ὁλο-
 κλήρῳ ψυχῇ χαίροντας, ὑπὲρ τοῦ βασιλείου ἱκετηρίους
 15 λατρείας ποιῆσθαι τῷ μείζονι, τῷ δυναμένῳ κατευθῆναι
 τὴν βασιλείαν ἡμῶν ἐπὶ τὰ κάλλιστα, καθάπερ προαιρού-
 μεθα. Ὅπερ χρή ποιεῖν ὑμᾶς, ἵνα ἐγὼ, τὸν τῶν Περσῶν
 πόλεμον διορθωσάμενος, τὴν ἐκ πολλῶν ἔτων ἐπιθυμουμέ- 398
 νην παρ' ὑμῶν ἰδεῖν οἰκουμένην πόλιν ἁγίαν Ἰερουσαλήμ

2 εὐωχεῖσθαι cf. Macchab. III 6, 40 etc. || 8 sq. cf. Sozomen. V 22, 1 || 15 sq. cf. Paralip. II 17, 5. Esth. 8, 16.

V [V^d U Ald]

1 μηδὲ Hercher: μήτε cod. || [ἢ εἶναι] Heyler: an ἢ περιεῖναι? || παρ' ἡμῖν Ald.: παρ' ὑμῖν cod. || 3 «circa παρήνεσα deest aliquid» Reiske || 4 καὶ cod.: ὡς Naber || λεγομένην Ald.: ...μένην VU || εἶναι uncis inclusimus || 5 ὑμῶν τινὰ Ald.: ὑμῶν... V ὑμῶν τινὰς V^d U || 6 ἀμέριμον Ald.: ἀμέ...νον VU; cf. v. 13 || 7 [τῆς ἐμῆς βασιλείας] P. Thomas; <ἐπὶ> τῆς ε. β. Reiske || ἀπολαύοντες <εἰρήνης> Reiske <ἡτουχίας> P. Thomas: plura desunt || 8 ποιῆσθε Hertlein <ὑπὲρ> Reiske; cf. v. 14 sq. et Sozomen. l. l.: ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ τῆς αὐτοῦ βασιλείας || 10 τῷ ἀχράντῳ U Ald.: ...χράντῳ V || 11 περισπᾶσθαι scripsimus: περι...σθαι (vestigia litterarum quadrant magis cum α quam cum εἰ) V περι...σθαι U περιδίσθαι Ald. περιδινεῖσθαι Reiske || 13 πανταχόθεν U Ald.: ...ταχόθεν V || 16 ἡμῶν Hertlein: ..ῶν V U om. Ald. || 17 τῶν U Ald.: ... V || 19 παρ' ὑμῖν cod., corr. Reiske || οἰκουμένην U Ald.: ...ουμένην V

ἔμοις καμάτοις ἀνοικοδομήσας οἰκίσω, καὶ ἐν αὐτῇ δόξαν
δῶ μεθ' ὑμῶν τῷ κρείττονι.

Ad Basilium.

De crebris Iuliani ad Basilium episcopum epistulis testi-
monium hoc omittere nequaquam licebat, etsi istiusmodi 5
auctori non magna habenda est fides (cf. supra ep. 32):

Chronie. Paschal., a. 363, p. 552, 10 ed. Bonn.: Ἐπίμα
δὲ αὐτὸν (scil. τὸν ὀσιώτατον Βασιλείου) ὁ Ἰουλιανὸς ὡς
ἑλλόγιμον καὶ ὡς συμπράκτορα αὐτοῦ, καὶ ἔγραψεν αὐτῷ
συνεχῶς. 10

205 [ep. 75].

Spurias esse has litteras nullus est hodie qui neget, et iam
Byzantino aevo scholiasta anonymus hoc agnovit (cf. PG 32,
341, adn. : Οὐτε τῷ ἦθει, οὔτε τῷ χαρακτήρι, οὔτε μὴν τῇ
λέξει τῆς ἑρμηνείας δοκοῦσί μοι προσήκειν αἱ δύο αὐται 15
ἐπιστολαὶ τοῖς ἀνδρασιν οἷς ἀνάκεινται). Haec fortasse de-
prompta sunt ex historia Iuliani fabulosa, qualis Graece qui-
dem non exstat, sed Syriace superest. — Innumeras variantes
lectiones, quibus scatent diversae huius elucubrationis retrac-
tationes, in apparatu critico describere supervacaneum visum 20
est. Cum iis quae Heyler et Hertlein adnotaverunt cf. Basilii
Magni *Epist.* 40 sq. (Basil. *Op.*, ed. Garnier, 1730, III,
123 sq., PG 32, 341 sq. [= ed.]). — Nostrorum Iuliani
codicum AL textum hic describimus, paucissimis, ut videtur,
adulterationibus depravatum. 25

Ἰουλιανὸς βασιλεὺς Βασιλείῳ.

Τὸ ἔμφυτον ἐκ παιδόθεν γαληνὸν καὶ φιλόνηθρον μέχρι

1 sq. cf. *Psalm.* 67, 35.

[1—2] V [U Ald.]

—

[26 sq.] A L

1 καὶ ἐν Ald.:... ἐν VU || 2 δόσω cod., corr. Hertlein

26 βασιλεὺς om. L

γε τοῦ παρόντος ἐπιδεικνύμενος, πάντας ὑπηκόους ἐκομι-
 σάμην τοὺς οἰκοῦντας τὴν ὑφ' ἡλίον. Ἰδοὺ γὰρ πᾶν γένος
 βαρβάρων μέχρις ὀρίων Ὠκεανοῦ ποταμοῦ δῶρά μοι κομίζον
 ἦκε παρά ποσὶ τοῖς ἔμοις, ὁμοίως δὲ καὶ Σαγάδαρες οἱ παρὰ
 5 τὸν Δάνουβιν ἐκτραφέντες, οἱ εὐμορφοποικιλοκαθαρόμορ-
 φοι, οἷς οὐκ ἔστι θεὰ ὁμοιοειδῆς ἀνθρώπων, ἀλλὰ μορφὴ
 ἀγριαίνουσα. Οὗτοι κατὰ τὴν ἐνεστώσαν προκαλινοδοῦνται
 ἔχνεσι τοῖς ἔμοις, ὑπισχνούμενοί μοι ποιεῖν ἐκεῖνα, ἅπερ
 τῇ ἐμῇ ἀρμόζει βασιλείᾳ. Οὐχὶ δὲ ἐν τούτῳ μόνῳ ἔλκομαι,
 10 ἀλλὰ δεῖ με σὺν πολλῷ τῷ τάχει καταλαβεῖν τὴν Περσῶν
 καὶ τροπώσασθαι Σάπωνιν ἐκείνον τὸν ἀπόγονον Δαρείου
 γεγονότα, ἄχρις οὗ ὑπόφορος καὶ ὑποτελής μοι γένηται·
 ἐν ταύτῳ καὶ τὴν Ἰνδῶν καὶ Σαρακηνῶν περιοικίδα ἐκ-
 πορθῆσαι, ἄχρις οὗτοι πάντες ἐν δευτέρᾳ τάξει τῆς ἐμῆς
 15 γένωνται ὑπόφοροι καὶ ὑποτελεῖς. Ἄλλ' αὐτὸς ἐπέκεινα
 τῆς τούτων δυνάμεως πεφρόνηκας, εὐλάβειαν λέγων ἐνδε-
 δύσθαι, ἀναίδειαν δὲ προβαλλόμενος καὶ πανταχοῦ διαφη-
 μίζων ἀνάξιόν με τῆς τῶν Ῥωμαίων βασιλείας γεγονέναι.
 Ἡ οὐκ οἶσθα αὐτὸς ὡς Κώνσταν τοῦ κρατίστου ἀπόγονος
 20 γέγονα; Καὶ τούτων οὕτως γνωσθέντων ἡμῖν σοῦ ἕνεκα,
 οὐδὲ τῆς προτέρας ἐξέστημεν διαθέσεως, ἥσπερ ἔτι νέοι
 ὄντες τῇ ἡλικίᾳ ἐγὼ τε καὶ σὺ μετεσχῆκαμεν, ἀλλὰ γαληνῶ
 τῷ φρονήματι θεσπίζω δέκα ἑκατοντάδας χρυσίου λιτρῶν
 ἐξαποσταλῆναί μοι παρὰ σοῦ ἕν γε τῇ παρόδῳ μου τῇ κατὰ
 25 τὴν Καίσαρος, ἔτι μου κατὰ τὴν λεωφόρον ὑπάρχοντος,
 σὺν πολλῷ τῷ τάχει ἀφικνουμένου μου κατὰ τὴν Περσῶν,
 ἐτόίμου ὄντος μου, εἰ μὴ τοῦτο ποιήσεις, πάντα τόπον

A L

4 σαδάγαρες A || παρὰ A : περι L || 5 δανούβιον A || 5 6 εὐμορφοποι-
 κηλοκαθρόμοφοι L « ποικιλοκαθρόμοφοι: forma similes scarabaeis
 variegatis » Reiske || 8 ἐκεῖνα om. L || 10 τὴν A : τῆς L || 11 Σάπωνιν
 ed. : σάπαριν L σαβόριον A || 13 ἐν ταύτῳ A : ἐνταῦθα L || τῶν σαρακη-
 νῶν L τὴν Σαρακηνῶν ed. || 14 οὗτοι : οὗ Fabricius || 16 πεφρό-
 νηκας A || 19 κώνσταν A : κώνστα L Κωνσταντίου ed. || 21 νέοι ἔτι
 transp. L || 24 γε scripsimus : τε codd. || μου om. L || 26 τὴν L : τῶν A

ἀνασκευάσαι τῆς Καίσαρος, καὶ τὰ πάλαι αὐτῆς ἐγγηγε-
 μένα καλλιουργήματα καταστρέψαι κατὰ τόπον, ναοὺς τε
 καὶ ἀγάλματα ἀναστήσαι, ὥστε με πείσαι πάντας εἴκειν
 βασιλεῖ Ῥωμαίων καὶ μὴ ὑπεραίρεσθαι. Τὸ οὖν ἐξονομα-
 σθὲν χρυσίον ἐξαριθμοζυγοκαμπανοτρυτανίσας καὶ διαμε- 5
 τρήσας ἀσφαλῶς ἐξαπόστειλαί μοι, εἰ συνίδης, δι' οἰκείου
 πιστοῦ σοι ὄντος, δακτυλίῳ τῷ σῷ σφραγισάμενος, ὥστε με
 ἐπεγνωκότι κἂν ὄψέ ποτε τοῦ καιροῦ τὸ ἀπαραίτητον γαλη-
 νὸν σοι γενέσθαι περὶ τὰ ἐπταισμένα.

Βασίλειος Ἰουλιανῷ.

10

Μικρά σοι τὰ τῆς παρούσης τύχης ἀνδραγαθήματα καὶ
 φαῦλα τὰ τῆς ἀριστείας, ἧς αὐτὸς ἠρίστευσας καθ' ἡμῶν,
 οὐχὶ δὲ καθ' ἡμῶν, ἀλλὰ καθ' ἑαυτοῦ. Ἐγὼ δὲ τρόμφ συνέ-
 χομαι, ὅταν λάβω κατὰ νοῦν πορφυρίδα σε περιβεβλησθαι 15
 [ὅπερ ἐστὶ βασιλικὸν πρόβλημα], στεφάνῳ δὲ σου τὴν ἄτιμον
 κεκοσμησθαι κεφαλὴν, ὅπερ δίχα εὐσεβείας οὐκ ἔντιμον,
 ἀλλ' ἄτιμον καθίστησί σου τὴν βασιλείαν. Ἄλλ' αὐτὸς ἐπαν-
 ελθὼν καὶ ὑπερμεγέθης γενόμενος, ὡς γε φαῦλοι καὶ
 μισόκαλοι δαίμονες εἴλκυσάν σε εἰς τοῦτο, οὐ μόνον ὑπὲρ
 πᾶσαν φύσιν ἀνθρώπων φρονεῖν ἤρξω, ἀλλὰ καὶ εἰς Θεὸν 20
 ὑπεραίρεσθαι, καὶ τὴν πάντων μητέρα καὶ τιθηνὸν ἐκκλη-
 σίαν ἐνουβρίζειν, μηνύσει χρησάμενος πρὸς με τὸν εὐτε-
 λέστατον χιλιάδα χρυσίου λιτρῶν ἐξαποσταληναί σοι παρ'
 ἔμοῦ. Καὶ ἡ μὲν τοῦ χρυσίου δλκή οὐκ ἐθάμβησέ μου τὴν
 διάνοιαν, εἰ καὶ μάλα πολλὴ καθέστηκεν, ἀλλὰ δακρυσαί με 25
 πικρῶς παρεσκεύασεν ἐπὶ τῇ τοιαύτῃ ταχίστῃ σου ἀπωλείᾳ.
 Ἐντεθύμημαι γάρ κατ' ἑμαυτὸν ὡς ἐγὼ τε αὐτὸς καὶ ἡ σὴ

A L

6 ἐξαπόστειλόν μοι ed. || συνειδῆς (sic) A || 7 σοι ed.: σου codd. ||
 με om. A || 8 ἐπεγνωκότι ed.: ἐπεγνωκότα codd. || 8/9 γαλήνιον L ||
 15 glossam ὅπερ — πρόβλημα om. ed. || σου om. A || 17 σου τὴν L:
 αὐτὴν A || 20 φρονεῖν ἤρξω ed.: om. codd. || 22 ἐνουβρίζειν L || 26 τοιαύτη
 om. A || 27 καθ' ἑαυτὸν L

καλοκαγαθία κοινῶς μεμαθήκαμεν τὰ ἱερὰ καὶ βέλτιστα
 γράμματα. Ἐκάτεροι δὲ διεξήλθομεν τὰς ἀγίας καὶ θεο-
 πνεύστους γραφάς, καὶ ἐλάνθανε μὲν σε τότε οὐδέν· ἐπὶ δὲ
 τοῦ παρόντος ἀκόσμητος καθέστηκας, ὑπὸ τοῦ τοιούτου
 5 φρονήματος στρατοπεδευθεὶς. Ἦιδεις ἡμᾶς πρὸ τῆς χθῆς,
 γαληνότατε, ἐπ' ἀπληστίᾳ χρημάτων μὴ πολιτεύεσθαι· νῦν
 δὲ κατὰ τὴν ἐνεστῶσαν δέκα ἑκατοντάδας χρυσοῦ λιτρῶν
 ἐπεζήτησας παρ' ἡμῶν. Φείσασθαι ἡμῶν τοίνυν θέλησον,
 γαληνότατε, τοσαῦτα κεκτημένων ὅσα, ἂν τήμερον θελήσω-
 10 μεν φαγεῖν, οὐκ ἐξαρκέσει ἡμῖν. Ἀργεῖ γάρ, ὡς εἶκός, παρ'
 ἡμῖν μαγειρῶν τέχνη, μάχαιρα δὲ αὐτῶν αἵμασιν οὐ προσο-
 μιλεῖ. Τὰ βέλτιστα τῶν παρ' ἡμῖν βρωμάτων, ἐν οἷς ἡ δα-
 ψίλεια, χόρτων φύλλα σὺν ἄρτων τραχυτάτῳ καὶ τῷ ἐξε-
 στηκότι οἴνῳ, ὥστε μὴ ἐκθαμβεῖσθαι ἡμῶν τὰ αἰσθητήρια
 15 ὑπὸ τῆς γαστριμαργίας ἐπ' ἀφροσύνη μὴ πολιτεύεσθαι.

Ἀπήγγειλε δέ μοι καὶ τοῦτο Λαύσος ὁ περίβλεπτος τρι-
 βοῦνος, ὁ γνήσιός σοι περὶ τὰ ἐσπουδασμένα, ὡς γυνή τις
 προσέλευσιν ἐποιήσατο ἐπὶ τῆς σῆς γαληνότητος ἐπ' ἀπω-
 λείᾳ παιδὸς αὐτῆς φαρμακευθέντος, καὶ ὡς κέκριται παρ'
 20 ὑμῶν φαρμακοῦς μὲν μηδαμοῦ εἶναι, ὄντας δὲ ἀναιρεῖσθαι,
 ἢ ἐκείνους μόνους περιποιεῖσθαι, οἷς ἡ μάχη πρὸς τὰ θηρία.
 Καὶ τοῦτο ὀρθῶς κριθὲν παρ' ὑμῶν ξένον μοι πέφηνε· παν-
 τὸς γὰρ γέλωτος ἀνάμεστον τυγχάνει πῶς τὰ μεγάλα ἄλγη
 τῶν τραυμάτων μικροῖς φαρμάκοις ἐπιχειρεῖς θεραπεύειν.
 25 Θεὸν γὰρ ἐνυβρίσας, χηρῶν καὶ ὀρφανῶν μάτην πρόνοιαν
 ποιῆ· τὸ μὲν γὰρ μανικὸν καὶ ἐπικίνδυνον, τὸ δὲ φιλοικτίρ-
 μονος καὶ συμπαθοῦς. Ἐπαχθὲς ἡμῖν λέγειν πρὸς βασιλέα,

A L

2 Ἐκάτεροι ed. : καθεκότεροι A καὶ ἑκάτεροι L || δὲ om. L || ἀγίους
 A || 3 τότε om. L || 4 τοῦ² om. A || 6 ἐπ' ἀπληστία L : ἐμπληστία A ||
 9 τοσαῦτα ed. : τοσαῦτα ἡμῶν codd. || 12 βέλτιστα A : μέγιστα L || 13
 βραχυτάτω L || 16 μοι δὲ transp. L || 22 παρ' ὑμῖν L || 23 πῶς A : ὡς L ||
 24 ἐπιχειρεῖς θεραπεύειν A : ἐπιχειρεῖν ἰατροῦειν L || 25 ὑβρίσας L || 26
 μανικὸν A : γεανικὸν L

ἰδιώτας ὄντας. ἐπαχθέστερον δέ σοι φανήσεται τὸ λέγειν πρὸς Θεόν. Οὐδείς γὰρ μεσίτης Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων φανήσεται.

206

Epistolam quae primum locum in editionibus obtinebat 5
(ep. 1 Hertlein) falso litteris Iuliani praefixam esse et revera non imperatoris, sed Procopii Gazaei sophistae esse, et inter opera eius (ep. 62) recte servari vidit Hercher (*Hermes*, I, 1866, p. 474). Confusionem a librario quodam recentioribus temporibus factam esse eo probatur quod haec epistula 10
in paucis tantum codicibus s. XIV-XV (BNOQ) ante ceteras Iuliani invenitur. Eam hic repetere supervacuum putavimus.

207

Secundum usum compilatorum, « qui solent eiusdem anni constitutionibus eandem inscriptionem praemittere » [Momm- 15
sen], Iuliano Augusto tribuuntur in codice Theodosiano leges quaedam, Iuliano III et Sallustio consulibus (scil. a. 363) per menses Octobrem, Novembrem et Decembrem promulgatae, « quo tempore sane Iovianus iam imperabat, utpote Iuliano 20
mortuo mense Iunio, ut proinde Ioviano tribuendae eae sint », quemadmodum recte censuit Gothofredus (cf. Mommsen, *Cod. Theodos.*, I, 1, p. CCXXXVII). Sunt autem haecce:

Cod. Theodos., VIII, 1, 8; VIII, 5, 16; X, 19, 2; XI, 20, 1; XII, 1, 56; XIV, 4, 3.

A L

1 ἰδιώτας ὄντας om. L

APPENDIX

Galli Caesaris ad Iulianum fratrem epistula.

Spuriam esse hanc epistolam viri docti iamdudum arbitrat
 sunt. Ex aliquo opere historico Ariani cuiusdam scriptoris
 5 (cf. p. 288, 2 sq. : τοῦ πατρὸς ἡμῶν ... Ἀετίου et praeterea
 Philostorg., III, 27 et VII, 1^a) eam depromptam esse suspi-
 camur. — Primus eam edidit Vulcanius (cf. *Recherches*,
 p. 110 sq.), dein Petavius, qui has litteras e bibliotheca
 Vaticana sibi missas esse declaravit (cf. Heyler, p. 545 sq.).
 10 Eas reperimus in codice Vatican. Palat. 209, s. XIV, f. 218
 (= cod.), cuius apographum, manu Nicolai Alamanni
 scriptum et passim emendatum, exstat in cod. Barberin. Gr.
 132, f. 45^v-47^r (= Barber.). Graece epistolam praebente cum
 versione Latina Alamanni (cf. Heyler, *ibid.*). Hos duos codices
 15 contulimus.

Γάλλος Καῖσαρ Ἰουλιανῷ ἀδελφῷ χαίρειν. 454 c

Ἡ γειτνίασις τῆς χώρας, λέγω δὴ τῆς Ἰωνίας, πλεῖστον
 5 ὄσον εἰς κέρδος ἡμᾶς ἤνεγκεν· ἀνιωμένους γὰρ ἡμᾶς καὶ
 δυσχεραίνοντας ἐπὶ ταῖς πρώταις φήμαις παρεμυθήσατο.
 20 Τί δέ ἐστιν ὃ λέγω, γνῶση· ἦκεν εἰς ἡμετέρας ἀκοὰς
 ἀποσθῆναι μὲν σε τῆς προτέρας θρησκείας, τῆς ἐκ προγόνων
 παραδοθείσης, ἐπὶ δὲ τὴν μάταιον δεισιδαιμονίαν
 ἑλληλακέναι, οὔστρω τινὶ κακῷ συμβούλῳ εἰς τοῦτο ἐλαθέντα.
 Καὶ τί οὐκ ἔμελλον πάσχειν δυσχεραίνων· ὦς εἰ μὲν τι d
 25 τῶν ἐν σοὶ καλῶν διαβοώμενον γνοίην, κέρδος οἴκειον ἡγοῦ-
 μαι· εἰ δέ τι τῶν δυσχερῶν, ὅπερ οὐκ οἶμαι, ἐξίσης ζη-

17 δὴ cod. : δὲ Barber. || 18 εἰς ἡμᾶς κέρδος transp. Boissonade
 22 δεισιδαιμονίαν cod., corr. Vulcanius

μῖωμα <ἢ καί> μᾶλλον ἔμὸν νομίζω. Ἐπὶ τούτοις οὖν ἀνιῶμενόν με ἢ παρουσία τοῦ πατρὸς ἡμῶν εὐφρανεν Ἄετιου. ἀπαγγέλλοντος μὲν ἑναντία, ἡμῖν δὲ εὐκτά· καὶ γὰρ σπουδάζειν σε ἔφησεν εἰς οἴκους εὐχῶν, καὶ μὴ πόρρω τῆς μνείας τῶν ἀθλητῶν ἀνδρῶν ἀποσπᾶσθαι. ὅλως δὲ ἔχεσθαι διεβεβαίωτο τῆς θεοσεβείας τῶν ἡμετέρων. Ἐγὼ
 455 δ' ἐν σοὶ τοῦτ' ἄν εἴποιμι κατὰ τὸ Ὀμηρικόν "βάλλ' οὐ-
 τως", καὶ ἐπὶ τοιαύταις μνείαις εὐφραине τοὺς ἀγαπῶντας, μεμνημένος ὡς οὐκ ἔστι τι θεοσεβείας ἀνώτερον. Ἡ γὰρ εἰς ἄκρον ἀρετῇ παιδεύει τὸ μὲν ψεῦδος ὡς ἀπατηλὸν μι-
 10 σεῖν, τοῦ δὲ ἀληθοῦς ἔχεσθαι. ὅπερ μάλιστα ἐν τῇ περὶ τὸ θεῖον φαίνεται θρησκείᾳ. Ὅχλος γὰρ πάντως φιλόνεικον
 b καὶ ἄστατον· τὸ δὲ μόνον οὐδενὶ ὑπουργὸν ὄν βασιλεύει τοῦ παντός, οὐκ ἐκ δασμοῦ καὶ κλήρου, καθάπερ οἱ Κρόνου παῖδες, ἀλλ' αὐτοαρχῇ ὄν, καὶ κρατοῦν τῶν ἀπάντων, οὐ
 15 διαδεξάμενον βίᾳ ἕτερον, ἀλλὰ πρὸ πάντων ὄν. Τοῦτο ὄντως Θεός, ὅπερ σὺν τῷ ὀφειλομένῳ σεβάσματι προσκυ-
 νεῖν χρή. Ἔρρωσο.

7 sq. Homer. Θ 282.

1 <ἢ καί> Reiske || 2/3 Ἄετιου εὐφρανεν transp. Barber. || 4 ἔφησεν Vulcanius: ἔφη, σ supra τ, scripto. cod. ἔφη Barber. || 6, τὸν ἡμέτερον cod., corr. Barber. || 7 δ' ἐν σοὶ: Vulcanius: δ' ἐν σοὶ cod. δέ σοι Barber. || [κατὰ] Reiske || τὸ Barber.: τὸν cod. || 13 οὐδέν: Heyler: σὺν ἐνὶ cod. || 15 αὐτὸ ἀρ/γ, Vulcanius || 16 διαδεξάμενον scripsimus: δὲ δεξάμενον cod. || 17 ὅπερ cod., correximus; ὄνπερ Barber.

INDEX FONTIUM

- Acta concilii Chalcedonensis, Mansi. VII. 305 B : p. 205.
Ambrosius, *De obitu Valentiniani*, 21 : p. 87.
Ammianus Marcellinus, XV, 8, 17 et 20 : p. 224. — XVI, 5, 7 : p. 1. — XVI, 5, 10-12 : p. 224 s. — XVI, 12, 67 : p. 19 s. — XVII, 3, 5 : p. 20. — XVII, 11, 1 : p. 20. — XVIII, 1, 4 : p. 223 s. — XX, 4, 6 et 8 : p. 20. — XX, 5, 7 : p. 24. — XX, 8, 2-18 : p. 21 ss. — XX, 9, 6-8 : p. 24. — XXI, 10, 7 s. : p. 26 s. — XXII, 5, 2 : p. 47. — XXII, 5, 3 s. : p. 51 s. — XXII, 5, 4 s. : p. 225. — XXII, 6, 1-5 : p. 77 s. — XXII, 10, 4 : p. 225. — XXII, 10, 6 : p. 225. — XXII, 10, 7 : p. 1. — XXII, 11, 11 : p. 65. — XXII, 12, 8 : p. 163. — XXII, 13, 1 s. : p. 163 s. — XXII, 14, 1 s. : p. 162. — XXIII, 2, 2 : p. 149. — XXV, 4, 2 s. : p. 225. — XXV, 4, 15 : pp. 1 ; 55 ; 83 ; 87 et 225 s. — XXV, 4, 20 : p. 1 et 69. — XXV, 4, 21 : p. 55. — XXV, 6, 10 : p. 226.
Ammonius, *In Analytic. prior.*, I 1, 24^b, 18 : p. 211 s.
Anonymus, *De rebus bellicis* : cf. p. 213.
Anthologia Palatina, IX, 365 : p. 218. — IX, 368 : p. 219. — X, 108 : p. 220. — Vol. III ed. Didot, VII, 22 s. : p. 219 et 221.
Augustinus, *Contra litt. Petiliani*, II, 97, 224 : p. 50 s. — *De civitate Dei*, XVIII, 52 : p. 70. — Ps. Augustinus, *Quaest. Veteris et Novi Testam.*, CXV, 12 et 16 : p. 201.
Aurelius Victor, *Epit.*, 42, 16 : p. 23.
Basilica, VI, 1, 25 : p. 79. — VIII, 2, 97 : p. 193. — IX, 1, 155 : p. 192. — XII, 3, 12 : p. 181. — XIX, 14, 3 : p. 198. — LI, 4, 29 : p. 202. — LVIII, 12, 3 : p. 189. — LX, 23, 15 : p. 194.
Basilius Caesariensis, *Epist.* 40 s. : p. 282 ss.
Chronicon Paschale, a. 363 : p. 282.
Chronicum praevium ad epist. festales Athanasii : p. 168.
Codex Iustinianus, II, 12, 23 : p. 193 s. — III, 3, 5 : p. 174 s. — III, 40, 1 : p. 181. — IV, 47, 3 : p. 198. — VII, 67, 2 : p. 192. — VIII, 10, 7 : p. 188. — VIII, 11, 3 : p. 189. — VIII, 11, 4 : p. 188 s. — VIII, 35, 12 : p. 202. — IX, 19, 5 : p. 194 s. — X, 32, 22 : p. 160. — X, 32, 23 : p. 188. — X, 32, 24 : p. 201. — X,

32, 61 : p. 160. — X, 53, 7 : p. 70. — X, 73, 2 : p. 203. — XI, 65, 3 : p. 82. — XI, 70, 1 : p. 190. — XI, 70, 2 : p. 54. — XII, 1, 8 : p. 79. — XII, 50, 4 : p. 183.

Codex Theodosianus, I, 15, 4 : p. 90. — I, 16, 5 : p. 205 s. — I, 16, 8 : p. 174 s. — I, 22, 3 : p. 207. — II, 5, 2 : p. 181. — II, 12, 1 : p. 193 s. — II, 29, 1 : p. 78 s. — III, 1, 3 : p. 190 s. — III, 5, 8 : p. 199. — III, 13, 2 : p. 200. — IV, 12, 5 : p. 191. — V, 20, 1 : p. 200. — VI, 24, 1 : p. 180 s. — VI, 26, 1 : p. 184. — VI, 27, 2 : p. 201. — VII, 4, 7 : p. 75 s. — VII, 4, 8 : p. 180. — VIII, 1, 6 et 7 : p. 76. — VIII, 1, 8 : p. 286. — VIII, 5, 12 : p. 79. — VIII, 5, 13 : p. 90 s. — VIII, 5, 14 : p. 183. — VIII, 5, 15 : p. 187. — VIII, 5, 16 : p. 286. — VIII, 5, 20 : p. 91. — IX, 1, 6 : p. 206. — IX, 2, 1 : p. 79. — IX, 17, 5 : p. 194 s. — IX, 42, 5 : p. 81 s. — X, 3, 1 : p. 53. — X, 19, 2 : p. 286. — XI, 3, 3 : p. 198. — XI, 3, 4 : p. 199. — XI, 12, 2 : p. 88 s. — XI, 16, 10 : p. 53. — XI, 19, 2 : p. 82. — XI, 20, 1 : p. 286. — XI, 23, 2 : p. 53. — XI, 28, 1 : p. 187. — XI, 30, 29 : p. 183 s. — XI, 30, 30 : p. 192. — XI, 30, 31 : p. 202. — XI, 39, 5 : p. 82. — XII, 1, 50 : p. 53 s. — XII, 1, 51 : p. 160. — XII, 1, 52 et 53 : p. 182 s. — XII, 1, 54 : p. 188. — XII, 1, 55 : p. 201. — XII, 1, 56 : p. 286. — XII, 7, 2 : p. 203. — XII, 13, 1 : p. 83 s. — XIII, 1, 4 : p. 53 s. — XIII, 3, 4 : p. 89. — XIII, 3, 5 et 6 : p. 70. — XIV, 4, 3 : p. 286. — XV, 1, 3 : p. 206. — XV, 1, 8 : p. 188 s. — XV, 1, 9 : p. 189. — XV, 1, 10 : p. 190. — XV, 3, 2 : p. 187.

David, *Prolegomena philosophiae*. p. 32, 28 ss. ed. Busse : p. 226 s.

Ephraem. Syrus, *Sermo II c. Iulian.* : p. 148 s.

Eunapius, *Vit. Soph.*, p. 476, 38 ss. ed. Didot : p. 33. — 477, 37 ss. : p. 44. — 497, 28 ss. : p. 3. — 501, 5 ss. : p. 33. — *Histor. fragm.*, 9 : p. 212 s. — 14, 7 : p. 3 et 28. — 22, 1 : p. 150. — 24 : p. 209 s. et 223.

Eustathius, *In Iliad.* A 75 : p. 236. — K 224 : p. 42. — *In Dionys.* v. 976 : p. 216.

Eutropius, X, 16, 3 : p. 87.

Facundus Hermianensis, *Pro defensione trium capitul.*, IV, 2 : p. 147 s.

Gregorius Nazianzenus, *Orat.*, IV, 5 s. : p. 74. — IV, 66 : p. 56. — IV, 67 : p. 74. — IV, 74 : p. 207. — IV, 75, p. 81. — IV, 76 : p. 207. — IV, 81 : p. 56. — IV, 86 : p. 49. — IV, 93 : p. 204 s. — IV, 96-98 : p. 57 s. — IV, 101 s. : p. 74. — IV, 104 s. : p. 74 s. — IV, 111 : p. 116 s. — IV, 114 s. et 118 : p. 117. — V, 3 : p. 193. — V, 20 : p. 30. — V, 25 : p. 149. — V, 29 : p. 185. — V, 39 : p. 74.

Hieronymus, *Chronicum* a. 363 : p. 69.

Himerius, *Orat.*, V, 1 : p. 44 s. — VI, 1 : p. 45. — VII, 1 : p. 45.

- Historia acephala, 9 : p. 48. — 10 : p. 51. — 11 : p. 168.
- Historiographus anonymus Arianus ed. Bidez (Philostorg. append.), p. 227, 2 ss. : p. 48. — p. 229 : p. 49. — p. 231, 10 ss : p. 163.
- Inscriptiones Graecae : cf. p. 49. — Latinae, CIL, III, 459 et 14198 : p. 175. — V, 8987 : p. 80.
- Iohannes Antiochenus, *fragm.*, 176 et 178, 3 s. : p. 224. — 179 : p. 57. — 180 : p. 87.
- Iohannes Chrysostomus, *De S. Babyla c. Iulian.*, 22 : p. 207. — *In Inventin. et Maximin.*, 1 : p. 58 et 69.
- Iohannes monachus Rhodius, *Artemii Passio*, 2 : p. 59.
- Iulianus, *Epist. ad Themistium*, p. 259 D : p. 5 s. — *Epist. ad Athen.*, p. 273 A : p. 5. — 281 C : p. 21. — 283 D : p. 20 s. — 285 D : p. 21. — *Misop.*, p. 367 C : p. 27 s. — 368 C : p. 161. — 370 D : p. 161.
- Lexicon Vindobonense : cf. pp. 43, 110, 166, 174, 250 et 260.
- Libanius, *Orat.*, I, 122 : p. 150 s. — I, 132 : p. 155. — XII, 35 : p. 5. — XII, 55 s. : p. 217. — XII, 64 : p. 25. — XII, 90 : p. 58. — XII, 92 s. : p. 1 s. — XIII, 25 s. : p. 213. — XIII, 42 : p. 80. — XIV, 29 s. : p. 26. — XV, 51 : p. 45. — XV, 54 : p. 226. — XV, 79 : p. 215. — XVI, 14 : p. 186. — XVI, 16 : p. 2. — XVI, 19 : p. 87. — XVII, 18 : p. 100. — XVII, 19 : p. 149. — XVIII, 15 : p. 2. — XVIII, 25 : p. 5. — XVIII, 74 : p. 217. — XVIII, 94 : p. 28 s. — XVIII, 113 : p. 25. — XVIII, 115 : p. 27. — XVIII, 126 : p. 49. — XVIII, 129 : p. 60. — XVIII, 130 s. et 134 : p. 77. — XVIII, 135 et 140-145 : p. 80 s. — XVIII, 148 : p. 55. — XVIII, 151 : p. 2. — XVIII, 163 : p. 87. — XVIII, 164 : p. 149. — XVIII, 167 s. : p. 58 s. — XVIII, 174 : p. 2 et 100. — XVIII, 193 s. : p. 87. — XVIII, 195 : p. 161 s. — XVIII, 198 : p. 100 s. — XVIII, 215 : p. 149 s. — XVIII, 296 : p. 226. — XVIII, 302 : p. 2. — XXIV, 37 : p. 2. — XLVIII, 15 : p. 160. — L, 11 : p. 162. — *Epist.*, 35 : p. 9 et 213. — 369 : p. 6 et 9. — 610 : p. 213. — 716 : p. 2 s. — 758 : p. 101 et 154 s. — 789 : p. 46. — 828 : p. 55. — 1220 W. : p. 222 s. — 1350 W. : p. 3. — 1588 W. : p. 152.
- Lydus, *De magistratibus*, I, 47 : p. 212. — *De mensibus*, IV, 53 : p. 193.
- Mamertinus, *Gratiarum actio Iuliano*, 9 : p. 25. — 25 : p. 30.
- Moyses Chorenensis, III, 15 : p. 278 s.
- Papyrus (Fayûm towns etc., n° XX) : p. 83 ss.
- Philostorgius, VII, 1 b : p. 48. — VII, 4 : p. 54 s. — VII, 81 : p. 164. — p. 94 adn. ed. Bidez : p. 226. — p. 165, 14 : p. 3.
- Rufinus, *Hist. eccl.*, X, 33 : p. 57 et 69.
- Scriptores originum Constantinopol. : cf. p. 56 et 215 s.
- Socrates, II, 38, 23 : p. 50. — III, 1, 32 : p. 19. — III, 1, 48 : p. 51 et 82. — III, 1, 50 s. : p. 77. — III, 1, 52 : p. 80. — III, 1,

54 : p. 214. — III, 3, 4 ss. : p. 65 ss. — III, 12, 7 : p. 74. — III, 13, 1 s. : p. 57. — III, 13, 7 ss. : p. 59. — III, 13, 13 : p. 173. — III, 14, 7 s. : p. 226. — III, 17, 2 : p. 162. — III, 17, 5 : p. 56. — III, 22, 2 : p. 57. — III, 24, 4 : p. 51.

Sozomenus, IV, 30, 2 : p. 67. — V, 2, 21 : p. 19. — V, 3, 1 s. : p. 48 et 54. — V, 3, 3 : p. 62. — V, 3, 4 : p. 59 s. — V, 3, 5 : p. 148. — V, 3, 6 et 7 : p. 62. — V, 4, 1-6 : p. 185 s. — V, 5, 1 : p. 52 et 176 s. — V, 5, 2 ss. : p. 54 et 60. — V, 5, 5 : p. 48 s. — V, 5, 9 : p. 52. — V, 5, 10 : p. 50. — V, 7, 9 : p. 66 et 68. — V, 9, 1-3 et 11-13 : p. 203 s. — V, 11, 8 : p. 186. — V, 15, 1 s. : p. 168 s. — V, 15, 4-10 : p. 61 s. — V, 15, 11 s. : p. 177 et 178. — V, 16, 2 s. : p. 116. — V, 16, 5 ss. : p. 112 ss. — V, 17, 2-4 : p. 55. — V, 17, 12 : p. 58. — V, 18, 1 s. : p. 58 et 69. — V, 18, 7 : p. 210. — V, 19, 1 s. : p. 162. — V, 20, 7 : p. 184 s. — VI, 1, 2 s. : p. 150.

Stephanus, *In rhetoric.*, I, 2, p. 1404 b 18 : p. 39.

Stephanus Byzantinus, *Ethnica*, s. v. Τιβερίας : p. 209.

Suidas, s. v., Ἀκλῆτον : p. 102. — Ἀκοστώσας : p. 43. — Ἀλλως : p. 144 s. — Ἀμφίων : p. 36 s. — Ἀπόναια : p. 216. — Βάρας : p. 36. — Ἐμπεδότιμος : p. 214. — Ἐπιστολή : p. 164 s. — Ἐπὶ σκολῆς : p. 10. — Ἐρξύνιθι : p. 29. — Ζηλωῶσαι : p. 209. — Ἡρόδοτος : p. 209. — Ἰουλιανός : p. 1 ; 211 et 214. — Καταγγραΐσας : p. 107. — Κατηβολέσγησα : p. 40. — Κνησιτιῶντες : p. 172. — Λακωνιζῶς : p. 107. — Μανδραγόρας : p. 99. — Μέλι : p. 230. — Μουσαῖος : p. 35 s. — Νυνί : p. 144. — Οἰστά : p. 71. — Οὐδέ γρύ : p. 110. — Παιδεία : p. 70 s. — Παιώνιον : p. 259. — Σαρδανάπαλος : p. 107. — Σῦκον : p. 230. — Τετάρων : p. 106. — Ὑπαρ : p. 166. — Χελώνη : p. 106. — Χρῆμα : p. 29. — Ψυχίδιον : p. 216. — Ὠδίων : p. 101.

Symmachus, *Epist.*, X, 19 : p. 193.

Themistius, *Orat.*, XXXI, 354 D : p. 27. — Φιλόπολις (Θεωρία) : p. 186.

Theodoretus, *Hist. eccl.*, III, 8, 1 sq. : p. 58 et 74. — III, 15, 2 : p. 163. — *Graec. affect. curatio, prolog.*, 1 : p. 75.

Theophylactus Bulgar., *Martyrium XV martyrum*, 10 : p. 49, 51 et 58. — 14 : p. 163. — *Epist.*, 75 : p. 212.

Thomas Magister, s. v. Ἀπόδοσις : p. 152.

Tzetzes, *Chiliad.*, I, 356 ss. : p. 251. — VI, 963 ss. : p. 222. — XIII, 541 ss. : p. 110. — XIII, 546 : p. 105. — *In Iliad.*, p. 117, 17 s. : p. 236.

Zonaras, XIII, 10, 16 s. : p. 23. — XIII, 10, 28 : p. 24. — XIII, 12, 21 : p. 74. — XIII, 12, 43 : p. 164. — XIII, 14, 22 : p. 224.

Zosimus, III, 2, 4 : p. 3. — III, 3, 2 : p. 29. — III, 9, 3 : p. 23 s. — III, 10, 3 s. : p. 25 s. — III, 11, 1 : p. 26. — III, 11, 3 : p. 75 et 87. — III, 11, 5 : p. 160.

INDEX NOMINVM

Numeri crassiores indicant locos qui in genuinis Iuliani epistulis vel legibus reperiuntur. — Lineolis rectis || a ceteris separantur loci epistularum spuriarum vel dubiarum.

- Abderita, cf. « Democritus ».
- Achaei Homeri 136, 21 || 249, 7.
- Achaemenides quidam 8, 19.
- Achilleus 213, 14 — statua 93, 10 ss. — Achilleum 94, 7.
- Adrastea invocata 12, 6; 107, 12; 113, 7.
- Aegae in Cilicia 49, 14.
- Aegyptii domini Hebraeorum, subiecti Alexandriae 170, 6 ss. — litigatores 77, 32; 78, 10 — hieroglyphica *χαρίγματα* 64, 23 — || Aegyptius Proteus 254, 11.
- Aegyptus, 27, 36; 108, 17; 170, 8; 170, 12; 173, 7; 174, 8 — regina Isis 170, 1 — irrigatio 167, 2 — dux 67, 4 — praefectus 40, 23; 68, 16; 165, 14; 166, 18; 167, 10; 173, 16; 188, 23; 189, 7 || 274, 21 — Cf. « Alexandria », « Nilus » et « Thebae ».
- Aelianus Tacticus 212, 13.
- Aeneas Tacticus 212, 13.
- Aesculapius 43, 3 — || Aesculapii manus 239, 16; 255, 5 — A. beneficia 247, 14.
- Aethiopum cibus 209, 13 s. — || merces 232, 16.
- Actius episcopus 52, 18 || 288, 3, cf. 287, 5.
- Africa dioecesis 186, 25 — vicarius (in praescr. legum) 187, 3; 187, 9; 187, 18; 188, 3.
- Agamemno 106, 8.
- Alamanni 28, 13 adn.; 225, 16.
- Alcinoi hortus 158, 6 || 231, 16.
- Alexander Macedo, conditor Alexandriae 66, 9; 169, 21; 170, 16 — scelera 108, 3 ss. — virtus 170, 19, cf. 108, 20 — filius Iovis 210, 2 — dictum 226, 3; cf. 213, 15 — || in equo venantis imago 257, 4 ss. — Homeri carminibus indormiebat 259, 9 — stirps Argiva 268, 9.
- Alexander quidam 14, 17.
- Alexandria Aegypti 63, 18 ss.; 204, 25 — Ptolemaei constitutionem dant A. 170, 20 ss. — A. parcet Augustus 171, 3 ss. — obeliscus 64, 7 ss. — leges promulgatae 48, 33; 69, 6; 168, 6 ss.; 173, 8 — praeses A. 68, 16.
- Alexandrini (οἱ ἐπ' Αἰγύπτου 27, 36) 63, 21; 68, 13; 168, 19 ss.; 169, 16 ss.; 170,

- 4 ss. — civitas 63, 9 — cives 69, 6; 173, 8 — populus 64, 6; 66, 8; 169, 2 — decuriones 169, 10 — musica 167, 9; 167, 13 ss. — incubatio prope obeliscum 64, 24. — Cf. « Athanasius » et « Georgius ».
- Alpes 26, 5; 45, 28.
- Alypius, frater Caesarii, vicarius Britanniarum 11, 18; 12, 24; 192, 22.
- Amphiarus inter deos receptus 143, 24 ss.
- Amphio inventor musicae 36, 19.
- Anacreon || cit. 263, 1.
- Anatolius magister officiorum 82, 15.
- Anomoei haeretici 52, 8.
- Antiochenses 27, 26 ss. — curia 156, 10; 160, 11 ss.; 162, 12; 215, 1 — hiberna 156, 1 — res venales 161, 17 ss.
- Antiochia (ἡ Σύρων 162, 20) 100, 5 ss.; 165, 4 — Antiochena civitas 160, 21 — ecclesia maior 164, 6; 164, 12 — agri 161, 4 ss. — leges datae A. 175, 1; 178, 25; 181, 5; 181, 23; 182, 16; 183, 1; 184, 9; 184, 21; 187, 5; 187, 24; 189, 4 adn.; 189, 11; 190, 14 adn.; 191, 4; 195, 15; 198, 20; 199, 21; 201, 25; 202, 10; 207, 5 — propositae [189, 4; 189, 11]; cf. 194, 19.
- Antiochus Epiphanes rex 163, 39.
- Antiochus educator liberorum scriptoris || 240, 6; 245, 11.
- Antiqui auctores 71, 17; 142, 7; 195, 20 — theurgi 132, 7, cf. 167, 21 — || παλαιοί... ἄνδρες 234, 4; 253, 20 — παλαιῶν ἀνδρῶν λόγος 258, 7; 264, 18.
- Antonius (vel Antoninus) quidam 14, 17 cum adn.
- Apamea Syriae || 246, 1 — Apamensis domesticus 244, 20.
- Aphobius 94, 23, cf. 92, 21.
- Apollinarius Laodicensis 210, 14.
- Apollo Daphnaeus 96, 15; cf. 95, 12 — Didymaeus 122, 3, cf. 121, 4; 137, 20, cf. 138, 5 ss. — Πατρόης (Caesareae) 185, 25 — Pythius 157, 6 — statua Nicomediae 56, 29 — || 245, 2 — A. Ἐκατος 236, 10 — Pythius 236, 14; 252, 20 — A. oracula 251, 11 — A. ad. citharam canens 250, 17 — A. cicadae specie respondit citharoedo Eunomo 252, 20 — sagittario telum direxit 252, 17.
- Apollodorus Damascenus scr. Πολιτορχητικά 212, 14.
- Apollodorus Phalereus (Platonis) 15, 18.
- Apostolorum ecclesia Constantinopoli 218, 13 adn., cf. 218, 8.
- Aquileiae lex accepta? 190, 14.
- Aratus poeta, cit. 225, 31.
- Arbetio consul 224, 30.
- Archelaus nuntius 16, 12.
- Archilochus 97, 20 — sacerdotibus prohibitus 140, 23.
- Archytas philosophus 212, 19.
- Ares, cf. « Mars ».
- Argaeus mons 185, 17.
- Argentoratensis pugna 212, 27 ss.
- Argos 36, 3° cf. 267, 13 s. — || Argivorum civitas 267, 24 ss. — duces belli Troiani 267, 26 ss. — historia 268, 1 ss. — reges Macedoniae inde oriundi 268, 8 — Iudi Nemei 269, 1; 269, 8 ss. — pecuniis inopes 269,

- 22 — Corinthiorum tributarii 268, 15; 270, 15 s. — Corinthiis dignitate praestantiores 270, 15 — iudicio damnati 271, 1 ss., cf. 267, 9 s.
- Argus custos Iovis || 254, 6.
- Arianorum ecclesia 179, 15 — || historia 287, 4.
- Aristaeus cantor || 250, 17.
- Aristophanes comicus, cit. 38, 14; 39, 16 || 229, 12.
- Aristophanes Corinthius, amicus Libanii et ab eo defensus 151, 8 ss.; 152, 15; 153, 11; 154, 11; 155, 10; 155, 14; 155, 18.
- Aristoteles. Studium dogmatum A. 10, 19; 15, 20 (= 211, 9) — logica 211, 18 ss. — Iulianus ipse studiosus A. 18, 19, cf. 16, 2; 211, 31 — A. legendus a sacerdotibus 141, 3 — || cit. 230, 13.
- Aristotelica philosophia 16, 2 — Cf. « Peripatetica ».
- Aristoxenus Cappadox philosophus 91, 15.
- Arius Didymus philosophus 171, 7 s.
- Armeniae rex 149, 33. — Armeniorum dux 150, 7 — Armenius = Arsaces 149, 36 — || Armeniorum satrapa 277, 14 — imperium 278, 17.
- Arrianus scriptor 212, 13; 216, 21.
- Arsaces, Armeniae rex 149, 31 ss. = Arsacius 150, 7 ss. — || A. Armeniorum satrapa 277, 14 ss.
- Arsacius sacerdos provinciae Galatae 113, 3, cf. 112, 12.
- Artemis, cf. « Diana ».
- Artemius, dux Aegypti, Sarapeum spoliatus 67, 4 — passio 59, 24 ss.
- Asclepiadae 104, 11.
- Asia 59, 10 — amici inde vocati 30, 4 — sacerdos provinciae A. 125, 1 — || Asiae totius rex Darius 276, 10.
- Astydamas (Philemonis) 40, 10; 102, 6.
- Atarbium Ancyranus praeses Euphratensis 112, 1, cf. 111, 21 ss. = Atarbinus 190, 3.
- Athanasius episc. Alexandriae (exilium) 168, 8 ss.; 169, 20; 172, 12 ss.; 173, 18 ss.; 174, 7 — A. audax 168, 27 — veterator 172, 20.
- Athena, cf. « Minerva ».
- Athenae artium inventrices 25, 14 — sacerdotia 27, 19 ss. — sophistae 217, 21 — || Athenis statua Minervae 256, 18.
- Athenienses 163, 18 — epistula ad A. 26, 10 — Athen. Callippus 104, 8 — || duces Medici belli 267, 26.
- Atthuarii barbari 31, 7, cf. 30, 21.
- Atticae cicadae 107, 9.
- Augustalis praefectus 192, 9 adn. — Cf. « Aegyptus ».
- Augustus Caesar 1, 4 — et Alexandrini 171, 1 ss. — amicus Arii Didymi 171, 8.
- Avitianus (Claudius) vicarius Africae 187, 3; 187, 9; 187, 17; 188, 3.
- Auxonius corrector Tusciae 76, 6.
- Babrius, cit. 103, 13 || 257, 18.
- Babylas martyr 163, 6; 185, 1.
- Bacchus = vinum 8, 5; 219, 17 ss. — B. crater 8, 11 — theatra 144, 21 — filius Iovis

- 219, 18 — *μὰ τὸν Βάχχον* 219, 17 — || B. *thyrsum pulsans* 251, 15.
- Bacchus, scil. *initiatu*s 16, 3 = 211, 14.
- Bacchylides poeta, cit. 225, 41.
- Bacchylus Apamensis || 244, 20.
- Barbari 27, 6 — scil. *Atthuarii* 31, 7 — *Christiani apostoli* b. 75, 6 s. — *barbaricum nomen* 157, 13 — *barbara Musa* 12, 9 — *Iudaei* b. 127, 5 — || *Darius rex* b. 277, 1 — *Armenii* b. 278, 2 — *barbarorum perditor Iulianus* 278, 6 — *mente barbari* 280, 23 — *omne genus barbarorum* 283, 3.
- Basilinopolis 205, 17 ss. — *πραγματευόμενοι* [*curiales* ? cf. *Gothofred. Cod. Theodos. t. IV, p. 421*] 205, 20.
- Basilius Ancyranus (*sanctus*) 92, 14.
- Basilius Magnus 210, 20; 220, 9 — *epistulae ad B.* 39, 14 (?) || 282, 4 ss.; 282, 26 ss.; — *Basilii ad Iulianum* 284, 10 ss.
- Basilius Megalomites 221, 13.
- Batnae, vicus Syriae 156, 25 — *paganus* 157, 13 ss. — *horti* 157, 1; 158, 2 ss.
- Berrhoca Syriae 156, 13 ss. — *acropolis et templum Iovis* 156, 15 s. — *curia* 156, 17 ss., cf. 215, 4 — *iam Christiana*, 156, 18.
- Berytus. *Lex proposita B.* 201, 16.
- Bithynia. *Agri Iuliani in B.* 7, 1 ss., cf. 205, 16 ss. — *haeretici* 176, 7.
- Boethus philosophus 211, 20; 211, 32.
- Bostra urbs. *Templum prope B.* 49, 21 — *Bostreni* 176, 1 ss. — *civitas B.* 177, 20.
- Briareus centimanus || 235, 19.
- Britannia provincia 12, 18 s.
- Bromius 219, 22; cf. « Bacchus ».
- Bupaleum bellum 13, 4.
- Byzaceni 60, 17; 60, 24 ss.
- Byzantium 87, 34; [60, 24 adn.] — Cf. « Constantinopolis ».
- Cadmei Thebani 144, 4.
- Caesar Iulianus 9, 6; 45, 24; [123, 17], cf. 66, 7 || 278, 4 — Cf. « Augustus », « Claudius », « Hadrianus », « Iulius » et « Caesarea » — *Caesares Iuliani* 213, 40 ss.
- Caesarea ad Argaeum metropolis 185, 17; cf. 186, 16 — *templa* 185, 24 ss. — *ecclesiae* 185, 32 — || *ἡ Καισαρο*; 283, 25; 284, 1 — *Caesarienses* 186, 9.
- Caesarea Paneas sive Philippi 215, 25.
- Caesarius, frater Alypii 11, 18; 12, 24.
- Callimachus Cyrenaeus, *Iamb.* (I, 3 s. ed. Cahen) cit. 13, 4.
- Callippus Atheniensis 104, 8.
- Callisthenes ab Alexandro occisus 108, 14.
- Callixena antistes Cereris et Matris deum 99, 6; 99, 20.
- Capella constellatio 155, 4.
- Cappadoces 92, 5 — *Cappadocia* 166, 13; 186, 15 — *Cappadocum provincia* 185, 18 — *praeses* 185, 35 — *ecclesiae* 210, 21.
- Cariae praeses 185, 5, cf. 120, 21.
- Carthagine lex accepta 187, 5.
- Cassianus episc. *Donatistarum* 50, 37.

- Castalius fons 163, 15.
 Catilina scriptor tacticus 212, 10.
 Cato (Porcius) de re militari 212, 11.
 Celsus Antiochenus 45, 13 ss.
 Celsus scriptor Latinus 212, 10.
 Celtae. Regio C. 32, 7 — cervisia 219, 12 ss. — || Rheno infantium ortum probant 260, 12 — Cf. « Galli ».
 Cenchreae portus 25, 4.
 Cerberus (de scribis) 77, 19.
 Ceres, Δημήτηρ θεὸς ἀγρωτάτη 99, 20 — Δημήτριος (cervisia) 219, 21.
 Chalcedon urbs 78, 7 || 228, 14 — Chalcedonium fretum 238, 10; 244, 14; [252, 2].
 Chalcis Syriae 155, 34.
 Charites, cf. « Gratiae ».
 Christiani : Antiocheni 164, 6 ss. — Arsaces Armenius 150, 13 — Bostreni 178, 1 ss. — Caesarienses Capp. 185, 27 ss. — Cyziceni 61, 20 ss. — Gazaei 204, 32 ss. — Nisibeni 148, 18 — Christianorum ἀγάπη 146, 13 — cultus 116, 10 ss. — dogmata 116, 19 ss. — signum crucis 94, 1 — martyrum et reliquiarum cultus 163, 5; 178, 22; cf. 288, 5 — martyres heroibus non comparandi 93, 20 ss. — acta martyrum non scribenda 59, 23 ss. — martyres Gazaei 203, 20 ss.; cf. « Artemius », « Babylon », « Basilius », « Eupsychius », « Marcus » — Christiani dissidentes 51, 40; 176, 6, cf. « Anomoei », « Ariani », — acerbè dissentientes 52, 6; 225, 15. — Christiani multati et vexati 49, 2 ss.; 59, 14; 61, 17 ss.; 164, 5 ss.; 185, 38 s.; 204, 36 ss.; 226, 22 ss.; cf. 53, 31 ss. — a militia officiisque exclusi 57, 11 ss.; 58, 13 ss. — docere non possunt 69, 16 ss. — scholis exclusi 74, 2 ss.; 74, 15 ss. — minae contra Chr. 149, 4; 226, 30 — oracula contra Chr. 149, 12 — mariti vel uxores dimittendi 200, 27; 201, 2 ss., cf. 113, 18; 119, 15 — Cf. « Galilaei ».
 Christianismus 48, 3; 57, 13; 116, 8.
 Christus. Contumeliae adversus C. 150, 15 — Christi martyres 59, 30 — Cf. « Iesus ».
 Chrysanthius sophista 33, 18 ss.; 44, 11 ss.; 44, 22 ss.
 Chrysippus a sacerdotibus legendus 141, 3.
 Cilicia 49, 14.
 Cimmeriae tenebrae || 249, 17.
 Cinyrae divitiae 107, 20.
 Cithereu? 168, 11.
 Claudius Caesar 185, 21 — senatusconsultum Claudianum 191, 19; 191, 30.
 Claudius Mamertinus, cf. « Mamertinus ».
 Clitus occisus ab Alexandro 108, 14.
 Concordia civitas 80, 10.
 Constans imperator 102, 4; 103, 9 || cf. 283, 19.
 Constantia urbs (= Maiuma) 62, 10 ss.
 Constantinopolis, ἐπινομος γενναίου βασιλέως 7, 11 — patria Iuliani 64, 11; 65, 8 — Apostolorum ecclesia 218, 8; 218, 13 adn. — bibliotheca 75, 25 — Pelargus 50, 6 — portus 75, 22 — στοά συγκρατοειδής 75, 23 — epistula ad C. 27, 10 — sophistae vocati C. 35, 8; 45,

- 6 — senatus 75, 21; 214, 31
 — consistorium 82, 14 —
 leges datae vel propositae C.
 53, 9; 53, 18; 53, 25; 54,
 12; 76, 14; 78, 29; 79, 14;
 89, 2; 89, 25; [200, 5] — Cf.
 « Byzantium ».
- Constantinus, patruus Iuliani
 181, 19; 190, 20 — γεννατός
 βασιλεύς 7, 12 — vituperatus
 27, 4 — Constantini regnum
 et iussa 48, 41; 54, 25; 54,
 33; 55, 30; 62, 29 — leges
 abrogatae 181, 19; 181, 29;
 190, 20; 191, 6 — leges per-
 peram C. attributae [200, 2;
 206, 7; 206, 16] — || C. et Ar-
 menii 277, 24.
- Constantius Chlorus avus Iuliani
 283, 19 (P).
- Constantius (Iulius), Iuliani pa-
 ter, vixit Corinthi 26, 26 —
 || cf. 283, 19.
- Constantius Augustus ἀνεψιός
 vocatur 158, 22 — epistolae
 missae ad C. 19, 19 ss.; 20,
 38 ss.; 21, 4 ss.; 21, 26 ss.;
 24, 4 ss. — Constantii prodit-
 oriae litterae 25, 30 — oratio
 contra C. 26, 34 — imperii
 pars (Oriens) 26, 4 — laus
 Themistii 27, 12 — incur-
 siones Persarum 59, 9 —
 segnes milites dat Iuliano 29,
 10 — tyrannia 33, 16 — ἀδελ-
 φός vocatur 41, 3, cf. 280, 23
 — non mitis 41, 5 — λυκοφιλία
 45, 27 — mors 34, 13; 64,
 12 — quid post mortem C.
 factum 48, 2 ss.; 49, 8; 50, 5;
 50, 13 — exules revocati 51,
 7 ss.; 51, 36; 52, 19 ss.; 168,
 25 ss. — ab episcopo Georgio
 excitatus 67, 2 ss. — Serapeum
 diripit 67, 5 ss. — vituperatus
 a Iuliano 150, 11 s. (cf. 278,
 3) — hospes eius Hierapoli
 158, 22 — haeticos perse-
 quitur 176, 3 ss. — Athana-
 sium relegat 168, 25 ss. —
 Aristophanem condemnat 153,
 4 — Iulianus a C. arcessitus
 93, 1 s. — receptus ad conses-
 sum vehiculi 224, 26 — leges
 falso C. attributae [188, 23;
 189, 7] — || C. mollissimus
 et annosus (P) 278, 3 — cum
 C. convictum habentes 28c,
 24, cf. 41, 4 ss.
- Corinthii. Epistula ad C. 26, 11;
 26, 19 ss. — benefactores Iulia-
 ni 26, 22 — || Argivis tributum
 imponunt 268, 15 ss.; 270, 7
 — ludi Isthmii 269, 1; 269, 8 s.
 — venationes 269, 17 — Ar-
 givis nobilitate cedunt 270,
 15 — lite vincunt 271, 2 ss.
 — Corinthum colonia Romana
 deducta 270, 17.
- Creta Iovis nutrix || 236, 16 —
 ἐκατόμπολις 236, 17.
- Crisonis velocitas 154, 17.
- Croesus rex Lydiae 217, 23.
- Cupido deus || 241, 15; cf.
 241, 2.
- Cybele, cf. « Mater Magna ».
- Cyllenius (Epistula ad C.) 28,
 16 ss.
- Cynicus philosophus 31, 19; 101,
 4; 227, 1 ss. — habitus, 31,
 49 s.
- Cyrenaeus poeta (Callimachus)
 13, 4.
- Cyzicus. Haeretici 176, 7 —
 Novatiani 50, 3 ss. — epistula
 contra Christianos Cyzicenos
 61, 8 ss. — Eleusius episcopus
 50, 9; 61, 12; 62, 5.
- Daedalus et Icarus || 262, 16.

Daemon. Τὸ δαιμόνιον 105, 19 ss.
 — d. malus 128, 13 — dae-
 mones πονηροί 128, 10 || 284,
 19 — necessitatem daemonis
 sequi 250, 4 — || contra dae-
 mones sibilare 94, 3.

Damascus || 228, 27 — oculus
 Orientis 232, 5 — fici Da-
 masceni 232, 8 ss.

Danubius. || Pons, 252, 2 adn.
 — Sagadares vicini D. 283, 5.

Daphne suburbium Antiochiae
 157, 1; 157, 7 — festum 162,
 33 — fontes 163, 23 — Daph-
 naeum templum 96, 15; 157,
 2; 163, 1; 163, 34 ss.; 164,
 9 — D. martyr Babylas sepul-
 tus 163, 5; 185, 1 — Daph-
 naeus Apollo 163, 38 — D.
 Iovi et Apollini sacrum 157,
 5 s. — Libanii de Daphne ora-
 tio 157, 7 ss.

Daphnis et Pan || 252, 8 s.

Darius rex Sylosonti gratiam
 reddidit 11, 19 ss. — || D. uxo-
 rem lugentem consolatur De-
 mocritus 276, 1 ss. — D. rex
 totius Asiae 276, 10 — homo
 barbarus et indoctus 277, 1 —
 ad eum Saporis genus refertur
 283, 11.

Decentius tribunus 21, 21.

Delos insula purgata 163, 19.

Delphicum oraculum 163, 14 —
 || Delphorum ludi 268, 23;
 269, 6 — immunitas 268, 19
 — inscriptio Delphica 250,
 12.

Delphidius orator 224, 4.

Demeter, cf. « Ceres ».

Democritus Abderita philosophus
 et Darius rex || 276, 1 ss.;
 [254, 2].

Demodocus || 254, 2 (?).

Demosthenis studium 72, 6 ss.

— cf. adn. ad 97, 16; 104, 3, etc.

Deus 16, 18; 17, 24; 18, 17; 19,
 5 etc. — τὸ θεῖον 129, 4 —
 D. ὁ πρεσβύτατος 196, 11 —
 πάντα ἐφοροῦν 14, 21; 14, 24,
 cf. « Providentia » et « Sol » —
 deus εὐμενής 42, 11, cf. 47,
 15 — d. mittit Rhodiis plu-
 viam auri 130, 4 — Deus Iu-
 daeorum 126, 11 ss., cf. 127
 4 — || ὁ κρείττων 282, 2 —
 ὁ πάντων κρείττων καὶ θεμι-
 οῦργός 281, 9 — ὁ μελλων 281,
 15; cf. « Hypsistos » — Deus
 Christianorum || 284, 20; 285,
 25; 286, 2; 288, 13 ss.

Dii 12, 10; 15, 6; 19, 8 (ab a.
 361 saepissime) 32, 11; 32, 16;
 32, 21 ss.; 45, 24; 92, 28;
 96, 15; 97, 14 etc. — dii
 omnes 43, 3; 105, 7; 125,
 12 — dii et deae omnes 32, 6;
 105, 15; 147, 16 adn. — dii
 viventium et mortuorum 196,
 7 ss. — dii et homines 121,
 21 — sicut dii norunt 31, 6;
 105, 7; 125, 12 — si di vo-
 luerint 156, 12 — πάντα ἀγαθοί
 31, 3 — ἰδιοί 128, 14 — ἀπο-
 τροπαῖοι 176, 22 — γενεάρχαι
 132, 21 — ἐπιφανεῖς (ἔμπα-
 νεῖς? = astra) 171, 14; cf. 34,
 14 — λόγοι 96, 4 — μέγιστοι
 138, 18 — Ὀλύμπιοι, cf. s. v. —
 ὁμόγνοι 98, 22, cf. « Iuppiter »
 — ὁρῶντες πάντα 119, 7 —
 οὐράνιοι 120, 16; 147, 27; cf.
 133, 17; 155, 4 || 278, 18 —
 σύμμαχοι 215, 16 — σωτήρες
 109, 23; 128, 14, cf. 88, 17 et
 « Sol » — φίλοι 98, 22 —
 γθόνοιοι, cf. « Manes ».

Dii sunt auctores legum 125,
 16; 128, 20, cf. 68, 8 ss. —
 consiliiarii 123, 1, cf. 120, 15

- ἀρχὴ καὶ τέλος 196, 4 —
αἵτιοι τοῦ ζῆν 197, 3 — mali
non auctores 129, 26 ss.; 144,
8, cf. 31, 3 — φιλόανθρωποι 129,
4 ss — nullare indigent 133, 26
— omnia penetrant 139, 18 s. —
invisibiles nos vident 139, 17
— deorum et daemonum dif-
ferentia 105, 20 s. — diis ami-
cus Iulianus 150, 11; 219, 7,
cf. 66, 13 s. — sacerdotes mi-
nistri deorum 136, 12 ss.
Deorum cultus 47, 23 ss.; 119,
16; 119, 25 ss.; 123, 6 —
neglectus 126, 1; 126, 8 ss. —
hymni ab ipsis diis traditi 142,
9 — sacrificia quotidiana 142,
15 ss. — cultus statuarum 133,
19 ss. — statuæ dii non sunt
134, 13 ss. — lustrationes 143,
1 ss. — novitas vitanda 125,
13 ss.
Dii invocati || 241, 14 — deo-
rum hecatombæ 236, 20 —
fici diis consecratæ 230, 18 —
auxilium 278, 12 — deus
patrius 244, 16 — deorum et
Martis cultor Iulianus 278, 4.
Dianæ statua Nicomediæ 56, 30:
Didymæus Apollo 122, 3; 137,
20; cf. 138, 5 — Didymæum
templum 122, 17.
Dike invocata, cf. « Iustitia ».
Dio Chrysostomus, cf. adn. ad
129, 1 ss. et 131, 8 ss.
Dio Syracusanus 135, 9.
Diocletianus 57, 32.
Diodorus Tarsensis 147, 12; 147,
21.
Diogenes Argivus philosophus ||
271, 15.
Diogenes ignotus || 273, 8.
Diomedes Tydci filius || 265, 3.
Dionysius = Nilus 104, 6; 106,
20, cf. 101, 2.
Dionysius tyrannus Siciliae
104, 7.
Dionysus, cf. « Bacchus ».
Dioscorus musicus 167, 23.
Donatisti haeretici 50, 16 ss.
Doris, regio (vicus) Nicaeae 205,
16.
Dositheus ignotus || 274, 2.
Dubis fluvius 31, 15.
Ecdicius praefectus Aegypti 165,
14; 166, 18; 167, 10; 173,
16; 188, 23; 189, 7.
Echo dea Panos coniux || 258, 3
ss. — vocis ex aeris percussione
respondens imago 258, 5.
Edessa 179, 18; 180, 6 — Edes-
senorum ecclesia 180, 2, cf.
179, 11.
Electra Euripidea 106, 14.
Eleus Phaedo 104, 16 — || Eleo-
rum Olympia 268, 23; 269,
6 s. — immunitas 268, 19
Elpidius, comes rerum privata-
rum 155, 20.
Elpidius philosophus || 265, 13.
Eleusina (templum) 25, 16.
Eleusius episc. Cyzici 50, 9;
61, 12; 62, 5.
Empedotimus 135, 10 (?) ; 214,
19.
Enodia virgo (Hecate) 42, 11;
47, 15 — Enodius (Mercu-
rius) 47, 15.
Epicuri libri sacerdotibus prohi-
biti 141, 23.
Evagrius rhetor 6, 30 ss.; 33, 2.
Euclides philosophus, filius Maxi-
mi 261, 6.
Eugenius philosophus, Themistii
pater 262, 10 ss.
Eumæus Homeri 115, 2.
Eumenius ignotus 10, 6.
Eunomus et Apollo || 252, 18 ss
Euphratensis praeses 111, 22

- Euphrates 108, 17; 150, 4; cf. 159, 19.
- Euppsychius martyr 186, 7.
- Euripides cit. 36, 20; 42, 3; 106, 14; cf. 144, 5.
- Eusebius Gazaeus martyr 203, 21.
- Eusebius spado ? 17, 25.
- Eustathius Cappadox philosophus 42, 2; 42, 15; 43, 6; cf. 41, 14 ss.
- Eustochius 47, 2; cf. 46, 22 ss.
- Eutherius cubiculi praepositus 23, 19; 35, 4.
- Euthymeles tribunus 223, 15.
- Fama dea 105, 17.
- Fatum (εἴμα, μένη) || 278, 13; cf. « Fortuna ».
- Felix comes sacrarum largitionum 81, 38; 82, 15.
- Florentius (Flavius) praef. praetorio Galliarum 20, 10; 20, 22 ss. — consul (a. 361) 26, 3; 48, 31.
- Foenice, cf. « Phoenice ».
- Fortuna 9, 2; 34, 19; cf. 147, 17 — templum Caesareae 185, 26 ss.; 186, 8 — Τυχαίων Antiochiae 223, 2 — || Fortuna belli 278, 12.
- Forum Traiani (lex proposita) 191, 28.
- Franci 225, 16 — || F. perditor Iulianus 278, 5.
- Frontinus strategematon scriptor 212, 12.
- Galatia. Sacerdos provinciae 113, 3 — sacerdotes 113, 15 — provincia 114, 10 — haeretici 176, 8 — Galata quidam 112, 11.
- Galilaea 127, 7.
- Galilaei = Christiani, derisionis nomen 74, 6 s.; 186, 3 s.; 207, 10 ss. — G. Deus 147, 19 — G. impietas 93, 27; 113, 20; 114, 16; 146, 5; cf. 94, 19; 127, 7 — avaritia 177, 9; cf. 165, 18; 179, 16 — insania 52, 20; 112, 5; cf. 73, 16 ss.; 178, 14 adn. — superstitio 60, 26 — vituperationes contra G. 146, 5 ss.; cf. 94, 23 — miserandi 178, 18 — ecclesiae 73, 5 — episcopi et clericici 121, 22; 176, 2; 177, 21 — libri 165, 2 — doctrina 170, 23 — milites 58, 14; 159, 2; cf. 57, 11 ss. — Alexandrii 170, 5 — Gazaei 204, 29; 204, 44 — libri contra G. 164, 27 — G. quomodo tractandi 73, 14 ss.; 112, 2 ss.; 178, 15 ss.; 179, 12 ss. — reditus in patriam concessus 52, 20; 163, 25; cf. 51, 6 ss. — Cf. « Christiani ».
- Galliae 21, 21; 23, 32 — epistulae in Galliis scriptae 6-24 — Gallicae ripae 31, 9 — Galli milites 22, 42; cf. 23, 32 — Gallorum ἀμουσία 16, 16 — Gallica Musa 12, 9 — || I. liberator Gallorum 278, 6 — Cf. « Celtae ».
- Gallus, frater Iuliani 5, 6 ss. — (ὁμοπάτριος ἀδελφός) 158, 23; 162, 13 — || G. epistula spuria 287, 16 ss.
- Gazaeorum civitati Maiuma attributa 62, 10 ss. — seditio apud G. 203, 20 ss.; 204, 12 ss.
- Gentiles milites 22, 30.
- Georgius episc. Alexandriae 63, 17 — Constantio acceptus 67, 1 ss. — caedes 65, 14 ss.; 67, 13 ss.; 68, 4 ss.; 204, 21

- libri 164, 32; 166, 2 ss. —
 notarius servus Georgii 166, 8.
 Georgius rationalis summarum
 || 256, 13; 258, 2.
 Germani 20, 3; 21, 34 — Cf.
 « Alamanni », « Atthuarii »,
 et « Franci ».
 Germanianus (Decimius) praefec-
 tus praetorio 192, 5.
 Gerontius praefectus Aegypti 51,
 14.
 Glaucus Hippolochi filius || 265, 1.
 Graecia 32, 4; 33, 17; 44, 13
 — G. rector 25, 5; 35, 28 —
 legati 26, 13 || 271, 4 — com-
 munita bella 267, 29 s. — liber-
 tate sub Romanis fruitur 268,
 13 — quattuor ludi 268, 22 ss.
 — vetera instituta 270, 12;
 270, 20.
 Graecus sermo 3, 17; 10, 15;
 74, 22 s.; 75, 13; 203, 9 —
 G. scriptores 69, 32; 212, 13
 — disciplinae 69, 35 — Cf.
 « Ἑλληνίῳ ».
 Gratiae 8, 6; 102, 11.
 Gregorius dux || 266, 5.
 Gyrae insula 36, 9.
 Hades 140, 3; cf. « Tartarus ».
 Hadrianus Caesar 163, 17; 227
 adn. — tactica 212, 20.
 Hadrumetum 60, 28 adn.
 Hebraei servi Aegyptiorum 170,
 6 — Christianis meliores 170,
 17 — Cf. « Iudaei ».
 Hecale et Theseus || 252, 6.
 Hecate, cf. « Enodia ».
 Hecbolius sophista [179, 11 adn.]
 || 264, 4.
 Hector, Parmenionis filius, flu-
 mine mersus 108, 16.
 Hectoris templum et statua 93,
 9; 93, 16.
 Helena imp. 26, 28; 205, 13.
 Helena Lacaena || 275, 22.
 Helenopolis 205, 12.
 Helios, cf. « Sol ».
 Hellas, cf. « Graecia ».
 Ἑλληνίῳ: a) = Graeciae incola 25,
 5, cf. 106, 7 — b) = sermonis
 G. peritus, G. cultu imbutus
 25, 24; 27, 32 s.; 69, 3; 75,
 13; 92, 5; 122, 5; 153, 7;
 155, 9 — τὸ κοινὸν τῶν Ἑλλη-
 νῶν 35, 8 — || 238, 13; 277, 3
 — c) = paganus 48, 26; 74,
 4; 74, 22; 75, 13; 178, 2;
 185, 28; 204, 37; 220, 28; cf.
 Ἑλληνίδες 174, 9.
 Ἑλληνικός a) Cf. « Graecus » —
 b) = paganus 55, 38; 75, 2;
 114, 19; 157, 14; 205, 1 —
 templa 48, 13; 61, 10; 116, 11
 — dogmata 116, 13; 116, 17;
 116, 27 — || πᾶν τὸ Ἑλληνικόν
 [locutio a Iuliano aliena] 247,
 5; 254, 3; 261, 21, cf. 247,
 12 — Ἑ. πανήγυρις 269,
 14.
 Ἑλληνισμός = religio pagana 48,
 8; 60, 1; 61, 28; 113, 4;
 148, 23; 204, 4.
 Ἑλληνισταί = pagani 61, 16;
 114, 18.
 Hera 210, 3.
 Heraclidarum reditus || 268, 2.
 Heraclides Ponticus 214, 20.
 Heraclitus Cynicus 1, 8.
 Hercynia silva 28, 13 adn.; 29,
 23; 29, 28 ss.
 Hermes, cf. « Mercurius ».
 Hermogenes ex praefectus Aegypti
 40, 23.
 Hermolaus coniurat in Alexan-
 drum 108, 5 ss.
 Hermotimus? 135, 10 adn.
 Herodotus 72, 6 — cit. 207, 28;
 209, 12 ss.; cf. 11, 19 ss.
 || 229, 14.

- Hesiodus 47, 3; 72, 5; 72, 14;
cf. 117, 22 || 270, 5; 272, 20.
- Hierapolis Syriae 155, 28 s.;
158, 13; 159, 5.
- Hicrius, discipulus Iamblichi
211, 25.
- Hierosolyma. Templum reaedifi-
candum 192, 20 ss.; cf. 135,
18 — || Hierusalem urbs sancta
reficienda 281, 19.
- Himerius praefectus Aegypti
|| 274, 21 ss.; 275, 7; cf.
277, 3.
- Himerius sophista 45, 1 ss.
- Hippia, mulier Prisci 16, 24.
- Hippocentaurus 222, 11.
- Hippocrates medicus cit. 104, 11
— || cit. de melle 230, 3.
- Hipponax poeta sacerdotibus pro-
hibitus 140, 24.
- Hispani equites 22, 30; 23,
31.
- Histriae corrector 80, 18.
- Homerus 28, 20; 42, 20; 72, 5;
72, 14; 213, 15; 217, 18 —
fabulae 117, 22; 122, 2 s. —
semper Iulianum comitatur
96, 4 — cit. 8, 8; 17, 8;
42, 15; 43, 10; 44, 25; 63,
12; 74, 28; 95, 27; 109, 4;
115, 1 ss.; 116, 1 s.; 124, 4;
131, 12 s.; 136, 21 s.; 153, 17;
157, 8; 195, 24; 208, 7; 213,
15 et 21; 220, 2 s.; 224, 27;
224, 36 || 229, 20 ss.; 231, 16;
235, 10; 236, 16 ss.; 243, 1;
249, 7; 249, 10 ss.; 252, 4;
253, 12; 254, 14; 255, 6;
256, 14; 257, 14; 263, 9; 265,
1-4; 275, 22; 288, 7 — H. ὁ
σοφός 264, 7 — longaeuus 255,
14 — H. puerorum ludus in li-
tore 248, 1 ss. — carminibus H.
indormiebat Alexander 259, 9.
- Homonymus, cf. « Iulianus »
(avus imp.), et « Iulianus
Theurgus ».
- Hymetius vicarius Urbis 183, 25.
- Hypatius vicarius Urbis Romae
199, 14.
- Ἰψίστος θεός 193, 8, cf. 135,
21 adn.
- Iamblichus philosophus θεῖος 15,
14 — θεότατος 158, 18 —
ἱεροφάντωρ 214, 21, cf. 231, 1 ?
— I. veneratur Iulianus 45,
17 ss.; 158, 20 s. — commen-
taria Iuliani theurgi 15, 7 s. —
dialectica 211, 24 ss. — || epis-
tulae ad Iamblichum 238, 1 ss.;
240, 15 ss.; 243, 20 ss.; 248,
22 ss.; 250, 11 ss.; 253, 9 ss.
— ὁ σοφός 245, 5 — benefac-
tor vel salvator omnium Grae-
corum 238, 13; 247, 5 —
vel totius generis humani 255,
4 — ornamentum et commo-
dum mundi 238, 18; 255, 13
— a Mercurio nutritus 248, 12 s.
— comparatus Aesculapio 247,
14 ss. — Apollini 245, 2, cf.
252, 17 ss. — Baccho 251, 15
— Mercurio 251, 13; 252, 5;
cf. 239, 15 — Orpheo 255, 1
— Soli 246, 21; 247, 8;
254, 21; cf. 238, 17.
- Ianuarinus consul [206, 25].
- Icarius, pater Penelopae 220, 4.
- Icarus et Daedalus || 262, 16.
- Iesus 170, 22; 171, 22; = Na-
zaraeus 147, 12 — statua 215
27 ss. — Cf. « Christus ».
- Ilium 93, 3 — Ilias Athena 93,
23 — Ilienses 93, 17.
- Illyriorum fines transit Iulianus
32, 6, cf. 25, 9 — ad civitates
Illyrici epistulae 25, 18 —
praef. praetorio per Illyricum
80, 16.

Inachus avus Iuliani || 279, 3.
 Indorum regio || 283, 13 — merces 232, 15.
 Io ab Argo custodita || 254, 7.
 Iohannes ὁ Διακρινόμενος 215, 30.
 Iovianus, successor Iuliani 51, 36; 224, 18 ss. — consul a. 364 70, 27 — || leges 286, 19 ss.
 Iovius v. c. quaestor 82, 14.
 Isis regina Aegypti 170, 1 — πολιούχος Alexandriae 169, 22 — regina elementorum 219, 5 (p).
 Isocratis studium 72, 6 ss. — || l. longaevus 255, 15 (p).
 Ister a fonte navigabilis 29, 30.
 Isthmia || 269, 8 — ludi in Isthmo 269, 1.
 Italiae civitates 85, 21; cf. 26, 1 ss. — Italica praedia (i. e. iuris Itali) 199, 16 — praef. praetorio per I. 80, 16 — || Italarum liberator Iulianus 278, 6.
 Ithaca || 249, 11.
 Iudaei religionis suae observantes 126, 5 ss. — non omnino impii 126, 11 ss. — prophetae 135, 17; 441, 11 — templum ter eversum 135, 18 — restituendum 135, 18; 193, 7; cf. 192, 21 ss. || 281, 19 — foetentes et tumultuantes 225, 19 — || epistula ad I. 280, 10 ss. — I. patriarcha 281, 3 — ἀποστολή 281, 4; cf. 279, 28 — Cf. « Hebraei ».
 Iulianus Iulianum se ipse vocat 104, 14 — Caesar 9, 6 = 45, 24; 218, 13 — Augustus I. 24, 13 — Imp. Iulianus Augustus 75, 33; 76, 6; 78, 18 et passim in praeser. legum — Flavius Claudius Iulianus imperator Augustus 49, 21 — Imp. Caesar Iulianus Maximus Au-

gustus 66, 7 — Iulianus invictissimus princeps 80, 13 — ...pius felix Augustus... proconsul pater patriae 84, 9 (p) — pontifex maximus 122, 16; 138, 25 (*Misop.* 362 B) — Iulianus consul III in subscr. legum (a. 363) 187, 6; 187, 14; 187, 24; 188, 6; 194, 2; 195, 15; 198, 20; 199, 10; 199, 21; 200, 6; 200, 17; 201, 17; 201, 25; 202, 10; 202, 29; 203, 14; 207, 5 || cf. 286, 17 — tituli perperam I. attributi 286, 14 ss.
 Iulianus Constantinopoli natus 64, 10; 65, 8 — Thrax origine 27, 33 — pater eius 26, 26, cf. 283, 19 — avia praedium ei dedit in Bithynia 7, 4; cf. 130, 17 — ibi puer saepe fuit 7, 19 — et vineam coluit 8, 3 ss. — a puero libros adamavit 165, 16 — in Cappadocia libros describendos mutuatus est 166, 13 — ad aulam Constantii accessit 93, 2; cf. 224, 26 — invitus fit imperator 31, 6 — Constantium interficere non cupit 34, 13 — Constantinopoli pompae Christianae interest 218, 13 adn. — convertitur ad deorum cultum a. XX natus 172, 7 s. — sacrificia quotidiana 158, 12, cf. 32, 22 ss. — studiosus Platonis et Aristotelis 18, 19; cf. « Plato » — Homerum et Platonem semper secum habet 96, 4 — libros Christianos requirit 165, 4 ss. — mero vino non utitur 8, 11 — statua eius aenea Alexandriae 64, 19 ss.; cf. 64, 4 — De actis et scriptis Iuliani vide capitulorum tabulam p. 321 ss. — ||

- Historia I. fabulosa 277, 12 ; 282, 17 — I. condiscipulus Basilli 285, 1 s.
- Iulianus, frater Basilinae et avunculus I. imperatoris 33, 26 ss. ; 161, 13 — ei scribit imperator 34, 7 ss. ; 95, 25 ss., cf. 97, 11 ss — comes Orientis 95, 7 ; (in praescr. legum) 160, 10 ; 188, 11 ; 190, 19 ; 202, 5.
- Iulianus, πάππος καὶ ὁμώνυμος Iuliani imperatoris, praeses Alexandriae et praefectus Aegypti ? 68, 15.
- Iulianus Bacchylī filius Apamensis, domesticus || 244, 20.
- Iulianus Caesariensis sophista || 228, 20.
- Iulianus consularis Phoenices 182, 6.
- Iulianus theurgus (= ὁ ὁμώνυμος) magister θεοσοφίας 15, 17 — commentaria Iamblichī in I. 15, 7 s.
- Iulius Caesar 214, 32.
- Iulius Constantius, cf. « Constantius ».
- Iulus patriarcha Iudaeorum || 281, 3
- Iuno 210, 3.
- Iuppiter : invocationes νῆ (μῆ) Δία 91, 21 ; 122, 2 ; 170, 16 ; 176, 23 || 242, 11 — Ἰστω Ζεῦς 32, 5 ; 41, 8, cf. 34, 12 s. — πρός Διὸς 92, 4 ; 106, 16 — sacrificium regium Iovi 156, 16 — I. portenta mandat 156, 14 — imago Iovis Iulianum coronantis 55, 33 — statua Caesareae 215, 32 — pater Alexandri 210, 4 — pater Bacchi 219, 18 — Socratis dictum de Iove 210, 7 — I. pluvia sanguinis homines creat 132, 8 ss. — hospites ab eo veniunt 115, 4 ; 131, 12 — Ζεὺς βασιλεύς 34, 12 ; 220, 19, cf. 156, 16 — ἑταίρειος 131, 14 ss. — Κᾶσιος 215, 17 — ξένιος 131, 8 ss., cf. 115, 4 — Ὀλύμπιος (templum Antiochiae) 157, 5, cf. 164, 1 ; 215, 18 — ὁμόγνιος 131, 20 — παντεπόπτης 215, 35 — πολιοῦχος Caesareae 185, 24 — φίλιος 92, 4 ; 150, 36 — || Iovis urbs Damascus 232, 4 s. — Iovis aegis 235, 11 — I. et Briareus 235, 19 s. ; 236, 4 — I. in Creta nutritur 236, 15 s. — pater Iuliani 279, 4 — Ζεῦς σωτήρ 255, 12 — cf. 248, 23 ss. ; 254, 7.
- Iustitia dea invocata 10, 23 — reversa ad terras 225, 30 ss.
- Iustus consul a. 328 [206, 26].
- Κρόνια Iuliani 213, 39 ss.
- Lacaena (Helena) || 275, 22.
- Lacedaemoniis scribit Iulianus 26, 10 — || duces belli Medici 267, 27 — Argis non potiuntur 268, 4.
- Laconica brevilonguentia 38, 15 ; 107, 8.
- Laertae hortus 158, 7.
- Laeti milites 22, 31.
- Lagus, cf. « Ptolemaeus ».
- Lamprias Argivus philosophus || 271, 15.
- Laudacides (Lycambes ?) 97, 20.
- Lauracius (= Lauricius comes ? 95, 16). Contentio cum Iuliano comite Orientis 96, 24 ss. — vir bonus 98, 7 ss.
- Lausus tribunus || 285, 16.
- Leonas quaestor 24, 4 ; 24, 20.
- Leontius consularis Palaestinae 201, 22.

- Leontius domesticus factus 207, 27 ss.
- Libanius, sophista et quaestor 151, 13; 155, 33 — epistulae Iuliani ad L. 6, 6 ss.; 9, 11 ss.; 9, 25 ss.; 151, 13 ss.; 152, 14 ss.; 155, 33 ss. — Libanii ad Iulianum 152, 6 ss.; 154, 10 ss. — L. oratio in Daphnaeum templum 157, 7 — pro Aristophane 151, 19; 153, 5 ss.; 154, 4 ss.
- Licinius tyrannus 219, 6 adn.
- Litarba vicus Chalcidis 155, 34; 156, 13
- Lollianus consul (a. 355) 224, 30.
- Loth 220, 27.
- Lucas evangelista 73, 6.
- Lucianus quidam sophista || 266, 12.
- Luna *δημιουργός τῶν ὄλων* 171, 19 — || argentea 264, 10.
- Lycambus ? 97, 20.
- Lydia 217, 23 — Chrysanthius arcessitus e Lydia 44, 13 — sacerdos provinciae L. 44, 34 — || Lydiae aurum 248, 6.
- Lysiae studium 72, 7.
- Macedoniae civitatibus scribit Iulianus 25, 18 — consularis M. 111, 23 — || Macedones Argis oriundi 268, 3; 268, 9 — bellum contra Persas 268, 7.
- Magnentius imp. 102, 4; 109, 9.
- Maiuma, festum 162, 30 — urbs, cf. « Constantia ».
- Mamertinus (Claudius), praefectus praetorio per Italiam et Illyricum 80, 15; in praescr. legum : 70, 23; 79, 19; 90, 12; 90, 20; 183, 7; 200, 13; 202, 15; 203, 5; 207, 2 — consul factus a. 362 (Amm. XXI, 12, 25) : in subscr. legum 53, 9; 53, 18; 53, 25; 54, 12, 70, 15; 76, 2; 76, 15; 76, 24; 78, 30; 79, 14; 80, 4; 82, 3; 82, 13; 82, 30; 84, 1; 89, 2; 89, 26; 90, 16; 91, 1; 160, 14; 175, 2; 180, 17; 181, 5; 181, 23; 182, 16; 183, 2; 183, 21; 184, 9; 184, 22; 188, 17; 189, 4; 189, 11; 190, 14; 191, 4; 191, 29; 192, 17.
- Manes dii 195, 4 — *οὐκ ἔστι θεοὶ* 197, 18 ss.; cf. 147, 18 — *οἱ κατὰ* 197, 21 s. — Cf. « Dii » et « Tartarus ».
- Manichaei 175, 25.
- Marciana cl. femina 193, 20.
- Marcianae silvae 28, 13 adn.
- Marcomanni 225, 20.
- Marcus Arethusius martyr 49, 4; 49, 13.
- Marcus (Aurelius) imp. de auro coronario 85, 6 — dictum 225, 17 ss.
- Marsyas Phrygius || 251, 2.
- Marsyas fluvius || 251, 3.
- Martis imago 55, 35 — || Martis cultor Iulianus 278, 5 — Mars dator imperii 279, 15.
- Martyrius episcopus 215, 37.
- Mater deorum Magna Phrygia 99, 20 — cultus Pessinunte 115, 20; 116, 4 — sacerdos 99, 6; 100, 1 — regina elementorum ? 219, 5 s.
- Matthaeus evangelista 73, 6; cf. 179, 20 s. adn.
- Maximianus imp. 57, 33.
- Maximinus imp. 57, 34.
- Maximinus ignotus 25, 3.
- Maximus philosophus Byzantius || 258, 23 ss.; 259, 8; 260, 2.
- Maximus philosophus Ephesius 30, 27 ss. — a Iuliano arcessitus 33, 17 — arcessit Chry-

- santhium 44, 11 — epistula Iuliani ad M. 30, 33 — Theodora ad M. 119, 1 — dialectica 211, 25 ss.
 Maximus Tyrius de dialectica 15, 22 (= 211, 12).
 Maximus praef. praetorio [200, 2].
 Mazaca urbs 185, 21 — Cf. « Caesarea ».
 Medicum bellum || 267, 27.
 Melanthius cit. 66, 17.
 Melite uxor Chrysanthii 44, 17.
 Meniscus (vel Menippus) 8, 19.
 Mercurii imago 55, 35 — M. et Musae 2, 38; 72, 8; 151, 19 — ἐνόδιος 47, 15; cf. 42, 11 — Ἐρμῆς λόγιος 74, 37 || 239, 15; 248, 12; 255, 12; 257, 11; 260, 7 — Mercurii virga 248, 13 s.; 251, 14 — Mercurius noster = Iamblichus 249, 9; 252, 5.
 Midiae divitiae 154, 16.
 Miletus urbs 185, 4 — flamen civitatis M. 122, 20, cf. 120, 23.
 Minerva invocata 32, 5 — Ἀθηνᾶ ἐργάνη 129, 15 — M. Iliadis templum 93, 23 — || M. invoc. 279, 16 — Minervae suffragium 252, 14.
 Mithriaca mysteria 45, 9.
 Modestus vicarius 51, 15.
 Momus et Venus 107, 17 ss.
 Moyses cit. 129, 14. Cf. « Scripturae ».
 Musae 147, 16, cf. 147, 25 (Μουσικοί λόγοι?); 217, 27 — Musae et Hermes 2, 38; 72, 8; 151, 19 — M. Gallica 12, 9 — apud Homerum 213, 22 — || 260, 11 — argenteae 264, 5 — Musarum desertor 243, 5 — Thamyrae et M. certamen 251, 4 ss. — M. in fronte penas Sirenum gestant 251, 7.
 Musonius philosophus relegatus 36, 7 ss.
 Mygdonius nuntius 118, 3; 118, 23; cf. 117, 38.
 Myrrhinusius Phaedrus 43, 17.
 Nardini 3, 10 = 28, 13 (leg. Narisci?).
 Nazaraeus (Christus) 147, 12. Cf. « Christus ».
 Nebridius, praefectus praetorio 24, 17.
 Nectabus Gazaeus martyr 203, 21.
 Nemei ludi Argivorum || 269, 1; 269, 8.
 Nereus = mare 7, 8.
 Nero Musonium relegat 36, 10.
 Nevitta consul in subscr. legum (a. 362) 53, 10; 53, 18; 53, 26; 54, 12; 70, 16; 76, 2; 76, 15; 76, 24; 78, 30; 79, 15; 80, 4; 82, 3; 82, 13; 82, 30; 84, 1; 89, 2; 89, 26; 90, 16; 91, 1; 160, 14; 175, 2; 180, 17; 181, 5; 181, 23; 182, 16; 183, 2; 183, 21; 184, 9; 184, 22; 188, 17; 189, 4; 189, 11; 190, 14; 191, 4; 191, 29; 192, 17.
 Nicaea civitas 205, 17 ss. — πραγματευόμενοι (curiales?), cf. « Basilinopolis ».
 Nicomedia metropolis 56, 29 || 228, 15; 244, 15 — terrae motu vastata 9, 25; 9, 35 — lex data N. 180, 16.
 Nicopolis terrae motu concidit 25, 12.
 Nilus, senator Romanus 101, 2 ss. — contumeliis afficitur 101, 22 ss.; 104, 15, cf. 155, 19.
 Nilus fluvius. Incrementum 167, 1 — cubitus 62, 27 — Hector in N. suffocatus 108, 17.
 Niobe 220, 28.

- Nirei pulchritudo 154, 16.
 Nisibeni Christiani 148, 18 ss.
 — Nisibis capta 148, 31 —
 || minae contra N. 278, 18.
 Novatianorum ecclesiae restitu-
 tae 50, 3; 50, 12.
 Numerius Narbonensis rector
 223, 24; = Numerianus 224,
 10.
 Nymphae = aqua 8, 12.
 Nymphidianus rhetor, frater Ma-
 ximi Ephesii 3, 16.

 Occidentis partes 123, 22 || 228,
 12.
 Oceanus 16, 15 — || fluvius
 283, 3.
 Olympias mater Alexandri 210,
 3.
 Olympii ludi || 268, 23; cf. 269,
 6 — Olympiacus Iuppiter
 Phidiae 164, 1 || 256, 18.
 Olympius Iuppiter 157, 5 —
 Olympii dii 171, 11; 197, 18;
 198, 8.
 Olympus purissimus, Tartaro
 oppositus 140, 4; 140, 10;
 140, 15 — apud Homerum
 213, 22 — pluvia sanguinis ex
 Olympo (?) 132, 9 adn.
 Olympus mons 157, 3 || 263, 3.
 Onesandros de strategematibus
 212, 14.
 Oribasius medicus, discipulus
 Zenonis 62, 32 — epistula
 ad O. 17, 7 ss. — dictum
 223, 19.
 Oriens = diocesis Orientis 59,
 11, cf. 45, 2 et « Syria » —
 Orientis comes in praeser-
 legum : 160, 10; 188, 11;
 190, 19; 202, 5; cf. 192, 9
 — praef. praetorio O. 205, 33.
 Cf. « Sallustius Secundus » —
 || Oriens 238, 14 — Orientis
 oculus Damascus 232, 5 —
 Orientis claritas 249, 15.
 Orpheus cantor 250, 18; 254,
 2; 255, 1.
 Orphici (= antiqui theurgi)
 132, 7 (?).
 Ossa mons 157, 3.

 Paeonia (Pannonia) 26, 6.
 Palaestina 62, 17 — P. consu-
 laris 201, 22.
 Palamedes Homeri 28, 19.
 Palladas poeta 220, 11.
 Pamphyliae civitates 54, 16.
 Pan deae Echus coniux || 258, 4
 — musicus 250, 16 — *νόμος*;
 cum Daphnide 252, 8.
 Panceas regio 215, 24; 215, 35.
 Pannonia superior 238, 9; 244,
 13 — Cf. « Paeonia ».
 Paphlagoniae haeretici 176, 7.
 Parisii. Apud P. hiberna, 21, 12
 — litterae inde missae ad
 Constantium 21, 25 ss. —
 P. Iulianus Augustus salutatus
 24, 4 ss. — P. proclamatio a
 Iuliano facta 24, 30 ss.
 Parmenio 108, 15 s.
 Parthicae gentes 23, 1 — || Par-
 thorum regio 277, 19.
 Paternus scriptor Latinus rei mi-
 litaris 212, 10.
 Patro scriptor rei militaris 212,
 14.
 Paulus iuris consultus 200,
 22 s.
 Paulus sycophanta 153, 4.
 Pegasius, Ilii episcopus 92.
 23 ss. — Iulianum in templa
 ducit 93, 6 ss. — sacerdos
 deorum factus 94, 14 —
 Ancyram missus 92, 16.
 Pelargus Constantinopoli 50, 6.
 Pelei gladius 154, 17.
 Pelion mons 157, 3.

- Peloponesi civitatibus scribit
 Iulianus 25, 18.
- Penelope 220, 4 — φίλανδροσ 99,
 9 ss.
- Pentadius officiorum magister
 23, 19; 23, 22.
- Periclis eloquentia 38, 13.
- Peripatetica dogmata Stoicis
 comparata 19, 11 ss. Cf. « Aris-
 toteles ».
- Persae. IncurSIONES 59, 9 s. —
 minae Iuliani contra P. 148,
 29 — legatio et epistula Persi-
 cae 149, 20; 149, 28 — Persi-
 cum (vel contra Persas) bel-
 lum 44, 35; 59, 9 ss.; 75, 26;
 148, 17; 150, 22; 193, 5; cf.
 159, 14 ss. || 277, 15 ss; 279,
 10; 281, 17; 283, 10 — Per-
 sica serica 232, 15 — Mace-
 donum contra P. bellum 268,
 7; cf. « Medicum » — Persicus
 furor 277, 16 — victima Per-
 sicae manus 278, 16 — Per-
 sarum rex Sapore 283, 11 —
 P. regio 283, 10; 283, 26.
- Phaeaces 26, 27 || 249, 12;
 257, 15.
- Phaedo Eleus 104, 16.
- Phaedrus Platonis lectus 43, 16.
- Phaethon 227, 8 — Cf. « Sol ».
- Pharianus ignotus 10, 6.
- Phidiae Iuppiter Olympiacus
 164, 1 || 256, 18 — Minerva
 Athenis 256, 18 — cicada,
 apis et musca 256, 20 s.
- Philemo comicus (cit.) 103, 6;
 cf. 40, 10.
- Philippi urbs Macedoniae 45, 3.
- Philippus Macedo stirpe Argivus
 || 268, 8.
- Philippus Aegyptius 168, 13.
- Philippus poeta Cappadox 45, 23
 ss.; cf. 9, 4.
- Philolaus philosophus 212, 19.
- Philotas ab Alexandro necatus
 108, 15.
- Phœbus 139, 24 — Cf. « Sol ».
- Phœnices consularis 182, 7.
- Photinus episcopus 147, 10 ss.
- Phrygia Mater deum 100, 1 — ||
 Phrygius Marsyas 251, 2.
- Pigres = Tigris 216, 20.
- Pindarus Thebanus cit. 8, 15 s.,
 cf. 130, 4 || 246, 17; 264, 5
 — celebrat caedem Tiphoei
 235, 22 — Pindari aemulus
 Iamblichus 254, 2.
- Pisistratus Homericus collegit
 217, 16.
- Pissinus (pro Pessinus) θεοφιλήσ
 100, 1 — cultus Cybeles ne-
 glectus 115, 20 ss.
- Plato ὁ μέγας 104, 7, cf. 154, 19
 — studium dogmatum P. 10,
 19; 18, 19 — sacerdotibus
 legendus 141, 3 — in itinere
 comitatur Iulianum 96, 4;
 cf. 43, 17; 225, 2 — Iam-
 blichus P. comparatus 15, 14
 — cit. P. 15, 18; 36, 7; 39,
 15 ss.; 103, 5; 103, 19; 104,
 6 ss.; 210, 6; 220, 12 ss.; 225,
 35 — Platonici dialogi 43, 17
 — || P. longaevus 255, 15.
- Plutarchus Chaeronensis: cf.
 adn. ad p. 66, 17 et 171, 1 ss.
- Plutarchus philosophus, Iuliani
 amicus 208, 19 ss.
- Pluto 227, 8.
- Polydamantis robur 154, 17.
- Pontius episc. Donatistarum 50,
 37.
- Pontus Euxinus 65, 8.
- Porphyrius ραθολικός (rationalis
 summarum) 164, 31.
- Porphyrius philosophus. Dialec-
 tica 211, 24; 211, 32.
- Pothos, cf. « Cupido ».
- Priscus philosophus 13, 22 ss.

- Aristotelicae philosophiae interpres **16, 1** ss. — epistulae ad P. in Galliis scriptae **14, 8** ss.; **15, 4** ss.; **16, 11** ss.; cf. **217, 11** — Constantinopolim vocatus **44, 10** ss. — venit Antiochiam **151, 15**; cf. **152, 11** — P. uxor Hippia **16, 24**.
- Procopii Gazaei epistula || **286, 7**.
- Prohaeresius sophista **38, 10** ss.; **69, 15**.
- Propontis **7, 11**.
- Proteus Aegyptius || **254, 10** ss. — Iamblichus comparatus **254, 19** ss.
- Providentia invocata: ἡ θεία πρόνοια **16, 23**; **37, 24** — ἡ τοῦ θεοῦ προμηθεΐα **14, 20** — πρόνοια Σωτήρος (= Solis) **14, 10**.
- Ptolemaeus Lagi **170, 18** — Ptolemaei fautores Alexandriae **170, 21** ss. — pravi rectores **171, 1**.
- Pyrrhonei libri sacerdotibus prohibiti **141, 24**.
- Pythagoras **15, 13** s.; **141, 2**; **214, 19** — Pythagoricum silentium **46, 9** — Pythagoraei cit. **124, 8** || **234, 4** ss.
- Pythiodorus Thebanus, Philippi servus **168, 12**.
- Pythius, cf. « Apollo » — || Pythia (ludi) **268, 23**, cf. **269, 6**.
- Python draco || **236, 12**.
- Quadi **225, 21**.
- Regina elementorum dea **219, 2** ss.
- Renatus (Vegetius) scriptor rei militaris **212, 12**.
- Rhenus **22, 31** — || spurios infantes haurit gurgitibus **260, 12** s.
- Rhodii. Pluvia auri apud Rh. **130, 4**.
- Rogatianus episc. Donatistarum **50, 37**.
- Roma **35, 2**; **70, 18** — θεοφιλῆς **111, 6** — sacratissima **201, 6** — Romae lustratio XXX dierum **143, 5** — licet mulieribus viros dimittere **201, 6** s. — vicarius Urbis R. **183, 25**; **199, 14** — consules R. fugiunt **26, 6** — || βασιλεύουσα πόλις **268, 16**; **270, 13**.
- Romanorum urbs **26, 6** (cf. « Roma ») — imperium **29, 25**; **59, 10** — imperatores **1, 2** ss.; **48, 7**; **211, 6** — senatus **26, 1**; **26, 36** ss.; **75, 22**; **110, 3** — senator **100, 29** ss.; cf. « Symmachus » — exercitus **185, 37** — signa **55, 29** ss. — virtus bellica **170, 19** — leges **56, 15**; cf. **201, 5** ss. — sermo **56, 5**; **212, 6** — scriptores **212, 12** — Romani Alexandria potiuntur **170, 25** — || R. regnum **283, 18**; **284, 4** — R. Argivorum socii **268, 10** — οἱ κρατοῦντες αἰεί **268, 13** — R. colonia Corinthus **270, 17**.
- Rufinus (consularis Venetiae et Histriae?) comes Orientis **190, 9**.
- Sagadares barbari || **283, 4**.
- Sallustius (Flavius) amicus Iuliani e Galliis revocatus **17, 4** s.; **19, 8** — Saturnalia ei dicata **213, 42** ss. — praefectus praetorio Galliarum **75, 33** (?); **79, 7** (?); **83, 35** (?); **182, 20** (?) — consul (in subscr. legum a. 363) **187, 6**; **187, 14**; **187, 25**;

- 188, 6; 194, 3; 195, 16;
 198, 21; 199, 10; 199, 22;
 200, 6; 200, 17; 201, 17;
 201, 26; 202, 11; 202, 29;
 203, 14; 207, 5 || cf. 286, 17.
- Sallustius (vel Salutus) Secundus
 praefectus praetorio (Orientis
 add. 205, 33) in praeser. le-
 gum vocatur Sallustius 53,
 21; 75, 33 (?); 79, 7 (?); 83,
 35(?); 182, 20(?) — Secundus
 53, 3; 53, 14; 53, 30; 54,
 15; 174, 23; 175, 20; 180,
 14; 180, 24; 181, 12; 184,
 13; 191, 18; 193, 27; 198,
 13; 201, 13; 205, 33; 206,
 12; 206, 21.
- Saloniae lex proposita 203, 14.
- Salvator, cf. «Iuppiter» et «Sol».
- Samos insula 11, 21.
- Samosata (haeretici) 176, 7.
- Sapores rex Persarum || 283, 11.
- Sappho. Iambi 13, 5 — || cit. 240,
 16 ss.; 242, 20 s.; 263, 5;
 264, 10.
- Saraceni. Legatio ad S. 159, 11
 — munera accipere vetiti 226,
 6 — || S. regio 283, 13.
- Sarapio clarissimus vir || 228,
 28; 229, 7 ss.
- Sarapis μέγας θεός 66, 13; 171,
 5; 173, 20 — μέγας ἀγιώτατος
 66, 10 — πολιοῦχος θεός βα-
 σιλεύς. 169, 23 — invocatus
 66, 21; 173, 20 — Sarapidis
 templum: symbola ibi servan-
 tur 62, 28 — direptum ab
 Artemio 67, 5 s. — Cf. «Sol».
- Sardanapali luxuria 107, 21.
- Sardes patria Chrysanthii 44, 13.
- Sarmatae 225, 21.
- Saturnalia Iuliani 213, 39 ss.
- Saturni liberi || 288, 14.
- Scripturae cit. 129, 14; 179,
 21; 226, 28; 226, 33 —
- || S. studium 285, 3 — Cf.
 «Iudaeorum prophetae» et
 «Matthaeus».
- Scutarii milites 22, 31.
- Scythae inhospitales 131, 8 —
 quieti 150, 26.
- Secundus, cf. «Sallustius Secun-
 dus praef. praetorio».
- Selene, cf. «Luna».
- Seleucus amicus Iuliani 119, 2,
 cf. 118, 13.
- Siculus poeta (Theocritus) 151,
 21.
- Simonides melicus cit. || 236, 9.
- Singara urbs 148, 30.
- Sirenae a Musis victae 251, 6.
- Sirmium. Litterae inde missae
 25, 37 ss. — legati S. missi
 26, 12.
- Socratis verba laudantur 36, 6 ss.;
 210, 7 — S. mors 135, 9, cf.
 255, 15 adn.
- Sol pater Iuliani 210, 2 — fre-
 quentissime invocatus 3, 26 ss.;
 32, 5; 34, 11; cf. 16, 19 —
 adoratio Solis 94, 11; cf.
 142, 15; 158, 11 — S. μέγας
 32, 5; 172, 3 — Σωτήρ (non
 Christus sed Sol subintelligen-
 dus) 14, 10 (πάντα ἐφορῶν, cf.
 14, 21); 16, 19 — imago Pa-
 tris 172, 3 — regnum Iulia-
 ni et ἡλιακή βασιλεία 210, 9
 — Solis beneficia 171, 15 ss.;
 196, 9 s. — || aquila foetus S.
 radiis obicit 260, 5, cf. 246,
 21 ss. — fici sole desiccantur
 233, 17 — Iamblichus Solis
 comparatus luci 246, 20 ss.;
 247, 8 ss.; 254, 21; cf. 238,
 17 ss. — Cf. «Phaethon»
 et «Phoebus».
- Solon Atheniensis 217, 23.
- Sopater Apameus philosophus.
 Affinis eius Hierapoli Iuliani

- hospes 153, 19 — || 245, 15
 — iter S. in Thraciam 249,
 15 — epistula ad S. 240,
 1 ss.
 Sopater filius Sopatri || 245, 22.
 Sophocles cit. 99, 7 — S. dictum
 225, 36.
 Soter, cf. « Iuppiter » et « Sol ».
 Spoletio lex accepta 70, 15.
 Stoica dogmata Peripateticis com-
 parantur 49, 12 — Stoico-
 rum (?) placita de cognatione
 generis humani 131, 21 ss. —
 Cf. « Chrysippus » et « Zeno ».
 Sybaris 81, 4.
 Συζαί Constantinopoli 50, 4.
 Syloson et Darius 11, 19 ss.
 Symmachus (L. Aurelius), sena-
 tor Romanus [cf. Amm. XXI,
 12, 24; XXVII, 3, 3] 105,
 10.
 Syracusis lex acc. 80, 4.
 Syria. Iter Iuliani in S. 96, 11
 — Cf. « Oriens ».
 Tartarus Olympo oppositus 140,
 3; 140, 12 ss. — Cf. « Manes ».
 Tattius regio (= vicus) Nicaeae
 205, 16.
 Taurus consul (a. 361) 26, 3;
 48, 31.
 Taurus mons immanis 29, 27.
 Teius poeta (Anacreon) || 263, 1.
 Telemachus || 253, 15; 256, 14;
 275, 22.
 Tempe vallis impervia 29, 26 —
 amoena 157, 4.
 Tereus rex Thraciae || 249, 5.
 Tertullus praef. Urbis Romae 26,
 36.
 Testamentum Novum, cf. « Scrip-
 turae ».
 Thalassius praef. praetorio Orien-
 tis 117, 32 — T. filius 118, 8 ss.
 Thamyras Thrax || 251, 4.
 Thebae Aegypti 168, 16 — The-
 banus Aegyptius 168, 13 —
 || Th. centum portae 236, 18.
 Thebae Boeotiae 144, 2.
 Themistius sophista, commentator
 Aristotelis 211, 26 s. — epis-
 tulae Iuliani ad Th. 5, 23 ss.;
 27, 10 ss. — de indulgentia
 debitorum 186, 33 ss.
 Theocritus Siculus poeta cit.
 151, 21.
 Theodora sacerdos 117, 31 ss. —
 epistulae ad Th. 118, 1 ss.;
 118, 22 ss.
 Theodorus ἀποκρίσεις 35, 17 ss.;
 123, 17 ss.; cf. 267, 18.
 Theodorus philosophus Iamblichi
 aemulus. Theodori 15, 12.
 Theophilus praefectus castrorum
 167, 4.
 Theophrastus, discipulus Aristo-
 telis 212, 1 — || de fico 231, 2.
 Thermopylae imperviae 29, 27.
 Thersites Homeri 106, 6 ss.
 Theseus et Hecale || 252, 6.
 Thessalica Tempe 29, 26; 157,
 4 — Th. persuasio 33, 22.
 Thessalonica 44, 40.
 Theurgi antiqui (Orphici?) 132,
 7.
 Thracium genus Iuliani 27, 33 —
 Thracibus debita remissa 88,
 1 ss. — || Thraciae siri 248,
 23 s., cf. 249, 7; 249, 16 —
 Thrax 249, 5 — Thamyras
 Thrax 251, 5.
 Thucydides studium 72, 6 ss.
 Thurius historiarum scriptor (He-
 rodotus) 207, 28; 209, 16.
 Tiberiopolis 209, 8 — Tiberio-
 politae 209, 7.
 Tigris fluvius 216, 19.
 Tiranes toparcha Armeniae 279
 5.
 Titeni? 213, 15.

- Tithoni senectus 107, 20.
 Titus Bostrenus episc. 175, 24
 — libelli eius ad Iulianum
 missi 177, 21 ss.
 Traianus de auro coronario 85, 5.
 Traiani Foro lex proposita 191, 28.
 Troas 93, 3.
 Troicum bellum || 267, 26.
 Tusciae corrector 76, 6.
 Tyana Cappadociae 92, 4.
 Tyche, cf. « Fortuna ».
 Typhoei caedes celebrata || 235,
 23.
 Tyro lex accepta 182, 16.

 Ulixes 26, 27; 106, 7 || 249, 10;
 253, 10; 257, 14.

 Valens 57, 5; 70, 23. Cf. « Valen-
 tinianus ».
 Valentinianus 57, 5; 87, 9 —
 rescriptum ad Byzacenos 60,
 17 — lex de magistris 70, 23.
 Valentinus Gnosticus 179, 17.

 Varronianus consul (a. 364) 70,
 27.
 Vegetius, cf. « Renatus ».
 Venetiae corrector 80, 18.
 Venus et Gratiae invocatae 102,
 11 — Veneris solea a Momo
 derisa 107, 16 — Veneris sta-
 tua 215, 32.
 Veronica ἡ αἰμόρροος 215, 30.
 Vesontio urbs describitur 31,
 12 ss.
 Vetulenus Praenestius, corrector
 Venetiae 80, 17.
 Victoriae signum? 219, 8 — ||
 Victoria invocata 279, 16.
 Vienna urbs 20, 24.

 Zeno Gazaeus martyr 203, 21.
 Zeno medicus Oribasii magister,
 Alexandria pulsus, revocatur
 63, 5 ss.; 63, 21.
 Zeno Stoicus sacerdotibus legen-
 dus 141, 4.
 Zeus, cf. « Iuppiter ».

CONSPECTUS NUMERORUM

A. EPISTULARUM.

HERTLEIN	HERCHER	HEYLER	NOSTRA ED.
—	—	—	—
1		1	206
2	1	2	31
3	2	3	96
4	3	4	78
5	4	5	85
6	5	6	112
7	6	7	83
8	7	8	188
9	8	9	107
10	9	10	60
11	10	11	54
12	11	12	32
13	12	13	28
14	13	14	97
15	14	15	190
16	15	16	191
17	16	17	14
18	17	18	193
19	18	19	194
20	19	20	41
21	20	21	81
22	21	22	152
23	22	23	33
24	23	24	180
25	24	25	204
25 b	63	64	75b

HERTLEIN	HERCHER	HEYLER	NOSTRA ED.
—	—	—	—
26	25	26	110
27	26	27	98
28	27	28	196
29	28	29	9
30	29	30	10
31	30	31	46
32	31	32	197
33	32	33	200
34	33	34	187
35	34	35	198
36	35	36	106
37	36	37	201
38	37	38	26
39	38	39	35
40	39	40	184
41	40	41	186
42	41	42	61 c
43	42	43	115
44	43	44	11
45	44	45	58
46	45	46	4
47	46	47	73
48	47	48	153
49	48	49	84 a
50	49	50	108
51	50	51	111
52	51	52	114
53	52	53	185
54	53	54	189
55	54	55	8
56	55	56	109
57	56	57	195
58	57	58	59
59	58	59	82
60	59	60	183
61	60	61	181
62	61	62	88
63	62	63	89 a
64	64	65	176

HERTLEIN	HERCHER	HEYLER	NOSTRA ED.
—	—	—	—
65	65	66	177
66	66	67	202
67	67	68	182
68	68	69	40
69	69	70	29
70	70	72	199
71	71	73	13
72	72	74	36
73	73	75	192
74	74	76	97
75	75	77	205
76	76	83	34
77			136b
78	78		79
79			90

PAPADOPOULOS

NOSTRA ED.

—	—
1*	80
2*	86
3*	30
4*	12
5*	19
6*	87

B. FRAGMENTORUM.

FRAGMENTA

—		
1 Hertlein.		= n° 30, p. 36, 17 ss.
2 —		= n° 155, p. 209.
3 —		= n° 30, p. 35, 27 ss.
4 —		= n° 25 b, p. 29.
5 —		= n° 20, p. 26.
6 —		= n° 161, p. 214, 19 ss.
7 —		= n° 25 a, p. 29, 11 ss.
8 —		= n° 61 d, p. 74, 2 ss.
9 —		= n° 61 d, p. 74, 9 ss.
10 —		= n° 165 a, p. 216, 12 s.

C. PAGINARUM ED. SPANHEIM.

288 a-c	—	p. 128	388 c-389 a	—	p. 99 s.
289 a-d	—	p. 128 s.	389 b-c	—	p. 207 s.
290 a-d	—	p. 129 s.	389 d-390 b	—	p. 40 s.
291 a-d	—	p. 130 s.	390 b-d	—	p. 229
292 a-d	—	p. 132 s.	391 a-d	—	p. 230 s.
293 a-d	—	p. 133 s.	392 a-d	—	p. 231 s.
294 a-d	—	p. 134 s.	393 a-d	—	p. 232 s.
295 a-d	—	p. 135	394 a-d	—	p. 233 ss.
296 a-d	—	p. 136 s.	395 a-d	—	p. 235 s.
297 a-d	—	p. 137 s.	396 a-c	—	p. 236 s.
298 a-d	—	p. 138 s.	396 d-398 a	—	p. 280 ss.
299 a-d	—	p. 139 s.	398 a-b	—	p. 89 s.
300 a-d	—	p. 140 s.	398 c-399 a	—	p. 168 s.
301 a-d	—	p. 141 s.	399 b-402 b	—	p. 155 ss.
302 a-d	—	p. 142 s.	402 c	—	p. 266
303 a-d	—	p. 143 s.	402 d-403 c	—	p. 11 s.
304 a-d	—	p. 144 s.	403 c-404 b	—	p. 12 s.
305 a-d	—	p. 145 s.	404 b-c	—	p. 52
			404 d	—	p. 266
373 d-374 b	—	p. 38	404 d-405 a	—	p. 274
374 b-d	—	p. 151 s.	405 b-407 b	—	p. 253 ss.
375 a-c	—	p. 91 s.	407 b-411 b	—	p. 267 ss.
375 d	—	p. 118	411 c-d	—	p. 164 s.
376 a-c	—	p. 173 s.	412 a-413 d	—	p. 274 s.
376 c-d	—	p. 112	414 a-415 d	—	p. 30 ss.
376 d-377 d	—	p. 256 s.	415 d-416 b	—	p. 42 s.
377 d-378 c	—	p. 165s.	416 b-420 a	—	p. 243 ss.
378 c-380 d	—	p. 66 ss.	420 b-421 d	—	p. 250 ss.
380 d-381 a	—	p. 60	422 a-424 b	—	p. 70 ss.
381 a-382 a	—	p. 39 s.	424 b-425 a	—	p. 179 s.
382 a-c	—	p. 34	425 b-d	—	p. 14
382 d	—	p. 154	426 a-c	—	p. 63
383 a-384 a	—	p. 259 ss.	426 d-428 b	—	p. 6 ss.
384 a-386 a	—	p. 17 ss.	428 c-429 a	—	p. 88
386 b-d	—	p. 262 s.	429 a-b	—	p. 208 s.
386 d-387 d	—	p. 264 s.	429 c-432 a	—	p. 113 ss
387 d-388 b	—	p. 47	432 b-c	—	p. 166 s.

432 c-435 d	—	p. 169 ss.	443 a-c	—	p. 64
435 d-438 c	—	p. 176 ss.	443 c-446 b	—	p. 101 ss.
438 d-440 a	—	p. 248 ss.	446 c-448 d	—	p. 240 ss.
440 b-441 a	—	p. 258	448 d-450 a	—	p. 238 s.
441 a-d	—	p. 10 s.	450 b-451 d	—	p. 121 ss.
442 a-c	—	p. 167 s.	452 a-454 b	—	p. 123 ss.
442 d-443 a	—	p. 265 s.	454 c-455 b	—	p. 287 s.

CAPITULORUM TABULA

TESTIMONIA.	Pag I ss.
---------------------	--------------

I. EPISTULAE ET LEGES.

1-3. EPISTULAE SCRIPTAE ANTEQUAM IULIANUS CAESAR FACTUS EST.

1 Ad Gallum fratrem.	5
2 Ad Themistium	5 s.
3 Ad Libanium.	6

4-17. EPISTULAE IN GALLIIS SCRIPTAE.

4 Ad Evagrium rhetorem.	6 ss.
5 Ad Philippum.	9
6 et 7 Ad Libanium	9
8 Ad Eumenium et Pharianum.	9 ss.
9 et 10 Ad Alypium fratrem Caesarii.	11 ss.
11, 12 et 13 Ad Priscum.	13 ss.
14 Ad Oribasium	17 ss.
15 Ad Constantium imperatorem	19 s.
16 Ad Florentium praefectum praetorio Galliarum.	20
17 Ad Constantium imperatorem (a. 360).	20 ss.

18 Edictum Augusti nuper a militibus pronuntiati	24
19 Ad Maximinum	24 s.

20-22. EPISTULAE EX ILLYRICO AD CIVITATES MISSAE.

20 Ad Corinthios	26
21 Ad senatum Romanum.	26 s.

	Pag
22 Ad Constantinopolitanos vel ad eorum legatum Themis- tium.	27
—————	
23 De sacerdotiis Atheniensium.	27
24 Epistolae et rescripta de rebus Antiochenis.	27 s.
25 Ad Cyllenium	28 s.
—————	
26-39. CIRCA HIEMEM A. 361-362 AD AMICOS SUOS SCRIBIT VEL EOS AD SE VOCAT IULIANUS.	
26 Ad Maximum philosophum.	30 ss.
27 Ad Chrysanthium et Maximum.	33
28 Ad Iulianum avunculum.	33 s.
29 Ad Eutherium	34 s.
30 Ad Theodorum sacerdotem	35 ss.
31 Ad Prohaeresium sophistam	38
32 Ad Basilium	39 s.
33 Ad Hermogenem ex praefecto Aegypti	40 s.
34 et 35 Ad Eustathium philosophum	41 ss.
36 Eustathii responsum	43
37 Ad Priseum, Chrysanthium et uxorem eius Meliten .	44
38 Ad Himerium	44 s.
39 Ad Celsum	45
—————	
40 Ad Philippum	45 s.
41 Ad Eustochium	46 s.
42 De aperiendis templis reparandoque deorum cultu. .	47 ss.
43 De ecclesiis Novatianorum.	50
44 Rescriptum pro Donatistis	50 s.
45 De exulibus revocandis	51 s.
46 Ad Aetium episcopum	52
47 a) De extraordinariis sive sordidis muneribus . . .	53
b) De publicis possessionibus civitatibus restituendis iisdemque locandis	53
c) De prototypia et plebeia capitatione	53
d) De decurionibus ad curiam revocandis vel puniendis et de lustrali collatione a curiis aliena	53 s.
e) De Pamphyliae civitatum possessionibus	54
48 De imperatorum imaginibus et de signis exercituum .	55 s.

	Pag.
49 De nummorum forma	56
50 De Christianis a militia officiisque publicis excludendis .	57 ss.
51 De multa Christianis imponenda	59
52 De Christianorum martyrum actis non scribendis. .	59
53 Ad civitates.	59 s.
54 Ad Byzacenos	60
55 Ad Cyzicenos	61 s.
56 De urbe Constantia (i. e. Maiuma) Gazacis attribuenda	62

57-60. DE REBUS ALEXANDRIAE HIEME A. 361-362 GESTIS.

57 De cubitu Nili et sacris symbolis ad Serapeum referendis	62
58 Ad Zenonem archiatrum	62 s.
59 Ad Alexandrinos de obelisco.	63 ss.
60 Ad Alexandrinos de caede Georgii	65 ss.

61 De professoribus, ad amovendos a docendi munere Christianos	69 ss.
--	--------

62-77. LEGES IUSSA DECRETA VARIA ANTE FINEM MENSIS IUNII A. 362 PROMULGATA.

62 De urbe Constantinopoli	75
63 Caput e quo loco peti debeat a militibus	75 s.
64 a De numerariis	76
64 b De ministris et scribis ab epistulis	77
65 Data suffragatoribus ab eis repeti non posse.	77 ss.
66 De senatoribus criminis insimulatis	79
67 De cursu publico et de curiosis	79 ss.
68 De bonis proscriptorum non occultandis	81 s.
69 De bonis iniuste ademtis	82
70 De fide instrumentorum	82
71 De possessoribus fundorum patrimonialium	82
72 De auro coronario	83 ss.
73 Ad Thraces	87 s.
74 De immunitate capitationis	88 s.
75 De archiatris	89 s.
76 De quibus ad vicarios referendum sit	90
77 De evectione specierum largitionalium	90 s.

78-81. EPISTULAE CIRCA MENSES IUN.-IUL. A. 362 SCRIPTAE
DUM IULIANUS PER ASIAM MINOREM ITER FACIEBAT.

	Pag.
78 Ad Aristoxenum philosophum.	91 s.
79 Ad ignotum de Pegasio	92 ss.
80 Ad Iulianum avunculum.	95 ss.
81 Ad Callixenam sacerdotem Matris deum.	98 ss.

DE LEGIBUS EPISTULIS ET LIBRIS A IULIANO ANTIOCHIAE
SCRIPTIS. 100

82-98. EPISTULAE SCRIPTAE POSTQUAM IULIANUS ANTIOCHIAM
HIEMATURUS ADVENIT.

82 Contra Nilum	100 ss.
83 Ad Atarbium	111 s.
84 a Ad Arsacium sacerdotem Galatiae	112 ss.
84 b Fragmenta epistulae deperditae	116 s.
85 et 86 Ad Theodoram sacerdotem	117 ss.
87 Ad sacerdotem.	120
88 Ad praesidem provinciae Cariae	120 ss.
89 a Ad Theodorum sacerdotem.	123 ss.
89 b Ad eundem (P) de sacerdotibus	127 ss.
90 Ad Photinum de Diodoro	146 ss.
91 Ad Nisibenos	148 s.
92 Ad regem Persarum	149
93 Ad Arsacem Armeniae regem	149 s.
94 Ad ignotum de Scythis	150
95-98 Ad Libanium	150 ss.

99-105. DE REBUS ANTIOCHENIS.

99 De decurionibus Antiochenis	160
100 De agris incultis Antiochenae civitati concessis.	161
101 De pretiis rerum venalium apud Antiochenos.	161 s.
102 De abolendis Daphnae festis	162
103 De cadaveribus a Daphnaeo Apollinis oraculo amo- vendis.	162 s.
104 De fontibus et cibariis rite lustrandis.	163
105 De quaestionibus propter incendium Daphnaei templi	

instituendis et de maiore ecclesia Antiochiae claudenda	163 s.
---	--------

106-112. DE REBUS ALEXANDRINIS.

106 Ad Porphyrium rationalem summarum.	164 s.
107, 108 et 109 Ad Ecdicium praefectum Aegypti . . .	165 ss.
110 et 111 Ad Alexandrinos.	168 ss.
112 Ad Ecdicium praefectum Aegypti.	173 s.

113-145. LEGES IUSSA DECRETA VARIA POSTQUAM IULIANUS
ANTIOCHIAM ADVENTIT PROMULGATA.

113 De pedaneis iudicibus	174 s.
114 Ad Bostrenos	175 ss.
115 Ad Edessenos.	179 s.
116 Caput a quo tempore militi praebere debeat. . . .	180
117 De domesticis.	180 s.
118 De consortii dilatoria praescriptione.	181
119 De incolis ad curiam vocandis.	182
120 De decurionibus revocandis et nominandis. . . .	182 s.
121 De numero veredorum in evectioe concessorum . .	183
122 De recipiendis appellacionibus.	183 s.
123 De iis qui in sacris scriniis militans curiae non adscribendis	184
124 Ad praesidem Cariae de Didymaeo templo.	184 s.
125 De Caesarea Cappadociae e catalogo civitatum expungenda.	185 s.
126 a) De indulgentia debitorum	187
b) De viis muniendis.	187
c) De cursus publici illicito usu	187
d) De columnis et staturis non auferendis	188
127 De novorum decurionum praestatione	188
128 De aedificiis publicis vindicandis et de domibus privatis in solo publico exstructis.	188 s.
129 De aedibus in solo publico exstructis.	189 s.
130 De revocandis operibus publicis fraude concessis. .	190
131 De minorum et feminarum rebus sine decreto non alienandis	190 s.
132 De statu mulierum servis sociatarum.	191
133 De his qui per metum vel vim non appellarunt . . .	192
134 Ad Iudaeos de reaedificando Hierosolymitano templo .	192 s.

	Pag.
135 De procuratorio ad lites mandato.	193 s.
136 De sepulchris et funeribus.	194 ss.
137 Sine censu fundum comparari non posse	198 s.
138 De donatione sponsae minori facta	199
139 De longa consuetudine.	199 s.
140 De retentionibus in dote reddenda legitimis	200 s.
141 De agentibus in rebus curiae non adscribendis	201
142 Liberorum XIII numero patres a curia liberandos esse	201
143 De dilatoria praescriptione.	202
144 De relationibus a rectoribus mittendis	202
145 Zygostaten in civitatibus constitui oportere	203

146 De seditione apud Gazacos orta	203 ss.
147 De civitate Basilinopoli condenda.	205
148 De officio rectoris provinciae.	205 s.
149 De operibus publicis absolvendis.	206
150 De editione actorum criminalium.	206 s.
151 De Christianis cognomine Galilaeis vocandis	207

152-157. EPISTULAE TEMPORIS INCERTI.

152 Ad Leontium.	207 s.
153 Ad Plutarchum	208 s.
154 Ad Tiberiopolitas.	209
155 Ad ignotum de cibis (cf. n ^o 104)	209
156 Ad ignotum de Sole patre.	209 s.
157 Ad episcopos.	210

II. FRAGMENTA VARIA.

158 Dialectica	211 s.
159 Mechanica.	212
160 Libellus de pugna Argentoratensi.	212 s.
161 Τα Κρόνια	213 s.
162 Orationes	214 s.
163 De gratiis a Iuliano Iovi actis.	215
164 Fragmentum suspectum.	215 s.
165 Fragmenta sedis incertae	216

III. POEMATIA ET APOPHTHEGMATA IULIANO ATTRIBUTA.

A. POEMATIA.

	Pag.
166 De organo pneumatico.	218
167 De Regina elementorum	218 s.
168 De Celtarum cervisia	219
169 De Homeri versu α 329, λ 446 etc.	219 s.
170 De fato et de precibus.	220
171-175 Spuria.	220 ss.

B. APOPHTHEGMATA.

176 Ad populum acclamantem in Tychaeo	223
177 Ad pictorem	223
178 Ad tribunum Euthymelem.	223
179 Apophthegmata varia	223 ss.

IV. EPISTULAE SPURIAE VEL DUBIAE.

EPISTULAE SOPHISTAE SAEC. IV INEUNTIS.

180 Ad Sarapionem virum clarissimum	228 ss.
181 Ad Iamblichum philosophum.	237 ss.
182 Ad Sopatrum.	239 s.
183-187 Ad Iamblichum philosophum.	240 ss.
188 et 189 Ad Georgium rationalem suemaram	256 ss.
190 et 191 Ad Maximum philosophum	258 ss.
192 Ad Euclidem philosophum.	261 s.
193 Ad Eugenium philosophum	262 s.
194 Ad Hecebolium	263 ss.
195 Ad Elpidium philosophum.	265 s.
196 Ad Gregorium ducem	266
197 Ad Lucianum sophistam	266

EPISTULAE DUBIAE.

198 Pro Argivis	267 ss.
199 Ad Diogenem.	273
200 Ad Dositheum	274

	Pag.
201 Ad Himerium praefectum Aegypti.	274 ss.

EPISTULAE SPURIAE VARIAE.

202 Ad Arsacem Armeniorum satrapem.	277 s.
203 Ad Tiranem	278 s.
204 Ad Iudaeos	279 ss.
205 Ad Basilium Magnum cum Basiliï responso	282 ss.

206 De Procopii Gazaci epistula 62.	286
207 De legibus Iuliano falso attributis.	286

APPENDIX.

Galli Caesaris ad Iulianum fratrem epistula.	287 s.
--	--------

INDEX FONTIUM.	289 ss.
------------------------	---------

INDEX NOMINUM.	293 ss.
------------------------	---------

CONSPECTUS NUMERORUM

A. EPISTULARUM	315 ss.
B. FRAGMENTORUM	317
C. PAGINARUM.	318 s.

Une Collection Française complète d'Auteurs Grecs et Latins

Sous la Présidence de M. MAURICE CROISSET, Administrateur du Collège de France, l'Association « Guillaume Budé » a été fondée pour le développement de la culture classique.

Cette Association a pris sous son patronage la Société d'Édition « LES BELLES LETTRES » qui a entrepris de combler une lacune de l'Édition française en publiant une Collection complète d'Auteurs grecs et latins, textes et traductions.

Ces ouvrages, dus à la collaboration des Maîtres de l'Enseignement Supérieur et Secondaire, ont une valeur scientifique et littéraire de tout premier ordre. Ils s'adressent à tous ceux qui aiment les Lettres classiques et l'idéal de civilisation qu'elles ont contribué à former.

1° COLLECTION DES UNIVERSITÉS DE FRANCE

AUTEURS GRECS

		Exempl. numérotés sur papier Lafuma.
1. Platon. — <i>Oeuvres complètes</i> — Tome I (Hippias mineur. — Alcibiade. — Apologie de Socrate. — Euthyphron. — Criton). Texte établi et traduit par M. MAURICE CROISSET, Membre de l'Institut, Professeur au Collège de France.	12 fr.	25 fr.
Le texte seul.	7	15
La traduction seule.	6	13
<i>Apologie de Socrate</i> , le texte seul.	2	
<i>Euthyphron, Criton</i> , le texte seul.	2	
2. Platon. — Tome II (Hippias majeur. — Charmide. — Lachès. — Lysis). Texte établi et traduit par M. ALFRED CROISSET, Membre de l'Institut, Doyen honoraire de la Faculté des Lettres de Paris.	12	25
Le texte seul.	7	15
La traduction seule.	6	13
3. Théophraste. — <i>Caractères</i> . — Texte établi et traduit par M. NAVARRE, Professeur à la Faculté des Lettres de Toulouse.	5	12
Le texte seul.	4	10
La traduction seule.	3	7
4. Eschyle. — Tome I (Les Suppliantes. — Les Perses. — Les Sept contre Thèbes. — Prométhée enchaîné). — Texte établi et traduit par M. P. MAZON, Professeur à la Faculté des Lettres de Paris.	15	30
Le texte seul.	8	17
La traduction seule.	7	15
Le texte de chacune de ces tragédies.	2	25

5. Callimaque. — <i>Hymnes, Épigrammes et Fragments choisis.</i> — Texte établi et traduit par M. E. CABEN, Maître de conférences à la Faculté des Lettres d'Aix-Marseille.	13 fr.	27 fr.
Le texte seul.	7 50	16
La traduction seule.	6 50	14
6. Sophocle. — Tome I (Ajax. — Antigone. — Œdipe-Roi. — Électre). — Texte établi et traduit par M. MASQUERAY, Professeur à la Faculté des Lettres de Bordeaux.	18	36
Le texte seul.	10	20
La traduction seule.	9	18
Le texte de chacune de ces tragédies.	2	7 ⁵

AUTEURS LATINS

1. Lucrèce. — <i>De la Nature.</i> — Tome I (Livres I, II, III). Texte établi et traduit par M. ERNOUT, Professeur à la Faculté des Lettres de Lille.	10 fr.	22 fr.
2. Lucrèce. — Tome II (Livres IV, V, VI), texte et traduction.	10	22
Le texte seul (Livres I-VI).	12	25
La traduction seule (Livres I-VI).	10	22
3. Perse. — <i>Satires.</i> — Texte établi et traduit par M. CARTAULT, Professeur à la Faculté des Lettres de Paris.	5	12
Le texte seul, avec un index.	7	15
La traduction seule.	3	7
4. Cicéron. — <i>Discours.</i> — Tome I (Pour Quinctius. Pour S. Roscius d'Amérique. Pour Q. Roscius le Comédien). Texte établi et traduit par M. DE LA VILLE DE MIRMONT, Professeur à la Faculté des Lettres de Bordeaux.	12	25
Le texte seul.	7	15
La traduction seule.	6	13
5. Juvénal. — <i>Satires.</i> — Texte établi et traduit par M. DE LABRIOLLE, Professeur à la Faculté des Lettres de Poitiers, et M. VILLENEUVE, Professeur à la Faculté des Lettres d'Aix.	16	33
Le texte seul.	9	19
La traduction seule.	8	17
6. Sénèque. — <i>De la Clémence.</i> — Texte établi et traduit par M. PRÉCHAC, Professeur au lycée de Versailles.	12	25
Le texte seul.	7	15
La traduction seule.	6	13
7. Tacite. — <i>Histoires.</i> — Texte établi et traduit par M. GOELZER, Professeur à la Faculté des Lettres de Paris. Tome I (Livres I, II, III).	16	33
8. Tacite. — Tome II (Livres IV et V).	10	22
Le texte seul (Livres I-V).	14	29
La traduction seule (Livres I-V).	13	27

9. Cicéron. — <i>L'Orateur.</i> — Texte établi et traduit par M. H. BORNECQUE, Professeur à la Faculté des Lettres de Lille.. . . .	11 fr.	23 fr.
	Le texte seul.	6 50 14
	La traduction seule.	5 50 12

2e COLLECTION D'ÉTUDES ANCIENNES

Histoire de la littérature latine chrétienne, par M. PIERRE DE LABRIOLLE, Professeur à la Faculté des Lettres de Poitiers. 20 fr.

Le premier ouvrage français où est étudiée pour elle-même l'Histoire littéraire de l'Occident chrétien jusqu'au seuil du Moyen Âge.

Règles pour éditions critiques, par M. LOUIS HAVET, Membre de l'Institut, Professeur au Collège de France. 2 50

EN PRÉPARATION

Pindare. — *Olympiques et Pythiques,* par M. A. PUECH.

Isée. — *Discours,* par M. P. ROUSSEL.

Aristote. — *Constitution d'Athènes.* par MM. B. HAUSSOULLIER et G. MATHIEU.

Homère. — *L'Odyssée,* par M. V. BÉRARD.

Aristophane. — *Comédies.* I, par MM. V. COULON et H. VAN DAELE.

Sénèque. — *De la Colère,* par M. BOURCENY.

Cicéron. — *Discours,* II, par M. DE LA VILLE DE MIRMONT.

Catulle. — *Œuvres,* par M. G. LAFAYE.

Tacite. — *Opera Minora.* par MM. GOELZER, BORNECQUE et RABAUD.

Pétrone. — *Œuvres,* par M. ERNOUT.

Platon. — **Tome III** (Protagoras. — Gorgias. — Ménon). par M. A. CROISSET.

Tous ces volumes se vendent également reliés, toile souple, fers spéciaux avec une augmentation de 5 francs.

*Imprimé sur vélin teinté des Papeteries Prioux
par l'Imprimerie Durand à Chartres.*

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

PA
4225
J4A2
1922

Julianus, Apostata, Emperor
of Rome
Epistulae, leges, poematia,
fragmenta varia

